

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

සංග්‍රහා නිකාය
(චතුර්ථ භාගය)

සලායන්ත වර්ගය

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

10 වන ග්‍රන්ථය

සංයුක්ත නිකාය

(චතුර්ථ භාගය)

සලායන්ත වර්ගය

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන කාරක සභායෙහි
සංයුක්තනිකාය ශෝධක මණ්ඩලය විසින්
සිංහල භාෂායෙන් පරිවර්තන වූ

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් පාඨශෝධන පූර්වක වූ
සංස්කරණය කරන ලදී.

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 16

The Tenth Book in the
Suttanta-Pitaka

10

SAMYUTTANIKĀYA (IV)

SALĀYATANAVAGGA

With the Sinhala Translation by
**The Samyuttanikāya Editorial Board of
The Tripitaka Translation Committee**

Revised and Edited by
**The Editorial Board of
The Tripitaka Translation Committee**

සුතරාගපිටක

සිංහුතරාගපිටකය

වතුකෝ හාගො

සලායනනවගො

සුතරාගපිටකයෙහි

සිංහුතරාගපිටකය

වතුරට හාගය

මධ්‍යයනන වර්ගය

පටුන CONTENTS

	පිටුව
සංස්කාරක නිවේදනය	xi
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xiii
සංකීර්ණ නිරූපණය	xiv
පාළි හෝඩිය	xv
සලායතනවග්ග විසය සූචිය	xvii-xxx
පෙළ හා පරිවර්තනය	2-709
ගාථාදිපාද - අනුක්‍රමණිකා	711
සංඥානාම - අනුක්‍රමණිකා	713-714
විසෙසපදනුක්‍රමණිකා	715-719
ශ්‍රේණිශ්‍රේණි නිරූපණය	720-721

සංස්කාරක නිවේදනය

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි සොළොස් (16) වැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද, සූත්‍රාන්තපිටකයෙහි දසවැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද සම්මත කළ, සංයුක්තනිකායෙහි සතරවැනි 'සළායතනවග්ග'ය ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් සිංහල භාෂායෙන් තබාලීම සඳහා පවරන ලද්දේ විද්‍යාදය පිරිවෙන්හි ආචාර්ය රාජකීය පණ්ඩිත ගලගම සරණංකර සථවිරයන් වහන්සේට ය. උන් වහන්සේ විසින් යථාකාලයෙහි නිමහම් කළ ඊ මැ පරිවර්තනය සංයුක්තනිකාය සංශෝධක මණ්ඩලයට අයත් පණ්ඩිත හැගොඩ ධම්මින්ද, පණ්ඩිත වතුගෙදර අමරසිංහ, පණ්ඩිත ගලගම සරණංකර යන තෙරවරුන් විසින් පාළියෙහි ලිපිදෙසාදිය බැහැර කොට පාඨාන්තර යොද සිංහල පරිවර්තනය සකස් කරන ලද්දේ ය.

ත්‍රිපිටක සංස්කාරකමණ්ඩලයෙහි ප්‍රධාන සම්පාදක ධුරය බැරූ දර්ශනවිශාරද පරවාහැර සිරි වජිරඤ්ඤා නාහිමිපාණන් වහන්සේගේ මාර්ගෝපදෙශ අනුවැ පෙයෆාලමුට්, සූත්‍රනාම, සූත්‍රසංඛ්‍යා ආදිය ද යථෝක්ත මණ්ඩලය මගින් මැ සකස් විය.

මුද්‍රණ අවසානවට පැමිණ වර්තමාන ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ මහතෙරවරුන්ගේ විශේෂ පරිශ්‍රමයෙන් මහාවිහාරාන්වයෙහි ආගත වාචනාමාර්ගය සලකමින් පාඨශෝධනය ද, සිසිබසෙහි වාක්සම්ප්‍රදය සුරක්ෂිත වනසේ පරිවර්තනය ද බෙහෙවින් සකස් කරන ලද්දේ විය.

විවිධ හේතූන් නිසා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථයන්ගේ මුද්‍රණය මෙතෙක් ප්‍රමාද වෙමින් පැවැති නමුත් ශ්‍රී ලංකාද්වීපයෙහි අතීතරූ ජනාධිපති ජේ. ආර්. ජයවර්ධන උතුමාණන්ගේ කාරුණික අනුග්‍රහය ද, ගරු සංස්කෘතික අමාත්‍ය තැන්පත් ඊ. ඇල්. ඩී. හුරුල්ලේ මැතිතුමාණන්ගේ මෙහෙයීම ද, සංස්කෘතික අතිරේක ලේකම් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ බුද්ධිපූර්වක උද්‍යෝගය ද නිසා සංයුක්තනිකායෙහි මේ මැ සතරවැනි භාගය මෙසේ නිමහම් කරන්නට හැකි විය. මෙහි තෘතීය භාගය රජයේ මුද්‍රණාලයෙහි මුද්‍රණය වෙමින් පවත්නේ යි.

තවද ආරම්භක බෞද්ධමණ්ඩලයෙහි හැම සුඛින් හා මේ මැ සත් කායඝ්‍රීයෙහි සභාය වන හැමදෙන ද 'තිසර' මුද්‍රණාලයාධිකාරීහු ද සද්ධම්මප්‍රවර්තක කුශල හේතූයෙන් සුබභාගී වෙත්වායි ආශංසනය කරමහ.

මේවගට, ශාසනෝදයකාරී,
ලලුගම ලංකානන්ද
මහාභායකසථවිර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක.

1981 නොවැම්බර්මස 28 වැනි දින
ත්‍රිපිටකකාර්යාලයේ දී ය.
115, විජේරාම මාවත
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක :

අග්‍රහමහාපණ්ඩිත, බ්‍රහ්මචාරිය ආනන්දමානන්ද මහානායක මහාඥානපාලයන් වහන්සේ.

සහායක :

අභ්‍යන්තර විද්‍යාචාර්යවරයෙකු වන, ත්‍රිපිටකවිචාරකවරයා වන, කෝට්ටේ මහානායක ආරාමයේ ආරාමික ආරාමිකයෙකු වන ස්වාමියන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රවේශනාදය පරිවේණිකයෙකු ත්‍රිපිටකවිචාරක, උද්‍යෝගී ශ්‍රී ලංකානු—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධරී මහාසංඝයාණන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමිකයෙකු හා අනුරාධපුර බුද්ධාගාරයේ ධර්මානුකූල, ආරාමික, විද්‍යාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත, රජයේ ශ්‍රී ලංකානු—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රීධරී මහාසංඝයාණන් වහන්සේ.

හෙරප්පාල ශ්‍රී සුඛාරාමිකයෙකු, ආරාමික, විද්‍යාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත, වෙරුමේ ශ්‍රී අනුරාධපුරී අනුරාධපුරී වහන්සේ.

භික්ෂු—මාකඩවරවිහාරාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කර්මාන්තවේදියෙකු වන ස්වාමියන් වහන්සේ.

කොළඹ නිවැරදිකරණයේ අග්‍රහමහාපණ්ඩිත, රාජකීය පණ්ඩිත, කර්මාන්ත ශ්‍රී ලංකානු නායක ස්වාමියන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධාගාරයේ ධර්මානුකූල, ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාචාර්ය, ආරාමික, රාජකීය පණ්ඩිත, උද්‍යෝගී ජනානුකූල ස්වාමියන් වහන්සේ.

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාගාරයේ මානව විද්‍යාත්මක බෞද්ධාගාරයේ විචාරක, පණ්ඩිත, දෙවනුවේ සිරි ධර්මපාල—කොළඹදිශයෙහි ප්‍රධාන සංඝ නායක ස්වාමියන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

- සි 1. පැල්මඩුල්ල විභාෂිතයෙහි පුස්තකාල පොත
- සි 2. ගාල්ල පරමානන්ද විභාෂිතයෙහි පුස්තකාල පොත
- සිමු. සිංහලාක්ෂර-මුද්‍රිත සංයුක්තනිකාය
- සඟ. තායගාක්ෂර-මුද්‍රිත සංයුක්තනිකාය
- මජසං. බුරුමරට ජට්ඨසංගීතිශාසිත සංයුක්තනිකාය
- PTS. Pali Text Society Edition.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ a ආ ā ඉ i ඊ ī උ u ඌ ḷ එ ē ඔ o

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞḅha			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṇa			
ටta	ඨtha	ඩda	ඬdha	ණṇa			
තta	ථtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha	ළla	ආṇa
කka	කාkā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙkē	කෝkō
ඛkha	ඛාkhā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhē	ඛෝkhō
ගga	ගාgā	ගිgi	ගීgī	ගුgu	ගූgū	ගෙgē	ගෝgō

CONJUNCT-CONSONANTS

කක ka kka	කඤ කඤ ña	ත්‍ර ta	මම් මම් mpa
කඛ ka kha	භණ භණ bha	ද්ද da	මඞ, මඞ mba
කය ka ya	ඤ ඤ ca	ද්ද්ද da	මඞඞ mmbha
කි kri	ඤ ඡ cha	ද්‍ර da	මම් mma
කච ka va	ඤ ජ ja	ඞ, ඞ da	මඞ mha
කා ka ya	ඤ ඣ jha	ධධ da	යය, යය ya
කඛ ka va	මම් මම් mpa	නත na	යය ya
ගග ga	ධ, ධ da	නත na	ලල la
ගඝ ga	ධධ da	නද na	ලල la
ඞ ඞ ḅha	ධධ da	නධ na	ලල la
ග්‍ර ga	භණ භණ bha	නඞ na	ඞ wha
ධධ ka	භණ භණ bha	නඞ na	සස sa
ධඞ ga	භණ භණ bha	ප්ප pa	සස sma
ධඞ ga	භණ, ඞ da	ප්ප pa	සස sma
ච ච ca	තත ta	බබ ba	හහ hma
ච ඡ cha	තත ta	බබ ba	හහ hma
ජ ජ ja	තත ta	බ්‍ර bra	ළළ la
ඣ ඣ jha		මම් මම් mpa	

a ā i ī u ṷ ḷ ḷ ē o o

සංස්කෘත නිකායෝ

චතුර්ත්වංශ භාෂා

සලායන නවග්ග - විසයසූචි

1. වේදනාසංයුතං

2 - 449

1 අනිච්චග්ගො 2-13

1. අජකිත්තානිච්ච සුත්තං	2 - 5
2. අජකිත්තදුක්ඛ	4 - 5
3. අජකිත්තානාන	6 - 7
4. බාහිරානිච්ච	6 - 7
5. බාහිරදුක්ඛ	8 - 9
6. බාහිරානාන	8 - 9
7. දුක්ඛඅජකිත්තානිච්ච	8 - 11
8. දුක්ඛඅජකිත්තදුක්ඛ	10 - 11
9. දුක්ඛඅජකිත්තානාන	10 - 11
10. දුක්ඛබාහිරානිච්ච	12 - 13
11. දුක්ඛබාහිරදුක්ඛ	12 - 13
12. දුක්ඛබාහිරානාන	12 - 13

2. යමකවග්ගො 14-29

1. සමෙබ්බ සුත්තං	14 - 15
2. දුක්ඛසමෙබ්බ	16 - 17
3. අසසාදපරියෙසන	18 - 19
4. දුක්ඛඅසසාදපරියෙසන සුත්තං	20 - 21
5. නොවෙඅසසාද	20 - 23
6. දුක්ඛනොවෙඅසසාද	24 - 25
7. අභිනාදන	26 - 27
8. දුක්ඛඅභිනාදන	28 - 29
9. උපාද	28 - 29
10. දුක්ඛඋපාද	28 - 29

3. සබ්බවග්ගො 30-55

1. සබ්බ සුත්තං	30 - 31
2. පභාන	30 - 31
3. දුක්ඛපභාන	32 - 33
4. අපරිජාන	32 - 37
5. දුක්ඛඅපරිජාන	36 - 39

විසය සූචි

1. වෙදනාසංයුතං 2-449

3. සබ්බවග්ගො 30-55

6.	ආදික්ඛපරියාය සුක්ඛං	38 - 43
7.	අත්භූත ,,	42 - 45
8.	සාරූපපච්ඡද ,,	44 - 47
9.	සත්ථායපච්ඡද ,,	46 - 51
10.	දුතියසත්ථායපච්ඡද ,,	50 - 55

4. ජාතිධම්මවග්ගො 56-61

1.	ජාතිධම්ම සුක්ඛං	56 - 57
2.	ජරාධම්ම ,,	58 - 59
3.	ව්‍යාධිධම්ම ,,	58 - 59
4.	මරණධම්ම ,,	58 - 59
5.	සොකධම්ම ,,	58 - 59
6.	සංකිලෙසධම්ම ,,	58 - 59
7.	බයධම්ම ,,	58 - 59
8.	වයධම්ම ,,	58 - 59
9.	සමුදයධම්ම ,,	58 - 59
10.	නිරොධ ධම්ම ,,	60 - 61

5. සබ්බානිච්චවග්ගො 62-67

1.	අනිච්ච සුක්ඛං	62 - 63
2.	දුක්ඛ ,,	62 - 63
3.	අනත්ත ,,	62 - 63
4.	අභිඥායා ,,	62 - 63
5.	පරිඥායා ,,	64 - 65
6.	පභාතඛ ,,	64 - 65
7.	සව්ඪිකාතඛ ,,	64 - 65
8.	අභිඥායා-පරිඥායා ,,	64 - 65
9.	උපද්දුත ,,	64 - 65
10.	උපසංඝට්ඨ ,,	64 - 67

පට්ඨමො පණ්ණාසකො

විසය සූචි

1. වෙදනා සංයුතං 2-449

6. අවිජ්ජාපභානං 68-79

1.	අවිජ්ජාපභාන	සූත්තං	68 - 69
2.	සංඝෙඤ්ජප්පභාන	70 - 71
3.	සංඝෙඤ්ජප්පභාන	70 - 71
4.	ආසව්‍යපභාන	72 - 73
5.	ආසව්‍යප්‍රග්‍රහාන	72 - 73
6.	අනුසයපභාන	72 - 73
7.	අනුසයප්‍රග්‍රහාන	74 - 75
8.	සංඛ්‍යාපදනපරිඤ්ඤා	74 - 77
9.	සංඛ්‍යාපදනපරිඤ්ඤා	76 - 77
10.	දුක්ඛසංඛ්‍යාපදනපරිඤ්ඤා	78 - 79

7. මිගජාලවග්ගො 80-101

1.	මිගජාල	සූත්තං	80 - 83
2.	දුක්ඛ මිගජාල	82 - 85
3.	සමිද්ධි-මාරපඤ්ඤා	86 - 87
4.	සමිද්ධි-සත්තපඤ්ඤා	86 - 89
5.	සමිද්ධි-දුක්ඛපඤ්ඤා	88 - 89
6.	සමිද්ධි-ලොකපඤ්ඤා	88 - 91
7.	උපසෙන	90 - 93
8.	උපවාණ	92 - 95
9.	පට්ඨප්පඤ්ඤා	94 - 97
10.	දුක්ඛප්පඤ්ඤා	96 - 99
11.	තක්ඛප්පඤ්ඤා	98 - 101

8. ගිලානවග්ගො 102-119

1.	ගිලාන	සූත්තං	102 - 105
2.	දුක්ඛ ගිලාන	106 - 109
3.	අනිච්ඡ	108 - 111
4.	දුක්ඛ	110 - 111
5.	අනත්ත	110 - 113
6.	අවිජ්ජා	112 - 113
7.	දුක්ඛ අවිජ්ජා	114 - 115
8.	සමඛුලහිතඛු	114 - 117
9.	ලොක	116 - 119
10.	ඵග්ගණ	118 - 119

විසය සූචි

1. වෙදනා සංයුතතං 2-449

9. ඡන්තවග්ගො 120-151

1. පලොකධම්ම	සුත්තං	120 - 121
2. සුඤ්ඤලොක	120 - 123
3. සධ්වික්කධම්ම	122 - 125
4. ඡන්ත	124 - 133
5. සුවණ්ණ	132 - 139
6. බාහිය	138 - 141
7. එජා	142 - 145
8. දුතියඑජා	144 - 147
9. දවය	146 - 147
10. දුතියදවය	148 - 151

10. ඡලවග්ගො 152-179

1. ඡර්ඝසායනන	සුත්තං	152 - 155
2. මාලුධ්මාසුත්ත	156 - 163
3. පරිභානධම්ම	164 - 167
4. පමාදවිහාරි	166 - 169
5. සංචර	168 - 171
6. සමාධි	170 - 171
7. පටිසල්ලාන	172 - 173
8. නතුලිභාක	172 - 175
9. දුතියනතුලිභාක	174 - 177
10. උද්දක	176 - 179

දුතියො පණ්ණාසකො

11. යොගකෙඛච්චිග්ගො 180-193

1. යොගකෙඛච්චි	සුත්තං	180 - 181
2. උපාදය	180 - 183
3. දුක්ඛසමුදය	182 - 185
4. ලොකසමුදය	184 - 187
5. සෙය්ඨ	186 - 187
6. සංඤ්ඤාඡන්ත	188 - 189
7. උපාදන	188 - 189
8. පරිජානන	188 - 189
9. දුතියපරිජානන	190 - 191
10. උපසසුති	190 - 193

විසය සූචි

12. ලෝකකාමගුණවග්ගො 194-225

1.	මාරපාස සුඤ්ඤා	194 - 195
2.	දුතිය මාරපාස	196 - 197
3.	ලෝකත්තග්ගෙන	196 - 205
4.	කාමගුණ	204 - 213
5.	සංකප්පඤ්ඤා	212 - 215
6.	පඤ්ඤාපිටකඤ්ඤා	214 - 217
7.	සාරිපුත්තසද්ධිවිහාරික	216 - 219
8.	රාහුළොවාද	220 - 223
9.	සංඥාසූඡන	224 - 225
10.	උපාදන	,, ,,

13. ගහපතිවග්ගො 226-251

1.	වෙසාලි සුඤ්ඤා	226-227
2.	වජ්ඣ	228-229
3.	නාලක	,, ,,
4.	භාරචාර	,, -233
5.	සොණ	232-235
6.	සොසිත	234-237
7.	භාලිඤ්ඤානි	236-239
8.	නකුලපිතු	238-241
9.	ලොහිව	240-247
10.	වෙරහචාරානි	246-251

14. දෙවදහවග්ගො 252-265

1.	දෙවදහ සුඤ්ඤා	252-253
2.	බණ	254-255
3.	සග්ගහ	,, -257
4.	ගහන	258-259
5.	පලාස	,, ,,
6.	දුතිය පලාස	260-261
7.	අජ්ඣානානිච්ච	,, ,,
8.	අජ්ඣානාද්ධක	262-263
9.	අජ්ඣානා අනාන	,, ,,
10.	බාහිර අනිච්ච	,, -265
11.	බාහිර දුක්ඛ	264- ,,
12.	බාහිර අනාන	,, ,,

විෂය සූචි

15. නවපුරාණ වග්ගො 266-281

1.	කමම	සුතතං ..	266-267
2.	සප්පාය	„ ..	268-269
3.	දුතිය සප්පාය	„ ..	„ „
4.	තතිය සප්පාය	„ ..	270-271
5.	චතුස්ස සප්පාය	„ ..	„-273
6.	අනෙතවාසික	„ ..	272-275
7.	කිමසිය	„ ..	274-277
8.	අත්තියොපරියාය	„ ..	276-279
9.	ඉන්ද්‍රියසම්පන්න	„ ..	278-281
10.	ධම්මකර්ම	„ ..	280- „

16. නන්දිකම්මවග්ගො 282-295

1.	අජ්ඣන්තනන්දිකම්මය අනිච්ච සුත්තං	..	282-283
2.	බ්බිඨානන්දිකම්මය අනිච්ච	„ ..	„ „
3.	අජ්ඣන්තනන්දිකම්මය යොනියො	„ ..	„-285
4.	බ්බිඨානන්දිකම්මය යොනියො	„ ..	284- „
5.	සමාධි සුත්තං	..	„-287
6.	පටිසල්ලාන	„ ..	287- „
7.	කොට්ඨිත අනිච්ච	„ ..	„-289
8.	කොට්ඨිත දුකඛ	„ ..	288-291
9.	කොට්ඨිත අනත්ත	„ ..	290- „
10.	මිච්ඡාදිට්ඨිප්පභාන	„ ..	„-293
11.	ස සකායදිට්ඨිප්පභාන	„ ..	292- „
12.	අනානුදිට්ඨිප්පභාන	„ ..	294-295

17. සට්ඨපෙය්‍යාලො 296-311

1.	අනිච්ඡන්ද සුත්තං	296-297
2.	අනිච්ච රාග	„ ..	„ „
3.	අනිච්ඡන්දරාග	„ ..	„ „
4- 6.	දුක්ඛන්ද-දුක්ඛන්දරාග සුත්තානි	..	„ „
7- 9.	අනත්තන්ද	„ ..	298-299
10-12.	බාහිරානිච්ඡන්ද	„ ..	„ „
13-15.	බාහිරදුක්ඛන්ද	„ ..	„ „
16-18.	බාහිරානත්ත	„ ..	300-301
19.	අතීතානිච්ච සුත්තං	..	„ „
20.	අනාගතානිච්ච	„ ..	„ „
21.	පච්චුප්පනානිච්ච	„ ..	„ „
22-24.	අතීත දුක්ඛ සුත්තානි	..	302-303
25-27.	අතීතානත්ත	„ ..	„ „
28-30.	බාහිර අතීතානිච්ච	„ ..	„ „
31-33.	බාහිරාතීතදුක්ඛ	„ ..	„ „
34-36.	බාහිර අතීතානත්ත	„ ..	„ „

විසය සූචි

37.	අතීතයදනිව්ව සුඤ්ඤා ..	304-305
38.	අනාගතයදනිව්ව ,, ..	,, ,,
39.	පච්ඡයානකයදනිව්ව ,, ..	,, ,,
40-42.	අතීතයංදුක්ඛ සුඤ්ඤානි ..	306-307
43-45.	අතීතයදනාහි ,, ..	,, ,,
46-48.	බාහිරාතීතයදනිව්ව ,, ..	,, ,,
49-51.	බාහිරාතීතයංදුක්ඛ ,, ..	308-309
52-54.	බාහිරාතීතයදනාහි ,, ..	,, ,,
55.	අජ්ඣත්තායනන අනිව්ව සුඤ්ඤා ..	,, ,,
56.	අජ්ඣත්තායනනදුක්ඛ ,, ..	,, ,,
57.	අජ්ඣත්තායනන අනාහි ,, ..	310-311
58.	බාහිරායනන අනිව්ව ,, ..	,, ,,
59.	බාහිරායනන දුක්ඛ ,, ..	,, ,,
60.	බාහිරායනන අනාහි ,, ..	,, ,,

18. සමුද්ග්ගවග්ගො 312-339

1.	සමුද්ග්ග සුඤ්ඤා ..	312-313
2.	දුතියසමුද්ග්ග ,, ..	312-315
3.	බාළිසිකොපම ,, ..	314-317
4.	විරුද්ධකොපම ,, ..	316-323
5.	කොට්ඨික ,, ..	323-327
6.	කාමභූ ,, ..	326-329
7.	උද්දම ,, ..	328-331
8.	ආදික්ඛපරියාය ,, ..	332-337
9.	භස්මපාදපම ,, ..	336-337
10.	දුතියභස්මපාදපම ,, ..	338-339

19. ආසිව්වසවග්ගො 340-389

1.	ආසිව්වසොපම සුඤ්ඤා ..	340-345
2.	රද්ධපම ,, ..	344-349
3.	කුමමොපම ,, ..	348-351
4.	දුරුකඛකොපම ,, ..	350-355
5.	දුතියදුරුකඛකොපම ,, ..	354-355
6.	අවසානපරියාය ,, ..	354-363
7.	දුක්ඛධමම ,, ..	362-369
8.	කිංසුකොපම ,, ..	368-375
9.	විමොචනපම ,, ..	374-379
10.	ජයාණක ,, ..	378-383
11.	යවකලාපි ,, ..	384-389

විසය සූචි

1. සමාජාචරණ 390-411

1.	සමාධි	සුත්තං	390-391
2.	සුඛ	„	„ „
3.	පහාන	„	390-393
4.	පාතාල	„	392-393
5.	දට්ඨබ්බ	„	394-395
6.	සලල	„	394-399
7.	ගෙලඤ්ඤ	„	398-403
8.	දුතියගෙලඤ්ඤ	„	404-409
9.	අනිච්ච	„	408-409
10.	ඵසසමුලක	„	410-411

2. රහොගතචරණ 412-435

1.	රහොගත	සුත්තං	412-415
2.	ආකාස	„	414-415
3.	දුතිය ආකාස	„	416-417
4.	අගාර	„	„ „
5.	සන්තක	„	416-419
6.	දුතියසන්තක	„	418-421
7.	අට්ඨක	„	420-423
8.	දුතිය අට්ඨක	„	422-423
9.	පඤ්ඤාචය	„	424-431
10.	භික්ඛු	„	432-435

3. අට්ඨසත්තපරියාය චරණ 436-449

1.	මොලියසීවක	සුත්තං	436-439
2.	අට්ඨසත්තපරියාය	„	438-439
3.	භික්ඛු	„	440-441
4.	පුබ්බ	„	„ „
5.	ඤාණ	„	442-443
6.	සම්මනුලභික්ඛු	„	„ „
7.	සමණව්‍යාභුණ	„	„ „
8.	දුතිය සමණව්‍යාභුණ	„	444-445
9.	තතිය සමණව්‍යාභුණ	„	„ „
10.	සුද්ධිකචේදනා	„	„ „
11.	නිරාමිස	„	444-449

විසය සූචි

2. මාතුගාමසංයුතං 450-473

1. මාතුගාමවග්ගො 450-459

1.	මාතුගාම	සූතං	450-451
2.	පුරිස
3.	ආවේණික දුක්ඛ	450-453
4.	තිහිධමෙමිති	452- ..
5.	අනුරුඳ්ඛ
6.	කොධන	454-455
7.	උපනාහී
8.	ඉසුකි
9.	මච්ඡරී
10.	අනිවාරී	456-457
11.	දුක්ඛිල
12.	අපපසුත
13.	කුසිත
14.	මුට්ඨකාති	458-459
15.	පඤ්චෙර

2. අනුරුඳ්ඛවග්ගො 460-465

1.	අනුරුඳ්ඛ	සූතං	460-461
2.	අකොසාධන
3.	අනුපනාහී
4.	අනිසුකි	462-463
5.	අමච්ඡරී
6.	අනනිවාරී
7.	සිලවනන
8.	බහුසුත	464-465
9.	ආරභවිරිය
10.	උපවේදිතසති
11.	පඤ්චසිල

3. බලවග්ගො 466-473

1.	සුඛ	සූතං	466-467
2.	විසාරද
3.	පසංඝ
4.	අභිභුය්‍ය
5.	අඛණ	468-469
6.	නාසිතබ්බ	468-471
7.	නෙතු	470-473
8.	යාන
9.	විසාරද	472- ..
10.	වද්ධී

විසය සූචි

3. ජලමුඛාදක සංග්‍රහය 474-487

1.	නිබ්බාන	සූත්‍රය	474-475
2.	අරුහත්ත	„	„ „
3.	ධම්මවාදි	„	476-477
4.	කිම්බරිය	„	„ „
5.	අසුසාස	„	478-479
6.	පරමසාස	„	„ „
7.	වෙදනා	„	480-481
8.	ආසව	„	„ „
9.	අවිජජා	„	„ „
10.	තණ්හා	„	482-483
11.	ඔස	„	„ „
12.	උපාදන	„	„ „
13.	හව	„	484-485
14.	දුක්ඛ	„	„ „
15.	ස කතාය	„	„ -487
16.	දුක්ඛාර	„	486- „

4. සාමණ්ඩකානි සංග්‍රහය 488-489

5. මොග්ගලලාන සංග්‍රහය 490-519

1.	සචිතකත	සූත්‍රය	490-491
2.	අචිතකත	„	492-493
3.	සුඛ	„	„ -495
4.	උපෙඛා	„	494- „
5.	ආකාසානඤ්චායතන	„	496-497
6.	විඤ්ඤාණඤ්චායතන	„	„ „
7.	ආකිඤ්චායතන	„	498-499
8.	නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන	සූත්‍රය	„ „
9.	අනිමිතත	සූත්‍රය	500-501
10.	ස කත	„	500-503
11.	දුතිය ස කත	„	502- „
12.	තතිය ස කත	„	„ -505
13.	චතුස්ස ස කත	„	506-507
14.	පඤ්චම ස කත	„	508-509
15.	ඡට්ඨ ස කත	„	510-511
16.	සත්තම ස කත	„	„ -515
17.	අට්ඨම ස කත	„	514-519
18-25.	නාන්දන	සූත්‍රානි	518- „
26-33.	සුයාම	„	„ „
34-41.	සංභූසිත	„	„ „
42-49.	සුනිමිත	„	„ „
50-57.	වසවකි	„	„ „

විසය සූචි

6. විත්තසංයුතතං 520-555

1.	සංයොජන	සූත්තං	520-523
2.	ඉසිදත්ත	„	524-527
3.	දුතිය ඉසිදත්ත	„	526-531
4.	මහක	„	532-535
5.	කාමභූ	„	534-537
6.	දුතිය කාමභූ	„	536-541
7.	ගොදත්ත	„	540-545
8.	නිගණ්ඨ	„	544-549
9.	අවෙල	„	548-551
10.	ගිලාන	„	552-555

7. ගාමකිසංයුතතං 556-633

1.	වණ්ඨගාමකි	සූත්තං	556-559
2.	තාලපුට	„	558-561
3.	යොධාජීව	„	562-565
4.	හත්ථාරොහ	„	564- „
5.	අත්ථාරොහ	„	„ -567
6.	අසිඛන්ධක	„	566-571
7.	බෙහතුපම	„	570-575
8.	සඛබ්බම	„	574-585
9.	කුල	„	584-589
10.	මණ්ඩුළක	„	588-591
11.	හදුක	„	590-595
12.	රාසිය	„	594-609
13.	පාටලිය	„	610-633

8. අසඛක සංයුතතං 634-667

1. අසඛකවග්ගො 634-637

1.	කායගතා සතී	සූත්තං	534-535
2.	සලථවීපසසනා	„	„ „
3.	සවිත සක සවිචාර	„	„ „
4.	සුඤ්ඤන සමාධි	„	636-637
5.	සතිපට්ඨාන	„	„ „
6.	සමමයධාන	„	„ „
7.	ඉද්ධිපාද	„	„ „
8.	ඉන්ද්‍රිය	„	„ „
9.	බල	„	„ „
10.	බොජ්ඣංග	„	„ „
11.	මග්ගඛග	„	638-639

විසය සූචි

2. දුතිය අසඬුනවගො

640 - 667

1.	අසඬුන	සුනං	..	640-641
2.	විපක්ෂනා	„	..	„ „
3.	සවිත කකසවිචාර	„	..	„ „
4.	අවිත කකවිචාරමන	„	..	„ „
5.	අවිත කකඅවිචාර	„	..	642-643
6.	සුඤ්ඤතසමාධි	„	..	„ „
7.	අනිමිත්තසමාධි	„	..	„ „
8.	අපරමිහිතසමාධි	„	..	„ „
9.	කායානුපක්ෂනා	„	..	„ „
10.	වේදනානුපක්ෂනා	„	..	„ „
11.	විනානුපක්ෂනා	„	..	644-645
12.	ධම්මානුපක්ෂනා	„	..	„ „
13.	සමප්පධාන	„	..	„ „
14.	දුතිය සමප්පධාන	„	..	„ „
15.	තතිය සමප්පධාන	„	..	„ „
16.	චතුස්සමප්පධාන	„	..	646-647
17.	ඡන්දිපාද	„	..	„ „
18.	චිත්තිපාද	„	..	„ „
19.	චිත්තදිපාද	„	..	„ „
20.	විමංසිද්ධි	„	..	„ „
21.	සද්ධිප්පය	„	..	„ „
22.	චිත්තිප්පය	„	..	648-649
23.	සතිප්පය	„	..	„ „
24.	සමාධිප්පය	„	..	„ „
25.	පඤ්ඤාප්පය	„	..	„ „
26.	සද්ධාබල	„	..	„ „
27.	චිත්තබල	„	..	„ „
28.	සතිබල	„	..	650-651
29.	සමාධිබල	„	..	„ „
30.	පඤ්ඤාබල	„	..	„ „
31.	සතිසංඛොජ්ඣාය	„	..	„ „
32.	ධම්මවිචයසංඛොජ්ඣාය	„	..	„ „
33.	චිත්තිසංඛොජ්ඣාය	„	..	„ „
34.	පිතිසංඛොජ්ඣාය	„	..	652-653
35.	පක්ඛාද්ධිසංඛොජ්ඣාය	„	..	„ „
36.	සමාධිසංඛොජ්ඣාය	„	..	„ „
37.	උපෙකාසංඛොජ්ඣාය	„	..	„ „

විසය සූචි

38.	සමමාදිලිසි	„	..	„	„
39.	සමමාසකයා	„	..	„	„
40.	සමමාවාවා	„	..	654-655	
41.	සමමාකමනන	„	..	„	„
42.	සමමාආජීව	„	..	„	„
43.	සමමාවායාම	„	..	„	„
44.	සමමාසති	„	..	„	„
45.	සමමාසමාධි	„	..	656-657	
46- 101.	අකත	සුකතානි	..	656-657	
102- 147.	අනාසව	„	..	„	„
158- 213.	සච්ච	„	..	„	„
214- 269.	පාර	„	..	„	„
270- 325.	නිපුණ	„	..	„	„
326- 381.	සුද්දස	„	..	658-659	
382- 437.	අජර	„	..	„	„
438- 493.	ධූව	„	..	„	„
494- 549.	අපලොකිත	„	..	„	„
550- 605.	අනිදසසන	„	..	„	„
606- 661.	නිසාපඤ්ච	„	..	„	„
662- 717.	සනත	„	..	660-661	
718- 773.	අමත	„	..	„	„
774- 829.	පණිත	„	..	„	„
830- 885.	සිව	„	..	„	„
618- 941.	බෙම	„	..	„	„
942- 997.	තණ්හකකය	„	..	„	„
998-1053.	අච්ඡරිය	„	..	„	„
1054-1109.	අබහුත	„	..	662-663	
1110-1165.	අනිතික	„	..	„	„
1166-1221.	අනිතිකධමම	„	..	„	„
1222-1277.	නිබ්බාන	„	..	„	„
1278-1333.	අබ්බාපජ්ඣ	„	..	„	„
1334-1389.	විරාග	„	..	„	„
1390-1445.	සුද්ධි	„	..	„	„
1446-1501.	මුත්ති	„	..	„	„
1502-1556.	අනාලය	„	..	664-665	
1558-1613.	දීප	„	..	„	„
1614-1669.	ලෙණ	„	..	„	„
1660-1725.	තාණ	„	..	„	„
1726-1781.	සරණ	„	..	„	„
1782-1837.	පරායණ	„	..	„	667

විසය සූචි

9. අධ්‍යාපන සංග්‍රහය 668 - 709

1.	බෙමා	සුඤ්ඤා	..	668-677
2.	අනුරාධ	„	..	676-681
3.	උපගත	„	..	682-685
4.	සමුදය	„	..	684-„
5.	පෙම	„	..	686-687
6.	ආරාම	„	..	„ -691
7.	ආයතන	„	..	690-697
8.	බන්ධ	„	..	696-701
9.	කුතුහලසාලා	„	..	700-703
10.	අත්ත	„	..	704-705
11.	සභිය	„	..	„ -709

සුභනන්දපිටක

සිංහලානුකූලය

වතුසොහොගො

සුභනන්තපිටකෙ සිංසුභනනිකායො

චතුස්තොතාගො

සලායනනසිංසුභනං

1. අනිච්චගෙහො

නමො කසස හගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධසස.

1. 1. 1

අප්ඤ්ඤානිච්චසුභතං

1. එවං මෙ සුභං, එකං සමයං හගවා සාවකීයං විහරති
පෙතවනෙ අනාර්පිණීකසා ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි
“භික්ඛවො”ති. “හදනෙත”ති තෙ භික්ඛු හගවතො පට්ඨකොසුං.
හගවා එතදවොච:

චක්ඛුං භික්ඛවෙ අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං
තදනන්තං, යදනන්තං තං නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි, න මෙ’සො
අන්තං, ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨංඛං.

සොතං අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තං, යදනන්තං
තං නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි, න මෙ’සො අන්තං’ති එවමෙතං
යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨංඛං.

ඝාතං අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තං,
යදනන්තං තං නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි, න මෙ’සො අන්තං’ති
එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨංඛං.

පීච්භා අනිච්චා, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං නෙතං මම, නෙසො'භමසී, න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨබ්බං.

කායො අනිච්චො, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං නෙතං මම, නෙසො'භමසී, න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨබ්බං.

මනො අනිච්චො, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං නෙතං මම, නෙසො'භමසී. න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො චක්ඛුස්මිති නිබ්බිද්දති, සොතස්මිති නිබ්බිද්දති සාතස්මිති නිබ්බිද්දති, පීච්භායපි නිබ්බිද්දති, කායස්මිති නිබ්බිද්දති, මනස්මිති නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්තස්මිති විමුක්තමිති ඤාණං භොති, ධීණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛාණායාති පජානාතීති.

1. 1. 2

අප්ඤ්ඤානුකම්පිතං

2. සාවකීයං —

චක්ඛුං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං නෙතං මම, නෙසො'භමසී, න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨබ්බං.

සොතං දුක්ඛං -පෙ- සාතං දුක්ඛං -පෙ- පීච්භා දුක්ඛං -පෙ- කායො දුක්ඛං -පෙ- මනො දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං "නෙතං මම, නෙසො'භමසී, න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤා දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉක්ඛාණායාති පජානාතීති.

1. 1. 3

අප්ඤ්ඤානන්තසුත්තං

3. සාවකීයං—

වික්ඛුං භික්ඛවෙ අනන්තා, යදනන්තා නං “නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි,
න මෙසො අනන්තා ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

සොතං අනන්තා -පෙ- සානං අනන්තා —පෙ- ජීව්හා
අනන්තා -පෙ- කායො අනන්තා -පෙ- මනො අනන්තා. යදනන්තා
නං නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනන්තා ඵවමෙතං
යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵවං පසස්සං -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායා’ති පච්ඡානාතීති.

1. 1. 4

බාහිරානිවසුත්තං

4. සාවකීයං—

රූපං භික්ඛවෙ අනිවට්ඨං, යදනිවට්ඨං නං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා,
යදනන්තා නං නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනන්තා ඵවමෙතං
යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

සද්දං -පෙ- ගතං -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බං -පෙ- ධම්මා අනිවට්ඨා
යදනිවට්ඨං නං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා නං නෙතං
මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනන්තා ඵවමෙතං යථාභූතං
සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵවං පසස්සං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤති,
සංඤ්ඤාපි නිබ්බිඤ්ඤති, ගතෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤති, රසෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤති,
ඵොට්ඨබ්බෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤති, ධම්මෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤති, නිබ්බිඤ්ඤං චරස්සති,
විරාගා විමුච්ඡති, විමුක්ඛස්මිං විමුක්ඛමිති ඤාණං භොති, ධීණා ජාති,
වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කර්මියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායා’ති පච්ඡානාතීති.

1. 1. 5

බාහිරදුක්ඛසුත්තං

5. සාවතරීයං —

රූපා භික්ඛවෙ දුක්ඛා, යං දුක්ඛා තදනන්තා, යදනන්තා තං නෙතං මම, නෙසො'භමස්මි, න මෙසො අත්තාති, එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨංඛං.

සද්ද -පෙ- ගඤ්ඤා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛා -පෙ- ධම්මා දුක්ඛා. යං දුක්ඛා තදනන්තා. යදනන්තා තං නෙතං මම, නෙසො 'භමස්මි, න මෙසො අත්තාති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨංඛං.

එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 1. 6

බාහිරානන්තසුත්තං

6. සාවතරීයං —

රූපා භික්ඛවෙ අනන්තා, යදනන්තා තං නෙතං මම, නෙසො'භමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨංඛං.

සද්ද -පෙ- ගඤ්ඤා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛා -පෙ- ධම්මා අනන්තා, යදනන්තා තං 'නෙතං මම, නෙසො' භමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨංඛං.

එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 1. 7

දුතියඅප්ඤ්ඤානිවට්ඨසුත්තං

7. සාවතරීයං —

වක්ඛුං භික්ඛවෙ අනිච්චං අතීතානාගතං, කොපන වාදෙ පච්චුප්පන්නස්ස, එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො අතීතස්මි¹ වක්ඛුස්ස. අනපෙඤ්ඤා² භොති. අනාගතං වක්ඛුං නාභිනාද්දති, පච්චුප්පන්නස්ස වක්ඛුස්ස නිබ්බිද්දා විරාගාය නිරොධාය පටිපකො භොති.

1. අතීතඤ්ඤා - පිචු, පි 1, 2

2. අනපෙකො - ඔප්පය, සා.

සොතං අනිච්චං -පෙ- සානං අනිච්චං -පෙ- ජීව්හා අනිච්චා අතීතානාගතා. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකාය, එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අතීතස්මිං මනස්මිං අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතං ජීව්හං නාභිනාදුති, පච්චුප්පකාය ජීව්හාය නිබ්බිද්දය වීරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතා හොති.

කායො අනිච්චො -පෙ- මනො අනිච්චො අතීතානාගතො, කො පනවාදෙ පච්චුප්පකායස්ස, එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරිය-සාවකො අතීතස්මිං මනස්මිං අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතං මනං නාභිනාදුති, පච්චුප්පකායස්ස මනස්ස නිබ්බිද්දය වීරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතා හොතිති.

1. 1. 8

දුතිය අජ්ඣන්තදුකඛසුත්තං

8. සාවතරීයං—

වකඛුං භික්ඛවෙ දුකඛං අතීතානාගතං. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකායස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අතීතස්මිං මනස්මිං අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතං වකඛුං නාභිනාදුති, පච්චුප්පකායස්ස වකඛුස්ස නිබ්බිද්දය වීරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතා හොති -පෙ- මනො දුකෙකං අතීතානාගතො. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකායස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අතීතස්මිං මනස්මිං අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතං මනං නාභිනාදුති, පච්චුප්පකායස්ස මනස්ස නිබ්බිද්දය වීරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතා හොතිති.

1. 1. 9

දුතිය අජ්ඣන්තානන්ත සුත්තං

9. සාවතරීයං—

වකඛුං භික්ඛවෙ අනන්තං අතීතානාගතං. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකායස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අතීතස්මිං මනස්මිං අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතං වකඛුං නාභිනාදුති, පච්චුප්පකායස්ස වකඛුස්ස නිබ්බිද්දය වීරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතා හොති. සොතං අනන්තං අතීතානාගතං. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකායස්ස -පෙ- සානං අනන්තං අතීතානාගතං. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකායස්ස -පෙ- ජීව්හා අනන්තං අතීතානාගතො කො පන වාදෙ පච්චුප්පකාය -පෙ- පටිපකෙතො හොති. මනො අනන්තං අතීතානාගතො කො පන වාදෙ පච්චුප්පකායස්ස, එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අතීතස්මිං මනස්මිං අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතං මනං නාභිනාදුති, පච්චුප්පකායස්ස මනස්ස නිබ්බිද්දය වීරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතා හොතිති.

1. 1. 10

දුතිය බාහිරානිවවසුක්තං

10. සාවකපීයං —

රූපා භික්ඛවෙ අනිළමා අනීතානාගතා. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකානාං, එවං පක්ඝං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අනීතෙසු රූපෙසු අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතෙ රූපෙ නාභිනාදුති, පච්චුප්පකානාං රූපානං නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතො හොති. සද්ද -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා අනිව්වා අනීතානාගතා. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකානාං, එවං පක්ඝං භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසාවකො අනීතෙසු ධම්මෙසු අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතෙ ධම්මෙ නාභිනාදුති, පච්චුප්පකානාං ධම්මානං නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතො හොතීති.

1. 1. 11

දුතිය බාහිරදුක්ඛසුක්තං

11. සාවකපීයං —

රූපා භික්ඛවෙ දුක්ඛා අනීතානාගතා. කො පන වාදෙ පච්චුප්පකානාං, එවං පක්ඝං භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසාවකො අනීතෙසු රූපෙසු අනපෙට්ඨො හොති අනාගතෙ රූපෙ නාභිනාදුති පච්චුප්පකානාං රූපානං නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතො හොති, සද්ද -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා දුක්ඛා අනීතානාගතා කො පන වාදෙ පච්චුප්පකානාං, එවං පක්ඝං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අනීතෙසු ධම්මෙසු අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතෙ ධම්මෙ නාභිනාදුති, පච්චුප්පකානාං ධම්මානං නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතො හොතීති.

1. 1. 12

දුතිය බාහිරානත්තසුක්තං

12. සාවකපීයං —

රූපා භික්ඛවෙ අනත්තා අනීතානාගතා, කො පන වාදෙ පච්චුප්පකානාං, එවං පක්ඝං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අනීතෙසු රූපෙසු අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතෙ රූපෙ නාභිනාදුති, පච්චුප්පකානාං රූපානං නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතො හොති, සද්ද -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා අනත්තා අනීතානාගතා, කො පන වාදෙ පච්චුප්පකානාං, එවං පක්ඝං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො අනීතෙසු ධම්මෙසු අනපෙට්ඨො හොති, අනාගතෙ ධම්මෙ නාභිනාදුති, පච්චුප්පකානාං ධම්මානං නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපකෙතො හොතීති.

අනිවවග්ගො පඨමො.

කසුද්දනං:

අනිළමං දුක්ඛං අනත්තා ච තයො අජකික්ඛබාහිරා
යදනිළෙචන තයො චුත්තා තෙ තෙ අජකික්ඛබාහිරා.

2. යම කවගො

1. 2. 1

සමෝධායුතනං

13. සාවකීයං—

පුබ්බෙව මෙ භික්ඛවෙ සමෝධාය අනභියමබුද්ධස්ස බෝධිසත්තස්සෙව සතො එතදහොසි. කො නු බො වක්ඛුස්ස අස්සාදෙ, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං, කො සොනස්ස -පෙ- කො සානස්ස -පෙ- කො ජීවහාය -පෙ- කො කායස්ස -පෙ- කො මනස්ස අස්සාදෙ, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං.

තස්ස මග්ගා භික්ඛවෙ එතදහොසි: යං බො වක්ඛුං පටිච්ච උප්පජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං අයං වක්ඛුස්ස අස්සාදෙ, යං වක්ඛුං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං වක්ඛුස්ස ආදීනවො, යො වක්ඛුස්මි ජන්දුරාගචිතයො ජන්දුරාගප්පහානං ඉදං වක්ඛුස්ස නිස්සරණං, යං සොනං -පෙ- යං සානං -පෙ- යං ජීවහං පටිච්ච උප්පජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං ජීවහාය අස්සාදෙ, යා ජීවහා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා අයං ජීවහාය ආදීනවො, යො ජීවහාය ජන්දුරාගචිතයො ජන්දුරාගප්පහානං ඉදං ජීවහාය නිස්සරණං, යං කායං -පෙ- යං මනං පටිච්ච උප්පජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං මනස්ස අස්සාදෙ, යො මනො¹ අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මො අයං මනස්ස ආදීනවො, යො මනස්මි ජන්දුරාගචිතයො ජන්දුරාගප්පහානං ඉදං මනස්ස නිස්සරණං.

යාවකීවඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ඡන්තං අජ්ඣත්තකානං ආයතනානං එවං අස්සාදංඤ්ඤා අස්සාදන්තො ආදීනවංඤ්ඤා ආදීනවන්තො නිස්සරණංඤ්ඤා නිස්සරණන්තො යථාභූතං නාබ්බඤ්ඤාසිං, නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභූතෙ සස්සමණ්ඩ්‍රාහමණියා පජාය සදෙව මනුස්සාය අනුත්තරං සමමාසමෙධාධිං අභිසම්බුද්ධොති² පට්ටඤ්ඤාසිං.

යතො ව බො'හං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ඡන්තං අජ්ඣත්තකානං ආයතනානං එවං අස්සාදංඤ්ඤා අස්සාදන්තො ආදීනවංඤ්ඤා ආදීනවන්තො නිස්සරණංඤ්ඤා නිස්සරණන්තො යථාභූතං අබ්බඤ්ඤාසිං, අථාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභූතෙ සස්සමණ්ඩ්‍රාහමණියා පජාය සදෙව මනුස්සාය අනුත්තරං සමමාසමෙධාධිං අභිසම්බුද්ධොති පට්ටඤ්ඤාසිං. කුණංඤ්ඤා පන මෙ අස්සතං උදපාදි, අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුත්ත අයමනතිමා ජාති, නැප්පති පුනබ්බාවොති.

1. ය මනො - මජ්ඣ.

2. අභිසම්බුද්ධො - සි.මු.

1. 2. 2

දුතිය සමෙබ්බසුත්තං

14. සාවත්ථිං—

පුබ්බෙව මෙ භික්ඛවෙ සමෙබ්බා අනභිසම්බුද්ධස්ස බොධි සත්තසෙසව සතො එතදගොසි:

කො නු බො රූපානං අස්සාදෙ, කො ආදීනවො කිං නිස්සරණං. කො සද්දනං -පෙ- කො ගජධානං -පෙ- කො රසානං -පෙ- කො ඵොට්ඨබ්බානං -පෙ- කො ධම්මානං අස්සාදෙ, කො ආදීනවො කිං නිස්සරණහති.

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ එතදගොසි.

යං බො රූපෙ පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං රූපානං අස්සාදෙ, යෙ¹ රූපා අනිවර්තා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා අයං රූපානං ආදීනවො. යො රූපෙසු ඡන්දරාගචිතයො ඡන්දරාගප්පභානං, ඉදං රූපානං නිස්සරණං, යං සද්දෙ -පෙ- යං ගජෙධි -පෙ- යං රසෙ -පෙ- යං ඵොට්ඨබ්බෙ -පෙ- යං ධම්මෙ පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං ධම්මානං අස්සාදෙ, යෙ ධම්මා අනිවර්තා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා අයං ධම්මානං ආදීනවො, යො ධම්මෙසු ඡන්දරාගචිතයො ඡන්දරාගප්පභාණං ඉදං ධම්මානං නිස්සරණං.

යාවකිව්ඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ඡන්තං බාහිරානං ආයතනානං එවං අස්සාදකො අස්සාදතො, ආදීනවකො ආදීනවතො, නිස්සරණකො නිස්සරණතො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤාසිං -පෙ- අබ්භඤ්ඤාසිං, අථාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභූතකෙ සස්සමණ බ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සමමාසමෙබ්බාධිං අභි-සම්බුද්ධොති පථවඤ්ඤාසිං. ඤාණකො පන මෙ දස්සනං උදපාදි, අකුප්පා මෙ වෙතො විමුත්ති, අයමහග්ගිමා ජාති, නත්ථිදනි පුනබ්බවොති.

1. යං රූපා, - මජ්ඣං. සතා.

1. 2. 3

අසසාදපරියෙසනසුත්තං

15. සාවතීයං —

වක්ඛුස්සාහං භික්ඛවෙ අසසාදපරියෙසනං අවරිං, යො වක්ඛුස්ස අසසාදෙ තදර්ඛගමං, යාවතා වක්ඛුස්ස අසසාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධො, වක්ඛුස්සාහං භික්ඛවෙ ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො වක්ඛුස්ස ආදීනවො තදර්ඛගමං, යාවතා වක්ඛුස්ස ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධො. වක්ඛුස්සාහං භික්ඛවෙ නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං යං වක්ඛුස්ස නිස්සරණං තදර්ඛගමං, යාවතා වක්ඛුස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධං.

සොතස්සාහං භික්ඛවෙ -පෙ- සාතස්සාහං භික්ඛවෙ -පෙ- ජිව්භායාහං භික්ඛවෙ අසසාදපරියෙසනං අවරිං, යො ජිව්භාය අසසාදෙ තදර්ඛගමං, යාවතා ජිව්භාය අසසාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධො. ජිව්භායාහං භික්ඛවෙ ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො ජිව්භාය ආදීනවො තදර්ඛගමං, යාවතා ජිව්භාය ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධො. ජිව්භායාහං භික්ඛවෙ නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං, යං ජිව්භාය නිස්සරණං තදර්ඛගමං, යාවතා ජිව්භාය නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධං. කායස්සාහං භික්ඛවෙ -පෙ- මනස්සාහං භික්ඛවෙ අසසාදපරියෙසනං අවරිං, යො මනස්ස අසසාදෙ තදර්ඛගමං, යාවතා මනස්ස අසසාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධො. මනස්සාහං භික්ඛවෙ ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො මනස්ස ආදීනවො තදර්ඛගමං, යාවතා මනස්ස ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධො. මනස්සාහං භික්ඛවෙ නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං, යං මනස්ස නිස්සරණං තදර්ඛගමං, යාවතා මනස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධං.

යාවකිව්ඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ජාතං අර්ඝ්ඤානිකානං ආයතනානං අසසාදඤ්ඤා අසසාදතො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණතො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤාසිං. -පෙ- අබ්භඤ්ඤාසිං -පෙ- ඤ්ඤාඤ්ඤා පන මෙ දස්සනං උදපාදි, අකුප්පා මෙ වෙතො විමුත්ථි, අයමනනිමා ජාති, තඤ්ඤිති පුනබ්භවොති.

1. 2. 4

දුතිය අසසාදපරියෙසනසුත්තං

16. සාවතථියං —

රූපානාහං භික්ඛවෙ අසසාදපරියෙසනං අවරිං, යො රූපානං අසසාදෙ තද්දුක්ඛගමං, යාවතා රූපානං අසසාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධිට්ඨො. රූපානාහං භික්ඛවෙ ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො රූපානං ආදීනවො තද්දුක්ඛගමං, යාවතා රූපානං ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධිට්ඨො. රූපානාහං භික්ඛවෙ නිසසරණපරියෙසනං අවරිං, යං රූපානං නිසසරණං තද්දුක්ඛගමං, යාවතා රූපානං නිසසරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධිට්ඨං. සද්දනාහං භික්ඛවෙ -පෙ- ගජ්ඣානාහං භික්ඛවෙ -පෙ- රසානාහං භික්ඛවෙ -පෙ- ඵොට්ඨබ්බානාහං භික්ඛවෙ -පෙ- ධම්මානාහං භික්ඛවෙ අසසාදපරියෙසනං අවරිං, යො ධම්මානං අසසාදෙ තද්දුක්ඛගමං, යාවතා ධම්මානං අසසාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධිට්ඨො. ධම්මානාහං භික්ඛවෙ ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො ධම්මානං ආදීනවො තද්දුක්ඛගමං, යාවතා ධම්මානං ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධිට්ඨො. ධම්මානාහං භික්ඛවෙ නිසසරණපරියෙසනං අවරිං, යං ධම්මානං නිසසරණං තද්දුක්ඛගමං, යාවතා ධම්මානං නිසසරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධිට්ඨං.

යාවතීවඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ ඉමෙසං ඡත්තං බාහිරානං ආයතනානං අසසාදඤ්ඤා අසසාදනො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවනො නිසසරණඤ්ඤා නිසසරණනො යථාභූතං නාබ්බඤ්ඤාසී. -පෙ- අබ්බඤ්ඤාසී. -පෙ- ඤ්ඤාඤ්ඤා පන මෙ දසසනං උදපාදි, අකුප්පා මෙ වෙනොවිමුත්ති, අයමනතිමා ජාති, නත්ථිදති පුත්තබ්බවො'ති.

1. 2. 5

නො වෙ අසසාදසුත්තං

17. සාවතථියං —

නො වෙදං භික්ඛවෙ වකඛුසස අසසාදෙ අභවිසස, නයිදං සත්තා වකඛුසමිං සාරජ්ජයප්පං, යස්මා ච බො භික්ඛවෙ අත්ථි වකඛුසස අසසාදෙ, තස්මා සත්තා වකඛුසමිං සාරජ්ජනති. නො වෙදං භික්ඛවෙ වකඛුසස ආදීනවො අභවිසස, නයිදං සත්තා වකඛුසමිං නිබ්බිඤ්ඤාප්පං, යස්මා ච බො භික්ඛවෙ අත්ථි වකඛුසස ආදීනවො. තස්මා සත්තා වකඛුසමිං නිබ්බිඤ්ඤානති. නො වෙදං භික්ඛවෙ වකඛුසස නිසසරණං අභවිසස, නයිදං සත්තා වකඛුසමිං නිසසරෙය්ප්පං, යස්මා ච බො භික්ඛවෙ අත්ථි වකඛුසස නිසසරණං, තස්මා සත්තා වකඛුසමා නිසසරනති.

තො වෙදං භික්ඛවෙ සොත්ථස්ස -පෙ- තො වෙදං භික්ඛවෙ සාත්ථස්ස -පෙ- තො වෙදං භික්ඛවෙ ජිව්හාය අසාදෙ අභවිස්ස, නයිදං සත්ථා ජිව්හාය සාරජ්ජනති, යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි ජිව්හාය අසාදෙ, තස්මා සත්ථා ජිව්හාය සාරජ්ජනති. තො වෙදං භික්ඛවෙ ජිව්හාය ආදීනවො අභවිස්ස, නයිදං සත්ථා ජිව්හාය නිබ්බිජ්ජෙය්‍යං, යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි ජිව්හාය ආදීනවො, තස්මා සත්ථා ජිව්හාය නිබ්බිජ්ජනති. තො වෙදං භික්ඛවෙ ජිව්හාය නිසරණං අභවිස්ස, නයිදං සත්ථා ජිව්හාය නිසරෙය්‍යං, යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි ජිව්හාය නිසරණං, තස්මා සත්ථා ජිව්හාය නිසරණති.

තො වෙදං භික්ඛවෙ කායස්ස -පෙ- තො වෙදං භික්ඛවෙ මනස්ස අසාදෙ අභවිස්ස, නයිදං සත්ථා මනස්සිං සාරජ්ජෙය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ, අත්ථි මනස්ස ආසාදෙ, තස්මා සත්ථා මනස්සිං සාරජ්ජනති. තො වෙදං භික්ඛවෙ මනස්ස ආදීනවො අභවිස්ස, නයිදං සත්ථා මනස්සිං නිබ්බිජ්ජෙය්‍යං යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි මනස්ස ආදීනවො, තස්මා සත්ථා මනස්සිං නිබ්බිජ්ජනති. තො වෙදං භික්ඛවෙ මනස්ස නිසරණං අභවිස්ස, නයිදං සත්ථා මනස්සා නිසරෙය්‍යං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථි මනස්ස නිසරණං තස්මා සත්ථා මනස්සා නිසරණති.

යාවකිව්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ සත්ථා ඉමෙසං ඡන්තං දජ්ඣන්තිකානං ආයතනානං අසාදෙ අත්ථි අසාදතො ආදීනවඤ්ඤි ආදීනවතො නිසරණඤ්ඤි නිසරණතො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤාසු¹. තෙව තෙව භික්ඛවෙ සත්ථා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්බභිකා සස්සමණ්‍යාභිකියා පජාය සදෙවමනුස්සාය නිස්සවා විසංයුක්තා විපට්ඨන්තා විචරියාදිකතෙනා වෙතසා චිත්තිසු.

යතො ච ඛො භික්ඛවෙ සත්ථා ඉමෙසං ඡන්තං දජ්ඣන්තිකානං ආයතනානං අසාදෙ අත්ථි අසාදතො ආදීනවඤ්ඤි ආදීනවතො නිසරණඤ්ඤි නිසරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසු; අථ භික්ඛවෙ සත්ථා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්බභිකා සස්සමණ්‍යාභිකියා පජාය සදෙවමනුස්සාය නිස්සවා විසංයුක්තා විපට්ඨන්තා විචරියාදිකතෙනා වෙතසා චිත්තිසු.

1. නාබ්භඤ්ඤාසු - මරසං.

2. විචරියාදිකතෙන - සිද්ධි, PTS. විචරියාදිකතෙන - සත්ථා.

1. 2. 6

දුතිය නො වෙ අසසාදසුතං

18. සාවකටීයං —

නො වෙදං භික්ඛවෙ රූපානං අසසාදෙ අභවිසස, නයිදං සත්තා රූපෙසු සාරජෙත්ථයුං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථී රූපානං අසසාදෙ, තස්මා සත්තා රූපෙසු සාරජන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ රූපානං ආදීනවො අභවිසස, නයිදං සත්තා රූපෙසු නිබ්බිජ්ඣෙයුං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථී රූපානං ආදීනවො, තස්මා සත්තා රූපෙසු නිබ්බිජ්ඣන්ති, නො වෙදං භික්ඛවෙ රූපානං නිසසරණං අභවිසස, නයිදං සත්තා රූපෙහි නිසසරෙයුං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථී රූපානං නිසසරණං තස්මා සත්තා රූපෙහි නිසසරන්ති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ සද්දන්තං -පෙ- ගජ්ඣානං -පෙ- රසානං -පෙ- ථොට්ඨිකානං -පෙ- ධම්මානං අසසාදෙ අභවිසස, නයිදං සත්තා ධම්මෙසු සාරජෙත්ථයුං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථී ධම්මානං අසසාදෙ, තස්මා සත්තා ධම්මෙසු සාරජන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ ධම්මානං ආදීනවො අභවිසස, නයිදං සත්තා ධම්මෙසු නිබ්බිජ්ඣෙයුං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථී ධම්මානං ආදීනවො, තස්මා සත්තා ධම්මෙසු නිබ්බිජ්ඣන්ති, නො වෙදං භික්ඛවෙ, ධම්මානං නිසසරණං අභවිසස, නයිදං සත්තා ධම්මෙහි නිසසරෙයුං. යස්මා ච ඛො භික්ඛවෙ අත්ථී ධම්මානං නිසසරණං තස්මා සත්තා ධම්මෙහි නිසසරන්ති.

යාවකීවස්ස භික්ඛවෙ සත්තා ඉමෙසං ජන්තං බාහිරානං ආයතනානං අසසාදස්ස අසසාදන්තො ආදීනවස්ස ආදීනවන්තො නිසසරණස්ස නිසසරණන්තො යථාභූතං නාබ්බස්සෙත්ථ, නෙව තාව භික්ඛවෙ සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්බුත්තකා සසසමණව්‍යාභුණ්ණියා පජාය සදෙවමනුසසාය නිසසටා විසංයුතා විසමුත්තා විමරියාදීකත්තෙත වෙනසා විහරිංසු.

යනො ච ඛො භික්ඛවෙ සත්තා ඉමෙසං ජන්තං බාහිරානං ආයතනානං අසසාදස්ස අසසාදන්තො ආදීනවස්ස ආදීනවන්තො නිසසරණස්ස නිසසරණන්තො යථාභූතං අබ්බස්සෙත්ථ, අප භික්ඛවෙ සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්බුත්තකා සසසමණව්‍යාභුණ්ණියා පජාය සදෙවමනුසසාය නිසසටා විසංයුතා විසමුත්තා විමරියාදීකත්තෙත වෙනසා විහරන්ති.

1. 2. 7

අභිනන්දසූත්තං

19. සාවකයෝ. —

යො හිඳබවේ වඳබුං අභිනාදැති, දුඬබං යො අභිනාදැති. යො දුඬබං අභිනාදැති, අපරිමිනො යො දුඬබංයොති වදමි. යො සොනං අභිනාදැති. දුඬබං යො අභිනාදැති. යො දුඬබං අභිනාදැති අපරිමිනො යො දුඬබංයොති වදමි. යො සානං අභිනාදැති, දුඬබං යො අභිනාදැති. යො දුඬබං අභිනාදැති, අපරිමිනො යො දුඬබංයොති වදමි. යො ජීවහං අභිනාදැති, දුඬබං යො අභිනාදැති. යො දුඬබං අභිනාදැති, අපරිමිනො යො දුඬබංයොති වදමි. යො කායං අභිනාදැති, දුඬබං යො අභිනාදැති. යො දුඬබං අභිනාදැති, අපරිමිනො යො දුඬබංයොති වදමි. යො මනං අභිනාදැති, දුඬබං යො අභිනාදැති. යො දුඬබං අභිනාදැති, අපරිමිනො යො දුඬබංයොති වදමි.

යො ව බො හිසබවේ වඳබු. නාභිනඤ්ඤි, දුක්ඛං සො නාභිනඤ්ඤි. යො දුක්ඛං නාභිනඤ්ඤි, පරිමුතො සො දුක්ඛංගාමි වදමි. යො සොතං නාභිනඤ්ඤි, දුක්ඛං සො නාභිනඤ්ඤි. යො දුක්ඛං නාභිනඤ්ඤි, පරිමුතො සො දුක්ඛංගාමි වදමි. යො සාතං නාභිනඤ්ඤි, දුක්ඛං සො නාභිනඤ්ඤි. යො දුක්ඛං නාභිනඤ්ඤි, පරිමුතො සො දුක්ඛංගාමි වදමි. යො ජීවනං නාභිනඤ්ඤි, දුක්ඛං සො නාභිනඤ්ඤි. යො දුක්ඛං නාභිනඤ්ඤි, පරිමුතො සො දුක්ඛංගාමි වදමි. යො කායං නාභිනඤ්ඤි දුක්ඛං සො නාභිනඤ්ඤි. යො දුක්ඛං නාභිනඤ්ඤි, පරිමුතො සො දුක්ඛංගාමි වදමි. යො මනං නාභිනඤ්ඤි, දුක්ඛං සො නාභිනඤ්ඤි. යො දුක්ඛං නාභිනඤ්ඤි. පරිමුතො සො දුක්ඛංගාමි වදමි.

1. 2. 8

දුතිය අභිනන්දප්‍රකාශ

20. සාවිතයෝ -

යො හිකඩවෙ රුපෙ අභිනායුති, දුකඩා යො අභිනායුති. යො දුකඩා අභිනායුති, අපරිමුණො යො දුකඩායාති වදුමි. යො සද්ද -පෙ- ගනෙඩි -පෙ- රසෙ -පෙ- ඵොට්ඨබෙඩි -පෙ- ධිඉඉ අභිනායුති, දුකඩා යො අභිනායුති. යො දුකඩා අභිනායුති, අපරිමුණො යො දුකඩායාති වදුමි.

යො ව බො හිසබව රූප නාභිනැකැති. දුකබො යො නාභිනැකැති, යො දුකබො නාභිනැකැති, පරිමිතො යො දුකබොනාභි වදමි. යො සඳ්ද -පෙ- ගනෙ -පෙ- රසෙ -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙ -පෙ- ධජෙච නාභිනැකැති, දුකබො යො නාභිනැකැති. යො දුකබො 'නාභිනැකැති පරිමිතො යො දුකබොනාභි වදමිති.

1. 2. 9

උපපාදසුත්තං

21. සාවකීයං —

යො භික්ඛවෙ චක්ඛුස්ස උප්පාදෙ ධීති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදෙ රොගානං ධීති ජරාමරණස්ස පාතුභාවො. යො සොනස්ස -පෙ- යො සානස්ස -පෙ- යො ජීව්හාය -පෙ- යො කායස්ස -පෙ- යො මනස්ස උප්පාදෙ ධීති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදෙ රොගානං ධීති ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ඩු ධො භික්ඛවෙ චක්ඛුස්ස නිරොධො වූපසමො අත්ථගමො¹, දුක්ඛස්සෙසො නිරොධො රොගානං වූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථගමො¹. යො සොනස්ස නිරොධො වූපසමො අත්ථගමො¹. දුක්ඛස්සෙසො නිරොධො රොගානං වූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථගමො¹. යො සානස්ස -පෙ- යො ජීව්හාය -පෙ- යො කායස්ස -පෙ- යො මනස්ස නිරොධො වූපසමො අත්ථගමො¹, දුක්ඛස්සෙසො නිරොධො රොගානං වූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථගමො¹ති.

1. 2. 10

දුතිය උපපාදසුත්තං

22. සාවකීයං —

යො භික්ඛවෙ රූපානං උප්පාදෙ ධීති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදෙ රොගානං ධීති ජරාමරණස්ස පාතුභාවො. යො සද්දන්තං -පෙ- යො ගන්ධානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨාඛානං -පෙ- යො ධම්මානං උප්පාදෙ ධීති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො. දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදෙ රොගානං ධීති ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ධො භික්ඛවෙ රූපානං නිරොධො වූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරොධො රොගානං වූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථගමො. යො සද්දන්තං -පෙ- යො ගන්ධානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨාඛානං -පෙ- යො ධම්මානං නිරොධො වූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරොධො රොගානං වූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

යමකවග්ගො දුතියො.

තසස්සද්දන්තං:

සමොධායෙන දුට්ඨෙ වුත්තා අසාදෙන පරෙ දුට්ඨෙ
නො වෙ තෙන දුට්ඨෙ වුත්තා අභිනිබ්බන්ති පරෙ දුට්ඨෙ
උප්පාදෙන දුට්ඨෙ වුත්තා වග්ගො තෙන පට්ඨන්තිති.

1. අත්ථගමො - මජ්ඣිම, සෘණ.

3. සබ්බවග්ගො

1. 3. 1

සබ්බසුත්තං

23. සාවකපීයං —

සබ්බං වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමී¹ තං සුඤ්ඤං. කිංඤ්ඤං භික්ඛවෙ සබ්බං: වත්ඛුංඤ්ඤං රූපා ව සොතඤ්ඤං සද්දං ව ඝාතඤ්ඤං ගන්ධා ව ජීව්හා ව රසා ව කායො ව ථොට්ඨංඛා ව මනො ව ධම්මා ව ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ සබ්බං.

යො භික්ඛවෙ ඵලං වදෙය්‍ය: අභමෙතං සබ්බං පටිඤ්ඤාය අඤ්ඤං සබ්බං පඤ්ඤාපෙක්ඝාමීති, තස්සා වාචාවක්ඛරෙවස්ස². පුට්ඨො ව න සමායෙය්‍ය, උත්තරිඤ්ඤං විසාතං ආපජේදය්‍ය, තං කිසං හෙතු යථා තං භික්ඛවෙ අවිසයස්මිනි³.

1. 3. 2

පහානසුත්තං

24. සාවකපීයං —

සබ්බපහානාය⁴ වො භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසිස්සාමී: තං සුඤ්ඤං. කතමො ව භික්ඛවෙ සබ්බපහානාය ධම්මො: වත්ඛුං භික්ඛවෙ පහාතඛිං, රූපා පහාතඛො, වත්ඛුච්ඤ්ඤාණං පහාතඛිං, වත්ඛු සමථසෙසා පහාතඛො, යමිදං වත්ඛුසමථස්සපට්ඨයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි පහාතඛං —පෙ—

ජීව්හා පහාතඛො, රසා පහාතඛො. ජීව්හාච්ඤ්ඤාණං පහාතඛං, ජීව්හා සමථසෙසා පහාතඛො, යමිදං ජීව්හාසමථස්සපට්ඨයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි පහාතඛං —පෙ—

මනො පහාතඛො, ධම්මා පහාතඛො, මනොච්ඤ්ඤාණං පහාතඛං. මනොසමථසෙසා පහාතඛො, යමිදං මනොසමථස්සපට්ඨයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි පහාතඛං. අයං ඛො භික්ඛවෙ සබ්බපහානාය ධම්මොති.

1. දෙසෙස්සාමී - මජ්ඣං,

2. වාචාවක්ඛරෙවස්ස මජ්ඣං, වාචාවක්ඛරෙවස්ස - සත්ථා,

3. සබ්බං පහානාය - සත්ථා

1. 3. 3

දුතිය පභානසුතනං

25. සාවකථියං —

සබ්බං අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානාය ඛො භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසිස්සාමී, තං සුඡාරං.

කතමො ච භික්ඛවෙ සබ්බං අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානාය ධම්මො: වත්ඛුං භික්ඛවෙ අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං, රූපා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං, වත්ඛුට්ඨිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං, වත්ඛුසම්මසෙසා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බො, යමිදං වත්ඛුසම්මසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං. —පෙ—

ජීව්හා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බො, රසා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බො, ජීව්හාවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං, ජීව්හා-සම්මසෙසා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බො, යමිදං ජීව්හාසම්මසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං. —පෙ—

මනො අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බො, ධම්මො අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බො මනොවිඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං, මනොසම්මසෙසා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බො, යමිදං මනොසම්මසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානබ්බං. අයං ඛො භික්ඛවෙ සබ්බං අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පභානාය ධම්මොති.

1. 3. 4

අපරිජානසුතනං

26. සාවකථියං —

සබ්බං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අප්පභං අභගබ්බො දුක්ඛකම්මයාය. කිංඤ්ඤා භික්ඛවෙ සබ්බං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අප්පභං අභගබ්බො දුක්ඛකම්මයාය.

චක්ඛුං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, රූපෙ අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, චක්ඛුසම්මත්තං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය යමිදං චක්ඛුසලෙඤ්ඤපච්චියා උපපජ්ඣති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය -පෙ-

ජීවිහං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, රසෙ -පෙ- ජීවිහාවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජීවිහාසම්මත්තං -පෙ- යමිදං ජීවිහාසම්මත්තපච්චියා උපපජ්ඣති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය -පෙ-

මනං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, ධර්මෙ -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොසම්මත්තං -පෙ- යමිදං මනොසම්මත්තපච්චියා උපපජ්ඣති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, ඉදං ටො භික්ඛවෙ සබ්බං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය.

සබ්බඤ්ඤා ටො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය. කිඤ්ඤා භික්ඛවෙ සබ්බං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය:

චක්ඛුං භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, රූපෙ අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, චක්ඛුසලෙඤ්ඤං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය, යමිදං චක්ඛුසලෙඤ්ඤපච්චියා උපපජ්ඣති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භගෙඛො දුක්ඛකම්මයාය -පෙ-

ජිව්හං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජ්භං භද්ධො දුක්ඛකුක්ඛායා,
 රසෙ -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජිව්හාසමුද්දසං -පෙ- යමිදං
 ජිව්හාසමුද්දසපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා
 අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජ්භං භද්ධො
 දුක්ඛකුක්ඛායා -පෙ-

මනං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජ්භං භද්ධො දුක්ඛකුක්ඛායා,
 ධම්මෙ -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොසමුද්දසං -පෙ- යමිදං
 මනොසමුද්දසපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා
 තමි අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජ්භං භද්ධො දුක්ඛකුක්ඛායා.

ඉදං ඛො භික්ඛවෙ සබ්බං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජ්භං
 භද්ධො දුක්ඛකුක්ඛායාති.

1. 3. 5

දුතියඅපරිජානසුක්තං

27. සාවඤ්ඤා -

සබ්බං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජ්භං
 අභද්ධො දුක්ඛකුක්ඛායා, කිංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සබ්බං අනභිජානං අපරිජානං
 අවිරාජයං අපජ්භං අභද්ධො දුක්ඛකුක්ඛායා:

යඤ්ඤා ඛො භික්ඛවෙ චක්ඛු යෙ ච රූපා යඤ්ඤා චක්ඛුවිඤ්ඤාණං
 යෙ ච චක්ඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බො ධම්මො, යඤ්ඤා සොනං යෙ ච
 සද්දං යඤ්ඤා සොනවිඤ්ඤාණං යෙ ච සොනවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බො ධම්මො,
 යඤ්ඤා සානං යෙ ච ගන්ධා යඤ්ඤා සානවිඤ්ඤාණං යෙ ච සාන-
 විඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බො ධම්මො, යා ච ජිව්හා යෙ ච රසා යඤ්ඤා
 ජිව්හාවිඤ්ඤාණං යෙ ච ජිව්හාවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බො ධම්මො, යො ච
 කායො යෙ ච ථොට්ඨබ්බො යඤ්ඤා කායවිඤ්ඤාණං යෙ ච කායවිඤ්ඤාණ-
 විඤ්ඤානබ්බො ධම්මො යො ච මනො යෙ ච ධම්මො යඤ්ඤා මනො-
 විඤ්ඤාණං යෙ ච මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බො ධම්මො, ඉදං ඛො
 භික්ඛවෙ සබ්බං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජ්භං අභද්ධො
 දුක්ඛකුක්ඛායා.

සබ්බඤ්ඤා ටො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං විරාජයං පඤ්ඤා භවෙද්ධා දුක්ඛානාංය. කිංඤ්ඤා භික්ඛවෙ සබ්බං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පඤ්ඤා භවෙද්ධා දුක්ඛානාංය:

යඤ්ඤා භික්ඛවෙ වක්ඛං¹ යෙ ව රූපා යඤ්ඤා වක්ඛවිඤ්ඤාණං යෙ ව වක්ඛු විඤ්ඤාණවිඤ්ඤානඤ්ඤා ධර්මා -පෙ- යා ව ජිව්හා යෙ ව රසා යඤ්ඤා ජිව්හාවිඤ්ඤාණං යෙ ව ජිව්හාවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානඤ්ඤා ධර්මා -පෙ- යො ව මනො යෙ ව ධර්මා යඤ්ඤා මනොවිඤ්ඤාණං යෙ ව මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානඤ්ඤා ධර්මා, ඉදං ටො භික්ඛවෙ සබ්බං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පඤ්ඤා භවෙද්ධා දුක්ඛානාංයාති.

1. 3. 6

ආදිත්තපරියායසුත්තං

28. එකං සමයං භගවා ගයායං විහරති ගයාසීසෙ සද්ධිං භික්ඛුසහසේසන, තත්ථ ටො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි.

සබ්බං භික්ඛවෙ ආදිත්තං, කිංඤ්ඤා භික්ඛවෙ සබ්බං ආදිත්තං, වක්ඛං භික්ඛවෙ ආදිත්තං, රූපා ආදිත්තං, වක්ඛවිඤ්ඤාණං ආදිත්තං, වක්ඛුසම්මසේසා ආදිත්තං, යම්පිදං වක්ඛුසම්මසේසපච්චයා උපපජ්ජති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි ආදිත්තං. කෙන ආදිත්තං: ආදිත්තං රාගග්ගිතා දෙසග්ගිතා මොහග්ගිතා, ආදිත්තං ජාතියා ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනසේසහි උපායාසෙහි ආදිත්තනති වදමි.

සොතං ආදිත්තං, සද්ද ආදිත්තං, සොතවිඤ්ඤාණං ආදිත්තං, සොතං සම්මසේසා ආදිත්තං, යම්පිදං සොතසම්මසේසපච්චයා උපපජ්ජති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි ආදිත්තං. කෙන ආදිත්තං: ආදිත්තං රාගග්ගිතා දෙසග්ගිතා මොහග්ගිතා, ආදිත්තං ජාතියා ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනසේසහි උපායාසෙහි ආදිත්තනති වදමි.

සානං ආදිත්තං, ගන්ධා ආදිත්තා, සානවිඤ්ඤාණං ආදිත්තං සාන-
සමමසෙසා ආදිත්තො, යමපිදං සානසමමසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං
සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ආදිත්තං, කෙන ආදිත්තං
ආදිත්තං රාගඤ්ඤා රූපඤ්ඤා මොහඤ්ඤා, ආදිත්තං ජාතියා ජරාමරණෙන,
සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනසෙසෙහි උපායාසෙහි ආදිත්තන්ති
වදාමි.

පීඩනා ආදිත්තා, රසා ආදිත්තා, පීචනාවිඤ්ඤාණං ආදිත්තං, පීඩනා-
සමමසෙසා ආදිත්තො, යමපිදං පීඩනාසමමසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං
සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ආදිත්තං, කෙන ආදිත්තං
ආදිත්තං රාගඤ්ඤා රූපඤ්ඤා මොහඤ්ඤා, ආදිත්තං ජාතියා ජරාමරණෙන,
සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනසෙසෙහි උපායාසෙහි ආදිත්තන්ති
වදාමි.

කායො ආදිත්තො, චොට්ඨානිකා ආදිත්තා, කායවිඤ්ඤාණං ආදිත්තං,
කායසමමසෙසා ආදිත්තො, යමපිදං කායසමමසෙසපච්චයා උපපජ්ජති
වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ආදිත්තං, කෙන
ආදිත්තං ආදිත්තං රාගඤ්ඤා රූපඤ්ඤා මොහඤ්ඤා, ආදිත්තං ජාතියා
ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනසෙසෙහි උපායාසෙහි
ආදිත්තන්ති වදාමි.

මනො ආදිත්තො, ධම්මා ආදිත්තා, මනොවිඤ්ඤාණං ආදිත්තං,
මනොසමමසෙසා ආදිත්තො, මනොසමමසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං
සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ආදිත්තං, කෙන ආදිත්තං.
ආදිත්තං රාගඤ්ඤා රූපඤ්ඤා මොහඤ්ඤා ආදිත්තං ජාතියා ජරා-
මරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනසෙසෙහි උපායාසෙහි
ආදිත්තන්ති වදාමි.

එවමසෙසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවතො වක්ඛුසමිමපි නිබ්බිදාති,
රූපෙසුපි නිබ්බිදාති, වක්ඛුසමමසෙසෙහි නිබ්බිදාති, වක්ඛුසමමසෙසෙහි
නිබ්බිදාති, යමපිදං වක්ඛුසමමසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා
දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමමපි නිබ්බිදාති, -පෙ- පීචනායපි නිබ්බිදාති
රූපෙසුපි නිබ්බිදාති, පීචනාවිඤ්ඤාණෙහි නිබ්බිදාති පීචනාසමමසෙසෙහි
නිබ්බිදාති, යමපිදං පීචනාසමමසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා
දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමමපි නිබ්බිදාති -පෙ- මනසමමපි නිබ්බිදාති,
ධම්මෙසුපි නිබ්බිදාති මනොවිඤ්ඤාණෙහි නිබ්බිදාති මනොසමමසෙසෙහි

නිබ්බිද්දති, යමපිදං මනොසම්මතස්ස පච්චිකා උපප්පන්නි වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං වීරජ්ජති වීරාගා විමුච්චති, විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති ඤාණං හොති, ඛිණං ජාති, වුසිතං ඔහමචරියං, කතං කරණියං නාපරං ඉක්කංගායාති පජානාති ති.

ඉදමචොව හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනාසුතති. ඉමස්මිංකඤ්ඤා පන වෙය්‍යාකරණස්මිං හඤ්ඤාමානො තස්ස භික්ඛුසහසස්ස අනුපාදය ආසවෙහි විතානාති විමුච්චිංසුති.

1. 3. 7

අත්තිකුතසුත්තං.

29. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති චෙථවතො කලාපක නිවාපෙ. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි.

සබ්බං භික්ඛවො අත්තිකුතං. කිංකඤ්ඤා භික්ඛවො සබ්බං අත්තිකුතං? වක්ඛුං භික්ඛවො අත්තිකුතං, රූපා අත්තිකුතා, වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං අත්තිකුතං, වක්ඛුසම්මසෙසා අත්තිකුතො. යමපිදං වක්ඛුසම්මසෙසපච්චිකා උපප්පන්නි වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමපි අත්තිකුතං. කෙන අත්තිකුතං? අත්තිකුතං ජාතියා ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි අත්තිකුතනාති වද්මි. සොතං -පෙ-

පීඨා අත්තිකුතා, රසා අත්තිකුතා, පීඨාච්ඤ්ඤාණං අත්තිකුතං, පීඨාසම්මසෙසා අත්තිකුතො. යමපිදං පීඨාසම්මසෙසපච්චිකා උපප්පන්නි වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අත්තිකුතං. කෙන අත්තිකුතං? අත්තිකුතං ජාතියා ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි අත්තිකුතනාති වද්මි. කායො -පෙ-

මනො අත්තිකුතො, ධම්මා අත්තිකුතා, මනො ච්ඤ්ඤාණං අත්තිකුතං, මනොසම්මසෙසා අත්තිකුතො, යමපිදං මනොසම්මසෙසපච්චිකා උපප්පන්නි වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අත්තිකුතං. කෙන අත්තිකුතං? අත්තිකුතං ජාතියා ජරාමරණෙන, සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි අත්තිකුතනාති වද්මි.

එවං පසුං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුසම්මපි නිබ්බිද්දති,
 රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුසම්මසෙසපි
 නිබ්බිද්දති යමපිදං වක්ඛුසම්මසෙසපවට්ඨා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා
 දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිද්දති -පෙ- මනස්මිමපි නිබ්බිද්දති
 ධර්මෙසුපි නිබ්බිද්දති, මනෝවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, මනෝසම්මසෙසපි
 නිබ්බිද්දති, යමපිදං මනෝසම්මසෙසපවට්ඨා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා
 දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා
 විමුච්චති, විමුක්තස්මිං විමුක්තභීති ඤාණං භෝති. ඛිණං ජාති වුසිතං
 බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛානායාති පජානාතීති.

1.3.8

සාරූපපට්ඨපදසුතං

30. සාවත්ඨියං -

සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගසාතසාරූපං වො භික්ඛවෙ පට්ඨපදං දෙසිස්සාමි.
 තං සුභාථ.

කතමා ව සා භික්ඛවෙ සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගසාතසාරූපපට්ඨපද
 ද්වං භික්ඛවෙ භික්ඛු වක්ඛුං න මඤ්ඤති, වක්ඛුසම්මං න මඤ්ඤති,
 වක්ඛුතො න මඤ්ඤති, වක්ඛුං මෙති න මඤ්ඤති, රූපෙ න මඤ්ඤති,
 රූපෙසු න මඤ්ඤති, රූපතො න මඤ්ඤති, රූපා මෙති න මඤ්ඤති.
 වක්ඛුවිඤ්ඤාණං න මඤ්ඤති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණස්මිං න මඤ්ඤති,
 වක්ඛුවිඤ්ඤාණතො න මඤ්ඤති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණං මෙති න මඤ්ඤති.
 වක්ඛුසම්මසෙසං න මඤ්ඤති, වක්ඛුසම්මසෙසස්මිං න මඤ්ඤති, වක්ඛු-
 සම්මසෙසතො න මඤ්ඤති, වක්ඛුසම්මසෙසා මෙති න මඤ්ඤති,
 යමපිදං වක්ඛුසම්මසෙසපවට්ඨා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා
 අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මි න මඤ්ඤති තස්මිමපි න මඤ්ඤති. තතොපි න
 මඤ්ඤති. තථෙමෙති න මඤ්ඤති -පෙ-

පීඨා න මඤ්ඤති, පීඨාය න මඤ්ඤති, පීඨාතො න මඤ්ඤති,
 පීඨා මෙති න මඤ්ඤති. රසෙ න මඤ්ඤති රසෙසු න මඤ්ඤති,
 රසතො න මඤ්ඤති, රසා මෙති න මඤ්ඤති. පීඨාවිඤ්ඤාණං න
 මඤ්ඤති, පීඨාවිඤ්ඤාණස්මිං න මඤ්ඤති, පීඨාවිඤ්ඤාණතො න
 මඤ්ඤති, පීඨාවිඤ්ඤාණං මෙති න මඤ්ඤති. පීඨාසම්මසෙසං

න මඤ්ඤති, පීඨිභාසමථසසඪං න මඤ්ඤති, පීඨිභාසමථසසතො න මඤ්ඤති,
පීඨිභාසමථසසා මෙති න මඤ්ඤති, යමපිදං පීඨිභාසමථසසපච්චයා
උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි න
මඤ්ඤති, තස්මිමපි න මඤ්ඤති, තතොපි න මඤ්ඤති, තමෙමති න
මඤ්ඤති -පෙ-

මනං න මඤ්ඤති, මනස්මිං න මඤ්ඤති, මනතො න මඤ්ඤති,
මනො මෙති න මඤ්ඤති. ධම්මෙ න මඤ්ඤති, ධම්මෙසු න මඤ්ඤති,
ධම්මතො න මඤ්ඤති, ධම්මා මෙති න මඤ්ඤති. මනොවිඤ්ඤාණං
න මඤ්ඤති, මනොවිඤ්ඤාණස්මිං න මඤ්ඤති, මනොවිඤ්ඤාණතො න
මඤ්ඤති, මනොවිඤ්ඤාණං මෙති න මඤ්ඤති. මනොසමථසසං න
මඤ්ඤති, මනොසමථසසඪං න මඤ්ඤති, මනොසමථසසතො න මඤ්ඤති,
මනොසමථසසා මෙති න මඤ්ඤති. යමපිදං මනොසමථසසපච්චයා
උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි න මඤ්ඤති,
තස්මිමපි න මඤ්ඤති, තතොපි න මඤ්ඤති, තමෙමති න මඤ්ඤති.

සබ්බං න මඤ්ඤති, සබ්බස්මිං න මඤ්ඤති, සබ්බතො න මඤ්ඤති,
සබ්බං මෙති න මඤ්ඤති. සො ඵලං අමඤ්ඤමානො න ච කීඤ්ථි
ලොකෙ උපාදියති, අනුපාදියං න පරිත්තසසති, අපරිත්තසසං
පච්චික්ඛනඤ්ඤව පරිතික්ඛායති. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං
කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාති.

අයං ඛො සා භික්ඛවෙ සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගසාතසාරුපපථපට්ඨති.

1. 3. 9

සපපායපට්ඨසුක්තං

31. සාවස්ථියං —

සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගසාතසපායං වො භික්ඛවෙ පට්ඨදං
දෙසිසසාමී තං සුඤ්ඤාථ.

කතවා ච සා භික්ඛවෙ සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගසාතසපායපට්ඨදං:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුං න මඤ්ඤති, චක්ඛුසම් න මඤ්ඤති, චක්ඛුතො න මඤ්ඤති, චක්ඛුං මෙති න මඤ්ඤති, රූපෙ න මඤ්ඤති -පෙ- චක්ඛුවිඤ්ඤාණං න මඤ්ඤති -පෙ- චක්ඛුසම්භස්සං න මඤ්ඤති -පෙ- යච්ඡිදං චක්ඛුසම්භස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි න මඤ්ඤති, තස්මිමි න මඤ්ඤති, තතොපි න මඤ්ඤති, තමෙමති න මඤ්ඤති.

යං හි භික්ඛවෙ මඤ්ඤති, යස්මිං මඤ්ඤති, යතො මඤ්ඤති, යමෙමති මඤ්ඤති, තතො තං හොති අඤ්ඤාපා. අඤ්ඤාපාභාවී භවස්සන්තො ලොකො භවමෙව අභිනන්ති -පෙ-

පීච්ඨං න මඤ්ඤති, පීච්ඨාය න මඤ්ඤති. පීච්ඨාතො න මඤ්ඤති, පීච්ඨා මෙති න මඤ්ඤති. රසෙ න මඤ්ඤති -පෙ- යච්ඡිදං පීච්ඨා-සම්භස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි න මඤ්ඤති, තස්මිමි න මඤ්ඤති, තතොපි න මඤ්ඤති, තමෙමති න මඤ්ඤති. යං හි භික්ඛවෙ මඤ්ඤති, යස්මිං මඤ්ඤති, යතො මඤ්ඤති, යමෙමති මඤ්ඤති, තතො තං හොති අඤ්ඤාපා. අඤ්ඤාපාභාවී භවස්සන්තො ලොකො භවමෙව අභිනන්ති -පෙ-

මනං න මඤ්ඤති මනසම් න මඤ්ඤති, මනතො න මඤ්ඤති, මනො මෙති න මඤ්ඤති. ධම්මෙ න මඤ්ඤති -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං න මඤ්ඤති -පෙ- මනො සම්භස්සං න මඤ්ඤති, යච්ඡිදං මනොසම්භස්ස-පච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි න මඤ්ඤති, තස්මිමි න මඤ්ඤති, තතොපි න මඤ්ඤති, තමෙමති න මඤ්ඤති.

යං හි භික්ඛවෙ මඤ්ඤති, යස්මිං මඤ්ඤති, යතො මඤ්ඤති, යමෙමති මඤ්ඤති, තතො තං හොති අඤ්ඤාපා. අඤ්ඤාපාභාවී භවස්සන්තො ලොකො භවමෙව අභිනන්ති.

යාවතා භික්ඛවෙ ඛන්ධාතුආයතනං තමයි න මඤ්ඤති, තස්මයි න මඤ්ඤති, තතොපි න මඤ්ඤති, තලෙච්ඡි න මඤ්ඤති, සො එවං න මඤ්ඤමානො න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති, අනුපාදියං න පරිත්‍යජ්‍යති, අපරිත්‍යජ්‍යං පටිත්තඤ්ඤව පරිනිබ්බායති, ඛිණ්ණා ජාති චුසිතං චුහ්ලවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්‍යායාති පජානාති. අයං ඛො සා භික්ඛවෙ සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගානසප්පාය¹පටිපදති.

1. 3. 10

දුතිය සප්පායපටිපදසුත්තං

32. සාවස්ථියං —

සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගානසප්පායං වො භික්ඛවෙ පටිපදං දෙසිස්සාමි තං සුඤ්ඤං. කතමා ච සා භික්ඛවෙ සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගානසප්පාය පටිපදා:

තං කිමමඤ්ඤං භික්ඛවෙ චක්ඛුං නිට්ඨං වා අනිට්ඨං වාති? අනිට්ඨං භතෙන. යං පනානිට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භතෙන. යං පනානිට්ඨං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනතු තං සමනුපස්සිතුං එතං මම එසොභමස්මි, සො මෙ අත්තාති? නොහෙතං භතෙන.

රූපා නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භතෙන. යං පනානිව්වා දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භතෙන. යං පනානිව්වා දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනතු තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති? නොහෙතං භතෙන.

චක්ඛුවිඤ්ඤා නිට්ඨං වා අනිට්ඨං වාති? අනිට්ඨං භතෙන. යං පනානිට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භතෙන. යං පනානිට්ඨං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනතු තං සමනුපස්සිතුං; “එතං මම එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? නොහෙතං භතෙන.

චක්ඛුසම්ප්පේසො නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භතෙන. යං පනානිව්වා දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භතෙන. යං පනානිව්වා දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනතු තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති? නොහෙතං භතෙන.

යමිදි. චක්‍රසංහරණයට යා උපරිත වෙයි. සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි නිවං වා අතිවං වා නි? අතිවං හනෙත. යං පනාතිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා නි? දුක්ඛං හනෙත. යං පනාතිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනතු තං සමනුපසික්ඛං: “එතං මම, එසො ‘හමස්මි එසො මෙ අත්තා’ නි? නොහෙතං හනෙත. සොතං - පෙ -

ජීව්‍යා නිව්‍යා වා අනිව්‍යා වා තී? අනිව්‍යා හනෙන්. යං පනානිව්‍යං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා තී? දුක්ඛං හනෙන්. යං පනානිව්‍යං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනන්තු තං සමත්‍රපසයිකු. “එතං මම එසො”භවිස්සී. එසො මෙ අත්තා”තී? නොහෙන්. හනෙන්.

රසා කිව්වා වා අනිව්වා වානි? අනිව්වා හනෙන. යං පනානිව්වං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා ති? දුක්ඛං හනෙන. යං පනානිව්වං දුක්ඛං විපරිණාම-ධම්මං, කල්පෙනා තං සම්පූර්ණං. "එතං මම, එසොභමසුඤ්ඤි, එසො මෙ අනානා"ති? නොහෙතං හනෙන,

ජීවිත විකසය. නිවැරදි වා අනිවැරදි වානි? අනිවැරදි හතෙන්. ය. පනානිවැරදි දුකට වා න. සුඛට වානි? දුකට හතෙන්. ය. පනානිවැරදි දුකට විපරිණාමයට කලයුත්ත න. සමතුපසියිනු; “එත මම, එසො”හමයැයි. එසො මෙ අනානි”නි? නො හෙත. හතෙන්.

ජීවිතය ලැබෙන්නා නිවෙලා වා අනිවෙලා වානි? අනිවෙලා හනෙන. යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වානි? දුක්ඛං හනෙතා. යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලතනු තං සමනුපසසිතුං. “එතං මම එසො”-භවස්මි, එසො මෙ අඤ්ඤා”නි? නො හෙතං හනෙතා.

යම්පිදං ජීවිතාසම්මාසපට්ටයා උප්පත්ති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මි නිව්ඤ්ඤාං අනිවචං වා ති? අනිවචං භනෙතා. යං පනානිවචං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙතා. යං පනානිවචං දුක්ඛං චිපරිකාමධම්මං කල්ලතනු තං සමනුපසයිතුං. “එතං මම, එසො ‘භම්සුඛි, එසො මෙ අත්තා’ ති? නො භෙතං භනෙතා. කායො - පෙ-

මනෝ නිවේවා වා අනිවේවා වා නි? අනිවේවා හනෙන්න. යං පනානිවිච්ඡං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා නි? දුක්ඛං හනෙන්න, යං පනානිවිච්ඡං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්හනනු තං සම්මුප්පස්සිතුං: “එතං මම, එසො‘භමස්මි, එසො මෙ අත්තානි? නො හෙතං හනෙන්න.

ධනා නිව්‍ය වා අනිව්‍ය වා තී? අනිව්‍ය හනෙත. යං පනාතිව්‍යං
 දුක්ඛං වා නං සුඛං වාතී? දුක්ඛං හනෙත. යං පනාතිච්චං දුක්ඛං
 විපරිණාමධනෙං කල්පනා නං සමනුපසයිතුං: “එතං මම එසො’හමසමී
 එසො මම අත්තා”තී? නො හෙතං හනෙත.

මනෝවිඤ්ඤාණං නිවටං වා අනිවටං වාති? අනිවටං භනෙතං. යං පනානිවටං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙතං. යං පනානිවටං දුක්ඛං විපරිණාමධමං, කට්ටනනු තං සමනුපසයිතුං: ‘එතං මම, එසො භමසමී, එසො මෙ අත්තා’ති? නො භෙතං භනෙතං.

මනොසලෙසෙසා නිවේදා වා අනිවේදා වාති? අනිවේදා භනෙතං. යං පනානිවටං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙතං. යං පනානිවටං දුක්ඛං විපරිණාමධමං, කට්ටනනු තං සමනුපසයිතුං: “එතං මම, එසො භමසමී, එසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙතං.

යමපිදං මනොසමච්ඡෙදපච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි නිවටං වා අනිවටං වාති? අනිවටං භනෙතං. යං පනානිවටං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා ති? දුක්ඛං භනෙතං. යං පනානිවටං දුක්ඛං විපරිණාමධමං, කට්ටනනු තං සමනුපසයිතුං: “එතං මම, එසො භමසමී, එසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙතං.

එවං පසංසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුසමීපි නිබ්බිදුති රූපෙසුපි නිබ්බිදුති, වක්ඛුච්ඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදුති, වක්ඛුසලෙසෙසපි නිබ්බිදුති, යමපිදං වක්ඛුසලෙසෙපච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිදුති -පෙ- ජිව්හායපි නිබ්බිදුති; රසෙසුපි නිබ්බිදුති, ජිව්හාවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදුති, ජිව්හාසමච්ඡෙසපි නිබ්බිදුති, යමපිදං. ජිව්හාසලෙසෙපච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිදුති -පෙ-

මනස්මිමපි නිබ්බිදුති, ධර්මෙසුපි නිබ්බිදුති, මනෝවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදුති, මනොසමච්ඡෙසපි නිබ්බිදුති, යමපිදං මනොසමච්ඡෙපච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිදුති. නිබ්බිදු විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං භොති, ධීණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාති.

අයං ඛො සා භික්ඛවෙ සබ්බමඤ්ඤිතසමුග්ගසාත සප්පායපටිපදති.

සබ්බවග්ගො තතියො.

තසසුද්දනං:

සබ්බඤ්ඤා ට්‍රේපි පභානා පරිජානා අපරෙ දුට්ඨ

ආදිත්තං අනිභූතඤ්ඤා සාරුප්පා දොට්ඨ සප්පායා

වග්ගො තෙන පඤ්චන්තීති.

4. ජාතිධම්මවග්ගො.

1. 4. 1

ජාතිධම්මසූතතං.

33. සාවකජීයං —

33. සබ්බං භික්ඛවෙ ජාතිධම්මං කිංඤ්ඤ භික්ඛවෙ. සබ්බං ජාතිධම්මං වතඤ්ඤ භික්ඛවෙ ජාතිධම්මං, රූපා ජාතිධම්මො, වතඤ්ඤ භික්ඛවෙ ජාතිධම්මං, වතඤ්ඤ භික්ඛවෙ ජාතිධම්මො, යමපිදං වතඤ්ඤ භික්ඛවෙ ජාතිධම්මං උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ජාතිධම්මං.

සොනං ජාතිධම්මං, සද්දා ජාතිධම්මො, සොනච්ඡිකුක්ඛං ජාතිධම්මං, සොනසම්මසංඝා ජාතිධම්මො, යමපිදං සොනසම්මසංඝපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ජාතිධම්මං.

සානං ජාතිධම්මං, ගන්ධා ජාතිධම්මො, සානච්ඡිකුක්ඛං ජාතිධම්මං, සානසම්මසංඝා ජාතිධම්මො, යමපිදං සානසම්මසංඝපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ජාතිධම්මං.

ජිව්හා ජාතිධම්මො, රසා ජාතිධම්මො, ජිව්හච්ඡිකුක්ඛං ජාතිධම්මං, ජිව්හසම්මසංඝා ජාතිධම්මො, යමපිදං ජිව්හසම්මසංඝපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ජාතිධම්මං.

කායො ජාතිධම්මො, ථේරාද්ධිකා ජාතිධම්මො, කායච්ඡිකුක්ඛං ජාතිධම්මං, කායසම්මසංඝා ජාතිධම්මො, යමපිදං කායසම්මසංඝපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ජාතිධම්මං.

මනො ජාතිධම්මො, ධම්මා ජාතිධම්මො, මනොච්ඡිකුක්ඛං ජාතිධම්මං, මනොසම්මසංඝා ජාතිධම්මො, යමපිදං මනොසම්මසංඝපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ජාතිධම්මං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වතඤ්ඤ භික්ඛවෙ නිබ්බන්ධං — ථෙ- නාපරං ඉත්තං ආදානං පජානාතීති.

1. 4. 2

ජරාධම්මසූතං.

34. සාවකීයං —

සබ්බං භික්ඛවෙ ජරාධම්මං -පෙ-

1. 4. 3

ව්‍යාධිධම්මසූතං.

35. සබ්බං භික්ඛවෙ ව්‍යාධිධම්මං -පෙ-

1. 4. 4

මරණධම්මසූතං.

36. සබ්බං භික්ඛවෙ මරණධම්මං -පෙ-

1. 4. 5

සොකධම්මසූතං.

37. සබ්බං භික්ඛවෙ සොකධම්මං -පෙ-

1. 4. 6

සංකිලෙසධම්මසූතං.

38. සබ්බං භික්ඛවෙ සංකිලෙසධම්මං -පෙ-

1. 4. 7

බයධම්මසූතං.

39. සබ්බං භික්ඛවෙ බයධම්මං -පෙ-

1. 4. 8

වයධම්මසූතං.

40. සබ්බං භික්ඛවෙ වයධම්මං -පෙ-

1, 4. 9

සමුදයධම්මසූතං.

41. සබ්බං භික්ඛවෙ සමුදයධම්මං -පෙ-

1. 4. 10

නිරොධධම්මසූත්තං

42. සාවස්ථියං—

සබ්බං භික්ඛවෙ නිරොධධම්මං, කිංඤ්ඤ භික්ඛවෙ සබ්බං නිරොධධම්මං: චක්ඛුං භික්ඛවෙ නිරොධධම්මං, රූපා නිරොධධම්මො, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං නිරොධධම්මං; චක්ඛුසම්මසෙසා නිරොධධම්මො යමද්දං චක්ඛුසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි නිරොධධම්මං. සොතං—පෙ—

පිඨ්ථා නිරොධධම්මො, රසා නිරොධධම්මො, පිඨ්ථාවිඤ්ඤාණං නිරොධධම්මං, පිඨ්ථාසම්මසෙසා නිරොධධම්මො, යමද්දං පිඨ්ථාසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි නිරොධධම්මං. කායො—පෙ—

මනො නිරොධධම්මො, ධ්ව්ජා නිරොධධම්මො, මනොවිඤ්ඤාණං නිරොධධම්මං, මනොසම්මසෙසා නිරොධධම්මො, යමද්දං මනොසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි නිරොධධම්මං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො චක්ඛුස්මයි නිබ්බිද්දති—පෙ— නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාති ති.

ජාතිධම්මවග්ගො චතුස්ථො.

තසසුද්දනං:

ජාතිජරාව්‍යාධිමරණං සොකො ව සංකිලෙසො ව¹

බයධම්මං වයධම්මංඤ්ඤ සමුදයධම්මං² නිරොධධම්මෙත නෙ දසාති.

1. සංකිලෙසිකං—මිජසං, සංකිලෙසා—සත්‍යා

2. බයවයසමුදයං—මිජසං.

5. සබ්බානිච්චග්ගො.

1. 5. 1

අනිච්චසුත්තං.

43. සාචස්ඨියං —

සබ්බං භික්ඛවෙ අනිච්චං. කිංඤ්ඤ භික්ඛවෙ සබ්බං අනිච්චං:
වක්ඛුං භික්ඛවෙ අනිච්චං, රූපා අනිච්චා, වක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනිච්චං,
වක්ඛුසලෙසෙසා අනිච්චො, යමිදං වක්ඛුසලෙසසපච්චයා උපපජ්ඣති
වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනිච්චං. සොතං —පෙ—

පීඨිකා අනිච්චා, රසා අනිච්චා, පීඨිකාවිඤ්ඤාණං අනිච්චං, පීඨිකා-
සලෙසෙසා අනිච්චො, යමිදං පීඨිකාසලෙසසපච්චයා උපපජ්ඣති වෙදයිතං
සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනිච්චං. කායො —පෙ—

මනො අනිච්චො, ධම්මො අනිච්චො, මනොවිඤ්ඤාණං අනිච්චං,
මනොසලෙසෙසා අනිච්චො, යමිදං මනොසලෙසසපච්චයා උපපජ්ඣති
වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනිච්චං.

ඵචං පසුසං භික්ඛවෙ සුත්ථා අරියසාවකො වක්ඛුසමිමි නිබ්බිදුති
—පෙ— නිබ්බිදුං විජ්ජති; විරාගා විමුච්චති, විමුක්ඛස්මිං විමුක්ඛමිති ඤාණං
භොති ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තොයාති
පජානාතීති.

1. 5. 2

දුක්ඛසුත්තං.

44. සබ්බං භික්ඛවෙ දුක්ඛං —පෙ—

1. 5. 3

අනත්තසුත්තං.

45. සබ්බං භික්ඛවෙ අනත්තා —පෙ—

1. 5. 4

අභිකේශකයාසුත්තං.

46. සබ්බං භික්ඛවෙ අභිකේශකයා —පෙ—

1. 5. 5

පරිඥෙඤායාසුතතං

47. සාවතීයං —

සබ්බං භික්ඛවෙ පරිඥෙඤායාං —පෙ—

1. 5. 6

පභාතබ්බසුතතං

48. සබ්බං භික්ඛවෙ පභාතබ්බං —පෙ—

1. 5. 7

සච්ඡිකාතබ්බසුතතං

49. සබ්බං භික්ඛවෙ සච්ඡිකාතබ්බං —පෙ—

1. 5. 8

අභිඥෙඤායාපරිඥෙඤායාසුතතං

50. සබ්බං භික්ඛවෙ අභිඥෙඤායාපරිඥෙඤායාං —පෙ—

1. 5. 9

උපද්දතසුතතං

51. සබ්බං භික්ඛවෙ උපද්දතං —පෙ—

1. 5. 10

උපසංඝට්ඨසුතතං

52. සබ්බං භික්ඛවෙ උපසංඝට්ඨං¹ කිංඤ්ඤි භික්ඛවෙ සබ්බං උපසංඝට්ඨං:

චක්ඛුං භික්ඛවෙ උපසංඝට්ඨං රූපා උපසංඝට්ඨා, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං උපසංඝට්ඨං, චක්ඛුසම්මසෙසා උපසංඝට්ඨං. යඤ්ඤං චක්ඛුසලෙසසපච්චියා උපපජ්ජති චෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තඤ්ඤි උපසංඝට්ඨං. යොනං —පෙ—

1. උපසට්ඨං — මජ්ඣං.

ජිව්හා උපක්‍ෂයට්ඨා, රසා උපක්‍ෂයට්ඨා, ජිව්හාවිඤ්ඤාණං උපක්‍ෂයට්ඨං,
ජිව්හාසම්පූර්ණං උපක්‍ෂයට්ඨං, යමිදං ජිව්හාසම්පූර්ණපච්චයා උපපජ්ඣති
වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි උපක්‍ෂයට්ඨං, කායො
උපක්‍ෂයට්ඨං -පෙ-

මනො උපක්‍ෂයට්ඨං, ධම්මො උපක්‍ෂයට්ඨං, මනොවිඤ්ඤාණං උපක්‍ෂයට්ඨං,
මනොසම්පූර්ණං උපක්‍ෂයට්ඨං, යමිදං මනොසම්පූර්ණපච්චයා උපපජ්ඣති
වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි උපක්‍ෂයට්ඨං.

ඵටං පක්‍ෂං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වන්ඛුස්මිමි නිබ්බිඤ්ඤති
-පෙ- නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාතී ති.

සබ්බානිච්චවග්ගො පඤ්චමො.

තසසුද්දනං:

අනිච්චං දුක්ඛං අනන්තං ව අභිඤ්ඤායාං පරිඤ්ඤායාං
පහාතබ්බං සච්ඡිකාතබ්බං අභිඤ්ඤායාං පරිඤ්ඤායාං
උපද්දනං උපසට්ඨං වග්ගො තෙන පට්ඨවති.

පඨමො පණ්ණසකො.

තස්ස වග්ගද්දනං:

අනිච්චවග්ගො යමකො සබ්බවග්ගො ජාතිධම්මො
සබ්බානිච්චෙන පඤ්ඤායො පඨමො තෙන පට්ඨවති.

6. අවිජ්ජාවග්ගො

1. 6. 1

අවිජ්ජාපහානසූතතං

53. සාවකීයං —

අරං ඛො අක්කන්තරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිකා භගවන්තං අභිවාදෙකා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසිංකො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: කථන්තු ඛො භන්තො ජානන්තො කථං පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති?

වක්ඛුං ඛො භික්ඛු අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. රූපෙ අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. වක්ඛුච්ඡක්ඛුණං අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උප්පජ්ජති. වක්ඛුසම්පක්ඛං අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උප්පජ්ජති. යමපිදං වක්ඛුසම්පක්ඛපච්චයා උප්පජ්ජති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උප්පජ්ජති.

සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. රසෙ අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. ජීව්හා විශුක්ඛණං අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උප්පජ්ජති. ජීව්හාසම්පක්ඛං අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උප්පජ්ජති. යමපිදං ජීව්හාසම්පක්ඛපච්චයා උප්පජ්ජති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති.

කායං -පෙ- මනං අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. ධම්මෙ අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. මනොවිශුක්ඛණං අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. මනො-සම්පක්ඛං අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. යමපිදං මනොසම්පක්ඛපච්චයා උප්පජ්ජති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිච්ඡතො ජානන්තො පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උප්පජ්ජති. එවං ඛො භික්ඛු ජානන්තො එවං පසන්තො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උප්පජ්ජති.

1. 6. 2

සඤ්ඤාජනපභානසුත්තං

54. සාවකරියං —

කථනනු ඛො භගෙත ජානතො කථං පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතීති?

වක්ඛුං ඛො භික්ඛු අනිච්චතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතී, රූපෙ අනිච්චතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතී, වක්ඛුච්ඡිඤ්ඤාණං අනිච්චතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතී, වක්ඛුසම්මයං අනිච්චතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතී. යමිදං වක්ඛුසම්මයපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනිච්චතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතී —පෙ— යමිදං මනො-සම්මසසපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනිච්චතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතී.

එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසසතො සඤ්ඤාජනා පභීයකතීති.

1. 6. 3

සඤ්ඤාජනසම්මුග්ගානසුත්තං

55. කථනනු ඛො භගෙත ජානතො කථං පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්තීති?

වක්ඛුං ඛො භික්ඛු අනත්තතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්ති. රූපෙ අනත්තතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්ති. වක්ඛුච්ඡිඤ්ඤාණං අනත්තතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්ති. වක්ඛුසම්මයං අනත්ත-තො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්ති. යමිදං වක්ඛුසම්මයපච්චයා උප්පජ්ඣති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනත්තතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්ති. —පෙ— යමිදං මනොසම්මසස-පච්චයා උප්පජ්ඣති වෙද්ධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනත්තතො ජානතො පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්ති.

එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසසතො සඤ්ඤාජනා සම්මුග්ගානං ගච්ඡන්තීති.

1. 6. 4

ආසවසභානසුත්තං

56. සාවතේයං —

කථනානු ඛො භතෙන ජානතො කථං පසස්සතො ආසවා පභියනතිති.

වක්ඛං ඛො භික්ඛු අනිච්ඡතො ජානතො පසස්සතො ආසවා පභියනති. රූපෙ -පෙ- වක්ඛවිඤ්ඤාණං -පෙ- වක්ඛසම්මසංසං -පෙ- යමිදං මනොසම්මසංසංපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිච්ඡතො ජානතො පසස්සතො ආසවා පභියනති.

එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසස්සතො ආසවා පභියනතිති.

1. 6. 5

ආසවසමුත්තානසුත්තං

57. කථනානු ඛො භතෙන ජානතො කථං පසස්සතො ආසවා සමුත්තානං ගච්ඡතිති?

වක්ඛං ඛො භික්ඛු අනාගතො ජානතො පසස්සතො ආසවා සමුත්තානං ගච්ඡති. රූපෙ -පෙ- වක්ඛවිඤ්ඤාණං -පෙ- වක්ඛසම්මසංසං -පෙ- යමිදං මනොසම්මසංසංපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනාගතො ජානතො පසස්සතො ආසවා සමුත්තානං ගච්ඡති.

එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසස්සතො ආසවා සමුත්තානං ගච්ඡතිති.

1. 6. 6

අනුසයපභානසුත්තං

58. කථනානු ඛො භතෙන ජානතො කථං පසස්සතො අනුසයා පභියනතිති?

වක්ඛං ඛො භික්ඛු අනිච්ඡතො ජානතො පසස්සතො අනුසයා පභියනති. රූපෙ -පෙ- වක්ඛවිඤ්ඤාණං -පෙ- වක්ඛසම්මසංසං -පෙ- යමිදං මනොසම්මසංසංපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිච්ඡතො ජානතො පසස්සතො අනුසයා පභියනති.

එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසස්සතො අනුසයා පභියනතිති.

1. 6. 7

අනුසයසමුග්ගසාකසුත්තං

59. සාවතීයං —

කථනනු ඛො භරතෙ ජානතො කථං පසස්සතො අනුසයා සමුග්ගානං ගච්ඡන්ති?

චක්ඛුං ඛො භික්ඛු අනත්තතො ජානතො පසස්සතො අනුසයා සමුග්ගානං ගච්ඡන්ති, රූපෙ -පෙ- චක්ඛුවිඤ්ඤාණං -පෙ- චක්ඛුසම්මසං -පෙ- යමිදං මනොසම්මසංපට්ඨයා උප්පජ්ඣති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා නමෙ අනත්තතො ජානතො පසස්සතො අනුසයා සමුග්ගානං ගච්ඡන්ති.

එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසස්සතො අනුසයා සමුග්ගානං ගච්ඡන්ති නි.

1. 6. 8

සබ්බුපාදනපරිඤ්ඤාසුත්තං

60. සබ්බුපාදනපරිඤ්ඤාය චො භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසිංසාමි, නං සුභාථ. කතමො ව භික්ඛවෙ සබ්බුපාදනපරිඤ්ඤාය ධම්මො:

චක්ඛුඤ්ඤා පටිච්ච රූපෙ ව උප්පජ්ඣති¹ චක්ඛුවිඤ්ඤාණං තිණ්ණං සඛන්ති එසෙසා, එසස්සපච්චයා වේදනා, එවං පසස්සං භික්ඛවෙ සුත්ථා අරියසාවකො චක්ඛුසම්මෙ නිබ්බිදන්ති, රූපෙසුපි නිබ්බිදන්ති, චක්ඛුවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදන්ති, චක්ඛුසම්මසෙසෙපි නිබ්බිදන්ති, වේදනායපි නිබ්බිදන්ති, නිබ්බිදං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති. විමොක්ඛා² පරිඤ්ඤානං මෙ උපාදනානි පජානාති.

සොතඤ්ඤා පටිච්ච සද්දෙ ව උප්පජ්ඣති සොතවිඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සඛන්ති එසෙසා එසස්සපච්චයා වේදනා, එවං පසස්සං භික්ඛවෙ සුත්ථා අරියසාවකො සොතසම්මෙ නිබ්බිදන්ති. සද්දෙසුපි නිබ්බිදන්ති, සොතවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදන්ති, සොතසම්මසෙසෙපි නිබ්බිදන්ති, වේදනායපි නිබ්බිදන්ති, නිබ්බිදං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති විමොක්ඛා "පරිඤ්ඤානං මෙ උපාදනා"නි පජානාති.

සාතඤ්ඤා පටිච්ච ගණ්ඨෙ ව උප්පජ්ඣති, සාතවිඤ්ඤාණං තිණ්ණං සඛන්ති එසෙසා, එසස්සපච්චයා වේදනා, එවං පසස්සං භික්ඛවෙ සුත්ථා අරියසාවකො සාතසම්මෙ නිබ්බිදන්ති, ගණ්ඨෙසුපි නිබ්බිදන්ති, සාතවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදන්ති, සාතසම්මසෙසෙපි නිබ්බිදන්ති, වේදනායපි නිබ්බිදන්ති, නිබ්බිදං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමොක්ඛා "පරිඤ්ඤානං මෙ උපාදනා"නි පජානාති.

ථිව්හඤ්ඤා පටිච්ච රසෙ ව උප්පජ්ඣති ථිව්හා විඤ්ඤාණං තිණ්ණං සඛන්ති එසෙසා, එසස්සපච්චයා වේදනා, එවං පසස්සං භික්ඛවෙ සුත්ථා අරියසාවකො ථිව්හායපි නිබ්බිදන්ති, රසෙසුපි නිබ්බිදන්ති, ථිව්හාවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදන්ති, ථිව්හාසම්මසෙසෙපි නිබ්බිදන්ති,

1. උප්පජ්ජති - පිචු

2. විමොක්ඛො - PTS

වෙදනායපි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුද්ධති. විමොක්ඛා "පරිඤ්ඤානං මෙ උපාදාන"නති පජානාති.

කායඤ්ඤා පටිථව ථොට්ඨබ්බෙ ව උපපජ්ජති කායවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංඛතී ඵසෙසා. ඵසසපච්චයා වෙදනා, ඵචං පසසං. භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො කායපි නිබ්බිද්දති. ථොට්ඨබ්බෙසුපි නිබ්බිද්දති කායවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, කායසම්මෙඝෙසපි නිබ්බිද්දති වෙදනායපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති විරාගා විමුද්ධති. විමොක්ඛා "පරිඤ්ඤානං මෙ උපාදාන"නති පජානාති.

මනඤ්ඤා පටිථව ධම්මෙ ව උපපජ්ජති මනෝවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංඛතී ඵසෙසා. ඵසසපච්චයා වෙදනා ඵචං පසසං. භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො මනඤ්ඤා නිබ්බිද්දති. ධම්මෙසුපි නිබ්බිද්දති. මනෝ-විඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති. මනෝසම්මෙඝෙසපි නිබ්බිද්දති. වෙදනායපි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුද්ධති, විමොක්ඛා "පරිඤ්ඤානං මෙ උපාදාන"නති පජානාති. අයං ඛො භික්ඛවෙ සබ්බුපාදනපරිඤ්ඤාය ධම්මොති.

1. 6. 9

සබ්බුපාදනපරියාදනසුක්තං.

61. සබ්බුපාදනපරියාදනාය වො භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසිස්සාමි. තං සුඤ්ඤාපථං කතමො ව භික්ඛවෙ සබ්බුපාදනපරියාදනාය ධම්මො : වක්ඛුඤ්ඤා පටිථව රූපෙ ව උපපජ්ජති වක්ඛුවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංඛතී ඵසෙසා, ඵසසපච්චයා වෙදනා, ඵචං පසසං. භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුඤ්ඤා නිබ්බිද්දති, රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති වක්ඛු-විඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුසම්මෙඝෙසපි නිබ්බිද්දති, වෙදනායපි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුද්ධති, විමොක්ඛා "පරියාදික්ඛානං මෙ උපාදාන"නති පජානාති, -පෙ-

ජීව්හං ව පටිථව රසෙ ව උපපජ්ජති ජීව්හාවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංඛතී ඵසෙසා. ඵසසපච්චයා වෙදනා, ඵචං පසසං. භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො ජීව්හායපි නිබ්බිද්දති, රසෙසුපි නිබ්බිද්දති, ජීව්හාවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, ජීව්හාසම්මෙඝෙසපි නිබ්බිද්දති, වෙදනායපි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුද්ධති, විමොක්ඛා "පරියාදික්ඛානං මෙ උපාදානනති" පජානාති -පෙ-

මනඤ්ඤා පටිථව ධම්මෙ ව උපපජ්ජති මනෝවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංඛතී ඵසෙසා, ඵසසපච්චයා වෙදනා. ඵචං පසසං. භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො මනඤ්ඤා නිබ්බිද්දති, ධම්මෙසුපි නිබ්බිද්දති, මනෝවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, මනෝසම්මෙඝෙසපි නිබ්බිද්දති, වෙදනා-යපි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුද්ධති, විමොක්ඛා "පරියාදික්ඛානං මෙ උපාදාන"නති පජානාති. අයං ඛො භික්ඛවෙ සබ්බුපාදනපරියාදනාය ධම්මොති.

1. 6. 10

දුතිය සබ්බපාදනපරියාදනසුත්තං

62. සාවකීයං —

සබ්බපාදනපරියාදනාය වො භික්ඛවෙ ධම්මං දෙසිස්සාමි තං සුඡාටං කතමො ව භික්ඛවෙ සබ්බපාදනපරියාදනාය ධම්මො?

තං කිලෙඤ්ඤාට භික්ඛවෙ වක්ඛං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භතෙන්. යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භතෙන්. යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිභොමධම්මං කල්ලනත්තං සමත්තපස්සිතුං "එතං මම, එසො භමස්මි, එසො මෙ අත්තා"ති? නොභෙතං භතෙන්.

රූපා නිච්චා වා අනිච්චා වා ති? අනිච්චා භතෙන් —පෙ-වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං-පෙ-වක්ඛුසම්මස්සො-පෙ-යමිදං වක්ඛුසම්මස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං-පෙ-තලිපි-පෙ-සොතං-පෙ-සද්ද-පෙ-සොතච්ඤ්ඤාණං-පෙ-සොතසම්මස්සො-පෙ-යමිදං සොතසම්මස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං-පෙ-තලිපි-පෙ-සානං-පෙ-සන්ධා-පෙ-සානච්ඤ්ඤාණං-පෙ-සානසම්මස්සො-පෙ-යමිදං සානසම්මස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං-පෙ-තලිපි-පෙ-කායො-පෙ-ඵොට්ඨබ්බො-පෙ-කායච්ඤ්ඤාණං-පෙ-කායසම්මස්සො-පෙ-යමිදං කායසම්මස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං-පෙ-තලිපි-පෙ-මනො-පෙ-ධම්මො-පෙ-මනොච්ඤ්ඤාණං-පෙ-මනොසම්මස්සො-පෙ-යමිදං මනොසම්මස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තලිපි නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භතෙන්. යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා ති? දුක්ඛං භතෙන්, යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිභොමධම්මං කල්ලනත්තං සමත්තපස්සිතුං: "එතං මම, එසො භමස්මි, එසො මෙ අත්තා"ති? නොභෙතං භතෙන්.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිමපි නිබ්බිද්දති. රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති. වක්ඛුච්ඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුසම්මස්සෙපි නිබ්බිද්දති, යමිදං වක්ඛුසම්මස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිද්දති —පෙ- යමිදං මනොසම්මස්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති. විමුක්ඛස්මි විමුක්ඛමිති ඤාණං භොති. ඛිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කමායාති පජානාති. අයං ඛො භික්ඛවෙ සබ්බපාදනපරියාදනාය ධම්මොති.

අවිජජාවග්ගො ජට්ටමා.

තස්සුද්දනං:

අවිජජා සංඤ්ඤාජනා දො ආසවා අපරෙ දුට්ඨො,

අනුසයෙන දො වුත්තා පරිඤ්ඤා දො පරියාදිත්තෙන තෙදසාති.

7. මිගජාලවග්ගො

1. 7. 1

මිගජාලසූතං

63. සාවස්ථියං —

අථ ඛො ආයස්මා මිගජාලො යෙන භගවා තෙත්ථුපසංකම්,
උපසංකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදී, එකමන්තං
නිසීනෙන්තා ඛො ආයස්මා මිගජාලො භගවන්තං එතදවොච:

“එකච්ඡාරි එකච්ඡාරි”ති භවෙන්ත චූළච්ඡිති, කිත්තාවතා තු
ඛො භවෙන්ත එකච්ඡාරි භොති? කිත්තාවතා ච පන සද්දති යා චිභාරි
ච භොතිති? සතති ඛො මිගජාල චක්ඛුච්චිකෙසුය්‍යා රූපා ඉට්ඨා කන්තා
මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, තඤ්ඤො භික්ඛු අභිනාදුති
අභිචදති අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති, තස්ස තං අභිනාදුතො අභිචදතො
අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උප්පජති නාදී, නාදියා සති සාරාගො
භොති, සාරාගෙ සති සංඤ්ඤාගො භොති, නාදීසංඤ්ඤාජන-
සංඤ්ඤානො ඛො මිගජාල භික්ඛු සද්දති යා චිභාරිති චූළච්ඡිති.
සතති ඛො මිගජාල චිච්ඡාරිකෙසුය්‍යා රූපා ඉට්ඨා කන්තා
මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, තඤ්ඤො භික්ඛු අභිනාදුති
අභිචදති අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති, තස්ස තං අභිනාදුතො අභිචදතො
අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උප්පජති නාදී, නාදියා සති සාරාගො
භොති, සාරාගෙ සති සංඤ්ඤාගො භොති. නාදීසංඤ්ඤාජන-
සංඤ්ඤානො ඛො මිගජාල භික්ඛු සද්දති යා චිභාරිති චූළච්ඡිති -පෙ-

සතති ඛො මිගජාල මනෝචිකෙසුය්‍යා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා
මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, තඤ්ඤො භික්ඛු අභිනාදුති
අභිචදති අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති, තස්ස තං අභිනාදුතො අභිචදතො
අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උප්පජති නාදී, නාදියා සති සාරාගො
භොති, සාරාගෙ සති සංඤ්ඤාගො භොති. නාදීසංඤ්ඤාජන-
සංඤ්ඤානො ඛො මිගජාල, භික්ඛු සද්දති යා චිභාරිති චූළච්ඡිති.

එවං චිභාරි ච මිගජාල භික්ඛු කිඤ්ඤාපි අරඤ්ඤා චනපස්සාති
පන්තාති සෙත්තාසන්තාති පටිසෙවති අප්පසද්දති අප්පනිග්ගෙසාසාති
චිත්තවාතාති මත්ඤ්ඤාසරාගසෙසාසාති පටිසලානසාරුප්පාති, අථ
ඛො සද්දතියචිභාරිති චූළච්ඡිති. තං කියා හෙතු? තණ්හා භික්ඛු දුතියා,
සාක්ඛ අප්පභිතා, තසමා සද්දතිය චිභාරිති චූළච්ඡිති.

1. සද්දතිය - සි 1. 2. සිඬු II

2. සංගුණකා - සි 1. 2.

සත්ති ව ඛො මිගජාල චක්ඛුවිකේසුය්‍යා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා තඤ්ඤා භික්ඛු නාහිනාදුති නාහිවදති න අප්පෙකාසාය නිට්ඨති, තස්ස නං අනහිනාදුතො අනහිවදතො අනප්පෙකාසාය නිට්ඨතො නන්දි නිරුජ්ඣති, නන්දියා අ සති සාරාගො න භොති. සාරාගෙ අසති සඤ්ඤාගො න භොති, නන්දිසඤ්ඤාජන චිසඤ්ඤානො ඛො මිගජාල භික්ඛු එකච්ඡාරීති වුට්ඨති. -පෙ-

සත්ති ව ඛො මිගජාල ජිව්හාවිකේසුය්‍යා රසා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤා භික්ඛු නාහිනාදුති නාහිවදති න අප්පෙකාසාය නිට්ඨති, තස්ස නං අනහිනාදුතො අනහිවදතො අනප්පෙකාසාය නිට්ඨතො නන්දි නිරුජ්ඣති, නන්දියා අසති සාරාගො න භොති, සාරාගෙ අසති සඤ්ඤාගො න භොති. නන්දිසඤ්ඤාජනචිසඤ්ඤානො ඛො මිගජාල භික්ඛු එකච්ඡාරීති වුට්ඨති -පෙ-

සත්ති ව ඛො මිගජාල මනෝවිකේසුය්‍යා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤා භික්ඛු න අහිනාදුති න අහිවදති න අප්පෙකාසාය නිට්ඨති. තස්ස නං අනහිනාදුතො අනහිවදතො අනප්පෙකාසාය නිට්ඨතො නන්දි නිරුජ්ඣති. නන්දියා අසති සාරාගො න භොති. සාරාගෙ අසති සඤ්ඤාගො න භොති. නන්දිසඤ්ඤාජන චිසඤ්ඤානො ඛො මිගජාල භික්ඛු එකච්ඡාරීති වුට්ඨති.

එවං චිහාරි ව මිගජාල භික්ඛු කිඤ්ඤාපි ගාමනෙන චිහරති ආකිණේණ භික්ඛු භික්ඛුභි උපාසකෙහි උපාසිකාහි රාජ්ඣ රාජමහාමනෙහි තිස්සියෙහි තිස්සියාචකෙහි, අප්ප යො එකච්ඡාරීති වුට්ඨති නං කියා හෙතු? තණ්හා හික්ඛ දුතියා, සාක්ඛ පභිනා, තස්මා එකච්ඡාරීති වුට්ඨති.

1. 7. 2

දුතිය මිගජාලසුක්තං

64. අප්ප ඛො ආයස්මා මිගජාලො යෙන හගවා තෙත්තපසඛක්ඛි,
-පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා මිගජාලො හගවන්තං.
එතදවොච: සාධු මෙ හන්තෙහ හගවා, සඤ්ඤානෙන ධම්මං දෙසෙතු යමහං හගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වුපකට්ඨො අප්පමන්තො ආනාපි පභිතන්නො චිහරෙය්‍යන්ති.

සකති ධො මිගජාල වක්ඛවිකේශකයො රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා තකේඛි භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අපේක්ඛාසාය තිට්ඨති, තස්ස තං අභිනාදුතො අභිවදතො අපේක්ඛාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නාදී, නාදීසමුදයා දුක්ඛසමුදයො මිගජාලාති වදුමි -පෙ-

සකති ධො මිගජාල ජීවහාවිකේශකයො රසා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා -පෙ- මනොවිකේශකයො ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තකේඛි භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අපේක්ඛාසාය තිට්ඨති, තස්ස තං අභිනාදුතො අභිවදතො අපේක්ඛාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නාදී, නාදීසමුදයා දුක්ඛසමුදයො මිගජාලාති වදුමි.

සකති ව ධො මිගජාල වක්ඛවිකේශකයො රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තකේඛි භික්ඛු න අභිනාදුති න අභිවදති න අපේක්ඛාසාය තිට්ඨති, තස්ස තං අනභිනාදුතො අනභිවදතො අනපේක්ඛාසාය තිට්ඨතො නාදී නිරුජ්ඣති, නාදීතිරොධො දුක්ඛතිරොධො මිගජාලාති වදුමි -පෙ-

සකති ව ධො මිගජාල ජීවහාවිකේශකයො රසා -පෙ- සකති ව ධො මිගජාල මනොවිකේශකයො ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තකේඛි භික්ඛු නාභිනාදුති නාභිවදති නාපේක්ඛාසාය තිට්ඨති, තස්ස තං අනභිනාදුතො අනභිවදතො අනපේක්ඛාසාය තිට්ඨතො නාදී නිරුජ්ඣති, නාදීතිරොධො දුක්ඛතිරොධො මිගජාලාති වදුමිති. අප් ධො ආයස්මා මිගජාලො භගවතො භාසිතං අභිනාදීති අනුමොදිති උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙති පදකම්මං කති පක්කාමි.

අප් ධො ආයස්මා මිගජාලො එකො වූපකට්ඨා අපමනො ආතාපි පභිතන්තො විහරන්තො න විරසෙසව යස්සකාය කුලපුත්තා සලෙදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පඤ්ඤානති තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියං පරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිකුක්ඛ සම්මකති උපසම්පජ්ජ විහාසි, ඛිණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති අබ්භිකුක්ඛි. අක්කන්තරො ව පනායස්මා මිගජාලො අරහතං අහොසිති.

1. 7. 3

සමිද්ධි-මාරපඤ්ඤාසුත්තං

65. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙළවනෙ කලඤ්ඤා නිවාපෙ. අථ ඛො ආයස්මා සමිද්ධි යෙන හගවා තෙනුපසංකමී, උපසංකමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා සමිද්ධි හගවන්තං එතදවොච: මාරො මාරොති හන්තො, වුට්ඨති කිත්තාවතා නු ඛො හන්තො මාරො වා අස්ස මාරපඤ්ඤාත්ති වාති?

යත් ඛො සමිද්ධි අත්ථි වක්ඛු අත්ථි රූපා අත්ථි වක්ඛු-විඤ්ඤාණං අත්ථි වක්ඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ මාරො වා මාරපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- අත්ථි ජිව්හා අත්ථි රසා අත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණං අත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ මාරො වා මාරපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- අත්ථි මනො අත්ථි ධම්මා අත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං අත්ථි මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ මාරො වා මාරපඤ්ඤාත්ති වා.

යත් ව ඛො සමිද්ධි නත්ථි වක්ඛු නත්ථි රූපා නත්ථි වක්ඛු-විඤ්ඤාණං නත්ථි වක්ඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, නත්ථි තත්ථ මාරො වා මාරපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- නත්ථි ජිව්හා නත්ථි රසා නත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණං නත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, නත්ථි තත්ථ මාරො වා මාරපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- නත්ථි මනො නත්ථි ධම්මා නත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං නත්ථි මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, නත්ථි තත්ථ මාරො වා මාරපඤ්ඤාත්ති වාති.

1. 7. 4

සමිද්ධි-සත්තපඤ්ඤාසුත්තං

66. රාජගහෙ —

සන්නො සන්නාති හන්තො වුට්ඨති, කිත්තාවතා නු ඛො හන්තො සන්නො වා අස්ස සත්තපඤ්ඤාත්ති වාති?

යත් ඛො සමිද්ධි අත්ථි වක්ඛු අත්ථි රූපා අත්ථි වක්ඛු-විඤ්ඤාණං අත්ථි වක්ඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ සන්නො වා සත්තපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- අත්ථි ජිව්හා අත්ථි රසා අත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණං අත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ සන්නො වා සත්තපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- අත්ථි මනො අත්ථි ධම්මා අත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං අත්ථි මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ සන්නො වා සත්තපඤ්ඤාත්ති වා.

යත් ව ඛො සමිදධි නත්ථි වතඛු නත්ථි රූපා නත්ථි වතඛු-
විඤ්ඤාණං නත්ථි වතඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, නත්ථි තත්ථ
සත්තො වා සත්තපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- නත්ථි ජිව්හා නත්ථි රසා
නත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණං නත්ථි ජිව්හාවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා,
නත්ථි තත්ථ සත්තො වා සත්තපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- නත්ථි මනො
නත්ථි ධම්මා නත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං නත්ථි මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤා-
නබ්බා ධම්මා, නත්ථි තත්ථ සත්තො වා සත්තපඤ්ඤාත්ති වාති.

1. 7. 5

සමිදධි-දුක්ඛපඤ්ඤාසුතනං.

67. දුක්ඛං දුක්ඛන්තං භනෙත චුට්ඨති කිත්තාවතා නු ඛො භනෙත
දුක්ඛං වා අසස දුක්ඛපඤ්ඤාත්ති වාති?

යත් ඛො සමිදධි අත්ථි වතඛු අත්ථි රූපා අත්ථි වතඛු-
විඤ්ඤාණං අත්ථි වතඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ
දුක්ඛං වා දුක්ඛපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- අත්ථි ජිව්හා අත්ථි රසා -පෙ-
අත්ථි මනො අත්ථි ධම්මා අත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං අත්ථි මනො-
විඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ දුක්ඛං වා දුක්ඛපඤ්ඤාත්ති වා.

යත් ව ඛො සමිදධි නත්ථි වතඛු නත්ථි රූපා නත්ථි
වතඛුවිඤ්ඤාණං නත්ථි වතඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, නත්ථි
තත්ථ දුක්ඛං වා දුක්ඛපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- නත්ථි ජිව්හා නත්ථි රසා
-පෙ- නත්ථි මනො නත්ථි ධම්මා නත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං නත්ථි
මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, නත්ථි තත්ථ දුක්ඛං වා දුක්ඛ-
පඤ්ඤාත්ති වාති.

1. 7. 6

සමිදධි-ලොකපඤ්ඤාසුතනං.

68. ලොකො ලොකොති භනෙත චුට්ඨති, කිත්තාවතා නු ඛො
භනෙත ලොකො වා අසස ලොකපඤ්ඤාත්ති වාති?

යත් ඛො සමිදධි අත්ථි වතඛු අත්ථි රූපා අත්ථි වතඛු-
විඤ්ඤාණං අත්ථි වතඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ
ලොකො වා ලොකපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- අත්ථි ජිව්හා අත්ථි රසා
-පෙ- අත්ථි මනො අත්ථි ධම්මා අත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං අත්ථි
මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මා, අත්ථි තත්ථ ලොකො වා
ලොකපඤ්ඤාත්ති වා.

යත් ව ටො සමිඳි නත්ථි වක්ඛු නත්ථි රූපා නත්ථි වක්ඛු-
විඤ්ඤාණං නත්ථි වක්ඛු විඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මො, නත්ථි තත්ථ
ලොකො වා ලොකපඤ්ඤාත්ති වා -පෙ- නත්ථි ජීවහා නත්ථි රසා
-පෙ- නත්ථි මනො නත්ථි ධම්මො නත්ථි මනොවිඤ්ඤාණං නත්ථි
මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බා ධම්මො, නත්ථි තත්ථ ලොකො වා
ලොකපඤ්ඤාත්ති වාති.

1. 7. 7

උපසෙනසුත්තං

69. එකං සමයං ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා ව උපසෙනො
රාජගහෙ විහරන්ති සීතවනෙ සප්පසොණ්ඩික පබ්බාරෙ තෙන ටො
පන සමයෙන ආයස්මතො උපසෙනස්ස කායෙ ආසිවිසො
පතීතො හොති.

අථ ටො ආයස්මා උපසෙනො භික්ඛු ආමනෙතසී: එථ මෙ
ආවුසො, ඉමං කායං මඤ්ඤිකං ආරොපෙත්වා බහිද්ධා නිහරථ, පුරායං
කායො ඉධෙව විකිරති සෙය්‍යරාපි භුසමුට්ඨිති. එවං වුත්තෙ ආයස්මා
සාරිපුත්තො ආයස්මනං උපසෙනං එතදවොච: න ටො පන මයං
පසස්මා ආයස්මතො උපසෙනස්ස කායස්ස වා අඤ්ඤාථන්තං ඉන්ද්‍රියානං
වා විපරිණාමං, අථ ව පනායස්මා උපසෙනො එවමාහ: එථ මෙ
ආවුසො ඉමං කායං මඤ්ඤිකං ආරොපෙත්වා බහිද්ධා නිහරථ, පුරායං
කායො ඉධෙව විකිරති සෙය්‍යරාපි භුසමුට්ඨිති.

යස්ස නුත ආවුසො සාරිපුත්ත එවමස්ස: අහං වක්ඛුන්ති වා
මම වක්ඛුන්ති වා, අහං සොතන්ති වා මම සොතන්ති වා, අහං
සානන්ති වා මම සානන්ති වා, අහං ජීවහාති වා මම ජීවහාති වා,
අහං කායොති වා මම කායොති වා, අහං මනොති වා මම
මනොති වා, තස්ස නුත ආවුසො¹ සාරිපුත්ත සීයා කායස්ස වා
අඤ්ඤාථන්තං ඉන්ද්‍රියානං වා විපරිණාමො. මඤ්ඤාථ ටො ආවුසො
සාරිපුත්ත න එවං හොති: අහං වක්ඛුන්ති² වා මම වක්ඛුන්ති
වා, අහං සොතන්ති වා මම සොතන්ති වා, අහං සානන්ති වා
මම සානන්ති වා, අහං ජීවහාති වා මම ජීවහාති වා, අහං
කායොති වා මම කායොති වා, අහං මනොති වා මම මනොති
වා, තස්ස මඤ්ඤා ආවුසො සාරිපුත්ත කිං කායස්ස වා අඤ්ඤාථන්තං
භවිස්සති ඉන්ද්‍රියානං වා විපරිණාමොති?

1. තස්ස ආවුසො - මජ්ඣ., සා.

2. වක්ඛුති - මජ්ඣ.

තථා හි පනායසමනො උපසෙනස්ස දීඝරතං අහංකාර-
මමිකාර මානානුසයා සුසමුහතා,¹ තස්මායසමනො උපසෙනස්ස න
එවං හොති: අහං චක්ඛුනහි වා මම චක්ඛුනහි වා -පෙ- අහං
ජීවහාති වා මම ජීවහාති වා -පෙ- අහං මනොති මම
මනොති වාති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමනො උපසෙනස්ස කායං
මඤ්ඤිකං ආරොපෙතවා ඛහිඬ්වා නීහරිංසු අථ ඛො ආයසමනො
උපසෙනස්ස කායො තඤ්ඤෙව විකිරි සෙය්‍යාථාපි භුසමුට්ඨිති.

1. 7. 8

උපවාණසුත්තං

70. අථ ඛො ආයසමා උපවාණො යෙන හගවා තෙනුපසඬ්ඨමි
-පෙ- එකමනං නිසිකො ඛො ආයසමා උපවාණො හගවනං.
එතදවොච: සන්දිට්ඨිකො ධම්මො සන්දිට්ඨිකො ධම්මොති හනො
වුළමති කිත්තාවතා නු ඛො හනො සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති
අකාලිකො එහි පසිකො ඔපනයිකො පට්ටිකං වෙදිතඤ්ඤා
විඤ්ඤාහිති?

ඉධුපවාණ² භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා රූපපටිසංවෙදී ච
හොති රූපරාගපටිසංවෙදී ච. සනාකඤ්ඤා අරුඤ්ඤා රූපෙසු රාගං
අත්ථි මෙ අරුඤ්ඤා රූපෙසු රාගොති පජානාති, යනං උපවාණ
භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා රූපපටිසංවෙදී³ ච හොති, රූපරාග-
පටිසංවෙදී⁴ ච සනාකඤ්ඤා අරුඤ්ඤා රූපෙසු රාගං අත්ථි මෙ
අරුඤ්ඤා රූපෙසු රාගොති පජානාති. එවමි ඛො උපවාණ,
සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො
පට්ටිකං වෙදිතඤ්ඤා විඤ්ඤාහි -පෙ-

පුන ච පරං උපවාණ භික්ඛු ජීවහාය රසං සාධිතවා
රසපටිසංවෙදී ච හොති රසරාගපටිසංවෙදී ච සනාකඤ්ඤා අරුඤ්ඤා
රසෙසු රාගං අත්ථි මෙ අරුඤ්ඤා රසෙසු රාගොති පජානාති,
යනං උපවාණ භික්ඛු ජීවහාය රසං සාධිතවා රසපටිසංවෙදී
ච හොති රසරාගපටිසංවෙදී ච. සනාකඤ්ඤා අරුඤ්ඤා රසෙසු
රාගං අත්ථි මෙ අරුඤ්ඤා රසෙසු රාගොති පජානාති, එවමි ඛො
උපවාණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එහිපසිකො
ඔපනයිකො පට්ටිකං වෙදිතඤ්ඤා විඤ්ඤාහි -පෙ-

1. මානානුසයො සුසමුහතො - මජ්ඣං.

2. ඉධ පන උපවාණ - මජ්ඣං, සනා.

3. රූපපටිසංවෙදී - මජ්ඣං.

4. රූපරාගපටිසංවෙදී - මජ්ඣං.

සුන ව පරං උපවාණ භික්ඛු මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය ධම්ම-
පටිසංවේදී ච හොති ධම්මරාගපටිසංවේදී ච, සන්තාඤ්ඤා අරුඤ්ඤා
ධම්මෙසු රාගං අත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා ධම්මෙසු රාගොති පජානාති.
යනං උපවාණ භික්ඛු මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය ධම්මපටිසංවේදී
ච හොති ධම්මරාගපටිසංවේදී ච, සන්තාඤ්ඤා අරුඤ්ඤා ධම්මෙසු
රාගං: අත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා ධම්මෙසු රාගොති පජානාති, එවමි
බො උපවාණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො එහිපසිකො
ඔපනයිකො පච්චන්තං වේදිතබ්බො විඤ්ඤාති.

ඉධුපවාණ භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා රූපපටිසංවේදී හි
බො හොති නො ච රූපරාගපටිසංවේදී, අසන්තාඤ්ඤා අරුඤ්ඤා
රූපෙසු රාගං නත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා රූපෙසු රාගොති පජානාති.
යනං උපවාණ භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා රූපපටිසංවේදී හි
බො හොති නො ච රූපරාගපටිසංවේදී,¹ අසන්තාඤ්ඤා අරුඤ්ඤා
රූපෙසු රාගං නත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා රූපෙසු රාගොති පජානාති.
එවමි බො උපවාණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති අකාලිකො
එහිපසිකො ඔපනයිකො පච්චන්තං වේදිතබ්බො විඤ්ඤාති. -පෙ-

සුන ව පරං උපවාණ භික්ඛු ජීව්හාය රසං සායිකා රසපටිසං-
වේදී හි බො හොති නො ච රසරාගපටිසංවේදී, අසන්තාඤ්ඤා
අරුඤ්ඤා රසෙසු රාගං: නත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා රසෙසු රාගොති
පජානාති යනං උපවාණ භික්ඛු ජීව්හාය රසං සායිකා රසපටිසං-
වේදී හි බො හොති නො ච රසරාගපටිසංවේදී, අසන්තාඤ්ඤා
අරුඤ්ඤා රසෙසු රාගං: නත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා රසෙසු රාගොති
පජානාති. එවමි බො උපවාණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති
අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො පච්චන්තං වේදිතබ්බො
විඤ්ඤාති -පෙ-

සුන ව පරං උපවාණ භික්ඛු මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය ධම්ම-
පටිසංවේදී හි බො හොති නො ච ධම්මරාගපටිසංවේදී, අසන්තාඤ්ඤා
අරුඤ්ඤා ධම්මෙසු රාගං: නත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා ධම්මෙසු රාගොති
පජානාති. යනං උපවාණ භික්ඛු මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය ධම්ම-
පටිසංවේදී හි බො හොති නො ච ධම්මරාගපටිසංවේදී, අසන්තාඤ්ඤා
අරුඤ්ඤා ධම්මෙසු රාගං: නත්ථී මෙ අරුඤ්ඤා ධම්මෙසු රාගොති
පජානාති, එවමි බො උපවාණ සන්දිට්ඨිකො ධම්මො හොති
අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො පච්චන්තං වේදිතබ්බො
විඤ්ඤාති ති.

1. 7. 9

පට්ඨම ඡථසසායනනසුත්තං

71. යො හි කොට්ඨි භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්තං ඵස්සායනනානං
සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසංසරණඤ්ඤා යථාභූතං
නපජානාති; අවුසිතං තෙන බ්‍රහ්මචරියං, ආරකා යො ඉමමිහා
ධම්මවිනයාති.

1. පටිසංවේදී හි - සිමු.

එවං. වුතෙන අඤ්ඤිතරො භික්ඛු හගවනතං එතදවොච: එක්ඛාහං හනොත, අනාසසාසිං,¹ අහඤ්ඤි හනොත ඡන්තං ආයතනානං සමුදයඤ්ඤි අක්ඛගමඤ්ඤි අයසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි යථාභූතං නපපජානාමිති.

තං කිම්මඤ්ඤයි භික්ඛු වතඛුං: “එතං මම එසො‘හමස්මි එසො මෙ අත්තා’”ති සමනුපසසයිති? නොහෙතං හනොත, සාධු භික්ඛු එක්ඛ ව තෙ භික්ඛු වතඛුං: “නෙතං මම නෙසොහමස්මි න මෙසො අත්තා’”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුද්ධං හවිසසති, එසෙවනොතා දුක්ඛස්ස -පෙ-

පීඨං:² “එතං මම එසො‘හමස්මි එසො මෙ අත්තා’”ති සමනුපසසයිති? නො හෙතං හනොත, සාධු භික්ඛු එක්ඛ ව තෙ භික්ඛු පීඨා: “නෙතං මම නෙසොහමස්මි න මෙසො අත්තා’”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුද්ධං හවිසසති, එසෙවනොතා දුක්ඛස්ස -පෙ-

මනා: “එතං මම එසො‘හමස්මි එසො මෙ අත්තාති සමනුපසසයි”ති නොහෙතං හනොත, සාධු භික්ඛු එක්ඛ ව තෙ භික්ඛු මනො “නෙතං මම නෙසො‘හමස්මි න මෙසො අත්තා’”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුද්ධං හවිසසති, එසෙවනොතා දුක්ඛස්සාති.

1. 7. 10

දුතිය ඡළායතනසුක්තං

72. යො හි කොථි භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්තං එසසායතනානං සමුදයඤ්ඤි අක්ඛගමඤ්ඤි අයසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි යථාභූතං නපපජානාති, අවුසිතං තෙන බ්‍රහ්මචරියං, ආරකාව යො ඉම්මො ධම්මචිතයාති.

එවං. වුතෙන අඤ්ඤිතරො භික්ඛු හගවනතං එතදවොච: එක්ඛාහං හනොත අනාසසාසිං, අහඤ්ඤි හනොත ඡන්තං එසසායතනානං සමුදයඤ්ඤි අක්ඛගමඤ්ඤි අයසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි යථාභූතං නපපජානාමිති.

1. අනාසසං - මජ්ඣං. අනාසසං - සනා

2. පීඨං - සිඬු

3. සුද්ධං - සිඬු

තං කිමමඤ්ඤයි භික්ඛු, වක්ඛං. “නෙතං මම නෙසො‘හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සයිති? එවං හනෙතං. සාධු භික්ඛු, එත්ථ ව තෙ භික්ඛු වක්ඛං. “නෙතං මම නෙසො හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමපඤ්ඤය සුද්ධං හවිස්සති, එවනෙතං එතං පඨමං එක්ඝායනනං පභීනං හවිස්සති ආයතිං¹ අපුනාබ්භවාය -පෙ-

ථිව්හං. “නෙතං මම නෙසො‘හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සයිති? එවං හනෙතං. සාධු භික්ඛු, එත්ථ ව තෙ භික්ඛු, ථිව්හං. “නෙතං මම නෙසො‘හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමපඤ්ඤය සුද්ධං හවිස්සති, එවනෙතං එතං චතුත්ථං එක්ඝායනනං පභීනං හවිස්සති ආයතිං¹ අපුනාබ්භවාය -පෙ-

මනං. “නෙතං මම නෙසො‘හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සයිති? එවං හනෙතං. සාධු භික්ඛු, එත්ථ ව තෙ භික්ඛු මනො” “නෙතං මම නෙසො‘හමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමපඤ්ඤය සුද්ධං හවිස්සති, එවනෙතං එතං ඡට්ඨං එක්ඝායනනං පභීනං හවිස්සති ආයතිං¹ අපුනාබ්භවායාති.

1. 7. 11

තතිය ජථස්සායනනසුක්තං

73. යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ, භික්ඛු ජනං එක්ඝායනනානං සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අස්සාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිස්සරණඤ්ඤි යථාභූතං නපපජානාති, අවුසිතං තෙන බ්‍රහ්මචරියං ආරක්ඛාමි යො ඉමමහා ධම්මවිනයාති.

එවං වුක්ඛෙ අඤ්ඤකරො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: එත්ථං හනෙතං, පනස්සස්සං, අහඤ්ඤි හනෙතං ජනං එක්ඝායනනානං සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අස්සාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිස්සරණඤ්ඤි යථාභූතං නපපජානාමීති.

1. ආයතිං -- සිවු.

2. මනං -- සිවු.

3. අත්ථස්සං පනස්සං -- මරයං.

තං කිමඤ්ඤයි භික්ඛු, "චක්ඛං නිව්චං වා අනිව්චං වා"ති.
අනිව්චං භනෙත. යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං
භනෙත, යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලන්තූ තං
සමනුපස්සිතුං. "එතං මම එසො'භමස්මි එසො මෙ අනා"ති.
නො භෙතං භනෙත -පෙ-

ඒව්හා "නිව්චං වා අනිව්චං වා"ති. අනිව්චං භනෙත. -පෙ-
මනො නිව්චං වා අනිව්චං වාති. අනිව්චං භනෙත. යං පනානිව්චං
දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං භනෙත. යං පනානිව්චං දුක්ඛං
විපරිණාමධම්මං කල්ලන්තූ තං සමනුපස්සිතුං. "එතං මම
එසො'භමස්මි එසො මෙ අනා"ති. නො භෙතං භනෙත,

එවං පසං භික්ඛු සුතවා අරියසාවකො චක්ඛුස්මිමි නිබ්බිද්දති,
යොතස්මිමි නිබ්බිද්දති, සාතස්මිමි නිබ්බිද්දති, ඒව්හායපි නිබ්බිද්දති
කායස්මිමි නිබ්බිද්දති මනස්මිමි නිබ්බිද්දති.

නිබ්බිද්දං විරජ්ජති විරාගා විච්චාවති විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති ඤාණං
භොති, ඛිණ්ණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරණියං නාපරං
ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

මිගජාලවග්ගො සත්තමො.

තස්සුද්දනං:

මිගජාලෙන දෙව වුත්තා වත්තාරො ව සමිද්ධිනා
උපසෙතො උපවාණො ව ජථසායනනිකා තයො.

8. ගිලානවග්ගො

1. 8. 1

ගිලානසුක්කං

74. සාවතීයං —

අප්ථං ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංකමී. උපසංකමීත්ථා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීන්තො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච:

අමුක්කසමී¹ භතෙන්, වීභාරෙ අඤ්ඤතරො භික්ඛු නවො අපාඤ්ඤතො ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලභගිලානො, සාධු භතෙන්, භගවා යෙන සො භික්ඛු තෙනුපසංකමතු අනුක්කමං උපාදයාති.

අප්ථං ඛො භගවා නවවාදඤ්ඤා සුත්වා ගිලානවාදඤ්ඤා² අපාඤ්ඤතො භික්ඛුති ඉති විදිත්වා යෙන සො භික්ඛු තෙනුපසංකමී. අද්දසා ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං දුරතොව ආගච්ඡන්තා, දිස්වාන මඤ්ඤන් සමඤ්ඤාසී. අප්ථං ඛො භගවා තං භික්ඛුං එතදවොච: අලං භික්ඛු මා තං මඤ්ඤන් සමඤ්ඤාසී. සතභිමානී ආසනානී පඤ්ඤන්තානී. තත්ථාහං නිසීදිසාමිති. නිසීදි භගවා පඤ්ඤන්තෙ ආසනෙ. නිසජ්ඣ ඛො භගවා තං භික්ඛුං එතදවොච:

කච්චි තෙ භික්ඛු ඛමනීයං, කච්චි යාපනීයං, කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමන්ති නො අභික්ඛමන්ති, පටික්ඛමොසානං පඤ්ඤයති නො අභික්ඛමොති?

න මෙ භතෙන් ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමන්ති නො පටික්ඛමන්ති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤයති නො පටික්ඛමොති.

කච්චි තෙ භික්ඛු න කිඤ්චි කුකුඤ්චං, න කොච්චි වීසට්ඨිසාරොති? තස්ස මෙ භතෙන්, අනාපාකං කුකුඤ්චං අනාපාකො වීසට්ඨිසාරොති.

කච්චි පන තං භික්ඛු අන්තා සිලතො න උපවදතිති, න ඛො මෙ භතෙන් අන්තා සිලතො උපවදතිති.

1. අමොක්කසමී. සි. 9.

2. ගිලානවාදඤ්ඤා සුත්වා - සි 2.

නො වෙ කිරි තුං භික්ඛු අත්තා සිලනො උපදවති, අපං කිසිඤ්ඤා තෙ කුතකුචං? කො ව විසව්සාරොති? න ඛො අහං හතොත, සිලවිසුඤ්ඤාං හගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමීති.

නො වෙ කිරි තුං භික්ඛු සිලවිසුඤ්ඤාං මයා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, අපං කිමකුචං වරහි තුං භික්ඛු මයා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමිති? රාගවිරාගස්සඤ්ඤා ධර්මාං හතොත හගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමීති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො තුං භික්ඛු රාගවිරාගස්සං මයා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, රාගවිරාගස්සො හි භික්ඛු මයා ධම්මො දෙසිතො.

තං කිංඤ්ඤාසි භික්ඛු වක්ඛං “නිවං වා අනිවං වා”ති? අනිවං හතොත. යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හතොත. යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනනු තං සමනුපස්සිතුං එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතං හතොත -පෙ- ජිව්හා නිවචා වා අනිවචාවා ති? අනිවචා හතොත -පෙ- මනො නිවේවා වා අනිවේවා වාති? අනිවේවා හතොත. යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හතොත. යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාම ධම්මං කල්පනනු තං සමනුපස්සිතුං එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතං හතොත,

එවං පසස්සං භික්ඛු සුතවා අරියසාවකො වක්ඛස්මිති නිබ්බිද්දති සොතස්මිති නිබ්බිද්දති සාතස්මිති නිබ්බිද්දති ජිව්හායපි නිබ්බිද්දති කායස්මිති නිබ්බිද්දති මහස්මිති නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුක්ඛති, විමුක්ඛස්මි, විමුක්ඛමීති ඤාණං භොති, ඛිණ්ණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං. කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තන්තායාති පජානාමීති.

ඉදමවොච හගවා. අත්තමනො යො භික්ඛු හගවනො භාසිතං අභිනද්දි. ඉමස්මිඤ්ඤා පත වෙය්‍යාකරණස්මි හඤ්ඤමානො තස්ස භික්ඛුනො විරජං විතමලං ධම්මවක්ඛං උදපාදි “යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති.

1. 8. 2

දුතියගිලානසුතනං

75. අප්ථං ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඩ්ධාමි -පෙ- එකමන්තා නිසිනො ඛො යො භික්ඛු භගවන්තා එතදවොච: අමුක්ඝ්ථි: හනෙත චිභාරෙ අඤ්ඤතරො භික්ඛු නවො අපඤ්ඤානො ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාළාගිලානො, සාධු භනෙත, භගවා යෙන යො භික්ඛු තෙනුපසඩ්ධාමතු අනුක්ඛපං උපාදයාති.

අප්ථං ඛො භගවා නවවාදඤ්ඤා සුඤ්ඤා ගිලානවාදඤ්ඤා අපඤ්ඤානො භික්ඛුති ඉති විදිතා යෙන යො භික්ඛු තෙනුපසඩ්ධාමි. අද්දසා ඛො යො භික්ඛු භගවන්තා. දුරතොච ආගච්ඡන්තං, දිඤ්ඤා මඤ්ඤාන සමඤ්ඤාසි, අප්ථං ඛො භගවා තං භික්ඛු එතදවොච "අලං භික්ඛු මා තං මඤ්ඤාන සමඤ්ඤාසි, සන්තිමාති ආසනාති පඤ්ඤානාති, තත්ථාහං නිසිද්ධසාමිති. නිසිද්ධ භගවා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ. නිසජ්ඣ ඛො භගවා තං භික්ඛු එතදවොච.

කච්චි තෙ භික්ඛු ධම්මියං, කච්චි යාපනියං, කච්චි දුක්ඛා වෙදනා, පටික්ඛකමහති නො අභික්ඛකමහති පටික්ඛකමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛකමොති?

න මෙ භනෙත, ධම්මියං, න යාපනියං, බාළාහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛකමහති නො පටික්ඛකමහති, අභික්ඛකමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛකමොති.

කච්චි තෙ භික්ඛු න කිඤ්චි කුක්ඛවං, න කොචි විප්පට්ඨාරොති. තග්ග මෙ භනෙත, අනප්පකං කුක්ඛවං, අනප්පකො විප්පට්ඨාරොති.

කච්චි පන තං භික්ඛු අන්තා සීලතො න උපවදති. න ඛො මෙ භනෙත අන්තා සීලතො උපවදති.

නො වෙ කිර තං භික්ඛු අන්තා සීලතො උපවදති, අප්ථං කිඤ්ඤා තෙ කුක්ඛවං, කො ච විප්පට්ඨාරොති. න ඛොහං හනෙත සීලවිසුද්ධිකං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආරානාමිති.

නො වෙ කිර තං භික්ඛු සීලවිසුද්ධිකං මයා ධම්මං දෙසිතං ආරානාසි, අප්ථං කිමතං වරහි තං භික්ඛු මයා ධම්මං දෙසිතං ආරානාසිති. අනුපාද පරිනිබ්බානතං ඛොහං හනෙත භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආරානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො පන තං භික්ඛු අනුපාදපරිනිබ්බානතාය මයා ධම්මං දෙසිතං ආරානාසි, අනුපාද පරිනිබ්බානතො භික්ඛු මයා ධම්මො දෙසිතො.

තං කිං මඤ්ඤයි තං භික්ඛු වක්ඛු නිච්චං වා අනිච්චං වාති. අනිච්චං භනෙත. යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං භනෙත. යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනානුතං සමනුපසයිතුං. "එතං මම, එසො භමස්මි, එසො මෙ අත්තා"ති. නොභෙතං භනෙත. රූපා නිච්චා වා අනිච්චා වාති. අනිච්චා භනෙත -පෙ- වක්ඛු විඤ්ඤාණං -පෙ- වක්ඛුසම්මසොකා -පෙ- යමිදං වක්ඛුසම්මසොපච්චයා උපපජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි -පෙ- යමිදං මනොසම්මසොපච්චයා උපපජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි නිච්චං වා අනිච්චං වාති. අනිච්චං භනෙත. යමපනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං භනෙත. යමපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනානු තං සමනුපසයිතුං. "එතං මම, එසො 'භමස්මි, එසො මෙ අත්තා'"ති. නොභෙතං භනෙත.

එවං පඤ්ඤා භික්ඛු සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිති නිබ්බිද්දති, රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුසම්මසොකෙපි නිබ්බිද්දති, යමිදං වක්ඛුසම්මසොපච්චයා උපපජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිති නිබ්බිද්දති -පෙ- යමිදං මනොසම්මසොපච්චයා උපපජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිති නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්තස්මිති විමුක්තස්මිති ඤාණං භොති, ධිණං ජාති, වුට්ඨිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තංයාති පජානාතීති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො යො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනාදී. ඉමස්මිඤ්ඤ පන වෙය්‍යාකරණස්මි. භඤ්ඤමානෙ තස්ස භික්ඛුස්ස අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චීති.

1. 8. 3

අනිච්චසුත්තං.

76. අථ ඛො ආයස්මා රාධො යෙන භගවා තෙනුපසංකමි -පෙ- එකමන්තං නිසිංකො ඛො ආයස්මා රාධො භගවන්තං එතදචොච: සාධු මෙ භනෙත, භගවා සඬබ්බිකෙතා ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුත්වා එකො වූපකට්ඨො අපමනො ආනාපි පභිතසෙතා විහරෙය්‍යතති.

යං ඛො රාධ, අනිච්චං තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, කිංඤ්ච රාධ, අනිච්චං? චක්ඛුං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රූපා අනිච්චා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; චක්ඛුවීඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; චක්ඛුසම්මසයා අනිච්චා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; යම්පිදං චක්ඛුසම්මසයපච්චයා උපපජ්ජති වෙදගීතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තම්පි අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; -පෙ-

ඒවහා අනිච්චා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; රසා අනිච්චා, -පෙ- ඒවහාවීඤ්ඤාණං අනිච්චං -පෙ- ඒවහාසම්මසයො අනිච්චා -පෙ- යම්පිදං ඒවහාසම්මසයපච්චයා උපපජ්ජති වෙදගීතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තම්පි අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො -පෙ-

මනො අනිච්චා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; ධම්මා අනිච්චා -පෙ- මනොවීඤ්ඤාණං අනිච්චං -පෙ- මනොසම්මසයො අනිච්චා -පෙ- යම්පිදං මනොසම්මසයපච්චයා උපපජ්ජති වෙදගීතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තම්පි අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යං ඛො රාධ අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 8. 4

දුක්ඛසුත්තං

77. යං ඛො රාධ, දුක්ඛං තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. කිංඤ්ච රාධ දුක්ඛං: චක්ඛුං ඛො රාධ දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. රූපා දුක්ඛා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුවීඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, චක්ඛුසම්මසයා දුක්ඛා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යම්පිදං චක්ඛුසම්මසයපච්චයා උපපජ්ජති වෙදගීතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තම්පි දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො -පෙ- යම්පිදං මනොසම්මසයපච්චයා උපපජ්ජති වෙදගීතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තම්පි දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යං ඛො රාධ, දුක්ඛං තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 8. 5

අනත්තසුත්තං

78. අථ ඛො ආයස්මා රාධො යෙන භගවා තෙනුපසංකම් -පෙ- "යො ඛො රාධ, අනත්තා තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. කො ච රාධ, අනත්තා: චක්ඛුං ඛො රාධ අනත්තා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. රූපා අනත්තා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුවීඤ්ඤාණං අනත්තා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුසම්මසයො අනත්තා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො.

යමිදං චක්ඛුසම්මසංපව්වයා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනත්තං, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පහාතබ්බො-පෙ-

ජීවහා අනත්තං, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පහාතබ්බො. රසා-පෙ- ජීවහා-විඤ්ඤාණං-පෙ- ජීවහාසම්මසංසංපව්වයා-පෙ- යමිදං ජීවහාසම්මසංසංපව්වයා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමයි-පෙ-මනො අනත්තං, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පහාතබ්බො. ධම්මා-පෙ-මනො-විඤ්ඤාණං-පෙ- මනොසම්මසංසංපව්වයා-පෙ- යමිදං මනොසම්මසංසංපව්වයා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමයි අනත්තං තත්‍ර තෙ ඡන්දො පහාතබ්බො. යො ඛො රාධ අනත්තං තත්‍ර තෙ ඡන්දො පහාතබ්බොති.

1. 8. 6

අවිජ්ජාසුතතං.

79. අප් ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඛතම්-පෙ-එකමන්තං නිසිකොනා ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදචොච: අත්ථි නු ඛො භනෙත, එකො ධම්මො යස්ස පහාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති. අත්ථි ඛො භික්ඛු එකො ධම්මො යස්ස පහාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති. කතමො පන භනෙත, එකො ධම්මො යස්ස පහාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති? අවිජ්ජා ඛො භික්ඛු එකො ධම්මො යස්ස පහාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති.

කප්මපන භනෙත, ජානතො කප්මපසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති? චක්ඛුං ඛො භික්ඛු අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ඣති. රූපෙ අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ඣති. චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති. චක්ඛුසම්මසංසං අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ඣති. යමිදං චක්ඛුසම්මසංසංපව්වයා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති-පෙ-

ජීවහං අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ඣති. රසෙ-පෙ- ජීවහාවිඤ්ඤාණං-පෙ- ජීවහාසම්මසංසං-පෙ- යමිදං ජීවහාසම්මසංසංපව්වයා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමයි අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති-පෙ-

මනං අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති, විජ්ජා උපපජ්ඣති. ධම්මෙ-පෙ-මනොවිඤ්ඤාණං-පෙ- මනොසම්මසංසං-පෙ- යමිදං මනොසම්මසංසංපව්වයා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිච්චතො ජානතො පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති. එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසංසනො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ඣති.

1. 8. 7

දුතිය අවිජ්ජාසුත්තං

80. අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: අඤ්ඤානු ඛො හන්තො, එකො ධම්මො යස්ස පභාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ජති. අඤ්ඤානු ඛො භික්ඛු එකො ධම්මො යස්ස පභාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ජති. කතමො පන හන්තො, එකො ධම්මො යස්ස පභාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ජති. අවිජ්ජා ඛො භික්ඛු එකො ධම්මො යස්ස පභාණා භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ජති.

කථමපන හන්තො, ජානතො කථං පස්සන්තො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ජති? ඉධ භික්ඛු, භික්ඛුනො සුත්තං හොති සබ්බෙ ධම්මා නාලං අභිනිවෙසායාති, එවඤ්ඤානං භික්ඛු, භික්ඛුනො සුත්තං හොති සබ්බෙ ධම්මා නාලං අභිනිවෙසායාති; සො සබ්බං ධම්මං¹ අභිජානාති, සබ්බං ධම්මං අභිඤ්ඤාය සබ්බං ධම්මං පරිජානාති සබ්බං ධම්මං පරිඤ්ඤාය සබ්බනිමිත්තානි අඤ්ඤානො පස්සති, වක්ඛුං අඤ්ඤානො පස්සති, රූපෙ අඤ්ඤානො පස්සති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණං අඤ්ඤානො පස්සති, වක්ඛුසම්මස්ස අඤ්ඤානො පස්සති, යමිදං වක්ඛු-සම්මස්සපච්චයා උපපජ්ජති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අඤ්ඤානො පස්සති -පෙ-

යමිදං මනො සම්මස්සපච්චයා උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි අඤ්ඤානො පස්සති. එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පස්සන්තො භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභීයති විජ්ජා උපපජ්ජති.

1. 8. 8

සමබ්භුලභික්ඛුසුත්තං

81. අථ ඛො සබ්බභුලා භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංකම්-සු -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: ඉධ නො හන්තො, අඤ්ඤාතිත්ථා පරිබ්බාජකා අමෙක එවං පුච්ඡන්ති: කිමත්ථයං ආවුසො සමණෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති? එවං පුට්ඨා මයං හන්තො, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථානං පරිබ්බාජකානං එවං බ්‍යාකරොම: දුක්ඛස්ස ඛො ආවුසො පරිඤ්ඤාතං හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. කථම් මයං හන්තො, එවං පුට්ඨා එවං බ්‍යාකරමානා වුක්ඛ-වාදිනො වෙච්ඡ හගවන්තො හොම න ච හගවන්තං අභුතෙන අබ්භා-විකම්ම, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොම, න ච කොචි සහධම්මෙකො වාදනුවාදෙ ගාරයනං යානං ආගච්ඡති.

තඤ්ඤා තුලෙහි භික්ඛවෙ, එවං පුට්ඨා එවං බ්‍යාකරමානා වුක්ඛ-
වාදිනො වෙව් මෙ භොථ න ච මං අභුතෙන අබ්‍යාචිකම්ථ,
ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොථ, න ච කොචි සහධම්මකො වාදනු-
වාදෙ¹ භාරයං යානං ආගච්ඡති, දුක්ඛස්ස භි භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාසං-
මයි බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිස්සියා
පරිබ්බාජකා එවං පුට්ඨෙය්‍යං “කතමං පන තං ආවුසො දුක්ඛං යස්ස
පරිඤ්ඤාය සමඤ්ඤා ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති. එවං පුට්ඨා
තුලෙහි භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බාජකානං එවං
ව්‍යාකරෙය්‍යාථ:

වනඥාං ඛො ආවුසො දුක්ඛං තස්ස පරිඤ්ඤාය හගච්ඡති බ්‍රහ්ම-
චරියං වුස්සති, රූපා-පෙ- වනඥාසම්මසෙය්‍යා දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය
හගච්ඡති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති, යමිදං චනඥාසම්මසෙය්‍යා උපපජ්ඡති
වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයිදුක්ඛං, තස්ස
පරිඤ්ඤාය හගච්ඡති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති-පෙ-

ජීව්හා දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය හගච්ඡති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති, රසා
දුක්ඛං, තෙසං පරිඤ්ඤාය-පෙ- ජීව්හාච්ඤ්ඤාසං දුක්ඛං-පෙ- ජීව්හා
සම්මසෙය්‍යා දුක්ඛං-පෙ- යමිදං ජීව්හාසම්මසෙය්‍යා උපපජ්ඡති වෙදයිතං
සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමයි දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය
හගච්ඡති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති-පෙ-

මනො දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය හගච්ඡති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති,
ධම්මා දුක්ඛං, තෙසං පරිඤ්ඤාය-පෙ- මනො ච්ඤ්ඤාසං දුක්ඛං-පෙ-
මනොසම්මසෙය්‍යා දුක්ඛං-පෙ- යමිදං මනොසම්මසෙය්‍යා උපපජ්ඡති
වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි දුක්ඛං තස්ස
පරිඤ්ඤාය හගච්ඡති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. එවං පුට්ඨා තුලෙහි භික්ඛවෙ,
තෙසං අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 8. 9

ලොකසුක්ඛං

82. අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛා යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි-පෙ-
ඵකමන්තං නිසික්ඛො ඛො යො භික්ඛා හගවන්තං ඵතදවොච,
ලොකො ලොකොති හතෙන වුච්ඡති, කිත්තාවතා නු ඛො හන්තං,
ලොකොති වුච්ඡති.

ලුප්පතීති ඛො භික්ඛු තස්මා ලොකොති වුවවති. කීඤ්ඤා ලුප්පතී? වක්ඛං ඛො භික්ඛු ලුප්පතී, රූපා ලුප්පතී, වක්ඛවිඤ්ඤාං ලුප්පතී, වක්ඛසම්මසෙසා ලුප්පතී, යමපිදං වක්ඛසමෙසසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදගිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි ලුප්පතී -පෙ- ලුප්පතීති ඛො භික්ඛු තස්මා ලොකොති වුවවති.

1. 8. 10

එගගුනසුතං.

83. අප්ඵ ඛො ආයස්මා එගගුනො යෙන භගවා තෙනුපසංකම් -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා එගගුනො භගවන්තං එතදවොච.

අස්සී නු ඛො භනෙත, තං වක්ඛා¹ යෙන වක්ඛනා අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤා ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදික්ඛවට්ඨෙ සම්බද්ධකම්මිතිවන්තෙ පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙය්‍ය -පෙ- අස්සී නු ඛො සා භනෙත, ජිව්හා යාය ජිව්හාය අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ -පෙ- අස්සී නු ඛො සො භනෙත, මනො යෙන මනෙන අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤා ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදික්ඛවට්ඨෙ සම්බද්ධකම්මිතිවන්තෙ පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙය්‍යාති.

නස්සී ඛො තං එගගුන, වක්ඛං යෙන වක්ඛනා අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤා ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදික්ඛවට්ඨෙ සම්බද්ධකම්මිතිවන්තෙ පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙය්‍ය -පෙ- නස්සී ඛො සා එගගුන, ජිව්හා යාය ජිව්හාය අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ -පෙ- පඤ්ඤාපෙය්‍ය, නස්සී ඛො සො එගගුන, මනො යෙන මනෙන අතීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ජිත්තපපඤ්ඤා ජිත්තවට්ඨමෙ පරියාදික්ඛවට්ඨෙ සම්බද්ධකම්මිතිවන්තෙ පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙය්‍යාති.

ගිලානවග්ගො අට්ඨමො.

තස්සද්දනං

ගිලානෙන දෙව වුත්තා රාධෙන අපරෙ තයො
අවිජ්ජාය ව දෙව වුත්තා භික්ඛු ලොකො ව එගගුනො.

1. තං භනෙත වක්ඛ - පිඬු.
භනෙත තං වක්ඛ - මජ්ඣ.

9. ජනතාවගේ

1. 9. 1

පලොකඩමෙසුතන.

84. සාවකියං —

අර්ථ බො ආයඤා ආනන්ද යෙන භගවා තෙනුපසඤාමි —පෙ-
ඵකමන්තං. නිසිකො බො ආයඤා ආනන්ද භගවන්තං ඵතදවොච:
ලොකො ලොකොති භනෙත වුවති, කිත්තාවතා නු බො භනෙත
ලොකොති වුවති.

යං බො ආනන්ද පලොකඩමෙ, අයං වුවති අරියස්ස චිත්තයෙ
ලොකො. කිඤ්ච ආනන්ද පලොකඩමෙ? චක්ඛං බො ආනන්ද පලොක
ඩමෙ, රූපා පලොකඩමො, චක්ඛවිඤ්ඤාණං පලොකඩමෙ, චක්ඛ
සම්මසෙසා පලොකඩමෙ, යමිදං චක්ඛසම්මසෙසපච්චයා උපපජ්ඣති
වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි පලොකඩමෙ. —පෙ--

ජීවිතා පලොකඩමො, රසා පලොකඩමො, ජීවිතවිඤ්ඤාණං පලොක
ඩමෙ. ජීවිතසම්මසෙසා පලොකඩමො, යමිදං ජීවිතසම්මසෙසපච්චයා
උපපජ්ඣති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි
පලොකඩමෙ. —පෙ--

මනො පලොකඩමො, ධම්මො පලොකඩමො, මනොවිඤ්ඤාණං
පලොකඩමෙ, මනොසම්මසෙසා පලොකඩමො, යමිදං මනොසම්මසෙස
පච්චයා උපපජ්ඣති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා,
තමි පලොකඩමෙ, යං බො ආනන්ද, පලොකඩමෙ අයං වුවති
අරියස්ස චිත්තයෙ ලොකොති.

1. 9. 2

සුඤ්ඤලොකසුතන.

85. ඵකමන්තං නිසිකො බො ආයඤා ආනන්ද භගවන්තං
ඵතදවොච: සුඤ්ඤ ලොකො සුඤ්ඤ ලොකොති භනෙත වුවති,
කිත්තාවතා නුබො භනෙත සුඤ්ඤ ලොකොති වුවති? යඤා ච
බො ආනන්ද, සුඤ්ඤං අනෙත වා අත්තනියෙන වා, තස්මා සුඤ්ඤ
ලොකොති වුවති.

කිංචි ආනතු, සුඤ්ඤං අතෙතන වා අත්තනියෙන වා: වන්ඛුං
 ඛො ආනතු, සුඤ්ඤං අතෙතනවා අත්තනියෙන වා, රූපා
 සුඤ්ඤං අතෙතන වා අත්තනියෙන වා, වන්ඛුවිඤ්ඤං සුඤ්ඤං
 අතෙතන වා අත්තනියෙන වා, වන්ඛුසලෙසසා සුඤ්ඤං අතෙතන වා
 අත්තනියෙන වා යමිදං වන්ඛුසලෙසසපවට්ඨා උප්පජ්ජති වෙදධිතං.
 සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි සුඤ්ඤං අතෙතන වා
 අත්තනියෙන වා -පෙ- යමිදං මනොසලෙසසපවට්ඨා උප්පජ්ජති වෙදධිතං.
 සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි සුඤ්ඤං අතෙතන වා
 අත්තනියෙන වා. යය්මා ච ඛො ආනතු, සුඤ්ඤං අතෙතන වා
 අත්තනියෙන වා, තය්මා සුඤ්ඤං ලොකොති වුට්ඨිති.

1. 9. 3

සංකීර්තන ධම්මසුතනං.

86. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනජෙ හගවන්තං.
 එතදවොච, සාධු මෙ හන්තෙ, හගවා සංකීර්තන ධම්මං දෙසෙතු
 යමහං හගවන්තො ධම්මං සුචා එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්නො ආනාපි
 පභිතන්නො විහරෙය්ගන්ති.

තං කිමෙඤ්ඤාසි ආනතු, වන්ඛුං නිව්චං වා අනිව්චං වානි? අනිව්චං
 හන්තෙ. යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වානි? දුක්ඛං හන්තෙ. යං
 පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පන්තු තං සමනුපස්සිතුං: 'එතං
 මම, එයො හමිසුඤ්ඤං, එයො මෙ අත්තා'නි? නොහෙතං හන්තෙ.
 රූපා නිව්චා වා අනිව්චා වානි? අනිව්චා හන්තෙ -පෙ- වන්ඛු
 විඤ්ඤං -පෙ- වන්ඛුසලෙසසා -පෙ- යමිදං වන්ඛුසලෙසසපවට්ඨා
 උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි නිව්චං
 වා අනිව්චං වානි? අනිව්චං හන්තෙ. යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං
 සුඛං වානි? දුක්ඛං හන්තෙ. යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං
 කල්පන්තු තං සමනුපස්සිතුං. "එතං මම එයො හමිසුඤ්ඤං, එයො මෙ
 අත්තා'නි. නොහෙතං හන්තෙ, -පෙ-

ඒවිතා නිව්වා වා අනිව්වා වාති -පෙ- රසා -පෙ- ඒවිතාවිඤ්ඤාණං.
 -පෙ- ඒවිතාසම්මසෙසා -පෙ- යමිදං මනොසම්මසසපව්වයා උපපුජ්ජති
 වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි නිව්වං වා අනිව්වං
 වාති? අනිව්වං භනෙත, යං පනානිව්වං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.
 දුක්ඛං භනෙත, යං පනානිව්වං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනනු තං
 සමනුපස්සිතුං. "එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තාති?
 නොහෙතං භනෙත.

එවං පසසං ආනන්ද, සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිති නිබ්බින්නති,
 රුපෙසුපි නිබ්බින්නති, චක්ඛුවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බින්නති, වක්ඛුසම්මසෙසෙපි
 නිබ්බින්නති -පෙ- යමිදං මනොසම්මසසපව්වයා උපපුජ්ජති වේදයිතං
 සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිති නිබ්බින්නති, නිබ්බින්නං
 විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්තස්මි. විමුක්තස්මිති ඤාණං හොති.
 ඛිණ්ණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරුණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති
 පජානාතිති.

1. 9. 4

ඡන්දායුක්තං

87. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කල්ලක
 නිවාපෙ, තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච
 මහාචුඤ්ඤ ආයස්මා ච ඡන්දො ගිජ්ඣකුටෙ පඤ්ඤෙ විහරන්ති,
 තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ඡන්දො ආබාධිතො හොති
 දුක්ඛිතො ඛාළහගිලානො. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායනභසරියං
 පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා මහාචුඤ්ඤ තෙනුපසඤ්ඤාමි,
 උපසඤ්ඤාමිතා ආයස්මා මහාචුඤ්ඤ එතදවොච: "ආයාමාචුඤ්ඤ
 චුඤ්ඤ, යෙනායස්මා ඡන්දො තෙනුපසඤ්ඤාමිසොම ගිලානපුට්ඨකා"ති.
 එවමාචුඤ්ඤති ඛො ආයස්මා මහාචුඤ්ඤ ආයස්මා සාරිපුත්තං
 පටිඤ්ඤාසි.

අථ ඛො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාචුඤ්ඤ
 යෙනායස්මා ඡන්දො තෙනුපසඤ්ඤාමි-සු, උපසඤ්ඤාමිතා පඤ්ඤානෙත
 ආයතෙ නිසිදි-සු, නිසජ්ජ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මා
 ඡන්දො එතදවොච:

“කඨි තෙ ආවුසො ඛමනීයං, කඨි යාපනීයං, කඨි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමනී, නො අභික්ඛමනී, පටික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමොති.

න මෙ ආවුසො සාරිපුත්ත ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාළභා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනති නො පටික්ඛමනති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛමො¹. සෙය්‍යරාපි ආවුසො බලවා පුරිසො තිණ්ණෙන සිබරෙන මුද්ධානං² අභිමජ්ඣයා³, එවමෙව ඛො ආවුසො අධිමත්තා වාතා මුද්ධානං⁴ උපහනන්ති⁵.

න මෙ ආවුසො ඛමනීයං, න යාපනීයං -පෙ- නො පටික්ඛමො¹ සෙය්‍යරාපි ආවුසො බලවාපුරිසො දළෙහන වරත්තඛණ්ඩන⁶ සීසෙ සීසවෙයං දදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො ආවුසො අධිමත්තා මෙ සීසෙ වෙදනා⁶.

න මෙ ආවුසො ඛමනීයං, න යාපනීයං -පෙ- නො පටික්ඛමො¹. සෙය්‍යරාපි ආවුසො දඬෙකා ගොසානකො වා ගොසානකතෙන වාසි වා තිණ්ණෙන ගොටිකනනනෙන කුච්ඡං පරිකතෙකය්‍ය, එවමෙව ඛො ආවුසො අධිමත්තා වාතා කුච්ඡං පරිකනනති.

න මෙ ආවුසො ඛමනීයං, න යාපනීයං, -පෙ- නො පටික්ඛමො¹. සෙය්‍යරාපි ආවුසො ඥො බලවනො පුරිසා දුක්ඛලතරං පුරිසං නානාබාහාසු ගහෙකා අඛාරකාසුයා සන්නාපෙය්‍යං, සමපරිතාපෙය්‍යං, එවමෙව ඛො ආවුසො අධිමත්තා කායසුඛං ඩාහො.

න මෙ ආවුසො ඛමනීයං. න යාපනීයං, බාළභා මෙ දුක්ඛා වෙදනා. අභික්ඛමනති නො පටික්ඛමනති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛමො¹. සත්ථ ආවුසො සාරිපුත්ත ආභරිසසාමි නාවකඨිබාමී ජීවිතනති.

මා ආයස්මා ජනො සත්ථ ආභරෙසි. යාපෙනායස්මා ජනො, යාපෙනං මයං ආයස්මන්තං ජනං ඉච්ඡාම, සවෙ ආයස්මතො ජනසංඝ නත්ථි සප්පායාති භොජනාති, අහං ආයස්මතො ජනසංඝ සප්පායාති භොජනාති පරියෙසිස්සාමි, සවෙ ආයස්මතො ජනසංඝ නත්ථි සප්පායාති භෙසජ්ජාති, අහං ආයස්මතො ජනසංඝ සප්පායාති භෙසජ්ජාති පරියෙසිස්සාමි, සවෙ ආයස්මතො ජනසංඝ නත්ථි පතිරුපා උපට්ඨාකා, අහං ආයස්මන්තං ජනං උපට්ඨතිස්සාමි, මායස්මා⁷ ජනො සත්ථ ආභරෙසි, යාපෙනායස්මා ජනො, යාපෙනං මයං ආයස්මන්තං ජනං ඉච්ඡාමාති,

1. පටික්ඛමොති - ස්‍යා, සිච්ච

3. අභිමජ්ඣයා - මජ්ඣං,

5. බන්ධන - ස්‍යා,

7. මාව ආයස්මා - ස්‍යා,

2. මුද්ධා - මජ්ඣං ස්‍යා,

4. උපහනති - මජ්ඣං,

6. අධිමත්තවාතා සීසෙ සීසවෙදනා - ස්‍යා,

අධිමත්තා සීසෙ සීසවෙදනා - මජ්ඣං.

න මෙ ආවුසො සාරිපුත්ත නස්සී සප්පායානී භොජනානී, අස්සී මෙ සප්පායානී භොජනානී, නපි මෙ නස්සී සප්පායානී භෙසජ්ජානී, අස්සී මෙ සප්පායානී භෙසජ්ජානී, නපි මෙ නස්සී පතිරුපා උපට්ඨාකා, අස්සී මෙ පතිරුපා උපට්ඨාකා. අපි ච මෙ ආවුසො සත්ථා පරිච්ඡේණො දීඝරත්තං මනාපෙනෙව නො අමනාපෙන, එතං හි ආවුසො සාවකස්ස පතිරුපං යං සත්ථාරං පරිවරෙය්‍ය මනාපෙනෙව නො අමනාපෙන, තං අනුපවිජ්ජං ඡන්තො භික්ඛු සත්ථා ආහරිස්සතීති, එවමෙතං ආවුසො සාරිපුත්ත ධාරෙහීති.

පුට්ඨෙච්ඡය්‍යාම මයං ආයස්මිනං ඡන්තං කඤ්චිදෙව දෙසං, සවෙ ආයස්මා ඡන්තො ඔකාසං කරොති පඤ්ඤාස්ස වෙය්‍යාකරණායාති.

පුට්ඨාචුසො සාරිපුත්ත සුඛා වෙදිස්සාමාති.

වතඛුං ආවුසො ඡන්ත, උත්ඛුට්ඨිකුසුණං වත්ඛුට්ඨිකුසුණවිකුසුණකෙබ්බ ධම්මෙ “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපක්කස්මි. සොතං ආවුසො ඡන්ත, -පෙ- සානං ආවුසො ඡන්ත -පෙ- ජීව්හං ආවුසො ඡන්ත -පෙ- ජීව්හාවිකුසුණං ජීව්හාවිකුසුණං විකුසුණකෙබ්බ ධම්මෙ: “එතං මම, එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපක්කස්මි කායං ආවුසො ඡන්ත -පෙ- මනං ආවුසො ඡන්ත, මනොවිකුසුණං මනොවිකුසුණං විකුසුණකෙබ්බ ධම්මෙ “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපක්කස්මිති.

වතඛුං ආවුසො සාරිපුත්ත, වත්ඛුට්ඨිකුසුණං වත්ඛුට්ඨිකුසුණවිකුසුණකෙබ්බ ධම්මෙ: “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපක්කස්මි, සොතං ආවුසො සාරිපුත්ත -පෙ- සානං ආවුසො සාරිපුත්ත -පෙ- ජීව්හං ආවුසො සාරිපුත්ත, ජීව්හාවිකුසුණං ජීව්හාවිකුසුණං විකුසුණකෙබ්බ ධම්මෙ “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපක්කස්මි, කායං ආවුසො සාරිපුත්ත -පෙ- මනං ආවුසො සාරිපුත්ත, මනොවිකුසුණං මනොවිකුසුණං විකුසුණකෙබ්බ ධම්මෙ “නෙතං මම නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපක්කස්මිති.

වතඛුසීං ආවුසො ජනන, වතඛුච්ඤායුණො, වතඛුච්ඤායුණච්ඤායුණං තඤ්ඤස්ස ධම්මෙස්ස කිං දිස්වා කිං අභිඤ්ඤාය වතඛුං වතඛුච්ඤායුණං වතඛුච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙ “නෙතං මම, නෙසො’භමෙසී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සාමි? යොතස්මිං ආවුසො ජනන -පෙ- සානස්මිං ආවුසො ජනන -පෙ- පිච්ඡාය ආවුසො ජනන පිච්ඡාච්ඤායුණො පිච්ඡාච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙස්ස කිං දිස්වා කිං අභිඤ්ඤාය පිච්ඡං පිච්ඡාච්ඤායුණං පිච්ඡාච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙ “නෙතං මම නෙසො’භමෙසී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සාමි? කායස්මිං ආවුසො ජනන -පෙ- මනස්මිං ආවුසො ජනන, මනෝ ච්ඤායුණො මනෝච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙස්ස කිං දිස්වා කිං අභිඤ්ඤාය මනං මනෝච්ඤායුණං මනෝච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙ “නෙතං මම, නෙසො’භමෙසී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සාමි?

වතඛුසීං ආවුසො සාරිපුත්ත, වතඛුච්ඤායුණො වතඛුච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙස්ස නිරොධං දිස්වා නිරොධං අභිඤ්ඤාය වතඛුං වතඛුච්ඤායුණං වතඛුච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙ “නෙතං මම, නෙසො’භමෙසී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සාමි. යොතස්මිං ආවුසො සාරිපුත්ත -පෙ- සානස්මිං ආවුසො සාරිපුත්ත -පෙ- පිච්ඡාය ආවුසො සාරිපුත්ත, පිච්ඡාච්ඤායුණො පිච්ඡාච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙස්ස නිරොධං දිස්වා නිරොධං අභිඤ්ඤාය පිච්ඡං පිච්ඡාච්ඤායුණං පිච්ඡාච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙ “නෙතං මම නෙසො’භමෙසී, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සාමි, කායස්මිං ආවුසො සාරිපුත්ත -පෙ- මනස්මිං ආවුසො සාරිපුත්ත, මනෝච්ඤායුණො මනෝච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙස්ස නිරොධං දිස්වා නිරොධං අභිඤ්ඤාය මනං මනෝච්ඤායුණං මනෝච්ඤායුණච්ඤායුණතඤ්ඤා ධම්මෙ “නෙතං මම, නෙසො’භමෙසී, න මෙසො අත්තාති සමනුපස්සාමිති.

එවං වුත්තෙ ආයස්මා මහාචුද්දෙ ආයස්මන්තං ජනනං එතදවොච: “තස්මාතිහ ආවුසො ජනන, ඉදං තස්ස භගවතො සාසනං නිච්ඤාකප්පං සාධුකං මනසිකාතඤ්ඤා: “නිසීතස්ස වලිතං, අනිස්සිතස්ස වලිතං නස්මි, වලිතෙ අසති පස්සදධි හොති, පස්සදධියා සති නති’ න හොති, නතියා අසති ආගතිගති න හොති, ආගතිගතියා අසති චුතුපපාතො න හොති, චුතුපපාතෙ අසති නෙවිධ න හුරං න උභයමත්තරෙන එසෙවත්තො දුක්ඛස්සාති.

අථ ඛො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාචුඤ්ඤා ආයස්මිනං ඡන්නං ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදිකා උට්ඨායාසනා ජක්කමිංසු. අථ ඛො ආයස්මා ඡන්නො අවිරජ්ජකතෙනසු තෙසු ආයස්මිනෙසු සසං ආහරෙසි.

අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිකා හගවිතං අභිවාදෙකා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීකො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො හගවිතං එතදවොච “ආයස්මිනා හන්තෙ, ඡන්නෙන සසං ආහරිතං, තස්ස කා ගති කො අභිසම්පරායොති? නනු තෙ සාරිපුත්ත, ඡන්නෙන භික්ඛුනා සම්මුඛායෙව අනුපවජ්ජතා බ්‍යාකතාති.

අත්ථ හන්තෙ, පුබ්බවිරං¹ නාම වජ්ජිගාමො, තස්සායස්මිනො ඡන්නස්ස මිත්තකුලාති සුභජ්ජකුලාති උපවජ්ජකුලාතිති.

භොකති හෙතෙ සාරිපුත්ත, ඡන්නස්ස භික්ඛුනො මිත්තකුලාති සුභජ්ජකුලාති උපවජ්ජකුලාති, න ඛො පජාහං සාරිපුත්ත, එත්තාවතා සඋපවජ්ජෙත්ති² වදමි, යො ඛො සාරිපුත්ත ඉමංකං³ කායං නිකම්පති, අඤ්ඤා කායං උපාදියති, තමහං සඋපවජ්ජෙත්ති වදමි, තං ඡන්නස්ස භික්ඛුනො නත්ථි, අනුපවජ්ජං ඡන්නෙන භික්ඛුනා සසං ආහරිතන්ති එවමෙතං සාරිපුත්ත, ධාරෙහිති.

1. 9. 5

පුණ්ණසුත්තං

88. අථ ඛො ආයස්මා පුණ්ණො යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි -පෙ- එකමන්තං නිසීකො ඛො ආයස්මා පුණ්ණො හගවිතං එතද වොච “සාධු මෙ හන්තෙ, හගවා සංඛින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු යමහං හගවිතො ධම්මං සුඛා එකො චූපකට්ඨො අපමන්තො ආනාපි පභිතන්තො විහරෙය්‍යන්ති.

සන්ති ඛො පුණ්ණො වාඛුච්ඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කතන මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදුති, අභිවදති, අඤ්ඤාසාය නිට්ඨති, තස්ස තං අභිනාදුතො අභිවදතො අඤ්ඤාසාය නිට්ඨතො උප්පජ්ජති නන්දී, නන්දීසම්මුදයා දුක්ඛසම්මුදයො පුණ්ණොති වදමි.

1. පුබ්බවජ්ජනං - මජ්ඣ., සං. පුබ්බවජ්ජනං - PTS, පුබ්බවජ්ජනං - ඩ 2.

2. සා උපවජ්ජෙත්ති - ඩ 2

3. තඤ්ඤා - මජ්ඣ.

සනති ටො පුණ්ණ, සොතවිකේඤ්ඤායා සද්ද -පෙ- සානවිකේඤ්ඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාවිකේඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිකේඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සහති ටො පුණ්ණ, මනොවිකේඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤෙ භික්ඛු අභිනන්දනි අභිවදති අපේක්ඛාසාය නිට්ඨති, තස්ස තං අභිනන්දනො අභිවදතො අපේක්ඛාසාය නිට්ඨතො උපපජ්ඣති නන්දි, නන්දිසමුදයා දුක්ඛසමුදයො පුණ්ණෙති වදම්.

සනති ව ටො පුණ්ණ, චන්ත්විකේඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤෙ භික්ඛු නාභිනන්දනි නාභිවදති නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති, තස්ස තං අනභිනන්දනො අනභි වදතො අනපේක්ඛාසාය නිට්ඨතො නන්දි නිරුජ්ඣති, නන්දිනිරොධා දුක්ඛනිරොධො පුණ්ණෙති වදම්.

සනති ව ටො පුණ්ණ, සොතවිකේඤ්ඤායා සද්ද -පෙ- සාන-විකේඤ්ඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාවිකේඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිකේඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා පෙ-සනති ව ටො පුණ්ණ, මනොවිකේඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤෙ භික්ඛු නාභිනන්දනි නාභිවදති නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති, තස්ස තං අනභිනන්දනො අනභිවදතො අනපේක්ඛාසාය නිට්ඨතො නන්දි නිරුජ්ඣති, නන්දි නිරොධා දුක්ඛනිරොධො පුණ්ණෙති වදම්.

ඉමිනා ඤං පුණ්ණ, මයා සඬ්ඛිතෙන ඔවාදෙන ඔවදිතො කතමස්මිං ජනපදෙ විහරිස්සමිති? අත්ථි භතොන, සුනාපරන්තො නාම ජනපදෙ, තස්සාං විහරිස්සාමිති.

වණ්ඤා ටො පුණ්ණ, සුනාපරන්තකා මනුස්සා, එරූපා ටො පුණ්ණ සුනාපරන්තකා මනුස්සා, සථෙ ටො ඤං පුණ්ණ සුනාපරන්තකා මනුස්සා අකෙකාසිස්සන්ති පරිභාසිස්සන්ති, තත්ත පුණ්ණ, කිත්ති භවිස්සන්ති? සථෙ මං භතොන, සුනාපරන්තකා මනුස්සා අකෙකාසිස්සන්ති, පරිභාසිස්සන්ති, තත්ත මෙ එවං භවිස්සති, භද්දකා වතිමෙ සුනාපරන්තකා මනුස්සා, සුභද්දකා වතිමෙ සුනාපරන්තකා මනුස්සා, යං මෙ නයිමෙ පාඨිනා පභාරං දෙන්නීති, එවමෙඤ්ඤ භගවා භවිස්සති එවමෙඤ්ඤ සුගත භවිස්සන්ති.

සථෙ පන තෙ පුණ්ණ සුනාපරන්තකා මනුස්සා පාඨිනා පභාරං දස්සන්ති, තත්ත පන තෙ පුණ්ණ කිත්ති භවිස්සන්ති? සථෙ මෙ භතොන, සුනාපරන්තකා මනුස්සා පාඨිනා පභාරං දස්සන්ති තත්ත මෙ එවං භවිස්සති:

“භද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො, සුභද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො යං මෙ නයිමෙ ලෙඩ්වුනා පහාරං දෙනාති”ති එවමෙඤ්ඤ හගවා හවිසසති, එවමෙඤ්ඤ සුගත හවිසසතිති.

සචෙ පන නෙ පුණ්ණං, සුනාපරනතකා මනුසො ලෙඩ්වුනා පහාරං දෙන්නාති, තත්‍ර පන නෙ පුණ්ණං, කිකති හවිසසතිති? සචෙ මෙ හනෙත සුනාපරනතකා මනුසො ලෙඩ්වුනා පහාරං දෙන්නාති, තත්‍ර මෙ එවං හවිසසති: “භද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො සුභද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො, යං මෙ නයිමෙ දණ්ණෙන පහාරං දෙනාති”ති. එවමෙඤ්ඤ හගවා හවිසසති එවමෙඤ්ඤ සුගත හවිසසතිති.

සචෙ පන නෙ පුණ්ණං සුනාපරනතකා මනුසො දණ්ණෙන පහාරං දෙන්නාති,¹ තත්‍ර පන නෙ පුණ්ණං කිකති හවිසසතිති? සචෙ මෙ හනෙත, සුනාපරනතකා මනුසො දණ්ණෙන පහාරං දෙන්නාති,¹ තත්‍ර මෙ එවං හවිසසති: “භද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො, සුභද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො, යං මෙ නයිමෙ සඤ්ඤාන පහාරං දෙනාති”ති. එවමෙඤ්ඤ හගවා හවිසසති, එවමෙඤ්ඤ සුගත හවිසසතිති.

සචෙ පන නෙ පුණ්ණං, සුනාපරනතකා මනුසො සඤ්ඤාන පහාරං දෙන්නාති,¹ තත්‍ර පන නෙ පුණ්ණං කිකති හවිසසතිති? සචෙ මෙ හනෙත සුනාපරනතකා මනුසො සඤ්ඤාන පහාරං දෙන්නාති,¹ තත්‍ර මෙ එවං හවිසසති: “භද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො සුභද්දකා චතීමෙ සුනාපරනතකා මනුසො යං මං නයිමෙ තිණ්ණෙන සඤ්ඤාන ජීවිතා වොරොපෙකතිති. එවමෙඤ්ඤ හගවා හවිසසති, එවමෙඤ්ඤ සුගත හවිසසතිති.

සචෙ පන තිං¹ පුණ්ණ සුනාපරනාකා මනුස්සා තිණ්ණන සකෙත ජීවිතා වොරොපෙක්ඝනී, තත්‍ර පන තෙ පුණ්ණ කිනරී හවික්ඝනීති? සචෙ මං හතොන සුනාපරනාකා මනුස්සා තිණ්ණන සකෙත ජීවිතා වොරොපෙක්ඝනී, තත්‍ර මෙ එවං හවික්ඝනී: “සන්ති ඛො තස්ස හගවතො සාවකා කායෙන ව ජීවිතෙන ව අධියමානා හරායමානා ජිග්ච්ඡමානා සක්භාරකං පරියෙසකතී, තත්‍රෙම ඉදං අපරධිට්ඨමෙව² සක්භාරකං ලභිතතී”, එවමෙසු හගවා හවික්ඝනී, එවමෙසු සුගත හවික්ඝනීති.

සාධු සාධු පුණ්ණ සකඛ්ඝසි ඛො තිං පුණ්ණ ඉමිතා දමුපසමෙන සමනනාගතො සුනාපරනාකමි. ජනපදෙ වතථුං, යක්ඝදුති තිං පුණ්ණ කාලං මඤ්ඤසීති.

අථ ඛො ආයස්මා පුණ්ණො හගවතො භාසිතං⁴ අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා හගවනං අභිවාදෙතො පදකඛ්ණං කතො සෙනාසනං සංසාමෙතො පක්ඛව්වරං ආදය යෙන සුනාපරනො ජනපදෙ තෙන වාරිකං පක්ඛමි. අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන සුනාපරනො ජනපදෙ තදවසරි. තත්‍ර සුදං ආයස්මා පුණ්ණො සුනාපරනාකමි. ජනපදෙ විහරති.

අථ ඛො ආයස්මා පුණ්ණො තෙනෙවනතරවරෙස්සන පඤ්චමකොති උපාසකසනාති පටිච්චෙදෙසි, “තෙනෙව අනතරවරෙස්සන පඤ්චමකොති උපාසිකාසනාති පටිච්චෙදෙසි”⁵ තෙනෙවනතරවරෙස්සන තිස්සො විස්සා සච්ඡාකාසි, තෙනෙවනතරවරෙස්සන පරිනිබ්බාසි.

අථ ඛො සම්මනුලා භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධමිංසු -පෙ- එකමනං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු හගවනං එතදවොචුං “යො සො හතොන පුණ්ණො නාම කුලපුතො හගවතා සඩ්ධිකෙන ඔවාදෙන ඔවදිතො යො කාලකතො තස්ස කා ගති? කො අභිසම්පරායොති? පණ්ඩිතො භික්ඛවො, පුණ්ණො, කුලපුතො අහොසි පච්චසාදී⁶ ධම්මස්සානු ධම්මං, න ව මං ධම්මාධිකරණං විභෙසෙසි⁷, පරිනිබ්බුතො භික්ඛවො පුණ්ණො කුලපුතොති.

1. 9. 6

බාහියසුත්තං

89. අථ ඛො ආයස්මා බාහියො යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධමිංසු -පෙ- එකමනං නිසින්නො ඛො ආයස්මා බාහියො හගවනං එතදවොච, සාධු මෙ හතොන, හගවා සඩ්ධිකෙන ධම්මං දෙසෙතු යමහං හගවතො ධම්මං සුතො එකො වූපකට්ඨො අපමනො ආනාසි පභිතකො විහරෙය්‍යතතී.

1. තෙ - සා, මජ්ඣ.

2. මෙ - සා, මජ්ඣ.

3. අපරිධිට්ඨකෙදු - මජ්ඣ. පරිධිට්ඨකෙදු - සා.

4. වචනං - මජ්ඣ.

5. පටිපාදෙසි - සි 1, 2, පටිදෙසෙසි - සා.

6. සච්චසාදී - සා, කුලපුතො පච්චසාද - මජ්ඣ.

7. විභෙසෙසි - මජ්ඣ.

තං කිංචෙ ඤායාසි බාහිය, “චක්ඛං නිවචං වා අනිච්චං වාති. අනිවචං භතෙන. යමපනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං භතෙන. යමපනානිවචං දුක්ඛං විපරිණාමධර්මං කල්පනත්තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම, එසො’භමස්මි, එසො මෙ අත්තා’’ති. නො හෙතං භතෙන.

රූපා නිච්චා වා අනිච්චා වාති. අනිවචං භතෙන -පෙ- චක්ඛවිඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති. අනිවචං භතෙන -පෙ- චක්ඛසම්මන්තො නිච්චා වා අනිච්චා වාති. අනිච්චා භතෙන -පෙ- යමිදං මනොසම්මන්තො උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මි නිච්චං වා අනිවචං වාති. අනිවචං භතෙන. යමපනානිවචං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං භතෙන. යමපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධර්මං කල්පනත්තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම එසො’භමස්මි එසො මෙ අත්තා’’ති. නො හෙතං භතෙන.

එවං පාසං බාහිය, සුතවා අරියසාවකො චක්ඛුස්මිමෙ නිබ්බිද්දති, රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති, චක්ඛවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, චක්ඛසම්මන්තොපි -පෙ- යමිදං මනොසම්මන්තො උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මිමෙ නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්තස්මි. විමුක්තස්මි ඤාණං හොති, ඛිණ්ණාජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරුණියං, නාපරං ඉත්තංයාති පජානාතීති.

අථ ඛො ආයස්මා බාහියො භගවතො භාසිතං අභිනාදිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙත්වා පදකම්මං කත්වා පක්කම්. අථ ඛො ආයස්මා බාහියො එකො වූපකට්ඨා අප්පමනො ආනාපි පභිතනො විහරන්තො න විරක්ඛෙව යස්සස්ථාය ඛුලපුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පක්කජ්ජන්ති තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරිය පරියොයානං දිට්ඨෙව ධර්මෙ යං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජති.

ඛිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරුණියං, නාපරං ඉත්තංයාති අබ්භඤ්ඤාසි, අඤ්ඤාතරො ව පනායස්මා බාහියො අරහතං අහොසීති.

1. 9. 7

එජාසුත්තං.

90. එජා භික්ඛවෙ රොගො, එජා ගණ්ඨා, එජා සලලං, තළානිහ භික්ඛවෙ, තථාගතො අනෙජො විහරති විතසලො. තළානිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛු වෙපි ආකලෙඛයා අනෙජො විහරෙයාං විතසලොති: වත්ථං න මඤ්ඤයා, වත්ථසුමිං න මඤ්ඤයා, වත්ථුතො න මඤ්ඤයා, වත්ථං මෙති න මඤ්ඤයා. රූපෙ න මඤ්ඤයා රූපෙසු න මඤ්ඤයා, රූපතො න මඤ්ඤයා, රූපා මෙති න මඤ්ඤයා. වත්ථුවිඤ්ඤාණං න මඤ්ඤයා, වත්ථුවිඤ්ඤාණසුමිං න මඤ්ඤයා, වත්ථුවිඤ්ඤාණතො න මඤ්ඤයා, වත්ථුවිඤ්ඤාණ මෙති න මඤ්ඤයා. වත්ථුසම්මාසං න මඤ්ඤයා, වත්ථුසම්මාසසුමිං න මඤ්ඤයා, වත්ථුසම්මාසතො න මඤ්ඤයා වත්ථුසම්මාසො මෙති න මඤ්ඤයා. යමිදං වත්ථුසම්මාසපථියා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තප්පි න මඤ්ඤයා තප්පිමිති න මඤ්ඤයා, තතොපි න මඤ්ඤයා, තං මෙති න මඤ්ඤයා.

යොතං න මඤ්ඤයා, යොතසුමිං න මඤ්ඤයා -පෙ- සානං න මඤ්ඤයා, සානසුමිං න මඤ්ඤයා -පෙ- ජීවිතං න මඤ්ඤයා, ජීවිතාය න මඤ්ඤයා, ජීවිතාතො න මඤ්ඤයා, ජීවිතා මෙති න මඤ්ඤයා. රසෙ න මඤ්ඤයා -පෙ- ජීවිතාවිඤ්ඤාණං න මඤ්ඤයා -පෙ- ජීවිතාසම්මාසං න මඤ්ඤයා -පෙ- යමිදං ජීවිතාසම්මාසපථියා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තප්පි න මඤ්ඤයා, තප්පිමිති න මඤ්ඤයා, තතොපි න මඤ්ඤයා, තමෙති න මඤ්ඤයා.

කායං න මඤ්ඤයා -පෙ- මනං න මඤ්ඤයා මනසුමිං න මඤ්ඤයා, මනතො න මඤ්ඤයා, මනො මෙති න මඤ්ඤයා. ධම්මෙ න මඤ්ඤයා -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං න මඤ්ඤයා -පෙ- මනොසම්මාසං න මඤ්ඤයා -පෙ- යමිදං මනොසම්මාසපථියා උපපජ්ඣති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තප්පි න මඤ්ඤයා තප්පිමිති න මඤ්ඤයා තතොපි න මඤ්ඤයා තමෙති න මඤ්ඤයා. සබ්බං න මඤ්ඤයා, සබ්බසුමිං න මඤ්ඤයා සබ්බතො න මඤ්ඤයා, සබ්බං මෙති න මඤ්ඤයා.

සෞ එච්. න මහඤ්ඤානො න ච කිඤ්ඤා¹ ලොකෙ උපාදියති අනුපාදියං න පරිත්තසසති, අපරිත්තසසං පට්ඨන්තඤ්ඤාච පරිතිබ්බායති, බිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තංයාති පජානාතීති.

1.9.8

දුතිය ඵ්ථාසුතතා •

91. එජා භික්ඛවෙ රොගො එජා ගණ්ණා එජා සල්ලං, තජ්ඣාතිහ භික්ඛවෙ, තථාගතො අනෙජො විහරති විතසලො, තජ්ඣාතිහ භික්ඛවෙ, භික්ඛු වෙපි ආකමෙඛියා අනෙජො විහරෙයාං විතසලොති. වක්ඛං න මණ්ණෙය්‍යා, වක්ඛුසුම් න මණ්ණෙය්‍යා, වක්ඛුතො න මණ්ණෙය්‍යා, වක්ඛුං මෙති න මණ්ණෙය්‍යා. රූපෙ න මණ්ණෙය්‍යා -පෙ- වක්ඛුවීඤ්ඤාණං න මණ්ණෙය්‍යා -පෙ- වක්ඛුසලෙඤ්ඤාණං න මණ්ණෙය්‍යා -පෙ- යමිදං වක්ඛුසලෙඤ්ඤාපච්චියා උපපජ්ඣති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි න මණ්ණෙය්‍යා, තසුමි න මණ්ණෙය්‍යා තතොපි න මණ්ණෙය්‍යා, තං මෙති න මණ්ණෙය්‍යා. යං භි භික්ඛවෙ² මණ්ණෙති, යසං මණ්ණෙති, යතො මණ්ණෙති, යං මෙති මණ්ණෙති, තතො තං හොති අඤ්ඤාථා. අඤ්ඤාථාභාවි භවසත්තො ලොකො භවමෙවාභිනාහුති.

සොතං න මඤ්ඤයා -පෙ- සාතං න මඤ්ඤයා -පෙ-
 ජිව්හං න මඤ්ඤයා, ජිව්හාය න මඤ්ඤයා, ජිව්හාතො න
 මඤ්ඤයා, ජිව්හා මෙති න මඤ්ඤයා. රසෙ න මඤ්ඤයා
 -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජිව්හාසලේඝ්ඝං -පෙ- යමිදං
 ජිව්හාසලේඝ්ඝපට්ටයා උප්පජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා
 අදුක්ඛමසුඛං වා තමිති න මඤ්ඤයා, තඤ්ඤමිති න මඤ්ඤයා,
 තතොපි න මඤ්ඤයා තච්චෙති න මඤ්ඤයා. යං හි² භික්ඛවෙ
 මඤ්ඤති යඤ්ඤති යතො මඤ්ඤති යං මෙති මඤ්ඤති,
 තතො තං හොති අඤ්ඤරා අඤ්ඤරාහාවී භවසතො ලොකො
 භවමෙවාහිතානුති.

කායං න මෙකද්දයා -පෙ- මිනං න මෙකද්දයා, මනස්සිං
න මෙකද්දයා, මනතො න මෙකද්දයා, මනො මෙචි න
මෙකද්දයා.

1. නා කිසිදු - මතය.

2. ය. හිකවුලේ - පිල්ල.

ධම්මෙ න මඤ්ඤායා -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනො-
සම්මෙය්‍යං -පෙ- යමිදං මනොසම්මෙය්‍යපච්චයා උපපජ්ජති වේදයිතං
සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛං සුඛං වා තමි න මඤ්ඤායා, තස්මිම්භි
න මඤ්ඤායා, තනොපි න මඤ්ඤායා, තං මෙනි න මඤ්ඤායා.
යං හි¹ භික්ඛවෙ, මඤ්ඤති, යස්මිං මඤ්ඤති, යනො මඤ්ඤති,
යං මෙනි මඤ්ඤති තනො තං හොති අඤ්ඤථා. අඤ්ඤථාභාවී
භවසත්තො ලොකො භවමෙවාභිනාජති.

යාවතා භික්ඛවෙ, ධ්වංශාදිභ්‍යායතනා තමි න මඤ්ඤායා,
තස්මිම්භි න මඤ්ඤායා, තනොපි න මඤ්ඤායා, තං මෙනි න
මඤ්ඤායා. යො ඵලං අමඤ්ඤමානො න ච කිඤ්ඤි² ලොකෙ උපාදියති
අනුපාදියං න පරිත්තසාති. අපරිත්තසං පච්චත්තකඤ්ඤව පරිතික්ඛායති,
බිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති
පජානාතීති.

1. 9. 9

ද්වයසුත්තං

92. ද්වයං වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි, තං සුභාථ. කිඤ්ඤි භික්ඛවෙ
ද්වයං? වක්ඛුකඤ්ඤව රූපා ව, සොතකඤ්ඤව සද්ද ව, ඝාතකඤ්ඤව
ගන්ධා ව, ජීව්හාවෙව රසා ව, කායො වෙව ථොට්ඨකිකා ව, මනො
වෙව ධම්මා ව, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ ද්වයං.

යො භික්ඛවෙ ඵලං වදෙය්‍ය: “අභමෙතං ද්වයං පච්චත්තකාය
අඤ්ඤං ද්වයං පඤ්ඤාපෙය්‍යාමි”¹ති. තස්ස වාචාවතපුරෙවස්ස, පුට්ඨො
ව න සම්පායෙය්‍ය, උත්තරිඤ්ඤා විසාතං ආපජ්ජෙය්‍ය, තං කිස්ස
හෙතු? යථා තං භික්ඛවෙ අවිසයස්මිනි.

1. යමි - සිමු

2. න කිඤ්ඤි - සිමු මයං.

1. 9. 10

දුතියදවසසුත්තං

93. ඉධං භික්ඛවෙ, පට්ඨව විඤ්ඤාණං සමෙහාති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, ඉධං පට්ඨව විඤ්ඤාණං සමෙහාති? වක්ඛුඤ්ඤා පට්ඨව රූපෙ උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං, වක්ඛුං¹ අනිවටං විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. රූපා අනිවටා විපරිණාමීතො අඤ්ඤාථාභාවිතො, ඉතෙතං ඉධං චලකේච ව්‍යයඤ්ඤා² අනිවටං විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. වක්ඛු විඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො වක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස අඤ්ඤාථාභාවී උප්පාදය, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො අනිච්චො විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. අනිවටං ඛො පන භික්ඛවෙ පට්ඨයං පට්ඨව සමුත්තං වක්ඛු විඤ්ඤාණං කුතො නිවටං භවිස්සති.

යා ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙසං තිණ්ණං ධම්මානං සඛාති සනති-පාතො සම්මායො අයං වුච්චති භික්ඛවෙ වක්ඛුසම්මසෙසා³. වක්ඛු-සම්මසෙසාපි අනිවටො විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො වක්ඛුසම්මසෙසස්ස උප්පාදය, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො අනිවටො විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී, අනිවටං ඛො පන භික්ඛවෙ පට්ඨයං පට්ඨව උප්පන්නො වක්ඛුසම්මසෙසා කුතො නිච්චො භවිස්සති. ඵ්ථෙධං භික්ඛවෙ වෙදෙති, ඵ්ථෙධං සඤ්ජානාති, ඵ්ථෙධං වෙතෙති, ඉතෙතෙපි ධම්මා වලා වෙච ව්‍යයා ච අනිවටා විපරිණාමීතො අඤ්ඤාථාභාවිතො.

සොනඤ්ඤා පට්ඨව සද්දෙ උප්පජ්ජති සොනවිඤ්ඤාණං. -පෙ-සානඤ්ඤා පට්ඨව ගජෙ උප්පජ්ජති සානවිඤ්ඤාණං. -පෙ-ජිව්හඤ්ඤා පට්ඨව රසෙ උප්පජ්ජති ජිව්හවිඤ්ඤාණං, ජිව්හ අනිවටා විපරිණාමී⁴ අඤ්ඤාථාභාවී, රසා අනිවටා විපරිණාමීතො අඤ්ඤාථාභාවිතො, ඉතෙතං ඉධං චලකේච ව්‍යයඤ්ඤා අනිවටං විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී, ජිව්හවිඤ්ඤාණං අනිවටං විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො ජිව්හවිඤ්ඤාණස්ස උප්පාදය, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො අනිවටො විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී, අනිවටං ඛො පන භික්ඛවෙ පට්ඨයං පට්ඨව උප්පන්නං ජිව්හවිඤ්ඤාණං කුතො නිවටං භවිස්සති.

1. වක්ඛු - සිවු. මජ්ඣ.

2. බ්‍යාප්තව - මජ්ඣ. ස්‍යා.

3. අයං වුච්චති වක්ඛුසම්මසෙසා - මජ්ඣ., සී2.

4. විපරිණාමීති?

5. අඤ්ඤාථාභාවී?

යා ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙසං තිණ්ණං ධම්මානං සඛාති පනතිපාතො සමවායො, අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ ජිව්හාසල්ලසෙය්සා, ජිව්හාසල්ලසෙය්සාපි අනිවෙවා විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. යොපි හෙතු යොපි පට්ඨයො ජිව්හාසල්ලසෙය්ස උප්පාදය යොපි හෙතු යොපි පට්ඨයො අනිවෙවා විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. අනිවට්ඨං ඛො පන භික්ඛවෙ පට්ඨයං පටිට්ඨ උප්පන්නො ජිව්හාසල්ලසෙය්සා කුතො නිවෙවා හවිස්සති. චුට්ඨො භික්ඛවෙ වෙදෙති. චුට්ඨො සඤ්ජානාති. චුට්ඨො වෙනෙති. ඉක්කෙතෙපි ධම්මා වලා වෙව ව්‍යයා ව, අනිවට්ඨා විපරිණාමීතො අඤ්ඤාථාභාවිතො.

කායඤ්ඤා පටිට්ඨ ථොට්ඨබ්බෙ උප්පජ්ජති. කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනාඤ්ඤා පටිට්ඨ ධම්මෙ උප්පජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං, මනො අනිවෙවා විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. ධම්මා අනිවට්ඨා විපරිණාමීතො අඤ්ඤාථාභාවිතො. ඉක්කෙතං ආයං වලඤ්ඤාව ව්‍යයාඤ්ඤා, අනිවට්ඨං විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. මනොවිඤ්ඤාණං අනිවට්ඨං විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. යොපි හෙතු යොපි පට්ඨයො මනොවිඤ්ඤාණස්ස උප්පාදය, යොපි හෙතු යොපි පට්ඨයො අනිවෙවා විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. අනිවට්ඨං ඛො පන භික්ඛවෙ පට්ඨයං පටිට්ඨ උප්පන්නං මනොවිඤ්ඤාණං කුතො නිවට්ඨං හවිස්සති.

යා ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙසං තිණ්ණං ධම්මානං සඛාති සාත්තිපාතො සමවායො අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ මනොසල්ලසෙය්සා, මනොසල්ලසෙය්සාපි අනිවෙවා විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී.

යොපි හෙතු යොපි පට්ඨයො මනොසල්ලසෙය්ස උප්පාදය, යොපි හෙතු යොපි පට්ඨයො අනිවෙවා විපරිණාමී අඤ්ඤාථාභාවී. අනිවට්ඨං ඛො පන භික්ඛවෙ පට්ඨයං පටිට්ඨ උප්පන්නො මනොසල්ලසෙය්සා කුතො නිවෙවා හවිස්සති. චුට්ඨො භික්ඛවෙ වෙදෙති, චුට්ඨො සඤ්ජානාති, චුට්ඨො වෙනෙති, ඉක්කෙතෙපි ධම්මා වලා වෙව ව්‍යයා ව, අනිවට්ඨා විපරිණාමීතො අඤ්ඤාථාභාවිතො. එවං ඛො භික්ඛවෙ ආයං පටිට්ඨ විඤ්ඤාණං සමෙහාතිති.

ජනනවග්ගො නවමො

කත්තුද්දනං:

පලොක සුඤ්ඤා සංඛින්නං¹ - ජනෙනා පුණ්ණො ව බාහියො එපෙත ඛ දුට්ඨෙ වුත්තා - ආයෙති අපරෙ දුට්ඨෙති.

1. පලොකසුඤ්ඤා සංඛින්නො - සිද්ධි.

10. ඡලවග්ගො

1. 10. 1

ඡළසායනනසුතනං

94. ඡධිමෙ¹ භික්ඛවෙ ඵසායනනා අදනනා අගුතනා අරකඛිනා අසංවුතා දුක්ඛාධිවාහා භොනති. කතමෙ ඡ?

වකඛු. භික්ඛවෙ ඵසායනනං අදනනං අගුතනං අරකඛිනං අසංවුතං දුක්ඛාධිවාහං භොති. සොනං භික්ඛවෙ ඵසායනනං -පෙ- සානං භික්ඛවෙ ඵසායනනං -පෙ- ජිව්ඤා භික්ඛවෙ ඵසායනනං අදනනං අගුතනං අරකඛිනං අසංවුතං දුක්ඛාධිවාහං භොති. කායො භික්ඛවෙ ඵසායනනං -පෙ- මනො භික්ඛවෙ ඵසායනනං අදනනං අගුතනං අරකඛිනං අසංවුතං දුක්ඛාධිවාහං භොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ඡ ඵසායනනා අදනනා අගුතනා අරකඛිනා අසංවුතා දුක්ඛාධිවාහා භොනති.

ඡධිමෙ භික්ඛවෙ ඵසායනනා සුදනනා සුගුතනා සුරකඛිනා සුසංවුතා සුඛාධිවාහා භොනති. කතමෙ ඡ?

වකඛු. භික්ඛවෙ ඵසායනනං සුදනනං සුගුතනං සුරකඛිනං සුසංවුතං සුඛාධිවාහං භොති. සොනං භික්ඛවෙ ඵසායනනං -පෙ- සානං භික්ඛවෙ ඵසායනනං -පෙ- ජිව්ඤා භික්ඛවෙ ඵසායනනං සුදනනං සුගුතනං සුරකඛිනං සුසංවුතං සුඛාධිවාහං භොති. කායො භික්ඛවෙ ඵසායනනං -පෙ- මනො භික්ඛවෙ ඵසායනනං සුදනනං සුගුතනං සුරකඛිනං සුසංවුතං සුඛාධිවාහං භොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ඡ ඵසායනනා සුදනනා සුගුතනා සුරකඛිනා සුසංවුතා සුඛාධිවාහා භොනති.

ඉදමචොච භගවා. ඉදං වච්ඡා සුගතො අථාපරං ඵතදචොච සත්ථා:

1. ඡ ඉමෙ - සිමු.

ඡලෙව එසසායනනානි භික්ඛවො
අසංවුතො යත් දුක්ඛං නිගච්ඡති,
තෙසංඤ්ඤා යෙ සංවරණං අවෙදිසුං
සඤ්ඤානිසා විහරන්තානවසසුතා.

දිසවාන රූපානි මනෝරමානි
අරොපි දිසවා අමනෝරමානි
මනෝරමෙ රාගපථං විනෝදයෙ
න වජ්ජියං¹ මෙති මනං පදෙසයෙ

සඤ්ඤා සුඤ්ඤා දුභයං පියාපියං
පියමිති සද්දං න සමුත්ථතො සියා
අරොපමියෙ² දෙසගතං විනෝදයෙ
න වජ්ජියං මෙති මනං පදෙසයෙ

ගතංඤ්ඤා සාකා සුරභිං මනෝරමං
අරොපි සාකා අසුචිං අකතභියං
අකතභියංසම්මං පටිසං විනෝදයෙ
ඡන්දනුනිතො නව කන්තියෙ³ සියා

රසඤ්ඤා භොකා සාදිතඤ්ඤා සාදුං⁴
අරොපි භොකාන අසාදුමෙකද
සාදුං රසං නාලංකාරාසාය භුඤ්ඤා
විරොධමාසාදුසු නොපදංසයෙ

එසංසන්න ඵුට්ඨො න සුඛෙන මජ්ඣේ⁵
දුක්ඛෙන ඵුට්ඨොපි න සමපවෙධෙ
එසංසද්ධියං සුඛදුක්ඛා⁶ උපෙක්ඛා⁷
අනානුරුද්ධො අවිරුද්ධකෙනවි

පපඤ්ඤාසඤ්ඤා ඉතරීතරා නරා
පපඤ්ඤාසන්තා උපයන්ති සඤ්ඤාදිතො
මනෝරමයං ගෙහසිතඤ්ඤා සබ්බං
පනුජ්ජි නෙකබ්බෙසිතං ඉරියති

එවං මනෝ ඡස්ස යද සුභාවිතො
ඵුට්ඨස්ස විතං න විකම්පතෙ කච්චි
තෙ රාගදෙසෙ⁸ අභිභුයා භික්ඛවො
හවාථ⁹ ජාතිමරණස්ස පාරගාති.

1. න වාපසියං - සත්තා, මජ්ඣං.

2. අරොපමියං - සි 2.

3. කන්තියො - සි 2.

4. සාදිතඤ්ඤා සාදුං - සත්තා; සාදිතඤ්ඤාසාදුං - සි 2. අසාදිතඤ්ඤාසාදුං - මජ්ඣං, සාදිතඤ්ඤාසාදුඤ්ඤා

සි 2.

5. මජ්ඣං - සත්තා, සි 2.

6. සුඛදුක්ඛං - සත්තා.

7. උපෙක්ඛං - සි 2.

8. රාගදෙසං - සි 2.

9. හවාථ - මජ්ඣං.

1. 10. 2

මාලුඛකායපුත්තසුත්තං

95. අථ බො ආයකමා මාලුඛකායපුත්තො¹ යෙන භගවා තෙනුපසංකම්භි
 -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො ආයකො මාලුඛකායපුත්තො භගවන්තං
 එතදවොච: සාධු මෙ භතෙන්, භගවා සංඛින්නෙන් ධම්මං දෙසෙතු
 යමහං භ්ගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්නො
 ආතාපි පහිතන්නො විහරෙය්‍යානති.

එස්දන්ති මාලුඛකායපුත්ත කිං දහරෙ භික්ඛු වක්ඛාම, යත්‍ර හි නාම
 කං භික්ඛු ජිණ්ණො වුද්ධො මහලලකො අද්ධගතො වයොඅනුප්පන්නො
 සංඛින්නෙන් ඔවාදං යාවසීති. කිංආපහං භතෙන් ජිණ්ණො වුද්ධො
 මහලලකො අද්ධගතො වයොඅනුප්පන්නො, දෙසෙතු මෙ භතෙන් භගවා
 සංඛින්නෙන් ධම්මං, දෙසෙතු මෙ සුගතො සංඛින්නෙන් ධම්මං,
 අප්පමන්තාමාහං භගවතො භාසිතස්ස අස්මං ආජානෙය්‍යං, අප්පමන්තාමාහං
 භගවතො භාසිතස්ස ද්‍යාදෙ අස්සානති.

තං කිම්මකස්සි මාලුඛකායපුත්ත යෙ තෙ වක්ඛුට්ඨිකෙසුය්‍යා රූපා
 අද්ධො අද්ධපුඤ්ඤා, න ච පස්සසි, න ච තෙ භොති, පස්සෙය්‍යානති,
 අස්මි තෙ තස්ම ඡන්දෙ වා රාගො වා පෙමං වාති. නො භෙතං
 භතෙන්.

යෙ තෙ සොනට්ඨිකෙසුය්‍යා සද්ද අසුත්තා අසුත්තපුඤ්ඤා, න ච
 සුඤ්ඤාසි, න ච තෙ භොති සුඤ්ඤෙය්‍යානති, අස්මි තෙ තස්ම ඡන්දෙ
 වා රාගො වා පෙමං වාති. නො භෙතං භතෙන්. යෙ තෙ
 සානට්ඨිකෙසුය්‍යා ගඤ්ඤා අසාධිතා අසාධිතපුඤ්ඤා, න ච සායසි න ච
 තෙ භොති. සායෙය්‍යානති? අස්මි තෙ තස්ම ඡන්දෙ වා රාගො වා
 පෙමං වාති. නො භෙතං භතෙන්.

යෙ තෙ ජිව්හාවිකෙසුය්‍යා රසා අසාධිතා අසාධිතපුඤ්ඤා, න ච
 සායසි, න ච තෙ භොති සායෙය්‍යානති, අස්මි තෙ තස්ම ඡන්දෙ
 වා රාගො වා පෙමං වාති. නො භෙතං භතෙන්. යෙ තෙ

1. මාලුකකා - මජ්ඣිම, සා. 1.

කායවිකේශ්ඤායා ඵොට්ඨකො අසම්ප්ප්ඵයා අසම්ප්ප්ඵයුකො න ච ඵුසසි,
න ච තෙ භොති ඵුසෙය්‍යන්ති, අත්ථි තෙ තස් ඡන්දො වා රාගො වා
පෙමං වාති. නො භෙතං හන්තෙ. යෙ තෙ මනොවිකේශ්ඤායා ධම්මො
අවිඤ්ඤානා අවිඤ්ඤානප්පකො න ච විජානාසි, න ච තෙ භොති
විජානෙය්‍යන්ති, අත්ථි තෙ තස් ඡන්දො වා රාගො වා පෙමං වාති.
නොභෙතං හන්තෙ.

එත්ථ ච තෙ මාලුඤ්ඤාපුත්ත දිට්ඨසුතමුත්ථිඤ්ඤාතඤ්ඤාසු
ධම්මෙසු දිට්ඨෙ දිට්ඨමන්තං හවිසසති, සුතෙ සුතමන්තං හවිසසති,
මුතෙ මුතමන්තං හවිසසති, විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතමන්තං හවිසසති.
යතො ඛො තෙ මාලුඤ්ඤාපුත්ත දිට්ඨසුතමුත්ථිඤ්ඤාතඤ්ඤාසු ධම්මෙසු
දිට්ඨෙ දිට්ඨමන්තං හවිසසති, සුතෙ සුතමන්තං හවිසසති, මුතෙ
මුතමන්තං හවිසසති, විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතමන්තං හවිසසති, තතො ත්ථං
මාලුඤ්ඤාපුත්ත න තෙන, යතො ත්ථං මාලුඤ්ඤාපුත්ත න තෙන,
තතො ත්ථං මාලුඤ්ඤාපුත්ත න තස්; යතො ත්ථං මාලුඤ්ඤාපුත්ත
න තස්, තතො ත්ථං මාලුඤ්ඤාපුත්ත නෙවිධ න හුරං න උභයමන්තරෙන.
එසෙවන්තො දුක්ඛස්සාති.

ඉමස්ස ධ්වංගං හන්තෙ හග්ගතා සඤ්ඤානෙතා භාසිතස්ස එවං-
වික්ඛාරෙන¹ අත්ථං ආජානාමි.

රූපං දිස්වා සති මුට්ඨා පියනිමිත්තං² මනසි කරොතො
සාරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ච අරෙක්ඛාසාය³ තිට්ඨති.
තස්ස වඩ්ඪන්ති වෙදනා අනෙකා රූපසම්භවා
අභිජ්ඣා ච විභෙසා ච විත්තමස්සුප්පහඤ්ඤති
එවං ආචිතතො දුක්ඛං ආරා නිබ්බාණං⁴ වුච්ඡති.

සඤ්ඤා සුත්වා සති මුට්ඨා පියං නිමිත්තං මනසි කරොතො
සාරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ච අරෙක්ඛාසාය තිට්ඨති
තස්ස වඩ්ඪන්ති වෙදනා අනෙකා සඤ්ඤාසම්භවා
අභිජ්ඣා ච විභෙසා ච විත්තමස්සුප්පහඤ්ඤති
එවං ආචිතතො දුක්ඛං ආරා නිබ්බාණං වුච්ඡති.

ගන්ධං සාත්වා සති මුට්ඨා පියං නිමිත්තං මනසි කරොතො
සාරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ච අරෙක්ඛාසාය තිට්ඨති.
තස්ස වඩ්ඪන්ති වෙදනා අනෙකා ගන්ධසම්භවා
අභිජ්ඣා ච විභෙසා ච විත්තමස්සුප්පහඤ්ඤති
එවං ආචිතතො දුක්ඛං ආරා නිබ්බාණං වුච්ඡති

1. භාසිතස්ස වික්ඛාරෙන - මජ්ඣ., ස්‍යා, පිචු.

2. පියනිමිත්තං - පිචු, පි 2.

3. අරෙක්ඛාස - මජ්ඣ., අරෙක්ඛාසා - ස්‍යා.

4. නිබ්බාණ - මජ්ඣ., ස්‍යා.

රසං භොක්ඛා සති මුට්ඨා පියං නිමිත්තං මනසි කරොතො
 සාරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ඤා අපේක්ඛාසාය නිට්ඨති
 තස්ස වඩ්ඪිතති වෙදනා අනෙකා රසසමුභවා
 අභිජ්ඣා ව විහෙසා ව විත්තමඤ්ඤපහඤ්ඤති
 එවං ආවිත්තො දුක්ඛං ආරා නිබ්බානං වුච්ඡති.

එසං¹ චුස්ස සති මුට්ඨා පියං නිමිත්තං මනසි කරොතො
 සාරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ඤා අපේක්ඛාසාය නිට්ඨති
 තස්ස වඩ්ඪිතති වෙදනා අනෙකා එස්ස සමුභවා
 අභිජ්ඣා ව විහෙසා ව විත්තමඤ්ඤපහඤ්ඤති
 එවං ආවිත්තො දුක්ඛං ආරා නිබ්බානං වුච්ඡති.

ධම්මං ඤාත්වා සති මුට්ඨා පියං නිමිත්තං මනසි කරොතො
 සාරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ඤා අපේක්ඛාසාය නිට්ඨති
 තස්ස වඩ්ඪිතති වෙදනා අනෙකා ධම්මසමුභවා
 අභිජ්ඣා ව විහෙසා ව විත්තමඤ්ඤපහඤ්ඤති
 එවං ආවිත්තො දුක්ඛං ආරා නිබ්බානං වුච්ඡති.

න සො රජ්ජති රූපෙසු රූපං දිස්වා පතිස්සතො²
 විරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ඤා නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති
 යථාස්ස පස්සතො රූපං සෙවතො වාපි වෙදනං
 බියති නොපවීයති එවං සො චරතී සතො
 එවං අපවිත්තො දුක්ඛං සන්තිකෙ නිබ්බානං වුච්ඡති.

න සො රජ්ජති සද්දෙසු සද්දං සුක්ඛා පතිස්සතො
 විරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ඤා නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති
 යථාස්ස සුඤ්ඤතො සද්දං සෙවතො වාපි වෙදනං
 බියති නොපවීයති එවං සො චරතී සතො
 එවං අපවිත්තො දුක්ඛං සන්තිකෙ නිබ්බානං වුච්ඡති.

න සො රජ්ජති ගන්ඤෙසු ගන්ධං සාත්ථා පතිස්සතො
 විරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ඤා නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති
 යථාස්ස සායතො ගන්ධං සෙවතො වාපි වෙදනං
 බියති නොපවීයති එවං සො චරතී සතො
 එවං අපවිත්තො දුක්ඛං සන්තිකෙ නිබ්බානං වුච්ඡති.

න සො රජ්ජති රසෙසු රසං භොක්ඛා පතිස්සතො
 විරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ඤා නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති
 යථාස්ස සායතො රසං සෙවතො වාපි වෙදනං
 බියති නොපවීයති එවං සො චරතී සතො
 එවං අපවිත්තො දුක්ඛං සන්තිකෙ නිබ්බානං වුච්ඡති.

1. ඵොට්ඨබ්බා - සත්තං.

2. පටිස්සතො - මෙසං.

න සො රජ්ජති එසෙසු ඵසං ඵුසං පතිස්සනො
 විරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ච නාලේඤාසාය නිට්ඨති
 යථාසං ඵුසතො ඵසං සෙවනො වාපි වෙදනං
 ඛියති නොපථියති එවං සො වරතී සතො
 එවං අපචිතතො දුක්ඛං සන්තීකෙ නිබ්බානං වුවචති

න සො රජ්ජති ධම්මෙසු ධම්මං ඤාතො පතිස්සනො
 විරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ච නාලේඤාසාය නිට්ඨති
 යථාසං විජානතො ධම්මං සෙවනොවාපි වෙදනං
 ඛියති නොපථියති එවං සො වරතී සතො
 එවං අපචිතතො දුක්ඛං සන්තීකෙ නිබ්බානං වුවචති ති.

ඉමස්ස ඛො'හං හතෙන හගවතා සඬබ්භිතෙන භාසිතස්ස එවං
 විජාරෙන අත්ථං ආජානාමීති. සාධු සාධු මාලුඤ්ඤාසුත්තං, සාධු ඛො
 තං මාලුඤ්ඤාසුත්තං මයා සඬබ්භිතෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං
 ආජානාමි.

රූපං දිස්වා සති මුට්ඨා පියං නිමිත්තං මනසි කරොතො
 සාරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ච අලේඤාසාය නිට්ඨති
 තස්ස වඩ්ඪන්ති වෙදනා අනෙකා රූපසමුච්චා
 අභිජ්ඣා ව විභෙසා ව විත්තමඤ්ඤපහඤ්ඤති
 එවං ආචිතතො දුක්ඛං ආරා නිබ්බානං වුවචති -පෙ-

න සො රජ්ජති ධම්මෙසු ධම්මං ඤාතො පතිස්සනො
 විරත්තවිත්තො වෙදෙති තඤ්ච නාලේඤාසාය නිට්ඨති
 යථාසං විජානතො ධම්මං සෙවනො වාපි වෙදනං
 ඛියති නො පථියති එවං සො වරතී සතො
 එවං අපචිතතො දුක්ඛං සන්තීකෙ නිබ්බානං වුවචති ති.

ඉමස්ස ඛො මාලුඤ්ඤාසුත්තං මයා සඬබ්භිතෙන භාසිතස්ස එවං
 විජාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බොති. අථ ඛො ආයස්මා මාලුඤ්ඤාසුත්තො
 හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා හගවන්තං
 අභිවාදෙතො පදකම්මං කතො පකතාමි.

අථ ඛො ආයස්මා මාලුඤ්ඤාසුත්තො එකො වූපකට්ඨො
 අපමනො ආතාපි පභිතනො විහරන්තො න විරසෙසව යස්සත්ථාය
 කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං
 බ්‍රහ්මචරියපට්ටියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සංජිකතො
 උපසම්පජ්ජ විහාසි. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං,
 නාපරං ඉත්තොයාති අබ්බඤ්ඤාසි. අඤ්ඤාතරො ව පනායස්මා මාලුඤ්ඤා
 සුත්තො අරහතං අහොසීති.

1. 10. 3

පරිභානධම්මසූත්තං

96. පරිභානධම්මෙඤ්ඤි වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි අපරිභාන ධම්මෙඤ්ඤි ඡ ව අභිභායනනාති. තං සුඤ්ඤාපං. කථංඤ්ඤි භික්ඛවෙ පරිභානධම්මො හොති. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වක්ඛුනා රූපං දිස්වා උප්පජ්ජති පාපකා අකුසලා සරසඛිකප්පා¹ සංයොජ්ජතියා තඤ්ඤො² භික්ඛු අධිවාසෙති නප්පජ්ජති න විනොදෙති න ව්‍යාකාසී කරොති න අනභාවං ගමෙති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා, පරිභායාමි කුසලෙහි ධම්මෙහි, පරිභානං හෙතං වුත්තං හගවතාති.

පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සොනෙන සද්දං සුඤ්ඤා උප්පජ්ජතී -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සානෙන ගඤ්ඤං සාධිඤ්ඤා -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ජිව්හාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසිඤ්ඤා -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ජතී පාපකා අකුසලා සරසඛිකප්පා සංයොජ්ජතියා, තඤ්ඤො භික්ඛු අධිවාසෙති නප්පජ්ජති න විනොදෙති න ව්‍යාකාසී කරොති න අනභාවං ගමෙති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා, පරිභායාමි කුසලෙහි ධම්මෙහි, පරිභානං හෙතං වුත්තං හගවතාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පරිභානධම්මො හොති.

කථංඤ්ඤි භික්ඛවෙ අපරිභානධම්මො හොති. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වක්ඛුනා රූපං දිස්වා උප්පජ්ජති පාපකා අකුසලා සරසඛිකප්පා සංයොජ්ජතියා, තඤ්ඤො භික්ඛු නාධිවාසෙති පජ්ජති විනොදෙති ව්‍යාකාසී කරොති අනභාවං ගමෙති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා, න පරිභායාමි කුසලෙහි ධම්මෙහි, අපරිභානං හෙතං වුත්තං හගවතාති.

පුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සොනෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන ගඤ්ඤං සාධිඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසිඤ්ඤා -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ජති පාපකා අකුසලා සරසඛිකප්පා සංයොජ්ජතියා, තඤ්ඤො භික්ඛු නාධිවාසෙති පජ්ජති විනොදෙති ව්‍යාකාසී කරොති අනභාවං ගමෙති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා, න පරිභායාමි කුසලෙහි ධම්මෙහි, අපරිභානං හෙතං වුත්තං හගවතාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ අපරිභාන ධම්මො හොති.

1. අකුසලා ධම්මා සරසඛිකප්පා - සා, PTS.

2. තඤ්ඤො - සා.

කතමානි ච භික්ඛවෙ ඡ අභිභායතනානි. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වක්ඛුනා රූපං දිස්වා නුපප්පන්ති¹ පාපකා අකුසලා සරසඛාපා සංකෙශුජනීයා. වෙදිතඛමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා අභිභූතමෙතං ආයතනං², අභිභායතනං හෙතං චුත්තං භගවතානි.

පුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සාතෙන ගඤ්ඤා සාධිඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨඛං චුච්ඤ්ඤා -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො මනසා ධමමං විකුසුය නුපප්පන්ති පාපකා අකුසලා සරසඛාපා සංයොජනීයා. වෙදිතඛමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා අභිභූතමෙතං ආයතනං, අභිභායතනං හෙතං චුත්තං භගවතානි. ඉමානි චුට්ඨානි භික්ඛවෙ ඡ අභිභායතනානීති

1. 10. 4

පමාදවිහාරිසුත්තං

97. පමාදවිහාරිඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අපමාදවිහාරිඤ්ඤා. තං සුඤ්ඤාපං. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ පමාදවිහාරී හොති? වක්ඛුන්දියා සංචුතස්ස³ භික්ඛවෙ විහරතො විත්තං ව්‍යාපිවති⁴ වක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු, තස්ස ව්‍යාපිත්තවිත්තස්ස පාමුජ්ජං න හොති, පාමුජ්ජ අසති පිති න හොති, පිතියා අසති පස්සදධි න හොති, පස්සදධියා අසති දුක්ඛං විහරති⁵, දුක්ඛිතො විත්තං න සමාධියති, අසමාහිතෙ විත්තෙ ධමමා න පාකුහවන්ති, ධමමානං අපාකුහවා පමාදවිහාරීකෙට්ඨ සඤ්ඤා ගච්ඡති.

සොතින්දියා අසංචුතස්ස භික්ඛවෙ විහරතො -පෙ- සාතින්දියා සංචුතස්ස භික්ඛවෙ විහරතො -පෙ- ජිව්හින්දියා අසංචුතස්ස භික්ඛවෙ විහරතො විත්තං ව්‍යාපිවති ජිව්හාච්ඤ්ඤායොසු රසෙසු, තස්ස ව්‍යාපිත්තවිත්තස්ස පාමුජ්ජං න හොති -පෙ- කායින්දියා සංචුතස්ස භික්ඛවෙ විහරතො -පෙ- මනින්දියා සංචුතස්ස භික්ඛවෙ විහරතො විත්තං ව්‍යාපිවති මනොච්ඤ්ඤායොසු ධමමෙසු, තස්ස ව්‍යාපිත්තවිත්තස්ස පාමුජ්ජං න හොති. පාමුජ්ජ අසති පිති න හොති. පිතියා අසති පස්සදධි න හොති. පස්සදධියා අසති දුක්ඛං විහරති. දුක්ඛිතො විත්තං න සමාධියති. අසමාහිතෙ විත්තෙ ධමමා න පාකුහවන්ති. ධමමානං අපාකුහවා පමාදවිහාරීකෙට්ඨ සඤ්ඤා ගච්ඡති. එවං ඛො භික්ඛවෙ පමාදවිහාරී හොති.

1. අනුපප්පන්ති - සිවු.

2. ආයතනානං - සි2.

3. වක්ඛුන්දියා අසංචුතස්ස - මජ්ඣ., සා.

4. ව්‍යාපිවති - මජ්ඣ., සිවු.

5. හොති - මජ්ඣ., සිවු.

කථංඤා භික්ඛවෙ අපමාදවිහාරී හොති? වක්ඛුන්ද්‍රියසංවුත්ඝ්‍ය භික්ඛවෙ විහරතො විතං න ව්‍යාසිච්චති වක්ඛුච්ඤෙඤායොසු රූපෙසු, තස්ස අබ්‍යාසිත්තවිත්තස්ස පාමුජං ජායති. පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමත්ඝ්‍ය කායො පසංමහති, පසංඤාකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිතො විතං සමාධියති, සමාහිතෙ විතෙ ධම්මා පාතුහවන්ති, ධම්මානං පාතුහවා අපමාදවිහාරීකෙව සංඛං ගවජති.

සොතින්ද්‍රියසංවුත්ඝ්‍ය භික්ඛවෙ විහරතො —පෙ— සාතින්ද්‍රියසංවුත්ඝ්‍ය භික්ඛවෙ විහරතො —පෙ— ජීවිතින්ද්‍රියසංවුත්ඝ්‍ය භික්ඛවෙ විහරතො —පෙ— කායින්ද්‍රියසංවුත්ඝ්‍ය භික්ඛවෙ විහරතො —පෙ— මතින්ද්‍රියසංවුත්ඝ්‍ය භික්ඛවෙ විහරතො විතං නබ්‍යාසිච්චති මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු, තස්ස අබ්‍යාසිත්තවිත්තස්ස පාමුජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමත්ඝ්‍ය කායො පසංමහති පසංඤාකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිතො විතං සමාධියති, සමාහිතෙ විතෙ ධම්මා පාතුහවන්ති, ධම්මානං පාතුහවා අපමාදවිහාරීකෙව සංඛං ගවජති. එවං ඛො භික්ඛවෙ අපමාදවිහාරී හොති ති.

1. 10. 5

සංවරසුත්තං

98. සංවරඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අසංවරඤ්ඤා තං සුඤ්ඤාථ. කථංඤා භික්ඛවෙ අසංවරො හොති? සන්ති භික්ඛවෙ වක්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා. තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනන්ති අභිවදති අජේඤාසාය තිට්ඨති. වෙදිතඤ්ඤමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා පරිභායාමි කුසලෙහි ධම්මෙහි, පරිභානං හෙතං වුත්තං භගවතාති.

සන්ති භික්ඛවෙ සොතවිඤ්ඤායා සද්දං —පෙ— සාතවිඤ්ඤායා ගන්ධං —පෙ— ජීවහා විඤ්ඤායා රසා —පෙ— කායවිඤ්ඤායා ඓද්ධිකා —පෙ— සන්ති භික්ඛවෙ මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා. තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනන්ති අභිවදති අජේඤාසාය තිට්ඨති, වෙදිතඤ්ඤමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා, පරිභායාමි කුසලෙහි ධම්මෙහි, පරිභානං හෙතං වුත්තං භගවතාති. එවං ඛො භික්ඛවෙ අසංවරො හොති.

කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ සංවරො හොති? සන්ති භික්ඛවෙ වක්ඛවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා. තඤ්ඤ භික්ඛු නාහිනාදුති නාහිවදති නාජෙක්ඛාසාය තිට්ඨති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා, න පරිභායාමී කුසලෙහි ධම්මෙහි, අපරිභානං හෙතං වුත්තං භගවතා ති.

සන්ති භික්ඛවෙ සොතවිඤ්ඤායා සද්ද -පෙ- සාතවිඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා. තඤ්ඤ භික්ඛු නාහිනාදුති නාහිවදති නාජෙක්ඛාසාය තිට්ඨති. වෙදිතබ්බමෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා, න පරිභායාමී කුසලෙහි ධම්මෙහි අපරිභානං හෙතං වුත්තං භගවතා ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ සංවරො හොති ති.

1. 10. 6

සමාධිසුත්තං.

99. සමාධිං භික්ඛවෙ භාවෙට්ඨ, සමාහිතො භික්ඛවෙ භික්ඛු යථාභූතං පජානාති. කිඤ්ඤ යථාභූතං පජානාති? වක්ඛුං අනිච්චන්ති යථාභූතං පජානාති, රූපා අනිච්චාති යථාභූතං පජානාති, වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං අනිච්චන්ති යථාභූතං පජානාති, වක්ඛුසම්මසෙසා අනිච්චාති යථාභූතං පජානාති, යමයිදං වක්ඛුසම්මසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිච්චන්ති යථාභූතං පජානාති.

සොතං අනිච්චන්ති -පෙ- සානං අනිච්චන්ති -පෙ- ජිව්හා අනිච්චාති යථාභූතං පජානාති, රසා අනිච්චාති යථාභූතං පජානාති. ජිව්හාවිඤ්ඤාණං අනිච්චන්ති යථාභූතං පජානාති, ජිව්හාසම්මසෙසා අනිච්චාති යථාභූතං පජානාති, යමයිදං ජිව්හාසම්මසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිච්චන්ති යථාභූතං පජානාති.

කායො අනිච්චාති -පෙ- මනෝ අනිච්චාති¹ යථාභූතං පජානාති, ධම්මො අනිච්චාති යථාභූතං පජානාති, මනෝවිඤ්ඤාණං අනිච්චන්ති යථාභූතං පජානාති, මනෝසම්මසෙසා අනිච්චාති යථාභූතං පජානාති. යමයිදං මනෝසම්මසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. තමයි අනිච්චන්ති යථාභූතං පජානාති. සමාධිං භික්ඛවෙ භාවෙට්ඨ, සමාහිතො භික්ඛවෙ භික්ඛු යථාභූතං පජානාති ති.

1. අනිච්චන්ති - ඉජ්ජා.

1. 10. 7

පටිසල්ලානසුත්තං

100. පටිසල්ලානං¹ භික්ඛවෙ යොගමාපජ්ජථ. පතිසල්ලිතො භික්ඛවෙ භික්ඛු සථාභුතං පජානාති. කිංඤ්ඤි යථාභුතං පජානාති?

වක්ඛුං අනිච්ඡන්ති යථාභුතං පජානාති, රූපා අනිවචාති යථාභුතං පජානාති, වක්ඛුච්ඡිඤ්ඤාණං අනිච්ඡන්ති යථාභුතං පජානාති, වක්ඛු සම්මේසසා අනිච්ඡන්ති යථාභුතං පජානාති, යමිදං වක්ඛු සම්මේස-පච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිවචන්ති යථාභුතං පජානාති, සොනං -පෙ- සාණං -පෙ- ජිව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො -පෙ- යමිදං මනොසම්මේස-පච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිවචන්ති යථාභුතං පජානාති. පටිසල්ලානං භික්ඛවෙ යොගමාපජ්ජථ. පතිසල්ලිතො භික්ඛවෙ භික්ඛු යථාභුතං පජානාතිති.

1. 10. 8

නතුමහාකසුත්තං

101. යං² භික්ඛවෙ න තුමහාකං තං පජහථ, තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිස්සති. කිංඤ්ඤි භික්ඛවෙ න තුමහාකං? වක්ඛුං භික්ඛවෙ න තුමහාකං. තං පජහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිස්සති. රූපා න තුමහාකං, තෙ පජහථ, තෙ වො පභීනා භිතාය සුඛාය හවිස්සති.

වක්ඛුච්ඡිඤ්ඤාණං න තුමහාකං, තං පජහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිස්සති. වක්ඛුසම්මේසසා න තුමහාකං, තං පජහථ. සො වො පභීනො භිතාය සුඛාය හවිස්සති. යමිදං වක්ඛුසම්මේස-පච්චයා උප්පජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි න තුමහාකං, තං පජහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිස්සති.

සොනං න තුමහාකං -පෙ- සාණං න තුමහාකං -පෙ- ජිව්හා න තුමහාකං තං පජහථ. සා වො පභීනා භිතාය සුඛාය හවිස්සති. රූපා න තුමහාකං තෙ පජහථ. තෙ වො පභීනා භිතාය සුඛාය

1. පටිසල්ලානෙ - මජ්ඣිම - පටිසල්ලානො - සී 2

පටිසල්ලිතා - සායා

2. යමිද - P T S.

හවිසසනති: ජිව්හාවිඤ්ඤාණං න තුමොකං, තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිසසති. ජිව්හාසලේඝ්ඤා න තුමොකං තං පඡහථ. යො වො පභීනො භිතාය සුඛාය හවිසසති. යමිදං ජිව්හාසලේඝ්ඤාපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. තමිදං න තුමොකං, තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිසසති.

කායො න තුමොකං -පෙ- මනො න තුමොකං, තං පඡහථ. යො වො පභීනො භිතාය සුඛාය හවිසසති. ධර්මො න තුමොකං තෙ පඡහථ. තෙ වො පභීනා භිතාය සුඛාය හවිසසනති. මනො-විඤ්ඤාණං න තුමොකං තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිසසති. මනොසලේඝ්ඤා න තුමොකං තං පඡහථ. යො වො පභීනො භිතාය සුඛාය හවිසසති. යමිදං මනො සලේඝ්ඤාපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදං න තුමොකං, තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිසසති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යං ඉමෙඤ්ඤිං ජෙතවනෙ තිණ්‍යකට්ඨසාධා-පලාසං, තං ජනො හරෙය්‍ය වා ධගෙය්‍ය වා යථාපට්ඨයං වා කරෙය්‍ය. අපිනුතුමොකං එවමස්ස: අමෙභ ජනො හරති වා ධහති වා යථාපට්ඨයං වා කරොතිති? නොහෙතං හනෙතං. තං කිසං හෙතු? න හි නො හෙතං හනෙතං අනතා වා අනන-නියං වාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛං¹ න තුමොකං තං පඡහථ, තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිසසති. රූපා න තුමොකං -පෙ- වක්ඛවිඤ්ඤාණං න තුමොකං තං පඡහථ -පෙ- වක්ඛාසලේඝ්ඤා න තුමොකං -පෙ- යමිදං මනො සලේඝ්ඤාපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදං න තුමොකං තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිසසතිති,

1. 10. 9

දුතියනතුමොකසුත්තං

102. යං භික්ඛවෙ න තුමොකං තං පඡහථ, තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය හවිසසති. කිංඤ්ඤා භික්ඛවෙ න තුමොකං?

1. වක්ඛ - සිවු මෙය, සි 2

වක්ඛං භික්ඛවෙ න තුම්මාකං තං පජහරං, තං ටො පභීනං භිත්තාය සුඛාය භවිස්සති. රූපා න තුම්මාකං තෙ පජහරං. තෙ වො පභීනා භිත්තාය සුඛාය භවිස්සන්ති. වක්ඛවිඤ්ඤාණං න තුම්මාකං තං පජහරං. තං වො පභීනං භිත්තාය සුඛාය භවිස්සති. වක්ඛ-සලෙසෙසා න තුම්මාකං තං පජහරං. සො වො පභීනො භිත්තාය සුඛාය භවිස්සති.

යමෙදං වක්ඛසලෙසසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමෙ න තුම්මාකං තං පජහරං, තං වො පභීනං භිත්තාය සුඛාය භවිස්සති -පෙ- යමෙදං මනොසලෙසස-පච්චයා උපපජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. තමෙ න තුම්මාකං තං පජහරං. තං වො පභීනං භිත්තාය සුඛාය භවිස්සති. යමෙ භික්ඛවෙ න තුම්මාකං තං පජහරං. තං වො පභීනං භිත්තාය සුඛාය භවිස්සති ති.

1. 10. 10

උද්දකසුත්තං

103. උද්දකො¹ සුදං භික්ඛවෙ රාමපුත්තො එවං වාචං භාසති.

ඉදං ජාතු වෙදගු ඉදං ජාතු සබ්බජී²
ඉදං ජාතු අපලිබ්බතං³ ගණ්ඛමුලං පලිබ්භින්නි.⁴

තං ටො පනෙතං භික්ඛවෙ උද්දකො රාමපුත්තො අවෙදගුයෙව සමානො වෙදගු¹සමීති භාසති, අසබ්බජීයෙව සමානො සබ්බජී²සමීති භාසති, අපලිබ්බතං යෙව³ ගණ්ඛමුලං පලිබ්බතංයෙව ගණ්ඛමුලනති භාසති.

ඉධ ටො තං භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාවදමානො වදෙය්‍ය.

“ඉදං ජාතු වෙදගු ඉදං ජාතු සබ්බජී²
ඉදං ජාතු අපලිබ්බතං ගණ්ඛමුලං පලිබ්භින්නි.”

කප්ඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදගු හොති? යනො ටො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජත්තං එක්කායතනානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අක්කාදඤ්ච ආදීනවඤ්ච නික්කරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති, එවං ටො භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදගු හොති.

1. උදකො - මජ්ඣ., සා.

2. සබ්බජී - සා.

3. අපලිබ්බතං - පි 2.

4. අට - සා.

කප්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ භික්ඛු සබ්බථි භොති? යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ජනං ඵය්‍යායතනානං සමුදයඤ්ඤි අප්පගමඤ්ඤි අත්ථාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නික්ඛරණඤ්ඤි යථාභූතං විදිත්වා අනුපාදය විමුක්තො භොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සබ්බථි භොති.

කප්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ භික්ඛු තො අප්පලිතං ගණ්ඤමූලං ප්ලිට්ඨං භොති? ගණ්ඤාති ඛො භික්ඛවෙ ඉමසෙසතං වාතුමිඤ්ඤාභූතිකස්ස කායස්ස අධිවචනං මාතෘපෙත්තිකසම්භවස්ස ඔදනකුමිට්ඨප්පට්ඨස්ස අතිවෘද්ධිභ්‍යාදන පරිමද්දන භෙදන විඤ්ඤාසනධම්මස්ස. ගණ්ඤමූලකාති ඛො භික්ඛවෙ තණ්හායෙන අධිවචනං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුතො තණ්හා පභීතා භොති¹ උච්ඡින්නමූලා තාලාවඤ්ඤකතා අනභාවකතා² ආයති අනුපාදධම්මා. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අප්පලිතං ගණ්ඤමූලං ප්ලිට්ඨං භොති.

උද්දකො සුදං භික්ඛවෙ, රාමපුත්තො එවං වාවං භාසති:

ඉදං ජාතු වෙදගු ඉදං ජාතු සබ්බථි

ඉදං ජාතු අප්පලිතං ගණ්ඤමූලං ප්ලිට්ඨං භොති.

තං ඛො පතෙතං භික්ඛවෙ, උද්දකො රාමපුත්තො අවෙදගුයෙව සමානො වෙදගු³ස්ථිති භාසති. අසබ්බථියෙව සමානො සබ්බථිස්ථිති භාසති. අප්පලිතංයෙව ගණ්ඤමූලං ප්ලිට්ඨංයෙව ගණ්ඤමූලකාති භාසති.

ඉධ ඛො තං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාවද්ධමානො වදෙය්‍යා:

ඉදං ජාතු වෙදගු ඉදං ජාතු සබ්බථි

ඉදං ජාතු අප්පලිතං ගණ්ඤමූලං ප්ලිට්ඨං භොති.

ජළාවග්ගො දසමො.

තසාද්දනං:

දෙව සංඝස්සා පරිභානං පමාදව්භාරී ව සංවරො සමාධි පටිසල්ලානං⁴ දෙව නතුමොකෙත උද්දකො ති.

දුතියො පණ්ණාසකො.

තස්ස වග්ගද්දනං:

අවිජ්ජා මිගජාලඤ්ඤි ගිලානං ජනං වතුසුකං

ජළවග්ගෙන පඤ්ඤාසං දුතියො පඤ්ඤාසකො අයං.

1. භොති - ම.

2. අනභාවකතා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. සළ - මජ්ඣං.

4. පටිසල්ලානං - ස්‍යා.

නව්‍යෝ පණ්ණාසකෝ

11. යෝගකෙබම්චගෙහා

1. 11. 1

යෝගකෙබම්සුතතං

104. සාවකියං —

යෝගකෙබම්පරියායං වො භික්ඛවෙ ධම්මපරියායං දෙසිංසාමී තං සුඤ්ඤාථ. කතමො ච භික්ඛවෙ යෝගකෙබම්පරියායො ධම්මපරියායො?

සභනී භික්ඛවෙ චක්ඛුවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තෙ තථාගතස්ස පභීතා උච්ඡින්නමූලා තාලාවත්ථකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුප්පාදධම්මා, තෙසඤ්ඤි පභානාය අසබ්බි යොගං, තස්මා තථාගතො යෝගකෙබම්චි වුච්චති.

සභනී භික්ඛවෙ සොතවිඤ්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සානවිඤ්ඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- සන්තී භික්ඛවෙ ජීවහාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨංඤා -පෙ- සභනී භික්ඛවෙ මනොවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තෙ තථාගතස්ස පභීතා උච්ඡින්නමූලා තාලාවත්ථකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුප්පාදධම්මා. තෙසඤ්ඤි පභානාය අසබ්බි යොගං, තස්මා තථාගතො යෝගකෙබම්චි වුච්චති. අයං ඛො භික්ඛවෙ, යෝගකෙබම් පරියායො ධම්මපරියායොති.

1. 11. 2

උපාදයසුතතං

105. කිසම්නක්ඛු ඛො භික්ඛවෙ සති කිං උපාදය උපපජ්ඣති අරුක්ඛානං සුඛාදුක්ඛානී.

භගවම්මුලකා නො භනෙත ධම්මා, භගවතෙහතතිකා භගවම්පටිසරණා, සාධු වත භනෙත, භගවන්තං යෙව පටිභාතු ඵතස්ස භාසිතස්ස අප්ඤ්ඤා, භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙණ්ණනතිති. තෙන හි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිංසාමීති. ඵවම්භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිට්ඨෙසාසාසුං භගවා ඵතදුවොච:

වක්කුසමීං ඛො භික්ඛවෙ සති වක්කුං උපාදය උපපජ්ඣති අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛං, සොතසමීං සති සොතං උපාදය උපපජ්ඣති අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛං, සානසමීං සති සානං උපාදය උපපජ්ඣති අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛං, ජිව්හාය සති ජිව්හං උපාදය උපපජ්ඣති අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛං, කායසමීං සති කායං උපාදය උපපජ්ඣති අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛං, මනසමීං සති මනං උපාදය උපපජ්ඣති අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛං.

තං කිච්ඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, "වක්කුං නිව්චං වා අනිව්චං වා"ති? අනිව්චං හතෙන. "යමපනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා"ති. දුක්ඛං හතෙන. "යමපනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අපිනු තං අනුපාදය උපපජ්ඣයා අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛාති". නො හෙතං හතෙන.

"සොතං නිව්චං වා අනිව්චං වා"ති. අනිව්චං හතෙන -පෙ- "සානං නිව්චං වා අනිව්චං වාති. අනිව්චං හතෙන -පෙ- "ජිව්හා නිව්චං වා අනිව්චං වා"ති. අනිව්චං හතෙන -පෙ- "කායො නිව්චං වා අනිව්චං වා"ති. අනිව්චං හතෙන -පෙ- "මනො නිව්චං වා අනිව්චං වාති. අනිව්චං හතෙන. "යමපනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං හතෙන. යමපනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අපිනු තං අනුපාදය උපපජ්ඣයා අරක්ඛන්තං සුඛදුක්ඛාති. නො හෙතං හතෙන.

ඵවමපසං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො වක්කුසමීඤ්ඤ නිබ්බි-
ඤ්ඤති, සොතසමීඤ්ඤ නිබ්බිඤ්ඤති, සානසමීඤ්ඤ නිබ්බිඤ්ඤති, ජිව්හායපි
නිබ්බිඤ්ඤති, කායසමීඤ්ඤ නිබ්බිඤ්ඤති, මනසමීඤ්ඤ නිබ්බිඤ්ඤති, නිබ්බිඤ්ඤ-
විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්ඛසමීඤ්ඤ විමුක්ඛමිති ඤ්ඤං හොති,
විණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති
පජානාතිති.

1. 11. 3

දුක්ඛසමුදයසුත්තං

106. දුක්ඛස්ස භික්ඛවෙ, සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච දෙසිස්සාමි.
තං සුඤ්ඤං. කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛස්ස සමුදයො:

වක්කුඤ්ච පට්ඨිව රූපෙ වුප්පජ්ඣති වක්කුවිඤ්ඤාණං, තිණ්ණං
සඬගති ඵංසො, ඵස්සපට්ඨයා වෙදනා, වෙදනා පට්ඨයා තණ්හා,
අයං දුක්ඛස්ස සමුදයො. සොතඤ්ච පට්ඨිව -පෙ- සානඤ්ච පට්ඨිව
-පෙ- ජිව්හඤ්ච පට්ඨිව -පෙ- කායඤ්ච පට්ඨිව -පෙ- මනඤ්ච
පට්ඨිව ධම්මෙ වුප්පජ්ඣති මනොවිඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සඬගති ඵංසො,
ඵස්සපට්ඨයා වෙදනා, වෙදනා පට්ඨයා තණ්හා, අයං ඛො භික්ඛවෙ
දුක්ඛස්ස සමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛස්ස අත්ථගමො? වක්ඛුඤ්ඤි පටිච්ච රූපෙ වුප්පජ්ජති වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සංඛාති එසෙසා, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙස- වීරාගනිරොධා උපාදනනිරොධො, උපාදනනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාතිනිරොධො, ජාතිනිරොධා ජරාමරණං සොකපරිදෙව- දුක්ඛදෙමනස්ස පායාසා නිරුජ්ඣති, එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොති, අයං දුක්ඛස්ස අත්ථගමො.

සොතඤ්ඤි පටිච්ච -පෙ- සානඤ්ඤි පටිච්ච -පෙ- ජිව්හඤ්ඤි පටිච්ච රසෙ වුප්පජ්ජති ජිව්හාච්ඤ්ඤාණං -පෙ- කායඤ්ඤි පටිච්ච -පෙ- මනඤ්ඤි පටිච්ච ධර්මෙ වුප්පජ්ජති මනෝච්ඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සංඛාති එසෙසා, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනා පච්චයා තණ්හා, තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසවීරාගනිරොධා උපාදනනිරොධො, උපාදනනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාතිනිරොධො, ජාතිනිරොධා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසා නිරුජ්ඣති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොති, අයං ධො භික්ඛවෙ දුක්ඛස්ස අත්ථගමොති.

1. 11. 4

ලොකසමුදයසුත්තං

107. ලොකස්ස භික්ඛවෙ, සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි දේශිස්සාමි, තං සුඤ්ඤාපං. කතමො ච භික්ඛවෙ ලොකස්ස සමුදයො? වක්ඛුඤ්ඤි පටිච්ච රූපෙ වුප්පජ්ජති වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සංඛාති එසෙසා, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදනං, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසා සම්භවන්ති, අයං ධො භික්ඛවෙ ලොකස්ස සමුදයො.

සොතඤ්ඤි පටිච්ච -පෙ- සානඤ්ඤි පටිච්ච -පෙ- ජිව්හඤ්ඤි පටිච්ච -පෙ- කායඤ්ඤි පටිච්ච -පෙ- මනඤ්ඤි පටිච්ච ධර්මෙ වුප්පජ්ජති මනෝච්ඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංඛාති එසෙසා, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදනං, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්ස පායාසා සම්භවන්ති. අයං ධො භික්ඛවෙ ලොකස්ස සමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, ලොකස්ස අත්ථගමො? වක්ඛුඤ්ඤි පටිච්ච රූපෙ වුප්පජ්ජති වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සංඛාති එසෙසා, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවීරාග නිරොධා උපාදනනිරොධො -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොති. අයං ධො භික්ඛවෙ ලොකස්ස අත්ථගමො.

යොනස්සං -පෙ- සානස්සං -පෙ- ජීවහස්සං -පෙ- කායස්සං
-පෙ- මනස්සං පටිච්ච ධම්මෙ වුප්පස්සති මනොවිඤ්ඤාණං, තිණ්ණං
සංඛාති එසෙසා, එසං පච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා.
තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො උපාදනනිරොධො -පෙ-
ඵච්චමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛස්ස නිරොධො හොති. අයං
ධො භික්ඛවෙ ලොකස්ස අත්ථගමොති.

1. 11. 5

සෙය්‍යසුත්තං

108. කිසිත්තං ධො භික්ඛවෙ සති කිං උපාදය කිං අභි-
නිවිස්ස “සෙය්‍යා’හමස්මිති වා හොති, සද්දිසො’හමස්මිති වා හොති,
භීනො’හමස්මිති වා හොති”ති.

හගවච්චුලකා නො හනෙත ධම්මා, හගවනෙත්තකා,
හගවමපට්ඨසරණා; සාධු වත හනෙත හගවත්තං යෙව පටිභාතු
එතස්ස භාසිතස්ස අකො, හගවතො සුඤ්ඤා ධාරෙස්සකතීති.

වතඤ්ඤා ධො භික්ඛවෙ සති වතඤ්ඤා උපාදය වතඤ්ඤා
අභිනිවිස්ස ‘සෙය්‍යා’හමස්මිති වා හොති. සද්දිසො’හමස්මිති වා
හොති, භීනො’හමස්මිති වා හොති. යොනස්මිං සති -පෙ- සානස්මිං
සති -පෙ- ජීවහාය සති -පෙ- කායස්මිං සති -පෙ- මනස්මිං සති
මනං උපාදය මනං අභිනිවිස්ස “සෙය්‍යා’හමස්මිති වා හොති,
සද්දිසො’හමස්මිති වා හොති, භීනො’හමස්මිති වා හොති.

තං කිම්මෙකදුරං භික්ඛවෙ “වතඤ්ඤා නිවර්ණං වා අනිවර්ණං වා”ති.
අනිවර්ණං හනෙත. “යමපනානිවර්ණං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”ති.
දුක්ඛං හනෙත. “යමපනානිවර්ණං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අපි නු තං
අනුපාදය සෙය්‍යා’හමස්මිති වා අස්ස සද්දිසො’හමස්මිති වා අස්ස
භීනො’හමස්මිති වා අස්සා”ති. නො හෙතං හනෙත.

යොනං නිවර්ණං වා අනිවර්ණං වාති. අනිවර්ණං හනෙත -පෙ-
සානං නිවර්ණං වා අනිවර්ණං වාති. අනිවර්ණං හනෙත -පෙ- ජීවහා නිවර්ණං
වා අනිවර්ණං වාති. අනිවර්ණං හනෙත -පෙ- කායො නිවර්ණං වා
අනිවර්ණං වාති. අනිවර්ණං හනෙත -පෙ- මනො නිවර්ණං වා
අනිවර්ණං වාති. අනිවර්ණං හනෙත. යමපනානිවර්ණං දුක්ඛං වා තං
සුඛං වාති. දුක්ඛං හනෙත. යමපනානිවර්ණං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං
අපි නු තං අනුපාදය “සෙය්‍යා’හමස්මිති වා අස්ස, සද්දිසො’හමස්මිති වා
අස්ස, භීනො’හමස්මිති වා අස්සාති. නො හෙතං හනෙත.

ඵච්චමස්සං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වතඤ්ඤාදු නිබ්බි-
ඤ්ඤාති, යොනස්මිං නිබ්බිඤ්ඤාති, සානස්මිං නිබ්බිඤ්ඤාති, ජීවහායපි
නිබ්බිඤ්ඤාති, කායස්මිං නිබ්බිඤ්ඤාති, මනස්මිං නිබ්බිඤ්ඤාති, නිබ්බිඤ්ඤා-
විරාජ්ජති විරාගා විමුච්චති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛායාති පරාතාතීති.

1. 11. 6

සංඤ්ඤාජනසුත්තං

109. සංඤ්ඤාජනීයෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මෙ දෙසිංසාමී සංඤ්ඤා-
ජනංඤ්ඤා ච සුඤ්ඤා. කතමෙ ච භික්ඛවෙ සංඤ්ඤාජනියා ධම්මො? කතමංඤ්ඤා සංඤ්ඤාජනං?

විනයං භික්ඛවෙ සංඤ්ඤාජනීයො ධම්මො, යො තස් ඡන්දරාගො
තං තස් සංඤ්ඤාජනං, සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හං සංඤ්ඤා-
ජනීයො ධම්මො, යො තස් ඡන්දරාගො තං තස් සංඤ්ඤාජනං
කායො -පෙ- මනො සංඤ්ඤාජනීයො ධම්මො, යො තස් ඡන්දරාගො
තං තස් සංඤ්ඤාජනං. ඉමෙ වුවංචනී භික්ඛවෙ සංඤ්ඤාජනියා
ධම්මො, ඉදං සංඤ්ඤාජනාති.

1. 11. 7

උපාදනසුත්තං

110. උපාදනීයෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මෙ දෙසිංසාමී උපාදනංඤ්ඤා. තං
සුඤ්ඤා. කතමෙ ච භික්ඛවෙ උපාදනියා ධම්මො? කතමංඤ්ඤා උපාදනං?

විනයං භික්ඛවෙ උපාදනීයො ධම්මො, යො තස් ඡන්දරාගො
තං තස් උපාදනං, සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හං උපාදනීයො
ධම්මො, යො තස් ඡන්දරාගො තං තස් උපාදනං. කායො -පෙ-
මනො උපාදනීයො ධම්මො, යො තස් ඡන්දරාගො තං තස්
උපාදනං. ඉමෙ වුවංචනී භික්ඛවෙ උපාදනියා ධම්මො, ඉදං උපාදනාති.

1. 11. 8

පරිජානනසුත්තං

111. විනයං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අප්පජහං
අභබ්බො දුක්ඛක්ඛයාය. සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හං -පෙ-
කායං -පෙ- මනං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අප්පජහං අභබ්බො
දුක්ඛක්ඛයාය. විනයංඤ්ඤා ධම්මො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං විරාජයං
පජහං භබ්බො දුක්ඛක්ඛයාය. සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හං -පෙ-
කායං -පෙ- මනං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භබ්බො
දුක්ඛක්ඛයායාති.

1. 11. 9

දුතියපරිජානනසූතකං

112. රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපච්ඡං අභබ්බො දුක්ඛක්ඛයාය. සද්දං -පෙ- ගජ්ඣං -පෙ- රසෙ -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙ -පෙ- ධම්මෙ අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපච්ඡං අභබ්බො දුක්ඛක්ඛයාය.

රූපෙ ච ඛො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං විරාජයං පච්ඡං භබ්බො දුක්ඛක්ඛයාය. සද්දං -පෙ- ගජ්ඣං -පෙ- රසෙ -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙ -පෙ- ධම්මෙ අභිජානං පරිජානං විරාජයං පච්ඡං භබ්බො දුක්ඛක්ඛයායාති.

1. 11. 10

උපසස්සතිසූතකං

113. එකං සමයං හගවා නාදිකෙ¹ විහරති ගිඤ්ජකාවසථෙ. අථ ඛො හගවා රහොගතො පටිසලීනො² ඉමං ධම්මපරියායං අභාසි.

වතඛුං පටිච්ච රූපෙ වුප්පජ්ජති වතඛුවිඤ්ඤාණං තිණ්ණං සඬගති එසෙසා, එසෙසපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

සොතඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- සාතඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- ජීව්හඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- කායඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- මනඤ්ඤා පටිච්ච ධම්මෙ වුප්පජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඬගති එසෙසා, එසෙසපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

වතඛුඤ්ඤා පටිච්ච රූපෙ වුප්පජ්ජති වතඛුවිඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සඬගති එසෙසා, එසෙසපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හායෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො උපාදානනිරොධො, උපාදානනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො හොති.

සොතඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- සාතඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- ජීව්හඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- කායඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- මනඤ්ඤා පටිච්ච ධම්මෙ වුප්පජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සඬගති එසෙසා, එසෙසපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා. තණ්හායෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො උපාදානනිරොධො, උපාදානනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො හොති.

1. ඤාතිකෙ - සා, පිචු

නාතිකෙ - මජ්ඣ.

2. පටිසලීනො - පිචු.

තෙන ඛො පන සමයෙන අක්කුතරො භික්ඛු භගවතො උපසක්ඛිනී¹ ධීතො හොති. අද්දසා ඛො භගවා නං භික්ඛුං උපසක්ඛිනී¹ ධීතං. දිස්වාන නං භික්ඛුං එතදවොච; අස්සොසි නො ඤං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායන්ත්? එවං භතො. උග්ගණිකාහි ඤං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායං, පරියාපුණාහි ඤං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායං, ධාරෙහි ඤං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායං, අඤ්ඤාසංඝිතො'යං භික්ඛු ධම්මපරියායො, ආදිබ්බුඤ්ඤාපරියායොති.

යොගකෙඛම්චගෙගා එකාදසමො.

තත්තුද්දන්:

යොගකෙඛම් උපාදය දුක්ඛං ලොකො ව සෙය්‍යො ව සංයොජනං උපාදනං දෙම පරිජානං උපසක්ඛිනී.

1. උපසක්ඛිනී - මිත්‍රයා සභා.

12. ලෝකකාමගුණවග්ගො

1. 12. 1

මාරපාසස්සත්තං

114. සන්ති භික්ඛවෙ චන්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති, අයං චූළති භික්ඛවෙ භික්ඛු ආවාසගතො මාරස්ස, මාරස්ස වසඬගතො, පටිමුක්ඛස්ස මාරපාසො, බඳ්ඳො සො මාරබන්ධනෙන යථාකාමකරණීයො පාපිමනො.

සන්ති භික්ඛවෙ සොනච්ඤෙඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤෙඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ මනෝච්ඤෙඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති, අයං චූළති භික්ඛවෙ භික්ඛු ආවාසගතො මාරස්ස, මාරස්ස වසඬගතො, පටිමුක්ඛස්ස මාරපාසො, බඳ්ඳො සො මාරබන්ධනෙන යථාකාමකරණීයො පාපිමනො.

සන්ති ච බො භික්ඛවෙ චන්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු නාභිනාදුති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති. අයං චූළති භික්ඛවෙ භික්ඛු න ආවාසගතො මාරස්ස, න මාරස්ස වසඬගතො, උමමුක්ඛස්ස මාරපාසො, මුක්ඛො සො මාරබන්ධනෙන න යථාකාමකරණීයො පාපිමනො.

සන්ති භික්ඛවෙ සොනච්ඤෙඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤෙඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ මනෝච්ඤෙඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු නාභිනාදුති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති, අයං චූළති භික්ඛවෙ භික්ඛු න ආවාසගතො මාරස්ස, න මාරස්ස වසඬගතො, උමමුක්ඛස්ස මාරපාසො, මුක්ඛො සො මාරබන්ධනෙන, න යථාකාමකරණීයො පාපිමනොති.

1. 12 .2

දුතියමාරපාසසුතතං

115. සන්ති භික්ඛවෙ චක්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අප්පෙඤාසාය නිට්ඨති. අයං වුවුති භික්ඛවෙ භික්ඛු බද්ධො චක්ඛුච්ඤෙඤායොසු රූපෙසු, ආවාසගතො මාරස්ස, මාරස්ස වසඛගතො යථාකාමකරණීයො පාපිමනො.

සන්ති භික්ඛවෙ සොතච්ඤෙඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤෙඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීව්හාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ මනොච්ඤෙඤායා ධර්මො -පෙ- තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අප්පෙඤාසාය නිට්ඨති. අයං වුවුති භික්ඛවෙ භික්ඛු බද්ධො මනොච්ඤෙඤායොසු ධර්මෙසු ආවාසගතො මාරස්ස, මාරස්ස වසඛගතො, යථාකාමකරණීයො පාපිමනො.

සන්ති ච ඛො භික්ඛවෙ චක්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු නාභිනාදුති නාභිවදති නාප්පෙඤාසාය නිට්ඨති. අයං වුවුති භික්ඛවෙ භික්ඛු, මුක්තො චක්ඛුච්ඤෙඤායොහි රූපෙහි, න ආවාසගතො මාරස්ස, න මාරස්ස වසඛගතො, න යථාකාමකරණීයො පාපිමනො.

සන්ති භික්ඛවෙ සොතච්ඤෙඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤෙඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීව්හාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ මනොච්ඤෙඤායා ධර්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු නාභිනාදුති නාභිවදති නාප්පෙඤාසාය නිට්ඨති. අයං වුවුති භික්ඛවෙ භික්ඛු මුක්තො මනොච්ඤෙඤායොහි ධර්මෙහි, න ආවාසගතො මාරස්ස, න මාරස්ස වසඛගතො, න යථාකාමකරණීයො පාපිමනොති.

1. 12. 3

ලොකනතගමනසුතතං

116. නාහං භික්ඛවෙ ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං¹ දුට්ඨෙය්‍යං² පඤ්ඤායානාම් වදමි. න ච පනාහං භික්ඛවෙ අපඤ්ඤා ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අන්තකිරියං වදමිති. ඉදං වක්ඛා භගවා උට්ඨායාසනා විහාරං පාවිසි.

1. ඤාතෙය්‍යං - සි 2.

2. දුට්ඨෙය්‍යං - සායා.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛූනං අවිරපක්කන්තස්ස හගවතො එතදහොයි; ඉදං ඛො නො¹ ආවුසො හගවා සංඛින්නෙන උදෙසං උද්දිසිත්වා චිත්තාරෙන අත්ථං අවිභජිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨා “නාහං භික්ඛවෙ ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං දට්ඨෙය්‍යං පනෙතෙය්‍යංකඤ්චි වදමි, න ච පනාහං භික්ඛවෙ අප්පත්වා ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අන්තකිරියං වදමි”ති. කො නු ඛො ඉමස්ස හගවතා සංඛින්නෙන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං අවිභක්තස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං විභජෙය්‍යාති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛූනං එතදහොයි, අයං ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සැප්පු වෙව සංවණ්ණිතො, සමුභාවිතො ච විඤ්ඤානං සමුභවාරීතං. පහොති වායස්මා ආනන්දෙ ඉමස්ස හගවතා සංඛින්නෙන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං අවිභක්තස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං විභජිතුං. යනනුත මයං යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසංකමෙය්‍යාම, උපසංකමිත්වා ආයස්මන්තං ආනන්දං එතමත්ථං පටිපුට්ඨෙය්‍යාමාති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛූ යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුපසංකමිංසු. උපසංකමිත්වා ආයස්මා ආනන්දෙන සංඛිං සමෙමාදිංසු. සමෙමාදතීයං කථං සාරාණීයං විත්ඨාමෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසිද්ධා ඛො තෙ භික්ඛූ ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොචු: ඉදං ඛො නො ආවුසො ආනන්ද හගවා සංඛින්නෙන උදෙසං උද්දිසිත්වා චිත්තාරෙන අත්ථං අවිභජිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨා, “නාහං භික්ඛවෙ ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං දට්ඨෙය්‍යං පනෙතෙය්‍යංකඤ්චි වදමි, න ච පනාහං භික්ඛවෙ, අප්පත්වා ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අන්තකිරියං වදමි”ති. තෙසං නො ආවුසො අභිකාකං අවිරපක්කන්තස්ස හගවතො එතදහොයි:

ඉදං ඛො නො ආවුසො හගවා සංඛින්නෙන උදෙසං උද්දිසිත්වා චිත්තාරෙන අත්ථං අවිභජිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨා: “නාහං භික්ඛවෙ ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං දට්ඨෙය්‍යං පනෙතෙය්‍යංකඤ්චි වදමි. න ච පනාහං භික්ඛවෙ අප්පත්වා ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අන්තකිරියං වදමි”ති. කො නු ඛො ඉමස්ස හගවතා සංඛින්නෙන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං අවිභක්තස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං විභජෙය්‍යාති. තෙසං නො ආවුසො අමුභාකං එතදහොයි: අයං ඛො ආවුසො ආයස්මා ආනන්දො සැප්පු වෙව සංවණ්ණිතො, සමුභාවිතො ච විඤ්ඤානං සමුභවාරීතං, පහොති වායස්මා ආනන්දො ඉමස්ස හගවතා සංඛින්නෙන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං අවිභක්තස්ස චිත්තාරෙන අත්ථං විභජිතුං. යනනුත මයං යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසංකමෙය්‍යාම, උපසංකමිත්වා ආයස්මන්තං ආනන්දං එතමත්ථං පටිපුට්ඨෙය්‍යාමාති, විභජනායස්මා ආනන්දෙති.

සෙය්‍යාථාපි ආවුසො පුරිසො සාරත්තො සාරගවෙසි සාරපරියෙයනං වරමානො මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො සාරවතො අතිස්සත්ථෙව මුලං අතිස්සත්ථෙ¹ ඛන්ධං සාධාපලාසෙ සාරං පරියෙසිතං ඛං මඤ්ඤායා ඵං සමපද්දිං. ආයස්සනානං සසුරි සම්මුඛිභුතෙ² නං හගවතං අතිසිත්වා අනෙ³ ඵතමස්මං පටිපුඤ්ඤං මසුඤ්ඤං⁴, සොභාවුසො හගවා ජානං ජානාති පස්සං පස්සති, වක්ඛුභුතො ඤාණභුතො ධම්මභුතො බ්‍රහ්මභුතො වත්තා පවත්තා අස්සත්තා නිනෙත්තා අමනස්ස ද්‍යා ධම්මස්සාමී තථාගතො. සොවෙව පනෙතස්ස කාලො අහොසි, යං හගවතං ඤාඤ්ච ඵංගමස්මං පටිපුඤ්ඤායාදං යථා වො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය තථා නං⁵ ධාරෙය්‍යාථාති.

අද්ධාවුසො ආනන්ද හගවා ජානං ජානාති පස්සං පස්සති වක්ඛු භුතො ඤාණභුතො ධම්මභුතො බ්‍රහ්මභුතො වත්තා පවත්තා අස්සත්තා නිනෙත්තා අමනස්ස ද්‍යා ධම්මස්සාමී තථාගතො.

සො වෙව පනෙතස්ස කාලො අහොසි යං හගවතං ඤාඤ්ච ඵතමස්මං පටිපුඤ්ඤායාම, යථා නො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය තථා නං ධාරෙය්‍යාම. අපිවායස්මා ආනන්දෙ සන්ධි වෙව සංවණ්ණිතො සම්භාවිතො ව චිඤ්ඤනං සම්බ්‍රහ්මචාරිනං, පහොති වායස්මා ආනන්දෙ ඉමස්ස හගවතා සංඛිනෙත්තං උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අස්මං අවිහන්තස්ස විජාරෙන අස්මං විහරිතුං, විහරිතායස්මා ආනන්දෙ අගරුං කරිත්වාති.

තෙනාභාවුසො සුඤ්ඤාපථං, සාධුක්ඛං මනසිකරොථ, භාසිස්සාමීති. ඵවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මිනො ආනන්දස්ස පථවිස්සොස්මං. ආයස්මා ආනන්දෙ ඵතදවොච: යං ඛො වො ආවුසො හගවා සංඛිනෙත්තං උදෙසං. උද්දිට්ඨස්මා විජාරෙන අස්මං අවිහරිත්වා උද්ධායාසනා විහාරං පටිට්ඨො: “නාහං භික්ඛවෙ ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං දට්ඨෙය්‍යං පනෙය්‍යංග්ගී වද්දමි, න ව පනාහං භික්ඛවෙ අස්මා ලොකස්ස අන්තං දුඛස්ස අන්තකරියං වද්දමි”ති. ඉමස්ස ඛවාහං ආවුසො හගවතා සංඛිනෙත්තං උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අස්මං අවිහන්තස්ස ඵං විජාරෙන⁶ අස්මං ආජානාමී:

යෙන ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසංඤ්ඤී හොති ලොක-මානී, අයං චුට්ඨති අරියස්ස චිත්තෙයෙ ලොකො. කෙන වාවුසො ලොකස්මිං ලොකසංඤ්ඤී හොති ලොකමානී?

1. අතිස්සත්ථෙව මුලං.

2. භුතං - ස්‍යා.

3. අනෙ - ස්‍යා.

4. මඤ්ඤං PTS.

5. වො මුඤ්ඤං.

6. අවිහන්තස්ස විජාරෙන - මුඤ්ඤං, ස්‍යා.

වක්ඛුතා ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසඤ්ඤි හොති ලොක මාතී, සොනෙන ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසඤ්ඤි හොති ලොකමාතී, සානෙන ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසඤ්ඤි හොති ලොකමාතී, ජිව්ඤාය ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසඤ්ඤි හොති ලොකමාතී, කායෙන ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසඤ්ඤි හොති ලොකමාතී, මනෙන ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසඤ්ඤි හොති ලොකමාතී, යෙන ඛො ආවුසො ලොකස්මිං ලොකසඤ්ඤි හොති ලොකමාතී අයං වුද්ධි අරියස්ස චිත්තයෙ ලොකො.

යං ඛො වො ආවුසො හගවා සඤ්ඤිතෙන උදෙසං උද්දීපිතො විජාරෙන අඤ්ඤා අවිහරිතො උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො, “නාහං භික්ඛවෙ ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං දට්ඨෙය්‍යං පනෙය්‍යනති වදම්, න ච පනාහං භික්ඛවෙ අප්පකා ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අනුකිරියං වදම්”ති. ඉමස්ස ඛවාහං ආවුසො හගවතා සඤ්ඤිතෙන උදෙසං උද්දීපිතස්ස විජාරෙන අඤ්ඤා අවිහරිතස්ස එවං විජාරෙන අඤ්ඤා ආජානාමි. ආකඛමානො ච පන තුලෙහ ආයස්මිනො, හගවතඤ්ඤා උපසංඛම්භිතො එතමඤ්ඤා පටිපුට්ඨොය්‍යාථ. යථා වො හගවා ව්‍යාකරොති තථා නං ධාරෙය්‍යාථාති.

එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මිනො ආනන්දස්ස පටිපුට්ඨො උට්ඨායාසනා යෙන හගවා තෙනුපසංඛම්භිතො, උපසංඛම්භිතො හගවතං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදිතො, එකමන්තං නිසීක්ඛා ඛො තෙ භික්ඛු හගවතං එතදවොචුං. යං ඛො නො හනෙන, හගවා සඤ්ඤිතෙන උදෙසං උද්දීපිතො විජාරෙන අඤ්ඤා අවිහරිතො උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො “නාහං භික්ඛවෙ ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං දට්ඨෙය්‍යං පනෙය්‍යනති වදම්, න ච පනාහං භික්ඛවෙ, අප්පකා ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අනුකිරියං වදම්”ති. තෙසං නො හනෙන අමනාකං අවිරපකකන්තස්ස හගවතො එතදභොසි:

ඉදං ඛො නො ආවුසො, හගවා සඤ්ඤිතෙන උදෙසං උද්දීපිතො විජාරෙන අඤ්ඤා අවිහරිතො උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො, “නාහං භික්ඛවෙ, ගමනෙන ලොකස්ස අන්තං ඤාතෙය්‍යං දට්ඨෙය්‍යං පනෙය්‍යනති වදම්, න ච පනාහං භික්ඛවෙ, අප්පකා ලොකස්ස අන්තං දුක්ඛස්ස අනුකිරියං වදම්”ති. කො නු ඛො ඉමස්ස හගවතා සඤ්ඤිතෙන උදෙසං උද්දීපිතස්ස විජාරෙන අඤ්ඤා අවිහරිතස්ස විජාරෙන අඤ්ඤා විහරෙය්‍යාති.

තෙසං නො හනෙත අමිඤ්ඤං ඵනදහොයි: අයං ඛො ආයස්මි
ආනන්දෙ සතඤ්ඤං වෙට්ඨාමි සංවණ්ණිකො සංභාවිතො ච විඤ්ඤානං
සමුත්ථානං, පහොති වායස්මි ආනන්දෙ ඉමංස හගවතා සමුත්ථානෙන
උද්දසස්ස උද්ධස්ස විජාරෙන අසං අවිහරෙස්ස විජාරෙන
අසං විහරිතුං. යනන්ත මයං යෙනායස්මි ආනන්දෙ තෙනුපසඤ්ඤාම,
උපසඤ්ඤාම ආයස්මිතං ආනන්දං ඵනමසං පටිපුට්ඨොසාමාති.

අප් ඛො මයං හනෙත යෙනායස්මි ආනන්දෙ තෙනුපසඤ්ඤාම¹
උපසඤ්ඤාම ආයස්මිතං ආනන්දං ඵනමසං පටිපුට්ඨමි.
තෙසං නො හනං හනෙත, ආයස්මිතා ආනන්දෙන ඉමෙහි ආකා-
රෙහි ඉමෙහි පදෙහි ඉමෙහි ධර්මාදිනෙහි අසො විහරෙතාති.
පණ්ණිකො හික්ඛෙව ආනන්දෙ, මහාපඤ්ඤා හික්ඛෙව ආනන්දෙ,
මඤ්ඤාපි තුමෙහ හික්ඛෙව ඵනමසං පටිපුට්ඨොසාම, අහමි ච තං²
ඵවමෙව ව්‍යාකරෙස්ස, යථා තං ආනන්දෙන ව්‍යාකතං, එයො ඛො
වෙවෙතස්ස අසො, ඵවඤ්ඤා තං ධාරෙස්සාමාති.

1. 12. 4

කාමගුණසුත්තං

117. පුඤ්ඤව මෙ හික්ඛෙව සමෙධාධා අනභිසම්බුද්ධස්ස බොධි-
සත්තංසෙව සතො ඵනදහොයි. යෙමෙ¹ පඤ්ඤාකාමගුණා වෙනසො
සම්ප්ප්ඵ්ඨපුඤ්ඤා අනිතා නිරුද්ධා විපරිණතා, තත්ථ මෙ විතං බහුලං
ගච්ඡමානං ගවෙස්සය, පඤ්ඤානෙතස්ස වා, අසං වා අනාගතෙස්ස.

තස්ස මග්ගං හික්ඛෙව ඵනදහොයි: යෙමෙ පඤ්ඤාකාමගුණා
වෙනසො සම්ප්ප්ඵ්ඨපුඤ්ඤා අනිතා නිරුද්ධා විපරිණතා, තත්ථ මෙ
අනරුපෙත අසමාදෙසති වෙනසො ආරභෙස්සා කරණියො.

තස්මාතිහ හික්ඛෙව තුමිඤ්ඤාමෙ යෙ වො පඤ්ඤාකාමගුණා වෙනසො
සම්ප්ප්ඵ්ඨපුඤ්ඤා අනිතා නිරුද්ධා විපරිණතා, තත්ථ වො විතං බහුලං
ගච්ඡමානං ගවෙස්සය පඤ්ඤානෙතස්ස වා අසං වා අනාගතෙස්ස.
තස්මාතිහ හික්ඛෙව තුමිඤ්ඤාමෙ යෙ වො පඤ්ඤාකාමගුණා වෙනසො
සම්ප්ප්ඵ්ඨපුඤ්ඤා අනිතා නිරුද්ධා විපරිණතා තත්ථ වො අනරුපෙති
අසමාදෙසති වෙනසො ආරභෙස්සා කරණියො.

1. මග්ගං - සත්තං.

2. අහමිතං - මුඛයං, සත්තං.

3. මග්ගං - සත්තං.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, සෙ¹ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යස් චතඛුඤ්ඤා² නිරුජ්ඣති රූපසඤ්ඤා ච විරජ්ජති,³ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යස් සොතඤ්ඤා නිරුජ්ඣති සඤ්ඤා ච විරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යස් ඝාතඤ්ඤා නිරුජ්ඣති ගතඤ්ඤා ච විරජ්ජති³ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යස් ජිව්හා ච නිරුජ්ඣති රසසඤ්ඤා ච විරජ්ජති³ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යස් කායො ච නිරුජ්ඣති ථොට්ඨබ්බසඤ්ඤා ච විරජ්ජති³ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යස් මනො ච නිරුජ්ඣති ධම්මසඤ්ඤා ච විරජ්ජති³ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙති ඉදං වතා හගවා උට්ඨායාසනා විහාරං පාවිසි.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනං අවිරපකකතාසස්ස හගවතො එතද-
හොසි: ඉදං ඛො නො ආවුසො හගවා සඬබ්බෙතන උද්දෙසං
උද්දිසිතො විජාරෙන අස්ස අවිහජිතො උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො.
“තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ යස් චතඛුඤ්ඤා
නිරුජ්ඣති රූපසඤ්ඤා ච විරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ -පෙ-
යස් මනො ච නිරුජ්ඣති ධම්මසඤ්ඤා ච විරජ්ජති සෙ ආයතනෙ
වෙදිතබ්බෙති. කො භු ඛො ඉමස්ස හගවතා සඬබ්බෙතන උද්දෙසස්ස
උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අස්ස විහජෙය්‍යාති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනං එතදහොසි, අයං ඛො ආයුසො
ආනන්දෙ සතථු වෙව සංවණ්ණිතො සමභාවිතො ච විඤ්ඤානං
සමුභවාරිතං, පහොති වායස්මා ආනන්දෙ ඉමස්ස හගවතා සඬබ්බෙතන
උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අස්ස අවිහත්තස්ස විජාරෙන
අස්ස විහජිතුං. යනන්ත මයං යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඬා-
මෙය්‍යාම, උපසඬාමිතො ආයුසන්තං ආනන්දං එතමස්ස පටිට්ඨෙව්-
ය්‍යාමාති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඬාමිසු
උපසඬාමිතො ආයුසන්තං ආනන්දෙන සද්ධිං සමමාදිංසු, සමමාදනීයං
කථං සාරාණීයං විනිසාරෙතො එකමන්තං නිසීදිංසු. එතමන්තං
නිසිත්තො ඛො තෙ භික්ඛු ආයුසන්තං ආනන්දං එතදවොචු: ඉදං
ඛො නො ආවුසො ආනන්ද හගවා සඬබ්බෙතන උද්දෙසං
උද්දිසිතො විජාරෙන අස්ස අවිහජිතො උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො
“තස්මාතිහ භික්ඛවෙ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ. යස් චතඛුඤ්ඤා
නිරුජ්ඣති රූපසඤ්ඤා ච විරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ -පෙ-
යස් මනො ච නිරුජ්ඣති ධම්මසඤ්ඤා ච විරජ්ජති සෙ ආයතනෙ
වෙදිතබ්බෙති.

1. සෙ - සිඞ්. යෙ තෙ - මජ්ඣ. සා,

2. චතඛු සිඞ්, සි2.

3. නිරුජ්ඣති - මජ්ඣ.

තෙසං නො ආවුසො අමහාකං අවිරපකකත්තස්ස හගවතො එතදහොසි: ඉදං ඛො නො¹ ආවුසො හගවා සඬ්ඛිතෙනන උදෙසං උද්දිඤ්ඤා විජාරෙන අසං අවිහරිතා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨා, තස්මාතිහ භික්ඛව සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බං, යස් වක්ඛුණ්ණ නිරුජ්ඣති රූපසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බං - පෙ- යස් මනො ච නිරුජ්ඣති ධර්මසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බං² ති. කො නු ඛො ඉමස්ස හගවතා සඬ්ඛිතෙනන උදෙසස්ස උද්දිඤ්ඤා විජාරෙන අසං අවිහරිතස්ස විජාරෙන අසං විහරිතාති.

තෙසං නො ආවුසො අමහාකං එතදහොසි: අයං ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සත්ථු වෙව සංවණ්ණිතො, සමහාවිතො ච විඤ්ඤානං සමුභවාරිතං, පහොති වායස්මා ආනන්දෙ ඉමස්ස හගවතා සඬ්ඛිතෙනන උදෙසස්ස උද්දිඤ්ඤා විජාරෙන අසං අවිහරිතස්ස විජාරෙන අසං විහරිතං. යනන්ත මයං යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඤ්ඤාමයාම උපසඤ්ඤාමිතා ආයස්මිත්තං ආනන්දං එතමස්ස පටිපුට්ඨයාමාති. විහරිතායස්මා ආනන්දෙති.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො පුරිසො සාරස්සිකො සාරගවෙසී සාරපරියෙසනං වරමානො මහතො රුජබ්බස්ස නිට්ඨතො සාරවතො අතිකතඉච්ච මුලං අතිකමම ඛතිං සාධාපලායෙ සාරං පරියෙසිතබ්බං මඤ්ඤායා. එවං සමපදමිදං. ආයස්මිත්තානං සජ්ජරි සද්ධිවිභූතෙ තං හගවතං අතිසිතා අමෙත එතමස්ස පටිපුට්ඨිතබ්බං මඤ්ඤාථ. සොභාවුසො හගවා ජානං ජානාති පස්සං පස්සති වක්ඛුහුතො ඤාණහුතො ධර්මහුතො බ්‍රහ්මහුතො වන්තා පවන්තා අසස්ස නි. තෙනතා අමතස්ස දතා ධම්මස්සාමී තථාගතො. සො වෙව පනෙතස්ස කාලො අහොසි, යං හගවතකඤ්ඤා ච එතමස්ස පටිපුට්ඨයාම. යථා වො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය තථා නං ධාරෙය්‍යාමාති.

අඤ්ඤා ආවුසො ආනන්දෙ හගවා ජානං ජානාති පස්සං පස්සති වක්ඛුහුතො ඤාණහුතො ධර්මහුතො බ්‍රහ්මහුතො වන්තා පවන්තා අසස්ස නි. තෙනතා අමතස්ස දතා ධම්මස්සාමී තථාගතො, සො වෙව පනෙතස්ස කාලො අහොසි, යං හගවතකඤ්ඤා ච එතමස්ස පටිපුට්ඨයාම යථා නො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය තථා නං ධාරෙය්‍යාම. අපි වායස්මා ආනන්දෙ සත්ථුවෙව සංවණ්ණිතො, සමහාවිතො ච විඤ්ඤානං සමුභවාරිතං, පහොති වායස්මා ආනන්දෙ ඉමස්ස හගවතා සඬ්ඛිතෙනන උදෙසස්ස උද්දිඤ්ඤා විජාරෙන අසං අවිහරිතස්ස විජාරෙන අසං විහරිතං, විහරිතායස්මා ආනන්දෙ අගරුං කරිතාති.

1. ඉදං ඛො නො - ස්‍යා පි.

තෙනහාචුසො සුඡාථ සාධුකං මනසිකරොථ භාසිසාමිති. එවමාචුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමනො ආනන්දස්ස පච්චෙය්‍යාසුං. ආයසො ආනන්දෙ එතදවොච: යං ඛො වො ආචුසො හගවා සඩ්ධිනෙත්ත උද්දෙසං උග්ගිසිත්වා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහරිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චෙය්‍යා: තස්මාතිහ භික්ඛවෙ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යත් වක්ඛුඤ්ඤා නිරුප්පකිති රූපසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ -පෙ- යත් මනො ච නිරුප්පකිති ධම්මසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙති. ඉමස්ස ඛවාහං ආචුසො හගවතා සඩ්ධිනෙත්ත උද්දෙසස්ස උග්ගිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි. සළායතනනිරොධං ඛො එතං ආචුසො හගවතා සක්ඛාය භාසිතං: “තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ. යත් වක්ඛුඤ්ඤා නිරුප්පකිති රූපසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ -පෙ- යත් මනො ච නිරුප්පකිති ධම්මසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ”ති.

යං ඛො ආචුසො හගවා සඩ්ධිනෙත්ත උද්දෙසං උග්ගිසිත්වා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහරිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චෙය්‍යා: “තස්මාතිහ භික්ඛවෙ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යත් වක්ඛුඤ්ඤා නිරුප්පකිති රූපසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ -පෙ- යත් මනො ච නිරුප්පකිති, ධම්මසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙති ඉමස්ස ඛවාහං ආචුසො හගවතා සඩ්ධිනෙත්ත උද්දෙසස්ස උග්ගිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහරිත්වා එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි. ආකඨමානා ච පන තුලෙහ ආයසමනතා හගවතනෙඤ්ඤා උපසංඛ්‍යාමථ, උපසංඛ්‍යාමිත්වා එතමත්ථං පටිට්ඨවෙස්සාරො, යථා වො හගවා ව්‍යාකරොති, තථා නං ධාරෙය්‍යරාති.

එවමාචුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමනො ආනන්දස්ස පටිසක්ඛත්වා උට්ඨායාසනා යෙන හගවා තෙනුපසංඛ්‍යාමිංසු, උපසංඛ්‍යාමිත්වා හගවතනං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසිත්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගවතනං එතදවොචු:.

යං ඛො නො හතෙත හගවා සඩ්ධිනෙත්ත උද්දෙසං උග්ගිසිත්වා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහරිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පච්චෙය්‍යා: “තස්මාතිහ භික්ඛවෙ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ, යත් වක්ඛුඤ්ඤා නිරුප්පකිති රූපසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ -පෙ- යත් මනො ච නිරුප්පකිති ධම්මසඤ්ඤා ච වීරජ්ජති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ”ති තෙසං නො හතෙත අමොක්ඛං අවිරපකකන්දස්ස හගවතො එතදගොසි:

ඉදං ඛො නො ආවුසො, හගවා සඬ්ඛිනෙන්න උදෙසං උද්දිසිකා විජාරෙන අකං අවිහරීකා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො: “තස්මාතිහ භික්ඛවෙ සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ යත් වත්ඛුඤ්ඤා නිරුජ්ඣති රුපසඤ්ඤා ච විරුජ්ඣති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ -පෙ- යත් මනො ච නිරුජ්ඣති ධම්මසඤ්ඤා ච විරුජ්ඣති සෙ ආයතනෙ වෙදිතබ්බෙ”ති. කො භු ඛො ඉමස්ස හගවතා සඬ්ඛිනෙන්න උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අකං අවිහරිතස්ස විජාරෙන අකං විහරෙය්‍යාති.

තෙසං නො හතෙන, අමහාකං එතදභොසි: අං ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යද්ධි වෙට්ඨ සංවණ්ණිකො, සමභාවිතො ච විඤ්ඤානං සමුභවාරිතං, පහොති වායස්මා ආනන්දෙ ඉමස්ස හගවතා සඬ්ඛිනෙන්න උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අකං අවිහරිතස්ස විජාරෙන අකං විහරීතුං. යනභූත මයං යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඬ්ඛනමෙය්‍යාම, උපසඬ්ඛනීකා ආයස්මිනං ආනන්දං එතමකං පටිපුට්ඨෙය්‍යාමාති.

අප්ඵ ඛො මයං හතෙන, යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඬ්ඛනීකා උපසඬ්ඛනීකා ආයස්මිනං ආනන්දං එතමකං පටිපුට්ඨිතං. තෙසං නො හතෙන ආයස්මිනා ආනන්දෙන ඉමෙහි ආකාරෙහි ඉමෙහි පදෙහි ඉමෙහි ව්‍යාකර්මනෙහි අකො විහරෙය්‍යාති. පණ්ඩිතො භික්ඛවෙ ආනන්දෙ, මහාපඤ්ඤා භික්ඛවෙ ආනන්දෙ, මඤ්ඤාපි තුමෙහ භික්ඛවෙ එතමකං පටිපුට්ඨෙය්‍යාම, අභිමුඛි නං එවමෙව ව්‍යාකරෙය්‍යං යථා නං ආනන්දෙන ව්‍යාකරං. එසො ඛො වෙවෙතස්ස¹ අකො එවඤ්ඤා නං ධාරෙය්‍යාමාති.

1. 12. 5

සකකපඤ්ඤාසුත්තං

118. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගීරුකුට්ඨෙ පබ්බතෙ, අප්ඵ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤෙ යෙන හගවා තෙනුපසඬ්ඛනී. උපසඬ්ඛනීකා හගවතං අභිවාදෙකා එකමතං අට්ඨාසි. එකමතං ධීතො ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤෙ හගවතං එතදවොච: කො භු ඛො හතෙන හෙතු කො පට්ටයො යෙනම්ඤෙකොට්ඨ සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ නො පරිනිබ්බායන්ති? කො පන හතෙන හෙතු කො පට්ටයො යෙනම්ඤෙකොට්ඨ සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ පරිනිබ්බායන්ති?

1. එසො වෙවෙතස්ස - මර්ගං.

සත්ති ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, වක්ඛුච්ඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, තඤ්ඤො භික්ඛු අභිනාදුත්ති අභිවදති අප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨති, තස්ස නං අභිනාදුතො අභිවදතො අප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨතො තනනිසිතං විඤ්ඤාණං හොති තදුපාදනං. සඋපාදනො දෙවානම්ඤ්ඤ, භික්ඛු තො පරිනිබ්බායති. සත්ති ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, සොතච්ඤ්ඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤ්ඤායා ගජ්ඣා -පෙ- ජිව්ඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤ්ඤායා ථොට්ඨංඛා -පෙ- සත්ති ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, මනොවිඤ්ඤායා ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, තඤ්ඤො භික්ඛු අභිනාදුත්ති අභිවදති අප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨති, තස්ස නං අභිනාදුතො අභිවදතො අප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨතො තනනිසිතං විඤ්ඤාණං හොති තදුපාදනං. සඋපාදනො දෙවානම්ඤ්ඤ, භික්ඛු තො පරිනිබ්බායති. අයං ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, හෙතු අයං පඤ්ඤො යෙනම්ධෙකච්ච සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ තො පරිනිබ්බායනති.

සත්ති ව ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, වක්ඛුච්ඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, තඤ්ඤො භික්ඛු නාභිනාදුත්ති නාභිවදති නාප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨති, තස්ස නං අනභිනාදුතො අනභිවදතො අනප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨතො න තනනිසිතං විඤ්ඤාණං හොති න තදුපාදනං. අනුපාදනො දෙවානම්ඤ්ඤ, භික්ඛු පරිනිබ්බායති. සත්ති ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, සොතච්ඤ්ඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤ්ඤායා ගජ්ඣා -පෙ- ජිව්ඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤ්ඤායා ථොට්ඨංඛා -පෙ- සත්ති ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, මනොවිඤ්ඤායා ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, තඤ්ඤො භික්ඛු නාභිනාදුත්ති නාභිවදති නාප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨති, තස්ස නං අනභිනාදුතො අනභිවදතො අනප්පෙඤ්ඤායා නිට්ඨතො න තනනිසිතං විඤ්ඤාණං හොති න තදුපාදනං. අනුපාදනො දෙවානම්ඤ්ඤ, භික්ඛු පරිනිබ්බායති. අයං ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, හෙතු අයං පඤ්ඤො යෙනම්ධෙකච්ච සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායනති.

1. 12. 6

පඤ්ඤාසිඛපඤ්ඤාසුත්තං

119. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිරිඤ්ඤාදො පබ්බතො. අථ ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බපුත්තො¹ යෙන භගවා තෙත්තපසංඝාමී. උපසංඝාමීඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං යිතො ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බපුත්තො භගවන්තං එතදවොච: කො නුඛො භතොතො හෙතු කො පඤ්ඤො යෙනම්ධෙකච්ච සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ තො පරිනිබ්බායනති? කො පන භතොතො හෙතු කො පඤ්ඤො යෙනම්ධෙකච්ච සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායනති.

1. ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො - මිජසං.

2. කො නු ඛො භතොතො - සිඞ්ඤ.

සන්ති ඛො පඤ්ඤාසිධං, චක්ඛුච්ඤායා රූපා -පෙ- (යථා පුරිමකං සුත්තන්තං විඤ්ඤාමං) සන්ති ඛො පඤ්ඤාසිධං මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනන්ති අභිවදති අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති, තස්ස නං අභිනන්තො අභිවදන්තො අරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨන්තො තත්තිසසිතං විඤ්ඤාණං හොති තදුපාදනං, සඋපාදන්තො පඤ්ඤාසිධං භික්ඛු නො පරිනිබ්බායති. අයං ඛො පඤ්ඤාසිධං හෙතු අයං පට්ඨයො යෙනමිධෙකවෙච සන්තා දිට්ඨෙවධම්මෙ නො පරිනිබ්බායති.

සන්ති ච ඛො පඤ්ඤාසිධං චක්ඛුච්ඤායා රූපා -පෙ- සන්ති ච ඛො පඤ්ඤාසිධං මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු නාභිනන්ති නාභිවදති නාරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති. තස්ස නං අනභිනන්තො අනභිවදන්තො අනරේඤ්ඤාසාය තිට්ඨන්තො න තත්තිසසිතං විඤ්ඤාණං හොති න තදුපාදනං. අනුපාදන්තො පඤ්ඤාසිධං භික්ඛු පරිනිබ්බායති. අයං ඛො පඤ්ඤාසිධං හෙතු අයං පට්ඨයො යෙනමිධෙකවෙච සන්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායති.

1. 12. 7

සාරිපුත්තසඤ්චිභාරිකසුත්තං

120. එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුත්තො සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අපචො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙත්තපසංගමි. උපසංගමිත්වා ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන සඤ්ඤාං සමොද්ධිං සමොදන්තියං කථං සාරාණි¹ විනිසාරෙත්වා එකමන්තා. නිසිද්ධිං එකමන්තා නිසික්කො ඛො යො භික්ඛු ආයස්මන්තා සාරිපුත්තං එතදවොච: සඤ්චිභාරිකො ආට්ටසො සාරිපුත්ත භික්ඛු සිසං පච්චිකඛාය භිතායාවන්තොති.

එවංහෙතං² ආට්ටසො හොති ඉන්ද්‍රියෙසු අගුණආරාධා හොජනෙ අමනස්සන්තො ජාගරියං අනත්තසුත්තං.

යො චතාට්ටසො භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු අගුණආරො හොජනෙ අමනස්සන්තො ජාගරියං අනත්තසුත්තො යාවජිවං පරිපුණ්ණං පරිපුඤ්ඤාං භුක්ඛවරියං සන්තානෙසසිති නෙතං ධානං විජ්ජති. යො චතාට්ටසො භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු අගුණආරො හොජනෙ මනස්සන්තො ජාගරියං අනත්තසුත්තො යාවජිවං පරිපුණ්ණං පරිපුඤ්ඤාං භුක්ඛවරියං සන්තානෙසසිති ධානමෙතං විජ්ජති.

1. සාරණියං, මජ්ඣං.

2. එවංහෙතං - සිද්ධි.

කප්ඤ්චාට්ඨසො ඉන්ද්‍රියෙසු ගුණද්වාරො හොති. ඉධාට්ඨසො, භික්ඛු වක්ඛුතා රූපං දිස්වා න නිමිත්තභ්‍යාහි හොති නානුබ්‍යඤ්ජනභ්‍යාහි, යථාධිකරණමෙනං වක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාසස්වෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති වක්ඛුන්ද්‍රියං, වක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සඤ්ඤං සුඤ්ඤං -පෙ- සානෙන ගඤ්ඤං සාධිතං -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිතං -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිතං -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තභ්‍යාහි හොති නානුබ්‍යඤ්ජනභ්‍යාහි, යථාධිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාසස්වෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති. රක්ඛති මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. එවං ඛො ආට්ඨසො ඉන්ද්‍රියෙසු ගුණද්වාරො හොති.

කප්ඤ්චාට්ඨසො භොජනෙ මත්තඤ්ඤං හොති. ඉධාට්ඨසො භික්ඛු පටිසංඛායොනියො ආහාරං ආහාරෙති, නෙව ද්වයා න මදයා න මණ්ඩනායා න විභූසනායා යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා යාපනාය විභිංසුපරතියා බ්‍රහ්මචරියානුභ්‍යාහාය, ඉති පුරාණඤ්ච වෙදනං පටිහඤ්ඤාමි නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති. අනවජ්ජනා ව එසුචිභාරො වාති. එවං ඛො ආට්ඨසො භොජනෙ මත්තඤ්ඤං හොති.

කප්ඤ්චාට්ඨසො ජාගරියං අනුයුක්තො හොති. ඉධාට්ඨසො භික්ඛු දිව්‍යං වඤ්ඤමෙන නිසජ්ජාය ආවරණියෙහි ධම්මෙහි විත්තං පරිසොධෙති, රක්ඛියා පයමං යාමං වඤ්ඤමෙන නිසජ්ජාය ආවරණියෙහි ධම්මෙහි විත්තං පරිසොධෙති, රක්ඛියා මජ්ඣිමං යාමං දක්ඛිණෙන පඤ්ඤන සිහසෙය්‍යං කප්පෙති පාදෙ පාදං¹ අවවාධාය සනො සමපජානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනසිකරිතො. රක්ඛියා පච්ඡිමං යාමං පච්චුට්ඨාය වඤ්ඤමෙන නිසජ්ජාය ආවරණියෙහි ධම්මෙහි විත්තං පරිසොධෙති. එවං ඛො ආට්ඨසො ජාගරියං අනුයුක්තො හොති.

තස්මාතිභාට්ඨසො එවං සික්ඛිතබ්බං: ඉන්ද්‍රියෙසු ගුණද්වාරා භවිස්සාම භොජනෙ මත්තඤ්ඤන්තො ජාගරියං අනුයුක්තාති. එවං හි වො ආට්ඨසො සික්ඛිතබ්බතාති.

1. 12. 8

රාහුළොවාදසුත්තං

121. එකං සමයං හගවා සාවස්ථියං විහරති ජෙනවනෙ අනාථ-
පිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො හගවතො රහොගතස්ස පතිසලුට්ඨස්ස¹
එවං වෙනසො පරිචිතසෙකො උදපදි:

“පරිපක්කා² ඛො රාහුළස්ස විමුක්තිපරිපාවතියා ධම්මා. යනනුනාහං
රාහුළං උත්තරිං ආසවානං ඛයෙ විනෙය්‍යා”³කති.

අථ ඛො හගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙකා පක්ඛවීරමාදය
සාවස්ථිං පිණ්ඩාය පාවිසි. සාවස්ථියං පිණ්ඩාය වරිකා පච්ඡාහත්තං
පිණ්ඩපාතපටික්කනේතා ආයස්මන්තං රාහුළං ආමනේතයි: “ගණකාහි
රාහුළ නිසීදනං, යෙනත්ථිතං තෙනුපසඬ්ඤමිස්සාම දිවාචිහාරායා”⁴ති,
‘එවහෙතෙත’ති ඛො ආයස්මා රාහුළො හගවතො පටිසුත්තා නිසීදනං
ආදය හගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබන්ධි.

තෙන ඛො පත සමයෙන අනෙකානි දෙවතාසහස්සානි හගවන්තං
අනුබන්ධානි හවන්ති,⁵ “අජ්ඣ හගවා ආයස්මන්තං රාහුළං උත්තරිං
ආසවානං ඛයෙ විනෙය්‍යති”⁶ති. අථ ඛො හගවා අත්ථිතං
අජෙක්ඛාගහෙකා⁷ අක්කෙතරස්මිං රුක්ඛමුලෙ පක්කෙතෙත ආසනෙ
නිසීදි. ආයස්මාපි ඛො රාහුළො හගවන්තං අභිවාදෙකා එකමන්තං
නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො ආයස්මන්තං රාහුළං හගවා
එතදවොච:

“තං කිංචෙක්කෙසි රාහුළ වක්ඛුං නිච්චං වා අනිච්චං වා”⁸ති.
අනිච්චං හතෙත. “යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”⁹ති.
දුක්ඛං හතෙත. “යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලන්තනු
තං සමනුපස්සිතුං: “එතං මම එයො’හමස්මි එයො මෙ අත්තා”¹⁰ති.
නොහෙතං හතෙත.

“රූපා නිච්චා වා අනිච්චා වා”¹¹ති. අනිච්චා හතෙත —පෙ-
වක්ඛුවික්කෙස්ස නිච්චං වා අනිච්චං වා”¹²ති. අනිච්චං හතෙත —පෙ-
වක්ඛුසලෙසෙසා නිච්චො වා අනිච්චො වා”¹³ති. අනිච්චො හතෙත
—පෙ— යමිදං වක්ඛුසලෙසෙසපච්චයා උපපජ්ජති වෙදනාගතං සක්කෙ-
ගතං සඤ්ඤාගතං වික්කෙස්සගතං තමි නිච්චං වා අනිච්චං වා”¹⁴ති.
අනිච්චං හතෙත. “යමපනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”¹⁵ති. දුක්ඛං
හතෙත. “යමපනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලන්තනු තං
සමනුපස්සිතුං එතං මම, එයො’හමස්මි, එයො මෙ අත්තා”¹⁶ති නො
හෙතං හතෙත.

1. පටිසලුට්ඨස්ස - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. සක්කානු - සිවු.

3. මහානති - මජ්ඣං.

4. ගාහෙකා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

“යොනං -පෙ- සාණං -පෙ- ජිව්හා නිව්වා වා අනිව්වා වා”ති. අනිව්වා හතෙන -පෙ- රසා -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජිව්හා-සමභෙසසා -පෙ- යමදං ජිව්හාසමභෙසසපට්ටයා උපපජ්ජති වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං, තමයි නිව්වා වා අනිව්වා වා”ති. අනිව්වා හතෙන. “යමපනානිව්වා දුක්ඛං වා නං සුඛං වා”ති. දුක්ඛං හතෙන. යමපනානිව්වා දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලනත්තු තං සමනුපසස්සිතුං: “එතං මම, එයො’හමස්මි, එයො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං හතෙන.

“කායො -පෙ- මනො නිව්වා වා අනිව්වා වා”ති. අනිව්වා හතෙන, “යං පනානිව්වා දුක්ඛං වා නං සුඛං වා”ති. දුක්ඛං හතෙන. “යං පනානිව්වා දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලනත්තු තං සමනුපසස්සිතුං: “එතං මම, එයො’හමස්මි, එයො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං හතෙන.

“ධම්මා නිව්වා වා අනිව්වා වා”ති. අනිව්වා හතෙන -පෙ- මනො විඤ්ඤාණං -පෙ- මනොසමභෙසසා -පෙ- “යමදං මනොසමභෙසසපට්ටයා උපපජ්ජති වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං, තමයි නිව්වා වා අනිව්වා වා”ති. අනිව්වා හතෙන. යමපනානිව්වා දුක්ඛං වා නං සුඛං වා”ති. දුක්ඛං හතෙන. යමපනානිව්වා දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලනත්තු තං සමනුපසස්සිතුං: “එතං මම, එයො’හමස්මි, එයො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං හතෙන.

එවං පඤ්ඤා රාහුළු සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති, රූපෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤාති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිඤ්ඤාති, වක්ඛුසමභෙසසපි නිබ්බිඤ්ඤාති, යමදං වක්ඛුසමභෙසසපට්ටයා උපපජ්ජති වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං තස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති. යොනස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති -පෙ- සානස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති -පෙ- ජිව්හායමයි නිබ්බිඤ්ඤාති, රසෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤාති, ජිව්හාවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිඤ්ඤාති, ජිව්හාසමභෙසසපි නිබ්බිඤ්ඤාති, යමදං ජිව්හාසමභෙසසපට්ටයා උපපජ්ජති වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං තස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති. කායස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති -පෙ- මනස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති, ධර්මෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤාති, මනොවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිඤ්ඤාති, මනොසමභෙසසපි නිබ්බිඤ්ඤාති, යමදං මනොසමභෙසසපට්ටයා උපපජ්ජති වෙදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං තස්මිමයි නිබ්බිඤ්ඤාති, නිබ්බිඤ්ඤාති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්තස්මිමයි විමුක්තස්මිමයි ඤාණං හොති, ඛිණං ජාති, වුසිතං බුහුච්චරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

ඉදමවොච හගවා, අත්තමනො ආයස්මා රාහුළො හගවතො භාසිතං අභිනාදි. ඉමස්මිඤ්ඤා පන වෙය්‍යාකරණස්මිමයි හඤ්ඤාමානෙ ආයස්මකො රාහුළස්ස අනුපාදය ආසවෙහි විතං විමුච්චි.

අනෙකානඤ්ඤා දෙවතාසහස්සානං විරජං විතමලං ධර්මෙවක්ඛු. උදපාදි “යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං, සබ්බන්තං නිරොධධම්මං”න්ති.

1. 12. 9

සංඤ්ඤාප්පනසුත්තං

122. සංඤ්ඤාප්පනියෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මෙ දෙසිංසාමී සංඤ්ඤාප්පනඤ්ඤි, තං සුඤ්ඤාප්ප. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සංඤ්ඤාප්පනියා ධම්මා, කතමඤ්ඤි සංඤ්ඤාප්පනං :

සත්ථි භික්ඛවෙ වත්ඤ්ඤාප්පනියා රූපා ඉට්ඨා කන්ඤා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, ඉමෙ වුවිඤ්ඤි භික්ඛවෙ, සංඤ්ඤාප්පනියා ධම්මා. යො තස් ඡන්දරාගො තං තස් සංඤ්ඤාප්පනං. සත්ථි භික්ඛවෙ සොතවිඤ්ඤාප්පනියා සද්ද -පෙ- සාතවිඤ්ඤාප්පනියා ගණ්ඨා -පෙ- ජීව්හාවිඤ්ඤාප්පනියා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤාප්පනියා ථොට්ඨංඛා -පෙ- සත්ථි භික්ඛවෙ මනොවිඤ්ඤාප්පනියා ධම්මා ඉට්ඨා කන්ඤා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, ඉමෙ වුවිඤ්ඤි භික්ඛවෙ සංඤ්ඤාප්පනියා ධම්මා, යො තස් ඡන්දරාගො තං තස් සංඤ්ඤාප්පනං.

1. 12 10

උපාදනසුත්තං

123. උපාදනියෙ ච භික්ඛවෙ ධම්මෙ දෙසිංසාමී උපාදනඤ්ඤි, තං සුඤ්ඤාප්ප. කතමෙ ච භික්ඛවෙ උපාදනියා ධම්මා, කතමඤ්ඤි උපාදනං :

සත්ථි භික්ඛවෙ වත්ඤ්ඤාප්පනියා රූපා ඉට්ඨා කන්ඤා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, ඉමෙ වුවිඤ්ඤි භික්ඛවෙ, උපාදනියා ධම්මා. යො තස් ඡන්දරාගො තං තස් උපාදනං. සත්ථි භික්ඛවෙ සොතවිඤ්ඤාප්පනියා සද්ද -පෙ- සාතවිඤ්ඤාප්පනියා ගණ්ඨා -පෙ- ජීව්හාවිඤ්ඤාප්පනියා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤාප්පනියා ථොට්ඨංඛා -පෙ- සත්ථි භික්ඛවෙ, මනොවිඤ්ඤාප්පනියා ධම්මා ඉට්ඨා කන්ඤා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, ඉමෙ වුවිඤ්ඤි භික්ඛවෙ උපාදනියා ධම්මා. යො තස් ඡන්දරාගො තං තස් උපාදනං.

ලොකකාමගුණවග්ගො ද්වාදසමො.

තත්තුද්දනං :

මාරපාසෙන ඉඤ්ඤා වුත්තා ලොකකාමගුණෙන ච සකකා පඤ්ඤාසිංඛො වෙච සාරිපුත්තො ච රාහුළො සංඤ්ඤාප්පනං උපාදනං වග්ගො තෙන පවුච්ඡති

13. ගහපනිව ගගො

1. 13. 1

වෙසාලිසුත්තං

124. එකං සමයං භගවා වෙසාලියං විහරති මහාවනෙ කුටාගාර සාලායං. අථ ඛො උග්ගො ගහපති වෙසාලිකො යෙන භගවා තෙනුප-සංකමි -පෙ- එකමත්තං නිසිංහො ඛො උග්ගො ගහපති වෙසාලිකො භගවන්තං එතදවොච: කො නු ඛො භතොත හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨව ධරෙච නො පරිනිබ්බායන්ති, කො පන භතොත හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨව ධරෙච පරිනිබ්බායන්ති.

සත්තං ඛො ගහපති චක්ඛුවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤ භික්ඛු අභිනාදන්ති අභිවදන්ති අපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්ති, තස්ස නං අභිනාදන්තො අභිවදන්තො අපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්තො න තත්තිස්සිතං විඤ්ඤාණං හොති තදුපාදනං, සඋපාදනො ගහපති භික්ඛු නො පරිනිබ්බායන්ති.

සත්තං ඛො ගහපති, යොතවිඤ්ඤායා ඡාද්ද -පෙ- සානවිඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සත්තං ඛො ගහපති මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤ භික්ඛු අභිනාදන්ති අභිවදන්ති අපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්ති, තස්ස නං අභිනාදන්තො අභිවදන්තො අපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්තො න තත්තිස්සිතං විඤ්ඤාණං හොති තදුපාදනං සඋපාදනො ගහපති, භික්ඛු නො පරිනිබ්බායන්ති. අයං ඛො ගහපති හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨව ධරෙච නො පරිනිබ්බායන්ති.

සත්තං ච ඛො ගහපති චක්ඛුවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤ භික්ඛු නාභිනාදන්ති නාභිවදන්ති නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්ති තස්ස නං අනභිනාදන්තො අනභිවදන්තො අනපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්තො න තත්තිස්සිතං විඤ්ඤාණං හොති න තදුපාදනං, අනුපාදනො ගහපති භික්ඛු පරිනිබ්බායන්ති.

සත්තං ඛො ගහපති යොතවිඤ්ඤායා ඡාද්දා -පෙ- සානවිඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සත්තං ඛො ගහපති මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤ භික්ඛු නාභිනාදන්ති නාභිවදන්ති නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්ති, තස්ස නං අනභිනාදන්තො අනභිවදන්තො අනපේක්ඛාසාය නිට්ඨන්තො න තත්තිස්සිතං විඤ්ඤාණං හොති, න තදුපාදනං. අනුපාදනො ගහපති භික්ඛු පරිනිබ්බායන්ති. අයං ඛො ගහපති හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨව ධරෙච පරිනිබ්බායන්ති.

1. 13. 2

වජ්ජිසුත්තං.

125. එකං සමයං හගවා වජ්ජිසු විහරති හත්ථිගාමෙ, අපං බො උග්ගො ගහපති හත්ථිගාමකො යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි-පෙ-එකමන්තං නිසින්නො බො උග්ගො ගහපති හත්ථිගාමකො හගවන්තං එතදවොච: කො නු බො හන්තො, හෙතු කො පච්චයො යෙනථිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ නො පරිනිබ්බායන්ති. කො පන හන්තො හෙතු කො පච්චයො යෙනථිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ පරිනිබ්බායන්ති. (යථා පුරිමකසුත්තන්තං එවං විජ්ජාරෙතඤ්ඤං)-පෙ- අයං බො ගහපති හෙතු අයං පච්චයො යෙනථිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ පරිනිබ්බායන්ති.

1. 13. 3

නාලන්දසුත්තං.

126. එකං සමයං හගවා නාලන්දයං විහරති පාචාරිකමඛවනෙ, අපං බො උපාලි ගහපති යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො උපාලි ගහපති හගවන්තං එතදවොච: කො නු බො හන්තො හෙතු කො පච්චයො යෙනථිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ නො පරිනිබ්බායන්ති? කො පන හන්තො හෙතු කො පච්චයො යෙන ථිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ පරිනිබ්බායන්ති. (විජ්ජාරෙතඤ්ඤං)-පෙ- අයං බො ගහපති හෙතු අයං පච්චයො යෙනථිධෙකවෙච සත්තා දිට්ඨෙව ධර්මෙ පරිනිබ්බායන්ති.

1. 13. 4

භාරද්වාජසුත්තං.

127. එකං සමයං ආයස්මා පිණ්ඩාලභාරද්වාරො කොසම්බියං විහරති සොසිතාරාමෙ, අපං බො රාජා උදෙනො යෙනායස්මා පිණ්ඩාල-භාරද්වාරො තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමි ආයස්මා පිණ්ඩාලභාරද්වාර-පෙන සඤ්ඤාමි, සමමාදි, සමමාදි, සමමාදි, සමමාදි, සමමාදි, විජ්ජාරෙතං එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං නිසින්නො බො රාජා උදෙනො ආයස්මා පිණ්ඩාලභාරද්වාරො එතදවොච:

කො නු බො භො¹ භාරද්වාජ හෙතු කො පච්චයො යෙනිමෙ දහරා භික්ඛු සුසුකාලකෙසා හද්දෙන යොධෙතෙන සමන්තාගතා පඨමෙන වයසා අනිකිළිතාවිනො කාමෙසු, යාවථිවං පරිපුණ්ණං පරිපුණ්ණං භුක්ඛවරියං වරන්ති, අභිනන්ති ආපාදෙත්තිති?

1. කොනුබො-පිට්ඨ 2.

වුත්තං බො එතං මහාරාජ තෙන හගවතා ජානතා පඤ්ඤා අරහතා සමමාසමුද්දොධා “එථ තුමො භික්ඛවෙ මාතුමත්තිසු මාතුචිත්තං උපට්ඨපෙථ, හගිනිමත්තිසු හගිනිචිත්තං උපට්ඨපෙථ, ධිතුමත්තිසු ධිතුචිත්තං උපට්ඨපෙථ”ති. අයං බො මහාරාජ හෙතු අයං පච්චයො යෙනිමෙ දහරා භික්ඛු සුසුකාළකෙසා හද්දෙන යොඤ්ඤානෙන සමනනාගතා පට්ඨමෙන වයසා අනිකිළිතාවිනො කාමෙසු යාවජිවං පරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං වරහති අද්ධානඤ්ඤා ආපාදෙතති.

ලොලං බො හො¹ භාරද්වාජ චිත්තං, අපෙකද්ද මාතුමත්තිසුපි ලොහධමො උපපජ්ජති හගිනිමත්තිසුපි ලොහධමො උපපජ්ජති, ධිතුමත්තිසුපි ලොහධමො උපපජ්ජති. අතී නු බො හො භාරද්වාජ අඤ්ඤා ව හෙතු අඤ්ඤා ව පච්චයො යෙනිමෙ දහරා භික්ඛු සුසුකාළකෙසා -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං වරහති, අද්ධානඤ්ඤා ආපාදෙතති.

වුත්තං බො එතං මහාරාජ තෙන හගවතා ජානතා පඤ්ඤා අරහතා සමමාසමුද්දොධා “එථ තුමො භික්ඛවෙ ඉමමෙව කායං උද්ධං පාදනලා අබො කෙසමස්සා නවජරියතං පුරං නානාසකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකඛා. අතී ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්තා තවො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා වක්ඛං හදයං යක්ඛං කිලොමකං පිහකං පපථාසං අනතං අනතගුණං උදරියං කර්මසං පිත්තං සෙමිහං පුලෙඤ්ඤා ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අසසු වයා බෙලො සිඤ්ඤාතිකා ලසිකා මුත්තනති. අයමි බො මහාරාජ හෙතු අයං පච්චයො යෙනිමෙ දහරා භික්ඛු සුසුකාළකෙසා -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං වරහති, අද්ධානඤ්ඤා ආපාදෙතති.

යෙ තෙ හො භාරද්වාජ භික්ඛු භාවිතකායා භාවිතසීලා භාවිතචිත්තා භාවිතපඤ්ඤා තෙසං තං දුක්ඛරං² හොති, යෙ ච බො තෙ හො භාරද්වාජ භික්ඛු අභාවිතකායා අභාවිතසීලා අභාවිතචිත්තා අභාවිතපඤ්ඤා තෙසං තං දුක්ඛරං හොති. අපෙකද්ද හො භාරද්වාජ අසුභතො මාග්ගිකරිස්සාමාති සුභතො වා ආගච්ඡති, අතී නු බො හො භාරද්වාජ⁴ අඤ්ඤා ව⁵ හෙතු අඤ්ඤා ව පච්චයො යෙනිමෙ දහරා භික්ඛු සුසුකාළකෙසා -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං වරහති, අද්ධානඤ්ඤා ආපාදෙතති.

වුත්තං බො එතං මහාරාජ තෙන හගවතා ජානතා පඤ්ඤා අරහතා සමමාසමුද්දොධා “එථ තුමො භික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහනදාරා විහරථ. වක්ඛනා රූපං දිස්වා මා නිවිත්තග්ගාහිනො අනුචක්ඛ, මානුඛ්‍යඤ්ඤානග්ගාහිනො, යක්ඛාධිකරණමෙන⁶ වක්ඛනදියං අසංවුතං විහරන්තං. අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධමමා අනාගාමිකාසංකප්ප සංවරාය පටිපජ්ජථ, රසබ්ථ වක්ඛනදියං, වක්ඛනදියෙ සංවරං ආපජ්ජථ. සොතෙන සංගං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන ගඤ්ඤා සාධිතා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං චුචිතා -පෙ-

1. ලොලං හො - සිමු 32

2. දුක්ඛරං - මජ්ඣිමං

3. යෙ ච බො තෙ භාරද්වාජ - සිමු

4. ව - මජ්ඣිමං, ව - සං

5. ව බො - මජ්ඣිමං

6. යක්ඛාධිකරණමෙන - සිමු

මනසා ධම්මං විකුක්ඛය මා නිමිත්තභ්ගාභිනො අනුච්ඡද්, මානුබ්බාඤ්ඤාභිනො. යඤාධිකරණමෙතං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනවාස්සවෙය්‍යං තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජථ, රක්ඛථ මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජථ''ති. අයමි ඛො මහාරාජ හෙතු අයං පට්ටයො යෙනිමෙ දහරා භික්ඛු සුසු කාළකෙසා -පෙ- බ්‍රහ්මවරියං වරන්ති, අද්ධානඤ්ඤා ආපාදෙහන්ති.

අවජ්ජරියං හො භාරද්වාජ, අබ්බතං හො භාරද්වාජ. යාව සුභාසිතමීදං¹ හො භාරද්වාජ තෙන හගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමමා-සමුද්ධොත. එසො ව² ඛො හො භාරද්වාජ හෙතු එසපට්ටයො යෙනිමෙ දහරා භික්ඛු සුසුකාළකෙසා හද්දෙන යොබ්බතෙන සමික්ඛාගතා පයිමෙන වයසා අනිකිළිතාවිනො කාමෙසු යාවජීවං පරිපුණ්ණං පරිසුඛං බ්‍රහ්මවරියං වරන්ති අද්ධානඤ්ඤා ආපාදෙහන්ති.

අහමි ඛො හො³ භාරද්වාජ, යසමීං සමයෙ අරක්ඛිතෙනෙව කායෙන ආකෙඤ්ඤාය වාචාය ආකෙඤ්ඤෙන විතෙතන අනුපට්ඨිතාය සතියා අසංවුතෙහි ඉන්ද්‍රියෙහි අනෙතාපුරං පටිසාමී. අතිවිය මං තසමීං සමයෙ ලොභධම්මා පරිසහන්ති. යසමීඤ්ඤා ධබාහං හො භාරද්වාජ සමයෙ රක්ඛිතෙනෙව කායෙන රක්ඛිතාය වාචාය රක්ඛිතෙන විතෙතන උපට්ඨිතාය සතියා සංවුතෙහි ඉන්ද්‍රියෙහි අනෙතාපුරං පටිසාමී න මං තස්මි⁴ තසමීං සමයෙ ලොභධම්මා පරිසහන්ති.

අභික්කන්තං හො භාරද්වාජ, අභික්කන්තං හො භාරද්වාජ, සෙය්‍යථාපි හො භාරද්වාජ නික්කජ්ජිතං⁵ වා උක්කජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුළුභස්ස වා මග්ගං ආවිසෙබ්බෙය්‍ය, අත්ථකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය වක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛිතන්ති. එවමෙවං⁶ හොතා භාරද්වාජෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො, එසාහං හො භාරද්වාජ තං හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ඤා භික්ඛුසඤ්ඤා, උපාසකං මං හවං භාරද්වාජො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙන සරණං ගතෙහි.

1. 13. 5

සොණසුත්තං

128. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙඨවනෙ කලඤ්ඤා-නිවාපෙ. අථ ඛො සොණො ගහපතිපුත්තො යෙන හගවා තෙතූපසංඛාමි -පෙ- එකමන්තා නිසින්නො ඛො සොණො ගහපතිපුත්තො හගවන්තං එතදවොච: “කො නු ඛො හන්තෙ හෙතු කො පට්ටයො යෙනමිධෙකවො සන්නා දිට්ඨෙව ධම්මෙ නො පරිනිබ්බායෙහි? කො පන හන්තෙ හෙතු කො පට්ටයො යෙන මිධෙකවෙඨ සන්නා දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායෙහි”ති.

1. සුභාසිතමීදං-මජ්ඣං.
2. එසපට්ට-සීඝ්‍ර
3. අහමි භො--සීඝ්‍ර, PTS.

4. තථා--මජ්ඣං.
5. නික්කජ්ජිතං--PTS
6. එවමෙවං--සී2

සතභි ඛො සොණ චන්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අපේක්ඛාසාය නිට්ඨති. තස්ස නං අභිනාදුතො අභිවදතො අපේක්ඛාසාය නිට්ඨතො තතනිසසීතං විඤ්ඤාණං හොති, තදුපාදනං. සඋපාදනො සොණ, භික්ඛු නො පරිනිබ්බායති.

සතභි ඛො සොණ සොතච්ඤෙඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤෙඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීව්හාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සතභි ඛො සොණ මනොච්ඤෙඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදුති අභිවදති අපේක්ඛාසාය නිට්ඨති. තස්ස නං අභිනාදුතො අභිවදතො අපේක්ඛාසාය නිට්ඨතො තතනිසසීතං විඤ්ඤාණං හොති, තදුපාදනං. සඋපාදනො සොණ භික්ඛු නො පරිනිබ්බායති. අයං ඛො පන සොණ හෙතු අයං පට්ඨයො යෙන මිඨෙකච්චෙව සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙව නො පරිනිබ්බායන්ති.

සතභි ච ඛො සොණ චන්ඛුච්ඤෙඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා තඤ්ඤා භික්ඛු නාභිනාදුති නාභිවදති නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති, තස්ස නං අභිනාදුතො අභිවදතො අපේක්ඛාසාය නිට්ඨතො ත තතනිසසීතං විඤ්ඤාණං හොති, ත තදුපාදනං. අනුපාදනො සොණ භික්ඛු පරිනිබ්බායති.

සතභි ඛො සොණ සොතච්ඤෙඤායා සද්ද -පෙ- සානච්ඤෙඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීව්හාච්ඤෙඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤෙඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සතභි ඛො සොණ මනොච්ඤෙඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු නාභිනාදුති නාභිවදති නාපේක්ඛාසාය නිට්ඨති, තස්ස නං අභිනාදුතො අභිවදතො අපේක්ඛාසාය නිට්ඨතො ත තතනිසසීතං විඤ්ඤාණං හොති, ත තදුපාදනං. අනුපාදනො සොණ භික්ඛු පරිනිබ්බායති. අයං ඛො සොණ හෙතු අයං පට්ඨයො යෙන මිඨෙකච්චෙව සත්තා පරිනිබ්බායන්ති.

1. 13. 6

සොසිතසුතනං

129. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දො කොසමිඛියං විහරති සොසිතාරාමෙ, අපි ඛො සොසිතො ගහපති යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුපයඛිනම් -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සොසිතො ගහපති ආයස්මන්තං ආනන්දො එතදවොච: “ධාතුනානන්තං ධාතුනානන්තං භන්තො ආනන්ද චුට්ඨිති, කිත්තාවතා නු ඛො භන්තො ධාතුනානන්තං චුත්තං භගවතා”ති.

සංවිජ්ජති ඛො ගහපති වක්ඛුධාතු, රූපා ව මනාපා, වන්ඛවිඤ්ඤාණංඤා, සුඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා. සංවිජ්ජති ඛො ගහපති වක්ඛුධාතු, රූපා ව අමනාපා, වක්ඛවිඤ්ඤාණංඤා, දුක්ඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති දුක්ඛා වෙදනා. සංවිජ්ජති ඛො ගහපති වක්ඛුධාතු, රූපා ව උපෙබ්බායානියා¹, වක්ඛවිඤ්ඤාණංඤා, අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා.

සංවිජ්ජති ඛො ගහපති සොනධාතු -පෙ- සංවිජ්ජති ඛො ගහපති සානධාතු -පෙ- සංවිජ්ජති ඛො ගහපති ජීව්හාධාතු, රසා ව මනාපා, ජීව්හාවිඤ්ඤාණංඤා, සුඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා. සංවිජ්ජති ඛො ගහපති ජීව්හාධාතු, රසා ව අමනාපා, ජීව්හාවිඤ්ඤාණංඤා, දුක්ඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති දුක්ඛා වෙදනා. සංවිජ්ජති ඛො ගහපති ජීව්හාධාතු, රසා ව උපෙබ්බායානියා, ජීව්හාවිඤ්ඤාණංඤා, අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා.

සංවිජ්ජති ඛො ගහපති කායධාතු -පෙ- සංවිජ්ජති ඛො ගහපති මනොධාතු, ධම්මා ව මනාපා, මනොවිඤ්ඤාණංඤා, සුඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා. සංවිජ්ජති ඛො ගහපති මනොධාතු, ධම්මා ව අමනාපා, මනොවිඤ්ඤාණංඤා, දුක්ඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති දුක්ඛා වෙදනා. සංවිජ්ජති ඛො ගහපති මනොධාතු, ධම්මා ව උපෙබ්බායානියා, මනොවිඤ්ඤාණංඤා, අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයං එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. එතොවතා ඛො ගහපති ධාතුනානන්තං චුක්ඛං භගවතානි.

1. 13 .7

භාලිද්දකානිසුත්තං

130. එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො අවනතිසු විහරති කුරරසරෙ පවනෙත² පබ්බතෙ, අප් ඛො භාලිද්දකානි³ ගහපති යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපසඤ්ඤාමි -පෙ- එකමන්තං නිසිංහො ඛො භාලිද්දකානි ගහපති ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතද්දොව: චුක්ඛමිදං භනොන භගවතා “ධාතුනානන්තං පටිච්ච උපපජ්ජති එසංසනානන්තං, එසංසනානන්තං පටිච්ච උපපජ්ජති වෙදනානානන්තං”⁴ නි. කප්පනු ඛො භනොන ධාතුනානන්තං පටිච්ච උපපජ්ජති එසංසනානන්තං, එසංසනානන්තං පටිච්ච උපපජ්ජති වෙදනානානන්තං.

ඉධ ගහපති, භික්ඛු වක්ඛුනා රූපං දිස්වා මනාපං ඉකෙන්නනි පජානාති. වක්ඛවිඤ්ඤාණං සුඛවෙදනීයංඤා⁴ එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා. වක්ඛුනා ඛො පනෙව්⁵ රූපං දිස්වා අමනාපං ඉකෙන්නනි පජානාති, වක්ඛවිඤ්ඤාණං දුක්ඛවෙදනීයංඤා එසංසං පටිච්ච උපපජ්ජති දුක්ඛා වෙදනා. වක්ඛුනා පනෙව් රූපං දිස්වා

1. උපෙබ්බායානිය --සා. මනාපා උපෙබ්බායානිය--මජ්ඣ.

2. කුරසරෙ සමපවනෙත--සා, කුරසරෙ පපානෙ--මජ්ඣ.

3. භාලිද්දකානි--මජ්ඣ, 82.

4. සුඛවෙදනීයං, සුඛවෙදනීයං එසංසං--සීඝ්‍ර.

5. පනෙව්. -- සා,

උපෙබාධානීයං ඉත්තෙතනි පජානාති. වක්ඛවිඤ්ඤාණං අද්දසබ්බසුඛ වෙදනීයඤ්ඤාණං එසසං පටිච්ච උපපජ්ජති අද්දසබ්බසුඛා වෙදනා.

පුනර්වපරං ගහපති භික්ඛු¹ සොතෙන සද්දං සුඛා -පෙ- සාතෙන ගන්ධං සාධිකා -පෙ- ජීව්ජාය රසං සාධිකා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිකා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මනාපං ඉත්තෙතනි පජානාති, මනෝවිඤ්ඤාණං සුඛවෙදනීයඤ්ඤාණං එසසං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා. මනසා බො පනෙව ධම්මං විඤ්ඤාය අමනාපං ඉත්තෙතනි පජානාති, මනෝවිඤ්ඤාණං දුකඛවෙදනීයඤ්ඤාණං එසසං පටිච්ච උපපජ්ජති දුකඛා වෙදනා. මනසා බො පනෙව ධම්මං විඤ්ඤාය උපෙබාධානීයං ඉත්තෙතනි පජානාති. මනෝවිඤ්ඤාණං අද්දසබ්බසුඛවෙදනීයඤ්ඤාණං එසසං පටිච්ච උපපජ්ජති අද්දසබ්බසුඛා වෙදනා. එවං බො ගහපති ධාතුනානන්තං පටිච්ච උපපජ්ජති එසසනානන්තං, එසසනානන්තං පටිච්ච උපපජ්ජති වෙදනානානන්තං.

1. 13. 8

නකුලපිතුසුත්තං

131. එකං සමයං භගවා භග්ගෙසු උභරති සුංසුමාරගිරෙ භෙස-කලාවතෙ මීගදයෙ. අප්ඵ බො නකුලපිතා ගහපති යෙන භගවා තෙනුපසංඝාමී -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො බො නකුලපිතා ගහපති භගවන්තං එතදවොච: කො නු බො භතොත හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකවෙච්ච සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ නො පරිනිබ්බායන්ති. කො පන භතොත හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකවෙච්ච සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායන්ති.

සත්ති බො ගහපති වක්ඛවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංඝිතා රජනීයා. තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදති අභිවදති අජේඛාසාය නිට්ඨති, තස්ස තං අභිනාදතො අභිවදතො අජේඛාසාය නිට්ඨතො තත්තිසසිතං විඤ්ඤාණං හොති තදුපාදනං, සඋපාදතො ගහපති භික්ඛු නො පරිනිබ්බායති.

සත්ති බො ගහපති සොතවිඤ්ඤායා සද්දා -පෙ-සාතවිඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීව්ජාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- සකං බො ගහපති මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංඝිතා රජනීයා. තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදති අභිවදති අජේඛාසාය නිට්ඨති. තස්ස තං අභිනාදතො අභිවදතො අජේඛාසාය නිට්ඨතො තත්තිසසිතං විඤ්ඤාණං හොති තදුපාදනං. ස උපාදතො ගහපති භික්ඛු නො පරිනිබ්බායති. අයං බො ගහපති හෙතු .අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවෙච්ච සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ නො පරිනිබ්බායන්ති.

සත්ති ව බො ගහපති වංචාවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජතීයා. තඤ්ඤ භික්ඛු නාභිනඤ්ඤි නාභිවදති නාඤ්ඤාසාය නිට්ඨති. තස්ස තං අනභිනඤ්ඤො අනභිවදතො අනඤ්ඤාසාය නිට්ඨතො න තත්ත්වසිතං විඤ්ඤාණං හොති න තදුපාදනං. අනුපාදනො ගහපති භික්ඛු පරිනිබ්බායති.

සත්ති බො ගහපති සොතවිඤ්ඤායා සද්දා -පෙ- සාතවිඤ්ඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජීව්හාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බො -පෙ-සත්ති බො ගහපති මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජතීයා. තඤ්ඤ භික්ඛු නාභිනඤ්ඤි නාභිවදති නාඤ්ඤාසාය නිට්ඨති. තස්ස තං අනභිනඤ්ඤො අනභිවදතො අනඤ්ඤාසාය නිට්ඨතො න තත්ත්වසිතං විඤ්ඤාණං හොති න තදුපාදනං. අනුපාදනො ගහපති භික්ඛු පරිනිබ්බායති. අයං බො ගහපති හෙතු අයං පට්ඨයො යෙනමිධෙකවෙව සත්තා දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බායතීති.

1. 13. 9

ලොභිවට්ඨතං.

132. එකං සමයං ආයස්මා මහාකම්මානො අවන්තිසු විහරති මකකරකට්ඨෙ අරඤ්ඤකුට්ඨකායං. අථ බො ලොභිවට්ඨසස ව්‍යාභුණස්ස සම්මනුලා අනොවාසිකා කට්ඨභාරකා මානවකා යෙනායස්මතො මහාකම්මානස්ස අරඤ්ඤකුට්ඨකා තෙනුපසංඛ්‍යමිසු, උපසංඛ්‍යමිත්වා පරිතො පරිතො කුට්ඨකාය අනුචක්ඛමන්ති අනුච්චරන්ති උට්ඨාසද්දා මහාසද්දා කාන්තිවි කාන්තිවි සෙලියස්සකාන්ති¹ කරොන්තා² ඉමෙ පන මුණ්ඩකා සමණකා ඉඤ්ඤාකිණ්ණා³ බන්ධුපාදපච්චා, ඉමෙසං භරතකානං සක්කතා ගරුකතා මානිතා පූජිතා අපචිතාති.

අථ බො ආයස්මා මහාකම්මානො විහාරා නික්ඛමිත්වා තෙ මාණවකෙ එගදවොච: මා වො මාණවකා⁴ සද්දමකස්, ධම්මං වො භාසිස්සාමිති. එවං වුත්තෙ තෙ මාණවකා තුණ්භි අහෙසුං. අථ බො ආයස්මා මහාකම්මානො තෙ මාණවකෙ ගාථාභි අරුක්ඛාසි.

සීලුත්තමා⁵ පුබ්බතරා අහෙසුං
තෙ ව්‍යාභුණා යෙ පුරාණං සරන්ති
ගුණානි දාරානි සුරක්ඛිතානි
අහෙසුං තෙසං අභිභුයා කොධං.

1. සෙලියස්සකාන්ති - මජ්ඣිම, සා. සෙලියස්සකාන්ති, අට්ඨකථා.

2. කරොන්ති - මජ්ඣිම.

3. කණ්ණා - මජ්ඣිම, සා.

4. මා මානවකා -- මජ්ඣිම, සා.

5. සීලුත්තරා - සී2.

ධම්මෙ ව ඤානෙ ව රතා අභෙසුං
තෙ බ්‍රාහ්මණා යෙ පුරාණං සරතති
ඉමෙ ව¹ වොක්කඉම ජපාමසෙති²
ගොතෙතන මහා චිසම. වරතති
කොධාහිභුතා පුටු අත්තදණ්ඩා³
විරජ්ඣමානා තසථාවරෙසු⁴

අග්ගනඤ්චාරක්ඛ හවන්ති මොසා
සුපිනොව⁵ ලභං පුරිසක්ඛ විතං
අනාසකා ඵණ්ඩිලසාධිකා ව
පාතො සිතානඤ්ච තයො ව වෙදි.
ධරාජිතං ජවා පඬෙකා මනනා සීලබ්බතං තපො
කුහකා වඩ්ඤ්ඤා ව උදකාවමනාති ව
වණ්ණො ඵතෙ බ්‍රාහ්මණානං කතතිඤ්චිසබ්භාවනා⁶.

විතතඤ්චි සුසමාහිතං විපසක්ඛමනාවිලං
අඛිලං සබ්බභූතෙසු සො මග්ගො බ්‍රහ්මචරිතයා ති.

අථ ඛො තෙ මාණවකා කුපිතා අනත්තමනා යෙන ලොහිවේවා
බ්‍රාහ්මණො තෙත්‍රපසඤ්ඤාමිසු. උපසඤ්ඤාමිතො ලොහිවං බ්‍රාහ්මණං
ඵතදවොටුං යගෙස හවං ජාතෙය්‍ය සමණො මහාකට්ඨානො බ්‍රාහ්මණානං
මනෙත ඵකංසෙන අපවදති⁷ පටිකෙකාසනීති.

ඵවං වුත්තෙ ලොහිවේවා බ්‍රාහ්මණො කුපිතො අහොසි අනත්තමනො.
අථ ඛො ලොහිවේසස බ්‍රාහ්මණස්ස ඵතදහොසි: න ඛො පන මෙතං
පතිරුපං යොහං අඤ්ඤිදත්තු මාණවකානං යෙවසුතො සමණං මහාකට්ඨානං
අකෙකාසෙය්‍යං පරිභාසෙය්‍යං⁸, යනනුනාහං උපසඤ්ඤාමිතො පුච්චෙය්‍යතන්ති.

අථ ඛො ලොහිවේවා බ්‍රාහ්මණො තෙහි මාණවකෙහි සද්ධිං
යෙනායසමා මහාකට්ඨානො තෙත්‍රපසඤ්ඤාමි උපසඤ්ඤාමිතො ආයසමනා
මහාකට්ඨානෙන සද්ධිං සමෙවොදි. සමෙවොදනියං කථං සාරාණියං විනිසාරෙතො
ඵකමනනං නිසීදි. ඵකමනනං නිසීකෙතො ඛො ලොහිවේවා බ්‍රාහ්මණො
ආයසමනනං මහාකට්ඨානං ඵතදවොව.

ආගමංසු තු ඛේධි හො කට්ඨාන, අමොකං සම්බුලා අනෙතවාසිකා
කට්ඨභාරකා මාණවකාති? ආගමංසු ඛේධි තෙ බ්‍රාහ්මණ සම්බුලා
අනෙතවාසිකා කට්ඨභාරකා මාණවකාති. අහු පන හොතො කට්ඨානස්ස
තෙහි මාණවකෙහි සද්ධිං කොචි දෙව කථාසල්ලාපොති? අහු ඛො
මෙ බ්‍රාහ්මණ තෙහි මාණවකෙහි සද්ධිං කොචිදෙව කථාසල්ලාපොති.
යථා කථමපන හොතො කට්ඨානස්ස තෙහි මාණවකෙහි සද්ධිං
අහොසි කථාසල්ලාපොති? ඵවං ඛො මෙ බ්‍රාහ්මණ තෙහි මාණවකෙහි
සද්ධිං අහොසි කථා සල්ලාපො.

1. ඉමෙ ව -- සා.

2. ජපාමසෙති -- සා.

3. සුපුටුත්තදණ්ඩා -- සා.

4. සතණ්ඨා තණ්ඤෙසු -- මජ්.

5. සුපිනෙන - ඩුටු 32.

6. කතාඤ්චිසබ්භාවනා -- මජ්.

7. අපවදති -- සා.

8. අකෙකාසෙය්‍යං විරුක්ඛෙය්‍යං පරිභාසෙය්‍යං -- සා.

සීලුක්ඛමා පුබ්බතරා අභෙසුං

තෙ බ්‍රාහ්මණා, යෙ පුරාණං සරණි. -පෙ-

අබ්ලං සබ්බභූතෙසු සො මග්ගො බ්‍රහ්මපක්ඛියා ති,

එවං ඛො මෙ බ්‍රාහ්මණ තෙහි මාණවකෙහි සද්ධිං අභොසි කථා සලලාපොති:

අගුත්තදාමාරොති භවං කච්චානො ආහ, කිත්තාවතා නු ඛො හො කච්චාන¹, අගුත්තදාමාරො හොතිති? ඉධ බ්‍රාහ්මණ එකමෙව්ච වක්ඛුනා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ අධිමුච්චති, අපිපියරූපෙ රූපෙ ව්‍යාපජ්ජති, අනුපට්ඨිතකායසති ව² විහරති පරිත්තවෙතසො, තඤ්ඤි වෙතොවිමුක්ඛිං පඤ්ඤාවිමුක්ඛිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ඤ්ඤා තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධමමා අපරිසෙසා න නිරුජ්ඣති.

සොනෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන ගඤ්ඤා සාධිතා -පෙ- ජිව්ඤ්ඤා රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤා පියරූපෙ ධම්මෙ අධිමුච්චති, අපිපියරූපෙ ධම්මෙ ව්‍යාපජ්ජති අනුපට්ඨිතකායසති ව විහරති පරිත්තවෙතසො, තඤ්ඤි වෙතොවිමුක්ඛිං පඤ්ඤාවිමුක්ඛිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ඤ්ඤා තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධමමා අපරිසෙසා න නිරුජ්ඣති, එවං ඛො බ්‍රාහ්මණ, අගුත්තදාමාරො හොතිති.

අච්ඡරියං හො කච්චාන, අබ්භූතං හො කච්චාන, යාවඤ්ඤිදං හොතා කච්චානෙන අගුත්තදාමාරොව සමානො අගුත්තදාමාරොති අක්ඛානො ගුත්තදාමාරොති භවං කච්චානො ආහ. කිත්තාවතා නු ඛො හො කච්චාන, ගුත්තදාමාරො හොතිති?

ඉධ බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛු වක්ඛුනා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ නාධිමුච්චති, අපිපියරූපෙ රූපෙ න ව්‍යාපජ්ජති උපට්ඨිතකායසති ව විහරති අප්පමාණවෙතසො, තඤ්ඤි වෙතොවිමුක්ඛිං පඤ්ඤාවිමුක්ඛිං යථාභූතං පජානාති යත්ඤ්ඤා තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධමමා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣති, සොනෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන ගඤ්ඤා සාධිතා -පෙ- ජිව්ඤ්ඤා රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤා පියරූපෙ ධම්මෙ නාධිමුච්චති, අපිපියරූපෙ ධම්මෙ න ව්‍යාපජ්ජති උපට්ඨිතකායසති ව විහරති අප්පමාණවෙතසො, තඤ්ඤි වෙතොවිමුක්ඛිං පඤ්ඤාවිමුක්ඛිං යථාභූතං පජානාති, යත්ඤ්ඤා තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධමමා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣති, එවං ඛො බ්‍රාහ්මණ ගුත්තදාමාරො හොතිති.

අච්ඡරියං හො කච්චාන, අබ්භූතං හො කච්චාන, යාවඤ්ඤිදං හොතා කච්චානෙන ගුත්තදාමාරොව සමානො ගුත්තදාමාරොති අක්ඛානො. අභික්ඛානං හො කච්චාන අභික්ඛානං හො කච්චාන, සෙය්‍යථාපි හො කච්චාන, නික්ඛුජ්ජිතං වා උක්ඛුජ්ජය්‍ය, පච්චරියං වා විවරෙය්‍ය, මුළුඤ්ඤා වා මග්ගං ආවිසෙබ්බය්‍ය, අනුකාරෙ වා තෙලපජ්ජානං ධාරෙය්‍ය වක්ඛුමනො රූපානි දක්ඛිතානි: එවමෙව හොතා කච්චානෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො.

1. නු ඛො කච්චාන -- සිමු සි2.

2. අනුපට්ඨිතකායසති--යනා. කායසති--සිමු.

3. සරාසා. -- යනා.

එසාහං හො කච්චාන, තං හගචන්තං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මෙඤ්ඤි
භික්ඛුසංඝෙඤ්ඤි, උපාසකං මං හවං කච්චානො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ
පාණ්ණපෙතං සරණං ගතං. යථා ච හවං කච්චානො මක්කරකට්ඨෙ
උපාසකකුලානි උපසංඝාමනී, එවමෙව ලොභිච්චකුලං උපසංඝාමතු.
තත්ථ යෙ මාණවකා වා මාණවිකා වා හවන්තං කච්චානං අභිවාදෙසසංකති
පච්චුපට්ඨිසසංකති ආසනං වා උදකං වා දසසංකති තෙසං තං හවිසසති
දීසරත්තං භිතාය සුඛායාති.

1. 13. 10

වෙරහච්චානිසුත්තං.

133, එකං සමයං ආයස්මා උද්ධි කාමණ්ඩායං විහරති තොදෙයාසස
බ්‍රාහ්මණස්ස අලබ්භතො. අථ ඛො වෙරහච්චානිගොත්තාය බ්‍රාහ්මණියා
අනෙතවාසී මාණවකො යෙනායස්මා උද්ධි තෙනුපසංඝාමී. උපසංඝාමීන්වා
ආයස්මා උද්ධිනා සද්ධිං සමෙචාදි, සමෙචාදනීයං කථං සාරාණීයං.
වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසික්කං ඛො තං මාණවකං
ආයස්මා උද්ධි ධම්මො කථාය සංකෘත්තස්ස සමාදපෙසි සමුත්තෙපෙසි
සමප්පංසෙසි.

අථ ඛො සො මාණවකො ආයස්මා උද්ධිනා ධම්මො කථාය
සංකෘත්තො සමාදපිතො සමුත්තෙපිතො සමප්පංසිතො උට්ඨායාසනා
යෙන වෙරහච්චානිගොත්තො බ්‍රාහ්මණී තෙනුපසංඝාමී. උපසංඝාමීන්වා
වෙරහච්චානිගොත්තං බ්‍රාහ්මණී එතදවොච; යග්ගෙ හොති ජාතෙයාසි;
සමණො උද්ධි ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං
පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සවාසද්ධන්තං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං
බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙතීති.

තෙන හි කථං මාණවක, මම වචනෙන සමණං උද්ධිං නිමනෙතභි
ස්වාතන්තාය හත්තනාති. එවං හොතීති ඛො සො මාණවකො
වෙරහච්චානිගොත්තො බ්‍රාහ්මණියා පටිසංඝන්වා යෙනායස්මා උද්ධි
තෙනුපසංඝාමී, උපසංඝාමීන්වා ආයස්මා උද්ධිං එතදවොච: අධිවාසෙතු
කිර හවං උද්ධි අමනාකං ආචරියහරියාය වෙරහච්චානිගොත්තො
බ්‍රාහ්මණියා ස්වාතන්තාය හත්තනාති. අධිවාසෙසි ඛො ආයස්මා උද්ධි
තුණ්හිභාවෙන.

1. මක්කරකතෙ -- මජ්ඣ.

2. ජාතෙයා -- පිච්ඡ, සා, PTS පි.2.

අප්ථො ඛො ආයස්මා උද්ධි තස්සා රක්ඛයා අභිච්ඡෙදන පුබ්බන්තභසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය යෙන වෙරහව්වාතිගොත්තාය බ්‍රාහ්මණියා නිවෙසනං තෙනුපසඛාමී, උපසඛාමීත්වා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි. අප්ථො වෙරහව්වාතිගොත්තා බ්‍රාහ්මණී ආයස්මන්තං උද්ධිං පණිතෙන බාදනියෙන භොජනියෙන සහස්වා සන්තපෙසි සමච්චාරෙසි. අප්ථො වෙරහව්වාතිගොත්තා බ්‍රාහ්මණී ආයස්මන්තං උද්ධිං භුක්තාචිං ඔනීතපත්තපාණිං පාදුකා ආරොහිත්වා උච්ච ආසනෙ නිසිදිත්වා සීසං ඔගුණධීතා¹ ආයස්මන්තං උද්ධිං එතදවොච: හණ් සමණ, ධම්මෙනි. හවිස්සති හගිති සමයොති වත්වා උට්ඨායාසනා පක්කමී².

දුතියමි ඛො සො මාණවකො යෙනායස්මා උද්ධි තෙනුපසඛාමී, උපසඛාමීත්වා ආයස්මනා උද්ධිතා සද්ධිං සමෙදොදි. සමෙදොදනියං කථං සාරාණියං චීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදි.

එකමන්තං නිසිත්තං ඛො තං මාණවකං ආයස්මා උද්ධි ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසි, සමාදපෙසි, සමුක්කෙපෙසි, සමච්චාරෙසි. දුතියමි ඛො සො මාණවකො ආයස්මනා උද්ධිතා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසිතො සමාදපිතො සමුක්කෙපිතො සමච්චාරෙසිතො උට්ඨායාසනා යෙන වෙරහව්වාතිගොත්තා බ්‍රාහ්මණී තෙනුපසඛාමී. උපසඛාමීත්වා වෙරහව්වාතිගොත්තං බ්‍රාහ්මණීං එතදවොච: යඤ්ඤෙ භොති ජානෙය්‍යාසි, සමණො උද්ධි ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සවාසඤ්ඤාං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙතිති. එවමෙවං පන ත්වං මාණවක සමණස්ස උද්ධිස්ස වණ්ණං භාසසි, සමණො පනුද්ධි³ හණ් සමණ ධම්මෙනි පුත්තො සමානො හවිස්සති හගිති සමයොති වත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පක්කන්තොති.

තථා හි පන ත්වං භොති පාදුකා ආරොහිත්වා උච්ච ආසනෙ නිසිදිත්වා සීසං ඔගුණධීතා එතදවොච: හණ් සමණ ධම්මෙනි, ධම්මගරුත්තො හි තෙ හවත්තො ධම්මගාරවාති. තෙන හි ත්වං මාණවක, මම වචනෙන සමණං උද්ධිං නිමක්කෙහි ස්වාත්තාය හත්තොති. එවං භොතීති ඛො සො මාණවකො වෙරහව්වාතිගොත්තාය බ්‍රාහ්මණියා පටිඤ්ඤාත්වා යෙනායස්මා උද්ධි තෙනුපසඛාමී, උපසඛාමීත්වා ආයස්මන්තං උද්ධිං එතදවොච:

අධිවාසෙසි කිර හවං උද්ධි අමුතකං ආවරියහරියාය වෙරහව්වාති ගොත්තාය බ්‍රාහ්මණියා ස්වාත්තාය හත්තොති. අධිවාසෙසි ඛො ආයස්මා උද්ධි තුණ්භිභාවෙන. අප්ථො ඛො ආයස්මා උද්ධි තස්සා රක්ඛයා අභිච්ඡෙදන පුබ්බන්තභසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය යෙන වෙරහව්වාතිගොත්තාය බ්‍රාහ්මණියා නිවෙසනං තෙනුපසඛාමී, උපසඛාමීත්වා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි. අප්ථො වෙරහව්වාතිගොත්තා බ්‍රාහ්මණී ආයස්මන්තං උද්ධිං පණිතෙන බාදනියෙන භොජනියෙන සහස්වා සන්තපෙසි, සමච්චාරෙසි, අප්ථො වෙරහව්වාතිගොත්තා බ්‍රාහ්මණී ආයස්මන්තං උද්ධිං භුක්තාචිං ඔනීතපත්තපාණිං පාදුකා ඔරුහිත්වා නිවෙ ආසනෙ නිසිදිත්වා සීසං විවරිත්වා ආයස්මන්තං උද්ධිං එතදවොච:

1. ඔගුණධීතා - සා.

2. පක්කමී -- සෑග්.

3. උද්ධි - සා.

කිසිනො බො හනෙ, සති අරහනො සුඛද්දං පඤ්ඤාපෙතති? කිසිං අසති අරහනො සුඛද්දං න පඤ්ඤාපෙතති? වක්ඛස්මිං බො හගිති සති අරහනො සුඛද්දං පඤ්ඤාපෙතති, වක්ඛස්මිං අසති අරහනො සුඛද්දං න පඤ්ඤාපෙතති -පෙ- ජිව්හාය අසති අරහනො සුඛද්දං න පඤ්ඤාපෙතති, කායස්මිං -පෙ- මනස්මිං සති අරහනො සුඛද්දං පඤ්ඤාපෙතති, මනස්මිං අසති අරහනො සුඛද්දං න පඤ්ඤාපෙතති.

එවං වුතෙන වෙරහව්වානිගොතො බ්‍රාහ්මණී ආයස්මිනං උද්ධිං එතදවොච: අභික්ඛන්තං හනෙ, අභික්ඛන්තං හනෙ සෙය්‍යථාපි හනෙ නික්ඛන්තං වා උත්තරෙස්සය, පටිට්ඨන්තං වා විවරෙස්සය; මුළුහස්ස වා මග්ගං ආචිකෙඛය්‍ය, අක්ඛිකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය වක්ඛමනො රූපානි දක්ඛිතති. එවමෙවං අයෙයන උද්ධිනා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො, එසාහං අය්‍ය උද්ධි¹ නං හගවන්තං² සරණං ගච්ඡාමි ධම්මඤ්ච භික්ඛුසංඝඤ්ච, උපාසිකං මං අයෙයා උද්ධි ධාරෙතු අජ්ජනග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතනති.

ගහපතිවග්ගො තෙරසමො.

තත්තුද්දනං:

වෙසාලී වජ්ඣ නාලඤ්ඤා භාරඤ්ඤා සොණ සොසිතා
භාලිඤ්ඤා නාලඤ්ඤා ලොභිඤ්ඤා වෙරහව්වානිති.

1. හනෙ, උද්ධි -- සා. .

2. හවන්තං -- සා. .

14. දෙවදහවග්ගො

1. 14. 1

දෙවදහසුත්තං

134. එකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති දෙවදහං නාම සංකායානං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: නාහං භික්ඛුවෙ සබ්බෙසංඤ්ඤව භික්ඛුනං ඡසු එසංඝායනනෙසු අප්පමාදෙන කරණියනති වදම්. න ව පනාහං භික්ඛුවෙ සබ්බෙසංඤ්ඤව භික්ඛුනං ඡසු එසංඝායනනෙසු නාප්පමාදෙන කරණියනති වදම්.

යෙ තෙ භික්ඛුවෙ භික්ඛු අරහන්තො ධිණ්ඨාසවා වුසිතවනෙත්තා කතකරණියා ඔභිතභාරා අනුසුත්තසද්දත්තා පරික්ඛණ්ණවසංඤ්ඤාපතා සමෙදංඤ්ඤා විමුක්තා, තෙසාහං භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං ඡසු එසංඝායනනෙසු නාප්පමාදෙන කරණියනති වදම්. තං කිසං භෙතු, කතං තෙසං අප්පමාදෙන, අභබ්බා තෙ පමජජිතුං.

යෙ ව ඛො තෙහි භික්ඛුවෙ භික්ඛු සෙධා අප්පත්තමානසා අනුත්තරං යොගසෙබ්බං පඤ්ඤාමානා විහරන්ති, තෙසාහං භික්ඛුවෙ භික්ඛුනං ඡසු එසංඝායනනෙසු අප්පමාදෙන කරණියනති වදම්. තං කිසං භෙතුං, සනති භික්ඛුවෙ වක්ඛවිඤ්ඤායා රූපා මනෝරමාපි අමනෝරමාපි, ත්‍යාසා චුක්ඛා චුක්ඛා විත්තං න පරියාදය තිට්ඨනති. චෙතසො අපරියාදනා ආරඬං හොති වීරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති අපමච්ඡධා¹, පසංඤා කායො අසාරඥො, සමාහිතං විත්තං එකග්ගං, ඉමං ඛවාහං භික්ඛුවෙ අප්පමාදඵලං සමපසංඝමානො තෙසං භික්ඛුනං ඡසු එසංඝායනනෙසු අප්පමාදෙන කරණියනති වදම්.

සනති භික්ඛුවෙ සොතවිඤ්ඤායා සද්ද මනෝරමාපි අමනෝරමාපි -පෙ- සකති භික්ඛුවෙ සානවිඤ්ඤායා ගඤ්ඤා මනෝරමාපි අමනෝරමාපි -පෙ- සනති භික්ඛුවෙ ජිව්හාවිඤ්ඤායා රසා මනෝරමාපි අමනෝරමාපි -පෙ- සනති භික්ඛුවෙ කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨකො මනෝරමාපි අමනෝරමාපි -පෙ- සකති භික්ඛුවෙ මනෝවිඤ්ඤායා ධම්මා මනෝරමාපි අමනෝරමාපි ත්‍යාසා චුක්ඛා චුක්ඛා විත්තං න පරියාදය තිට්ඨනති, චෙතසො අපරියාදනා ආරඬං හොති වීරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති අපමච්ඡධා, පසංඤා කායො අසාරඥො, සමාහිතං විත්තං එකග්ගං. ඉමං ඛවාහං භික්ඛුවෙ අප්පමාදඵලං සමපසංඝමානො තෙසං භික්ඛුනං ඡසු එසංඝායනනෙසු අප්පමාදෙන කරණියනති වදම්.

1. අපමච්ඡධා -සී 2, සා. අපමච්ඡධා මජ්ඣ:

1. 14. 2

බණ්ඩුකතං

135. ලාභා වො භික්ඛවෙ, සුලඬං වො භික්ඛවෙ, බණො වො පටිලද්ධො බ්‍රහ්මචරියවාසාය. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ ඡ ඵසසායතනිකා නාම නිරයා. තඤ්ඤං යං කිඤ්චි චක්ඛුනා රූපං පසසති අනිට්ඨරූපං යෙව පසසති නො ඉට්ඨරූපං අකන්තාරූපඤ්ඤෙව පසසති නො කන්තාරූපං අමනාපරූපඤ්ඤෙව පසසති නො මනාපරූපං. යං කිඤ්චි සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤාති -පෙ- යං කිඤ්චි සාතෙන ගන්ධං සායති -පෙ- යං කිඤ්චි ජීව්හාය රසං සායති -පෙ- යං කිඤ්චි කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසති -පෙ- යං කිඤ්චි මනසා ධම්මං විජානාති අනිට්ඨරූපඤ්ඤෙව විජානාති නො ඉට්ඨරූපං අකන්තාරූපඤ්ඤෙව විජානාති නො කන්තාරූපං අමනාපරූපඤ්ඤෙව විජානාති නො මනාපරූපං.

ලාභා වො භික්ඛවෙ, සුලඬං වො භික්ඛවෙ, බණො වො පටිලද්ධො බ්‍රහ්මචරියවාසාය. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ ඡ ඵසසායතනිකා නාම සග්ගා. තඤ්ඤං යං කිඤ්චි චක්ඛුනා රූපං පසසති ඉට්ඨරූපං යෙව පසසති නො අනිට්ඨරූපං, කන්තාරූපඤ්ඤෙව පසසති නො අකන්තාරූපං, මනාපරූපඤ්ඤෙව පසසති නො අමනාපරූපං.

යං කිඤ්චි සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤාති -පෙ- යං කිඤ්චි සාතෙන ගන්ධං සායති -පෙ- යං කිඤ්චි ජීව්හාය රසං සායති -පෙ- යං කිඤ්චි කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසති -පෙ- යං කිඤ්චි මනසා ධම්මං විජානාති ඉට්ඨරූපඤ්ඤෙව විජානාති නො අනිට්ඨරූපං, කන්තාරූපඤ්ඤෙව විජානාති නො අකන්තාරූපං, මනාපරූපඤ්ඤෙව විජානාති නො අමනාපරූපං. ලාභා වො භික්ඛවෙ, සුලඬං වො භික්ඛවෙ, බණො වො පටිලද්ධො බ්‍රහ්මචරියවාසායාති.

1. 14. 3

සග්ගහසුතතං

136. රූපාරාමා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා රූපරත්තා රූපසම්මුදිත්තා¹. රූපවිපරිණාමවීරාගනිරොධා දුක්ඛා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා විහරන්ති. සැදුරාමා -පෙ- ගන්ධාරාමා -පෙ- රසාරාමා -පෙ- ථොට්ඨබ්බාරාමා -පෙ- ධම්මාරාමා භික්ඛවෙ. දෙවමනුස්සා ධම්මරත්තා ධම්මසම්මුදිත්තා¹. ධම්මවිපරිණාමවීරාගනිරොධා දුක්ඛා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා විහරන්ති.

1. රූපසම්මුදිත්තා-මුච්ඡි සා, පි 1, 2.

තථාගතො ච ඛො භික්ඛවෙ අරහං සම්මාසම්මුද්ධො රූපානං
සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි යථාභූතං
විදිත්වා න රූපාරාමො න රූපරතො න රූපසම්මුදිතො, රූපවිපරි-
ණාමවීරාගනිරෝධා සුඛො¹ භික්ඛවෙ තථාගතො විහරති. සද්දනං -පෙ-
ගන්ධානං -පෙ- රසානං -පෙ- ථොඨබ්බානං -පෙ- ධම්මානං
සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි
යථාභූතං විදිත්වා න ධම්මාරාමො න ධම්මරතො න ධම්ම-
සම්මුදිතො ධම්මවිපරිණාමවීරාගනිරෝධා සුඛො භික්ඛවෙ තථාගතො
විහරතීති. ඉදමචොච භගවා, ඉදං වත්වා සුගතො අථාපරං
එතදචොච සත්ථා:

රූපා සද්ද රසා ගන්ධා එසසා ධම්මා ච කෙවලා
ඉඨා කන්තා මනාපා ච යාවතජීති වුච්ඡති.

සදෙවකස්ස ලොකස්ස එතෙ ථො සුඛසම්මතා
යත් වෙතො නිරුජ්ඣාගති තං ධෙසං දුක්ඛසම්මතං.

සුඛන්ති² දිට්ඨමරියෙහි සක්කායඤ්ඤපරොධනං³
පච්චිනිකමීදං හොති සබ්බලොකෙන පස්සතං⁴

යං පරෙ සුඛතො ආහු තදරියා ආහු දුක්ඛතො
යං පරෙ දුක්ඛතො ආහු තදරියා සුඛතො වීදු.

පස්ස ධම්මං දුරාජානං සම්මුලෙනත් අවිදුසු
නිවුත්තානං තමො හොති අක්කාරො අපස්සතං,

සත්ඤ්ඤා විවටං හොති ආලොකො පස්සතාමිච්ච
සන්තිකෙ න චිත්තානති මගා⁵ ධම්මස්ස අකොච්චා

භවිරාගපරෙතෙහි භවසොත්තානුසාරිහි⁶
මාරධෙය්‍යානුපකොති නායං ධම්මො සුසම්මුද්ධො.

කො හු අඤ්ඤා මරියෙහි පදං සම්මුද්ධමරහති.
යමපදං සම්මුද්ධඤ්ඤා පරිනිබ්බන්ති අනාසවාති.

1. සුඛං - සිඬු

2. සුඛං - මජ්ඣං, සුඛඤ්ච - ස්‍යා

3. සක්කායස්‍යනිරෝධනං - මජ්ඣං

4. දසසතං - සි, 1, 2

5. මග්ගා - ස්‍යා

6. භවිරාගානුසාරිහි - සි 1, 2

1. 14. 4

ගයහසුත්තං

137. රූපාරාමා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා රූපරතා රූපසමුද්දිතා, රූපවිපරිණාමවීරාගනිරොධා දුක්ඛා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා විහරන්ති, සද්දරාමා -පෙ- ගඤ්ඤාරාමා -පෙ- රසාරාමා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බාරාමා -පෙ- ධම්මාරාමා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා ධම්මරතා ධම්මසමුද්දිතා, ධම්මවිපරිණාම වීරාගනිරොධා දුක්ඛා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා විහරන්ති.

තථාගතො භික්ඛවෙ අරහං සම්මාසමුද්දො රූපානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා න රූපාරාමො න රූපරතො න රූපසමුද්දිතො, රූපවිපරිණාමවීරාගනිරොධා සුඛො භික්ඛවෙ තථාගතො විහරති -පෙ- සද්දනං -පෙ- ගඤ්ඤානං -පෙ- රසානං -පෙ- ඵොට්ඨබ්බානං -පෙ- ධම්මානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා න ධම්මාරාමො න ධම්මරතො න ධම්මසමුද්දිතො. ධම්මවිපරිණාමවීරාගනිරොධා සුඛො භික්ඛවෙ තථාගතො විහරති.

1. 14. 5

පලාසසුත්තං

138. යං භික්ඛවෙ න තුම්භාකං, තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය භවිස්සති. කිඤ්ඤා භික්ඛවෙ න තුම්භාකං? චක්ඛුං භික්ඛවෙ න තුම්භාකං, තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය භවිස්සති. සොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා න තුම්භාකං තං පඡහථ. සා වො පභීනා භිතාය සුඛාය භවිස්සති. කායො න තුම්භාකං -පෙ- මනො න තුම්භාකං, තං පඡහථ. සො වො පභීනො භිතාය සුඛාය භවිස්සති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යං ඉමස්මිං ජෙතවනෙ කිණ්ණකට්ඨසාධාපලාසං, තං ජනො හරෙය්‍ය වා ධගෙය්‍ය වා යථාපච්චයං වා කරෙය්‍ය. අපි නු තුම්භාකං එවමස්ස, අමෙක ජනො හරති වා ධහති වා යථාපච්චං වා කරොති. නො හෙතං හතෙන. තං කිස්ස හෙතු? න භි නො එතං හතෙන අත්තා වා අත්තනියං වාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චක්ඛු න තුම්භාකං, තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය භවිස්සති. සොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො න තුම්භාකං, තං පඡහථ, සො වො පභීනො භිතාය සුඛාය භවිස්සති.

1. 14. 6

දුතියපලාසසුත්තං

139. යං භික්ඛවෙ න තුමොකං, තං පඡහථ. තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය භවිස්සති. කිංඤ්ඤ භික්ඛවෙ න තුමොකං? රූපා භික්ඛවෙ න තුමොකං, තෙ පඡහථ. තෙ වො පභීනා භිතාය සුඛාය භවිස්සන්ති. සද්දං -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛා -පෙ- ධර්මා න තුමොකං, තෙ පඡහථ. තෙ වො පභීනා භිතාය සුඛාය භවිස්සන්ති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යං ඉඤ්ඤං ජේතවනෙ තිණකට්ඨසාධා-පලාසං, තං ජනො හරෙය්‍ය වා ඩහෙය්‍ය වා යථාපඤ්චයං වා කරෙය්‍ය. අපි නු තුමොකං එවමස්ස: අමෙහ ජනො හරති වා ඩහති වා යථාපඤ්චයං වා කරොතිති. නො හෙතං හනෙත. තං කිස්ස හෙතු? න භි නො එතං හනෙත අත්තා වා අත්තනීයං වාති. එවමෙව ධො භික්ඛවෙ රූපා න තුමොකං, තෙ පඡහථ, තෙ වො පභීනා භිතාය සුඛාය භවිස්සන්ති. සද්දං -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛා පෙ- ධර්මා න තුමොකං තෙ පඡහථ. තෙ වො පභීනා භිතාය සුඛාය භවිස්සන්ති.

1. 14. 7

අජක්ඛන්තඅනිච්චසුත්තං

140. වක්ඛුං භික්ඛවෙ අනිච්චං, යොපි හෙතු යොපි පඤ්චයො වක්ඛුස්ස උප්පාදය යොපි අනිච්චො. අනිඤ්ඤමභුතං භික්ඛවෙ වක්ඛුං කුතො නිඤ්චං භවිස්සති. යොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හා අනිච්චා, යොපි හෙතු යොපි පඤ්චයො ජීව්හා උප්පාදය යොපි අනිච්චො. අනිච්චසමභුතා භික්ඛවෙ ජීව්හා කුතො නිච්චා භවිස්සති. කායො -පෙ- මනො අනිච්චා යොපි¹ හෙතු යොපි පඤ්චයො මනස්ස උප්පාදය යොපි අනිච්චො. අනිච්චසමභුතො භික්ඛවෙ මනො කුතො නිච්චො භවිස්සති².

එවං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිංස නිබ්බන්දති, සොතස්මිංසෙ -පෙ- සාතස්මිංසෙ -පෙ- ජීව්හායපි -පෙ- කායස්මිංසෙ -පෙ- මනස්මිංසෙ නිබ්බන්දති, නිබ්බන්දං වීරජ්ජති, වීරාගා විමුඤ්ඤති, විමුක්ඛස්මිං විමුක්ඛමිති ඤාණං හොති, ධිණං ජාති, වුසිතං වුඤ්ඤායං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාතිති.

1. යොපි භික්ඛවෙ - 9

2. භවිස්සන්ති - සතා

1. 14. 8

අජකිත්තදුක්ඛසුත්තං

141. චක්ඛං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො චක්ඛුස්ස උප්පාදය සොපි දුක්ඛො. දුක්ඛසම්භූතං භික්ඛවෙ චක්ඛං කුතො සුඛං භවිස්සති. යොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හා දුක්ඛං, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො ජීව්හාය උප්පාදය සොපි දුක්ඛං, දුක්ඛසම්භූතා භික්ඛවෙ ජීව්හා කුතො සුඛං භවිස්සති. කායො -පෙ- මනො දුක්ඛං, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො මනස්ස උප්පාදය සොපි දුක්ඛං, දුක්ඛසම්භූතො භික්ඛවෙ මනො කුතො සුඛං භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්වා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 14. 9

අජකිත්තඅනත්තසුත්තං

චක්ඛං භික්ඛවෙ අනත්තා යොපි හෙතු යොපි පච්චයො චක්ඛුස්ස උප්පාදය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්භූතං භික්ඛවෙ චක්ඛං කුතො අත්තා භවිස්සති යොතං අනත්තා -පෙ- සාතං අනත්තා -පෙ- ජීව්හා අනත්තා, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො ජීව්හාය උප්පාදය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්භූතා භික්ඛවෙ ජීව්හා කුතො අත්තා භවිස්සති? කායො අනත්තා -පෙ- මනො අනත්තා, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො මනස්ස උප්පාදය සොපි අනත්තා, අනත්තසම්භූතො භික්ඛවෙ මනො කුතො අත්තා භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්වා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 14. 10

බාහිරඅනිච්චසුත්තං

143. රූපා භික්ඛවෙ අනිච්චා, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපානං උප්පාදය සොපි අනිච්චො, අනිච්චසම්භූතා භික්ඛවෙ රූපා කුතො නිච්චා භවිස්සන්ති සද්දං -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ථොඨංඛා -පෙ- ධම්මා අනිච්චා. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො ධම්මානං උප්පාදය සොපි අනිච්චො. අනිච්චසම්භූතා භික්ඛවෙ ධම්මා කුතො නිච්චා භවිස්සන්ති.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිදුති,
 සංඥෙසුපි නිබ්බිදුති, ගජෙසුපි නිබ්බිදුති, රසෙසුපි
 නිබ්බිදුති, ඵොට්ඨබ්බෙසුපි නිබ්බිදුති ධම්මෙසුපි නිබ්බිදුති
 නිබ්බිදුං වරජති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 14. 11

බාහිරදුක්ඛසුත්තං

144. රූපා භික්ඛවෙ දුක්ඛා, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො
 රූපානං උපපාදය සොපි දුක්ඛො. දුක්ඛසම්භූතා භික්ඛවෙ රූපා
 කුතො සුඛා භවිස්සන්ති සද්දා -පෙ- ගක්ඛා -පෙ- රසා -පෙ-
 ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා දුක්ඛා, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො
 ධම්මානං උපපාදය සොපි දුක්ඛො, දුක්ඛසම්භූතා භික්ඛවෙ ධම්මා
 කුතො සුඛා භවිස්සන්ති.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති
 පජානාතීති.

1.14.12

බාහිරඅනත්තසුත්තං

145. රූපා භික්ඛවෙ අනත්තා, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො
 රූපානං උපපාදය සොපි අනත්තා, අනත්තසම්භූතා භික්ඛවෙ රූපා
 කුතො අනතා භවිස්සන්ති. සද්ද -පෙ- ගක්ඛා -පෙ- රසා -පෙ-
 ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා අනත්තා, යොපි හෙතු යොපි පච්චයො
 ධම්මානං උපපාදය සොපි අනත්තා, අනත්තසම්භූතා භික්ඛවෙ ධම්මා
 කුතො අනතා භවිස්සන්ති.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං
 ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

දෙවදභවගෙගා වුද්දසමො

කත්තුද්දනං:

දෙවදභ ඛණ්ණො¹ සග්ගෙහ ගඤ්ණ² දෙවි හොන්ති පලාසිනා³
 හෙතුනා⁴පි තයො වුක්ඛා තෙ ඛො අජ්ඣක්ඛන බාහිරා⁴ති.

1. දෙවදභො ඛණ්ණ, මජ්ඣ.

2. පග්ගෙහ, අග්ගෙහ සා.

3. දෙවි න කුමනාකමෙව ව, මජ්ඣ.

4. දුට්ඨ අජ්ඣක්ඛනබාහිරා මජ්ඣ, සා.

15. නවපුරාණවග්ගො

1. 15. 1

කමමසුතනං

146. නවපුරාණානි භික්ඛවෙ, කච්චානි දෙසිංසාමී, කච්චනිරොධංඤා, කච්චනිරොධගාමීනිඤ්ඤා පටිපදා. තං සුභාප, සාධුකං මනසිකරොප, භාසිංසාමීති.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ පුරාණං කච්චං¹: චක්ඛුං භික්ඛවෙ පුරාණං කච්චං අභිසංඛතං අභිසංඤ්ඤානයිතං වෙදනීයං දට්ඨංඛං. සොනං පුරාණං කච්චං අභිසංඛතං අභිසංඤ්ඤානයිතං වෙදනීයං දට්ඨංඛං. සානං පුරාණං කච්චං අභිසංඛතං අභිසංඤ්ඤානයිතං වෙදනීයං දට්ඨංඛං. ජීව්හං පුරාණං කච්චං අභිසංඛතං අභිසංඤ්ඤානයිතං වෙදනීයං දට්ඨංඛං. කායො පුරාණං කච්චං අභිසංඛතො අභිසංඤ්ඤානයිතො වෙදනීයො දට්ඨංඛං. මනො පුරාණං කච්චං අභිසංඛතො අභිසංඤ්ඤානයිතො වෙදනීයො දට්ඨංඛං, ඉදං වුවන්ති භික්ඛවෙ, පුරාණං කච්චං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ නවං කච්චං: යං ඛො භික්ඛවෙ එතරහි කච්චං කරොති කායෙන වාචාය මනසා. ඉදං වුවන්ති භික්ඛවෙ නවං කච්චං.

කතමො ච භික්ඛවෙ කච්චනිරොධො: යො ඛො භික්ඛවෙ කායකච්චවට්ඨිකච්චමනොකච්චසං² නිරොධා විමුක්ඛං ඵ්ඤ්ඤාති. අයං වුවන්ති භික්ඛවෙ, කච්චනිරොධො.

කතමො ච භික්ඛවෙ කච්චනිරොධගාමීනි පටිපදා: අයමෙව අරියො අට්ඨංඛිනිකො මග්ගො. සෙය්‍යථීදං: සමොද්ධිං සමොසංසාරො සමොවාචා සමොකච්චනො සමොආචාරො සමොවාය මො සමොසති සමොසමාධි. අයං වුවන්ති භික්ඛවෙ කච්චනිරොධගාමීනි පටිපදා.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ දෙසිතං වො මයා පුරාණං කච්චං දෙසිතං නවං කච්චං, දෙසිතො කච්චනිරොධො, දෙසිතා කච්චනිරොධගාමීනි පටිපදා. යං වො භික්ඛවෙ, සක්ඛාරා කරණියං සාවකානං භිතෙසිතා අනුකමෙකෙන අනුකමං උපාදය, කතං වො තං මයා.³ එතානි භික්ඛවෙ රුක්ඛමුලානි, එතානි සුඤ්ඤාරානි, ක්කායප භික්ඛවෙ, මා පමාදස්, මා පච්ඡා විරුච්ඡාරිතො අහුවස්, අයං වො අමහාකං අනුසාසනීති.

3. කායකමමං වාචාකමමං මනොකමමං - සිමු, සි 2.

4. කතං මො මයා - යා.

1. 15. 2

සප්පායසුත්තං

නිබ්බානසප්පායං වො භික්ඛවෙ පටිපදං දෙසිසුසාමී. තං සුඡාරං, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසුසාමීති. කතමා ව සා භික්ඛවෙ නිබ්බානසප්පායා පටිපදා;

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වක්ඛුං අනිවර්තාති පසුසති, රූපා අනිවර්තාති පසුසති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනිවර්තාති පසුසති, වක්ඛුසම්මසෙසා අනිවර්තාති පසුසති, යමුද්දං වක්ඛුසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමුපි අනිවර්තාති පසුසති.

සොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා අනිවර්තාති පසුසති, රසා අනිවර්තාති පසුසති, ජීව්හාවිඤ්ඤාණං අනිවර්තාති පසුසති, ජීව්හාසම්මසෙසා අනිවර්තාති පසුසති, යමුද්දං ජීව්හාසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමුපි අනිවර්තාති පසුසති.

කායො -පෙ- මනො අනිවර්තාති පසුසති, ධම්මො අනිවර්තාති පසුසති, මනොවිඤ්ඤාණං අනිවර්තාති පසුසති, මනොසම්මසෙසා අනිවර්තාති පසුසති, යමුද්දං මනොසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමුපි අනිවර්තාති පසුසති. අයං ඛො සා භික්ඛවෙ නිබ්බානසප්පායා පටිපදති.

1. 15. 3

දුතියසප්පායසුත්තං

148. නිබ්බානසප්පායං වො භික්ඛවෙ පටිපදං දෙසිසුසාමී. තං සුඡාරං සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසුසාමීති. කතමා ව සා භික්ඛවෙ නිබ්බානසප්පායා පටිපදා;

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වක්ඛුං දුක්ඛානාති පසුසති, රූපා දුක්ඛානාති පසුසති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණං දුක්ඛානාති පසුසති, වක්ඛුසම්මසෙසා දුක්ඛානාති පසුසති, යමුද්දං වක්ඛුසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමුපි දුක්ඛානාති පසුසති.

සොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා දුක්ඛානාති පසුසති, රසා දුක්ඛානාති පසුසති, ජීව්හාවිඤ්ඤාණං දුක්ඛානාති පසුසති, ජීව්හාසම්මසෙසා දුක්ඛානාති පසුසති, යමුද්දං ජීව්හාසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමුපි දුක්ඛානාති පසුසති.

කායො -පෙ- මනො දුක්ඛානාති පසුසති, ධම්මො දුක්ඛානාති පසුසති, මනොවිඤ්ඤාණං දුක්ඛානාති පසුසති, මනොසම්මසෙසා දුක්ඛානාති පසුසති, යමුද්දං මනොසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති. වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමුපි දුක්ඛානාති පසුසති. අයං ඛො සා භික්ඛවෙ නිබ්බානසප්පායා පටිපදති.

1. 15. 4

තතිසසපපායසුත්තං

149. නිබ්බානසප්පායං වො භික්ඛවෙ පටිපදං දෙසිස්සාමි. තං සුඡාට්ඨ, සාධුකං මනසිකරොට්ඨ හාසිස්සාමිති. කතමා ව සා භික්ඛවෙ, නිබ්බානසප්පායා පටිපදා:

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු චක්ඛුං අනත්තාති පස්සති, රූපා අනත්තාති පස්සති, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනත්තාති පස්සති, චක්ඛුසම්මේසො අනත්තාති පස්සති, යමපිදං චක්ඛුසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනත්තාති පස්සති.

සොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා අනත්තාති පස්සති, රසා අනත්තාති පස්සති. ජීව්හාවිඤ්ඤාණං අනත්තාති පස්සති, ජීව්හාසම්මේසො අනත්තාති පස්සති යමපිදං ජීව්හාසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනත්තාති පස්සති.

කායො -පෙ- මනො අනත්තාති පස්සති, ධම්මා අනත්තාති පස්සති, මනොවිඤ්ඤාණං අනත්තාති පස්සති, මනොසම්මේසො අනත්තාති පස්සති, යමපිදං මනොසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනත්තාති පස්සති. අයං ඛො සා භික්ඛවෙ, නිබ්බානසප්පායා පටිපදාති.

1. 15. 5

චතුත්ථසපපායසුත්තං

150. නිබ්බානසප්පායං වො භික්ඛවෙ, පටිපදං දෙසිස්සාමි, තං සුඡාට්ඨ, සාධුකං මනසිකරොට්ඨ, හාසිස්සාමිති. කතමා ව සා භික්ඛවෙ, නිබ්බානසප්පායා පටිපදා:

තං කිම්මඤ්ඤට්ඨ භික්ඛවෙ, චක්ඛුං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනානු තං සමනුපසස්සිතුං “එතං මම ඵයොභමස්මි, ඵයො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙත,

රූපා නිව්චා වා අනිව්චා වාති? අනිව්චා භනෙත -පෙ- චක්ඛුවිඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත -පෙ- චක්ඛුසම්මේසො නිව්චා වා අනිව්චා වාති? අනිව්චා භනෙත -පෙ- යමපිදං චක්ඛුසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත, යම්පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනානු තං සමනුපසස්සිතුං “එතං මම ඵයොභමස්මි, ඵයො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං භනෙත,

සොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො
නිවේදා වා අනිවේදා වානි ? අනිවේදා හනෙත. -පෙ- ධම්මා -පෙ-
මනොවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොසම්මසොකා -පෙ- යමයිදං මනො-
සම්මසංපව්වයා උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා
තමයි නිවේදං වා අනිවේදං වානි ? අනිවේදං හනෙත, යමපනානිවේදං
දුක්ඛං වා තං සුඛං වානි ? දුක්ඛං හනෙත, යමපනානිවේදං දුක්ඛං
විපරිණාමධම්මං කඤ්ඤානු තං සමනුපයයිතුං: “එතං මම, එසො‘හමෙසී,
එසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං හනෙත.

එවං පක්ඝං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුමුදුප්පි
නිබ්බිදුති, රූපෙසුපි නිබ්බිදුති, වක්ඛුච්ඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිදුති,
වක්ඛුසමුදයෙසපි නිබ්බිදුති, යමයිදං වක්ඛුසම්මසංපව්වයා උපපජ්ජති
වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා, අදුක්ඛමසුඛං වා තමමයි නිබ්බිදුති
-පෙ- යමයිදං මනොසම්මසංපව්වයා උපපජ්ජති වේදයිතං සුඛං වා
දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමමුදුප්පි නිබ්බිදුති, නිබ්බිදුං විරජ්ජති
-පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාති.¹ අයං ඛො සා භික්ඛවෙ
නිබ්බානසප්පායපටිපදුති.

1. 15. 6

අනෙතවාසිකසුතං

151. අනනෙතවාසිකමිදං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මවරියං වුක්ඝති අනාවරියකං,
සානෙතවාසිකො² භික්ඛවෙ භික්ඛු සාවරියකො දුක්ඛං න ඵාසු විහරති.
අනනෙතවාසිකො භික්ඛවෙ භික්ඛු අනාවරියකො සුඛං ඵාසු විහරති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සානෙතවාසිකො සාවරියකො දුක්ඛං න
ඵාසු විහරති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වක්ඛුනා රූපං දිස්වා උපපජ්ජති
පාපකා අකුසලා ධම්මා සරසඛක්ඛා සංඤ්ඤාජනියා, ත්‍යාඝං
අනෙතා වසන්ති, අනෙතස්ස වසන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මාති,
තස්මා සානෙතවාසිකොති වුවන්ති, තෙ නං සමුද්ධරන්ති, සමුද්-
ධරන්ති නං පාපකා අකුසලා ධම්මාති, තස්මා සාවරියකොති
වුවන්ති.

පුනව්පරං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සොනෙත සද්දං සුඛා -පෙ-
පුනව්පරං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සානෙත ගතධං සාධිචා -පෙ-
පුනව්පරං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ජීව්හාය රසං සාධිචා
උපපජ්ජති පාපකා අකුසලා ධම්මා සරසඛක්ඛා සංඤ්ඤා
ජනියා -පෙ- පුනව්පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො කායෙන ඵොට්ඨමිඛං
ප්‍රීතිචා -පෙ-

1. පජානාතීති - පිචු.

2. සානෙතවාසිකො - සා.

පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො මනසා ධම්මං විඤ්ඤය උපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා සරසඬාපා සංඤ්ඤප්පතියා, න්‍යායස්ස අනෙතා වසන්ති, අනන්‍යස්ස වසන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මාති, තස්මා සානෙතවාසිකොති වුවන්ති, තෙ නං සමුද්වරන්ති. සමුද්වරන්ති නං පාපකා අකුසලා ධම්මාති, තස්මා සාවරියකොති වුවන්ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සානෙතවාසිකො සාවරියකො දුක්ඛං න ඵාසු විහරති.

කථං ව භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනනෙතවාසිකො අනාවරියකො සුඛං ඵාසු විහරති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වක්ඛුනා රූපං දිස්වා නුපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා සරසඬාපා සංඤ්ඤප්පතියා, න්‍යායස්ස න අනෙතා වසන්ති, න්‍යායස්ස අනෙතා වසන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මාති තස්මා අනනෙතවාසිකොති වුවන්ති. තෙ න නං¹ සමුද්වරන්ති. න සමුද්වරන්ති නං පාපකා අකුසලා ධම්මාති, තස්මා අනාවරියකොති වුවන්ති.

පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සොනෙන සඤ්ඤං සුඛා -පෙ- සානෙන ගන්ධං සායිකා -පෙ- ජීවහාය රසං සායිකා -පෙ- කායෙන ථොඨංඛං ඵුසිකා -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො මනසා ධම්මං විඤ්ඤය නුපපජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා සරසඬාපා සංඤ්ඤප්පතියා, න්‍යායස්ස න අනෙතා වසන්ති, න්‍යායස්ස අනෙතා වසන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මාති, තස්මා අනනෙතවාසිකොති වුවන්ති. තෙ න නං සමුද්වරන්ති, න සමුද්වරන්ති නං පාපකා අකුසලා ධම්මාති තස්මා අනාවරියකොති වුවන්ති.

එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනනෙතවාසිකො අනාවරියකො සුඛං ඵාසු විහරති. අනනෙතවාසිකමිදං භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මචරියං වුස්සන්ති අනාවරියකං. සානෙතවාසිකො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සාවරියකො දුක්ඛං න ඵාසු විහරති. අනනෙතවාසිකො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනාවරියකො සුඛං ඵාසු විහරති.

1. 15. 7

කිම්බුසුත්තං

152. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිකියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යු: “කිම්බුසුං ආවුසො සමඤ්ඤ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සන්ති”ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිකියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: දුක්ඛස්ස ඛො ආවුසො පරිඤ්ඤය භගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සන්ති. සචෙ පන වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිකියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යු: කතමං පන තං ආවුසො දුක්ඛං යස්ස පරිඤ්ඤය සමඤ්ඤ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සන්ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිකියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ:

1. නෙතං - සතා, තෙ නං න - මජ්ඣං.

වක්ඛං බො ආවුසො දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය හගවති
 බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. රූපා දුක්ඛං, තෙසං පරිඤ්ඤාය හගවති
 බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. වක්ඛවිඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය හගවති
 බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. වක්ඛසලෙස්සො දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය
 හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. යමිදං වක්ඛසලෙස්සපච්චයා උප්පජ්ජති
 වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමිදං දුක්ඛං තස්ස
 පරිඤ්ඤාය හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති.

සොතං දුක්ඛං -පෙ- සාතං දුක්ඛං -පෙ- ජීව්හා දුක්ඛං -පෙ-
 කායො දුක්ඛං -පෙ- මනො දුක්ඛං, තස්ස පරිඤ්ඤාය හගවති
 බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති -පෙ- යමිදං මනොසලෙස්ස පච්චයා උප්පජ්ජති
 වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදං දුක්ඛං, තස්ස
 පරිඤ්ඤාය හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. ඉදං බො ආවුසො දුක්ඛං
 යස්ස පරිඤ්ඤාය හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ
 භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යථාති.

1. 15. 8

අත්ථිත්‍රුබොපරියායසුත්තං

153. සාවකථීයං—

අත්ථි තු බො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම භික්ඛු
 අඤ්ඤාත්‍රෙව සද්ධාය අඤ්ඤාත්‍ර¹ රූපියා අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤාත්‍ර
 ආකාරපරිචිතස්සා අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිතිජ්ඣානකකිත්තියා අඤ්ඤාත්‍ර ව්‍යාකරෙය්‍යා:
 “ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථානායාති
 පජානාමි”ති?

හගවමමුලකා නො හනොත, ධම්මා හගවනොත්තකා හගවමපටි-
 සරණා සාධු වත හනොත, හගවනාං යෙව පටිභාතු එතස්ස
 භාසිතස්ස අප්පො, හගවතො සුත්වා භික්ඛු ධාරෙස්සකිති. තෙන භි
 භික්ඛවෙ සුණාථ, සාධුකං මනසිකරොථ, භාසිස්සාමිති. එවං හනොතති
 බො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චස්සොස්ස හගවා එතදවොච:

අත්ථි භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම භික්ඛු අඤ්ඤා-
 ත්‍රෙව සද්ධාය -පෙ- අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිතිජ්ඣානකකිත්තියා අඤ්ඤාත්‍ර
 ව්‍යාකරෙය්‍යා: “ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං නාපරං
 ඉත්ථානායාති පජානාමි”ති. කතමො ව භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං
 ආගමම භික්ඛු අඤ්ඤාත්‍රෙව සද්ධාය -පෙ- අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිතිජ්ඣානකකිත්තියා
 අඤ්ඤාත්‍ර ව්‍යාකරොති: “ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං,
 නාපරං ඉත්ථානායාති පජානාමි”ති:

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු වක්ඛුතා රූපං දිස්වා සනතං වා අජ්ඣා-
 නං රාගද්වේශමොහං අත්ථි මෙ අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහොති
 පජානාති, අසනතං වා අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහං නත්ථි මෙ අජ්ඣානං
 රාගද්වේශමොහොති පජානාති: යනතං භික්ඛවෙ, භික්ඛු වක්ඛුතා රූපං
 දිස්වා සනතං වා අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහං අත්ථි මෙ අජ්ඣානං
 රාගද්වේශමොහොති පජානාති, අසනතං වා අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහං
 නත්ථි මෙ අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහොති පජානාති: අපි නු මෙ
 භික්ඛවෙ, ධම්මා සද්ධාය වා වෙදිතබ්බා, රූපිඤ්ඤා වා වෙදිතබ්බා,
 අනුස්සවෙන වා වෙදිතබ්බා, ආකාරපරිච්ඡේදකො වා වෙදිතබ්බා,
 දිට්ඨිනිර්ක්කානක්කන්තියා වා වෙදිතබ්බා? නොහෙතං භනෙත, නනු
 මෙ භික්ඛවෙ, ධම්මා පඤ්ඤාය දිස්වා වෙදිතබ්බාති? එවමෙතෙන.

අයං¹ බො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම භික්ඛු
 අඤ්ඤාත්‍රෙව සද්ධාය -පෙ- අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිර්ක්කානක්කන්තියා අඤ්ඤා-
 ව්‍යාකරොති: “ධිණං ජාති, වුසිතං ඉභ්බවරියං, කතං කරණියං,
 නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමි”ති.

පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සොතෙන සද්ධං සුඤ්ඤා -පෙ-
 සාතෙන ගඤ්ඤං සාධිතවා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිතවා -පෙ-
 කායෙන ඵොට්ඨබ්බං චුසිතවා -පෙ- පුනවපරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු
 මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සනතං වා අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහං අත්ථි
 මෙ අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහොති පජානාති, අසනතං වා අජ්ඣානං
 රාගද්වේශමොහං නත්ථි මෙ අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහොති පජානාති.
 යනතං භික්ඛවෙ, භික්ඛු මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සනතං වා
 අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහං අත්ථි මෙ අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහොති
 පජානාති, අසනතං වා අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහං නත්ථි මෙ
 අජ්ඣානං රාගද්වේශමොහොති පජානාති, අපි නු බො මෙ² භික්ඛවෙ,
 ධම්මා සද්ධාය වා වෙදිතබ්බා -පෙ- දිට්ඨිනිර්ක්කානක්කන්තියා වා
 වෙදිතබ්බාති? නොහෙතං භනෙත, නනු මෙ භික්ඛවෙ, ධම්මා පඤ්ඤාය
 දිස්වා වෙදිතබ්බාති? එවමෙතෙන.

අයමුඛි බො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම
 භික්ඛු අඤ්ඤාත්‍රෙව සද්ධාය අඤ්ඤාත්‍ර රූපිඤ්ඤා අනුස්සවා
 අඤ්ඤාත්‍ර ආකාරපරිච්ඡේදකා අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිර්ක්කානක්කන්තියා අඤ්ඤා-
 ව්‍යාකරොති: “ධිණං ජාති, වුසිතං ඉභ්බවරියං, කතං කරණියං,
 ආපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමි”ති.

1. 15. 9

ඉන්ද්‍රියසම්පන්නසුත්තං.

154. සාමන්තියං —

අථ බො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුප-
 සඤ්ඤාමි -පෙ- එකමනං නිසිංකො බො සො භික්ඛු භගවනං.
 එතදවොච: ඉන්ද්‍රියසම්පන්නො ඉන්ද්‍රියසම්පන්නොති භනෙත, වුවච්ඡි,
 කිත්තාවතා නු බො භනෙත, ඉන්ද්‍රියසම්පන්නො හොතිති?

1. අයමි - සිඬු, සා.

2. අපිනුමේ - මිසං.

වක්ඛුන්ද්‍රයෙ වෙ භික්ඛු උදයබ්බයානුපසංසි¹ විහරනො වක්ඛු-
න්ද්‍රයෙ නිබ්බන්දුති -පෙ- සොන්ද්‍රියෙ -පෙ- සාන්ද්‍රියෙ -පෙ-
ජීවහින්ද්‍රියෙ -පෙ- කායින්ද්‍රියෙ -පෙ- මනින්ද්‍රියෙ වෙ භික්ඛු උදය-
ව්‍යයානුපසංසි විහරනො මනින්ද්‍රියෙ නිබ්බන්දුති, නිබ්බන්දං විරජ්ජති,
විරාගා විමුච්චති, විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති ඤාණං හොති. ඛිණං ජාති,
වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාති.
එත්තාවතා ඛො භික්ඛු ඉන්ද්‍රියසම්පන්නො හොතිති.

1. 15. 10

ධම්මකථිකසූතනං

155. සාව්‍යජියං —

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංසමි
-පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං
එතදවොච : ධම්මකථිකො ධම්මකථිකොති භනෙන වුච්ඡති,
කිත්තාවතා නු ඛො භනොති, ධම්මකථිකො හොතිති ?

වක්ඛුස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බන්දය විරාගාය නිරොධාය ධම්මං
දෙසෙති, ධම්මකථිකො භික්ඛුති අලං වචනාය ; වක්ඛුස්ස වෙ භික්ඛු
නිබ්බන්දය විරාගාය නිරොධාය පටිපන්නො හොති, ධම්මොනුධම්ම-
පටිපන්නො භික්ඛුති අලං වචනාය ; වක්ඛුස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බන්ද
විරාගා නිරොධා අනුපාදවිමුක්තො හොති, දිට්ඨධම්මනිබ්බානායංහො
භික්ඛුති අලං වචනාය ;

සොත්තස්ස -පෙ- සාත්තස්ස -පෙ- ජීව්‍යාය -පෙ- කායස්ස -පෙ-
මත්තස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බන්දය විරාගාය නිරොධාය ධම්මං දෙසෙති,
ධම්මකථිකො භික්ඛුති අලං වචනාය ; මත්තස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බන්දය
විරාගාය නිරොධාය පටිපන්නො හොති, ධම්මොනුධම්මපටිපන්නො
භික්ඛුති අලං වචනාය ; ම ස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බන්ද විරාගා නිරොධා
අනුපාදවිමුක්තො හොති, දිට්ඨධම්මනිබ්බානායංහො භික්ඛුති අලං
වචනායාති.

නවපුරාණවග්ගො පඤ්චදසමො.

තත්‍රඥෙනං

කම්මං වත්තාරි සප්පායා අනනොචාසිකිමස්සියා
අස්සී නු ඛො පරියායො ඉන්ද්‍රියකරිකෙන වාති

තත්‍ර වග්ගද්දනං

යොගකෙකම්මඤ්ච ලොකඤ්ච ගහපති දෙවදගෙන ව
නවපුරාණෙන පඤ්ඤායං තතියං තෙන වුච්ඡතිති.

තතියො පණ්ණාසකො.

1. උදයව්‍යයානුපසංසි - පෙසං. සිඉ

16. නාන්දිකබයවග්ගො

1. 16. 1

අජකුත්තනාන්දිකබයඅනිවසුත්තං

156. සාවකීයං—

අනිච්ඡං යෙව භික්ඛවෙ භික්ඛු වක්ඛං අනිවචනං පසසති. සාසසා¹ හොති සමොදිට්ඨි, සමො පසසං නිබ්බිද්දති, නාන්දිකබයා රාගකබයො රාගකබයා නාන්දිකබයො නාන්දිරාගකබයා විත්තං ‘සුචිමුත්තනනි’ වුවවතී. අනිවචං යෙව භික්ඛවෙ, භික්ඛු සොනං අනිවචනං පසසති -පෙ- සානං අනිවචනං පසසති -පෙ- ජිව්හං අනිවචනං පසසති -පෙ- කායං අනිවචනං පසසති -පෙ- අනිවචං යෙව භික්ඛවෙ භික්ඛු මනං අනිවචනං පසසති සාසසා හොති සමොදිට්ඨි, සමො පසසං නිබ්බිද්දති, නාන්දිකබයා රාගකබයො රාගකබයා නාන්දිකබයො නාන්දිරාගකබයා විත්තං සුචිමුත්තනනි වුවවතී.

1. 16. 2

බහිදධානාන්දිකබයඅනිවසුත්තං

157. අනිවෙදියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛු රූපෙ අනිවචනං පසසති, සාසසා හොති සමොදිට්ඨි, සමො පසසං නිබ්බිද්දති, නාන්දිකබයා රාගකබයො රාගකබයා නාන්දිකබයො නාන්දිරාගකබයා විත්තං සුචිමුත්තනනි වුවවතී. අනිවෙදියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛු සද්දෙ -පෙ- ගන්ධෙ -පෙ- රසෙ -පෙ- ථොට්ඨිකෙ -පෙ- ධර්මෙ අනිවචනං පසසති, සාසසා හොති සමොදිට්ඨි, සමො පසසං නිබ්බිද්දති, නාන්දිකබයා රාගකබයො, රාගකබයා නාන්දිකබයො, නාන්දිරාගකබයා විත්තං සුචිමුත්තනනි වුවවතී.

1. 16. 3

අජකුත්තනාන්දිකබයයොනියොසුත්තං

158. වක්ඛං භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොථ, වක්ඛඅනිවචනං සථාගුතං සමනුපසසථ, වක්ඛං භික්ඛවෙ භික්ඛු යොනියො මනසිකරොතො වක්ඛඅනිවචනං සථාගුතං සමනුපසසතො වක්ඛසේමසි නිබ්බිද්දති, නාන්දිකබයා රාගකබයො, රාගකබයා නාන්දිකබයො නාන්දිරාගකබයා විත්තං සුචිමුත්තනනි වුවවතී.

සොනං භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොපං -පෙ- සානං භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොපං -පෙ- ජිව්හං භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොපං ජිව්හානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සප්පං, ජිව්හං භික්ඛවෙ භික්ඛු යොනියො මනසිකරොනොනො ජිව්හානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සනොනො ජිව්හායපි නිබ්බිද්දති -පෙ- විහ්නං සුචිත්තනන්ති වුච්චති.

කායං භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොපං, -පෙ- මනං භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොපං, මනානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සප්පං, මනං භික්ඛවෙ භික්ඛු යොනියො මනසිකරොනොනො මනානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සනොනො මනසමිමපි නිබ්බිද්දති, නන්දිකඛයා රාගකඛයො රාගකඛයා නන්දිකඛයො නන්දිරාගකඛයා විහ්නං සුචිත්තනන්ති වුච්චති.

1. 16. 4

බහිද්ධා නන්දිකඛයයොනියොසුත්තං

159. සාවස්ථියං -

රූපෙ භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොපං, රූපානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සප්පං, රූපෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු යොනියො මනසිකරොනොනො රූපානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සනොනො රූපෙසු නිබ්බිද්දති, නන්දිකඛයා රාගකඛයො, රාගකඛයා නන්දිකඛයො, නන්දිරාගකඛයා විහ්නං සුචිත්තනන්ති වුච්චති.

සද්දෙ භික්ඛවෙ -පෙ- ගජෙ භික්ඛවෙ -පෙ- රසෙ භික්ඛවෙ -පෙ- ථොට්ඨංඨෙ භික්ඛවෙ -පෙ- ධම්මෙ භික්ඛවෙ යොනියො මනසිකරොපං, ධම්මානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සප්පං, ධම්මෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු යොනියො මනසිකරොනොනො ධම්මානිව්වතඤ්ඤා යථාභූතං සමනුපස්සනොනො ධම්මෙසු නිබ්බිද්දති, නන්දිකඛයා රාගකඛයො, රාගකඛයා නන්දිකඛයො, නන්දිරාගකඛයා විහ්නං සුචිත්තනන්ති වුච්චති.

1. 16. 5

සමාධිසුත්තං

160. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ජීවකම්බවනෙ. නත්තං භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි 'භික්ඛවො'ති; හදනෙති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටසෙසාසු, භගවා එතදවොච: සමාධිං භික්ඛවෙ භාවෙථ, සමාහිතස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො යථාභූතං ඔක්ඛායති.¹ කිඤ්ඤා යථාභූතං ඔක්ඛායති:

1. ඔක්ඛායති - සයායා.

වක්ඛං අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, රූපා අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, වක්ඛවිඤ්ඤාණං අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, වක්ඛ-සම්මන්සො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, යමපිදං වක්ඛසම්මන්ස-පච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, සොනං -පෙ- ඝාතං -පෙ- ජිව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, ධම්මො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, මනොවිඤ්ඤාණං අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, මනොසම්මන්සො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, යමපිදං මනොසම්මන්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති. සමාධිං භික්ඛවෙ භාවෙට්ඨ, සමාහිතස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො යථාභූතං ඔක්ඛායති.

1. 16. 6

පටිසල්ලානසුත්තං

161. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ජීවකම්බවනෙ, තත්ථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතාසි 'භික්ඛවො'ති -පෙ- පටිසල්ලානෙ භික්ඛවෙ යොගමාපජ්ජට්ඨ පතිසල්ලිනස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො යථාභූතං ඔක්ඛායති¹ කිඤ්ච යථාභූතං ඔක්ඛායති:

වක්ඛං අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, රූපා අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, වක්ඛවිඤ්ඤාණං අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, වක්ඛ-සම්මන්සො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, යමපිදං වක්ඛසම්මන්ස-පච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති.

සොනං -පෙ- ඝාතං -පෙ- ජිව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, ධම්මො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, මනොවිඤ්ඤාණං අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, මනොසම්මන්සො අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, යමපිදං මනොසම්මන්සපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිවචනං යථාභූතං ඔක්ඛායති, පටිසල්ලානෙ භික්ඛවෙ යොගමාපජ්ජට්ඨ, පටිසල්ලිනස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො යථාභූතං ඔක්ඛායති.

1. 16. 7

කොට්ඨිතඅනිවචසුත්තං

162. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො යෙන භගවා තෙනුප සම්ඤ්ඤා, උපසංඝාතීන්ද්‍රියා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීනෙතො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො භගවන්තං එතදවොච: සාධු මෙ භගෙන, භගවා සද්ධිකෙතන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුත්වා එකො වූපකට්ඨො අප්පමනෙතො ආනාපි පහිතනො විහරෙය්‍යනති.

1. පක්ඛායති - සි 1. පච්චක්ඛායති - සි 2

යං ඛො කොට්ඨිත අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; කිංඤ්ඤි කොට්ඨිත අනිච්චං, චක්ඛුං ඛො කොට්ඨිත අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. රූපා අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනිච්චං තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුසම්මසො අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යමිදං චක්ඛුසම්මසොපට්ටයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදං අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො.

සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හා අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. රසා අනිච්චං -පෙ- ජීව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජීව්හාසම්මසො -පෙ- යමිදං ජීව්හාසම්මසොපට්ටයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදං අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො.

කායො -පෙ- මනො අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; ධම්මො අනිච්චං -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං අනිච්චං -පෙ- මනොසම්මසො අනිච්චං -පෙ- යමිදං මනොසම්මසො පට්ටයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදං අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යං ඛො කොට්ඨිත, අනිච්චං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 16. 8.

කොට්ඨිත දුක්ඛ සුත්තං

163. සාවකීයං —

එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයසමා මහාකොට්ඨිතො හගවන්තං එතදවොච: සාධු මෙ හත්තෙ හගවා සධ්ධිත්තො ධම්මං දෙසෙතු යමහං හගවන්තො ධම්මං සුත්තං -පෙ- විහරෙය්‍යානති. යං ඛො කොට්ඨිත දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. කිංඤ්ඤි කොට්ඨිත, දුක්ඛං: චක්ඛුං ඛො කොට්ඨිත දුක්ඛං. තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. රූපා දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො; චක්ඛුවිඤ්ඤාණං දුක්ඛං තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුසම්මසො දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යමිදං චක්ඛුසම්මසොපට්ටයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදං දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො;

සොතං දුක්ඛං -පෙ- සානං දුක්ඛං -පෙ- ජීව්හං දුක්ඛං -පෙ- කායො දුක්ඛං -පෙ- මනො දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ධම්මො දුක්ඛං -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං දුක්ඛං -පෙ- මනොසම්මේයො දුක්ඛං -පෙ- යමිදං මනොසම්මේයපච්චයා උප්පජ්ඣති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදි දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යං ටො කොට්ඨිත දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 16. 9

කොට්ඨිතඅනන්තසුත්තං

164. සාවතරියං —

එකමන්තං නිසින්නො ටො ආයුධො මහාකොට්ඨිතො භගවන්තං එතදවොච: සාධු මෙ භතෙන භගවා සම්බින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුචා -පෙ- විහරෙය්‍යන්ති. යො ටො කොට්ඨිත අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. කො ච කොට්ඨිත අනන්තා: චක්ඛං ටො කොට්ඨිත අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. රූපා අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. චක්ඛුසම්මේයො අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යමිදං චක්ඛුසම්මේය පච්චයා උප්පජ්ඣති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදි අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො.

සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හං -පෙ- කායො -පෙ- මනො අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ධම්මො අනන්තා -පෙ- මනො විඤ්ඤාණං අනන්තා -පෙ- මනොසම්මේයො අනන්තා -පෙ- යමිදං මනො සම්මේයපච්චයා උප්පජ්ඣති වේදයිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමිදි අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යො ටො කොට්ඨිත අනන්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 16. 10

මිච්ඡාදිට්ඨිපභානසුත්තං

165. අප ටො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නො ටො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: කප්පත්ත ටො භතෙන ජානතො කපං පයානො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයතිති?

වක්ඛං ඛො භික්ඛු අනිවට්ඨො ජානතො පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති, රූපෙ අනිවට්ඨො ජානතො පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණං අනිවට්ඨො ජානතො පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති, වක්ඛුසම්මසං අනිවට්ඨො ජානතො පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති, යමිදං වක්ඛුසම්මසංපවට්ඨා උපපජ්ජති වෙදගිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි අනිවට්ඨො ජානතො පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති,

සොනං අනිවට්ඨො -පෙ- සානං -පෙ- ජීවිහං -පෙ- කායං -පෙ- මනං අනිවට්ඨො ජානතො පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති, ධම්මෙ අනිවට්ඨො -පෙ- මනෝවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනෝසම්මසං -පෙ- යමිදං මනෝසම්මසංපවට්ඨා උපපජ්ජති වෙදගිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමි අනිවට්ඨො ජානතො පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති. එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසසනො මිච්ඡාදිට්ඨි පභීයති.

1. 16. 11

සක්කායදිට්ඨිප්පභානසුත්තං.

166. සාවස්ථියං —

එකමනතං නිසිංහො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතද්වොච: කථන්තු ඛො භන්ත ජානතො කථං පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති?

වක්ඛං ඛො භික්ඛු දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, රූපෙ දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණං දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, වක්ඛුසම්මසං දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, යමිදං වක්ඛුසම්මසංපවට්ඨා උපපජ්ජති වෙදගිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති.

සොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීවිහං -පෙ- කායං -පෙ- මනං දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, ධම්මෙ දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, මනෝවිඤ්ඤාණං දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, මනෝසම්මසං දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති, යමිදං මනෝසම්මසංපවට්ඨා උපපජ්ජති වෙදගිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමි දුක්ඛතො ජානතො පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති. එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පසසනො සක්කායදිට්ඨි පභීයති.

1. 16. 12

අත්තානුදිට්ඨිපපභානසුත්තං

167. සාවඤ්ඤාං —

එකමන්තං නිසිනො ඛො යො භික්ඛු භගවන්තං එතද
වොච්ඤා කථනානුචො භතො ජානතො කථං පස්සතො අත්තානුදිට්ඨි
පභීයති?

වක්ඛං ඛො භික්ඛු අනත්තො ජානතො පස්සතො අත්තානුදිට්ඨි
පභීයති, රූපෙ අනත්තො ජානතො පස්සතො අත්තානුදිට්ඨි පභීයති,
වක්ඛුච්ඡිකුණං අනත්තො ජානතො පස්සතො අත්තානුදිට්ඨි පභීයති,
වක්ඛුසම්මසං අනත්තො ජානතො පස්සතො අත්තානුදිට්ඨි පභීයති,
යම්පිදං වක්ඛුසම්මසංපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා
අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මි අනත්තො ජානතො පස්සතො අත්තානුදිට්ඨි
පභීයති.

යොතං -පෙ- ඝාතං - පෙ - ජීව්හං -පෙ- කායං -පෙ- මනං
අනත්තො ජානතො පස්සතො අත්තානුදිට්ඨි පභීයති, ධම්මෙ අනත්ත
තො -පෙ- මනොච්ඡිකුණං අනත්තො -පෙ- මනොසම්මසං
අනත්තො -පෙ- යම්පිදං මනොසම්මසංපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං
වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තස්මි අනත්තො ජානතො පස්සතො
අත්තානුදිට්ඨි පභීයති. එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පස්සතො
අත්තානුදිට්ඨි පභීයති.

නන්දිකංචය වග්ගො සොළසමො.

තත්තුද්දානං:

නන්දිකංචයන වන්තාරො - ජීවකඛවනෙ දූවෙ
කොට්ඨිතෙන තයො වුත්තා - මිච්ඡාසකකාය අත්තතොති.

17. සටහිපෙය්‍යාලො

1. 17. 1

අනිච්ඡක්‍යුතතං

168. ඥානස්සං —

යං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො ඡන්‍දෙ පහාතඤ්ඤා.
කිංඤ්ඤි භික්‍ඛවෙ අනිච්චං: චක්‍ඛුං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො¹ ඡන්‍දෙ
පහාතඤ්ඤා. යොතං අනිච්චං-පෙ-සානං අනිච්චං-පෙ-ජීව්හා අනිච්චං
-පෙ-කායො අනිච්චො-පෙ-මනො අනිච්චො, තත්‍ර වො ඡන්‍දෙ
පහාතඤ්ඤා. යං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො ඡන්‍දෙ පහාතඤ්ඤාති.

1. 17. 2

අනිච්චරාගස්‍යුතතං

169. යං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො රාගො පහාතඤ්ඤා.
කිංඤ්ඤි භික්‍ඛවෙ අනිච්චං චක්‍ඛුං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො රාගො
පහාතඤ්ඤා. යොතං අනිච්චං-පෙ-සානං අනිච්චං-පෙ-ජීව්හා අනිච්චං
-පෙ-කායො අනිච්චො-පෙ-මනො අනිච්චො, තත්‍ර වො රාගො
පහාතඤ්ඤා. යං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො රාගො පහාතඤ්ඤාති.

1. 17. 3

අනිච්ච ඡන්‍දරාගස්‍යුතතං

170. යං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො ඡන්‍දරාගො පහාතඤ්ඤා.
කිංඤ්ඤි භික්‍ඛවෙ අනිච්චං: චක්‍ඛුං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො
ඡන්‍දරාගො පහාතඤ්ඤා. යොතං අනිච්චං-පෙ-සානං අනිච්චං-පෙ-
ජීව්හා අනිච්චං-පෙ-කායො අනිච්චො-පෙ-මනො අනිච්චො, තත්‍ර
වො ඡන්‍දරාගො පහාතඤ්ඤා. යං භික්‍ඛවෙ අනිච්චං, තත්‍ර වො
ඡන්‍දරාගො පහාතඤ්ඤාති.

1. 17. 4 - 6

දුක්ඛඡන්‍ද-දුක්ඛරාග-දුක්ඛඡන්‍දරාගස්‍යුතතානි

171-173. යං භික්‍ඛවෙ දුක්ඛං, තත්‍ර වො ඡන්‍දෙ පහාතඤ්ඤා, රාගො
පහාතඤ්ඤා, ඡන්‍දරාගො පහාතඤ්ඤා. කිංඤ්ඤි භික්‍ඛවෙ දුක්ඛං: චක්‍ඛුං
භික්‍ඛවෙ දුක්ඛං තත්‍ර වො ඡන්‍දෙ පහාතඤ්ඤා රාගො පහාතඤ්ඤා
ඡන්‍දරාගො පහාතඤ්ඤා. යොතං දුක්ඛං-පෙ-සානං දුක්ඛං-පෙ-ජීව්හා
දුක්ඛං-පෙ-කායො දුක්ඛො-පෙ-මනො දුක්ඛො, තත්‍ර වො ඡන්‍දෙ
පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ඡන්‍දරාගො පහාතඤ්ඤා. යං භික්‍ඛවෙ
දුක්ඛං තත්‍ර වො ඡන්‍දෙ පහාතඤ්ඤා, රාගොපහාතඤ්ඤා, ඡන්‍දරාගො
පහාතඤ්ඤාති.

1. 17. 7 - 9

අනත්තජඤ්ඤා, අනත්තරාග, අනත්තජඤ්ඤාගසුත්තානි

174-176. යො භික්ඛවෙ අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා. රාගො පහාතඤ්ඤා-ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. කො ච භික්ඛවෙ අනත්තා : වකඛුං භික්ඛවෙ අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජිව්ඤා -පෙ- කායො -පෙ- මනො අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. යො භික්ඛවෙ අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤාති.

1. 17. 10 - 12

බාහිරානිච්ඡජඤ්ඤා, බාහිරානිච්ඡරාග, බාහිරානිච්ඡ ජඤ්ඤාගසුත්තානි

177-179. යං භික්ඛවෙ අනිච්ඡං, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. කිංඤ්ඤා භික්ඛවෙ අනිච්ඡං : රූපා භික්ඛවෙ අනිච්ඡං, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. සද්දං -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොඨ්ඨිකා -පෙ- ධම්මා අනිච්ඡා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. යං භික්ඛවෙ අනිච්ඡං, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤාති.

1. 17. 13 - 15

බාහිර දුක්ඛජඤ්ඤා, බාහිර දුක්ඛරාග, බාහිරදුක්ඛ ජඤ්ඤාගසුත්තානි

180-182. යං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. කිංඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛං : රූපා භික්ඛවෙ දුක්ඛං, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. සද්දං -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොඨ්ඨිකා -පෙ- ධම්මා දුක්ඛං, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤා. යං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, තත්‍ර වො ජඤ්ඤා පහාතඤ්ඤා, රාගො පහාතඤ්ඤා, ජඤ්ඤාගො පහාතඤ්ඤාති.

1. 17. 16 - 18

**බාහිරානතනජඤ - බාහිරානතතරාග - බාහිරානතන
ජඤරාගසුත්තානි.**

183-185. යො භික්ඛවෙ අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ජඤ්ඤරාගො පභාතබ්බො. කො ව භික්ඛවෙ අනත්තා: රුපා භික්ඛවෙ අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ජඤ්ඤරාගො පභාතබ්බො. සද්දා -පෙ- ගඤ්ඤා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බො -පෙ- ධම්මො අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ජඤ්ඤරාගො පභාතබ්බො. යො භික්ඛවෙ අනත්තා, තත්‍ර වො ජඤ්ඤ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ජඤ්ඤරාගො පභාතබ්බොති.

1. 17. 19

අතීතානිච්චසුත්තං

186. වක්ඛං භික්ඛවෙ අනිච්චං අතීතං, සොතං අනිච්චං අතීතං, සානං අනිච්චං අතීතං, ජීව්හා අනිච්චා අතීතා, කායො අනිච්චො අතීතො, මනො අනිච්චො අතීතො. එවං පඤ්ඤං භික්ඛවෙ සුත්ථා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිමි නිබ්බිද්දති, සොතස්මිමි නිබ්බිද්දති, සානස්මිමි නිබ්බිද්දති, ජීව්හායපි නිබ්බිද්දති, කායස්මිමි නිබ්බිද්දති, මනස්මිමි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරුජ්ජති, විරාගා විමුක්ඛති විමුක්ඛස්මි. විමුක්ඛස්මි ඤාණං හොති. ඛිණ්ණා ජාති, වුසිතං ඉහවෙරියං, කතං කරුණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 20

අනාගතානිච්චසුත්තං

187. වක්ඛං භික්ඛවෙ අනිච්චං අනාගතං, සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා අනිච්චා අනාගතා, කායො -පෙ- මනො අනිච්චො අනාගතො. එවං පඤ්ඤං භික්ඛවෙ සුත්ථා, අරියසාවකො වක්ඛුස්මිමි නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 21

පච්චුප්පන්තානිච්චසුත්තං

188. වක්ඛං භික්ඛවෙ අනිච්චං පච්චුප්පන්තං, සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා අනිච්චා පච්චුප්පන්තා, කායො -පෙ- මනො අනිච්චො පච්චුප්පන්තො. එවං පඤ්ඤං භික්ඛවෙ සුත්ථා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිමි නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 22 - 24

අතීත දුක්ඛ, අනාගත දුක්ඛ, පච්චපපනන දුක්ඛසුත්තානි

189-191. වක්ඛං භික්ඛවෙ දුක්ඛා අතීතං අනාගතං පච්චප්පනං,
සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා දුක්ඛා අතීතා අනාගතා පච්චප්පනා,
කායො -පෙ- මනො දුක්ඛා අතීතො අනාගතො¹ පච්චප්පනො.
එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො වක්ඛස්මිලෙහි නිබ්බිදන්ති
-පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 25 - 27

අතීතානතක, අනාගතානතක, පච්චපපනනානතකසුත්තානි

192-194. වක්ඛං භික්ඛවෙ අනන්තා අතීතං අනාගතං පච්චප්පනං,
සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හා අනන්තා අතීතා අනාගතා පච්චප්පනා,
කායො -පෙ- මනො අනන්තා අතීතො අනාගතො පච්චප්පනො.
එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො වක්ඛස්මිලෙහි නිබ්බිදන්ති
-පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 28 - 30

**බාහිර අතීතානිච්ච, බාහිර අනාගතානිච්ච,
බාහිර පච්චපපනනානිච්චසුත්තානි**

195-197. රූපා භික්ඛවෙ අනිච්චා අතීතා අනාගතා පච්චප්පනා,
සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛා -පෙ- ධම්මා අනිච්චා
අතීතා අනාගතා පච්චප්පනා. එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො
රූපෙසුපි නිබ්බිදන්ති, සඤ්ඤෙසුපි නිබ්බිදන්ති, ගන්ධෙසුපි නිබ්බිදන්ති,
රසෙසුපි නිබ්බිදන්ති, ඵොට්ඨංඛෙසුපි නිබ්බිදන්ති, ධම්මෙසුපි නිබ්බිදන්ති.
නිබ්බිදං විරජජති විරාගා විමුච්ඡති. විමුක්තස්මිං විමුක්තාමීති ඤාණං
භොති. ඛිණ්ණජාති, චුළුභංගං, භ්‍රමණවර්ණං, කතං කරණියං, නාපරං
ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 31 - 33

**බාහිරාතීත දුක්ඛ, බාහිරානාගත දුක්ඛ,
බාහිර පච්චපපනනදුක්ඛසුත්තානි**

198-200. රූපා භික්ඛවෙ දුක්ඛා අතීතා අනාගතා පච්චප්පනා,
සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛා -පෙ- ධම්මා දුක්ඛා
අතීතා අනාගතා පච්චප්පනා. එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො
රූපෙසුපි නිබ්බිදන්ති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 34 - 36

**බාහිර අතීතානතක, බාහිර අනාගතානතක,
බාහිර පච්චපපනනානතකසුත්තානි**

201-203. රූපා භික්ඛවෙ අනන්තා අතීතා අනාගතා² පච්චප්පනා,
සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛා -පෙ- ධම්මා අනන්තා
අතීතා අනාගතා පච්චප්පනා. එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරිය
සාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිදන්ති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. අතීතානාගතො-පි

2. අතීතානාගතො - පිච්ඡි.

1. 17. 37

අතීතයදනිවවසුතං

204. සාවකපීයං —

වක්ඛං භික්ඛවෙ අනිච්චං අතීතං, යදනිවං තං දුක්ඛං,
 යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං 'නෙතං මම, නෙසො'භමසී,
 න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සමමුප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.
 සොතං අනිච්චං -පෙ- සාතං අනිච්චං -පෙ- ජීව්හා අනිච්චා -පෙ-
 කායො අනිච්චො -පෙ- මනො අනිච්චො අතීතො, යදනිවං තං
 දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං 'නෙතං මම, නෙසො'-
 භමසී, න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සමමුප්පඤ්ඤාය
 දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ අරියසාවකො වක්ඛුස්මිපි නිබ්බිඤ්ඤි -පෙ-
 නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 38

අනාගතයදනිවවසුතං

205. වක්ඛං භික්ඛවෙ අනිච්චං අනාගතං, යදනිවං තං දුක්ඛං,
 යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං 'නෙතං මම, නෙසො'භමසී,
 න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සමමුප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.
 සොතං අනිච්චං -පෙ- සාතං අනිච්චං -පෙ- ජීව්හා අනිච්චා -පෙ- කායො
 අනිච්චො -පෙ- මනො අනිච්චො අනාගතො, යදනිවං තං දුක්ඛං,
 යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං 'නෙතං මම, නෙසො'භමසී,
 න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සමමුප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිපි නිබ්බිඤ්ඤි
 -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 39

පච්චුප්පන්නයදනිවවසුතං

206. වක්ඛං භික්ඛවෙ අනිච්චං පච්චුප්පන්නං, යදනිවං තං දුක්ඛං,
 යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං 'නෙතං මම, නෙසො'භමසී,
 න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සමමුප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.
 සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජීව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො
 අනිච්චො පච්චුප්පන්නො, යදනිවං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා
 තං 'නෙතං මම, නෙසො'භමසී, න මෙසො අන්තා'ති එවමෙතං
 යථාභූතං සමමුප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිපි නිබ්බිඤ්ඤි
 -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 40 - 42

අතීත යං දුක්ඛං, අනාගත යං දුක්ඛං, පච්චසන්නා යං දුක්ඛසුත්තානි

207-209. වක්ඛං භික්ඛවෙ දුක්ඛං අතීතං අනාගතං පච්චසන්නං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං “නෙතං මම නෙසො’භමස්මි න මෙසො අනතා’ති එවමෙතං යථාභූතං සමුප්පෙය්‍යෙය්‍ය දට්ඨංඛං. සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හං -පෙ- කායො -පෙ- මනො දුක්ඛො අතීතො අනාගතො පච්චුප්පෙය්‍යො. යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං “නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනතා’ති එවමෙතං යථාභූතං සමුප්පෙය්‍යෙය්‍ය දට්ඨංඛං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො වක්ඛෙය්‍යෙය්‍ය නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 43 - 45

**අතීත යදනන්ත, අනාගත යදනන්ත,
පච්චසන්න යදනන්තසුත්තානි**

210-212. වක්ඛං භික්ඛවෙ අනන්තා අතීතං අනාගතං පච්චසන්නං, යදනන්තා තං “නෙතං මම නෙසො’භමස්මි න මෙසො අනතා’ති එවමෙතං යථාභූතං සමුප්පෙය්‍යෙය්‍ය දට්ඨංඛං. සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හං -පෙ- කායො -පෙ- මනො අනන්තා අතීතො අනාගතො පච්චසන්නො, යදනන්තා තං “නෙතං මම නෙසො’භමස්මි න මෙසො අනතා’ති එවමෙතං යථාභූතං සමුප්පෙය්‍යෙය්‍ය දට්ඨංඛං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො වක්ඛෙය්‍යෙය්‍ය නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 46 - 48

**බාහිරාතීත යදනිච්ච, බාහිරානාගත යදනිච්ච,
බාහිර පච්චසන්න යදනිච්චසුත්තානි**

213-215. රූපා භික්ඛවෙ අනිච්චා අතීතා අනාගතා පච්චසන්නා, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං “නෙතං මම නෙසො’භමස්මි න මෙසො අනතා’ති එවමෙතං යථාභූතං සමුප්පෙය්‍යෙය්‍ය දට්ඨංඛං. සද්දා -පෙ- ගඤ්ඤා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨංඛො -පෙ- ධම්මො අනිච්චා අතීතා අනාගතා පච්චසන්නා, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං “නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනතා’ති එවමෙතං යථාභූතං සමුප්පෙය්‍යෙය්‍ය දට්ඨංඛං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 49 - 51

**බාහිරාතීත යංදුක්ඛ-බාහිරානාගත යංදුක්ඛ-
බාහිරපච්චුප්පනන යංදුක්ඛ සුත්තානි**

216-218. රූපා භික්ඛවෙ දුක්ඛා අතීතා, අනාගතා, පච්චුප්පනා. යං දුක්ඛං තදනන්තා. යදනන්තා තං “නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනතා”ති එවමෙනං යථාභූතං සමුප්පාදකස්ස දට්ඨබ්බං. සද්දා -පෙ- ගක්ඛා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා දුක්ඛා අතීතා අනාගතා පච්චුප්පනා, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා තං “නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනතා”ති එවමෙනං යථා භූතං සමුප්පාදකස්ස දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො රූපෙසු පි නිබ්බිඤ්ඤි -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 52 - 54

**බාහිරාතීත යදනන්ත-බාහිරානාගත යදනන්ත-
බාහිරපච්චුප්පනන යදනන්ත සුත්තානි**

219-221. රූපා භික්ඛවෙ අනන්තා අතීතා අනාගතා පච්චුප්පනා යදනන්තා තං “නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනතා”ති එවමෙනං යථාභූතං සමුප්පාදකස්ස දට්ඨබ්බං. සද්දා -පෙ- ගක්ඛා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා අනන්තා අතීතා අනාගතා පච්චුප්පනා යදනන්තා තං “නෙතං මම, නෙසො’භමස්මි, න මෙසො අනතා”ති එවමෙනං යථාභූතං සමුප්පාදකස්ස දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො රූපෙසු පි නිබ්බිඤ්ඤි -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 55

අජකධතතායතන අනිච්චසුත්තං

222. චක්ඛුං භික්ඛවෙ අනිච්චං, සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජිව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො අනිච්චො. එවං පසං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො චක්ඛුස්මිමුපි නිබ්බිඤ්ඤි -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 56

අජකධතතායතන දුක්ඛසුත්තං

223. චක්ඛුං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, සොතං -පෙ- සාතං -පෙ- ජිව්හා -පෙ- කායො -පෙ- මනො දුක්ඛං. එවං පසං භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො චක්ඛුස්මිමුපි නිබ්බිඤ්ඤි -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 57

අජකිත්තායතන අනත්තසුත්තං.

224. චක්ඛුං භික්ඛවෙ අනත්තා, සොතං -පෙ- සානං -පෙ- පිච්ඡා -පෙ- කායො -පෙ- චන්තො අනත්තා. එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරිය සාවකො චක්ඛුසමුද්ධි නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 58

බාහිරායතන අනිච්චසුත්තං.

225. රූපා භික්ඛවෙ අනිච්චා, සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ථොට්ඨංඛා -පෙ- ධර්මො අනිච්චා. එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 59

බාහිරායතන දුක්ඛසුත්තං.

226. රූපා භික්ඛවෙ දුක්ඛා, සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ථොට්ඨංඛා -පෙ- ධර්මො දුක්ඛා. එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. 17. 60

බාහිරායතන අනත්තසුත්තං.

227. රූපා භික්ඛවෙ අනත්තා, සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ථොට්ඨංඛා -පෙ- ධර්මො අනත්තා. එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරිය සාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති -පෙ- නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

සට්ඨිපෙය්‍යාලො සමතෙතා.

තත්ත්වදානං:

ඡන්දෙනට්ඨාරස නොනති අනිතෙන ච දෙව නව
සදනිට්ඨාරස වුත්තා තයො අජකිත්තබාහිරා
පෙය්‍යාලො සට්ඨිකො වුත්තො බුද්ධොදිච්චබන්ධුනාති.

18. සමුද්දවගො

1. 18. 1

සමුද්දසුතං

228. සමුද්දො සමුද්දොති භික්ඛවෙ අසුතවා පුපුජනො භාසති නෙසො භික්ඛවෙ අරියස්ස චිත්තෙ සමුද්දො, මහා එසො භික්ඛවෙ උදකරාසි, මහා උදකණ්ණවො. චක්ඛු භික්ඛවෙ පුරිසස්ස සමුද්දො, තස්ස රූපමයො වෙගො. යො තං රූපමයං වෙගං සහති, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ අතරි චක්ඛු සමුද්දං සලාමි¹ සාවච්චං සගාභං සරක්ඛස්සං තිණ්ණණා පාරගතො² ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

සොතං - පෙ - සාතං - පෙ - ජිව්ඤා භික්ඛවෙ පුරිසස්ස සමුද්දො, තස්ස රසමයො වෙගො, යො තං රසමයං වෙගං සහති, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ අතරි ජිව්ඤාසමුද්දං සලාමි සාවච්චං සගාභං සරක්ඛස්සං තිණ්ණණා පාරගතො² ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො. කායං - පෙ - මනො භික්ඛවෙ පුරිසස්ස සමුද්දො, තස්ස ධම්මමයො වෙගො, යො තං ධම්මමයං වෙගං සහති, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ අතරි මනොසමුද්දං සලාමි සාවච්චං සගාභං සරක්ඛස්සං තිණ්ණණා පාරගතො ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

යො ඉමං සමුද්දං සගාභං
සරක්ඛස්සං සලාමිහයං³ දුක්ඛරං අවච්ඡරි
ස වෙදගු වුසිතබ්‍රහ්මචරියො
ලොකත්තගු පාරගතොති වුවච්ඡිති.

1. 18. 2

දුතියසමුද්දසුතං

229. සමුද්දො සමුද්දොති භික්ඛවෙ අසුතවා පුපුජනො භාසති, නෙසො භික්ඛවෙ අරියස්ස චිත්තෙ සමුද්දො, මහා එසො භික්ඛවෙ උදකරාසි, මහා උදකණ්ණවො. සහති භික්ඛවෙ චක්ඛුවිකේඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ අරියස්ස චිත්තෙ සමුද්දො.

1. සලාමිමි - සායා.

2. පාරගතො - මර්ඝය.

3. සලාමිහයං - සායා.

එක්ථායං සදෙවකො ලොකො සමාරකො සබ්බමකො සස්සමණ
බ්‍රාහ්මණී පජා සදෙවමනුසස්සා යෙභුයොන සමුක්ඛා¹ තත්තා²කුලකජානා
ගුළාගුණධීකජානා³ මුඤ්ඤබ්බජභූතා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං සංසාරං
නාතිවත්තති.

සන්ති භික්ඛවෙ සොනවිඤ්ඤායා සද්දා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ
සානවිඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ ජීව්හාවිඤ්ඤායා රසා
-පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ
මනොවිඤ්ඤායා ධ්වනිං ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුප
සංභිතා රජනීයා. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ අරියස්ස චිතයෙ සමුද්දො
එක්ථායං සදෙවකො ලොකො සමාරකො සබ්බමකො සස්සමණ
බ්‍රාහ්මණීපජා සදෙවමනුසස්සා යෙභුයොන සමුක්ඛා තත්තාකුලකජානා
ගුළාගුණධීකජානා මුඤ්ඤබ්බජභූතා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං සංසාරං
නාතිවත්තති.

යස්ස රාගො ච දෙසො ච අවිජ්ජා ච විරාජිතා සො ඉමං
සමුද්දං සගාහං සරකබ්බං සලාමිහයං දුග්ගරං⁴ අවුත්තරි.

සබ්බාතිගො මවුච්ඡතො නිරූපධි
පභාසි දුක්ඛං අසුනබ්බවාය
අත්ථංගතො සො න පමාණමෙති⁵
අමොහධි මවුරාජනති බ්‍රාමිනි.

1. 18. 3

බාළියිකොපමසුත්තං

230. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ බාළියිකො ආමිසගතං බළියං ගමහීරෙ
උදකරහදෙ පක්ඛිපෙය්‍යා, තමෙනං අඤ්ඤතරො ආමිසවක්ඛු මට්ඨො
ගිලෙය්‍යා; එවං හි සො භික්ඛවෙ මට්ඨො ගිලිතබළියො⁶ බාළියිකස්ස
අනායං ආපනෙතා ව්‍යසනං ආපනෙතා යථාකාමකරණීයො බාළියිකස්ස.
එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ජයිමෙ බළියා ලොකප්පිං අනායාස සන්තානං,
ව්‍යාබාධාය⁷ පාණිනං. කතමෙ ඡ;

සන්ති භික්ඛවෙ වක්ඛුච්ඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා
පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, තඤ්ඤා භික්ඛු අභිනාදති අභිවදති
අපේක්ඛාසාය තිට්ඨති, අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ භික්ඛු ගිලිතබළියො මාරස්ස
අනායං ආපනෙතා ව්‍යසනං ආපනෙතා යථාකාමකරණීයො පාපිමතො.
සන්ති භික්ඛවෙ සොනවිඤ්ඤායා සද්දා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ
සානවිඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- සන්ති භික්ඛවෙ ජීව්හාවිඤ්ඤායා රසා

1. සමුද්දා - ස්‍යා.
2. කන්තා - ස්‍යා.
3. කුලගුණධීකජානා - මජ්ඣ.
4. සලාමිහයං සුග්ගතරං - ස්‍යා.
5. නසුනෙති - මජ්ඣ.
6. ගිලිබළියො - ස්‍යා.
7. වධාය - මජ්ඣ, ස්‍යා.

-පෙ- සනති භික්ඛවෙ කායච්ඤායා ථොට්ඨංඛා -පෙ- සනති භික්ඛවෙ මනෝච්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤ භික්ඛු අභිනාදති අභිවදති අජේක්ඛාසාය තිට්ඨති අයං වුවන් භික්ඛවෙ භික්ඛු ගිලිතබළියො මාරස්ස අනායං ආපනෙතා ව්‍යසනං ආපනෙතා යථාකාමකරණියො පාපිමනො.

සනති ව භික්ඛවෙ¹ චක්ඛුච්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤ භික්ඛු නාභිනාදති නාභිවදති නාජේක්ඛාසාය තිට්ඨති, අයං වුවන් භික්ඛවෙ භික්ඛු න ගිලිතබළියො මාරස්ස, අහෙදී බළියං; න අනායං ආපනෙතා, න ව්‍යසනං ආපනෙතා, න යථාකාමකරණියො පාපිමනො.

සනති භික්ඛවෙ සොතච්ඤායා සද්දා -පෙ- සනති භික්ඛවෙ සානච්ඤායා ගන්ධා -පෙ- සනති භික්ඛවෙ ජීව්හාච්ඤායා රසා -පෙ- සනති භික්ඛවෙ කාය ච්ඤායා ථොට්ඨංඛා -පෙ- සනති භික්ඛවෙ මනෝච්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා, තඤ්ඤ භික්ඛු නාභිනාදති නාභිවදති නාජේක්ඛාසාය තිට්ඨති, අයං වුවන් භික්ඛවෙ භික්ඛු න ගිලිතබළියො මාරස්ස, අහෙදී බළියං, න අනායං ආපනෙතා, න ව්‍යසනං ආපනෙතා, න යථාකාමකරණියො පාපිමනොති.

1. 18. 4

බීරරුකෙබ්බපමසුත්තං

231. යස්ස කසස්ථි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා චක්ඛු ච්ඤායොස්ස රූපෙස්ස යො රාගො සො අත්ථි, යො දෙසො සො අත්ථි, යො මොහො සො අත්ථි, යො රාගො සො අප්පභීනො, යො දෙසො සො අප්පභීනො, යො මොහො සො අප්පභීනො; නස්ස පරිත්තා වෙපි චක්ඛුච්ඤායා රූපා චක්ඛුස්ස ආපාථං ආගච්ඡන්ති, පරියාදියනෙතවාස්ස විතං, කො පන වාදෙ අධිමන්තානං. තං කිස්ස හෙතු? යො භික්ඛවෙ රාගො සො අත්ථි, යො දෙසො සො අත්ථි, යො මොහො සො අත්ථි; යො රාගො සො අප්පභීනො, යො දෙසො සො අප්පභීනො, යො මොහො සො අප්පභීනො; -පෙ-

1. සනති භික්ඛවෙ - ඩ 1, ස්‍යා.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා මනො-
විඤ්ඤයොසු ධම්මෙසු යො රාගො සො අත්ථි, යො දෙසො සො
අත්ථි, යො මොහො සො අත්ථි; යො රාගො සො අප්පභිනො, යො
දෙසො සො අප්පභිනො, යො මොහො සො අප්පභිනො; තස්ස
පරිත්තා වෙපි මනො විඤ්ඤයා ධම්මා මනස්ස ආපාථං ආගච්ඡති
පරියාදියනෙතවාස්ස විත්තං, කො පන වාදෙ අධිමත්තානං. තං කිස්ස
හෙතු? යො භික්ඛවෙ රාගො සො අත්ථි, යො දෙසො සො අත්ථි,
යො මොහො සො අත්ථි; යො රාගො සො අප්පභිනො, යො
දෙසො සො අප්පභිනො, යො මොහො සො අප්පභිනො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ධීරරුසෙඛා, අස්සජෝ වා නිග්‍රොධො වා
පිලසෙඛා¹ වා උදුඹෙරො වා දහරො තරුණො කොමාරකො, තමෙන-
පුරිසො තිණ්භාය කුයාරියා යනො යනො² ආභිඤ්ජයා,³ ආගච්ඡයා
ධීරහති. එවමහතෙන. තං කිස්ස හෙතු: යං හි භතෙන ධීරං තං
අත්ථිති. එවමෙව ධො භික්ඛවෙ යස්ස කස්සචි භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා
වා චක්ඛුවිඤ්ඤයොසු රුපෙසු යො රාගො සො අත්ථි, යො දෙසො
සො අත්ථි, යො මොහො සො අත්ථි; යො රාගො සො අප්පභිනො
යො දෙසො සො අප්පභිනො, යො මොහො සො අප්පභිනො;
තස්ස පරිත්තා වෙපි චක්ඛුවිඤ්ඤයා රූපා චක්ඛුස්ස ආපාථං
ආගච්ඡති, පරියාදියනෙතවාස්ස විත්තං. කො පන වාදෙ අධිමත්තානං
තං කිස්ස හෙතු: යො රාගො සො අත්ථි, යො දෙසො සො අත්ථි,
යො මොහො සො අත්ථි, යො රාගො සො අප්පභිනො, යො
දෙසො සො අප්පභිනො, යො මොහො සො අප්පභිනො -පෙ-

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා ජිව්හා
විඤ්ඤයොසු රසෙසු යො රාගො සො අත්ථි -පෙ- යස්ස කස්සචි
භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා මනො විඤ්ඤයොසු ධම්මෙසු
යො රාගො සො අත්ථි, යො දෙසො සො අත්ථි, යො මොහො සො
අත්ථි; යො රාගො සො අප්පභිනො, යො දෙසො සො අප්පභිනො
යො මොහො සො අප්පභිනො, තස්ස පරිත්තා වෙපි මනො විඤ්ඤයා
ධම්මා මනස්ස ආපාථං ආගච්ඡති, පරියාදියනෙතවාස්ස විත්තං. කො
පන වාදෙ අධිමත්තානං. තං කිස්ස හෙතු: යො රාගො සො අත්ථි,
යො දෙසො සො අත්ථි, යො මොහො සො අත්ථි; යො රාගො
සො අප්පභිනො, යො දෙසො සො අප්පභිනො යො මොහො
සො අප්පභිනො.

1. පිලකු - ස්‍යා.

2. අනො යනො - පිටු

3. භිඤ්ජයා (අවධිකරා)

යස්ස කස්සථි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා චක්ඛු විඤ්ඤායොස්ස රූපෙස්ස යො රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි; යො රාගො සො පභීනො යො දෙසො සො පභීනො, යො මොහො සො පභීනො, තස්ස අධිමනා වෙපි චක්ඛුවිඤ්ඤායා රූපා චක්ඛුස්ස ආපාරං ආගච්ඡන්ති, නෙවස්ස විතං පරියාදියන්ති, කො පන වාදෙ පරිත්තානං. නං කිස්ස හෙතු: යො භික්ඛවෙ රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි; යො රාගො සො පභීනො, යො දෙසො සො පභීනො, යො මොහො සො පභීනො -පෙ-

යස්ස කස්සථි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා ජිව්හා විඤ්ඤායොස්ස රසෙස්ස -පෙ- යස්ස කස්සථි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා මනෝවිඤ්ඤායොස්ස ධර්මෙස්ස යො රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි, යො රාගො සො පභීනො යො දෙසො සො පභීනො, යො මොහො සො පභීනො; තස්ස අධිමනා වෙපි මනෝවිඤ්ඤායා ධර්මා මනස්ස ආපාරං ආගච්ඡන්ති, නෙවස්ස විතං පරියාදියන්ති, කො පන වාදෙ පරිත්තානං. නං කිස්ස හෙතු: යො භික්ඛවෙ රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි, යො රාගො සො පභීනො, යො දෙසො සො පභීනො, යො මොහො සො පභීනො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ධීරරුකෙඛා අස්සකො වා නිග්‍රොධො වා පිලකෙඛා වා උදුමබරො වා සුකෙඛා කොලාපො ථෙරොවසස්සිකො, තමෙනං පුරිසො කිණ්ඤාය කුයාරියා යතො යතො ආභිඤ්ඤා, ආගච්ඡෙය්‍ය ධීරකත්ථි. නො හෙතං හතෙන. නං කිස්ස හෙතු: යං හි හතෙන ධීරං. නං නත්ථීති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්ස කස්සථි භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා චක්ඛුවිඤ්ඤායොස්ස රූපෙස්ස යො රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි; යො රාගො සො පභීනො, යො දෙසො සො පභීනො යො මොහො සො පභීනො; තස්ස අධිමනා වෙපි චක්ඛු-විඤ්ඤායා රූපා චක්ඛුස්ස ආපාරං ආගච්ඡන්ති, නෙවස්ස විතං පරියාදියන්ති, කො පන වාදෙ පරිත්තානං. නං කිස්ස හෙතු: යො රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි, යො රාගො සො පභීනො, යො දෙසො සො පභීනො යො මොහො සො පභීනො -පෙ-

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛස්ස වා භික්ඛුනියා වා ජිව්හා විඤ්ඤයොසු රසෙසු -පෙ- යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛස්ස වා භික්ඛුනියා වා මනො විඤ්ඤයොසු ධම්මෙසු යො රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි, යො රාගො සො පභීනො, යො දෙසො සො පභීනො, යො මොහො සො පභීනො, තස්ස අධිමනො වෙපි මනොවිඤ්ඤයා, ධම්මො මනස්ස ආපාථං ආගච්ඡන්ති, නෙවස්ස විතං පරියාදියන්ති, කො පන වාදෙ පරිත්තානං. තං කිස්ස හෙතු: යො රාගො සො නත්ථි, යො දෙසො සො නත්ථි, යො මොහො සො නත්ථි, යො රාගො සො පභීනො, යො දෙසො සො පභීනො, යො මොහො සො පභීනොති.

1. 18. 5

කොට්ඨිකසූතතං

232. එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මා ව මහා කොට්ඨිකො ඛාරාණ්ඩියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මීගදයෙ. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිකො සායන්හසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා ආයස්මා සාරිපුත්තො සද්ධිං සම්මොදි, සම්මොදන්තියං කථං ඛාරාණ්ඩියං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිකො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච:

කිත්තු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත චක්ඛු රූපානං සඤ්ඤායුජනං රූපා චක්ඛුස්ස සඤ්ඤායුජනං, සොනං සද්දානං සඤ්ඤායුජනං සද්දා සොනස්ස සඤ්ඤායුජනං, සානං ගන්ධානං සඤ්ඤායුජනං ගන්ධා සානස්ස සඤ්ඤායුජනං, ජිව්හා රසානං සඤ්ඤායුජනං රසා ජිව්හාය සඤ්ඤායුජනං, කායො ඵොට්ඨබ්බානං සඤ්ඤායුජනං ඵොට්ඨබ්බා කායස්ස සඤ්ඤායුජනං, මනො ධම්මානං සඤ්ඤායුජනං, ධම්මා මනස්ස සඤ්ඤායුජනන්ති?

න ඛො ආවුසො කොට්ඨික, චක්ඛු රූපානං සඤ්ඤායුජනං, න රූපා චක්ඛුස්ස සඤ්ඤායුජනං. යඤ්චි තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡතුරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤායුජනං -පෙ- න ජිව්හා රසානං සඤ්ඤායුජනං, න රසා ජිව්හාය සඤ්ඤායුජනං. යඤ්චි තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡතුරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤායුජනං -පෙ- න මනො ධම්මානං සඤ්ඤායුජනං, න ධම්මා මනස්ස සඤ්ඤායුජනං. යඤ්චි තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡතුරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤායුජනං.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො කාළො ව ඛලිවද්දො¹ ඔදනො ව ඛලිවද්දො එකෙන දමෙන වා යොග්ගෙන වා සංයුක්තා අසප්ප, යො නු බො එවං වදෙය්‍යා: කාළො ඛලිවද්දො ඔදනස්ස ඛලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, ඔදනො ඛලිවද්දො කාළස්ස ඛලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනං. සමො නු බො සො වදමානො වදෙය්‍යාති. නො හෙකං ආවුසො. න බො ආවුසො කාළො ඛලිවද්දො ඔදනස්ස ඛලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, නපි ඔදනො ඛලිවද්දො කාළස්ස ඛලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යෙන ව බො තෙ එකෙන දමෙන වා යොග්ගෙන වා සංයුක්තා, තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං.

එවමෙව බො ආවුසො න වක්ඛු රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං, න රූපා වක්ඛුස්ස සංඤ්ඤාප්පනං. යඤ්ච තත්ථ තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න ජීව්හා රසානං සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං, න ධම්මා මනස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ච තත්ථ තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං.

වක්ඛු වා ආවුසො රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං අභවිස්ස, රූපා වා වක්ඛුස්ස සංඤ්ඤාප්පනං අභවිස්ස, න ඉදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සමො දුක්ඛක්ඛයාය, යත්මා ව බො ආවුසො න වක්ඛු රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං න රූපා වක්ඛුස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ච තත්ථ තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං, තත්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සමො දුක්ඛක්ඛයාය -පෙ-

ජීව්හා වා ආවුසො රසානං සංඤ්ඤාප්පනං අභවිස්ස, රසා වා ජීව්හාය සංඤ්ඤාප්පනං, න ඉදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සමො දුක්ඛක්ඛයාය, යත්මා ව බො ආවුසො න ජීව්හා රසානං සංඤ්ඤාප්පනං න රසා ජීව්හාය සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ච තත්ථ තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං, තත්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සමො දුක්ඛක්ඛයාය -පෙ-

මනො වා ආවුසො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං අභවිස්ස, ධම්මා වා මනස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, න ඉදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සමො දුක්ඛක්ඛයාය. යත්මා ව බො ආවුසො න මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං, න ධම්මා මනස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ච තත්ථ තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං, තත්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සමො දුක්ඛක්ඛයාය.

තදම්නාපෙතං ආවුසො පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා න වක්ඛු රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං, න රූපා වක්ඛුස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ච තත්ථ තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න ජීව්හා රසානං සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං, න ධම්මා මනස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ච තත්ථ තද්දුහයං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං.

සංවිජ්ජති ඛො ආවුසො හගවතො වක්ඛු, පඤ්ඤාති හගවා වක්ඛුනා රූපං, ඡන්දරාගො හගවතො නත්ථි, සුච්චුක්ඛවිනො හගවා -පෙ- සංවිජ්ජති ඛො ආවුසො හගවතො ජීව්හා, සායති හගවා ජීව්හාය රසං, ඡන්දරාගො හගවතො නත්ථි, සුච්චුක්ඛවිනො හගවා -පෙ- සංවිජ්ජති ඛො ආවුසො හගවතො මනො, ජානාති හගවා මනසා ධම්මං, ඡන්දරාගො හගවතො නත්ථි, සුච්චුක්ඛවිනො හගවා.

ඉථිනා ඛො එතං ආවුසො පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා න වක්ඛු රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං, න රූපා වක්ඛුඤ්ඤා සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තස්ස තද්වග්ගං පටිච්ච උපපජ්ජති ඡන්දරාගො තං තස්ස සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න ජීව්හා රසානං සංඤ්ඤාප්පනං න රසා ජීව්හාය සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තස්ස තද්වග්ගං පටිච්ච උපපජ්ජති ඡන්දරාගො තං තස්ස සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං, න ධම්මා මනසා සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තස්ස තද්වග්ගං පටිච්ච උපපජ්ජති ඡන්දරාගො තං තස්ස සංඤ්ඤාප්පනං.

1. 18. 6

කාමභූසුක්ඛං

233. එකං සමයං ආයස්මා ව ආනන්දෙ ආයස්මා ව කාමභූ කොසමිඤ්ඤං විහරන්ති සොසිතාරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා කාමභූ සායන්තසමයං පටිසම්භුතා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුප- සංඛිකම්. උපසංඛිකම්භා ආයස්මා ආනන්දෙන සද්ධිං සම්මොදි. සම්මොද- නීයං කරං සාරාණීයං විනිසාරෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීකොතා ඛො ආයස්මා කාමභූ ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච:

කිනන්තු ඛො ආවුසො ආනන්ද, වක්ඛු රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං, රූපා වක්ඛුඤ්ඤා සංඤ්ඤාප්පනං, -පෙ- ජීව්හා රසානං සංඤ්ඤාප්පනං, රසා ජීව්හාය සංඤ්ඤාප්පනං, -පෙ- මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං, ධම්මා මනසා සංඤ්ඤාප්පනං.

න ඛො ආවුසො කාමභූ, වක්ඛු රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං, න රූපා වක්ඛුඤ්ඤා සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තස්ස තද්වග්ගං පටිච්ච උපපජ්ජති ඡන්දරාගො තං තස්ස සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න ජීව්හා රසානං සංඤ්ඤාප්පනං න රසා ජීව්හාය සංඤ්ඤාප්පනං -පෙ- න මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං න ධම්මා මනසා සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තස්ස තද්වග්ගං පටිච්ච උපපජ්ජති ඡන්දරාගො තං තස්ස සංඤ්ඤාප්පනං.

සෙය්‍යරාපි ආවුසො කාලො ව බ්ලිවද්දො ඔදනො ව බ්ලිවද්දො එකෙන දමෙන වා යොනෙන වා සංයුක්තා අස්සු, යො නු බො එවං වදෙය්‍යා: කාලො බ්ලිවද්දො ඔදනස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාජනං, ඔදනො බ්ලිවද්දො කාලස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාජනාති සම්මා නු බො සො වදමානො වදෙය්‍යාති. නොහෙතං ආවුසො. න බො ආවුසො කාලො බ්ලිවද්දො ඔදනස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාජනං, නපි ඔදනො බ්ලිවද්දො කාලස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාජනං, යෙන ව බො තෙ එකෙන දමෙන වා යොනෙන වා සංඤ්ඤාජනං තත් සංඤ්ඤාජනං.

එවමෙව බො ආවුසො න වග්ගු රූපානං සංඤ්ඤාජනං, න රූපා වග්ගුස්ස සංඤ්ඤාජනං, යඤ්ච තත් තද්වග්ගං පටිච්ච උපපජ්ඣති ඡන්දරාගො නං තත් සංඤ්ඤාජනං -පෙ- න ජීව්‍යා රසානං සංඤ්ඤාජනං -පෙ- න මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාජනං, න ධම්මා මිත්තස්ස සංඤ්ඤාජනං, යඤ්ච තත් තද්වග්ගං පටිච්ච උපපජ්ඣති ඡන්දරාගො නං තත් සංඤ්ඤාජනාති.

1. 18. 7

උද්ගිසුක්කං

234. එකං සමයං ආයස්මා ව ආනන්දෙ, ආයස්මා ව උද්ගි කොසමිනියං විහරන්ති සොසිත්තාරාමෙ. අපි බො ආයස්මා උද්ගි සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුප-සඬාමි. උපසඬාමිත්වා ආයස්මා ආනන්දෙන සද්ධං සම්මොදි සම්මොදනියං කපං සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තො බො ආයස්මා උද්ගි ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච:

යථෙව නු බො¹ ආවුසො ආනන්ද අයං කායො භගවතා අනෙකපරියායෙන අසංඛාතො විච්චො පකාසිතො, ඉතිපායං² කායො අනන්තාති, සකකා එවමෙව. විඤ්ඤාණමපිදං³ ආචික්ඛතුං දෙසෙතුං පඤ්ඤාපෙතුං පට්ඨපෙතුං විචරිතුං විහරිතුං උත්තානිකාතුං ඉතිපිදං විඤ්ඤාණං අනන්තාති.

යථෙව බො ආවුසො උද්ගි අයං කායො භගවතා අනෙක පරියායෙන අසංඛාතො විච්චො පකාසිතො, ඉතිපායං කායො අනන්තාති, සකකා එවමෙව විඤ්ඤාණමපිදං ආචික්ඛතුං දෙසෙතුං පඤ්ඤාපෙතුං පට්ඨපෙතුං විචරිතුං විහරිතුං උත්තානිකාතුං ඉතිපිදං විඤ්ඤාණං අනන්තාති.

1. යථෙවනුබො - සි 1,2.

2. ඉතිපි අයං - සි 1,2.

3. විඤ්ඤාණම - සි 1,2.

වක්ඛුඤ්ඤාච්ඡයො පටිච්ච රූපෙ වුප්පජ්ජති වක්ඛුවිඤ්ඤාණනාති, එවමා-
ච්ඡයොති. යො වාච්ඡයො හෙතු යො ච පට්ටයො වක්ඛුවිඤ්ඤාණසංඝ
උප්පාදය¹ සො ච හෙතු සො ච පට්ටයො සංඛේත සංඛං සංඛථා
සංඛං අපරිසෙසා² නිරුපේක්ඛයා, අපි නු ඛො වක්ඛු විඤ්ඤාණං
පඤ්ඤායෙථාති. නො හෙතං ආච්ඡයො. ඉමිනාපි ඛො එතං ආච්ඡයො
පරියායෙන භගවතා අක්ඛාතං විවටං පකාසිතං. ඉතිපිදං විඤ්ඤාණං
අනන්තාති. -පෙ-

ජිව්හඤ්ඤාච්ඡයො පටිච්ච රූපෙ වුප්පජ්ජති ජිව්හාවිඤ්ඤාණනාති.
එවමාච්ඡයොති. යො වාච්ඡයො හෙතු යො ච පට්ටයො ජිව්හා
විඤ්ඤාණසංඝ උප්පාදය, සො ච හෙතු සො ච පට්ටයො සංඛේත සංඛං සංඛථා
සංඛං අපරිසෙසා නිරුපේක්ඛයා, අපි නු ඛො ජිව්හාවිඤ්ඤාණං
පඤ්ඤායෙථාති. නො හෙතං ආච්ඡයො. ඉමිනාපි ඛො එතං ආච්ඡයො
පරියායෙන භගවතා අක්ඛාතං විවටං පකාසිතං. ඉතිපිදං විඤ්ඤාණං
අනන්තාති -පෙ-

මනඤ්ඤාච්ඡයො පටිච්ච ධම්මෙ වුප්පජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණනාති.
එවමාච්ඡයොති. යො වාච්ඡයො හෙතු යො ච පට්ටයො මනොවිඤ්ඤාණසංඝ
උප්පාදය, සො ච හෙතු සො ච පට්ටයො සංඛේත සංඛං සංඛථා
සංඛං අපරිසෙසා නිරුපේක්ඛයා. අපි නු ඛො මනොවිඤ්ඤාණං
පඤ්ඤායෙථාති. නො හෙතං ආච්ඡයො. ඉමිනාපි ඛො එතං ආච්ඡයො
පරියායෙන භගවතා අක්ඛාතං විවටං පකාසිතං. ඉතිපිදං විඤ්ඤාණං
අනන්තාති.

සෙය්‍යාථාපි ආච්ඡයො පුරිසො සාරත්තො සාරගවෙසී සාරපරි-
යෙසනං වරමානො තිණ්ණං කුයාරිං ආදය වනං පටිසෙය්‍ය, සො
තස්ස පසෙසය්‍ය මහතනං කදලිකකිං උජ්ජකං නවං අකුකකුකරාතං³.
තමෙනං මූලෙ ජිකේය්‍ය මූලෙ ජෙත්වා අග්ගෙ ජිකේය්‍ය අග්ගෙ
ජෙත්වා පතනං වට්ඨිං විනිබ්බජෙය්‍ය⁴, සො තස්ස ඵෙග්ගද්ධි
නාධිගවේය්‍ය, කුතො සාරං.

එවමෙව ඛො ආච්ඡයො භික්ඛු ජස්සු එස්සායතනෙනස්ස නෙව
අත්තානං නාත්තනියං සමනුපසාදති, සො එවං අසමනුපසාදනෙනා න
කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති, අනුපාදියං න පරිත්ඤාති, අපරිත්ඤාසං-
පච්චිකතඤ්ඤාච්ඡයො පරිනිබ්බායති. ඛිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං,
කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාතීති.

1. උප්පාදය - සත්‍යා

2. අපරිසෙසො - සි 1,2

3. අකුකකුකරාතං - සත්‍යා

4. විනිබ්බජෙය්‍ය - සි, 1,2

විනිබ්බජෙය්‍ය - සත්‍යා

1. 18. 8

ආදිත්තපරියායසුත්තං

235. ආදිත්තපරියායං වො භික්ඛවෙ ධර්මපරියායං දෙභ්වස්සාමි. තං සුඡාරථං. කතමො ව භික්ඛවෙ ආදිත්තාපරියායො ධර්මපරියායො? වරං භික්ඛවෙ තත්තාය අයොසලාකාය ආදිත්තාය සමපජ්ජිකාය සපොතිභුතාය වතඛුන්ද්‍රියං සමප්පිමධං, න තෙව වතඛුවිඤ්ඤයොසු රූපෙසු අනුබ්‍යාඤ්ඤනසො නිමිත්තඤාගො. නිමිත්තස්සාදගථිතං¹ වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤං තිට්ඨමානං තිට්ඨය්‍ය අනුබ්‍යාඤ්ඤනස්සාදගථිතං වා, තස්මිං වෙ සමයෙ කාලං කරෙය්‍ය, ඨානමෙතං විජ්ජති යං දවින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරං ගතිං ගවෙජ්ජය්‍ය නිරයං වා තිරව්ජානගොතිං වා. ඉමං ඛවාහං භික්ඛවෙ ආදිත්තං දිස්වා එවං වදාමි.

වරං භික්ඛවෙ තිණ්ණෙන අයොසදිකුතා ආදිත්තෙන සමපජ්ජ-
ලිතෙන සපොතිභුතෙන සාතින්ද්‍රියං සමප්පිමධං, න තෙව සොන-
විඤ්ඤයොසු ගතෙසු අනුබ්‍යාඤ්ඤනසො නිමිත්තඤාගො. නිමිත්ත-
ස්සාදගථිතං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤං තිට්ඨමානං තිට්ඨය්‍ය අනු-
බ්‍යාඤ්ඤනස්සාද ගථිතං වා, තස්මිං වෙ සමයෙ කාලං කරෙය්‍ය
ඨානමෙතං විජ්ජති යං දවින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරං ගතිං ගවෙජ්ජය්‍ය
නිරයං වා තිරව්ජානගොතිං වා. ඉමං ඛවාහං භික්ඛවෙ ආදිත්තං
දිස්වා එවං වදාමි.

වරං භික්ඛවෙ තිණ්ණෙන නිබ්බාදනෙන ආදිත්තෙන සමපජ්ජ-
ලිතෙන සපොතිභුතෙන සාතින්ද්‍රියං සමප්පිමධං, න තෙව සාන-
විඤ්ඤයොසු ගතෙසු අනුබ්‍යාඤ්ඤනසො නිමිත්තඤාගො, නිමිත්තස්සා-
දගථිතං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤං තිට්ඨමානං තිට්ඨය්‍ය අනුබ්‍යාඤ්ඤ-
නස්සාදගථිතං වා, තස්මිං වෙ සමයෙ කාලං කරෙය්‍ය, ඨානමෙතං
විජ්ජති යං දවින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරං ගතිං ගවෙජ්ජය්‍ය නිරයං වා
තිරව්ජානගොතිං වා. ඉමං ඛවාහං භික්ඛවෙ ආදිත්තං දිස්වා එවං
වදාමි.

වරං භික්ඛවෙ තිණ්ණෙන චූරෙන ආදිත්තෙන සමපජ්ජලිතෙන
සපොතිභුතෙන ජිව්හින්ද්‍රියං සමප්පිමධං. න තෙව ජිව්හාවිඤ්ඤයොසු
රූපෙසු අනුබ්‍යාඤ්ඤනසො නිමිත්තඤාගො. නිමිත්තස්සාදගථිතං වා
භික්ඛවෙ විඤ්ඤං තිට්ඨමානං තිට්ඨය්‍ය අනුබ්‍යාඤ්ඤනස්සාදගථිතං
වා, තස්මිං වෙ සමයෙ කාලං කරෙය්‍ය ඨානමෙතං විජ්ජති යං
දවින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරං ගතිං ගවෙජ්ජය්‍ය නිරයං වා තිරව්ජාන-
ගොතිං වා. ඉමං ඛවාහං භික්ඛවෙ ආදිත්තං දිස්වා එවං වදාමි.

වරං භික්ඛවෙ තිණ්ඤාය සතත්ථා ආදික්ඛාය සමපජ්ජත්තාය සජොති
භූතාය කායිත්ථිං සමංග්ගිමං. න තෙව කායවිකේශොයොසු ථොට්ඨකේසු
අනුබ්බාදනසො නිමිත්තභ්ගාහො. නිමිත්තභ්ගාදගථිතං වා භික්ඛවෙ
විකේශං තිට්ඨමානං තිට්ඨයා අනුබ්බාදනසාදගථිතං වා, තස්මිං
වෙ සමයෙ කාලං කරෙයා ධානමෙතං විජ්ජති යං දවින්නං ගතීනං
අකුකුතරං ගතීං ගවේසයා නිරයං වා තිරව්ජානගොතිං වා, ඉමං
ධොහං භික්ඛවෙ ආදීනවං දිස්වා එවං වදාමි.

වරං භික්ඛවෙ සොක්ඛං¹, සොක්ඛං ධො පනාහං භික්ඛවෙ වකුකුං²
පීඨිතානං වදාමි, අඵලං පීඨිතානං වදාමි, මොවුහං පීඨිතානං වදාමි.
න තෙව තථාරූපෙ විතකෙක විතකෙකයා යථාරූපානං විතකකානං
වසංගතො සසංඝං භිකේශයා, ඉමං ධොහං භික්ඛවෙ ආදීනවං දිස්වා
එවං වදාමි.

තත්ථ භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො ඉති පටිසංදවිකඛති: ත්ඨංකු
තාව තත්තාය අයොසලාකාය ආදික්ඛාය සමපජ්ජත්තාය සජොතිභූතාය
වකඛුත්ථිං සමංග්ගිමං, හත්ථං ඉදමෙව මනසිකරොමි, 'ඉති
වකඛුං අනිච්චං, රූපා අනිච්චා, වකඛුවිකේශං අනිච්චං, වකඛු
සම්මසෙසා අනිච්චො, යමිදං වකඛුසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති වෙදධිතං
සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිච්චං.'

තිට්ඨංකු තාව තිණ්ඤාන අයොසඬකුතා ආදික්ඛන සමපජ්ජ-
ත්තෙත සජොතිභූතෙත සොතිත්ථිං සමංග්ගිමං. හත්ථං ඉදමෙව
මනසිකරොමි: 'ඉති සොතං අනිච්චං සද්දං අනිච්චා, සොතවිකේශං
අනිච්චං සොතසම්මසෙසා අනිච්චො, යමිදං සොතසම්මසෙසපච්චයා
උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි
අනිච්චං'.

තිට්ඨංකු තාව තිණ්ඤාන නිබ්බාදනෙත ආදික්ඛන සමපජ්ජත්තෙත
සජොතිභූතෙත සාන්ත්ථිං සමංග්ගිමං. හත්ථං ඉදමෙව මනසි
කරොමි: 'ඉති සානං අනිච්චං, ගජ්ඣා අනිච්චා, සානවිකේශං
අනිච්චං සානසම්මසෙසා අනිච්චො, යමිදං සානසම්මසෙසපච්චයා
උප්පජ්ජති වෙදධිතං සුඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිච්චං.'

තිට්ඨංකු තාව තිණ්ඤාන චූරෙන ආදික්ඛන සමපජ්ජත්තෙත
සජොතිභූතෙත පීඨිත්ථිං සමංග්ගිමං. හත්ථං ඉදමෙව මනසි
කරොමි: 'ඉති පීඨා අනිච්චා රසා අනිච්චා පීඨා විකේශං අනිච්චං
පීඨාසම්මසෙසා අනිච්චො, යමිදං පීඨාසම්මසෙසපච්චයා උප්පජ්ජති
වෙදධිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමපි අනිච්චං.'

1. සුභං - සී 1, 2

2. වජ්ජං - සා.

තිට්ඨතු තාව තිණ්ඤාය සත්තියා ආදිත්තාය සමපජ්ජිතාය සජ්ජාති භූතාය කායිකායං සමං ලිට්ඨං, හන්තං ඉදමෙව මනසිකරොමී. “ඉති කායො අනිවේදා, ඵොට්ඨත්තො අනිවේදා, කායවිඤ්ඤාණං අනිවේදං, කායසම්මේසො අනිවේදා, යමිදං කායසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිවේදං.”

තිට්ඨතු තාව සොත්තං, හන්තං ඉදමෙව මනසිකරොමී, “ඉති මනො අනිවේදා, ධම්මො අනිවේදා, මනො විඤ්ඤාණං අනිවේදං, මනොසම්මේසො අනිවේදා, යමිදං මනොසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයි අනිවේදං.”

ඵවං පසංසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුස්මිති නිබ්බිද්දති, රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුවිඤ්ඤාණෙපි නිබ්බිද්දති, වක්ඛුසම්මේසෙපි නිබ්බිද්දති. යමිදං වක්ඛුසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයිති නිබ්බිද්දති, -පෙ- යමිදං මනොසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති වේදිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තමයිති නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං චිරජ්ජති, චිරාගා විමුච්චති, විමුක්ඛස්මිති ඤාණං භොති, ඛිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරුණියං, නාපරං ඉත්තනායාති පජානාති. අයං ඛො භික්ඛවෙ ආදිත්තපරියායො ධම්මපරියායොති.

1. 18. 9

හත්පාදුපමසුතතං

236. හත්පාදු භික්ඛවෙ සති ආදනනිකෙඛපනං පඤ්ඤායති. පාදෙසු සති අභික්ඛමපටික්ඛමො පඤ්ඤායති. පඤ්ඤා සති සමම්ඤ්ජනා¹ පසාරණං පඤ්ඤායති. කුච්ඡිස්මිං සති ජිසව්ඨා පිපාසා පඤ්ඤායති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛුස්මිති සති වක්ඛුසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං². සොතස්මිං සති සොතසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං. සාතස්මිං සති සාතසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං. ජිව්හාය සති ජිව්හාසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං. කායස්මිං සති කායසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං. මනස්මිං සති මනොසම්මේසපච්චයා උපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං.

හත්පාදු භික්ඛවෙ අසති ආදනනිකෙඛපනං න පඤ්ඤායති, පාදෙසු අසති අභික්ඛමපටික්ඛමො න පඤ්ඤායති, පඤ්ඤා අසති සමම්ඤ්ජන පසාරණං න පඤ්ඤායති, කුච්ඡිස්මිං අසති ජිසව්ඨා පිපාසා න පඤ්ඤායති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛුස්මිති අසති වක්ඛුසම්මේසපච්චයා නුපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං. සොතස්මිං අසති -පෙ- සාතස්මිං අසති -පෙ- ජිව්හාය අසති ජිව්හාසම්මේසපච්චයා නුපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං. කායස්මිං අසති -පෙ- මනස්මිං අසති මනොසම්මේසපච්චයා නුපපජ්ජති අජ්ඣත්තං සුඛං දුක්ඛං.

1. සම්ඤ්ජන - මර්ස.

2. සුඛදුක්ඛං - සත්‍ය.

1. 18. 10

දුතියහත්පාදපමස්සනං

237. හතෙස්ස භික්ඛවෙ සති ආදනනිකෙඛපනං හොති, පාදෙස්ස සති අභික්ඛමපට්ඨකමො හොති. පඤ්ඤස්ස සති සමේඤ්ජනපසාරණං හොති. කුච්ඡිස්මිං සති ජීසවජා පිපාසා හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛස්මිං සති වක්ඛ සමච්ඡසපවට්ඨා උපපජ්ජති අජ්ඣන්තං සුඛං දුක්ඛං. සොතස්මිං -පෙ- සානස්මිං -පෙ- ජීව්හාය -පෙ- කායස්මිං -පෙ- මනස්මිං සති මනොසමච්ඡසපවට්ඨා උපපජ්ජති අජ්ඣන්තං සුඛං දුක්ඛං.

හතෙස්ස භික්ඛවෙ අසති ආදනනිකෙඛපනං න හොති, පාදෙස්ස අසති අභික්ඛමපට්ඨකමො න හොති. පඤ්ඤස්ස අසති සමේඤ්ජන පසාරණං න හොති, කුච්ඡිස්මිං අසති ජීසවජා පිපාසා න හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛස්මිං අසති වක්ඛසමච්ඡසපවට්ඨා නූපපජ්ජති අජ්ඣන්තං සුඛං දුක්ඛං. සොතස්මිං අසති -පෙ- සානස්මිං අසති -පෙ- ජීව්හාය අසති -පෙ- කායස්මිං අසති -පෙ- මනස්මිං අසති මනොසමච්ඡසපවට්ඨා නූපපජ්ජති අජ්ඣන්තං සුඛදුක්ඛං.

සමුද්දවග්ගො අධාරසමො¹

කත්ථාද්දනං:

ඥො සමුද්දා ඛාළිසිකො ඛිරරුකෙඛන කොට්ඨිතො
කාමභූ උද්ධි වෙව ආදින්නෙන ව අට්ඨම.
හත්පාදපමා ඥොති වග්ගො තෙන පවුට්ඨති.

19. ආයිවිසවගො

1. 19. 1

ආයිවිසොපමසුත්තං.

238. එවං මෙ සුතං එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාර්ථසංකප්පස්ස ආරාමෙ. තත්ථ ඛො හගවා භික්ඛු ආවනොති භික්ඛවොති හදනොති. තෙ භික්ඛු හගවතො පටවසොසාසු. හගවා එතදවොච:

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වත්තාරො ආයිවිසා¹ උග්ගතෙජා සොරවිසා. අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය ජීවිතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛ-පටිකකුලො², තමෙන. එවං වදෙය්‍යු: “ඉමෙ තෙ අමෙහා පුරිස, වත්තාරො ආයිවිසා උග්ගතෙජා සොරවිසා කාලෙනකාලං වුට්ඨාපෙනඛ්ඛා, කාලෙන කාලං නභාපෙනඛ්ඛා,³ කාලෙන කාලං භොජෙනඛ්ඛා, කාලෙන කාලං සංවෙසෙනඛ්ඛා⁴; යද ව ඛො තෙ අමෙහා පුරිස, ඉමෙසං චතුක්ඛං. ආයිවිසානං උග්ගතෙජානං සොරවිසානං. අඤ්ඤාතරො වා අඤ්ඤාතරො වා කුප්පිස්සති; තතො තං අමෙහා පුරිස මරණං වා නිගච්ඡති⁵ මරණමත්තං වා දුක්ඛං. යතෙහ අමෙහා, පුරිස කරණියං තං කරොහී”ති,

අථ ඛො සො භික්ඛවෙ පුරිසො භීතො චතුක්ඛං. ආයිවිසානං උග්ගතෙජානං සොරවිසානං යෙන වා තෙන වා පලායෙථ, තමෙන. එවං වදෙය්‍යු: ඉමෙ තෙ⁶ අමෙහා පුරිස, පඤ්චධකා පච්චික්ඛා පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්භො⁷ යතෙව නං පසංසිස්සාම තතෙව ජීවිතා වොරොපෙක්ඝාමාති; යතෙහ අමෙහා පුරිස කරණියං තං කරොහීති. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ පුරිසො භීතො චතුක්ඛං. ආයිවිසානං උග්ගතෙජානං සොරවිසානං, භීතො පඤ්චකං වධකානං පට්චික්ඛානං යෙන වා තෙන වා පලායෙථ.

තමෙන. එවං වදෙය්‍යු: අයං තෙ අමෙහා පුරිස ඡට්ඨො අනතරවරො වධකො උක්ඛින්නාසිකො පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්භො යතෙව නං පසංසිස්සාමී තතෙව සිරො පාතෙස්සාමීති⁸ යතෙහ අමෙහා පුරිස කරණියං තං කරොහීති. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ පුරිසො භීතො චතුක්ඛං. ආයිවිසානං උග්ගතෙජානං සොරවිසානං, භීතො පඤ්චකං වධකානං පට්චික්ඛානං භීතො, ඡට්ඨස්ස අනතරවරස්ස වධකස්ස උක්ඛින්නාසිකස්ස යෙන වා තෙන වා පලායෙථ.

1. ආයිවිසා - ස්‍යා

2. දුක්ඛපටිකකුලො - මජ්ඣං, දුක්ඛපටිකකුලො - ස්‍යා.

3. නභාපෙනඛ්ඛා - මජ්ඣං ස්‍යා, සී2.

4. සංවෙසෙනඛ්ඛා - ස්‍යා, PTS

5. නිගච්ඡති - සී 1, 2.

6. ඉමෙ ඛො - මජ්ඣං.

7. අනුබ්භො - සී2, මජ්ඣං.

8. පාතෙස්සාමී - සී 1, 2.

සො පසෙසයා සුඤ්ඤං ගාමිං: යඤ්ඤදෙව සරං පච්චෙසයා රිත්තකඤ්ඤෙව පච්චෙසයා, තුල්ඤ්ඤෙව පච්චෙසයා, සුඤ්ඤකඤ්ඤෙව පච්චෙසයා, යඤ්ඤදෙව භාජනං පරිමෙසයා, රිත්තකඤ්ඤෙව පරිමෙසයා තුල්ඤ්ඤෙව පරිමෙසයා, සුඤ්ඤකඤ්ඤෙව පරිමෙසයා. තමෙන ඵලං වදෙය්‍යුං: ඉදනමෙහා පුරිස, ඉමං සුඤ්ඤං ගාමිං වොරා ගාමසාතකා වධිස්සනති,¹ යනො අමෙහා පුරිස, කරණියං නං කරොහිති.

අථ ඛො සො භික්ඛවෙ පුරිසො භිනො චතුක්ඛං ආසිවිසානං උග්ගතෙජානං සොරවිසානං, භිනො පඤ්ඤානං වධකානං පච්චත්ථිකානං, භිනො ජට්ඨස්ස අනතරවරස්ස වධකස්ස උක්ඛිත්තාසිකස්ස, භිනො වොරානං ගාමසාතකානං යෙන වා තෙන වා පලායෙථ. සො පසෙසයා මහනං උදකණ්ණවං, ඔරිමංතීරං සාසඬං සප්ථිහයං පාරිමංතීරං ඛෙමං අපථවිහයං, නක්ඛස්ස² නාවා සන්තාරණී උත්තරසෙතු වා අපරාපරං³ ගමනාය.

අථ ඛො භික්ඛවෙ තස්ස පුරිසස්ස ඵලමස්ස: ‘අයං ඛො මහා-උදකණ්ණාවො, ඔරිමඤ්ඤි තීරං සාසඬං සප්ථිහයං, පාරිමංතීරං ඛෙමං අපථවිහයං; නත්ථි ව නාවා සන්තාරණී උත්තරසෙතු වා අපරාපරං ගමනාය, යනත්තාහං තිණකට්ඨසාධාපලාසං සංකඩ්ඪිත්වා කුලලං බන්ධිත්වා නං කුලලං භික්ඛාය හත්ථෙහි ව පාදෙහි ව වායමමානො සොත්ථිනා පාරං ගවෙජයානති.’ අථ ඛො සො භික්ඛවෙ පුරිසො තිණකට්ඨසාධාපලාසං සංකඩ්ඪිත්වා කුලලං බන්ධිත්වා නං කුලලං නිස්සාය හත්ථෙහි ව පාදෙහි ව වායමමානො සොත්ථිනා පාරං ගවෙජයා, තිණණ්ණ පාරගතො ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

උපමා ඛො මායං භික්ඛවෙ, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤප්පනත්ථාය, අයඤ්ඤවෙත්ථ අත්ථො: වත්තාරො ආසිවිසා උග්ගතෙජා සොරවිසාති ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛෙනං⁴ මහාභුතානං අධිවචනං, පයවිධාතුයා ආපොධාතුයා තෙජොධාතුයා වායොධාතුයා.

පඤ්ඤ වධකා පච්චත්ථිකාති ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානෙනං⁵ උපාදනකඤ්ඤානං අධිවචනං, සෙය්‍යථිදං- රුප්පාදනකඤ්ඤාස්ස, වේදනුපාදනකඤ්ඤාස්ස, සංඤ්ඤපාදනකඤ්ඤාස්ස, සංඛාරුපාදනකඤ්ඤාස්ස විඤ්ඤාඤ්ඤපාදනකඤ්ඤාස්ස. ඡට්ඨො අනතරවරො වධකො උක්ඛිත්තාසිකොති ඛො භික්ඛවෙ, නන්දරාගස්සෙනං අධිවචනං. සුඤ්ඤං ගාමොති ඛො භික්ඛවෙ, ජනෙනං⁶ අජ්ඣත්තකානං ආයතනානං අධිවචනං.

1. පච්චෙසනි -- මජ්ඣං.

2. න වස්ස සි - 1, 2. මජ්ඣං.

3. අපරාපාරං -- මජ්ඣං, අපාරපාරං සි2.

4. චතුක්ඛං සි2

5. පඤ්ඤානං -- සි2.

6. ජනනං -- සි2.

වක්ඛුතො වෙපි නං භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො වානො මෙධාවී උපපරික්ඛති, රිත්තකඤ්ඤව බායති, තුවජකඤ්ඤව බායති, සුඤ්ඤකඤ්ඤව බායති. සොතතො වෙපි නං භික්ඛවෙ -පෙ- සානතො වෙපි නං භික්ඛවෙ -පෙ- ජීව්හාතො වෙපි නං භික්ඛවෙ -පෙ- කායතො වෙපි නං භික්ඛවෙ -පෙ- මනතො වෙපි නං භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො වානො මෙධාවී උපපරික්ඛති; රිත්තකඤ්ඤව බායති, තුවජකඤ්ඤව බායති, සුඤ්ඤකඤ්ඤව බායති.

වොරා ගාමසාතකාති බො භික්ඛවෙ, ජනොතං බාහිරානං ආයතනානං අධිවචනං. වක්ඛු භික්ඛවෙ හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙසු රුපෙසු, සොතං හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙසු සංගේසු, සානං හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙසු ගජෙසු, ජීව්හා හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙසු රසෙසු, කායො හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙසු ථොට්ඨබ්බෙසු. මනො හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙසු ධම්මෙසු.

මහාඋදකණ්ණවොති බො භික්ඛවෙ, වතුනොතං ඔසානං අධිවචනං: කාමොසස්ස, භවොසස්ස, දිට්ඨොසස්ස, අවිජ්ජාසස්ස. ඔරිමං තීරං සාසඬ්ඨං සප්පිහයනති බො භික්ඛවෙ සකකායසෙසනං අධිවචනං. පාරිමං තීරං බෙමං අප්පට්ඨයනති බො භික්ඛවෙ, නිබ්බානසෙසනං අධිවචනං. කුලලකති බො භික්ඛවෙ, අරියසෙසනං අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස අධිවචනං, සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨියා සමමාසඬ්ඨපාස්ස සමමාවාචාය සමමාකමනනස්ස, සමමාආජීවස්ස, සමමාවායාමස්ස, සමමාසනියා, සමමාසමාධිස්ස. භතෙහි ව පාදෙහි ව වායමමානොති බො භික්ඛවෙ විරියාරමභසෙසනං අධිවචනං. තිණණ්ණං පාරගතො ථලෙ තිට්ඨති ඩ්‍රාහමණොති බො භික්ඛවෙ, අරහතො එතං අධිවචනනති.

1. 19. 2

රජුපමසුත්තං.

239. තීඨි භික්ඛවෙ, ධම්මෙහි සමනාගතො භික්ඛු දිට්ඨව ධම්මෙ සුඛසොමනස්සබ්බලො විහරති, යොති වස්ස ආරඤ්ඤා හොති ආසවානං බයාය. කතමෙහි තීඨි: ඉන්ද්‍රියෙසු ගුණඤ්ඤාරො හොති, හොජනෙ මත්තඤ්ඤා, ජාගරියං අනුයුත්තො.

කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුණඤ්ඤාරො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු වක්ඛුනා රුපං දිසවා න නිමිත්තග්ගාභී හොති නානුබ්‍යඤ්ඤනග්ගාභී, යතවාධිකරණමෙනං වක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනවාසස්වෙය්‍යා, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති වක්ඛුන්ද්‍රියං, වක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති;

සොනෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන ගන්ධං සාධිතා -පෙ- ජීවිතාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨංඛං චුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තභාගාහි භොති නානුබ්බාඤ්ජනගාහි. යඤ්ඤායකරණමෙන මනිජ්ජියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනවාසස්වෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති මනිජ්ජියං, මනිජ්ජියෙ සංවරං ආපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සුභුමියං වාතුමුභාපපෙ ආජ්ඣාඤ්ඤරො යුක්තො අස්ස¹ ඔධත්තපතොදෙ² තමෙන දකෙඛා යොග්ගාවරියො අස්සධම්ම- සාරථී අභිරුහිතා වාමෙන හත්තෙන රක්ඛියො ගහෙතා දකඛණෙන හත්තෙන පතොදං ගහෙතා යෙනිවජ්ජකං යදිවජ්ජකං සාරෙය්‍යපි පට්ඨා- සාරෙය්‍යපි එවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං ආරක්ඛාය සික්ඛති. සංඤ්ඤාමාය සික්ඛති, දමාය සික්ඛති, උපසමාය සික්ඛති, එවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙසු ගුණද්වාරො භොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු භොජනෙ මත්තඤ්ඤා භොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පටිසංඛායොනියො ආහාරං ආහාරෙති: 'නෙව දවාය න මදය න මණ්ඩනාය න විභුසනාය, යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා යාපනාය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරියානුග්ගාය, ඉති පුරාණංඤ්ඤා වෙදනං පටිහඤ්ඤාමි, නවංඤ්ඤා වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ව මෙ හවිස්සති අනවජ්ජනා ව එසුචිභාරො වා'ති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො වණං³ ආලිමෙය්‍ය. යාවදෙව රොපනත්ථාය⁴ සෙය්‍යථා වා පන අසං- අබ්‍රහ්මණියා යාවදෙව භාරස්ස නිසරණත්ථාය; එවමෙව බො භික්ඛවෙ භික්ඛු පටිසංඛායොනියො ආහාරං ආහාරෙති. නෙව දවාය න මදය න මණ්ඩනාය, න විභුසනාය, යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා යාපනාය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරියානුග්ගාය, ඉති පුරාණංඤ්ඤා වෙදනං පටිහඤ්ඤාමි, නවංඤ්ඤා වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ව මෙ හවිස්සති අනවජ්ජනා ව එසුචිභාරො වාති. එවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු භොජනෙ මත්තඤ්ඤා භොති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු ජාගරියං අනුයුක්තො භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු දිවසං වඩ්ඤාමෙන නිසජ්ජාය ආවරණියෙහි ධම්මෙහි වින්තං පරිසොධෙති,

1. අස්ස ධීතො -- ස්වා, මජ්ඣ.

2. ඔධත්තපතොදෙ -- ස්වා,

3. වණං -- ස්වා,

4. රොපනත්ථාය -- සි 1, 2. සෙවනත්ථාය -- ස්වා.

රක්ඛයා පයමං යාමං වඩ්ඤමෙන නිසසජ්ජාය ආවරණියෙහි ධර්මෙහි විතතං පරියොධෙති, රක්ඛයා මජ්ඣමං යාමං දක්ඛණෙන පසෙසන සීහසෙය්‍යං කප්පෙති පාදෙ පාදං අවවාධාය සතො සමපජානො උට්ඨානසංඝඤ්ඤං මනසිකරිත්වා. රක්ඛයා පච්ඡිමං යාමං පච්චුට්ඨාය වඩ්ඤමෙන නිසසජ්ජාය ආවරණියෙහි ධර්මෙහි විතතං පරියොධෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ජාගරියං අනුයුතො හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ, තිහි ධර්මෙහි සමනතාගතො භික්ඛු දිට්ඨව ධර්මෙ සුඛසොමනස්සබ්බලො විහරති; යොනි වර්ෂ ආරඳ්ධා හොති ආසවානං ඛයායාති.

1. 19. 3

කුමොපමසුතතං

240. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, කුමො කච්ඡපො සංයනහසමයං අනුනදීතීරෙ ගොවරපසුතො අහොසි; සිගාලොපි ඛො භික්ඛවෙ සායනහසමයං අනුනදීතීරෙ ගොවරපසුතො හොති. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ කුමො කච්ඡපො සිගාලං දුරතොව ගොවරපසුතං, දිසවාන සොණධිපඤ්ඤිමානි අඛානි සතෙ කපාලෙ සමොදගිත්වා අපෙසාසුකො කුණ්ඨි භූතො සංකසායති¹. සිගාලොපි ඛො භික්ඛවෙ අද්දස කුමං කච්ඡපා දුරතොව,² දිසවාන යෙන කුමො කච්ඡපො තෙනුපසංඛාමී, උපසංඛාමිත්වා කුමං කච්ඡපං පච්චුපට්ඨිතො අහොසි; යද්දං කුමො කච්ඡපො සොණධිපඤ්ඤිමානං අඛානං අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා අඛං අභිනික්ඛාමෙය්‍යති, තස්මිං නං ගහෙත්වා උද්දලිත්වා ඛාදිසොමීති. යද් ඛො භික්ඛවෙ කුමො කච්ඡපො සොණධිපඤ්ඤිමානං අඛානං අඤ්ඤතරං වා අඤ්ඤතරං වා අඛං න අභිනික්ඛාමෙසි, අපි සිගාලො කුමෙමහා නිබ්බිජ්ජ පකකමී. ඔතාරං අලහමානො.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ කුමෙමපි මාරො පාපිමා සතතං සමිතං පච්චුපට්ඨිතො; 'අප්පෙවනාමාහං ඉමෙයං වක්ඛුතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, සොතතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, සානතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, ජිව්හාතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, කායතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං, මනතො වා ඔතාරං ලභෙය්‍යං'නති.

තසමානිභික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහකඳාරා විහරං, වක්ඛුනා රූපං දිසවා මා නිමිත්තභ්‍රාහිතො අනුවත්, මානුබ්‍යඤ්ජනභ්‍රාහිතො යත්වාධිකරණමෙන වක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුත්- විහරන්තං අභිරුක්ඛාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධර්මා අනවාසිකාවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජං, රක්ඛං වක්ඛුන්ද්‍රියං, වක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජං.

1. සංකලායති — අධිකරා.

2. දුරතොව ගොවරපසුතං — මජ්ඣං, ස්‍යා.

සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සාතෙන ගඤ්ඤා සාධිඤ්ඤා -පෙ- ජීවහාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ-කායෙන ඵොට්ඨංඛං චුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මා නිවිත්තග්ගාහිතො අහුවත්, මානුබ්බාඤ්ඤානග්ගාහිතො, යඤ්ඤාධිකරණමෙන මනිඤ්ඤායං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාසස්සවෙය්හං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජත්, රක්ඛත් මනිඤ්ඤායං, මනිඤ්ඤායෙ සංවරං ආපජ්ජත්. යතො ඛො තුමෙහ භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියෙසු ගුණදාරා විහරිස්සත්, අත්තං තුමෙහිපි මාරො පාපිමා නිබ්බිජ්ජ පසක්ඛස්සති ඔතාරං අලභමානො කුලෙමොව සිගාලොති.

කුලෙමොව අඛයාති සකෙ කපාලෙ
සමොදහං භික්ඛු මනො විතකෙක
අනිස්සිතො අඤ්ඤාමහෙය්සානො
පරිනිබ්බුතො න උපවදෙය්හ කඤ්ඤිති.

1. 19. 4

දරුක්කන්ධොපමසුත්තං

241. එකං සමයං භගවා අයොජ්ඣායං¹ විහරති ගඤ්ඤාය නදියා තීරෙ, අද්දසා ඛො භගවා මහන්තං දරුක්කන්ධං ගඤ්ඤාය නදියා සොතෙන වුයහමානං, දිස්වාන භික්ඛු ආමනෙත්ති, පස්සත් තො තුමෙහ භික්ඛවෙ අමුං මහන්තං දරුක්කන්ධං ගඤ්ඤාය නදියා සොතෙන වුයහමානන්ති? එවමහන්තො.

සවෙ ඛො භික්ඛවෙ දරුක්කන්ධො න ඔරිමං තීරං උපගච්ඡති, න පාරිමං තීරං උපගච්ඡති, න මරේක සංසිද්ධස්සති, න ඵලෙ උසසිද්ධස්සති න මනුස්සග්ගාහො භවිස්සති, න අමනුස්සග්ගාහො භවිස්සති, න ආවට්ටග්ගාහො භවිස්සති, න අනොපප්පති භවිස්සති: එවං හි සො භික්ඛවෙ දරුක්කන්ධො සමුද්දනිකො භවිස්සති, සමුද්දපොණො සමුද්ද-පබ්බාරො. තං කිස්ස හෙතු, සමුද්දනිකො භික්ඛවෙ, ගඤ්ඤාය නදියා සොතො, සමුද්දපොණො, සමුද්දපබ්බාරො.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සවෙ තුමෙහිපි න ඔරිමං තීරං උපගච්ඡත්² න පාරිමං තීරං උපගච්ඡත් න මරේක සංසිද්ධස්සත්, න ඵලෙ උසසිද්ධස්සත්, න මනුස්සග්ගාහො භවිස්සත්³ න අමනුස්සග්ගාහො භවිස්සත්, න ආවට්ටග්ගාහො භවිස්සත්, න අනොපප්පති භවිස්සත්. එවං තුමෙහ භික්ඛවෙ නිබ්බාන-නිත්තා භවිස්සත්, නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරො. තං කිස්ස හෙතු: නිබ්බානනිත්තා භික්ඛවෙ සමොද්ධි, නිබ්බානපොණො, නිබ්බාණ-පබ්බාරාති.

1. කෙ:සමයං - මජ්ඣ.

2. උපගච්ඡත් - සී1.

3. ගහෙස්සති - මජ්ඣ.

එවිං වුනෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: කිත්තු ඛො හන්තෙ ඔරිමංකීරං? කිං පාරිමංකීරං? කො මජ්ඣෙකං සංසාදෙ? කො ඵලෙ උසස්සාදෙ? කො මනුස්සග්ගාහො? කො අමනුස්සග්ගාහො? කො ආවට්ටග්ගාහො? කො අන්තොප්පතිභාවොති?

ඔරිමංකීරන්ති ඛො භික්ඛු, ජනෙතං අරක්කන්තිකානං ආයතනානං අධිවචනං, පාරිමංකීරන්ති ඛො භික්ඛු ජනෙතං බාහිරානං ආයතනානං අධිවචනං. මජ්ඣෙකං සංසාදෙති ඛො භික්ඛු, නන්දිරාගස්සෙතං අධිවචනං. ඵලෙ උසස්සාදෙති ඛො භික්ඛු අස්මිමානස්සෙතං අධිවචනං. කතමො ච භික්ඛු මනුස්සග්ගාහො, ඉධ භික්ඛු ගිහිනී සංසට්ඨා විහරති සහනන්දී සහසොකී සුඛිනෙසු සුඛිනො දුක්ඛිනෙසු දුක්ඛිනො උප්පන්නෙසු කීචි කර්මයෙසු අත්තනා වොයොහං ආපජ්ජති, අයං වුච්චති භික්ඛු, මනුස්සග්ගාහො. කතමො ච භික්ඛු, අමනුස්සග්ගාහො: ඉධ භික්ඛු එකචේවා අඤ්ඤතරං දෙවතිකායං පඤ්ඤාය බ්‍රහ්මචරීයං වරති: 'ඉමිනාහං සීලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරීයෙන වා දෙවො වා භවිස්සාමී දෙවඤ්ඤතරො වා'ති. අයං වුච්චති භික්ඛු, අමනුස්සග්ගාහො. ආවට්ටග්ගාහොති ඛො භික්ඛු, පඤ්ඤානෙතං කාමගුණානං අධිවචනං, කතමො ච භික්ඛු අන්තොප්පතිභාවො: ඉධ භික්ඛු එකචේවා දුස්සීලො හොති පාපධමෙවා. අසුචි සංඝාස්සරසමාවාරො පටිච්ඡන්තං කමමන්තො අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤා අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤා අන්තොප්පති අවසුකො කසබ්බුජානො,¹ අයං වුච්චති භික්ඛු, අන්තොප්පතිභාවොති.

තෙන ඛො පන සමයෙන නන්දෙ ගොපාලකො හගවතො අවිදුරෙ ධිතො හොති; අථ ඛො නන්දෙ ගොපාලකො හගවන්තං එතදවොච; අහං ඛො හන්තෙ න ඔරිමංකීරං උපගච්ඡාමි, න පාරිමංකීරං උපගච්ඡාමි, න මජ්ඣෙකං සංසිද්ධිස්සාමි, න ඵලෙ උසස්සිද්ධිස්සාමි, න මනුස්සග්ගාහො ගහිස්සති² න අමනුස්සග්ගාහො ගහිස්සති, න ආවට්ටග්ගාහො ගහිස්සති. න අන්තොප්පති භවිස්සාමි; ලභෙය්‍යාහං හන්තෙ හගවතො සත්තිකෙ පබ්බජ්ජං ලභෙය්‍යං උපසම්පදන්ති.

තෙන හි කං නන්ද, සාමිකානං ගාවො නිය්‍යාදෙහිති³ ගම්ස්සත්ති හන්තෙ ගාවො වච්ඡගිද්ධිතියොති, නිය්‍යාදෙහෙව කං නන්ද, සාමිකානං ගාවොති. අථ ඛො නන්දෙ ගොපාලකො සාමිකානං ගාවො නිය්‍යාදෙකා යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිකා හගවන්තං එතදවොච; නිය්‍යාදිතා හන්තෙ සාමිකානං ගාවො, ලභෙය්‍යාහං හන්තෙ හගවතො සත්තිකෙ පබ්බජ්ජං ලභෙය්‍යං උපසම්පදන්ති.

1. සංසිද්ධං මජ්ඣං, ස්‍යා, සී1.

2. කසම්බකජානො - ස්‍යා.

3. ගහෙය්‍යාති - මජ්ඣං, අවට්ඨකථා.

4. නිය්‍යාතෙහිති - මජ්ඣං.

අලක්ඛං ඛො නන්දෙ ගොපාලකො හගවතො සාතිංක පඤ්ඤං,
අලක්ඛපසම්පදං; අවිරූපසම්පකො ච පනායස්මා නන්දෙ එකො
වුපකට්ඨො අපමනො ආතාපි පහිතනො විහරන්තො න චිරස්සෙව
යසස්සාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පඤ්ඤන්ති
තදනුත්තරං. බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධර්මෙ සයං අභිඤ්ඤා
සඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විහාසි, ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං
කරණියං තාපරං ඉත්තස්සායාති අබ්භංගොසි, අඤ්ඤතරො ච පනායස්මා
නන්දෙ අරහතං අහොසීති.

1. 19. 5

දුතිය දරුකඛන්ධාපමසුත්තං.

242. එවං මෙ සුතං එකං සමයං හගවා කිම්බිලායං¹ විහරති
ගඬාය නදියා තීරෙ. අඤ්ඤා ඛො හගවා මහන්තං දරුකඛන්ධං ගඬාය
නදියා සොතෙන වුය්ගමානං, දිස්වාන භික්ඛු ආමන්තෙසි: පස්සප්පං
තො තුමෙහ භික්ඛුවෙ අමුං මහන්තං දරුකඛන්ධං ගඬාය නදියා
සොතෙන වුය්ගමානන්ති? එවං හන්තෙ. -පෙ- [විස්ථාරෙතඤ්ඤං]

එවං වුග්ගෙ ආයස්මා කිම්බිලො² හගවන්තං එතද්වොච: කිනත්ත
ඛො හන්තෙ මරිමංතීරං? -පෙ- [විස්ථාරෙතඤ්ඤං] කතමො ච කිම්බිල,
අන්තොසුතිභාවො: ඉධ කිම්බිල භික්ඛු අඤ්ඤතරං සඬ්ඛිලිට්ඨං
ආපක්ඛිං ආපන්නො හොති ඤජාරුපාය ආපක්ඛියා වුට්ඨානං³ පඤ්ඤායති,
අයං වුච්ඡති කිම්බිල, අන්තොසුතිභාවොති.

1. 19. 6

අවසසුතපරියායසුත්තං.

243. එකං සමයං හගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථුසමී.
නිග්‍රොධාරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයොන කාපිලවත්ථානං⁴ සකායානං
නවං සන්ථාගාරං අවිරකාරිතං හොති, අනරුඛාවුසං සමණෙන වා
බ්‍රාහ්මණෙන වා කෙනචි වා මත්තස්සහුතෙන. අප් ඛො කාපිලවත්ථා
සකායා යෙන හගවා තෙත්ථපසඬ්ඛි¹සු උපසඬ්ඛිතො හගවන්තං අභිවාදෙතො
එකමන්තං. නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීක්ඛා ඛො කාපිලවත්ථා සකායා
හගවන්තං. එතද්වොචු;

1. කිම්බිලායං - මජ්ඣ.

2. කිම්බිලො - මජ්ඣ.

3. න වුට්ඨානං, - මජ්ඣ., සා.

4. කපිලවත්ථාසීතං - සා.

ඉධ හතො කාපිලවත්ථානං සක්කානං නවං සන්ථාගාරං අවිරකාරිතං හොති, අනර්ඛාචුක්ඛං සමඡේත වා බ්‍රාහ්මඡේත වා කෙනවි වා මනුස්සභූතෙ , තං හතො හගවා පයමං පරිභුඤ්ඤා, හගවතා පයමං පරිභුතං පච්ඡා කාපිලවත්ථා සක්කා පරිභුඤ්ඤාසන්නි; තදස්ස කාපිලවත්ථානං සක්කානං දීඝරන්තං භිත්තාය සුඛායාති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්හිභාවෙන.

අථ ඛො කාපිලවත්ථා සක්කා හගවතො අධිවාසනං විදික්ඛා උට්ඨායාසනා හගවතං අභිවාදෙක්ඛා පදක්ඛණං කත්වා යෙන නවං සන්ථාගාරං තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමි කා සඤ්ඤාපෙත්වා සන්ථාගාරං තෙලඥීපං ආරොපෙත්වා යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමි කා හගවතං එතදවොචුං: සක්ඛසන්ථරිසක්ඛං හතො සන්ථාගාරං, ආසනාති පඤ්ඤානාති උදකමණිකො පතිට්ඨාපිතො, තෙලඥීපො ආරොපිතො යත්තදති හගවා කාලං මඤ්ඤතිති.¹

අථ ඛො හගවා නිවාසෙක්ඛා පත්තවීරං ආදය සද්ධිං භික්ඛුසංඛේතන යෙන නවං සන්ථාගාරං තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමි කා පාදෙ පක්ඛාලෙක්ඛා සන්ථාගාරං පටිසික්ඛා මජ්ඣමං භික්ඛං නිස්සාය පුරුක්ඛාභිමුඛො නිසීදි. භික්ඛුසංඛේතාපි ඛො පාදෙ පක්ඛාලෙක්ඛා සන්ථාගාරං පටිසික්ඛා පච්ඡමං භික්ඛං නිස්සාය පුරුක්ඛාභිමුඛො නිසීදි හගවතං කෙඤ්ච පුරුක්ඛක්ඛා. කාපිලවත්ථාපි ඛො සක්කා පාදෙ පක්ඛාලෙක්ඛා සන්ථාගාරං පටිසික්ඛා පුරුක්ඛමං භික්ඛං නිස්සාය පච්ඡමං භිමුඛා² නිසීදි-සු හගවතං කෙඤ්ච පුරුක්ඛක්ඛා.

අථ ඛො හගවා කාපිලවත්ථෙ සක්කො ඛුද්දෙව රත්තං ධම්මිකා කථාය සඤ්ඤාක්ඛා සමාදපෙත්වා සමුත්තපෙත්වා සමපභං-සෙක්ඛා උයොපෙසි: ‘අභික්ඛන්තා ඛො ගොතමා’ රත්තං යත්තදති කාලං මඤ්ඤාති. ‘එවමහතො’ති ඛො කාපිලවත්ථා සක්කා හගවතො පටිසසුක්ඛා උට්ඨායාසනා හගවතං අභිවාදෙක්ඛා පදක්ඛණං කත්වා පක්ඛමිසු.

අථ ඛො හගවා අවිරපක්ඛන්තොසු කාපිලවත්ථෙවෙසු සක්කොසු ආයාසන්තං මහාමොක්ඛාලානං ආමන්තොසි: විගතරීතමිද්ධා ඛො මොග්ගාලාන, භික්ඛුසංඛේතා, පටිභාතු තං මොග්ගාලාන භික්ඛුතං ධම්මිකථා, පිට්ඨි මෙ ආභිලායති³ තමහං ආයමිස්සාමිති. එවමහතොති ඛො ආයාසමා මහාමොග්ගාලානො හගවතො පටිවසෙසාසි. අථ ඛො හගවා වතුගුණං සඤ්ඤාමි පඤ්ඤාපෙත්වා දක්ඛණෙන පස්සන්ත සිහසෙය්‍යං කප්පෙසි පාදෙ පාදං අභිවාධාය සන්තො සමප-ථානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනසි කරික්ඛා.

1. සන්ථික්ඛා - මජ්ඣ.

2. මඤ්ඤාමිති - මජ්ඣ.

3. පච්ඡාමුඛා - සා, සි 2.

4. ගොතම - සි 2.

5. පිට්ඨිමෙව ආභිලායති - සි 1, 2.

තත්‍ර ඛො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො භික්ඛු ආමනොති 'ආවුසො භික්ඛවො'ති, ආවුසො ති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො මහාමොග්ගලානස්ස පටිඤ්ඤාසු, ආයස්මා මහාමොග්ගලානො ඵතදවොච:

අවසසුතපරියායකඤ්ච වො ආවුසො දෙසිය්‍යාමි, අනවසසුතපරියායකඤ්ච, තං සුඤ්ඤං. කථංඤ්චාවුසො අවසසුතො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛු වක්ඛන්තා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ අධිමුචන්ති, අපපියරූපෙ රූපෙ බ්‍යාපජ්ජති, අනුපට්ඨිතකායසති ච විහරති පරිත්තවෙනසො, තඤ්ච වෙනොච්චුත්තං පඤ්ඤාච්චුත්තං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ඤ්ඤා තෙ උප්පත්තා පාපකා අකුසලා ධම්මො අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

සොනෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සානෙන ගන්ධං සාධිකා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිකා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨංඛං ඵ්ඨිකා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය පියරූපෙ ධම්මෙ අධිමුචන්ති, අපපිය රූපෙ ධම්මෙ බ්‍යාපජ්ජති, අනුපට්ඨිතකායසති ච විහරති පරිත්තවෙනසො, තඤ්ච වෙනොච්චුත්තං පඤ්ඤාච්චුත්තං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ඤ්ඤා තෙ උප්පත්තා පාපකා අකුසලා ධම්මො අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති; අයං චුච්චිතාවුසො භික්ඛු අවසසුතො වක්ඛාමිඤ්ඤායොසු රූපෙසු අවසසුතො සොතවිඤ්ඤායොසු සද්දෙසු, අවසසුතො සාතවිඤ්ඤායොසු ගන්ධෙසු, අවසසුතො ජිව්හාවිඤ්ඤායොසු රසෙසු, අවසසුතො කායවිඤ්ඤායොසු ථොට්ඨංඛෙසු, අවසසුතො මනොවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු.

ඵචං විහාරිං වාටුසො භික්ඛුං වක්ඛන්තො වෙපි නං මාරො උපසංඝමන්ති, ලහතෙව මාරො ඔතාරං ලහති මාරො ආරම්භං; සොනතො වෙපි නං -පෙ- සානතො වෙපි නං -පෙ- ජිව්හාතො වෙපි නං -පෙ- කායතො වෙපි නං -පෙ- මනතො වෙපි නං මාරො උපසංඝමන්ති, ලහතෙව මාරො ඔතාරං ලහති මාරො ආරම්භං.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො නළාගාරං වා නිණාගාරං වා සුක්ඛං කොලාපං තෙරොවස්සිකං පුරන්ධ්‍රියාය වෙපි නං දිස්වාය පුරිසො ආදික්ඛාය තිණ්ණකාය උපසංඝමෙය්‍ය; ලහෙතෙව අඤ්ඤා ඔතාරං, ලහෙතෙව අඤ්ඤා ආරම්භං. පඤ්ඤාය වෙපි නං දිස්වාය පුරිසො ආදික්ඛාය තිණ්ණකාය උපසංඝමෙය්‍ය -පෙ- උග්ගරාය වෙපි නං දිස්වාය -පෙ- දුක්ඛිණාය වෙපි නං දිස්වාය -පෙ- හෙට්ඨන්තො වෙපි නං -පෙ- උපරිතො වෙපි නං -පෙ- යතො කුතො වෙපි නං පුරිසො, ආදික්ඛාය තිණ්ණකාය උපසංඝමෙය්‍ය; ලහෙතෙව අඤ්ඤා ඔතාරං, ලහෙතෙව අඤ්ඤා ආරම්භං.

එවමෙව ඛො ආවුසො එවං විහාරිං භික්ඛුං චක්ඛුතො වෙපි නං මාරො උපසඤ්ඤාමති; ලහතෙව මාරො ඔතාරං, ලහති මාරො ආරමුණං. සොතතො වෙපි නං -පෙ- සානතො වෙපි නං -පෙ- ජිව්හාතො වෙපි නං -පෙ- කායතො වෙපි නං -පෙ- මනතො වෙපි නං මාරො උපසඤ්ඤාමති ලහතෙව මාරො ඔතාරං, ලහති මාරො ආරමුණං. එවං විහාරිං චාවුසො භික්ඛුං රූපා අධිභංසු, න භික්ඛු රූපෙ අධිභොසි; සද්ද භික්ඛුං අධිභංසු න භික්ඛු සද්දෙ අධිභොසි; ගන්ධා භික්ඛුං අධිභංසු, න භික්ඛුං ගන්ධෙ අධිභොසි; රසා භික්ඛුං අධිභංසු, න භික්ඛු රසෙ අධිභොසි; ථොට්ඨංඛා භික්ඛුං අධිභංසු, න භික්ඛු ථොට්ඨංඛෙ අධිභොසි; ධම්මා භික්ඛුං අධිභංසු, න භික්ඛු ධම්මෙ අධිභොසි;

අයං වුච්චතාවුසො භික්ඛු රූපාධිභුතො¹ සද්දධිභුතො ගන්ධාධිභුතො රසාධිභුතො ථොට්ඨංඛාධිභුතො ධම්මාධිභුතො, අධිභුතො අනාධිභු අධිභංසු නං පාපකා අකුසලා ධම්මා සංඛිලෙසිකා පොනොභවිකා² සද්දො දුඤ්චිපාකා ආයතිං³ ජාති ජරාමරණියා. එවං ඛො ආවුසො අවසුතො හොති.

කර්ඤ්චාවුසො අනවසුතො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛු චක්ඛුතා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ නාධිමුළ්ඛිති, අපිසරූපෙ රූපෙ න ව්‍යාපජ්ජති, උපට්ඨිතකායසති ච විහරති අප්පමාණවෙනසො, තඤ්ඤි වෙනොවිමුක්ඛං පඤ්ඤවිමුක්ඛං යථාභූතං පජානාති යත්ඤ්ඤ තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣති;

සොතන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සාතන ගන්ධං සාධිතා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨංඛං චුස්සිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය පියරූපෙ ධම්මෙ නාධිමුළ්ඛිති, අපිසරූපෙ ධම්මෙ න ව්‍යාපජ්ජති, උපට්ඨිතකායසති ච විහරති අප්පමාණ වෙනසො, තඤ්ඤි වෙනොවිමුක්ඛං පඤ්ඤවිමුක්ඛං යථාභූතං පජානාති යත්ඤ්ඤ තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣති. අයං වුච්චතාවුසො භික්ඛු අනවසුතො චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු -පෙ- අනවසුතො ජිව්හාච්ඤ්ඤායොසු රසෙසු -පෙ- අනවසුතො මනොච්ඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු.

එවං විහාරිං චාවුසො භික්ඛු චක්ඛුතො වෙපි නං මාරො උපසඤ්ඤාමති, නෙව ලහති මාරො ඔතාරං න ලහති මාරො ආරමුණං; සොතතො වෙපි නං -පෙ- සානතො වෙපි නං -පෙ- ජිව්හාතො වෙපි නං -පෙ- කායතො වෙපි නං -පෙ- මනතො වෙපි නං මාරො උපසඤ්ඤාමති, නෙව ලහති මාරො ඔතාරං, න ලහති මාරො ආරමුණං.

1. භිභුතො - සිමු. සි 1, 2.

2. පොනොභවිකා - සනා.

3. ආයති - සි 2.

සෙය්‍යරාපි ආවුසො කුටාගාරකා වා කුටාගාරසාලා වා¹ බහලමත්තකා අද්දවලිථනා;² සුරතීමාය වෙපි නං දිසාය පුරිසො ආදිත්තාය තිණ්ණකාය උපසඬායමෙය්‍ය, නෙව ලහෙර අඤ්ඤා ඔතාරං න ලහෙර අඤ්ඤා ආරමිණං; පච්ඡිමාය වෙපි නං දිසාය -පෙ- උත්තරාය වෙපි නං දිසාය -පෙ- දකුණිකාය වෙපි නං දිසාය -පෙ- හෙය්‍යමාය වෙපි නං -පෙ- උපරිතො වෙපි නං -පෙ- යතො කුතො වෙපි නං පුරිසො ආදිත්තාය තිණ්ණකාය උපසඬායමෙය්‍ය, නෙව ලහෙර අඤ්ඤා ඔතාරං, න ලහෙර අඤ්ඤා ආරමිණං.

ඵවමෙව ඛො ආවුසො ඵවං විහාරිං භික්ඛුං චක්ඛුතො වෙපි නං මාරො උපසඬායමති, නෙව ලහති මාරො ඔතාරං, න ලහති මාරො ආරමිණං -පෙ- මනතො වෙපි නං මාරො උපසඬායමති නෙව ලහති මාරො ඔතාරං න ලහති මාරො ආරමිණං. ඵවං විහාරි වාවුසො භික්ඛු රූපෙ අධිභොසි, න රූපා භික්ඛුං අධිභංසු; සද්දෙ භික්ඛු අධිභොසි, න සද්ද භික්ඛුං අධිභංසු; ගන්ධ භික්ඛු අධිභොසි, න ගන්ධා භික්ඛුං අධිභංසු; රසෙ භික්ඛු අධිභොසි, න රසා භික්ඛුං අධිභංසු. ඵොට්ඨංඛො භික්ඛු අධිභොසි, න ඵොට්ඨංඛො භික්ඛුං අධිභංසු; ධර්මෙ භික්ඛු අධිභොසි, න ධර්මො භික්ඛුං අධිභංසු;

අයං වුච්ඡිතාවුසො භික්ඛු රූපාධිභු සද්දාධිභු ගන්ධාධිභු රසාධිභු ඵොට්ඨංඛාධිභු ධර්මාධිභු; අධිභු අනධිභුතො, අධිභොසි තෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධර්මෙ සංකිලෙසිකෙ පොතොහවිකෙ සද්දරෙ දුඤ්ඤාපාකෙ ආයතිං ජාතිජරාමරණිකෙ. ඵවං ඛො ආවුසො අනවසුතො හොතිති.

අරං ඛො හගවා උට්ඨන්ති ආයසන්තං මහාමොග්ගලානං ආමන්තසි: සාධු සාධු මොග්ගලාන, සාධු³ ඛො තිං මොග්ගලාන භික්ඛුනං අවසුතපරියායඤ්ඤා අනවසුතපරියායඤ්ඤා අභාසිති. ඉදමචොව ආයසා මහාමොග්ගලානො, සමනුඤ්ඤා සත්ථා අභොසි, අනමනා තෙ භික්ඛු අයසන්තො මහාමොග්ගලානස භාසිතං අභිනන්දිංසුති.⁴

1. 19. 7

දුක්ඛධර්මසුත්තං

244. යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සංඛේසං යෙව දුක්ඛධර්මානං සමුදයඤ්ඤා⁵ අත්ථගඤ්ඤා යථාභුතං පජානාති, තථා ඛො පනස්ස කාමා දිට්ඨා හොතති, යථාස්ස කාමෙ පස්සතො යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමසොගහො කාමමුච්ඡා කාමපරිළාහො යො නානුසෙති, තථා ඛො පනස්ස වාරො ව විහාරො ව අනුබුද්ධො හොති, යථා වරන්තං විහරන්තං අභිජ්ඣා දොනස්සා පාපකා අකුසලා ධර්මො නානුසස්සවන්ති.

1. කුටාගාරං වා සාලා වා - මජ්ඣ.

2. මද්දවලෙපනා - ස්වා.

3. සාධුසාධු ඛො - ස්වා.

4. අභිනන්දනි - මජ්ඣ. ස්වා.

5. අසාදකුච්ඡා ආදිතවඤ්ච - පි 1; 2

6. අනුබුද්ධො - ස්වා

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සංඛේසංයෙව දුක්ඛධර්මානං සමුදයංඤ්ඤා අත්ථගඤ්ඤා යථාභූතං පඡානාති ඉති රූපං, ඉතිරූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො ඉති වෙදනා, ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ථගමො; ඉති සංඤ්ඤා, -පෙ- ඉති සංඤ්ඤා අත්ථගමො ඉති සංඛාරා, ඉති සංඛාරානං සමුදයො, ඉති සංඛාරානං අත්ථගමො; ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සංඛේසංයෙව දුක්ඛධර්මානං සමුදයංඤ්ඤා අත්ථගමංඤ්ඤා යථාභූතං පඡානාති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛුනො කාමා දිට්ඨා භොතති යථාස්ස කාමෙ පස්සන්තො යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමසෙත්ථො කාමමුච්ඡා කාමපරිලාභො යො නානුසෙති, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ අඛාරකාසු සාධිකපොරිසා පුරුෂා අභාරානං චිතච්චිකානං චිතධුමානං, අප් පුරිසො ආගවේශ්‍ය චිත්තකාමො අමරිතකාමො සුඛකාමො දුක්ඛපටිකකුලො, තමෙතං දෙව ඛලවන්තො පුරිසා නානාබාහාසු ගහෙතා තං අඛාරකාසු උපකම්භියාසු, යො ඉති චිති වෙව් කායං සන්තාමෙය්‍ය, තං කිස්ස හෙතු ඤාතං හි¹ භික්ඛවෙ තස්ස පුරිසස්ස භොති: 'ඉමඤ්ඤාහං අඛාරකාසු පපතිස්සාමි², තතොතිදන්තං මරණං වා නිගව්ඡාමි³ මරණමන්තං වා දුක්ඛ'න්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො අඛාරකාසුපමා කාමා දිට්ඨා භොතති, යථාස්ස කාමෙ පස්සන්තො යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දො කාමසෙත්ථො කාමමුච්ඡා කාමපරිලාභො යො නානුසෙති.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වාරො ව විහාරො ව අනුබුද්ධො භොති යථා වරන්තං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා නානුස්සවන්ති, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො බහුකණ්ටකං දයං පටිසෙය්‍ය; තස්සස්ස පුරතොපි⁴ කණ්ටකො, පට්ඨතො පි කණ්ටකො, උග්ගරතොපි කණ්ටකො, දුක්ඛණ්ටතොපි කණ්ටකො, හෙට්ඨතොපි කණ්ටකො, උපරිතොපි කණ්ටකො. යො සතො ව⁵ අභික්ඛමෙය්‍ය සතො පටිකකමෙය්‍ය; මා මං කණ්ටකොති, එවං ඛො භික්ඛවෙ යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං අයං චුළුති අරියස්ස චිත්තෙය කණ්ටකො; තං කණ්ටකොති ඉති චිදිත්වා සංවරො ව අසංවරො ව වෙදිතබ්බො.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ අසංවරො භොති ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වනඛුනා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ අධිමුළුති, අසංවරූපෙ රූපෙ ව්‍යාප්ඡති, අනුපට්ඨිතකායසති ව චිහරති පරිත්තවෙනසො, තඤ්ඤා වෙතොච්ඡිත්තං පඤ්ඤාච්ඡිත්තං යථාභූතං නපඡානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පත්තා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති; සොතෙන සද්ධං සුඤ්ඤා -පෙ- සාතෙන ගන්ධං සාධිත්වා -පෙ- චිත්තාය රසං සාධිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුළුත්වා -පෙ-

1. ඉති ඉමමෙව - ස්‍යා.

2. අඤ්ඤාණන්ති ස්‍යා.

3. ච පස්සාමි - ස්‍යා.

4. ගව්ඡාමි - ස්‍යා.

5. නිගව්ඡ සාමි - මජ්ඣ.

6. තස්සපුරතොපි - මජ්ඣ, ස්‍යා.

7. සතො අභික්ඛමෙය්‍ය - සීල. සි 2

මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය පියරූපෙ ධම්මෙ අධිමුච්ඡති, අභියරූපෙ ධම්මෙ ව්‍යාපජ්ජති, අනුපට්ඨිතකායසති ච විහරති පරිත්‍යංචෙනසො, තඤ්ඤා චෙතොවිමුක්තං පඤ්ඤාචිමුක්තං යථාභූතං නං පච්ඡානාති යක්ඛස්ස තෙ උප්පත්තා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුරුක්ඛන්ති; එවං බො භික්ඛවෙ සංවරො හොති.

කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ සංවරො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වංශුනා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ නාධිමුච්ඡති, අභියරූපෙ රූපෙ න ව්‍යාපජ්ජති, උපට්ඨිතකායසති ච විහරති අපමාණ චෙනසො, තඤ්ඤා චෙතොවිමුක්තං පඤ්ඤාචිමුක්තං යථාභූතං පච්ඡානාති යක්ඛස්ස තෙ උප්පත්තා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුරුක්ඛන්ති; සොත්තෙ සද්දං දුක්ඛා -පෙ- සාත්තෙ ගතිං සාධිතා -පෙ- ජීව්‍යාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙත ථොට්ඨංඛං ඵුසිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය පියරූපෙ ධම්මෙ නාධිමුච්ඡති, අභියරූපෙ ධම්මෙ න ව්‍යාපජ්ජති, උපට්ඨිතකායසති ච විහරති අපමාණ චෙනසො, තඤ්ඤා චෙතොවිමුක්තං පඤ්ඤාචිමුක්තං යථාභූතං පච්ඡානාති යක්ඛස්ස තෙ උප්පත්තා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුරුක්ඛන්ති; එවං බො භික්ඛවෙ සංවරො හොති.

තස්ස වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො එවං වරතො එවං විහරතො කදපි කරහපි සතිසම්මොසා උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා සරසඤ්ඤාසා සංඤ්ඤාජනියා, දුක්ඛා භික්ඛවෙ, සතුප්පාදෙ, අප්ථං බො නං¹ ඛිප්පමෙව පජ්ඣති විනොදෙති, ඛානතිකරොති, අනභාවං ගමෙති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පූරිසො දිවසසන්තොනෙ අයොකවාහෙ දො වා තිණි වා උදකඵුසිතානි නිපාතෙය්‍යා; දුක්ඛා භික්ඛවෙ උදකඵුසිතානං නිපාතො, අප්ථං බො නං ඛිප්පමෙව පරික්ඛයං පරියාදනං ගවෙජ්ජය්‍ය. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, තස්ස වෙ භික්ඛුනො එවං වරතො එවං විහරතො කදපි කරහපි සතිසම්මොසා උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා ධම්මා සරසඤ්ඤාසා සංඤ්ඤාජනියා; දුක්ඛා භික්ඛවෙ, සතුප්පාදෙ අප්ථං බො නං ඛිප්පමෙව පජ්ඣති විනොදෙති ඛානති කරොති අනභාවං ගමෙති. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො වාරො ච විහාරො ච අනුබුද්ධො හොති යථා වරන්තං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමන්තස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා නානුසස්වන්ති.

තඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු. එවං වරන්තං එවං විහරන්තං රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාති වා සාලොභිතා වා හොගෙති අභිභවති. පවාරෙය්‍යු: එහමෙහා පූරිස, කිත්තෙ ඉමෙ කාසාව අනුදහන්ති? කිං මුණ්ණො කපාලමනුවරසි? එහි භිතායාවන්ත්තා හොගෙ ච භුඤ්ජන්ති, පුඤ්ඤාති ච කරොහීති.

සො වත භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වරන්තො එවං විහරන්තො සික්ඛං පච්චස්ඛාය භිතායාවන්ත්තස්සති නෙතං යානං විජ්ජති.

1. තං - සි 1, 2.

2. වග්ගනිකා - සි 1, 2.
දග්ගනිකා - සා.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගඬගානදී පාවිනනිනනා පාවින පොණා පාවිනපඬාරා, අථ මහාජනකායො ආගච්ඡය්‍යා කුද්දලපිටකං ආදයා: මයං ඉමං ගඬගානදිං පච්ඡානිත්තං කරිස්සාම පච්ඡාපොණං පච්ඡාපඬහාරනා; තං කිමෙක්ඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සෙ මහාජනකායො ගඬගානදිං පච්ඡානිනාං කරෙය්‍ය පච්ඡාපොණං පච්ඡාපඬහාරනා? නො හෙතං හතෙත. තං කිස්ස හෙතු: ගඬගානදී හතෙත පාවින නිනනා පාවින පොණා පාවින පඬහාරා, සා න සුකරා පච්ඡානිත්තං කාතුං පච්ඡාපොණං පච්ඡාපඬහාරං, යාවදෙව ච පන සො මහාජනකායො කිලමථස්ස විසාතස්ස හාගී අස්සාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ තඤ්ඤො¹ භික්ඛු. එවං වරන්තං එවං විහරන්තං රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා මිත්තා වා අමච්ඡා වා ඤ්ඤති වා සාලොභිතා වා භොගෙහි අභිභව්ති පචාරෙය්‍යා: “එහමෙතා පුරිස, කිනෙත ඉමෙ කාසාවා අනුදහනා? කිං මුණේඛා කපාල-මනුවරසි? එහි භීතායාවක්ඛිත්වා භොගෙ ච භුක්ඤ්ඤා, පුඤ්ඤති ච කරොති”ති. සො පන භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වරන්තො එවං විහරන්තො සික්ඛං පච්ඡක්ඛාය භීතායාවක්ඛිත්සුතිති නෙතං යානං විජ්ජති, තං කිස්ස හෙතු: යං හි තං භික්ඛවෙ විත්තං දීඝරන්තං විචෙකතිත්තං විචෙකපොණං විචෙකපඬහාරං. තථ² භීතායාවක්ඛිත්සුතිති නෙතං යානං විජ්ජතිති.

1. 19. 8

කිංසුකොපමසුත්තං

245. අථ³ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛු තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිත්වා තං භික්ඛු. එතදචොච: “කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොති”ති? යතො ඛො ආවුසො භික්ඛු ජනං එස්සායත්තානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති, එත්තාවතා ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොතිති.

අථ ඛො සො භික්ඛු අසංඝඤ්ඤා නස්ස භික්ඛුස්ස පඤ්ඤා-ව්‍යාකරණෙන⁴ යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛු තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිත්වා තං භික්ඛු. එතදචොච: “කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොති”ති? යතො ඛො ආවුසො භික්ඛු පඤ්ඤානං උපාදනාසංඛානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති, එත්තාවතා ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොතිති.

1. තඤ්ඤ - සි 1

2. තථ - මජ්ඣ. සි 1, 2.

3. යතො - සි 2.

4. පඤ්ඤ වෙය්‍යාකරණෙන - මජ්ඣ.

අථ ඛො සො භික්ඛු අසනතුට්ඨො තස්ස භික්ඛුස්ස පඤ්භ-
ව්‍යාකරණෙන යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛු තෙනුපසඬාමි, උපසඬාමිඤ්ඤා
තං භික්ඛුං එතදවොච: “කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො භික්ඛුනො
දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොති”ති? යනො ඛො ආවුසො භික්ඛු වතුන්තං
මහාභුතානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා යථාභුතං පජානාති. එත්තාවතා
ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොතිති.

අථ ඛො සො භික්ඛු අසනතුට්ඨො තස්ස භික්ඛුස්ස පඤ්භ-
ව්‍යාකරණෙන යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛු තෙනුපසඬාමි, උපසඬාමිඤ්ඤා
තං භික්ඛුං එතදවොච: “කිත්තාවතානු ඛො ආවුසො භික්ඛුනො
දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොති”ති? යනො ඛො ආවුසො භික්ඛු “යං කිඤ්ඤි
සමුදයධමමං සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති” යථාභුතං පජානාති, එත්තාවතා
ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොතිති.

අථ ඛො සො භික්ඛු අසනතුට්ඨො තස්ස භික්ඛුනො පඤ්භ-
ව්‍යාකරණෙන යෙන භගවා තෙනුපසඬාමි, උපසඬාමිඤ්ඤා
භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීදෙත්තා ඛො
සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: ඉධාහං භනෙන යෙනඤ්ඤතරො
භික්ඛු තෙනුපසඬාමි, උපසඬාමිඤ්ඤා තං භික්ඛුං එතදවොච:
“කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොති”ති?
එවං වුත්තෙ භනෙත සො භික්ඛු මං එතදවොච: යනො ඛො
ආවුසො භික්ඛු ජන්තං එස්සායතනානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා යථාභුතං
පජානාති එත්තාවතා ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං
භොතිති.

අථ ඛොහං භනෙත අසනතුට්ඨො තස්ස භික්ඛුස්ස පඤ්භ-
ව්‍යාකරණෙන යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛු තෙනුපසඬාමි, උපසඬාමිඤ්ඤා
තං භික්ඛුං එතදවොච: “කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො භික්ඛුනො
දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොති”ති? එවං වුත්තෙ භනෙත සො භික්ඛු
මං එතදවොච: යනො ව ඛො ආවුසො භික්ඛු පඤ්ඤානං උපාදන්-
තඤ්ඤානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා යථාභුතං පජානාති -පෙ- වතුන්තං
මහාභුතානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා යථාභුතං පජානාති -පෙ-
යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති යථාභුතං
පජානාති, එත්තාවතා ඛො ආවුසො භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං
භොතිති.

අථ ඛොහං භනෙත අසනතුට්ඨො තස්ස භික්ඛුනො පඤ්භ-
ව්‍යාකරණෙන යෙන භගවා තෙනුපසඬාමි. කිත්තාවතා නු ඛො
භනෙත භික්ඛුනො දස්සනං සුචිසුඤ්ඤං භොතිති?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛු පුරිසස්ස කිංසුකො අදිට්ඨපුඤ්ඤො අස්ස, සො
යෙනඤ්ඤතරො පුරිසො කිංසුකස්ස දස්සාමි තෙනුපසඬාමෙය්‍ය,
උපසඬාමිඤ්ඤා තං පුරිසං එවං වදෙය්‍ය: “කිදිසො භො පුරිස,
කිංසුකො”ති. සො එවං වදෙය්‍ය “කාළකො ඛො අමොහා පුරිස,
කිංසුකො, සෙය්‍යථාපි ඤාමමාණුති? තෙන ඛො පන භික්ඛු,
සමයෙන තාදිසො වස්ස කිංසුකො යථා තස්ස පුරිසස්ස දස්සනං.

අථ ඛො සො භික්ඛු පුරිසො අසනතුට්ඨො තස්ස පුරිසස්ස පඤ්ඤව්‍යාකරණෙන යෙනඤ්ඤතරො පුරිසො කිංසුකස්ස දස්සාථි තෙනුපසඩ්ධාමෙය්‍ය, උපසඩ්ධාමිත්වා තං පුරිසං එවං වදෙය්‍ය: “කිදිසො හො පුරිස, කිංසුකො”ති? සො එවං වදෙය්‍ය: “ලොභිතකො අමෙහා පුරිස, කිංසුකො සෙය්‍යථාපි මංසපෙසි”ති. තෙන ඛො පන භික්ඛු සමයෙන තාදිසො වස්ස කිංසුකො යථා තස්ස පුරිසස්ස දස්සනං.

අථ ඛො සො භික්ඛු පුරිසො අසනතුට්ඨො තස්ස පුරිසස්ස පඤ්ඤව්‍යාකරණෙන යෙනඤ්ඤතරො පුරිසො කිංසුකස්ස දස්සාථි තෙනුපසඩ්ධාමෙය්‍ය, උපසඩ්ධාමිත්වා තං පුරිසං එවං වදෙය්‍ය: කිදිසො හො පුරිස, කිංසුකොති? සො එවං වදෙය්‍ය: ඔච්ඡරකජානො¹ ඛො අමෙහා පුරිස, කිංසුකො අදික්ඛාසිපාටිකො, සෙය්‍යථාපි සිරිසොති. තෙන ඛො පන භික්ඛු සමයෙන තාදිසොවස්ස කිංසුකො යථා තස්ස පුරිසස්ස දස්සනං.

අථ ඛො සො භික්ඛු පුරිසො අසනතුට්ඨො තස්ස පුරිසස්ස පඤ්ඤව්‍යාකරණෙන යෙනඤ්ඤතරො පුරිසො කිංසුකස්ස දස්සාථි තෙනුපසඩ්ධාමෙය්‍ය, උපසඩ්ධාමිත්වා තං පුරිසං එවං වදෙය්‍ය: කිදිසො හො පුරිස, කිංසුකොති? සො එවං වදෙය්‍ය ඛහලපක්ඛපලාසො ඛො අමෙහා පුරිස, කිංසුකො සඤ්චජායො සෙය්‍යථාපි නිග්‍රොධොති. තෙන ඛො පන භික්ඛු සමයෙන තාදිසොවස්ස කිංසුකො යථා තස්ස පුරිසස්ස දස්සනං. එවමෙව ඛො භික්ඛු යථා යථා අධිමුක්ඛානං තෙසං සප්පුරිසානං දස්සනං සුච්ඡුදා², තථා තථා තෙහි තෙහි සප්පුරිසෙහි³ ඛ්‍යාතනං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛු රඤ්ඤෙඤ්ඤ පච්චික්ඛමං නගරං දළුහුදුසං⁴ දළහ පාකාරතොරණං ඡද්ධාරං, තත්‍රස්ස දෙවාරිකො පණ්ඩිතො ව්‍යතොතා මෙධාථි අඤ්ඤානානං නිවාරෙතා ඤානානං පච්චෙසෙනා, පුරත්ථිමාය දිසාය ආගන්තවා සීසං දුතයුගං තං දෙවාරිකං එවං වදෙය්‍ය: “කඤ්ඤො පුරිස, ඉමස්ස නගරස්ස නගරසාථී”ති? සො එවං වදෙය්‍ය: එසො හතෙන මජ්ඣෙකි සිංසාටකෙ නිසිනෙතාති.

අථ ඛො තං සීසං දුතයුගං නගරසාථීස්ස⁵ යථාභූතං වචනං නිය්‍යාතෙතවා යථාගතමග්ගං පටිපජෙජ්ජය්‍ය. පච්චිමාය දිසාය ආගන්තවා සීසං දුතයුගං -පෙ- උග්ගරාය දිසාය ආගන්තවා සීසං දුතයුගං -පෙ- දකඤ්ඤාය දිසාය ආගන්තවා සීසං දුතයුගං තං දෙවාරිකං එවං වදෙය්‍ය: “කඤ්ඤො පුරිස ඉමස්ස නගරස්ස නගරසාථීති? සො එවං වදෙය්‍ය: “එසො හතෙන මජ්ඣෙකි සිංසාටකෙ නිසිනෙතා”ති. අථ ඛො තං සීසං දුතයුගං නගරසාථීස්ස⁵ යථාභූතං වචනං නිය්‍යාතෙතවා යථාගතමග්ගං පටිපජෙජ්ජය්‍ය.

1. ඔච්ඡරකජානො - සි 2, PTS.

2. සුච්ඡුදා නොති - මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. තථා තථා තෙහි තෙහි සප්පුරිසෙහි - මජ්ඣං, රජකෙහි සප්පුරිසෙහි - ස්‍යා.

4. දළුහුදුසං - මජ්ඣං.

5. නගරසාථී - සිඛු, ස්‍යා, ඉමස්ස නගරසාථී - මජ්ඣං.

උපමා බො මායාං භික්ඛු කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපනාය, අය-
 ඤ්ඤාවෙත්ථ අත්ථො: නගරන්ති බො භික්ඛු ඉමසෙස්සනං වාතුමමහාභුතිකස්ස
 කායස්ස අධිවචනං. මාතෘපෙත්තිකසමභවස්ස ඔදනකුමමාසුපවයස්ස
 අනිච්චවජාදන පරිමද්දන හෙදන විඤ්ඤාසන ධම්මස්ස. ජඤ්ඤාරන්ති බො
 භික්ඛු, ජනෙනං අර්ඤ්ඤාත්තිකානං ආයතනානං අධිවචනං. දෙවාරිකොති
 බො භික්ඛු සතියා එතං අධිවචනං. සීසං දුතයුගන්ති බො භික්ඛු
 සමච්චිප්පස්සනානෙනං අධිවචනං. නගරසාමිති බො භික්ඛු විඤ්ඤාණ-
 ඥෙස්සනං අධිවචනං. මජ්ඣෙකා සිංහාටකොති බො භික්ඛු චතුක්කෙනං
 මහාභුතානං අධිවචනං: පඨවිධාතුයා ආපොධාතුයා තෙජොධාතුයා
 වායොධාතුයා. යථාභුතවචනන්ති බො භික්ඛු නිබ්බානඥෙස්සනං අධි-
 වචනං. යථාගතමග්ගොති බො භික්ඛු අරියඥෙස්සනං අට්ඨංගිකස්ස
 මග්ගස්ස අධිවචනං සෙය්‍යථිදං: සම්මාදිට්ඨියා -පෙ- සම්මා-
 සමාධිස්සාති.

1. 19. 9

විණොපමුක්තනං

246. යස්ස කස්ස වි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා
 වක්ඛුවිඤ්ඤායොසු රූපෙසු උපපජ්ජය්‍ය ජන්ඤෙ වා රාගො වා
 දොසො වා මොහො වා පටිසං¹ වා වේතසො, තතො විත්තං
 නිවාරයෙ,² සහයො වෙසො මග්ගො සප්පට්ඨයො ච සකණ්ටකො
 ච සගහතො ච උමමග්ගො ච කුමමග්ගො ච දුභිතිකො ච,
 අසප්පුරිසසෙවිතො වෙසො මග්ගො න වෙසො මග්ගො සප්පුරිසෙහි
 සෙවිතො, න ඤං අරහස්සිති තතො විත්තං නිවාරයෙ වක්ඛුවිඤ්ඤා-
 යොහි රූපෙහි.

යස්ස කස්සවි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා සොත-
 විඤ්ඤායොසු සද්දෙසු -පෙ- සානවිඤ්ඤායොසු ගජෙද්දු -පෙ-
 ජීව්හාවිඤ්ඤායොසු රසෙසු -පෙ- කායවිඤ්ඤායොසු ථොට්ඨංගිකෙසු
 -පෙ- මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු උපපජ්ජය්‍ය ජන්ඤෙ වා
 රාගො වා දොසො වා මොහො වා පටිසං වා වේතසො, තතො
 විත්තං නිවාරයෙ, සහයො වෙසො මග්ගො සප්පට්ඨයො ච සකණ්ටකො
 ච සගහතො ච උමමග්ගො ච කුමමග්ගො ච දුභිතිකො ච,
 අසප්පුරිසසෙවිතො වෙසො මග්ගො, න වෙසො මග්ගො සප්පුරිසෙහි
 සෙවිතො, න ඤං එතං අරහස්සිති තතො විත්තං නිවාරයෙ මනෝ
 විඤ්ඤායොහි ධම්මෙහි.

1. සප්පට්ඨං වාසි - සා.

2. නිවාරයෙ, පිච්ඡ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කිට්ඨං සමපන්නං, කිට්ඨරක්ඛකො¹ව පමනො ගොණො ව කිට්ඨාදෙ අද්දං කිට්ඨං ඔතරියා² යාවදත්ථං මදං ආපජ්ජෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අඝ්ඤානවා පුට්ඨජ්ජනො ඡස්ස එසසායතනෙසු අසංවුත්තාරී පඤ්ඤා කාමගුණෙසු යාවදත්ථං මදං ආපජ්ජති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ කිට්ඨං සමපන්නං කිට්ඨරක්ඛකො ව අපමනො ගොණො ව කිට්ඨාදෙ අද්දං කිට්ඨං ඔතරෙය්‍ය³ තමෙනං කිට්ඨරක්ඛකො නාසාය සුග්ගහීතං ගණෙහය්‍ය, නාසාය සුග්ගහීතං ගහෙතො උපරිසවායං සුනිග්ගහීතං නිග්ගණෙහය්‍ය, උපරිසවායං සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙතො දණ්ණෙත සුතාළිතං තාළෙය්‍ය, දණ්ණෙත සුතාළිතං තාළෙතො ඔසසජෙය්‍ය,⁴

දුතියමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ- තතියමෙව ඛො භික්ඛවෙ ගොණො කිට්ඨාදෙ අද්දං කිට්ඨං ඔතරෙය්‍ය, තමෙනං කිට්ඨරක්ඛකො නාසාය සුග්ගහීතං ගණෙහය්‍ය, නාසාය සුග්ගහීතං ගහෙතො උපරිසවායං සුනිග්ගහීතං නිග්ගණෙහය්‍ය, උපරිසවායං සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙතො දණ්ණෙත සුතාළිතං තාළෙය්‍ය, දණ්ණෙත සුතාළිතං තාළෙතො ඔසසජෙය්‍ය. එවං භි සො භික්ඛවෙ ගොණො කිට්ඨාදෙ ගාමගතො වා අරඤ්ඤගතො වා යාන ඛහුලො අසස නිසජ්ජඛහුලො, ත තං කිට්ඨං පුත ඔතරෙය්‍ය. තමෙව පුරිමං දණ්ණසමභස්සං සමනුසස්සරතො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යතො භික්ඛුතො ඡස්ස එසසායතනෙසු විතං උද්දජ්ජනං⁵ හොති සුද්දජ්ජනං⁶ අරඤ්ඤතං සන්තට්ඨති සන්තට්ඨිදති එකොදි හොති සමාධියති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ රඤ්ඤො වා රාජමහාමනත්තස්ස වා විණාය සදෙද අඝ්ඤානපුබ්බො අසස, සො විණායද්දං පුණෙය්‍ය, සො එවං වදෙය්‍ය: “අනෙතා කිසස”නුබො එසො සදෙද එවං රජනියො එවං කමතියො එවං මදනියො එවං මුච්ඡනියො එවං ඛන්ධනියො”ති? තමෙනං එවං වදෙය්‍ය: “එසා ඛො භතොන විණා නාම යස්සා එසො සදෙද එවං රජනියො එවං කමතියො එවං මදනියො එවං මුච්ඡනියො එවං ඛන්ධනියො”ති.

සො එවං වදෙය්‍ය: “ගච්ඡ ට මෙ හො තං විණං ආහරථා”ති. තස්ස තං විණං ආහරෙය්‍ය: තමෙනං එවං වදෙය්‍ය: “අයං ඛො සා භතොන විණා යස්සා එසො සදෙද එවං රජනියො එවං කමතියො එවං මදනියො එවං මුච්ඡනියො එවං ඛන්ධනියො”ති. සො එවං වදෙය්‍ය: “අලං මෙ හො තාය විණාය, තමෙව මෙ සද්දං ආහරථා”ති.

1. කිට්ඨරක්ඛකො - මජ්ඣ.

2. ඔතාරියා - සී 1, 2

3. ඔතාරෙය්‍ය - සී 2.

4. ඔසසජෙය්‍ය - මජ්ඣ, සා.

5. උද්දජ්ජනං - සී 1, 2. උද්දජ්ජනං - මජ්ඣ.

6. සුද්දජ්ජනං - සී 1, 2, සුද්දජ්ජනං - මජ්ඣ.

7. කසා - මජ්ඣ, යා.

තමෙනං එවං වදෙය්‍යා: “අයං ඛො භනෙන වීණා නාම අනෙකසමාරා මහාසමාරා, අනෙකෙහි සමාරාහි සමාරද්ධා වදන්ති¹ සෙය්‍යාපීදං? දෙණ්ඤා පටිච්ච වත්තෙණ්ඤා පටිච්ච දණ්ඤා පටිච්ච උපවෙණ්ඤා² පටිච්ච තතභියො ව පටිච්ච කොණ්ඤා පටිච්ච පුරිසස්ස ව තජ්ජං වායාමං පටිච්ච එවායං භනෙන වීණා නාම අනෙකසමාරා මහාසමාරා, අනෙකෙහි සමාරාහි සමාරද්ධා වදන්ති.

සො තං වීණං දසධා වා සතධා³ වා එාලෙය්‍යා, දසධා වා සතධා වා තං එාලෙය්‍යා සකලිකං සකලිකං කරෙය්‍යා සකලිකං සකලිකං කරිත්වා අභේනා ඩහෙය්‍යා, අභේනා ඩහෙත්වා මසිං කරෙය්‍යා, මසිං කරිත්වා මහාවානෙ වා ඔපුනෙය්‍යා, නදියා වා සීසසොනාය පවාහෙය්‍යා.

සො එවං වදෙය්‍යා: අසනී⁴ කිරායං හො වීණා නාම, යපෙවං යං කිඤ්චි වීණා නාම, එත්ථ ව පනායං ජනො අතිවෙලං පමෙත්තා පලාළිතො⁵ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු රූපං සමනෙත්තසති යාවතා රූපස්ස ගති. වෙදනං සමනෙත්තසති යාවතා වෙදනාය ගති, සංඤ්ඤං සමනෙත්තසති යාවතා සංඤ්ඤාය ගති සංඛාරාසමනෙත්තසති යාවතා සංඛාරානං ගති. වීඤ්ඤාණං සමනෙත්තසති යාවතා වීඤ්ඤාණස්ස ගති. තස්ස රූපං සමනෙත්තසත්තො යාවතා රූපස්ස ගති. වෙදනං -පෙ- සංඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරං -පෙ- වීඤ්ඤාණං සමනෙත්තසත්තො යාවතා වීඤ්ඤාණස්ස ගති. යමපස්ස තං හොති අභනති වා මමනති වා අසමීති වා තමපි තස්ස න හොතීති.

1. 19. 10

ජපසාණකසුත්තං.

247. සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො අරුගග්ගො පක්ඛගග්ගො සරවනං පටිසෙය්‍යා, තස්ස කුසකණ්ටකා වෙව පාදෙ විජේඤ්ඤා, සරපත්තානි ව ගත්තානි විලිඛෙය්‍යා¹ එවං හි සො භික්ඛවෙ පුරිසො භියො සොමනාය තතො නිදනං දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදියෙථ. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො භික්ඛු ගාමගතො වා අරඤ්ඤාගතො වා ලහති වත්තාරං: අයංඤා සො² ආයස්මා එවංකාරී එවංසමාවාරො අසුචි ගාමකණ්ටකොති, තං කණ්ටකොති ඉති විදිත්වා සංවරො ව අසංවරො ව වෙදිතඤ්ඤා.

කථංඤා භික්ඛවෙ අසංවරො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චක්ඛුතා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ අධිමුච්චති, අපට්ඨරූපෙ රූපෙ ව්‍යාපජ්ජති, අනුපට්ඨිතකායසති ව විහරති පරිත්තවෙතසො, තඤ්ච වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාචිමුත්තිං යථාභූතං නාපජානාති යත්ථස්ස තෙ උපපන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපට්ඨෙය්‍යා නිරුජ්ඣන්ති.

1. වරති - ස්වා.

2. මඤ්චං - ස්වා.

3. උපධාරණෙව - මජ්ඣං, ස්වා.

4. සත්ත ධා - සි 1.

5. අසකිරායං - සි 1, 2.

6. පලළිතො - මජ්ඣං.

7. විලෙඛෙය්‍යං - මජ්ඣං.

විලාඛෙය්‍යං - ස්වා.

8. අයංඤා ඛො PTS.

සොනෙන සඳං සුඛා -පෙ- සානෙන ගතං සාධිතා -පෙ-
 ජිව්හාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං ඵුසිතා -පෙ-
 මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය පියරූපෙ ධම්මෙ අධිමුච්චති, අපපියරූපෙ
 ධම්මෙ ව්‍යාපජ්ජති, අනුපට්ඨිතකායසති ච චිහරති පරික්ඛවෙනසො
 තඤ්ඤා වෙනොවිමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං යථාභූතං නසප්පානාති යක්ඛස්ස
 තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ජප්පාණකෙ ගහෙතා නානා
 විසයෙ නානාගොවරෙ දළහාය රජ්ජයා බන්ධෙය්‍යා: අභිං ගහෙතා
 දළහාය රජ්ජයා බන්ධෙය්‍යා, සුංසුමාරං ගහෙතා දළහාය රජ්ජයා
 බන්ධෙය්‍යා, පක්ඛිං ගහෙතා දළහාය රජ්ජයා බන්ධෙය්‍යා, කුකකුරං
 ගහෙතා දළහාය රජ්ජයා බන්ධෙය්‍යා, සිගාලං ගහෙතා දළහාය
 රජ්ජයා බන්ධෙය්‍යා, මකකටං ගහෙතා දළහාය රජ්ජයා බන්ධෙය්‍යා;
 දළහාය රජ්ජයා බන්ධිතා මජ්ඣෙකෙ ගණං කරිතා ඔක්ඛෙය්‍යා,
 අප්ඨං ඛො තෙ භික්ඛවෙ ජප්පාණකා නානා විසයා නානා
 ගොවරා සකං සකං ගොවරවිසයං ආවිඤ්ඤෙය්‍යං,

අභි ආවිඤ්ඤෙය්‍ය වම්මිකං පට්ටකාමිති, සුංසුමාරො ආවිඤ්ඤෙය්‍ය
 උදකං පට්ටකාමිති, පක්ඛි ආවිඤ්ඤෙය්‍ය ආකාසං ධෙසුසාමිති,
 කුකකුරො ආවිඤ්ඤෙය්‍ය ගාමං පට්ටකාමිති, සිගාලො ආවිඤ්ඤෙය්‍ය
 සිවරිකං පට්ටකාමිති, මකකටො ආවිඤ්ඤෙය්‍ය වනං පට්ටකාමිති.
 යද් ඛො තෙ භික්ඛවෙ ජප්පාණකා කුසන්තා අසු කිලනා,
 අප්ඨං යො නෙසං පාණකො¹ බලවතරො අස්ස, තස්ස තෙ අනුප-
 චිත්තෙය්‍යං, අනුචිධායෙය්‍යං,² විසං ගච්ඡෙය්‍යං.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්ස කස්සචි භික්ඛුතො කාය
 ගතා සති අභාවිතා අබ්බුලිකතා, තං වත්ඛු ආවිඤ්ඤති මනාපිකෙසු
 රූපෙසු, අමනාපිකස්ස රූපා පටිකකුලා භොතති, සොතං ආවිඤ්ඤති
 මනාපිකෙසු සරේසු, අමනාපිකස්ස සරේ පටිකකුලා භොතති,
 සාතං ආවිඤ්ඤති මනාපිකෙසු ගන්ධෙසු අමනාපිකස්ස ගන්ධා
 පටිකකුලා භොතති, ජිව්හා ආවිඤ්ඤති මනාපිකෙසු රසෙසු අමනා-
 පිකස්ස රසා පටිකකුලා භොතති, කායො ආවිඤ්ඤති මනාපිකෙසු
 ථොට්ඨබ්බෙසු, අමනාපිකස්ස ථොට්ඨබ්බා පටිකකුලා භොතති, මනො
 ආවිඤ්ඤති මනාපිකෙසු ධම්මෙසු, අමනාපිකස්ස ධම්මා පටිකකුලා
 භොතති.

ඵවං ඛො භික්ඛවෙ අසංවරො භොති. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ සංවරො
 භොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වත්ඛුතා රූපං දිස්වා පියරූපෙ රූපෙ
 නාධිමුච්චති, අපපියරූපෙ න ව්‍යාපජ්ජති, උපට්ඨිතකායසති ච
 චිහරති අප්පමාණවෙනසො, තඤ්ඤා වෙනොවිමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං
 යථාභූතං පපානාති යක්ඛස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා
 අපරිසෙසා නිරුජ්ඣති.

1. පාණකානං - මජ්ඣං.

පාණකා - සායා.

2. අනුචිධායෙය්‍යං - සී 1. 2.

සොනෙන සඳුං සුඛා -පෙ- සානෙන ගතං සාධිතා -පෙ-
 ජීව්හාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨංඛං ඵුසිතා -පෙ-
 මනසා ධර්මං විඤ්ඤාය පියරුපෙ ධර්මෙ නාධිවුච්චති, අප්පියරුපෙ
 ධර්මෙ න ව්‍යාපජ්ජති, උපට්ඨිතකායසති ච විහරති අප්පමාණ
 චෙතසො තඤ්ඤා චෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං යථාභූතං පජානාති
 යත්ඤ්ඤා තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධර්මා අපරිසෙසා
 නිරුජ්ඣන්ති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ඡත්‍යාණකෙ ගහෙතා නානා
 විසයෙ නානා ගොවරෙ දළ්‍හාය රජ්ජයා බ්‍රහ්මයා, අහිං ගහෙතා
 දළ්‍හාය රජ්ජයා බ්‍රහ්මයා සුංසුමාරං ගහෙතා -පෙ- පක්ඛිං
 ගහෙතා -පෙ- කුකුලං ගහෙතා -පෙ- සිගාලං ගහෙතා -පෙ-
 මකකටං ගහෙතා දළ්‍හාය රජ්ජයා බ්‍රහ්මයා, දළ්‍හාය රජ්ජයා
 බ්‍රහ්මයා දළ්‍හෙ වීලෙ වා ථමෙහ වා උපතිබ්‍රහ්මයා.

අථ ඛො තෙ භික්ඛවෙ ඡත්‍යාණකා නානා විසයා නානා
 ගොවරා සකං සකං ගොවරවිසයං ආවිඤ්ඤායුං; අහිං ආවිඤ්ඤාය
 වර්මෙකං පට්ඨෙතාමිති, සුංසුමාරො ආවිඤ්ඤාය උදකං පට්ඨෙතා-
 මිති, පක්ඛිං ආවිඤ්ඤාය ආකාසං ධම්මසාමිති, කුකුලො ආවිඤ්ඤාය
 ගාමං පට්ඨෙතාමිති සිගාලො ආවිඤ්ඤාය සිවරිකං පට්ඨෙතාමිති.
 මකකටො ආවිඤ්ඤාය වනං පට්ඨෙතාමිති. යද ඛො පන තෙ
 භික්ඛවෙ ඡත්‍යාණකා කුසලා අසත්‍ය කිලන්තා, අථ තමෙව වීලං
 වා ථමෙහ වා උපතිබ්‍රහ්මයා, උපතිබ්‍රහ්මයා, උපතිපඤ්ඤායා,
 විසං ගට්ඨෙතායුං.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යස්ස කස්සචි භික්ඛුනො කායගතාසති
 භාවිතා බහුලිකතා තං වන්ඛු නාවිඤ්ඤාති මනාපිකෙසු රුපෙසු,
 අමනාපිකසු රුපානි නසට්ඨකකුලානි භොතති; සොතං නාවිඤ්ඤාති
 -පෙ- සාතං නාවිඤ්ඤාති -පෙ- ජීව්හා නාවිඤ්ඤාති -පෙ- කායො
 නාවිඤ්ඤාති -පෙ- මනො නාවිඤ්ඤාති මනාපිකෙසු ධර්මෙසු, අමනාපික
 ධර්මො නසට්ඨකකුලා භොතති. ඵවං ඛො භික්ඛවෙ සංවරො භොති.

දළ්‍හෙ වීලෙ වා ථමෙහ වා. ති ඛො භික්ඛවෙ කායගතා සතියා ඵතං
 අධිවචනං, තස්මාතිහ භික්ඛවෙ ඵවං සික්ඛිතඛං: “කායගතා නො සති
 භාවිතා හවිසසති බහුලිකතා යානිකතා වජ්ජකතා අනුඤ්ඤාතා පරිචිතා
 සුසමාරද්ධා”ති, ඵවං හි ඛො භික්ඛවෙ සික්ඛිතඛන්ති.

1. 19. 11

යවකලාපිසුතතං

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යවකලාපි චාතුමච්ඡාපරෙ නික්ඛන්තා අස්ස, අථ ඡ පුරිසා ආගච්ඡය්‍යුං ව්‍යාහග්ගිහස්වා, තෙ තං යවකලාපිං ඡහි ව්‍යාහග්ගිහි හනෙය්‍යුං, එවං හි සා භික්ඛවෙ යවකලාපි සුභතා අස්ස ඡහි ව්‍යාහග්ගිහි හඤ්ඤාමානා, අථ සත්තමො පුරිසො ආගච්ඡය්‍ය ව්‍යාහග්ගිහස්වා, සොතං යවකලාපිං සත්තමාය ව්‍යාහග්ගියා හනෙය්‍යුං, එවං හි සා භික්ඛවෙ යවකලාපි සුභතතරා අස්ස සත්තමාය ව්‍යාහග්ගියා හඤ්ඤාමානා.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අසුත්තවා පුට්ඨජනො වත්ඛුස්මිං හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙති රූපෙති, සොතස්මිං හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙති සද්දෙති, සාතස්මිං හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙති ගජෙති, පිට්ඨාය හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙති රසෙති, කායස්මිං හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙති ථොට්ඨබ්බෙති, මනස්මිං හඤ්ඤති මනාපාමනාපෙති ධම්මෙති,

සවෙ සො භික්ඛවෙ අසුත්තවා පුට්ඨජනො ආයතිං පුනබ්භවාය වෙනෙති එවං හි සො භික්ඛවෙ මොසපුරිසො සුභතතරො හොති, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සා යවකලාපි සත්තමාය ව්‍යාහග්ගියා හඤ්ඤාමානා,

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, දෙවාසුරසඛාමො සමුපබ්බුලෙහා අහොසි, අථ ඛො භික්ඛවෙ වෙපච්ඡිත්ති අසුරිඤ්ඤ අසුරෙ ආමනෙතයි: "සවෙ මාරිසා, දෙවාසුරසඛාමෙ සමුපබ්බුලෙහා අසුරා පිනෙය්‍යුං දෙවා පරාපිනෙය්‍යුං, යෙන තං¹ සක්කං දෙවානම්ඤං කණ්ඩපඤ්ඤාමෙති බ්බන්තෙති බ්බන්තා මම සන්තිකෙ ආනෙය්‍යාථ අසුරපුර්ණති", සක්කොපි ඛො භික්ඛවෙ දෙවානම්ඤං දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙතයි: "සවෙ මාරිසා, දෙවාසුරසඛාමෙ සමුපබ්බුලෙහා දෙවා පිනෙය්‍යුං අසුරා පරාපිනෙය්‍යුං යෙන තං වෙපච්ඡිත්ති² අසුරිඤ්ඤ කණ්ඩපඤ්ඤාමෙති බ්බන්තෙති බ්බන්තා මම සන්තිකෙ ආනෙය්‍යාථ සුධම්ම දෙවසහන්ති"³. තස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ සඛාමෙ දෙවා පිනංසු අසුරා පරාපිනංසු, අථ ඛො භික්ඛවෙ දෙවා තාවතිංසා වෙපච්ඡිත්තං අසුරිඤ්ඤ කණ්ඩපඤ්ඤාමෙති බ්බන්තෙති බ්බන්තා සක්කස්ස දෙවානම්ඤස්ස සන්තිකෙ ආනෙය්‍යුං සුධම්මදෙවසහං. තත්ත සුදං භික්ඛවෙ වෙපච්ඡිත්ති අසුරිඤ්ඤ කණ්ඩපඤ්ඤාමෙති බ්බන්තෙති බ්බන්තා හොති යද ඛො භික්ඛවෙ වෙපච්ඡිත්තස්ස අසුරිඤ්ඤස්ස එවං හොති; "ධම්මකා ඛො දෙවා අධම්මකා අසුරා, ඉධෙවද්දනාහං⁴ දෙවපුරං⁵ ගච්ඡාමි"⁶ ති. අථ කණ්ඩපඤ්ඤාමෙති බ්බන්තෙති මුත්තං අත්තානං සමනුපස්සති. දිබ්බෙති පඤ්ඤාකාමගුණෙති සමස්සිතො සමධගිභූතො පරිවාරෙති.

1. තං - සි 1, 2.

2. වෙපච්ඡිත්ති - සි 1, 2.

3. සුධම්මං සහං - සි 1, 2.

4. බ්බන්තා - සි 1, 2, සා.

5. ඉද්දනාහං - සා.

6. දෙවපුරං - සි 1.

යද ව ඛො භික්ඛවෙ වෙපචිත්තස්ස අසුරිඤ්ඤාස්ස එවං භොති:
ධම්මිකා ඛො අසුරා, අධම්මිකා දෙවා, තස්සෙව දුතාහං අසුරපුරං
ගම්මස්සාමීති, අථ කණ්ඩපඤ්ඤාමෙහි ඛන්ධනෙහි ඛද්ධං¹ අත්තානං
සමනුපස්සති; දිඤ්ඤාහි පඤ්ඤාකාමගුණෙහි පරිභායති, එවං සුමුමං
ඛො භික්ඛවෙ වෙපචිත්තඛන්ධනං, තතො සුමුමතරං මාරඛන්ධනං,
මඤ්ඤමානො භික්ඛවෙ ඛද්ධො² මාරස්ස, අමඤ්ඤමානො මුත්තො
පාපිමනො.

අසමිති භික්ඛවෙ මඤ්ඤිතමෙතං, අයමහමසමිති මඤ්ඤිතමෙතං,
හවිස්සනති මඤ්ඤිතමෙතං, න හවිස්සනති මඤ්ඤිතමෙතං, රුපි
හවිස්සනති මඤ්ඤිතමෙතං, අරුපි හවිස්සනති මඤ්ඤිතමෙතං, සඤ්ඤි
හවිස්සනති මඤ්ඤිතමෙතං, අසඤ්ඤි හවිස්සනති මඤ්ඤිතමෙතං,
තෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤි හවිස්සනති මඤ්ඤිතමෙතං; මඤ්ඤිතං
භික්ඛවෙ රොගො, මඤ්ඤිතං ගණේඤා, මඤ්ඤිතං සලලං, තස්මාතිහ
භික්ඛවෙ අමඤ්ඤමානෙන වෙතස්ස විහරිස්සාමාති, එවං හි වො
භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බං.

අසමිති භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤිතමෙතං, අයමහමසමිති ඉඤ්ඤිතමෙතං,
හවිස්සනති ඉඤ්ඤිතමෙතං, න හවිස්සනති ඉඤ්ඤිතමෙතං රුපි
හවිස්සනති ඉඤ්ඤිතමෙතං, අරුපි හවිස්සනති ඉඤ්ඤිතමෙතං, සඤ්ඤි
හවිස්සනති ඉඤ්ඤිතමෙතං, අසඤ්ඤි හවිස්සනති ඉඤ්ඤිතමෙතං,
තෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤි හවිස්සනති ඉඤ්ඤිතමෙතං, ඉඤ්ඤිතං භික්ඛවෙ
රොගො, ඉඤ්ඤිතං ගණේඤා, ඉඤ්ඤිතං සලලං තස්මාතිහ භික්ඛවෙ
අතිඤ්ඤමානෙන වෙතස්ස විහරිස්සාමාති, එවං හි වො භික්ඛවෙ
සිකඛිතබ්බං.

අසමිති භික්ඛවෙ එඤ්ඤිතමෙතං, අයමහමසමිති එඤ්ඤිතමෙතං,
හවිස්සනති එඤ්ඤිතමෙතං, න හවිස්සනති එඤ්ඤිතමෙතං, රුපි හවිස්සනති
එඤ්ඤිතමෙතං, අරුපි හවිස්සනති එඤ්ඤිතමෙතං, සඤ්ඤි හවිස්සනති
එඤ්ඤිතමෙතං, අසඤ්ඤි හවිස්සනති එඤ්ඤිතමෙතං, තෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤි
හවිස්සනති එඤ්ඤිතමෙතං; එඤ්ඤිතං භික්ඛවෙ රොගො, එඤ්ඤිතං ගණේඤා,
එඤ්ඤිතං සලලං. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ අඵඤ්ඤමානෙන වෙතස්ස විහරිස්සා-
මාති එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බං.

1. බන්ධං - සි 1, 2 සා.

1. බන්ධො - සා.

අසමිති¹ භික්ඛවෙ පපඤ්චිතමෙතං, අයමහමසමිති පපඤ්චිතමෙතං හවිසසනාති පපඤ්චිතමෙතං, න හවිසසනාති පපඤ්චිතමෙතං, රුපි හවිසසනාති පපඤ්චිතමෙතං, අරුපි හවිසසනාති පපඤ්චිතමෙතං, සඤ්ඤි හවිසසනාති පපඤ්චිතමෙතං, අසඤ්ඤි හවිසසනාති පපඤ්චිතමෙතං, නෙවසඤ්ඤි නාසඤ්ඤි හවිසසනාති පපඤ්චිතමෙතං. පපඤ්චිතං භික්ඛවෙ රොගො, පපඤ්චිතං ගණේඛා, පපඤ්චිතං සලං තප්පාතිහ භික්ඛවෙ නිප්පපඤ්ඤාරාමෙන චෙතසා විහරිස්සාමාති, එවං භි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතංඛං,

අසමිති¹ භික්ඛවෙ මානගතමෙතං, අයමහමසමිති මානගතමෙතං, හවිසසනාති මානගතමෙතං, න හවිසසනාති මානගතමෙතං, රුපි හවිසසනාති මානගතමෙතං, අරුපි හවිසසනාති මානගතමෙතං, සඤ්ඤි හවිසසනාති මානගතමෙතං, අසඤ්ඤි හවිසසනාති මානගතමෙතං, නෙවසඤ්ඤි නාසඤ්ඤි හවිසසනාති මානගතමෙතං, මානගතමෙතං භික්ඛවෙ රොගො, මානගතමෙතං ගණේඛා, මානගතමෙතං සලං, තප්පාතිහ භික්ඛවෙ නිප්පපඤ්ඤාරාමෙන චෙතසා විහරිස්සාමාති එවං භි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතංඛං.

ආසිවිසවග්ගො එකුතවිසතිමො.

තත්තුද්දනං:

ආසිවිසො රථො කුමමො දෙව දරුකඛ්ඤෙන අවසානා
දුග්ගධමමො කිංසුකා වීණා ජප්පාණකා² යවකලාපෙන වාති

චතුසො පණණාසකො.

තත්තු වග්ගද්දනං:

නන්දිකඛයා සට්ඨිනයා සමුද්දෙ උරගෙන ව
චතුසපණණාසකා එතෙ නිපාතෙසු පකාසිතාති.

1. අසමිතිහ - සි 1, 2.

2. වීණා ජප්පාණකා. - සි

3. ඉදං පොඤ්ඤානෙසු න දිස්සතෙ

1. සගාථාවගෙහි

1. 20. 1

සමාධිසුතනං

249. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා, කතමා තිස්සො: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වෙදනාති.

සමාහිතො සමපජානො සතො බුද්ධස්ස සාවකො
වෙදනා ව පජානාති වෙදනානඤ්ච සමුභවං
යත් වෙතා නිරුජ්ඣන්ති මග්ගඤ්ච බයගාමීනං
වෙදනානං බයා භික්ඛු නිවජානො පරිනිබ්බුතො ති.

1. 20. 2

සුඛසුතනං

250. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා, කතමා තිස්සො: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා; ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වෙදනාති.

සුඛං වා යදි වා දුක්ඛං අදුක්ඛමසුඛං සහ
අජ්ඣත්තඤ්ච බහිද්ධා ව යං කිඤ්චි අත්ථි වෙදිතං
එතං දුක්ඛන්ති ඤාත්වාන මොසධම්මං පලොකිතං¹
චුක්ඛ චුක්ඛ වයමපස්සං² එවං තත්ථ විරජ්ජති ති.

1. 20. 3

පහානසුතනං

251. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා, කතමා තිස්සො: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛාවෙදනා. සුඛාය භික්ඛවෙ වෙදනාය රාගානුසයො පහාතබ්බො, දුක්ඛාය වෙදනාය පටිසානුසයො පහාතබ්බො, අදුක්ඛමසුඛාය, වෙදනාය අවිජ්ජානුසයො පහාතබ්බො. යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සුඛාය වෙදනාය රාගානුසයො පහිනො හොති දුක්ඛාය වෙදනාය පටිසානුසයො පහිනො හොති, අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය අවිජ්ජානුසයො පහිනො හොති, අයං වුච්ඡති භික්ඛවෙ භික්ඛු³ පහිනරාගානුසයො⁴ අවෙච්ඡි තණ්හා⁵, වාවන්තයි⁶ සංඤ්ඤාජනං සම්මාමානාභිසමයා අනන්තකාසි දුක්ඛස්සාති.

1. පලොකිතං - ඔජසං, අවධකතා

2. වයං චුක්ඛං - සහ, අවධකරා
එසං - සි 1. 2.

3. භික්ඛුනො - සි 1. 2.

4. නිරානුසයො සම්මෙදසො - ඔජසං,
නිරාගානුසයො - සහ,

5. විචන්තයි - සහ,

සුඛං වෙදියමානස්ස වෙදනං අපපජානතො
සො රාගානුසයො හොති අනිස්සරණදස්සිනො.

දුක්ඛං වෙදියමානස්ස වෙදනං අපපජානතො
පටිසානුසයො හොති අනිස්සරණදස්සිනො.

අදුක්ඛමසුඛං සන්තං භරිපඤ්ඤාන දෙසිතං
තං වාපි අභිනාදනෙනා¹ නෙව දුක්ඛා පමුච්ඡති.

යතො වා² භික්ඛු ආනාපි සමපජඤ්ඤා න රික්ඛති
තතො සො වෙදනා සබ්බා පරිජානාති පණ්ඩිතො.

සො වෙදනා පරිඤ්ඤා දිට්ඨධම්මෙ අනාසවො
කායස්ස හෙද ධම්මට්ඨො සබ්බං නොපෙති³ වෙදගුති.

1. 20. 4

පාතාලසුත්තං

252. අසුත්තවා භික්ඛවෙ පුටුප්පනො එවං වාවං භාසති: 'අස්මි මහාසමුද්දෙ පාතාලො'ති. තං ඛො පනෙතං භික්ඛවෙ අසුත්තවා පුටුප්පනො අසන්තං අවිජ්ජමානං එවං වාවං භාසති: 'අස්මි මහාසමුද්දෙ පාතාලො'ති. සාරිරිකානං ඛො එතං භික්ඛවෙ දුක්ඛානං වෙදනානං අධිවචනා යදිදං පාතාලොති. අසුත්තවා භික්ඛවෙ පුටුප්පනො සාරිරිකාය දුක්ඛාය වෙදනාය ඵ්ථෙධං සමානො සොවති කිලමති පරිදෙවති උරත්තාළිං⁴ කඤ්ඤති. සමෙවං ආපජ්ජති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ අසුත්තවා පුටුප්පනො පාතාලෙ න පච්චෙධංසි, ගාධඤ්ඤා නාඤ්ඤා. සුත්තවා භික්ඛවෙ ආරියසාවකො සාරිරිකාය දුක්ඛාය වෙදනාය ඵ්ථෙධං සමානො න සොවති න කිලමති න පරිදෙවති න උරත්තාළිං⁴ කඤ්ඤති න සමෙවං ආපජ්ජති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ සුත්තවා අරියසාවකො පාතාලෙ පච්චෙධංසි, ගාධඤ්ඤා අඤ්ඤාති.

යො එතා නාධිවාසෙති උප්පත්තා වෙදනා දුඛා⁵
සාරිරිකා පාණහරා යාති ඵ්ථෙධං පට්ඨති.

අක්කඤ්ඤති පරොදති දුඛෙලො අප්පථාමකො
න සො පාතාලෙ පච්චෙධංසි අරො ගාධමෙ නාඤ්ඤා.

යො වෙතා අධිවාසෙති උප්පත්තා වෙදනා දුඛා⁷
සාරිරිකා පාණහරා යාති ඵ්ථෙධං න වෙධති
ස වෙ පාතාලෙ පච්චෙධංසි අරො ගාධමෙ අඤ්ඤාති.

1. අභිනාදනති - සි.මු.ii

2. යතො වා ඛො - සි 1. 2.

3. සංඛං නොපෙති - මජ්.සං.

නුපෙති - සං.

න උපෙති - සි. මු.

4. උරත්තාළිං - සි 1. 2.

5. දුක්ඛා, - සි. මු.

1. 20. 5

දට්ඨබ්බසුතතං

253. තිසෙස්සා ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා. කතමා තිසෙස්සා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. සුඛා භික්ඛවෙ වෙදනා දුක්ඛතො දට්ඨබ්බා, දුක්ඛා වෙදනා සලාතො දට්ඨබ්බා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා අනිච්චතො දට්ඨබ්බා.

යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුතො සුඛා වෙදනා දුක්ඛතො දිට්ඨා භොති, දුක්ඛා වෙදනා සලාතො දිට්ඨා භොති, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා අනිච්චතො දිට්ඨා භොති, අයං චූළිකි භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමද්දසො අචෙජ්චි තණ්හං, වාචන්තයි සංඝෙඤ්ජනං, සමමාමානාභිසමයා අනන්තමකාසි දුක්ඛස්සාති.

යො සුඛං දුක්ඛතො අද්ද දුක්ඛමද්දකම් සලාතො
අදුක්ඛමසුඛං සන්තං අද්දකම් නං අනිච්චතො.

ස වෙ සමමද්දසො භික්ඛු පරිජානාති වෙදනා
සො වෙදනා පරිඤ්ඤා දිට්ඨධම්මෙ අනාසවො
කායස්ස හෙද ධම්මධම්මා සංඛං නොපෙති වෙදගුති.

1. 20. 6

සලසුතතං

254 අසසුතවා භික්ඛවෙ පුච්ඡන්තො සුඛමි වෙදනං වෙදියති, දුක්ඛමි වෙදනං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛමි වෙදනං වෙදියති, සුතවා භික්ඛවෙ අරියසාවකො සුඛමි වෙදනං වෙදියති, දුක්ඛමි වෙදනං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛමි වෙදනං වෙදියති, තත්ථ භික්ඛවෙ කො විපෙසො, කො අධිප්පායො, කිං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අසසුතවතා පුච්ඡන්තොනාති?

හගවමුලකා නො හනෙත ධම්මා හගවනෙත්තකා හගවමපටි-
සරණා, සාධු චත හනෙත හගවන්තං යෙව පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස
අත්ථො හගවතො සුථා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තිති. තෙන හි භික්ඛවෙ
සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසිකරොථ, භාසිස්සාමිති. එවං හනෙතති ඛො
තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චස්සාසුං, හගවා එතද්වොච:

අසසුතවා භික්ඛවෙ පුටුඡ්ජනො දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො සොවති කිලමති පරිදෙවති උරත්තාළිං කඤ්ඤි සමමොහං ආපජ්ජති සො දො වෙදනා වෙදියති කායිකඤ්ඤි වෙතසිකඤ්ඤි සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ පුරිසං සලලෙන විජේඛය්‍යං, තමෙන දුතියෙන සලලෙන අනුවෙධං විජේඛය්‍යං, එවං හි සො භික්ඛවෙ පුරිසො දො සලලෙන වෙදනා වෙදියෙථ.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අසසුතවා පුටුඡ්ජනො දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො සොවති. කිලමති. පරිදෙවති උරත්තාළිං කඤ්ඤි, සමමොහං ආපජ්ජති, සො දො වෙදනා වෙදියති කායිකඤ්ඤි වෙතසිකඤ්ඤි. තස්සායෙව ඛො පන දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො පටිසවා හොති. තමෙන දුක්ඛාය වෙදනාය පටිසවන්තං යො දුක්ඛාය වෙදනාය පටිසානුසයො සො අනුසෙති, සො දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො කාමසුඛං අභිනාදති. තං කිස්ස හෙතු, න භික්ඛවෙ පජානාති අසසුතවා පුටුඡ්ජනො අඤ්ඤානු කාමසුඛා දුක්ඛාය වෙදනාය නිස්සරණං, තස්ස කාමසුඛං අභිනාදනො යො සුඛාය වෙදනාය රාගානුසයො සො අනුසෙති. සො තාසං වෙදනානං සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිස්සරණඤ්ඤි යථාභූතං නපජානාති.

තස්ස තාසං වෙදනානං සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිස්සරණඤ්ඤි යථාභූතං අපජානනො යො අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය අවිජ්ජානුසයො සො අනුසෙති. සො සුඛඤ්ඤි¹ වෙදනං වෙදියති සඤ්ඤෙතො නං වෙදියති, දුක්ඛඤ්ඤි වෙදනං වෙදියති සඤ්ඤෙතො නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤි වෙදනං වෙදියති සඤ්ඤෙතො නං වෙදියති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසසුතවා පුටුඡ්ජනො සඤ්ඤෙතො ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුග්ගෙහි දෙවනසෙසහි උපායාසෙහි සඤ්ඤෙතො දුක්ඛසමාති වදුමි.

සුතවා ව ඛො භික්ඛවෙ අරියසාවකො දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො න සොවති න කිලමති න පරිදෙවති න උරත්තාළිං කඤ්ඤි න සමමොහං ආපජ්ජති; සො එකං වෙදනං වෙදියති කායිකං, න වෙතසිකං. සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ පුරිසං සලලෙන විජේඛය්‍යං, තමෙන දුතියෙන සලලෙන අනුවෙධං න විජේඛය්‍යං;² එවං හි සො භික්ඛවෙ පුරිසො එකං³ සලලෙන⁴ වෙදනං වෙදියෙථ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො න සොවති න කිලමති න පරිදෙවති, න උරත්තාළිං කඤ්ඤි, න සමමොහං ආපජ්ජති; සො එකං වෙදනං වෙදියති කායිකං, න වෙතසිකං. තස්සායෙව ඛො පන දුක්ඛාය වෙදනාය පටිසවා න හොති, තමෙන දුක්ඛාය වෙදනාය අපටිසවන්තං යො දුක්ඛාය වෙදනාය පටිසානුසයො සො නානුසෙති; සො දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො කාමසුඛං නාභිනාදති. තං කිස්ස හෙතු, පජානාති හි භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො අඤ්ඤානු කාමසුඛා දුක්ඛාය වෙදනාය නිස්සරණං.

1. සුඛං - සි 2.

2. න අනුචිජ්ජෙය්‍යං - සි. 1. 2.
අනුරොධං න විජේඛය්‍යං - සා.

3. එකසලලෙන - මජ්ඣ.

4. වෙදයති - මජ්ඣ.

තස්ස කාමසුඛං අනභිනඤ්ඤා යො සුඛාය වෙදනාය රාගානුසයො සො නානුසෙති. සො තාසං වෙදනානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති, තස්ස තාසං වෙදනානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානතො යො අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය අවිජ්ජානුසයො සො නානුසෙති, සො සුඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානො නං වෙදියති, දුක්ඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානො නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤා වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානො නං වෙදියති. අයං වුට්ඨිති භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො විසඤ්ඤානො ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි, විසඤ්ඤානො දුක්ඛානාති වදුමි. අයං ඛො භික්ඛවෙ විසෙසො, අයං අධිප්පායො, ඉදං නානාකරණං සුතවතො අරියසාවකස්ස අසුත්තවා පුට්ඨස්සෙනාති.

න¹ වෙදනං වෙදියති සපඤ්ඤා²
සුඛමපි දුක්ඛමපි බහුසුත්තොපි
අයඤ්ඤා ධර්මස්ස පුට්ඨස්සෙනා
මහා³විසෙසො කුසලස්ස හොති.

සඛ්ඛාතධම්මස්ස බහුසුත්තස්ස
සමපස්සතො ලොකමිමං පරඤ්ඤා
ඉට්ඨස්ස ධම්මො න මථෙතති විතො.
අතිට්ඨතො නො පටිසාතමෙති.

තස්සානුරොධා අථවා විරොධා
විධුට්ඨා⁴ අත්ථගතා න සතති
පදඤ්ඤා ඤාතා විරජං අසොකං
සම්මා පජානාති භවස්ස පාරගුති.

1. 20. 7

ගෙලඤ්ඤාසුත්තං

255. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති මහාවතෙ කුටාගාර සාලායං. අථ ඛො හගවා සායනාසමයං පටිසලලානා වුට්ඨිතො යෙන ගිලානසාලා තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිතො පඤ්ඤානෙහි ආසනෙ නිසීදි, නිසජ්ජ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි: සතො භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො කාලං ආගමෙය්‍ය, අයං වො අමනාකං අනුසාසති.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සතො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං; වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි -පෙ- විනෙත විතානුපස්සි -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං; එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සතො හොති.

1. න සො - ස්‍යා.

2. සපපඤ්ඤා - සි 1. 2.

3. අයං - ස්‍යා

4. විධුට්ඨා - ස්‍යා

කථංඤ්ඤි භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො භොති; ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අභික්ඛන්තො පටික්ඛන්තො සමපජානකාරී භොති, ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී භොති, සමේඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී භොති, සඛිකාට්ඨපත්තවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී භොති, අසිංගෙ පිතෙ ධායිතෙ සායිතෙ සමපජානකාරී භොති, න උචාරපජ්ඣාවකමෙව සමපජානකාරී භොති, ගතෙ ධීතෙ නිසින්නො සුතො ජාගරිතො භායිතො කුණ්භිභාවෙ සමපජානකාරී භොති; එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො¹ භොති. සන්තො භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො කාලං ආගමෙය්‍ය, අයං වො අමුකං අනුසාසති.

තස්ස වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො එවං සතස්ස සමපජානස්ස අසාමන්තස්ස ආතාපිතො පභිතක්ඛස්ස විහරන්තො උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා; සො එවං පජානාති; උප්පන්නා ඛො ම්‍යායං² සුඛා වෙදනා, සා ච ඛො පටිච්ච නො අපට්ච්ච, කිං පට්ච්ච: ඉමමෙව කායං පට්ච්ච, අයං ඛො පන කායො අනිවේදා සඛිකො පටිච්චසමුප්පන්නො, අනිවේදං ඛො පන සඛිකං පටිච්චසමුප්පන්නං කායං පට්ච්ච උප්පන්නා සුඛා වෙදනා කුතො නිවේදා භවිස්සති ති.

සො කායෙ ච සුඛාය ච වෙදනාය අනිවේදානුපස්සී විහරති වයානුපස්සී විහරති විරාගානුපස්සී විහරති, නිරොධානුපස්සී විහරති, පටිනිස්සග්ගානුපස්සී විහරති, තස්ස කායෙ ච සුඛාය ච වෙදනාය අනිවේදානුපස්සීනො විහරන්තො වයානුපස්සීනො විහරන්තො පටිනිස්සග්ගානුපස්සීනො විහරන්තො යො කායෙ ච සුඛාය ච වෙදනාය රාගානුසයො සො පභීයති.

තස්ස වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො එවං සතස්ස සමපජානස්ස අසාමන්තස්ස ආතාපිතො පභිතක්ඛස්ස විහරන්තො උපපජ්ජති දුක්ඛා වෙදනා, සො එවං පජානාති: උප්පන්නා ඛො ම්‍යායං² දුක්ඛා වෙදනා, සා ච ඛො පටිච්ච නො අපට්ච්ච, කිං පට්ච්ච, ඉමමෙව කායං පට්ච්ච, අයං ඛො පන කායො අනිවේදා සඛිකො පට්ච්චසමුප්පන්නො, අනිවේදං ඛො පන සඛිකං පට්ච්චසමුප්පන්නං කායං පට්ච්ච උප්පන්නා දුක්ඛා වෙදනා කුතො නිවේදා භවිස්සති ති.

1. සමපජානකාරී - මජ්ඣං සූත්තං

2. මෙ අයං - සී 2, සා.

සො කායෙ ව දුක්ඛාය ව වෙදනාය අනිවචානුපසයි විහරති වයානුපසයි විහරති විරාගානුපසයි විහරති, නිරෝධානුපසයි විහරති, පටිනිස්සග්ගානුපසයි විහරති, තස්ස කායෙ ව දුක්ඛාය ව වෙදනාය අනිවචානුපසයින්තො විහරතො වයානුපසයින්තො විහරතො විරාගානුපසයින්තො විහරතො නිරෝධානුපසයින්තො විහරතො පටිනිස්සග්ගානුපසයින්තො විහරතො යො කායෙ ව දුක්ඛාය ව වෙදනාය පටිසානුසයො සො පභීයති.

තස්ස වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො එවං සත්ඤ්ඤා සමපජානස්ස අපාමනනස්ස ආනාපිනො පභිතනනස්ස විහරතො උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා සො එවං පජානාති: උපකතා බො මහායං අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, සා ව බො පට්ඨව, නො අපට්ඨව, කිං පට්ඨව, ඉමමෙව කායං පට්ඨව, අයං බො පන කායො අනිවේදා සඛිකතො පට්ඨවසමුප්පාදෙතො අනිවේදා බො පන සඛිකං පට්ඨවසමුප්පාදනං කායං පට්ඨව උපකතා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා කුතො නිව්වා හවිස්සති. සො කායෙ ව අදුක්ඛමසුඛාය ව වෙදනාය අනිවචානුපසයි විහරති වයානුපසයි විහරති, විරාගානුපසයි විහරති, නිරෝධානුපසයි විහරති. පටිනිස්සග්ගානුපසයි විහරති. තස්ස කායෙ ව අදුක්ඛමසුඛාය ව වෙදනාය අනිවචානුපසයින්තො විහරතො වයානුපසයින්තො විහරතො විරාගානුපසයින්තො විහරතො නිරෝධානුපසයින්තො විහරතො පටිනිස්සග්ගානු පසයින්තො විහරතො යො කායෙ ව අදුක්ඛමසුඛාය ව වෙදනාය අවිජ්ජානුසයො සො පභීයති.

සො සුඛඤ්ඤේ වෙදනං වෙදියති සා අනිවචානි පජානාති. අනරේක්ඛාසිනාති පජානාති, අනභිනාදිනාති පජානාති; දුක්ඛඤ්ඤේ වෙදනං වෙදියති සා අනිවේදානි පජානාති, අනරේක්ඛාසිනාති පජානාති අනභිනාදිනාති පජානාති; අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤේ වෙදනං වෙදියති සා අනිවචානි පජානාති, අනරේක්ඛාසිනාති පජානාති අනභිනාදිනාති පජානාති; සො සුඛඤ්ඤේ වෙදනං වෙදියති විසංඤ්ඤෙතො නං වෙදියති දුක්ඛඤ්ඤේ වෙදනං වෙදියති විසංඤ්ඤෙතො නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤේ වෙදනං වෙදියති විසංඤ්ඤෙතො නං වෙදියති; සො කාය-පරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති, ජීවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති; කායස්ස හෙද උද්ධං ජීවිතපරියාදනා ඉධෙව සඛිකවෙදියිනාති අනභිනාදිනාති සිතිහවිස්සන්ති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ තෙලඤ්ඤේ පට්ඨව වට්ඨිඤ්ඤේ පට්ඨව තෙලපදීපො ක්කායෙය්‍ය,¹ තස්සෙව තෙලස්ස ව වට්ඨියා ව පරියාදනා අනාභාරො නිබ්බායෙය්‍ය; එවමෙව බො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති, ජීවිතපරියන්තිකං² වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති, කායස්ස හෙද උද්ධං ජීවිතපරියාදනා ඉධෙව සඛිකවෙදියිනාති අනභිනාදිනාති සිතිහවිස්සන්ති පජානාති'ති.

1. ක්කාපෙය්‍ය - සි 1. 2.

2. ජීවිතස්ස පරියන්තිකං - සි 1.

1. 20. 8

දුතිය ගෙලඤ්ඤසුතං

256. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති මහාවතෙ කුටාගාර සාලායං අථ ඛො හගවා සායනසමයං පටිසල්ලාණා¹ වුට්ඨිතො යෙන ගිලානසාලා තෙත්තපසධකම්, උපසධකම්ඤා පඤ්ඤතෙන ආසනෙ නිසිදි, නිසජ්ඣ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: සතො භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො කාලං ආගමෙය්‍ය, අයං වො අමහාකං අනුසාසති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සතො හොති; ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං; වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සතො හොති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිකකතෙන පටිකකතෙන සමපජානකාරී හොති, ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති, සසම්ඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති, සඤ්ඤාටිපත්තවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති, අසිතෙ පිතෙ ධායිතෙ සායිතෙ සමපජානකාරී හොති, උචාරපසංඝාතකලෙ සමපජානකාරී හොති, ගතෙ ධිතෙ නිසිතො සුතො ජාගරිතෙ භාසිතෙ කුණ්භිභාවෙ සමපජානකාරී හොති; එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො හොති. සතො භික්ඛවෙ භික්ඛු සමපජානො කාලං ආගමෙය්‍ය, අයං වො අමහාකං අනුසාසති.

තස්ස වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො එවං සතස්ස සමපජානස්ස අපමනස්ස ආනාපිනො පභිතත්තස්ස විහරතො උපපජ්ජති සුඛා වෙදනා, සො එවං පජානාති. උප්පන්නා ඛො මායාසං සුඛා වෙදනා සා.ව ඛො පටිච්ච, නො අපට්ඨවි, කිං පටිච්ච, ඉමමෙව එස්සං පට්ඨවි, අයං ඛො පන එස්සො අනිවේදා සංඛිතො පටිච්චසම්ප්‍රපාදෙතො, අනිච්චං ඛො පන සංඛිතං පට්ඨවිසම්ප්‍රපාදෙතං එස්සං පට්ඨවි උප්පන්නා සුඛා වෙදනා කුතො නිව්වා හවිස්සතිති.

යො එසෙස ව සුඛාය ව වෙදනාය අනිච්චානුපසිඤ්ඤා විහරති, වයානුපසිඤ්ඤා විහරති, විරාගානුපසිඤ්ඤා විහරති, නිරෝධානුපසිඤ්ඤා විහරති, පටිනිසංගොනුපසිඤ්ඤා විහරති; තස්ස එසෙස ව සුඛාය ව වෙදනාය අනිච්චානුපසිඤ්ඤා විහරතො වයානුපසිඤ්ඤා විහරතො විරාගානුපසිඤ්ඤා විහරතො නිරෝධානුපසිඤ්ඤා විහරතො පටිනිසංගොනුපසිඤ්ඤා විහරතො යො එසෙස ව සුඛාය ව වෙදනාය රාගානුසයො යො පභිසති.

තස්ස වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො එවං සත්තස්ස එවං සමපජානස්ස අපමානස්ස ආතාපිතො පහිත්තස්ස විහරතො උපපජ්ජති දුක්ඛා වෙදනා, යො එවං පජානාති: උපපන්නා ඛො මායං දුක්ඛා වෙදනා, සා ව ඛො පටිච්ච, නො අපටිච්ච. කිං පටිච්ච, ඉමමෙව එස්සං පටිච්ච, අයං ඛො පන එසෙසා අනිච්චා සංඛිතො පටිච්චසමුප්පන්නො, අනිච්චං ඛො පන සංඛිතං පටිච්චසමුප්පන්නං එස්සං පටිච්ච උපපන්නා දුක්ඛා වෙදනා ඤානො නිච්චා භවිස්සතිති.

යො එසෙස ව දුක්ඛාය ව වෙදනාය අනිච්චානුපසිඤ්ඤා විහරති, වයානුපසිඤ්ඤා විහරති, විරාගානුපසිඤ්ඤා විහරති, නිරෝධානුපසිඤ්ඤා විහරති, පටිනිසංගොනුපසිඤ්ඤා විහරති; තස්ස එසෙස ව දුක්ඛාය ව වෙදනාය අනිච්චානුපසිඤ්ඤා විහරතො වයානුපසිඤ්ඤා විහරතො විරාගානුපසිඤ්ඤා විහරතො නිරෝධානුපසිඤ්ඤා විහරතො පටිනිසංගොනුපසිඤ්ඤා විහරතො යො එසෙස ව දුක්ඛාය ව වෙදනාය පටිසානුසයො යො පභිසති.

තස්ස වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො එවං සත්තස්ස සමපජානස්ස අපමානස්ස ආතාපිතො පහිත්තස්ස විහරතො උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, යො එවං පජානාති: උපපන්නා ඛො මායං අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා: සා ව ඛො පටිච්ච, නො අපටිච්ච. කිං පටිච්ච, ඉමමෙව එස්සං පටිච්ච අයං ඛො පන එසෙසා අනිච්චා සංඛිතො පටිච්චසමුප්පන්නො, අනිච්චං ඛො පන සංඛිතං පටිච්චසමුප්පන්නං එස්සං පටිච්ච උපපන්නා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා ඤානො නිච්චා භවිස්සතිති.

සො එසෙස ව අදුක්කමසුක්කාය ව වෙදනාය අනිච්ඡානුපස්සි විහරති, වයානුපස්සි විහරති, විරාගානුපස්සි විහරති, නිරෝධානුපස්සි විහරති, පටිනිස්සග්ගානුපස්සි විහරති, තස්ස එසෙස ව අදුක්කමසුක්කාය ව වෙදනාය අනිච්ඡානුපස්සිනො විහරතො වයානුපස්සිනො විහරතො විරාගානුපස්සිනො විහරතො නිරෝධානුපස්සිනො විහරතො පටිනිස්සග්ගානුපස්සිනො විහරතො සො එසෙස ව අදුක්කමසුක්කාය ව වෙදනාය අවිජ්ජානුසයො සො පභීයති.

සො සුඛංඤ්ඤ වෙදනං වෙදියති: සා අනිච්ඡාති පජානාති, අනරේකාසිනාති පජානාති, අනභිනන්දිනාති පජානාති, දුක්ඛංඤ්ඤ වෙදනං වෙදියති -පෙ- අදුක්කමසුඛංඤ්ඤ වෙදනං වෙදියති; සා අනිච්ඡාති පජානාති අනරේකාසිනාති පජානාති, අනභිනන්දිනාති පජානාති. සො සුඛංඤ්ඤ වෙදනං වෙදියති විසංඤ්ඤානො නං වෙදියති දුක්ඛංඤ්ඤ වෙදනං වෙදියති -පෙ- අදුක්කමසුඛංඤ්ඤ වෙදනං වෙදියති විසංඤ්ඤානො නං වෙදියති. සො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදිය මානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති, ජීවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. කායස්ස හෙද උද්ධං ජීවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදයිනාති අනභිනන්දිනාති සිතීභවිස්සන්තිති පජානාති.

සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ තෙලංඤ්ඤ පටිච්ච වට්ඨිංඤ්ඤ පටිච්ච තෙලසාදීපො ඤායෙය්‍යා තස්සෙව තෙලස්ස ව වට්ඨියා ව පරියාදානා අනාභාරො නිබ්බායෙය්‍යා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙභික්ඛු කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදිය මානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති, ජීවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. කායස්ස හෙද උද්ධං ජීවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදයිනාති අනභිනන්දිනාති සිතීභවිස්සන්තිති පජානාති.

1. 20. 9

අනිච්චසුත්තං

257. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා අනිච්චා සබ්බතා පටිච්ච සමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා නිරෝධධම්මා කතමා තිස්සො: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්කමසුඛා වෙදනා ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වෙදනා අනිච්චා සබ්බතා පටිච්චසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා නිරෝධධම්මාති.

1. 20. 10

එසසමුලකසුත්තං

258. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා එසසජා එසසමුලකා එසස නිදනා එසසපට්ඨයා. කතමා තිසෙසා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. සුඛවෙදනියං භික්ඛවෙ එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති සුඛා වෙදනා. තසෙසව සුඛවෙදනියස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං, සුඛවෙදනියං එසසං පටිච්ච උපපන්නා සුඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසමමති;

දුක්ඛවෙදනියං භික්ඛවෙ එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති දුක්ඛා වෙදනා තසෙසව දුක්ඛවෙදනියස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං. දුක්ඛවෙදනියං එසසං පටිච්ච උපපන්නා දුක්ඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසමමති. අදුක්ඛමසුඛවෙදනියං භික්ඛවෙ එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. තසෙසව අදුක්ඛමසුඛවෙදනියස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං. අදුක්ඛමසුඛවෙදනියං එසසං පටිච්ච උපපන්නා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසමමති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දවින්නං කට්ඨානං සඛ්ඛට්ටනසමොධානා උපමා ජායති තෙජො අභිනිබ්බතති, තෙසං යෙව් කට්ඨානං නානා භාවා විනිකෙඛපා යා තජ්ජා උපමා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසමමති,¹ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉමා තිසෙසා වෙදනා එසසජා එසසමුලකා එසසනිදනා එසසපට්ඨයා තජ්ජං තජ්ජං එසසං පටිච්ච තජ්ජා තජ්ජා වෙදනා උපපජ්ඣති. තජ්ජස්ස තජ්ජස්ස එසසස්ස නිරොධා තජ්ජා තජ්ජා වෙදනා නිරුජ්ඣතීති.²

සග්ගාථාවග්ගො පඨමො.

තත්‍රාද්දනං:

සමාධි සුඛ පහානෙන පාතාලං දට්ඨබ්බෙන ව
සලෙලන ව ගෙලකෙසුභි අනිච්ච එසසමුලකානි.

1. වූපසමමති - සනා.

2. තජ්ජං එසසං පටිච්ච තජ්ජා වෙදනා උපපජ්ඣති තජ්ජස්ස එසසස්ස නිරොධා තජ්ජා වෙදනා නිරුජ්ඣති - මජ්ඣං, සනා.

2. රහොගතවග්ගො

2. 2. 1

රහොගතසුත්තං

259. අපං බො අක්කන්තරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංඛතම් -පෙ- එකමන්තං නිසිකො බො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: ඉධ මයං හතොත රහොගතස්ස පටිසලලීනස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකො උදපාදි: තිස්සො වෙදනා චුත්තා හගවතා, සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා තිස්සො වෙදනා චුත්තා හගවතා. චුත්තං බො පනෙතං හගවතා: යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති. කිත්තං බො එතං ච හගවතා සන්ධිය හාසිතං; යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, තිස්සො ඉමා භික්ඛු වෙදනා චුත්තා මයා, සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, ඉමා තිස්සො වෙදනා චුත්තා මයා. චුත්තං බො පනෙතං භික්ඛු මයා යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං¹ දුක්ඛස්මිත්ති. තං බො පනෙතං භික්ඛු මයා සංඛාරානකොඤ්ඤව අනිච්චතං සන්ධිය හාසිතං: යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති. තං බො පනෙතං භික්ඛු මයා සංඛාරානකොඤ්ඤව² ඛයධම්මතං සන්ධිය හාසිතං: යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති. තං බො පනෙතං භික්ඛු මයා සංඛාරානකොඤ්ඤව³ වයධම්මතං සන්ධිය හාසිතං: යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති. තං බො පනෙතං භික්ඛු මයා සංඛාරානකොඤ්ඤව විරාගධම්මතං සන්ධිය හාසිතං: යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති. තං බො පනෙතං භික්ඛු මයා සංඛාරානකොඤ්ඤව නිරොධධම්මතං සන්ධිය හාසිතං: යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති. තං බො පනෙතං භික්ඛු මයා සංඛාරානකොඤ්ඤව විපරිණාමධම්මතං සන්ධිය හාසිතං: යං කිංඤ්චි වෙදයිතං තං දුක්ඛස්මිත්ති.

අපං බො පන භික්ඛු මයා අනුපුබ්බ⁴ සංඛාරානං නිරොධො අනාමො, පටං ඤානං සමාපන්නස්ස වාචා නිරුද්ධා භොති, දුතියං ඤානං සමාපන්නස්ස චිත්තකච්චාරා නිරුද්ධා භොති, තතියං ඤානං සමාපන්නස්ස පිති නිරුද්ධා භොති, චතුත්ථං ඤානං සමාපන්නස්ස අසීසාසපසීසාසා නිරුද්ධා භොති, ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස රූපසංඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකාසානඤ්ඤායතනසංඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, ආකිංඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසංඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, තෙවසංඤ්ඤා නාසංඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකිංඤ්ඤායතනසංඤ්ඤා නිරුද්ධා භොති, සංඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සංඤ්ඤා ච වෙදනා ච නිරුද්ධා භොති, ධීණාසවස්ස භික්ඛුනො රාගො නිරුද්ධො භොති දෙසො නිරුද්ධො භොති, මොහො නිරුද්ධො භොති.

1. සංඛතං - සි 1.

2. සංඛාරානං - යෙව - සි 1, 2.

3. අනුපුබ්බං - සි 1, 2.

අථ ඛො පන භික්ඛු මයා අනුපුබ්බසඛිඛාරානං වූපසමො අසඛානො, පඨමං කුමානං සමාපන්නස්ස වාචා වූපසන්නා හොති, දුතියං කුමානං සමාපන්නස්ස චිත්තකම්මවාරා වූපසන්නා හොති, තතියං කුමානං සමාපන්නස්ස පිති වූපසන්නා හොති, චතුත්ථං කුමානං සමාපන්නස්ස අසිසාසපසිසාසා වූපසන්නා හොති, ආකාසානඤ්චායනනං සමාපන්නස්ස රූපසඤ්ඤා වූපසන්නා හොති, විඤ්ඤාණඤ්චායනනං සමාපන්නස්ස ආකාසානඤ්චායනනසඤ්ඤා වූපසන්නා හොති, ආකිඤ්ඤායනනං සමාපන්නස්ස විඤ්ඤාණඤ්චායනනසඤ්ඤා වූපසන්නා හොති, නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායනනං සමාපන්නස්ස ආකිඤ්ඤායනනසඤ්ඤා වූපසන්නා හොති, සඤ්ඤාවෙදිධිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච වූපසන්නා හොති, ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො රාගො වූපසන්නා හොති, දෙසො වූපසන්නා හොති, මොහො වූපසන්නා හොති.

පටිමා භික්ඛු පස්සදධියො: පඨමං කුමානං සමාපන්නස්ස වාචා පටිපස්සද්ධා හොති, දුතියං කුමානං සමාපන්නස්ස චිත්තකම්මවාරා පටිපස්සද්ධා හොති, තතියං කුමානං සමාපන්නස්ස පිති පටිපස්සද්ධා හොති, චතුත්ථං කුමානං සමාපන්නස්ස අසිසාසපසිසාසා පටිපස්සද්ධා හොති, සඤ්ඤාවෙදිධිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච පටිපස්සද්ධා හොති, ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො රාගො පටිපස්සද්ධා හොති, දෙසො පටිපස්සද්ධා හොති, මොහො පටිපස්සද්ධා හොති.

2. 2. 2

ආකාසසුත්තං

260. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ආකාසෙ විවිධා වාතා වායනහි: පුරස්මාපි වාතා වායනහි, පච්ඡමාපි වාතා වායනහි, උත්තරාපි වාතා වායනහි, දකුණිමාපි වාතා වායනහි, සරජාපි වාතා වායනහි, අරජාපි වාතා වායනහි, සීතාපි වාතා වායනහි, උණ්ණාපි වාතා වායනහි, පරිත්තාපි වාතා වායනහි, අධිමත්තාපි වාතා වායනහි. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉමස්මිං කායස්මිං විවිධා වෙදනා උපපජ්ජන්ති: සුඛාපි වෙදනා උපපජ්ජන්ති, දුක්ඛාපි වෙදනා උපපජ්ජන්ති, අදුක්ඛමසුඛාපි වෙදනා උපපජ්ජන්ති''ති.

යථාපි වාතා ආකාසෙ වායනහි විවිධා පුද්ගල
පුරස්මා පච්ඡමා වාපි උත්තරා අථ දකුණිමා,
සරජා අරජා වාපි සීතා උණ්ණා ච එතද
අධිමත්තා පරිත්තා ච පුද්ගල වායනහි මාලුතා,
තපේවීමස්මිං කායස්මිං සමුපපජ්ජන්ති¹ වෙදනා
සුඛදුක්ඛසමුපපත්ති අදුක්ඛමසුඛා ච යා
යතො ච භික්ඛු ආනාපි සමපජ්ඤාං න රිඤ්ඤිති²
තතො සො³ වෙදනා සඛ්ඛා පරිජානාති පණ්ඩිතො.
සො වෙදනා පරිඤ්ඤාය දිට්ඨධම්මෙ අනාසවො
කායස්ස හෙද ධම්මවෙධා සඛ්ඛිංතොපෙති⁴ වෙදගුති.

1. සමුපපජ්ජති - පි 1, 2

2. සමපජානො නිරුජ්ඣති - ස්‍යා.

3. තතො ච - පිටු.

4. තුපෙති - ස්‍යා.

2. 2. 3

දුතිය ආකාසසුත්තං

261. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ ආකාසෙ විවිධා වාතා වායනති: පුරුෂ්ඨාපි වාතා වායනති -පෙ- අධිමත්තාපි වාතා වායනති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉමස්මිං කායස්මිං විවිධා වෙදනා උපපජ්ඣති, සුඛාපි වෙදනා උපපජ්ඣති,¹ දුක්ඛාපි වෙදනා උපපජ්ඣති,¹ අදුක්ඛමසුඛාපි වෙදනා උපපජ්ඣති''ති.

2. 2. 4

අගාරසුත්තං

262. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ ආගන්තුකාගාරං, තත්ථ පුරුෂ්ඨායපි දිසාය ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති පච්ඡිමාය පි දිසාය ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති, උත්තරායපි දිසාය ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති, දක්ඛිණායපි දිසාය ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති, ඛත්ඨියාපි ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති, බ්‍රාහ්මණාපි ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති, වෙස්සාපි ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති, සුද්දපි ආගන්තුකා වාසං කප්පෙතති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉමස්මිං කායස්මිං විවිධා වෙදනා උපපජ්ඣති: සුඛාපි වෙදනා උපපජ්ඣති, දුක්ඛාපි වෙදනා උපපජ්ඣති, අදුක්ඛමසුඛාපි වෙදනා උපපජ්ඣති, සාමිසාපි සුඛා වෙදනා උපපජ්ඣති, නිරාමිසාපි සුඛා වෙදනා උපපජ්ඣති සාමිසාපි දුක්ඛා වෙදනා උපපජ්ඣති, නිරාමිසාපි දුක්ඛා වෙදනා උපපජ්ඣති, සාමිසාපි අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා උපපජ්ඣති, නිරාමිසාපි අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා උපපජ්ඣති.

2. 2. 5

යනනකසුත්තං

263. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසංඛම් -පෙ- එකමන්තං නිසිංහො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: කතමා නු ඛො භතෙත වෙදනා? කතමො වෙදනා¹ සමුදයො? කතමො වෙදනා නිරොධො? කතමා වෙදනානිරොධගාමිනී පටිපද? කො වෙදනාය අස්සාදෙ? කො² ආදීනවො? කිං³ නිස්සරණකති?

තිස්සො ඉමා ආනන්ද වෙදනා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා වුච්චිතති ආනන්ද වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො එස්සානිරොධා වෙදනානිරොධො. අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො වෙදනානිරොධගාමිනී පටිපද. සෙය්‍යාථිදං: සමොද්ධිං -පෙ- සමොසමාධිං. යං වෙදනං පටිච්ච උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං, අයං වෙදනාය අස්සාදෙ, යා වෙදනා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මො, අයං වෙදනාය ආදීනවො. යො වෙදනාය ඡන්දරාගච්ඡායො ඡන්දරාගපභානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං.

1. උපපජ්ඣති - සතා.

2. වෙදනාය පි 1, 2.

3. කො වෙදනාය - සතා.

4. කිං වෙදනාය - සතා.

අථ ඛො පනානඤ්ඤා මයා අනුපුබ්බසංඛාරානං නිරොධො අකංඛනො, පයමං ඝාතං සමාපන්නස්ස වාචා නිරුද්ධා හොති -පෙ- සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වේදනා ච නිරුද්ධා හොති, ඛිණ්ණසම්මානං භික්ඛුනො රාගො නිරුද්ධො හොති, දෙසො නිරුද්ධො හොති, මොහො නිරුද්ධො හොති. අථ ඛො පනානඤ්ඤා මයා අනුපුබ්බසංඛාරානං වූපසමො අකංඛනො පයමං ඝාතං සමාපන්නස්ස වාචා වූපසන්තා හොති -පෙ- සඤ්ඤා වේදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වේදනා ච වූපසන්තා හොති, ඛිණ්ණසම්මානං භික්ඛුනො රාගො වූපසන්තා හොති, දෙසො වූපසන්තා හොති, මොහො වූපසන්තා හොති.

අථ ඛො පනානඤ්ඤා මයා අනුපුබ්බසංඛාරානං පසාදධි¹ අකංඛනා, පයමං ඝාතං සමාපන්නස්ස වාචා පටිපසංඛාරා හොති, දුතියං ඝාතං සමාපන්නස්ස වික්කම්භිචාරා පටිපසංඛාරා හොති, තතියං ඝාතං සමාපන්නස්ස පිතිපටිපසංඛාරා හොති. චතුසං ඝාතං සමාපන්නස්ස අකංඛනාසම්මානං පටිපසංඛාරා හොති, ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස රූපසඤ්ඤා පටිපසංඛාරා හොති, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤා පටිපසංඛාරා හොති, ආකිණ්ණිඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා පටිපසංඛාරා හොති, නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකිණ්ණිඤ්ඤායතනසඤ්ඤා පටිපසංඛාරා හොති, සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වේදනා ච පටිපසංඛාරා හොති, ඛිණ්ණසම්මානං භික්ඛුනො රාගො පටිපසංඛාරා හොති, දෙසො පටිපසංඛාරා හොති, මොහො පටිපසංඛාරා හොති.

2. 2. 6

දුතියසන්තකසුත්තං

264. අථ ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා යෙන හගවා තෙනුපසංඛම්ථි -පෙ- එකමන්තං නිසික්කං ඛො ආයස්මන්තං ආනඤ්ඤා හගවා එතදවොච: කතමා නු ඛො ආනඤ්ඤා වේදනා? කතමො වේදනා සමුදයො? කතමො වේදනානිරොධො? කතමා වේදනානිරොධගාමිනී පටිපද? කො වේදනාය අසායද? කො ආදීනවො? කිං නිස්සරණං?

හගවමමුලකා නො හතෙන ධම්මො හගවතෙතස්සකා හගවමපටි- සරණා, සාධු වත හතෙන හගවතං යෙව පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අස්සො, හගවතො සුභා භික්ඛු ධාරෙස්සංඝිති. තෙනභානඤ්ඤා සුභාභි සාධුකං උනසිකරොභි භාසිස්සාමිති. එවං හතෙතනි ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා හගවතො පටිපස්සාසි, හගවා එතදවොච:

1. පටිපසංඛාරා - මජ්ඣිම, සං. 1.

කිංඤ්ඤා ඉමා ආනන්ද වෙදනා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා චුච්චන්ති ආනන්ද වෙදනා. එසස්සමුදයා වෙදනාසමුදයො එස්සන්තිරොධා වෙදනාන්තිරොධො. අයමෙව අරියො අට්ඨංඤිකො මග්ගො වෙදනාන්තිරොධගාමිනී පටිපද සෙය්‍යාපීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි, යං වෙදනං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං වෙදනාය අස්සාදෙ, යා වෙදනා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මො, අයං වෙදනාය ආදීනවො, යො වෙදනාය ඡන්දරාගචිතයො ඡන්දරාගපභානං ඉදං වෙදනාය නිසසරණං.

අථ ඛො පනානන්ද මයා අනුපුබ්බසංඛාරානං නිරොධො අක්ඛානො, පඨමං ක්කානං සමාපනනස්ස වාචා නිරුද්ධා හොති -පෙ- සඤ්ඤා-වෙදයිතනිරොධං සමාපනනස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච නිරුද්ධා හොන්ති: ඛිණ්ණාසවස්ස භික්ඛුනො රාගො නිරුද්ධො හොති, දෙසො නිරුද්ධො හොති, මොහො නිරුද්ධො හොති.

අථ ඛො පනානන්ද, මයා අනුපුබ්බසංඛාරානං චූපසමො අක්ඛානො, පඨමං ක්කානං සමාපනනස්ස වාචා චූපසනනා හොති -පෙ- සඤ්ඤා වෙදයිතනිරොධං සමාපනනස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච චූපසනනා හොන්ති, ඛිණ්ණාසවස්ස භික්ඛුනො රාගො චූපසනනා හොති. දෙසො චූපසනනා හොති. මොහො චූපසනනා හොති.

අථ ඛො පනානන්ද, මයා අනුපුබ්බසංඛාරානං පස්සද්ධි අක්ඛානා, පඨමං ක්කානං සමාපනනස්ස වාචා පටිපසද්ධා හොති, -පෙ- සඤ්ඤා වෙදයිතනිරොධං සමාපනනස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච පටිපසස්සද්ධා හොන්ති, ඛිණ්ණාසවස්ස භික්ඛුනො රාගො පටිපසස්සද්ධො හොති, දෙසො පටිපසස්සද්ධො හොති, මොහො පටිපසස්සද්ධො හොති.

අට්ඨකසුත්තං

2. 2. 7

265. අථ ඛො සම්මහුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඤ්ඤාමිංසු, උපසංඤ්ඤාමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීත්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: කතමා නු ඛො භතෙන වෙදනා? කතමො වෙදනා සමුදයො? කතමො වෙදනා නිරොධො? කතමා වෙදනාන්තිරොධගාමිනී පටිපද? කො වෙදනාය අස්සාදෙ? කො ආදීනවො? කිං නිසසරණන්?

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා වුළුච්ඡන්ති භික්ඛවෙ වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනා සමුදයො එස්සනිරොධා වෙදනා නිරොධො. අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො වෙදනානිරොධගාමිනී පටිපද. සෙය්: ථීදං: සමොදිට්ඨී -පෙ- සමොසමාධි. යං වෙදනං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං වෙදනාය අස්සාදෙ, යා වෙදනා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං වෙදනාය ආදිනවො. යො වෙදනාය ඡන්දරාගචිතයො ඡන්දරාගපඤ්ඤානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං.

අථ ඛො පන භික්ඛවෙ මයා අනුපුබ්බසම්භාරානං නිරොධො අකංඛානො: පඨමං කුමානං සමාපන්නස්ස වාචා නිරුද්ධා හොති -පෙ- සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච නිරුද්ධා හොති, ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො රාගො නිරුද්ධො හොති දෙසො නිරුද්ධො හොති මොහො නිරුද්ධො හොති.

අථ ඛො පන භික්ඛවෙ මයා අනුපුබ්බසම්භාරානං වූපසමො අකංඛානො, පඨමං කුමානං සමාපන්නස්ස වාචා වූපසන්තා හොති, -පෙ- සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච වූපසන්තා හොති, ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො රාගො වූපසන්තො හොති දෙසො වූපසන්තො හොති මොහො වූපසන්තො හොති.

ඡයිමා භික්ඛවෙ පස්සද්ධියො, පඨමං කුමානං සමාපන්නස්ස වාචා පටිප්පස්සද්ධා හොති, දුතියං කුමානං සමාපන්නස්ස චිතකංචිචාරා පටිප්පස්සද්ධා හොති, තතියං කුමානං සමාපන්නස්ස පිති පටිප්පස්සද්ධා හොති, චතුස්සං කුමානං සමාපන්නස්ස අස්සාසපස්සාසා පටිප්පස්සද්ධා හොති සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච පටිප්පස්සද්ධා හොති. ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො රාගො පටිප්පස්සද්ධො හොති, දෙසො පටිප්පස්සද්ධො හොති. මොහො පටිප්පස්සද්ධො හොතිති.

2. 2. 8

දුතියඅට්ඨකසුත්තං

266. අථ ඛො සම්මහලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඛිතමිංසු -පෙ- එකමන්තං නිසිංහො ඛො තෙ භික්ඛු භගවා එතදවොච: කතමා නු ඛො භික්ඛවෙ වෙදනා? කතමො වෙදනාසමුදයො? කතමො වෙදනානිරොධො? කතමා වෙදනානිරොධගාමිනීපටිපද? කො වෙදනාය අස්සාදෙ? කො ආදිනවො? කිං නිස්සරණං?

භගවම්මුලකානො භගන්ත ධම්මො -පෙ- තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා වුළුච්ඡන්ති භික්ඛවෙ වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො -පෙ- (යථා පුරිමසුක්කන්තං එවං විජාරෙතඤ්ඤං.)

2. 2. 9

පඤ්චකඩගසුත්තං

267. අථ ඛො පඤ්චකඩෙගා¹ ථපති යෙනායකො උද්ධි තෙනුප-
සඩ්ධම්. උපසඩ්ධම්භවා ආයකොතං උද්ධිං අභිවාදෙභවා එකමතං.
නිසීදි, එකමතං නිසිනො ඛො පඤ්චකඩො ථපති ආයකොතං.
උද්ධිං එතදවොච: කති නු ඛො භතොත උද්ධි වෙදනා වුත්තා
භගවතාති?

තිසෙසා ඛො ගහපති වෙදනා වුත්තා භගවතා: සුඛා වෙදනා,
දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා ඛො ගහපති තිසෙසා
වෙදනා වුත්තා භගවතාති.

එවං වුත්තෙ පඤ්චකඩො ථපති ආයකොතං උද්ධිං එතදවොච:
න ඛො භතොත උද්ධි තිසෙසා වෙදනා වුත්තා භගවතා, ඥෙච
භතොත වෙදනා වුත්තා භගවතා සුඛා වෙදනා දුක්ඛාවෙදනා. යායං
භතොත අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, සත්තස්මිං එසා පඤ්ඤෙ සුඛෙ වුත්තා
භගවතාති.

දුතියමුච්ඡි ඛො ආයකො උද්ධි පඤ්චකඩං ථපති. එතදවොච: න ඛො
ගහපති ඥෙච වෙදනා වුත්තා භගවතා, තිසෙසා වෙදනා වුත්තා
භගවතා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා
තිසෙසා වෙදනා වුත්තා භගවතාති.

දුතියමුච්ඡි ඛො පඤ්චකඩො ථපති ආයකොතං උද්ධිං එතදවොච:
න ඛො භතොත උද්ධි තිසෙසා වෙදනා වුත්තා භගවතා, ඥෙච වෙදනා
වුත්තා භගවතා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා. යායං භතොත අදුක්ඛමසුඛා
වෙදනා සත්තස්මිං එසා පඤ්ඤෙ සුඛෙ වුත්තා භගවතාති.

තතියමුච්ඡි ඛො ආයකො උද්ධි පඤ්චකඩං ථපති එතදවොච:
න ඛො ගහපති ඥෙච වෙදනා වුත්තා භගවතා, තිසෙසා වෙදනා
වුත්තා භගවතා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා.
ඉමා තිසෙසා වෙදනා වුත්තා භගවතාති.

තතියමුච්ඡි ඛො පඤ්චකඩො ථපති ආයකොතං උද්ධිං එතදවොච:
න ඛො භතොත උද්ධි තිසෙසා වෙදනා වුත්තා භගවතා, ඥෙච වෙදනා
වුත්තා භගවතා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා. යායං භතොත අදුක්ඛමසුඛා
වෙදනා, සත්තස්මිං එසා පඤ්ඤෙ සුඛෙ වුත්තා භගවතාති. නෙච ඛො
අසකඛි ආයකො උද්ධි පඤ්චකඩං ථපති. සඤ්ඤාපෙත්තුං, න පන අසකඛි
පඤ්චකඩො ථපති ආයකොතං උද්ධිං සඤ්ඤාපෙත්තුං.

අමෙසාසි ඛො ආයස්මි ආනන්දො ආයස්මිනො උද්ධිස්ස පඤ්ඤාකම්මෙන ඵපත්තා සද්ධිං ඉමං කරාසලලාපං. අථ ඛො ආයස්මි ආනන්දො යෙන භගවා තෙනුපසංඛාමි -පෙ- එකමන්තං නිසිංකො ඛො ආයස්මි ආනන්දො යාවතකො ආයස්මිනො උද්ධිස්ස පඤ්ඤාකම්මෙන ඵපත්තා සද්ධිං අමොසි කරාසලලාපො තං සංඛං භගවතො ආරොචෙසි.

සන්තං යෙව ඛො ආනන්ද පරියායං පඤ්ඤාකම්මො ඵපති උද්ධිස්ස භික්ඛුන්තා නාඛනුමොදි, සත්තඤ්ඤා පනානන්ද පරියායං උද්ධි භික්ඛු පඤ්ඤාකම්මස්ස ඵපත්තො නාඛනුමොදි. ඥෙපි මයා ආනන්ද වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, නිමෙසාසි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, පඤ්ඤා මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, ඡපි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, අට්ඨාරසාසි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, ඡක්ඛංසාසි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, අට්ඨසත්ථෙ මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන.

එවං පරියායදෙසිතො¹ ඛො ආනන්ද මයා ධම්මො. එවං පරියාය දෙසිතෙ ඛො ආනන්ද මයා ධම්මෙ යෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස සුභාසිතං සුලපිතං න සමනුමඤ්ඤාස්සනති න සමනුජාතිස්සනති න සමනුමොදිස්සනති; නෙසං එතං පාටිකඛිං භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපක්ඛා අඤ්ඤාමඤ්ඤං මුඛසත්තිභි විතුදන්තා විහරිස්සනති.

එවං පරියායදෙසිතො ඛො ආනන්ද මයා ධම්මො, එවං පරියාය දෙසිතෙ ඛො ආනන්ද මයා ධම්මෙ යෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස සුභාසිතං සුලපිතං සමනුමඤ්ඤාස්සනති සමනුජාතිස්සනති, සමනුමොදිස්සනති, නෙසං එතං පාටිකඛිං, සමග්ගා සම්මොදමානා අවිච්ඡේදමානා ඛිරොදකි භූතා අඤ්ඤාමඤ්ඤං පියවකුච්ඡි සම්පස්සන්තා විහරිස්සනති.

පඤ්ඤාමෙ ආනන්ද කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ඤා: වක්ඛුච්චෙඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, සොතච්චෙඤ්ඤායා සද්දං -පෙ- සානච්චෙඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීව්හාච්චෙඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායච්චෙඤ්ඤායා ථොට්ඨංඛා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා; ඉමෙ ඛො ආනන්ද පඤ්ඤා කාමගුණා. යං ඛො ආනන්ද ඉමෙ පඤ්ඤා කාමගුණෙ පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, ඉදං චුළුති කාමසුඛං. යෙ ඛො ආනන්ද එවං විදෙය්ග්ගං: එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවේදෙනති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි. තං කිස්ස භෙතු; අසානන්ද එතමනා සුඛං අඤ්ඤං සුඛං අභිකකන්තතරං වෙච්ච පණ්ණතරඤ්ඤා.

1. පරියායෙන - සී 1, 2. 2. තෙසං - සී 1, 2.

කතමඤ්චානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො: ඉධානන්ද භික්ඛු විච්චෙව කාමෙහි විච්චි අකුසලෙහි ධුමුලෙහි සචිතකං සචිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පටො ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ඛො ආනන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො.

යෙ ඛො ආනන්ද එවං වදෙය්‍යු: “එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතී”ති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි, තං කිස්ස හෙතු: අස්සානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො කතමඤ්චානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො: ඉධානන්ද භික්ඛු විතකච්චාරානං වූපසමා අරුක්කිතං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ඛො ආනන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො.

යෙ ඛො ආනන්ද එවං වදෙය්‍යු: එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතීති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි, තං කිස්ස හෙතු: අස්සානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො. කතමඤ්චානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො: ඉධානන්ද භික්ඛු පිතියා ව විරාගා උපෙක්ඛකො ව විහරති යනො ව සම්පජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති, යන්තං අරියා ආවිසක්ඛති, උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති, තං තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ඛො ආනන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො.

යෙ ඛො ආනන්ද එවං වදෙය්‍යු: එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතීති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි, තං කිස්ස හෙතු: අස්සානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො. කතමඤ්චානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො: ඉධානන්ද භික්ඛු සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුට්ඨෙව සොමනස්සදෙවනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසති පාරිසුද්ධිං චතුස්සං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ඛො ආනන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො.

යෙ ඛො ආනන්ද එවං වදෙය්‍යු: එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතීති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි, තං කිස්ස හෙතු: අස්සානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො. කතමඤ්චානන්ද එතමො සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්කන්තතරඤ්ඤා පඤ්ඤානන්දො: ඉධානන්ද භික්ඛු සංඛාරො රූප සංඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසංසංඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්ථසංඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාශොති ආකාශානඤ්ඤායනං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ඛො ආනන්ද එතමො සුඛා -ප-

යෙ ටො ආනඤ ඵලං වදෙය්‍යුං: 'එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතී'ති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අසානඤ ඵලමිහා සුඛා -පෙ- කතමඤ්ඤානඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං -පෙ- ඉධානඤ භික්ඛු සංඛසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමඤ්ඤාමි අනන්තං විඤ්ඤාණනි විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති ඉදං ටො ආනඤ ඵලමිහා සුඛා -පෙ-

යෙ ටො ආනඤ ඵලං වදෙය්‍යුං: එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතීති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අසානඤ ඵලමිහා සුඛා -පෙ- කතමඤ්ඤානඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං -පෙ- ඉධානඤ භික්ඛු සංඛසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමඤ්ඤාමි නත්ති කිඤ්චිති ආකිඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ටො ආනඤ ඵලමිහා සුඛා -පෙ-

යෙ ටො ආනඤ ඵලං වදෙය්‍යුං: 'එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතී'ති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අසානඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඤානතරඤ්ඤා පඤ්ඤාතරඤ්ඤා. කතමඤ්ඤානඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඤානතරඤ්ඤා පඤ්ඤාතරඤ්ඤා: ඉධානඤ භික්ඛු සංඛසො ආකිඤ්ඤායතනං සමඤ්ඤාමි නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ටො ආනඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඤානතරඤ්ඤා පඤ්ඤාතරඤ්ඤා.

යෙ ටො ආනඤ ඵලං වදෙය්‍යුං: 'එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙතී'ති ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අසානඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඤානතරඤ්ඤා පඤ්ඤාතරඤ්ඤා. කතමඤ්ඤානඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඤානතරඤ්ඤා පඤ්ඤාතරඤ්ඤා: ඉධානඤ භික්ඛු සංඛසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමඤ්ඤාමි සඤ්ඤාවෙදිතනිරෝධං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං ටො ආනඤ ඵලමිහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඤානතරඤ්ඤා පඤ්ඤාතරඤ්ඤා.

යානං ටො පනෙතං ආනඤ විජ්ජති යං අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵලං වදෙය්‍යුං: "සඤ්ඤාවෙදිතනිරෝධං සමණො ගොතමො ආහ, තඤ්ච සුඛස්මිං පඤ්ඤාපෙති, තයිදං කිංසු තයිදං කපංසු"ති? ඵලංවාදිතො ආනඤ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵලමෙසු වචනියා: න ටො ආවුසො හගවා සුඛං යෙව වෙදනං සන්ධාය සුඛස්මිං පඤ්ඤාපෙති, යත්ත යත්තාවුසො සුඛං උපලබ්භති, යං හි යං හි සුඛං තං තං තථාගතො සුඛස්මිං පඤ්ඤාපෙති"ති.

2. 2. 10

භික්ඛුසුත්තං.

268. දොසි මයා¹ භික්ඛුවෙ වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, තිසෙසාපි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, පඤ්ඤි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, ඡාපි² මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, අට්ඨාරසාපි³ මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, ඡන්තිසාපි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, අට්ඨසත්ථි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන.

එවං පරියායදෙසිතො භික්ඛුවෙ මයා ධරෙමා. එවං පරියායදෙසිතෙ ඛො පන භික්ඛුවෙ මයා ධරෙම යෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුභාසිතං සුලපිතං න සමනුමඤ්ඤස්සනති, න සමනුපාතිස්සනති, න සමනුමොදිස්සනති, නෙසං එතං පටිකඛිං: 'භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං' මුඛසන්ති විතුදන්තා විහරිස්සනති⁴.

එවං පරියායදෙසිතො භික්ඛුවෙ මයා ධරෙමා. එවං පරියායදෙසිතෙ ඛො පන භික්ඛුවෙ මයා ධරෙම යෙ අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුභාසිතං සුලපිතං සමනුමඤ්ඤස්සනති, සමනුපාතිස්සනති, සමනුමොදිස්සනති; නෙසං එතං පටිකඛිං: සමග්ගා සමමොදමානා ඛිරොදකිභූතා අඤ්ඤමඤ්ඤං පියවකුචි සමපස්සමානා විහරිස්සනති⁴.

පඤ්ඤිමෙ භික්ඛුවෙ කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ඤා: වක්ඛුට්ඨෙඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා -පෙ-කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තාමනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, ඉමෙ ඛො භික්ඛුවෙ පඤ්ඤා කාමගුණා.

යං ඛො භික්ඛුවෙ ඉමෙ පඤ්ඤාකාමගුණං පටිච්ච උපපජති සුඛං සොමනස්සං, ඉදං වුවිති කාමසුඛං. යෙ ඛො භික්ඛුවෙ එවං වදෙය්‍යු: එතං පරමං සන්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙනති, ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අස්මි භික්ඛුවෙ එතමා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභිකක්ඛන්තරඤ්ඤා පඤ්ඤතරඤ්ඤා: කතමඤ්ඤා භික්ඛුවෙ එතමා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභිකක්ඛන්තරඤ්ඤා පඤ්ඤතරඤ්ඤා: ඉධ භික්ඛුවෙ භික්ඛු විවිදෙව්ව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධරෙමහි සවිතකං සවිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කානං උපසමපජජ විහරති. ඉදං ඛො භික්ඛුවෙ එතමා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභිකක්ඛන්තරඤ්ඤා පඤ්ඤතරඤ්ඤා.

1. දොසි මයා - සි 1, 2.

2. ඡාපි - සි 1, ස්‍යා.

3. අට්ඨාරසාපි - සි 1, ස්‍යා.

4. අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස - සි 1, ස්‍යා.

යො බො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍යා: 'එතං පරමං සත්තං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙනහි'ති. ඉදං නෙසාහං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අත්ථි භික්ඛවෙ එතමහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඛන්තරඤ්ඤා පඤ්ඤානරඤ්ඤා. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතමහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඛන්තරඤ්ඤා පඤ්ඤානරඤ්ඤා: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු-පෙ-සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤා-වෙදිතනිරොධං උපසමපජ්ජ වීහරති, ඉදං බො භික්ඛවෙ එතමහා සුඛා අඤ්ඤං සුඛං අභික්ඛන්තරඤ්ඤා පඤ්ඤානරඤ්ඤා.

යානං බො පනෙතං භික්ඛවෙ විජ්ජති යං අඤ්ඤාතිස්සීයා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යා: "සඤ්ඤා-වෙදිතනිරොධං සමණො ගොතමො ආහ, තඤ්ඤා සුඛස්මිං පඤ්ඤාපෙති. තයිදං කිංසු, තයිදං කථංසු"ති? එවං වාදිතො භික්ඛවෙ අඤ්ඤාතිස්සීයා පරිබ්බාජකා එවමසසු වචනීයා: "න බො ආටුසො හගවා සුඛං යෙව වෙදනං සන්ධාය සුඛස්මිං පඤ්ඤාපෙති, යත්ථ යත්ථාටුසො සුඛං උපලබ්භති, යං හි යං හි සුඛං තං තං තථාගතො සුඛස්මිං පඤ්ඤාපෙති"ති.

රහොගතවගො දුතියො

තත්‍රුද්දනං:

රහොගතං දො ව ආකාසා අගාරං දො ව සත්තකා
අට්ඨකෙන ව දො වුත්තා පඤ්ඤාකමෙගාථ භික්ඛුනා.

3. අට්ඨසනපරියායවග්ගො

2. 3. 1

මොළියසිවකසුත්තං.

269. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤානිවාපෙ, අප්ථං බො මොළියසිවකො¹ පරිබ්බාජකො යෙන හගවා තෙනුපසංඛ්ඛාමී, උපසංඛ්ඛාමිතා හගවතා සද්ධිං සම්මොදි, සම්මොදනීයං කථං ධාරාණීයං චිත්තාරක්ඛා එකමනානං නිසීදී. එකමනානං නිසින්නො බො මොළියසිවකො පරිබ්බාජකො හගවනානං එතදවොච: සතඤ්ඤා භි භො ගොතම එකෙ සමණත්වාහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: “යං කිංකරායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදියති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සංඛ්ඛානං පුබ්බකතභෙතු”ති. ඉධ හවං ගොතමො කිමාහාමි?

පිත්තසමුට්ඨානානිපි බො සිවක ඉධෙකවචානි වෙද්ධිතානි උපපජ්ඣති, සාමමි බො එතං සිවක වෙදිතඛං, යථා පිත්තසමුට්ඨානානිපි ඉධෙකවචානි වෙද්ධිතානි උපපජ්ඣති, ලොකස්සපි බො එතං² සිවක සච්චසම්මතං, යථා පිත්තසමුට්ඨානානිපි ඉධෙකවචානි වෙද්ධිතානි උපපජ්ඣති, තත්ථ සිවක යෙ තෙ සමණත්වාහමණා එවං වාදිනො එවංදිට්ඨිනො: “යං කිංකරායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදියති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සංඛ්ඛානං පුබ්බකතභෙතු”ති. යඤ්ඤා සාමං ඤාතං තඤ්ඤා අනිධාවතති, යඤ්ඤා ලොකෙ සච්චසම්මතං තඤ්ඤා අනිධාවතති, තස්මා නෙසං සමණත්වාහමණානං මිථ්‍යානි වදාමි.

සෙම්භසමුට්ඨානානිපි බො සිවක -පෙ- වාතසමුට්ඨානානිපි බො සිවක -පෙ- සන්තිපාතිකානිපි³ බො සිවක -පෙ- උතුපරිණාමජානිපි බො සිවක -පෙ- විසමපරිහාරජානිපි බො සිවක -පෙ- ඔපසංකමිකානිපි බො සිවක -පෙ- කම්මවිපාකජානිපි බො සිවක ඉධෙකවචානි වෙද්ධිතානි උපපජ්ඣති, සාමමි බො එතං සිවක වෙදිතඛං, යථා කම්මවිපාකජානිපි බො සිවක ඉධෙකවචානි වෙද්ධිතානි උපපජ්ඣති, ලොකස්සපි බො එතං සිවක සච්චසම්මතං යථා කම්මවිපාකජානිපි ඉධෙකවචානි වෙද්ධිතානි උපපජ්ඣති, තත්ථ සිවක යෙ තෙ සමණත්වාහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: “යං කිංකරායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදියති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සංඛ්ඛානං පුබ්බකතභෙතු”ති. යඤ්ඤා සාමං ඤාතං තඤ්ඤා අනිධාවතති, යඤ්ඤා ලොකෙ සච්චසම්මතං තඤ්ඤා අනිධාවතති, තස්මා නෙසං සමණත්වාහමණානං මිථ්‍යානි වදාමි.

1. මොළිය සිවකො - සායා

2. එවං - සායා.

3. සන්තිපාතිසමුට්ඨානානිපි - සායා.

එවං වුනෙත මොලියසිවකො පරිකොපකො හගවනනං එතදවොච:
 “අභිකකනනං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං හවං ගොතමො
 ධාරෙතු අජජනග්ගෙ පාණ්ණපෙනං සරණං ගත” යයි.

පිත්තං සෙත්තංඤ්ඤා වානො ව සන්තිපාතා උතුනි ව
 විසමං ඔපකංගමිකො ව කතෙවිපාකෙන අට්ඨමිති.

2. 3. 2

අට්ඨසතපරියායසූතනං

270. අට්ඨසතපරියායං වො භික්ඛවෙ ධම්මපරියායං දෙසියකමි,
 නං සුඤ්ඤාථ. කතමො ව භික්ඛවෙ අට්ඨසතපරියායො ධම්මපරියායො:
 දොව්දා¹ මයා භික්ඛවෙ වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, තිස්සොසාපි
 මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, පඤ්ඤාපි මයා වෙදනා වුත්තා
 පරියායෙන, ඡපි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, අට්ඨාරසාපි මයා
 වෙදනා වුත්තා පරියායෙන, ඡත්තංසාපි මයා වෙදනා වුත්තා පරියා-
 යෙන, අට්ඨසතමි මයා වෙදනා වුත්තා පරියායෙන.

කතමා ව භික්ඛවෙ දොව වෙදනා: කාසිකා ව චෙතසිකා ව,
 ඉමා වුච්චන්ති භික්ඛවෙ දොව වෙදනා. කතමා ව භික්ඛවෙ තිස්සො
 වෙදනා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, ඉමා
 වුච්චන්ති භික්ඛවෙ තිස්සො වෙදනා. කතමා ව භික්ඛවෙ පඤ්ඤා
 වෙදනා: සුඛිත්ථියං දුක්ඛිත්ථියං සොමනසසිත්ථියං දෙමනසසිත්ථියං
 උපෙකඛිත්ථියං, ඉමා වුච්චන්ති භික්ඛවෙ පඤ්ඤා වෙදනා. කතමා ව
 භික්ඛවෙ ඡ වෙදනා: වත්තසමුප්පයා වෙදනා සොන -පෙ- සාන
 -පෙ- පිඨාන -පෙ- කාය -පෙ- මනොසමුප්පයා වෙදනා, ඉමා
 වුච්චන්ති භික්ඛවෙ ඡ වෙදනා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අට්ඨාරස වෙදනා: ඡ සොමනසසුප්චාරා
 ඡ දෙමනසසුප්චාරා ඡ උපෙකඛුප්චාරා, ඉමා වුච්චන්ති භික්ඛවෙ
 අට්ඨාරස වෙදනා. කතමා ව භික්ඛවෙ ඡත්තංස² වෙදනා: ඡ
 ගෙහසිත්තානි සොමනසානි ඡ නෙකඛිත්තසිත්තානි සොමනසානි ඡ
 ගෙහසිත්තානි දෙමනසානි ඡ නෙකඛිත්තසිත්තානි දෙමනසානි ඡ
 ගෙහසිත්තා උපෙකඛා ඡ නෙකඛිත්තසිත්තා උපෙකඛා, ඉමා වුච්චන්ති
 භික්ඛවෙ ඡත්තංස වෙදනා. කතමා ව භික්ඛවෙ අට්ඨසත³ වෙදනා:
 අතීතා ඡත්තංස වෙදනා, අනාගතා ඡත්තංස වෙදනා, පච්චුප්පන්නා
 ඡත්තංස වෙදනා, ඉමා වුච්චන්ති භික්ඛවෙ අට්ඨසතවෙදනා. අයං
 භික්ඛවෙ අට්ඨසතපරියායො ධම්මපරියායොති.

1. දො - සිඉ.

2. ඡත්තංසා - සි 1,

3. අට්ඨසතං - සි 1, 2

2. 3. 3

භික්ඛුසුත්තං

271. අථ ඛො අක්ඛෙතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඤාමි
 -පෙ- එකමන්තං නිසිංහො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තා එතදවොච;
 කතමා නු ඛො භතෙන වෙදනා? කතමො වෙදනාසමුදයො?
 කතමා වෙදනාසමුදයගාමිනී පටිපද? කතමො වෙදනානිරොධො?
 කතමා වෙදනානිරොධගාමිනී පටිපද? කො වෙදනාය අස්සාදෙ?
 කො ආදීනවො? කිං නිස්සරණන්ති?

තිස්සො ඉමා භික්ඛු වෙදනා, සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා
 අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, ඉමා වුළුවන්ති භික්ඛු වෙදනා. එස්සසමුදයා
 වෙදනාසමුදයො. තණ්හා වෙදනාසමුදයගාමිනී පටිපද. එස්සනිරොධා
 වෙදනානිරොධො. අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො වෙදනා-
 නිරොධගාමිනී පටිපද. සෙයාරීදං; සමොදිධි -පෙ- සමොසමාධි.
 යං වෙදනං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං වෙදනාය
 අස්සාදෙ. යා වෙදනා අතිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මො අයං වෙදනාය
 ආදීනවො. යො වෙදනාය ඡන්දරාගචිතයො ඡන්දරාගප්පභානං, ඉදං
 වෙදනාය නිස්සරණන්ති.

2. 3. 4

පුබ්බෙසුත්තං

272. පුබ්බෙව මෙ භික්ඛවෙ සම්මොධා අනභිසම්බුද්ධස්ස
 බොධිසත්තස්සෙව සතො එතදහොසි: කතමා නු ඛො වෙදනා,
 කතමො වෙදනාසමුදයො, කතමා වෙදනාසමුදයගාමිනී පටිපද,
 කතමො වෙදනානිරොධො, කතමා වෙදනානිරොධගාමිනී පටිපද,
 කො වෙදනාය අස්සාදෙ, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණන්ති.

තස්ස මග්ගං භික්ඛවෙ එතදහොසි: තිස්සො ඉමා වෙදනා, සුඛා
 වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා වුළුවන්ති
 වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො. තණ්හා වෙදනාසමුදයගාමිනී
 පටිපද -පෙ- යො වෙදනාය ඡන්දරාගචිතයො ඡන්දරාගප්පභානං,
 ඉදං වෙදනාය නිස්සරණන්ති.

2. 3. 5

ඥාණසුත්තං

273. ඉමා වෙදනානි මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි ඥාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලෝකො උදපාදි, අයං වෙදනා සමුදයොති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි, අයං වෙදනා¹සමුදයගාමීති පටිපදති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි, අයං වෙදනා නිරෝධොති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි, අයං වෙදනා නිරෝධගාමීති පටිපදති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි -පෙ- අයං වෙදනාය අය්‍යාදෙනි මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු -පෙ- අයං වෙදනාය ආදීනවොති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු -පෙ- ඉදං වෙදනාය නිස්සරණනති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනත්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි ඥාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලෝකො උදපාදීති.

2. 3. 6

සමිහුලභික්ඛුසුත්තං

274. අප්ථ ඛො සමිහුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංකම්පිසු -පෙ- එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචුං : කතමා නු ඛො භන්තෙ වෙදනා? කතමො වෙදනාසමුදයො? කතමා වෙදනාසමුදයගාමීති පටිපද? කතමො වෙදනානිරෝධො? කතමා වෙදනානිරෝධගාමීති පටිපද? කො වෙදනාය අය්‍යාදෙ? කො ආදීනවො? කිං නිස්සරණනති?

තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා: සුඛා වෙදනා. දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා. වෙදනා ඉමා වුවවනති භික්ඛවෙ වෙදනා. එසසසමුදයා වෙදනාසමුදයො, තණ්හා වෙදනාසමුදයගාමීති පටිපද, එසසනිරෝධා වෙදනානිරෝධො. -පෙ- යො වෙදනාය ඡන්දරාගචිතයො ඡන්දරාගසභානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණනති.

2. 3. 7

සමණව්‍යාගමණසුත්තං

275. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා, කතමා තිස්සො: පුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. යෙ භි කෙ වී භික්ඛවෙ සමණා වා ව්‍යාභුමණා වා ඉමාසං තිස්සන්තං වෙදනානං සමුදයඤ්ඤි අකු-ගමඤ්ඤි අය්‍යාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිස්සරණඤ්ඤි යථාභූතං නප්පරානතභි -පෙ- පජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ධා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 3. 8

දුතිය සමණධ්‍රාහමණසුත්තං

276. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා. කතමා තිස්සො: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමාසං තිස්සනනං වෙදනානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිස්සරණඤ්ඤා යථාභූතං නසප්පානනති -පෙ- පජානනති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සඤ්ඤාසා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 3. 9

තතිය සමණධ්‍රාහමණසුත්තං

277. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා වෙදනං නසප්පානනති, වෙදනාසමුදයං නසප්පානනති, වෙදනානිරොධං නසප්පානනති, වෙදනානිරොධගාමිනීං පටිපදං නසප්පානනති, -පෙ- පජානනති, -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සඤ්ඤාසා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 3. 10

සුද්ධිකවෙදනාසුත්තං

278. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා. කතමා තිස්සො: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වෙදනාති.

2. 3. 11

නිරාමිසසුත්තං

279. අත්ථි භික්ඛවෙ සාමිසා පිති, අත්ථි නිරාමිසා පිති, අත්ථි නිරාමිසා නිරාමිසතරා පිති. අත්ථි සාමිසං සුඛං, අත්ථි නිරාමිසං සුඛං, අත්ථි නිරාමිසා නිරාමිසතරං සුඛං. අත්ථි සාමිසා උපෙඛා, අත්ථි නිරාමිසා උපෙඛා, අත්ථි නිරාමිසා නිරාමිසතරා උපෙඛා. අත්ථි සාමිසො විමොක්ඛො, අත්ථි නිරාමිසො විමොක්ඛො, අත්ථි නිරාමිසා නිරාමිසතරො විමොක්ඛො.

කතමා ව භික්ඛවෙ¹ සාමිසා පිති: පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ කාමගුණා, කතමෙ පඤ්ඤා: චක්ඛුච්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා -පෙ- කායච්ඤායා ඵොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනියා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාකාමගුණා, යං ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ පඤ්ඤාකාමගුණෙ පටිච්ච උප්පජ්ජති පිති, අයං චුළචති භික්ඛවෙ සාමිසා පිති.

1. කතමා ව භික්ඛවෙ - පි 1.

කතමා ච භික්ඛවෙ නිරාමිසා පිති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙව ඛාමෙහි විච්චා අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සච්චාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, විතකකච්චාරානං වූපසමා අජ්ඣාතං සමපසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං වූච්චති භික්ඛවෙ නිරාමිසා පිති.

කතමා ච භික්ඛවෙ නිරාමිසා නිරාමිසනරා පිති: යං ඛො භික්ඛවෙ ඛිණ්ණාසවය්‍ය භික්ඛුනො රාගා විතං විමුක්තං පච්චචෙකඛනො දෙසා විතං විමුක්තං පච්චචෙකඛනො මොහා විතං විමුක්තං පච්චචෙකඛනො උප්පජ්ජති පිති. අයං වූච්චති භික්ඛවෙ නිරාමිසා නිරාමිසනරා පිති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ යාමිසං සුඛං: පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ කාමගුණා, කතමෙ පඤ්ච: චිත්තවිකේශය්‍යා රූපා ඉඨං කතරා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා -පෙ- කායවිකේශය්‍යා ඓඨංඛිකා ඉඨං කතරා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ පඤ්චකාමගුණා. යං ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ පඤ්චකාමගුණෙ පච්චා උප්පජ්ජති සුඛං යොමනස්සං, ඉදං වූච්චති භික්ඛවෙ යාමිසං සුඛං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ නිරාමිසං සුඛං: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙව ඛාමෙහි විච්චා අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සච්චාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, විතකකච්චාරානං වූපසමා අජ්ඣාතං සමපසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, පිතියා ච විරාගා උපෙඨකො ච විහරති සනො සමපජානො සුඛඤ්ච කායෙන පච්චංචෙදෙති, යං තං අරියා ආවිකක්ඛති උපෙඨකො සත්ථා සුඛච්චාරිති තං තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං වූච්චති භික්ඛවෙ නිරාමිසං සුඛං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ නිරාමිසා නිරාමිසනරං සුඛං: යං ඛො භික්ඛවෙ ඛිණ්ණාසවය්‍ය භික්ඛුනො රාගා විතං විමුක්තං පච්චචෙකඛනො දෙසා විතං විමුක්තං පච්චචෙකඛනො මොහා විතං විමුක්තං පච්චචෙකඛනො උප්පජ්ජති සුඛං යොමනස්සං, ඉදං වූච්චති භික්ඛවෙ නිරාමිසා නිරාමිසනරං සුඛං.

කතමා ච භික්ඛවෙ සාමීසා උපෙධා: පඤ්චිමෙ භික්ඛවෙ කාමගුණා, කතමෙ පඤ්ච: චක්ඛුචිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා -පෙ- කායචිඤ්ඤායා ථොට්ඨංඛා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා, ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ පඤ්චකාමගුණා, යා ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ පඤ්ච කාමගුණෙ පටිච්ච උප්පජ්ජති උපෙධා, අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ සාමීසා උපෙධා.

කතමා ච භික්ඛවෙ නිරාමීසා උපෙධා: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව යොමනස්ස-දෙමනස්සානං අත්ඛමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙධාසතිපාරිසුද්ධිං චතුස්සකානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ නිරාමීසා උපෙධා.

කතමා ච භික්ඛවෙ නිරාමීසා නිරාමීසතරා උපෙධා: යා ඛො භික්ඛවෙ ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො රාගා චිත්තං චිත්තං පච්චෙකන්තො දෙසා චිත්තං චිත්තං පච්චෙකන්තො මොහා චිත්තං චිත්තං පච්චෙකන්තො උප්පජ්ජති උපෙධා, අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ නිරාමීසා නිරාමීසතරා උපෙධා.

කතමො ච භික්ඛවෙ සාමීසො විමොක්ඛො: රූපපටිසඤ්ඤානො විමොක්ඛො සාමීසො විමොක්ඛො. කතමො ච භික්ඛවෙ නිරාමීසො විමොක්ඛො: අරූපපටිසඤ්ඤානො විමොක්ඛො නිරාමීසො විමොක්ඛො. කතමො ච භික්ඛවෙ නිරාමීසා නිරාමීසතරො විමොක්ඛො¹: යො ඛො භික්ඛවෙ ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො රාගා චිත්තං චිත්තං පච්චෙකන්තො දෙසා චිත්තං චිත්තං පච්චෙකන්තො මොහා චිත්තං චිත්තං පච්චෙකන්තො උප්පජ්ජති විමොක්ඛො, අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ නිරාමීසා නිරාමීසතරො විමොක්ඛොති.

අට්ඨසතපරියායවග්ගාත්තියො.

තත්ත්වද්දනං:

සිව්කට්ඨසතං භික්ඛු පුබ්බඤ්ඤාණඤ්ඤා භික්ඛුනා
සමණත්තමණා තිණි සුද්ධිඤ්ඤා නිරාමීසතති.

වෙදනාසංයුතතං නිධ්මිතං

3. මාතුගාමසංයුතතං

1. මාතුගාමවග්ගො

3. 1. 1

මාතුගාමසුතතං

280. පඤ්ඤාති භික්ඛවෙ අබ්බෙති සමන්තාගතො මාතුගාමො එකන්තඅමනාපො හොති පුරිසස්ස. කතමෙති පඤ්ඤාති: න ච රූපවා හොති, න ච භොගවා හොති, න ච සීලවා හොති, අලසො ච හොති, පච්ඤාස්ස න ලහති. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාති අබ්බෙති සමන්තාගතො මාතුගාමො එකන්තඅමනාපො හොති පුරිසස්ස.

පඤ්ඤාති භික්ඛවෙ අබ්බෙති සමන්තාගතො මාතුගාමො එකන්තඅමනාපො හොති පුරිසස්ස. කතමෙති පඤ්ඤාති: රූපවා ච හොති, භොගවා ච හොති, සීලවා ච හොති, දසෙඛා ච හොති අනලසො, පච්ඤාස්ස ලහති. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාති අබ්බෙති සමන්තාගතො මාතුගාමො එකන්තඅමනාපො හොති පුරිසස්සාති.

3. 1. 2

පුරිසසුතතං

281. පඤ්ඤාති භික්ඛවෙ අබ්බෙති සමන්තාගතො පුරිසො එකන්තාමනාපො හොති මාතුගාමස්ස. කතමෙති පඤ්ඤාති: න ච රූපවා හොති, න ච භොගවා හොති, න ච සීලවා හොති, අලසො ච හොති, පච්ඤාස්ස න ලහති. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාති අබ්බෙති සමන්තාගතො පුරිසො එකන්තාමනාපො හොති මාතුගාමස්ස.

පඤ්ඤාති භික්ඛවෙ අබ්බෙති සමන්තාගතො පුරිසො එකන්තාමනාපො හොති මාතුගාමස්ස. කතමෙති පඤ්ඤාති: රූපවා ච හොති, භොගවා ච හොති, සීලවා ච හොති, දසෙඛා ච හොති අනලසො, පච්ඤාස්ස ලහති. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාති අබ්බෙති සමන්තාගතො පුරිසො එකන්තාමනාපො හොති මාතුගාමස්සාති.

3. 1. 3

ආවෙණිකදුක්ඛසුතතං

282. පඤ්ඤාමාති භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස ආවෙණිකාති දුක්ඛාති යාති මාතුගාමො පච්චත්තහොති අඤ්ඤත්‍රෙව පුරිසෙති කතමාති පඤ්ඤාති: ඉධ භික්ඛවෙ මාතුගාමො දහරොව සමානො පතිතුලං ගව්ඡති, ඤාතකෙහි විනා හොති. ඉදං භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස පඨමං ආවෙණිකං දුක්ඛං යං මාතුගාමො පච්චත්තහොති අඤ්ඤත්‍රෙව පුරිසෙති. පුන ච පරං භික්ඛවෙ මාතුගාමො උතුරි හොති, ඉදං භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස දුතියං ආවෙණිකං දුක්ඛං යං මාතුගාමො පච්චත්තහොති අඤ්ඤත්‍රෙව පුරිසෙති.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ මාතුගාමො ගබ්භිනී හොති, ඉදං භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස තතියං ආවෙණිකං දුක්ඛං යං මාතුගාමො පච්චන්තාහොති අඤ්ඤාත්‍රෙව පුරිසෙහි. පුන ව පරං භික්ඛවෙ මාතුගාමො විජායති, ඉදං භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස වතුත්ථං ආවෙණිකං දුක්ඛං යං මාතුගාමො පච්චන්තාහොති අඤ්ඤාත්‍රෙව පුරිසෙහි. පුන ව පරං භික්ඛවෙ මාතුගාමො පුරිසස්ස පාරිවරියං උපෙති, ඉදං භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස පඤ්ඤිමං ආවෙණිකං දුක්ඛං යං මාතුගාමො පච්චන්තාහොති අඤ්ඤාත්‍රෙව පුරිසෙහි. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤි මාතුගාමස්ස ආවෙණිකානි දුක්ඛානි යානි මාතුගාමො පච්චන්තාහොති අඤ්ඤාත්‍රෙව පුරිසෙහිති.

3. 1. 4

තීඨිධම්මෙහිසුත්තං

283. තීඨි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො යෙභුයොන කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි තීඨි: ඉධ භික්ඛවෙ මාතුගාමො පුබ්බන්තසමයං මච්ඡෙරමඋපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අරක්ඛාවසති, මජ්ඣන්තකිකං සමයං ඉස්සං පරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අරක්ඛාවසති, සායන්තසමයං කාමරාගපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා අගාරං අරක්ඛාවසති, ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ තීඨි ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො යෙභුයොන කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතිති.

3. 1. 5

අනුරුඬ්ඤාසුත්තං*

284. අථ ඛො අයස්මා අනුරුඬ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසංඛාමී -පෙ- එකමන්තං නිසිංකො ඛො අයස්මා අනුරුඬ්ඤා භගවන්තං එතද්වොච:

ඉධාහං භගොන මාතුගාමං පස්සාමී දිඤ්ඤන වක්ඛන්තා විසුද්ධන්ත අතික්කන්තමානුසංකෙන කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්තං¹. කතීහි නු ඛො භගොන ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතිති?

පඤ්ඤිති ඛො අනුරුඬ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤිති: අස්සඤ්ඤා ව හොති, අභිරිකො ව හොති, අනොත්තාපි ව. හොති, කොධන්තො ව හොති, දුප්පඤ්ඤා ව හොති. ඉමෙහි ඛො අනුරුඬ්ඤා පඤ්ඤිති ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතිති.

*. ඉදං සුත්තං මරමිපොක්කෙ න දියාතෙ.

1. උපපජ්ජන්තං - ඩ 1, 2

2. අනොත්තපපි - මජ්ඣ., සා.

3. 1. 6

කොධනසුත්තං

285. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අසීසඥො ච භොති, අභිරිකො ච භොති, අනොත්තාපි ච භොති, කොධනො ච භොති, දුප්පඤ්ඤා ච භොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 7

උපනාහිසුත්තං

286. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අසීසඥො ච භොති, අභිරිකො ච භොති, අනොත්තාපි ච භොති, උපනාහි ච භොති, දුප්පඤ්ඤා ච භොති; ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 8

ඉසසුකිසුත්තං

287. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අසීසඥො ච භොති, අභිරිකො ච භොති, අනොත්තාපි ච භොති, ඉසසුකි ච භොති, දුප්පඤ්ඤා ච භොති; ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 9

මච්ඡරිසුත්තං

288. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අසීසඥො ච භොති, අභිරිකො ච භොති, අනොත්තාපි ච භොති, මච්ඡරි ච භොති, දුප්පඤ්ඤා ච භොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 10

අතිවාරිසුත්තං

289. පඤ්ඤා භික්ඛුවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අස්සඤ්ඤා ව හොති, අභිරිකො ව හොති, අනොකාමාපි ව හොති, අතිවාරි ව හොති, දුප්පඤ්ඤා ව හොති. ඉමෙහි ධො භික්ඛුවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 11

දුස්සිලසුත්තං

290. පඤ්ඤා භික්ඛුවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අස්සඤ්ඤා ව හොති, අභිරිකො ව හොති, අනොකාමාපි ව හොති, දුස්සිලො ව හොති, දුප්පඤ්ඤා ව හොති. ඉමෙහි ධො භික්ඛුවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 12

අප්පසාදසුත්තං

291. පඤ්ඤා භික්ඛුවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අස්සඤ්ඤා ව හොති, අභිරිකො ව හොති, අනොකාමාපි ව හොති, අප්පසාදො ව හොති, දුප්පඤ්ඤා ව හොති. ඉමෙහි ධො භික්ඛුවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 13

කුසීනසුත්තං

292. පඤ්ඤා භික්ඛුවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: අස්සඤ්ඤා ව හොති, අභිරිකො ව හොති, අනොකාමාපි ව හොති, කුසීනො ව හොති, දුප්පඤ්ඤා ව හොති. ඉමෙහි ධො භික්ඛුවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 14

මුට්ඨසසතිසුත්තං

293. පඤ්ඤි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීහි හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤි: අසීහිංඤා ව හොති, අභිරිකො ව හොති, අනොත්තමා ව හොති, මුට්ඨසසති ව හොති, දුප්පඤ්ඤා ව හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤි ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීහි හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

3. 1. 15

පඤ්චවෙරසුත්තං

294. පඤ්ඤි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීහි හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤි: පාණාතිපාතී ව හොති, අදික්ඛාදයි ව හොති, කාමෙසුමිච්ඡාවාරී ව හොති, මුද්දාවාදී ව හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨායී ව හොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤි ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීහි හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

මාතුගාමවග්ගො පඨමො.

තත්ත්වය :

මාතුගාමො පුරිසෙව ආවෙණිකො තීහි ධම්මෙහි කොධනො උපනාහී ව ඉසුසුකී මච්ඡරෙන ව, අතිවාරී ව අනුරුඤ්ඤා දුසිලො වාසසුත්තො කුසිනො මුට්ඨසසතිවෙති පඤ්චවෙරං පඤ්ඤාසාති.

2. අනුරුද්ධවග්ගො

3. 2. 1

අනුරුද්ධසුත්තං*

295. අථ ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො යෙන භගවා තෙනුපසංඛාමී
-පෙ- එකමන්තං නිසිංකො ඛො ආයස්මා අනුරුද්ධො භගවන්තං
එතදවොච:

ඉධාහං භගන්ත මාතුගාමං පසංසාමී දිබ්බෙන වක්ඛුනා විසුද්ධෙන
අර්ක්කන්තමානුසකෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං
උපපජ්ජන්තං. කතීහි නුඛො භගන්ත ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො
කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතීති.

පඤ්චිති ඛො අනුරුද්ධ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස
හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්චිති:
සද්ධො ව හොති, හිරිමා ව හොති, ඔක්කාපි ව හොති, අකෙකාධන්තො
ව හොති, පඤ්ඤවා ව හොති. ඉමෙහි ඛො අනුරුද්ධ පඤ්චිති ධම්මෙහි
සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං
ලොකං උපපජ්ජතීති.

3. 2. 2

අකෙකාධන්තසුත්තං

296. පඤ්චිති හික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො
කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි
පඤ්චිති: සද්ධො ව හොති, හිරිමා ව හොති, ඔක්කාපි ව හොති,
අකෙකාධන්තො ව හොති, පඤ්ඤවා ව හොති. ඉමෙහි ඛො හික්ඛවෙ
පඤ්චිති ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා
සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතීති.

3. 2. 3

අනුපනාහීසුත්තං

297. පඤ්චිති හික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො
කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි
පඤ්චිති: සද්ධො ව හොති, හිරිමා ව හොති, ඔක්කාපි ව හොති,
අනුපනාහී ව හොති, පඤ්ඤවා ව හොති. ඉමෙහි ඛො හික්ඛවෙ
පඤ්චිති ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා
සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතීති.

* ඉදම්මි සුත්තං මරම්මපොස්සකෙන න දියසතෙ

3. 2. 4

අනිසපුකීසුතනං

298. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: සද්ධො ව භොති, තිරිමා ව භොති, ඔත්තාපි ව භොති, අනිසපුකී ව භොති, පඤ්ඤවා ව භොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

3. 2. 5

අමච්ඡරීසුතනං

299. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: සද්ධො ව භොති. තිරිමා ව භොති, ඔත්තාපි ව භොති, අමච්ඡරී ව භොති, පඤ්ඤවා ව භොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

3. 2. 6

අනත්චාරීසුතනං

300. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: සද්ධො ව භොති, තිරිමා ව භොති, ඔත්තාපි ව භොති; අනත්චාරී ව භොති, පඤ්ඤවා ව භොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

3. 2. 7

සිලවන්තසුතනං

301. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්ඤා: සද්ධො ව භොති, තිරිමා ව භොති, ඔත්තාපි ව භොති, සිලවා ව භොති, පඤ්ඤවා ව භොති. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායසීස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

3. 2. 8

බහුසසුකසුත්තං.

302. පඤ්චි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්චි: සද්ධො ව හොති, හිරිමා ව හොති, ඔක්කාපි ව හොති, බහුසසුතො ව හොති, පඤ්ඤවා ව හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ පඤ්චි ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

3. 2. 9

ආරද්ධවිරියසුත්තං.

303. පඤ්චි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්චි: සද්ධො ව හොති, හිරිමා ව හොති, ඔක්කාපි ව හොති, ආරද්ධවිරියො ව හොති, පඤ්ඤවා ව හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ පඤ්චි ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

3. 2. 10

උපට්ඨිතසතිසුත්තං.

304. පඤ්චි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්චි: සද්ධො ව හොති, හිරිමා ව හොති, ඔක්කාපි ව හොති, උපට්ඨිතසති ව හොති, පඤ්ඤවා ව හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ පඤ්චි ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

3. 2. 11

පඤ්ඤාසිලසුත්තං.

305. පඤ්චි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. කතමෙහි පඤ්චි: පාණාතිපාතා පටිවිරතො ව හොති, අදික්කාදනා පටිවිරතො ව හොති, කාමෙසු මිථ්‍යාවාරා පටිවිරතො ව හොති, මුසාවාද පටිවිරතො ව හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදවධානා පටිවිරතො ව හොති. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ පඤ්චි ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

අනුරුද්ධවග්ගො දුතියො.

තත්‍රැද්දතං :

අනුරුද්ධො අකෙකාධනො අනුපනාහී අතිසසුක්ඛී
අමච්ඡරි අනත්ථාරි සිලවා ව බහුසුතො
විරියං සති පඤ්ඤාසිලො ව සුක්කපකෙක පකාසිනාති.

3. බලවිගනය

3. 3. 1

සුද්ධසුත්තං

306. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස බලානි, කතමානි පඤ්ඤා: රූපබලං, භොගබලං, ඤාතිබලං, පුත්තබලං, සීලබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා මාතුගාමස්ස බලානීති.

3. 3. 2

විසාරදසුත්තං

307. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස බලානි කතමානි පඤ්ඤා: රූපබලං, භොගබලං, ඤාතිබලං, පුත්තබලං, සීලබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා මාතුගාමස්ස බලානි. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාහි බලෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො විසාරදෙ අගාරං අරුඤ්චසතීති.

3. 3. 3

පසය්‍යාසුත්තං

308. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස බලානි, කතමානි පඤ්ඤා: රූපබලං, භොගබලං, ඤාතිබලං, පුත්තබලං, සීලබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා මාතුගාමස්ස බලානි. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාහි බලෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො සාමිකං පසය්‍ය අගාරං අරුඤ්චසතීති.

3. 3. 4

අභිභූය්‍යසුත්තං

309. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස බලානි, කතමානි පඤ්ඤා: රූපබලං, භොගබලං, ඤාතිබලං, පුත්තබලං, සීලබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤා මාතුගාමස්ස බලානි. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤාහි බලෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො සාමිකං අභිභූය්‍ය වතති.

එකෙන ච ඛො භික්ඛවෙ බලෙන සමන්තාගතො පුරිසො මාතුගාමං අභිභූය්‍ය වත්තති, කතමෙන එකෙන: ඉස්සරියබලෙන, ඉස්සරියබලෙන අභිභූතං භික්ඛවෙ මාතුගාමං නෙව රූපබලං තායතී, න භොගබලං¹ තායතී, න ඤාතිබලං තායතී, න පුත්තබලං තායතී, න සීලබලං තායතීති.

3. 3. 5

අභිගසුපතං.

310. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස බලානී, කතමානී පඤ්ච: රූපබලං භොගබලං ඤාතිබලං පුත්තබලං සීලබලං. රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති න ව භොගබලෙන, එවං සො තෙන අඛෙයන අපරිපූරො භොති. යතො ව ඛො භික්ඛවෙ මාතුගාමො රූපබලෙන ව සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව, එවං සො තෙන අඛෙයන පරිපූරො භොති. රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව, න ව ඤාතිබලෙන එවං සො තෙන අඛෙයන අපරිපූරො භොති. යතො ව ඛො භික්ඛවෙ මාතුගාමො රූපබලෙන ව සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව, එවං සො තෙන අඛෙයන පරිපූරො භොති.

රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව, න ව පුත්තබලෙන, එවං සො තෙන අඛෙයන අපරිපූරො භොති. යතො ව ඛො භික්ඛවෙ මාතුගාමො රූපබලෙන ව සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව පුත්තබලෙන ව, එවං සො තෙන අඛෙයන පරිපූරො භොති. රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව පුත්තබලෙන ව න ව සීලබලෙන, එවං සො තෙන අඛෙයන අපරිපූරො භොති. යතො ව ඛො භික්ඛවෙ මාතුගාමො රූපබලෙන ව සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව පුත්තබලෙන ව සීලබලෙන ව, එවං සො තෙන අඛෙයන පරිපූරො භොති. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ච මාතුගාමස්ස බලානීති.

3. 3. 6

නාසිතබබසුපතං.

311. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස බලානී, කතමානී පඤ්ච: රූපබලං භොගබලං ඤාතිබලං පුත්තබලං සීලබලං. රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති න ව සීලබලෙන, නාසෙණෙථ නං කුලෙ න වාසෙහති. රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව න ව සීලබලෙන, නාසෙණෙථ නං කුලෙ න වාසෙහති. රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව, න ව සීලබලෙන, නාසෙණෙථ නං කුලෙ න වාසෙහති. රූපබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව පුත්තබලෙන ව, න ව සීලබලෙන, නාසෙණෙථ නං කුලෙ න වාසෙහති.

යනො ව ඛො භික්ඛවෙ මාතුගාමො රූපබලෙන සමන්තාගතො භොති භොගබලෙන ව ඤාතිබලෙන ව පුත්තබලෙන ව සීල බලෙන ව. වාසෙනෙත්ථ නං කුලෙ න නාසෙතති. සීලබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති න ව රූප බලෙන වාසෙනෙත්ථ නං කුලෙ න නාසෙතති. සීලබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති න ව භොගබලෙන, වාසෙනෙත්ථ නං කුලෙ න නාසෙතති. සීලබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති න ව ඤාතිබලෙන වාසෙනෙත්ථ නං කුලෙ න නාසෙතති.

සීලබලෙන ව භික්ඛවෙ මාතුගාමො සමන්තාගතො භොති න ව පුත්තබලෙන, වාසෙනෙත්ථ නං කුලෙ න නාසෙතති, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ච මාතුගාමස්ස බලානීති.

3. 3. 7

හෙතුසූත්තං

312. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ මාතුගාමස්ස බලානි, කතමානි පඤ්ච: රූපබලං භොගබලං ඤාතිබලං පුත්තබලං සීලබලං. න භික්ඛවෙ මාතුගාමො රූපබලහෙතු වා භොගබලහෙතු වා ඤාතිබලහෙතු වා පුත්තබලහෙතු වා කායස්ස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සීලබලහෙතු ඛො භික්ඛවෙ මාතුගාමො කායස්ස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ච මාතුගාමස්ස බලානීති.

3. 3. 8

ධානසූත්තං

313. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ ධානානි දුලලහානි අකතපුඤ්ඤන මාතුගාමෙන. කතමානි පඤ්ච: පතිරූපකුලෙ ජායෙය්‍යන්ති ඉදං භික්ඛවෙ පටමං ධානං දුලලහං අකතපුඤ්ඤන මාතුගාමෙන. පතිරූපකුලෙ ජායිත්වා පතිරූපං කුලං ගවේශ්‍යාන්ති ඉදං භික්ඛවෙ දුතීයං ධානං දුලලහං අකතපුඤ්ඤන මාතුගාමෙන. පතිරූපකුලෙ ජායිත්වා පතිරූපං කුලං ග්‍රහිත්වා අසපක්ඛි අගාරං අර්ඤ්චාවසෙය්‍යන්ති ඉදං භික්ඛවෙ තතීයං ධානං දුලලහං අකතපුඤ්ඤන මාතුගාමෙන. පතිරූපකුලෙ ජායිත්වා පතිරූපං කුලං ගන්ත්වා අසපක්ඛි අගාරං අර්ඤ්චාවසන්ති පුත්තවතී අස්සන්ති ඉදං භික්ඛවෙ චතුත්ථං ධානං දුලලහං අකතපුඤ්ඤන මාතුගාමෙන. පතිරූපකුලෙ ජායිත්වා පතිරූපං කුලං ගන්ත්වා අසපක්ඛි අගාරං අර්ඤ්චාවසන්ති පුත්තවතී සමානා සාමිකං අභිභුය්‍යා වර්තෙය්‍යන්ති ඉදං භික්ඛවෙ පඤ්චමං ධානං දුලලහං අකතපුඤ්ඤන මාතුගාමෙන. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ච ධානානි දුලලහානි අකතපුඤ්ඤන මාතුගාමෙන.

පඤ්චමානී භික්ඛවෙ ඤානානි සුලභානි කතපුඤ්ඤාන මාතුගාමෙන. කතමානි පඤ්ච: පතිරුපකුලෙ ජායෙය්‍යන්තී ඉදං භික්ඛවෙ පටමං ඤානං සුලභං කතපුඤ්ඤාන මාතුගාමෙන. පතිරුපකුලෙ ජායිත්වා පතිරුපං කුලං ගවේජය්‍යන්තී ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං ඤානං සුලභං කතපුඤ්ඤාන මාතුගාමෙන. පතිරුපකුලෙ ජායිත්වා පතිරුපං කුලං ගන්ත්වා අසපත්ති අගාරං අර්ක්ඛාවසෙය්‍යන්තී ඉදං භික්ඛවෙ තතියං ඤානං සුලභං කතපුඤ්ඤාන මාතුගාමෙන. පතිරුපකුලෙ ජායිත්වා පතිරුපං කුලං ගන්ත්වා අසපත්ති අගාරං අර්ක්ඛාවසෙය්‍යන්තී පුත්තවතී අසිසන්තී ඉදං භික්ඛවෙ චතුත්ථං ඤානං සුලභං කතපුඤ්ඤාන මාතුගාමෙන. පතිරුපකුලෙ ජායිත්වා පතිරුපං කුලං ගන්ත්වා අසපත්ති අගාරං අර්ක්ඛාවසෙය්‍යන්තී පුත්තවතී සමානා සාමිකං අභිභුය්‍ය වන්තෙය්‍යන්තී ඉදං භික්ඛවෙ පඤ්චමං ඤානං සුලභං කතපුඤ්ඤාන මාතුගාමෙන. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්චමානානි සුලභානි කතපුඤ්ඤාන මාතුගාමෙනාති.

3. 3. 9

විසාරදවාසසුත්තං.

314. පඤ්ච භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො විසාරදෙ අගාරං අර්ක්ඛාවසති. කතමෙහි පඤ්චහි: පාණාතිපානා පටිවිරතො ව හොති, අදික්ඛාද්‍යා පටිවිරතො ව හොති, කාමෙසු මිථ්‍යාචාරා පටිවිරතො ව හොති. මුසාවාද පටිවිරතො ව හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධ්මානා පටිවිරතො ව හොති; ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ච ධම්මෙහි සමන්තාගතො මාතුගාමො විසාරදෙ අගාරං අර්ක්ඛාවසති.

3. 3. 10

වඩ්ඪිසුත්තං.

315. පඤ්ච භික්ඛවෙ වඩ්ඪිහි වඩ්ඪමානා අරියසාවිකා අරියාය වඩ්ඪියා වඩ්ඪති, සාරාද්ධිති ව හොති වරාද්ධිති ව කායසං. කතමාහි: පඤ්චහි: සඤ්ඤාය වඩ්ඪති, සිලෙන වඩ්ඪති, සුතෙන වඩ්ඪති, වාගෙන වඩ්ඪති, පඤ්ඤාය වඩ්ඪති. ඉමාහි ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ච වඩ්ඪිහි වඩ්ඪමානා අරියසාවිකා අරියාය වඩ්ඪියා වඩ්ඪති, සාරාද්ධිති ව හොති වරාද්ධිති ව කායසං.

සඤ්ඤාය සිලෙන ව යාධ වඩ්ඪති
පඤ්ඤාය වාගෙන සුතෙන වුභයං
සා තාදිසි සිලවතී උපාසිකා
ආදියති සාරං ඉධෙව අත්තනොති.

බලවග්ගො තතියො.

තත්‍රාද්දනා:

සුඤ්ඤා විසාරද පසංඝා අභිභුය්‍ය අබ්බත පඤ්චමං.
නාසධිතඛං හෙතුධානං විසාරද වඩ්ඪිනා තෙ දසාති.

මාතුගාමසංයුක්තං සමන්තං.

1. කතමෙහි - මජ්ඣං, සා.

2. ඉමෙහි - මජ්ඣං, ගා.

3. ආදියති - මජ්ඣං, සා.

4. ජලබ්‍රහ්මාදකසංයුතතං

4. 1. 1

නිබ්බානසුතතං

316. එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුතෙනා මගධෙසු විහරති නාලගාමකෙ.¹ අපි බො ජලබ්‍රහ්මාදකො පරිබ්බාජකො යෙනායස්මා සාරිපුතෙනා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා ආයස්මතා සාරිපුතෙනා සද්ධිං සමොද්දි, සමොද්දනියං කරං සාරාණියං විනිසාරෙඤා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීතෙනා බො ජලබ්‍රහ්මාදකො පරිබ්බාජකො ආයස්මතං සාරිපුතං එතදවොච; නිබ්බානං නිබ්බාණනති ආවුසො සාරිපුතං වුවති, කතමනනු බො ආවුසො නිබ්බානනති.

යො බො ආවුසො රාගකඬයො දෙසකඬයො මොහකඬයො ඉදං වුවති නිබ්බානනති. අත්ති පනාවුසො මග්ගො අත්ති පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අත්ති බො ආවුසො මග්ගො අත්ති පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අයමෙව බො ආවුසො අරියො අට්ඨච්ඡිකො මග්ගො එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය, සෙය්‍යාට්ඨිං: සමොද්දිසි සමොසඬකපෙයා සමොචාචා සමොසමමනෙනා සමොආච්චො සමොචායාමො සමොසමාසි සමොසමාසි. අයං බො ආවුසො මග්ගො අයං පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය, අලංකො පනාවුසො සාරිපුතං අපමාදයාති.

4. 1. 2

අරහත්තසුතතං

317. අරහතං අරහතනති ආවුසො සාරිපුතං වුවති, කතමනනු බො ආවුසො අරහතනති. යො බො ආවුසො රාගකඬයො දෙසකඬයො මොහකඬයො ඉදං වුවති අරහතනති. අත්ති පනාවුසො මග්ගො අත්ති පටිපදු එතස්ස අරහතනස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අත්ති බො ආවුසො මග්ගො අත්ති පටිපදු එතස්ස අරහතනස්ස සච්ඡිකිරියායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පටිපදු එතස්ස අරහතනස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අයමෙව බො ආවුසො අරියො අට්ඨච්ඡිකො මග්ගො එතස්ස අරහතනස්ස සච්ඡිකිරියාය, සෙය්‍යාට්ඨිං: සමොද්දිසි -පෙ- සමොසමාසි. අයං බො ආවුසො මග්ගො අයං පටිපදු එතස්ස අරහතනස්ස සච්ඡිකිරියායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පටිපදු එතස්ස අරහතනස්ස සච්ඡිකිරියාය, අලංකො පනාවුසො සාරිපුතං අපමාදයාති.

1. නාලගාමක-මජ්ඣං,

4. 1. 3

ධම්මවාදීසුත්තං.

318. කො නු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත ලොකෙ ධම්මවාදීනො, කෙ ලොකෙ සුපට්ඨකො, කෙ ලොකෙ සුගතාති. යෙ ඛො ආවුසො රාගස්ස පහානායා¹ ධම්මං දෙසෙන්නී, දෙසස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්නී, මොහස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙන්නී, තෙ ලොකෙ ධම්මවාදීනො. යෙ ඛො ආවුසො රාගස්ස පහානාය පට්ඨකො දෙසස්ස පහානාය පට්ඨකො, මොහස්ස පහානාය පට්ඨකො, තෙ ලොකෙ සුපට්ඨකො. යෙසං ඛො ආවුසො රාගො පභීනො උච්ඡින්නවුලො තාලාවත්ථකතො අනභාවකතො² ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, දෙසො පභීනො උච්ඡින්නවුලො තාලාවත්ථකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, මොහො පභීනො උච්ඡින්නවුලො තාලාවත්ථකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුප්පාදධම්මො තෙ ලොකෙ සුගතාති.

අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨ පඨකස්ස රාගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පහානායාති. අත්ථි ඛො³ ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨ පඨකස්ස රාගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පහානායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨ පඨකස්ස රාගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පහානායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨධරිකො මග්ගො පඨකස්ස රාගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පහානාය. සෙයාර්ථදං: සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි, අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨ පඨකස්ස රාගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පහානායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දකා පට්ඨ පඨකස්ස රාගස්ස දෙසස්ස මොහස්ස පහානාය. අලංකථි පනාවුසො සාරිපුත්ත, අප්පමාදයාති.

4. 1. 4

කිම්බසීයසුත්තං.

319. කිම්බසීයං ආවුසො සාරිපුත්ත සමග්ගො ගොතමෙ ඉෆ්ථ-වරියං වුසස්සතිති. දුක්ඛස්ස ඛො ආවුසො පරිඤ්ඤාත්. හගවති ඉෆ්ථවරියං වුසස්සතිති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨ පඨකස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි-පට්ඨ පඨකස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨ පඨකස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨධරිකො මග්ගො පඨකස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤා, සෙයාර්ථදං: සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි, අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨ පඨකස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දකා පට්ඨ පඨකස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤාය. අලංකථි පනාවුසො සාරිපුත්ත අප්පමාදයාති.

1. රාගපපහානාය-මුජස්. ස්ථා

2. අනභාවං කතො - මුජස්. ස්ථා

3. අත්ථියෙව ඛො - ස්ථා

4. 1. 5

අසසාසපුත්තං

320. අසසාසපුත්තො අසසාසපුත්තොති ආවුසො සාරිපුත්ත චුච්චති. කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත අසසාසපුත්තො භොතීති. යතො ඛො ආවුසො භික්ඛු ජනං එසසායතනානං සමුදයඤ්ඤි අක්ඛමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරඤ්ඤි යථාභූතං පජානාති, එත්තාවතා. ඛො ආවුසො අසසාසපුත්තො භොතීති. අත්ථ පනාවුසො මග්ගො අත්ථ පටිපදු එතස්ස අසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අත්ථ ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථ පටිපදු එතස්ස අසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති.

කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පටිපදු එතස්ස අසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො එතස්ස අසසාසස්ස සච්ඡිකිරියාය. සෙයාරීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පටිපදු එතස්ස අසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පටිපදු එතස්ස අසසාසස්ස සච්ඡිකිරියාය. අලඤ්ඤි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 6

පරමසසාසපුත්තං

321. පරමසසාසපුත්තො පරමසසාසපුත්තොති ආවුසො සාරිපුත්ත, චුච්චති. කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත, පරමසසාසපුත්තො භොතීති. යතො ඛො ආවුසො භික්ඛු ජනං එසසායතනානං සමුදයඤ්ඤි අක්ඛමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරඤ්ඤි යථාභූතං චිදිත්වා අනුපාදු විමුත්තො භොති, එත්තාවතා ඛො ආවුසො පරමසසාසපුත්තො භොතීති. අත්ථ පනාවුසො මග්ගො අත්ථ පටිපදු එතස්ස පරමසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අත්ථ ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථ පටිපදු එතස්ස පරමසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති.

කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පටිපදු එතස්ස පරමසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො එතස්ස පරමසසාසස්ස සච්ඡිකිරියාය. සෙයාරී සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පටිපදු එතස්ස පරමසසාසස්ස සච්ඡිකිරියායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පටිපදු එතස්ස පරමසසාසස්ස සච්ඡිකිරියාය. අලඤ්ඤි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 7

වේදනාසුත්තං

322. වේදනා වේදනාති ආවුසො ශාරිපුත්ත චූළිති. කතමා නු ඛො ආවුසො වේදනාති. තිසෙසා ඉමා ආවුසො වේදනා, සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. ඉමා ඛො ආවුසො තිසෙසා වේදනාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨද ඵතාසං¹ වේදනානං පරිඤ්ඤායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨද ඵතාසං වේදනානං පරිඤ්ඤායාති.

කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨද ඵතාසං වේදනානං පරිඤ්ඤායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො ඵතාසං වේදනානං පරිඤ්ඤාය. සෙයාරථීදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමාදිට්ඨි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨද ඵතාසං වේදනානං පරිඤ්ඤායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පට්ඨද ඵතාසං වේදනානං පරිඤ්ඤාය. අලඤ්ඤි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 8

ආසවසුත්තං

323. ආසවො ආසවොති ආවුසො සාරිපුත්ත, චූළිති. කතමො නු ඛො ආවුසො ආසවොති. තයො මෙ ආවුසො ආසවා, කාමාසවො භවාසවො අවිජ්ජාසවො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො ආසවාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨද ඵතෙසං ආසවානං පහානායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨද ඵතෙසං ආසවානං පහානායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨද ඵතෙසං ආසවානං පහානායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො ඵතෙසං ආසවානං පහානාය. සෙයාරථීදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමාදිට්ඨි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨද ඵතෙසං ආසවානං පහානායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පට්ඨද ඵතෙසං ආසවානං පහානාය. අලඤ්ඤි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 9

අවිජ්ජාසුත්තං

324. අවිජ්ජා අවිජ්ජාති ආවුසො සාරිපුත්ත චූළිති. කතමා නු ඛො ආවුසො අවිජ්ජාති. යං ඛො ආවුසො දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛසම්ප්ප්‍රදයෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පට්ඨදය අඤ්ඤාණං, අයං චූළිතාචූළියො අවිජ්ජාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨද ඵතිස්සා අවිජ්ජාය පහානායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨද ඵතිස්සා අවිජ්ජාය පහානායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨද ඵතිස්සා අවිජ්ජාය පහානායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො ඵතිස්සා අවිජ්ජාය පහානාය. සෙයාරථීදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමාදිට්ඨි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨද ඵතිස්සා අවිජ්ජාය පහානායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පට්ඨද ඵතිස්සා අවිජ්ජාය පහානාය. අලඤ්ඤි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 10

තණ්ණාසුත්තං

325. තණ්ණා තණ්ණාති ආවුසො සාරිපුත්ත චුච්චති. කතමා නු ඛො ආවුසො තණ්ණාති. තිස්සො ඉමා ආවුසො තණ්ණා: කාම-තණ්ණා හවිතණ්ණා ඒහවිතණ්ණා. ඉමා ඛො ආවුසො තිස්සො තණ්ණාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතාසං තණ්ණානං පහානායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතාසං තණ්ණානං පහානායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨපද එතාසං තණ්ණානං පහානායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො එතාසං තණ්ණානං පහානාය. සෙය්‍යථීදං: සමොදිට්ඨි -පෙ- සමොසමාධි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨපද එතාසං තණ්ණානං පහානායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පට්ඨපද එතාසං තණ්ණානං පහානාය. අලංකාරි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 11

ඔසසුත්තං

326. ඔසො ඔසොති ආවුසො සාරිපුත්ත චුච්චති කතමො නු ඛො ආවුසො ඔසොති. වත්තාරොමෙ ආවුසො ඔසා: කාමොසො හවොසො දිට්ඨොසො අවිජ්ජොසො. ඉමෙ ඛො ආවුසො වත්තාරො ඔසාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං ඔසානං පහානායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං ඔසානං පහානායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨපද එතෙසං ඔසානං පහානායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො එතෙසං ඔසානං පහානාය. සෙය්‍යථීදං: සමොදිට්ඨි -පෙ- සමොසමාධි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨපද එතෙසං ඔසානං පහානායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පට්ඨපද එතෙසං ඔසානං පහානාය. අලංකාරි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 12

උපාදනසුත්තං

327. උපාදනං උපාදනංති පනාවුසො සාරිපුත්ත චුච්චති. කතමනනු ඛො ආවුසො උපාදනංති. වත්තාරිමාති ආවුසො උපාදනාති: කාමුපාදනං දිට්ඨුපාදනං සීලබ්බතුපාදනං අත්තවාදුපාදනං ඉමාති ඛො ආවුසො වත්තාරි උපාදනාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං උපාදනානං පහානායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං උපාදනානං පහානායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨපද එතෙසං උපාදනානං පහානායාති. අයමෙව ඛො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො එතෙසං උපාදනානං පහානාය, සෙය්‍යථීදං: සමොදිට්ඨි -පෙ- සමොසමාධි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨපද එතෙසං උපාදනානං පහානායාති. හද්දකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පට්ඨපද එතෙසං උපාදනානං පහානාය. අලංකාරි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදයාති.

4. 1. 13

හවසුත්තං.

328. හවො හවොති ආවුසො සාරිපුත්ත වුච්ඡති. කතමො නු ඛො ආවුසො හවොති, තයොමෙ ආවුසො හවා, කාමහවො රූපහවො අරූපහවො. ඉමෙ ඛො ආවුසො තයො හවාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං හවානං පරිඤ්ඤායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං හවානං පරිඤ්ඤායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨපද එතෙසං හවානං පරිඤ්ඤායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො එතෙසං හවානං පරිඤ්ඤාය. සෙය්‍යාථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨපද එතෙසං හවානං පරිඤ්ඤායාති. හඤ්ඤො පනාවුසො මග්ගො, හඤ්ඤො පට්ඨපද එතෙසං හවානං පරිඤ්ඤාය. අලංකාරි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදායාති.

4. 1. 14

දුක්ඛසුත්තං.

329. දුක්ඛං දුක්ඛානති ආවුසො සාරිපුත්ත වුච්ඡති. කතමං නු ඛො ආවුසො දුක්ඛානති. තිසෙසා ඉමා ආවුසො දුක්ඛානා, දුක්ඛදුක්ඛානා සංඛාරදුක්ඛානා විපරිණාමදුක්ඛානා. ඉමා ඛො ආවුසො තිසෙසා දුක්ඛානාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං දුක්ඛානානං පරිඤ්ඤායාති. අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං දුක්ඛානානං පරිඤ්ඤායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පට්ඨපද එතෙසං දුක්ඛානානං පරිඤ්ඤායාති. අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො එතෙසං දුක්ඛානානං පරිඤ්ඤාය, සෙය්‍යාථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං ඛො ආවුසො මග්ගො අයං පට්ඨපද එතෙසං දුක්ඛානානං පරිඤ්ඤායාති. හඤ්ඤො ආවුසො මග්ගො හඤ්ඤො පට්ඨපද එතෙසං දුක්ඛානානං පරිඤ්ඤාය. අලංකාරි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදායාති.

4. 1. 15

සක්කායසුත්තං.

330. සක්කායො සක්කායොති ආවුසො සාරිපුත්ත වුච්ඡති. කතමො නු ඛො ආවුසො සක්කායොති. පඤ්චමෙ ආවුසො උපාදනාදුක්ඛානා සක්කායො වුත්තො හගවතා. සෙය්‍යාථීදං රූපුපාදනාදුක්ඛානා වේදනුපාදනාදුක්ඛානා සංඤ්ඤාපාදනාදුක්ඛානා සංඛාරාදුක්ඛානා විඤ්ඤාපාදනාදුක්ඛානා, ඉමෙ ඛො ආවුසො පඤ්චුපාදනාදුක්ඛානා සක්කායො වුත්තො හගවතාති. අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨපද එතෙසං සක්කායසං පරිඤ්ඤායාති.

අනී බො ආවුසො මග්ගො අනී පටිපදු එතස්ස සක්කායස්ස පරිඤ්ඤායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා පටිපදු එතස්ස සක්කායස්ස පරිඤ්ඤායාති. අයමෙව බො ආවුසො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො එතස්ස සක්කායස්ස පරිඤ්ඤාය, සෙය්‍යථිදං: සමොද්ධිං -පෙ- සමොසමාධිං. අයං බො ආවුසො මග්ගො අයං පටිපදු එතස්ස සක්කායස්ස පරිඤ්ඤායාති. හදුකො ආවුසො මග්ගො හද්දිකා පටිපදු එතස්ස සක්කායස්ස පරිඤ්ඤාය. අලංකාරි පනාවුසො සාරිපුත්ත අපමාදායාති.

4. 1. 16

දුක්කරස්සුතං

331. කීනත්‍රු බො ආවුසො සාරිපුත්ත ඉමෙද්ධං ධම්මචිත්තයෙ දුක්කරන්ති. පබ්බජ්ජා බො ආවුසො ඉමෙද්ධං ධම්මචිත්තයෙ දුක්කරාති. පබ්බජිතෙන පනාවුසො කිං දුක්කරන්ති. පබ්බජිතෙන බො ආවුසො අභිරති දුක්කරාති. අභිරතෙන පන ආවුසො කිං දුක්කරන්ති. අභිරතෙන බො ආවුසො ධම්මානුධම්මපටිපත්ති දුක්කරාති. කීව චිරං පනාවුසො ධම්මානුධම්මපටිපත්තො භික්ඛු අරහං අස්සාති. න චිරං ආවුසොති.

ජමබ්බවාදකසංයුතං සමන්තං.

තත්‍රාද්දන්තං :-

තිබ්බානං අරහත්තඤ්ඤා ධම්මවාදි කිමනීයං
අසාසො පරමස්සාසො වෙදනා ආසවො නථා,
අවිජ්ජා නණ්හා ඔසොව උපාදන්තං හවොපිව
දුක්ඛඤ්ඤාව සක්කායො දුක්කරඤ්ඤාති යොළුස.

5. සාමණ්ඩකානි සංයුතතං.

5. 1. 1

නිබ්බානසුත්තං.

332. එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුත්තො වජ්ඣේසු විහරති උක්ක-
වෙලායං¹ ගඩගාය නදියා තීරෙ. අථ බො සාමණ්ඩකානි² පරිබ්බාජකො
යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා ආයස්මනා
සාරිපුත්තෙන සද්ධිං සමොද්ධිං සමොද්ධතියං කථං සාරාණියං විනි-
සාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීදෙත්වා බො සාමණ්ඩකානි
පරිබ්බාජකො ආයස්මනා සාරිපුත්තං එතදවොච: නිබ්බානං නිබ්බානන්ති
ආවුසො සාරිපුත්ත චුච්චති. කතමන්තු බො ආවුසො නිබ්බානන්ති.
යො බො ආවුසො රාගසංඝො දොසසංඝො මොහසංඝො, ඉදං
චුච්චති නිබ්බානන්ති.

අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස
සච්ඡිකිරියායාති. අත්ථි බො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පටිපදු එතස්ස
නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති. කතමො පනාවුසො මග්ගො කතමා
පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති. අයමෙව බො ආවුසො
අරියො අට්ඨධර්මකො මග්ගො එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය.
සෙය්‍යාථිදං: සමොද්ධිං -පෙ- සමොසමාධිං, අයං බො ආවුසො මග්ගො
අයං පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියායාති. හද්දකො ආවුසො
මග්ගො හද්දකා පටිපදු එතස්ස නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය. අලංකාර
පනාවුසො සාරිපුත්ත අප්පමාදයාති. -පෙ-

(ජලබ්බාදකවග්ගෙ විය විජ්‍යාරෙනඛං.)

5. 1. 16

දුක්ඛරුහුත්තං.

347. කිත්තු බො ආවුසො සාරිපුත්ත ඉමස්මිං ධම්මචිත්තයෙ
දුක්ඛරුහි? පබ්බජ්ජා බො ආවුසො ඉමස්මිං ධම්මචිත්තයෙ දුක්ඛරුහි?
පබ්බජිතෙන පනාවුසො කිං දුක්ඛරුහි? පබ්බජිතෙන බො ආවුසො
අභිරුහි දුක්ඛරුහි. අභිරුතෙන පන ආවුසො කිං දුක්ඛරුහි?
අභිරුතෙන බො ආවුසො ධම්මානුධම්මපටිපත්ති දුක්ඛරුහි. කීව
විරං පනාවුසො ධම්මානුධම්මපටිපත්තො භික්ඛු අරහං අය්‍යාති න
විරං ආවුසොති.

සාමණ්ඩකානි සංයුතතං සමන්තං.

පුරිමකසද්ධිසමෙව උද්දතං:

1. උක්කවෙලාය - යි 1,
2. සාමණ්ඩකො - සායා, මජ්ඣං.
3. දුක්ඛරුහි - සංඛ්‍යා.

6. මොහගලොනසංස්කෘතං.

6. 1. 1

සවිතකකසුතං.

348. එකං සමයං ආයස්මා මහාමොහගලොනො සාවස්සියං විහරති ජෙනවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො ආයස්මා මහාමොහගලොනො හික්ඛු ආමනෙතාසි “ආවුසො හික්ඛවො”ති. “ආවුසොති”ති ඛො තෙ හික්ඛු ආයස්මනො මහාමොහගලොනස්ස පච්චයෙසාස්ස. ආයස්මා මහාමොහගලොනො¹ එතදවොච: ඉධ මයං ආවුසො රහොගතස්ස පතිසලදීනස්ස එවං චෙතසො පරිචිතකොසා උදපාදි: පයමං ඤානං පයමං ඤානතති චුච්චති, කතමන්තූ ඛො පයමං ඤානතති. තස්ස මයං ආවුසො එතදහොසි: ඉධ හික්ඛු විච්චෙච කාමෙහි විච්ච ආකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ චිහරති. ඉදං චුච්චති පයමං ඤානතති. සො ඛොහං ආවුසො විච්චෙච කාමෙහි විච්ච ආකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. තස්ස මයං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො කාමසහගතා සඤ්ඤාමනාසිකාරා සමුදවරන්ති.

අථ ඛො මං ආවුසො හගවා ඉද්ධියා උපසම්පජ්ජා එතදවොච: මොහගලොන, මොහගලොන, මා බ්‍රාහ්මණ, පයමං ඤානං පමාදෙ, පයමෙ ඤානෙ විතං සඤ්ඤාපෙහි, පයමෙ ඤානෙ විතං එකොදිං² කරොහි, පයමෙ ඤානෙ විතං සමාදහාති. සො ඛොහං ආවුසො අපරෙන සමයෙන විච්චෙච කාමෙහි විච්ච ආකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පයමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහාසිං. යං හි තං ආවුසො සමොචදමානො වදෙය්‍ය: “සජ්ඣානුගතීතො සාවකො මහාහිඤ්ඤතං පතො”ති, මමන්තං සමොචදමානො වදෙය්‍ය, “සජ්ඣානුගතීතො සාවකො මහාහිඤ්ඤතං පතො”ති.

1. මහාමොහගලොනො තෙ හික්ඛු - ස්‍යා.

2. එකොදි - සි 1, 2. PTS.

6. 1. 2

අවිතකකසුත්තං

349. දුතියං ඤානං දුතියං ඤානං චුළචති. කතමං නු ටො දුතියං ඤානං තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඵතදහොසි : ඉධ භික්ඛු විතකකච්චාරානං වුපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසමපජ්ජ විහරති, ඉදං වුළචති දුතියං ඤානං. සො ධොගං ආවුසො විතකකච්චාරානං වුපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසමපජ්ජ විහරාමි. තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො විතකකසහගතො සඤ්ඤමනසිකාරා සමුද්ධරන්ති.

අථ ටො මං ආවුසො හගවා ඉද්ධියා උපසංකම්ඤා ඵතදවොච : මොග්ගලාන මොග්ගලාන මා බ්‍රාහ්මණ දුතියං ඤානං පමාදෙ. දුතියෙ ඤානෙ විත්තං සංඤ්ඤෙති. දුතියෙ ඤානෙ විත්තං ඵකොදිකරොහි. දුතියෙ ඤානෙ විත්තං සමාදහාති. සො ධොගං ආවුසො අපරෙන සමයෙන විතකකච්චාරානං වුපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසමපජ්ජ විහාසිං. යං භි තං ආවුසො සමිඤ්ච දලානො වදෙය්‍ය : සඤ්ඤානුගතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතාති, මමං තං සමිඤ්ච දලානො වදෙය්‍ය සඤ්ඤානුගතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතාති.

6. 1. 3

සුඛසුත්තං

350. තතියං ඤානං තතියං ඤානං චුළචති, කතමං නු ටො තතියං ඤානං තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඵතදහොසි : ඉධ භික්ඛු පිතියා ව විරාගා උපෙචකො විහරති, සනො ව සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති, යනං අරියා ආවිකක්ඛන්ති උපෙචකො සතිමා සුඛචිහාරිති තං තතියං ඤානං උපසමපජ්ජ විහරති, ඉදං චුළචති තතියං ඤානං. සො ධොගං ආවුසො පිතියා ව විරාගා උපෙචකො ව විහරාමි, සනො ව සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති, යනං අරියා ආවිකක්ඛන්ති උපෙචකො සතිමා සුඛචිහාරිති තං තතියං ඤානං උපසමපජ්ජ විහරාමි. තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො පිතිසහගතො සඤ්ඤමනසිකාරා සමුද්ධරන්ති.

අථ ඛො මං ආවුසො හගවා ඉද්ධියා උපසංකම්ඤා එතදවොච: මොග්ගලාන, මොග්ගලාන, මා බ්‍රාහ්මණ, තතියං කුමාරං පමාදෙ, තතියෙ කුමාරෙ විතං සඤ්ඤපෙති, තතියෙ කුමාරෙ විතං එකොදිං කරොති තතියෙ කුමාරෙ විතං සමාදහාති. සො ඛවාහං ආවුසො අපරෙත සමයෙන පිතියා ව චිරාගා උපෙබ්බකො ව විහාසිං¹ සන්තො ව සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙසිං². යනතං අරියා ආවිකක්ඛන් උපෙබ්බකො සතිමා සුඛවිහාරීති නං තතියං කුමාරං උපසමපජ්ජ විහාසිං. යං හි නං ආවුසො සමමාවදමානො වදෙය්‍ය සඤ්ඤානුගතීතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතාති, මමං නං සමමාවදමානො වදෙය්‍ය සඤ්ඤානුගතීතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතාති.

6. 1. 4

උපෙබ්බසුත්තං

351. චතුස්සංකුමාරං චතුස්සංකුමාරානි වුච්චති. කතමං නු ඛො චතුස්සංකුමාරානි. තස්ස මග්ගං ආවුසො එතදගොසි: ඉධ හික්ඛු සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුබ්බෙව සොමනස්ස දෙමනස්සානං අත්ථමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙබ්බසන්තිපාරිසුද්ධිං චතුස්සංකුමාරං උපසමපජ්ජ විහරති, ඉදං වුච්චති චතුස්සංකුමාරානි. සො ඛවාහං ආවුසො සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙබ්බසන්තිපාරිසුද්ධිං චතුස්සංකුමාරං උපසමපජ්ජ විහරාමි. තස්ස මග්ගං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙත විහරෙතො උපෙබ්බසහගතො සඤ්ඤාමනසිකාරා සමුද්ධරන්ති.

අථ ඛො මං ආවුසො හගවා ඉද්ධියා උපසංකම්ඤා එතදවොච: මොග්ගලාන, මොග්ගලාන, මා බ්‍රාහ්මණ, චතුස්සංකුමාරං කුමාරං පමාදෙ, චතුස්සංකුමාරෙ විතං සඤ්ඤපෙති, චතුස්සංකුමාරෙ විතං එකොදිං³ කරොති, චතුස්සංකුමාරෙ විතං සමාදහාති. සො ඛවාහං ආවුසො අපරෙත සමයෙන සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙබ්බසන්තිපාරිසුද්ධිං චතුස්සංකුමාරං උපසමපජ්ජ විහාසිං. යං හි නං ආවුසො සමමාවදමානො වදෙය්‍ය සඤ්ඤානුගතීතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතාති, මමං නං සමමාවදමානො වදෙය්‍ය සඤ්ඤානුගතීතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතාති.

1. විහරාමි - යනා.

2. වෙදෙමි - යනා, මජ්ඣ.

3. එකොදි - ඊ.

6. 1. 5

ආකාසානඤ්චායතනසූත්තං

352. ආකාසානඤ්චායතනං ආකාසානඤ්චායතනන්ති වුවංති. කතමං නු ඛො ආකාසානඤ්චායතනන්ති. තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඵතදහොසි. ඉධ භික්ඛු සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසංසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං. උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං වුවංති ආකාසානඤ්චායතනන්ති. සො ඛාහං ආවුසො සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසංසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං. උපසම්පජ්ජ විහරාමි. තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො රූපසහගතො සඤ්ඤාමනසිකාරා සමුදවරන්ති.

අථ ඛො මං ආවුසො හගවා ඉද්ධියා උපසංකම්ඤ්ඤා ඵතදවොච: මොග්ගලාන, මොග්ගලාන, මා බ්‍රාහ්මණ, ආකාසානඤ්චායතනං පමාදෙ, ආකාසානඤ්චායතනෙන විතං සංඝස්පෙහි, ආකාසානඤ්චායතනෙන විතං ඵකොදිං කරොහි, ආකාසානඤ්චායතනෙන විතං සමාදහා ති. සො ඛාහං ආවුසො අපරෙන සමයෙන සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසංසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං. උපසම්පජ්ජ විහාසිං. යං හි තං ආවුසො සමොච්ඡමානො වදෙය්‍ය -පෙ- මහාභික්ඤ්ඤානං පනොති.

6. 1. 6

විඤ්ඤානඤ්චායතනසූත්තං

353. විඤ්ඤානඤ්චායතනං විඤ්ඤානඤ්චායතනන්ති වුවංති. කතමං නු ඛො විඤ්ඤානඤ්චායතනන්ති. තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඵතදහොසි: ඉධ භික්ඛු සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කමම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤානඤ්චායතනං. උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං වුවංති විඤ්ඤානඤ්චායතනන්ති. සො ඛාහං ආවුසො සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කමම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤානඤ්චායතනං. උපසම්පජ්ජ විහරාමි. තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො ආකාසානඤ්චායතනසහගතො සඤ්ඤාමනසිකාරා සමුදවරන්ති.

අථ ඛො මං ආවුසො හගවා ඉද්ධියා උපසංකම්ඤ්ඤා ඵතදවොච: මොග්ගලාන, මොග්ගලාන, මා බ්‍රාහ්මණ විඤ්ඤානඤ්චායතනං පමාදෙ, විඤ්ඤානඤ්චායතනෙන විතං සංඝස්පෙහි, විඤ්ඤානඤ්චායතනෙන විතං ඵකොදිං කරොහි, විඤ්ඤානඤ්චායතනෙන විතං සමාදහා ති. සො ඛාහං ආවුසො අපරෙන සමයෙන සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කමම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤානඤ්චායතනං. උපසම්පජ්ජ විහාසිං. යං හි තං ආවුසො සමොච්ඡමානො වදෙය්‍ය -පෙ- මහාභික්ඤ්ඤානං පනොති.

6. 1. 7

ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසූතතං

354. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනානි වුට්ඨති. කතමං නු ඛො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනානි. තස්ස මග්ගං ආවුසො එතදගොසි: ඉධ භික්ඛු සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නත්ති කිඤ්චිති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං වුට්ඨති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනානි සො ඛවාහං ආවුසො සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නත්ති කිඤ්චිති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. තස්ස මග්ගං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසහගතො සඤ්ඤාමනසිකාරා සමුදවරන්ති.

අථ ඛො මං ආවුසො හගවා ඉදධියා උපසම්පජ්ජිතා එතදවොච: මොග්ගථුට්ඨාන, මොග්ගථුට්ඨාන, මා බ්‍රාහ්මණ, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනෙන පමාදෙ, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනෙන විතං සණ්ඨපෙහි, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනෙන විතං එකොදිං කරොහි, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනෙන විතං සමාදහාති. සො ඛවාහං ආවුසො අපරෙන සමයෙන සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නත්ති කිඤ්චිති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහාසිං. යං හි තං ආවුසො සමොච්චමානො චදෙය්‍ය -පෙ- මහාභිඤ්ඤානං පනොති.

6. 1. 8

නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසූතතං

355. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනානි වුට්ඨති. කතමං නු ඛො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනානි. තස්ස මග්ගං ආවුසො එතදගොසි: ඉධ භික්ඛු සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදං වුට්ඨති නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනානි. සො ඛවාහං ආවුසො සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. තස්ස මග්ගං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසහගතො සඤ්ඤාමනසිකාරා සමුදවරන්ති.

අථ ඛො මං ආවුසො හගවා ඉදධියා උපසම්පජ්ජිතා එතදවොච: මොග්ගථුට්ඨාන, මොග්ගථුට්ඨාන, මා බ්‍රාහ්මණ, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං පමාදෙ, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනෙන විතං සණ්ඨපෙහි, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනෙන විතං එකොදිං කරොහි, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනෙන විතං සමාදහාති. සො ඛවාහං ආවුසො අපරෙන සමයෙන සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහාසිං. යං හි තං ආවුසො සමොච්චමානො චදෙය්‍ය -පෙ- මහාභිඤ්ඤානං පනොති.

6. 1. 9

අනිමිත්තසුත්තං

356. අනිමිත්තො වෙනොසමාධි අනිමිත්තො වෙනොසමාධිති වුට්ඨි. කතමො නු ඛො අනිමිත්තො වෙනොසමාධිති. තස්ස මග්ගං ආවුසො එතදහොසි: 'ඉධ භික්ඛු සංඛනිමිත්තානං අමනසිකාරා අනිමිත්තං වෙනොසමාධිං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුට්ඨති අනිමිත්තො වෙනොසමාධි'ති. සො ඛාහං ආවුසො සංඛනිමිත්තානං අමනසිකාරා අනිමිත්තං වෙනොසමාධිං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. තස්ස මග්ගං ආවුසො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො නිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති.

අප් ඛො මං ආවුසො හගවා ඉද්ධියා උපසංඛම්භිතා එතදවොච: මොග්ගප්පාන, මොග්ගලාන, මා බ්‍රාහ්මණ, අනිමිත්තං වෙනො සමාධිං පමාදො, අනිමිත්තෙ වෙනොසමාධිස්සීං විත්තං සංඤ්ඤාපෙති, අනිමිත්තෙ වෙනොසමාධිස්සීං විත්තං එකොදං කරොති, අනිමිත්තෙ වෙනොසමාධිස්සීං විත්තං සමාදහාති. සො ඛාහං ආවුසො අපරෙත සමයෙන සංඛනිමිත්තානං අමනසිකාරා අනිමිත්තං වෙනො සමාධිං උපසම්පජ්ජ විහාසිං. යං භි තං ආවුසො සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සඤ්ඤානුගතිතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පණ්ණාති, මමං තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය සඤ්ඤානුගතිතො සාවකො මහාභිඤ්ඤානං පණ්ණාති.

6. 1. 10

සක්කසුත්තං

357. එකං සමයං ආයස්මා මහාමොග්ගලානො සාවස්සියං විහරති ඡෙතවනෙ අනාථසිංහකස්ස ආරාමෙ. අප් ඛො ආයස්මා මහා මොග්ගලානො සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජය්‍ය, එවමෙව ඡෙතවනෙ අනතරහිතො දෙවෙසු තාවතිංසෙසු පාතුරහොසි. අප් ඛො සකෙකා දෙවනම්ඤ්ජ පඤ්ඤිති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං යෙනායස්මා මහා මොග්ගලානො තෙනුපසංඛම්භි, උපසංඛම්භිතා ආයස්මනං මහා මොග්ගලානං අභිවාදෙතා එකමන්තං අධ්‍යාසි. එකමන්තං ධීතං ඛො සක්කං දෙවනම්ඤ්ජං ආයස්මා මහාමොග්ගලානො එතදවොච :

සාධු ඛො දෙවනම්ඤ්ජ බුද්ධං සරණගමනං හොති, බුද්ධං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවනම්ඤ්ජ එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සාධු ඛො දෙවනම්ඤ්ජ ධම්මං සරණගමනං හොති, ධම්මං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවනම්ඤ්ජ එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සාධු ඛො දෙවනම්ඤ්ජ සංඝං සරණගමනං හොති, සංඝං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවනම්ඤ්ජ එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන බුද්ධං සරණගමනං හොති, බුද්ධං සරණගමන හෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ධම්මං සරණගමනං හොති, ධම්මං සරණගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති, සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන සඛ්ඤාං සරණගමනං හොති, සඛ්ඤාං සරණගමනහෙතු ඛො මොග්ගලාන ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

6. 1. 11

දුතියසක්කසුත්තං

358. අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤෙ ජති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං.
 -පෙ- අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤෙ සත්තාහි දෙවතාසතෙහි සද්ධිං.
 -පෙ- අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤෙ අධ්ධති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං.
 -පෙ- අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤෙ අසීතිසා දෙවතාසතෙහි සද්ධිං. යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසඤාමි, උපසඤාමිත්වා ආයස්මිත්තං මහාමොග්ගලානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අධ්ධාසි. එකමන්තං ධීතං ඛො සකකං දෙවානම්ඤං ආයස්මා මහාමොග්ගලානො එතදචොව: සාධු ඛො දෙවානම්ඤං බුද්ධං සරණගමනං හොති, බුද්ධං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤං ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති, සාධු ඛො දෙවානම්ඤං ධම්මං සරණගමනං හොති -පෙ- සාධු ඛො දෙවානම්ඤං සඛ්ඤාං සරණගමනං හොති, සඛ්ඤාං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤං ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන බුද්ධං සරණගමනං හොති, බුද්ධං සරණගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ධම්මං සරණගමනං හොති -පෙ- සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන සඛ්ඤාං සරණගමනං හොති. සඛ්ඤාං සරණගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

6. 1. 12

තතියසක්කසුත්තං

359. අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤෙ පඤ්ඤාහි දෙවතාසතෙහි සද්ධිං. යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසඤාමි, උපසඤාමිත්වා ආයස්මිත්තං මහාමොග්ගලානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අධ්ධාසි. එකමන්තං ධීතං ඛො සකකං දෙවානම්ඤං ආයස්මා මහාමොග්ගලානො එතදචොව: සාධු ඛො දෙවානම්ඤං බුද්ධං අවෙච්චසසාදෙන සමන්තාගමනං හොති 'ඉතිපි සො භගවා අරහං සමොසමුද්ධො විජ්ජාවරණසමපනෙකා සුගතො ලොකදිද්ධ අනුක්තරො පුරිසදමෙසාරථි සත්වා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා'ති. බුද්ධං අවෙච්චසසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤං ඵව්විධෙකචෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

සාධු බො දෙවනමීඤ්ඤ ධම්මෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සමාකමානො හගවතා ධම්මො සන්ධිධිකො අකාලිකො එහිපසිකො ඔපනයිකො පච්චිකො වේදිතබ්බො විඤ්ඤාතී'ති, ධම්මෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු බො දෙවනමීඤ්ඤ එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

සාධු බො දෙවනමීඤ්ඤ සබ්බෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සුපට්ඨකො හගවතො සාවකසබ්බො උප්පට්ඨකො හගවතො සාවකසබ්බො ඤායපට්ඨකො හගවතො සාවකසබ්බො සාමිට්ඨකො හගවතො සාවකසබ්බො, යදිං වත්තාරි පුරිසයුගානි අධ්මපුරිසයුගාලා, එස හගවතො සාවකසබ්බො ආහුනෙය්‍යා පාහුනෙය්‍යා දකඛ්ඤෙය්‍යා අඤ්ඤාලිකරණෙය්‍යා අනුකරං පුඤ්ඤාසෙබ්බන් ලොකස්සා'ති, සබ්බෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු බො දෙවනමීඤ්ඤ එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

සාධු බො දෙවනමීඤ්ඤ අරියකතොති සීලෙහි සමන්තාගමනං හොති අබ්බේධනී අභිජ්ඣේහි අසබ්බෙහි අකමමාසෙහි භුච්ඡෙස්සති විඤ්ඤාපසාදෙහි අපරාමට්ඨෙහි සමාධිසංවත්තනිකෙහි, අරියකතොති සීලෙහි සමන්තාගමනහෙතු බො දෙවනමීඤ්ඤ එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

සාධු බො මාරිස මොග්ගලාන චුද්ධෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'ඉතිපි සො හගවා -පෙ- සඤ්ඤා දෙවමනුස්සානං චුද්ධො හගවා'ති. චුද්ධෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු බො මාරිස මොග්ගලාන එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සාධු බො මාරිස මොග්ගලාන ධම්මෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සමාකමානො හගවතා ධම්මො -පෙ- පච්චිකො වේදිතබ්බො විඤ්ඤාතී'ති. ධම්මෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු බො මාරිස මොග්ගලාන එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සාධු බො මාරිස මොග්ගලාන සබ්බෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සුපට්ඨකො හගවතො සාවකසබ්බො -පෙ- අනුකරං පුඤ්ඤාසෙබ්බන් ලොකස්සා'ති. සබ්බෙ අවේච්චසසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු බො මාරිස මොග්ගලාන එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සාධු බො මාරිස මොග්ගලාන අරියකතොති සීලෙහි සමන්තාගමනං හොති අබ්බේධනී -පෙ- සමාධිසංවත්තනිකෙහි. අරියකතොති සීලෙහි සමන්තාගමනහෙතු බො මාරිස මොග්ගලාන එවමිධෙකවෙච්ච සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

6. 1. 13

වතුකුසකකසුත්තං

360. අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීදෙ ඡති දෙවතාසතෙති සද්ධිං -පෙ- අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීදෙ සන්ති දෙවතාසතෙති සද්ධිං -පෙ- අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීදෙ අධ්වති දෙවතාසතෙති සද්ධිං -පෙ- අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීදෙ අසීති යා දෙවතාසතෙති සද්ධිං යෙනායං මහාමොග්ගලානො තෙනුපසංකමි. උපසංකමිතො ආයස්සිතො මහාමොග්ගලානං අභිවාදෙතො එකමන්තො අධ්වසි. එකමන්තො ධීතං ඛො සකං දෙවානමීදං ආයස්සො මහාමොග්ගලානො එතද්වො :

සාධු ඛො දෙවානමීදං බුද්ධො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'ඉතිපි සො හගවා -පෙ- සඤ්ඤාදෙවමනුස්සානං බුද්ධො හගවා'ති. බුද්ධො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානමීදං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො දෙවානමීදං ධම්මො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සවාසබ්බො -පෙ- පච්චන්තං වෙදිතඛො විඤ්ඤාති'ති. ධම්මො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානමීදං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො දෙවානමීදං සඛෙස අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඛෙසා -පෙ- අනුත්තරං සුඤ්ඤාසංකමනං ලොකස්සා'ති. සඛෙස අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානමීදං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො දෙවානමීදං අරියකතොති සීලෙති සමන්තාගමනං හොති අබණ්ඩෙති -පෙ- සමාධිසංවර්තනිකෙති. අරියකතොති සීලෙති සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානමීදං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලානං බුද්ධො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනං හොති 'ඉතිපි සො හගවා -පෙ- සඤ්ඤාදෙවමනුස්සානං බුද්ධො හගවා'ති. බුද්ධො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලානං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලානං ධම්මො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සවාසබ්බො -පෙ- පච්චන්තං වෙදිතඛො විඤ්ඤාති'ති. ධම්මො අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලානං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලානං සඛෙස අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, 'සුපට්ඨනො හගවතො සාවකසඛෙසා -පෙ- අනුත්තරං සුඤ්ඤාසංකමනං ලොකස්සා'ති, සඛෙස අවෙච්චප්පසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලානං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලානං අරියකතොති සීලෙති සමන්තාගමනං හොති අබණ්ඩෙති -පෙ- සමාධිසංවර්තනිකෙති. අරියකතොති සීලෙති සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලානං එවමිධෙකච්ච සන්තා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

6. 1. 14

පඤ්චමසකකසුත්තං.

361. අථ ඛො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤා පඤ්ඤාති දෙවතාසතෙහි සඤ්ඤා යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසච්ඤාමි -පෙ- එකමන්තං. ධීතං ඛො සකකං දෙවානම්ඤ්ඤා ආයස්මා මහාමොග්ගලානො එතදවොච: සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤා බුද්ධං සරණගමනං හොති. බුද්ධං සරණගමන හෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤා එවම්ඤ්ඤාට්ඨ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණ්ණත්ති: දිබ්බන්ත ආයුතා දිබ්බන්ත වණ්ණණ්ණා දිබ්බන්ත සුබන්ත දිබ්බන්ත යසෙන දිබ්බන්ත ආධිපතෙය්සාන දිබ්බන්ති රූපෙහි දිබ්බන්ති සද්දෙහි දිබ්බන්ති ගන්ධෙහි දිබ්බන්ති රසෙහි දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤා ධම්මං සරණගමනං හොති. ධම්මං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤා එවම්ඤ්ඤාට්ඨ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණ්ණත්ති: දිබ්බන්ත ආයුතා දිබ්බන්ත වණ්ණණ්ණා දිබ්බන්ත සුබන්ත දිබ්බන්ත යසෙන දිබ්බන්ත ආධිපතෙය්සාන දිබ්බන්ති රූපෙහි දිබ්බන්ති සද්දෙහි දිබ්බන්ති ගන්ධෙහි දිබ්බන්ති රසෙහි දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤා සඤ්ඤා සරණගමනං හොති. සඤ්ඤා සරණගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤා එවම්ඤ්ඤාට්ඨ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණ්ණත්ති: දිබ්බන්ත ආයුතා දිබ්බන්ත වණ්ණණ්ණා දිබ්බන්ත සුබන්ත දිබ්බන්ත යසෙන දිබ්බන්ත ආධිපතෙය්සාන දිබ්බන්ති රූපෙහි දිබ්බන්ති සද්දෙහි දිබ්බන්ති ගන්ධෙහි දිබ්බන්ති රසෙහි දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන බුද්ධං සරණගමනං හොති, බුද්ධං සරණගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන එවම්ඤ්ඤාට්ඨ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණ්ණත්ති: දිබ්බන්ත ආයුතා -පෙ- දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති. සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ධම්මං සරණගමනං හොති -පෙ- සාධු ඛො මාරිස සඤ්ඤා සරණගමනං හොති සඤ්ඤා සරණගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන එවම්ඤ්ඤාට්ඨ සත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණ්ණත්ති: දිබ්බන්ත ආයුතා දිබ්බන්ත වණ්ණණ්ණා දිබ්බන්ත සුබන්ත දිබ්බන්ත යසෙන දිබ්බන්ත ආධිපතෙය්සාන දිබ්බන්ති රූපෙහි දිබ්බන්ති සද්දෙහි දිබ්බන්ති ගන්ධෙහි දිබ්බන්ති රසෙහි දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

6. 1. 15

ඡට්ඨසකකසුත්තං.

362. අථ ඛො සකො දෙවානම්ඤ්ඤ ඡති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං.
 -පෙ- අථ ඛො සකො දෙවානම්ඤ්ඤ සකති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං.
 -පෙ- අථ ඛො සකො දෙවානම්ඤ්ඤ අට්ඨති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං.
 -පෙ- අථ ඛො සකො දෙවානම්ඤ්ඤ අසීතියා දෙවතාසතෙසෙහි සද්ධිං යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිත්වා ආයස්මන්තං මහාමොග්ගලානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ධීතං ඛො සකං දෙවානම්ඤ්ඤ ආයස්මා මහාමොග්ගලානො එතදවොච:

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ බුද්ධිං සරණගමනං හොති, බුද්ධිං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ එවම්ධෙකථෙව සත්තා කායසංඝෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, තෙ අභ්‍යුද්ධි දෙවෙ දසති යාතෙහි අධිගණන්තී: දිබ්බන්ත ආයුතා -පෙ- දිබ්බති ඵොට්ඨබ්බෙහි. සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ ධම්මං සරණගමනං හොති -පෙ- සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ සංඝං සරණගමනං හොති. සංඝං සරණගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ එවම්ධෙකථෙව සත්තා කායසංඝෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. තෙ අභ්‍යුද්ධි දෙවෙ දසති යාතෙහි අධිගණන්තී: දිබ්බන්ත ආයුතා දිබ්බන්ත විමුක්ඛන්ත දිබ්බන්ත සුබන්ත දිබ්බන්ත යසෙත්ත දිබ්බන්ත ආධිපතෙයොත්ත දිබ්බති රූපෙහි දිබ්බති සද්දෙහි දිබ්බති ගන්ධෙහි දිබ්බති රසෙහි දිබ්බති ඵොට්ඨබ්බෙහිති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන බුද්ධිං සරණගමනං හොති
 -පෙ- සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ධම්මං සරණගමනං හොති
 -පෙ- සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන සංඝං සරණගමනං හොති
 සංඝං සරණගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන එවම්ධෙකථෙව සත්තා කායසංඝෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. තෙ අභ්‍යුද්ධි දෙවෙ දසති යාතෙහි අධිගණන්තී. දිබ්බන්ත ආයුතා දිබ්බන්ත විමුක්ඛන්ත දිබ්බන්ත සුබන්ත දිබ්බන්ත යසෙත්ත දිබ්බන්ත ආධිපතෙයොත්ත දිබ්බති රූපෙහි දිබ්බති සද්දෙහි දිබ්බති ගන්ධෙහි දිබ්බති රසෙහි දිබ්බති ඵොට්ඨබ්බෙහිති.

6. 1. 16

සත්තමසකකසුත්තං.

363. අථ ඛො සකො දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්චති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිත්වා ආයස්මන්තං මහාමොග්ගලානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ධීතං ඛො සකං දෙවානම්ඤ්ඤ ආයස්මා මහාමොග්ගලානො එතදවොච:

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ චුද්ධං අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනං හොති “ඉති පි සො භගවා -පෙ- සත්ථා දෙවමනුසානං චුද්ධං භගවා”ති. චුද්ධං අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ ඵවම්ඨෙකච්චෙව සත්ථා කායසීය හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. නෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙහි අධිගණන්ති, දිබ්බන්ත ආයුතා -පෙ- දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති. සාධු ඛො දෙවානම්ඤ ධම්මෙ අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනං හොති -පෙ- සාධු ඛො දෙවානම්ඤ සඛෙක් අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනං හොති -පෙ-

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ, අරියකතෙතති සීලෙහි සමන්තාගමනං හොති අබණ්ණංති -පෙ- සමාධිසංවර්තනිකෙහි. අරියකතෙතති සීලෙහි සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ ඵවම්ඨෙකච්චෙව සත්ථා කායසීය හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. නෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙහි අධිගණන්ති දිබ්බන්ත ආයුතා දිබ්බන්ත චණ්ණන්ත දිබ්බන්ත සුබන්ත දිබ්බන්ත යසෙන දිබ්බන්ත ආධිපතෙයොන දිබ්බන්ති රූපෙහි දිබ්බන්ති සද්දෙහි දිබ්බන්ති ගන්ධෙහි දිබ්බන්ති රසෙහි දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන චුද්ධං අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනං හොති, “ඉති පි සො භගවා -පෙ- සත්ථා දෙවමනුසානං චුද්ධං භගවා”ති. චුද්ධං අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ඵවම්ඨෙකච්චෙව සත්ථා කායසීය හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. නෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙහි අධිගණන්ති දිබ්බන්ත ආයුතා -පෙ- දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ධම්මෙ අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනං හොති “සාධකානානො භගවතො ධම්මො -පෙ- පච්චන්තං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාති”ති. ධම්මෙ අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ඵවම්ඨෙකච්චෙව සත්ථා කායසීය හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. නෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙහි අධිගණන්ති දිබ්බන්ත ආයුතා -පෙ- දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන සඛෙක් අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනං හොති “සුපට්ඨපන්නො භගවතො සාවකසඛෙක්කා -පෙ- අනුග්ගරං පුඤ්ඤකෙක්කන්තං ලොකසීයා”ති. සඛෙක් අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන, ඵවම්ඨෙකච්චෙව සත්ථා කායසීය හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, නෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙහි අධිගණන්ති දිබ්බන්ත ආයුතා -පෙ- දිබ්බන්ති ථොට්ඨබ්බන්ති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන අරියකතොති සිලෙහි සමනනා-
ගමනං හොති, අබ්භේඛති -පෙ- සමාධිසංවත්තනිකෙහි. අරියකතොති
සිලෙහි සමනනාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන එව්චිධෙකච්චෙව
සත්තා කායඤ්ඤා හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති,
තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙහි අධිගණන්තති දිබ්බත ආයුතා
දිබ්බත වණ්ණණත දිබ්බත සුබ්බත දිබ්බත යසෙන දිබ්බත
ආධිපතෙයොන දිබ්බති රූපෙහි දිබ්බති සද්දෙහි දිබ්බති ගජෙති
දිබ්බති රසෙහි දිබ්බති ඵොට්ඨබ්බතිති.

6. 1. 17

අට්ඨම සකකසුත්තං

364. අට්ඨ ඛො සකකා දෙවානම්ඤ්ඤ ඡති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං
-පෙ- අට්ඨ ඛො සකකා දෙවානම්ඤ්ඤ සත්තති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං
-පෙ- අට්ඨ ඛො සකකා දෙවානම්ඤ්ඤ අට්ඨති දෙවතාසතෙහි සද්ධිං
-පෙ- අට්ඨ ඛො සකකා දෙවානම්ඤ්ඤ අසිතිසා දෙවතාසතෙසෙහි
සද්ධිං යෙනායසමා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසඛන්ති, උපසඛන්ති
ආයසමන්තං මහාමොග්ගලානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි.
එකමන්තං ධීතං ඛො සකකං දෙවානම්ඤ්ඤ ආයසමා මහාමොග්ගලානො
එතදච්චොව:

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ බුද්ධ අවෙච්චසසාදෙන සමනනාගමනං
හොති: “ඉතිපි සො හගවා අරහං සමමාසේබ්බද්ධො විජ්ජාවරණං
සමපනෙතා සුගතො ලොකග්ගි අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙව-
මනුස්සනං බුද්ධො හගවා”ති. බුද්ධ අවෙච්චසසාදෙන සමනනා-
ගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ එව්චිධෙකච්චෙව සත්තා කායඤ්ඤා හෙද
පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති: තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ
දසති යානෙහි අධිගණන්තති දිබ්බත ආයුතා දිබ්බත වණ්ණණත
දිබ්බත සුබ්බත දිබ්බත යසෙන දිබ්බත ආධිපතෙයොන දිබ්බති
රූපෙහි දිබ්බති සද්දෙහි දිබ්බති ගජෙති දිබ්බති රසෙහි දිබ්බති
ඵොට්ඨබ්බති:

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ ධම්ම අවෙච්චසසාදෙන සමනනාගමනං
හොති “සවාසකානො හගවතා ධම්මො ඤ්ඤිධිකො අකාලිකො
එතිපසිකො ඔපනාසිකො පච්චන්තං චෙදිතංඤ්ඤා ඤ්ඤා”ති, ධම්ම
අවෙච්චසසාදෙන සමනනාගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ එව්චිධෙකච්චෙව
සත්තා කායඤ්ඤා හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති,
තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති යානෙහි අධිගණන්තති දිබ්බත ආයුතා
-පෙ- දිබ්බති ඵොට්ඨබ්බති.

සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ සංඛේඛ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමනං හොති: “සුපට්ඨපකෙණා හගවතො සාවකසංඛේඛා උජුපට්ඨපකෙණා හගවතො සාවකසංඛේඛා ඤායපට්ඨපකෙණා හගවතො සාවකසංඛේඛා සාමීථිපට්ඨපකෙණා හගවතො සාවකසංඛේඛා යදිදං චත්තාරි පුරිසසුගාති අට්ඨපුරිසපුග්ගලා එස හගවතො සාවකසංඛේඛා ආහුනෙයො ආහුනෙයො දක්ඛණෙයො අඤ්ජලිකරණීයො අනුත්තරං පුඤ්ඤසෙඛනං ලොකංසා”ති සංඛේඛ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ එවම්ඨෙකච්චෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරච්චරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණිතන්ති දිඛේඛන ආයුතා -පෙ- දිඛේඛති. ථොට්ඨස්සෙති සාධු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ, අරියකතොති සීලෙහි සමන්තාගමනං හොති අබණ්ඩති අවජ්ඣෙති අසබ්බෙති අකමමාසෙති භුජිංසෙති විඤ්ඤාසසන්තෙති අපරාමට්ඨෙති සමාධිසංචිතතිකෙති. අරියකතොති සීලෙහි සමන්තාගමනහෙතු ඛො දෙවානම්ඤ්ඤ එවම්ඨෙකච්චෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරච්චරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණිතන්ති: දිඛේඛන ආයුතා දිඛේඛන චණ්ණෙන දිඛේඛන සුඛෙන දිඛේඛන යසෙන දිඛේඛන ආධිපතෙයොන දිඛේඛති රූපෙහි දිඛේඛති සංකෘති දිඛේඛති ගණේහි දිඛේඛති ථොට්ඨස්සෙති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ඛුද්ධෙ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමනං හොති “ඉතිපි සො හගවා -පෙ- සත්ථා දෙව-මනුංසානං ඛුද්ධො හගවා”ති ඛුද්ධෙ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමන හෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන, එවම්ඨෙකච්චෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරච්චරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණිතන්ති දිඛේඛන ආයුතා -පෙ- දිඛේඛති ථොට්ඨස්සෙති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන ධම්මෙ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමනං හොති “ස්වාසංකො හගවතා ධම්මො -පෙ- පච්චිත්තං වෙදිතස්සො චිත්තෙහි”ති. ධම්මෙ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමන හෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන එවම්ඨෙකච්චෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරච්චරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණිතන්ති දිඛේඛන ආයුතා -පෙ- දිඛේඛති ථොට්ඨස්සෙති.

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන සංඛේඛ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමනං හොති “සුපට්ඨපකෙණා හගවතො සාවකසංඛේඛා -පෙ- අනුත්තරං පුඤ්ඤසෙඛනං ලොකංසා”ති. සංඛේඛ අවේච්චසාදෙන සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන එවම්ඨෙකච්චෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරච්චරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙහි අධිගණිතන්ති දිඛේඛන ආයුතා -පෙ- දිඛේඛති ථොට්ඨස්සෙති:

සාධු ඛො මාරිස මොග්ගලාන අරියකතොති සීලෙති සමන්තා-
ගමනං හොති. අබණ්ඩති -පෙ- සමාධිසංවිනන්තිකෙති. අරියකතෙති
සීලෙති සමන්තාගමනහෙතු ඛො මාරිස මොග්ගලාන එවිමිධෙකථෙව
සත්තා කංසස්ස හෙද පරමෙරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති,
තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙති අධිගණනාං දිබ්බන් ආයුතා
දිබ්බන් වණ්ණන් දිබ්බන් සුබන් දිබ්බන් යසෙත් දිබ්බන්
ආධිපතෙයොත්ත දිබ්බති රූපෙති දිබ්බති සද්දෙති දිබ්බති ගණෙති
දිබ්බති රසෙති දිබ්බති ඵොට්ඨබ්බෙතිති.

6. 1. 18-25

නන්දන්සුත්තානි

365—372 අථ ඛො නන්දනො දෙවපුත්තො -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙතිති.

6. 1. 26-33

සුයාමසුත්තානි

373—380 අථ ඛො සුයාමො දෙවපුත්තො -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙතිති.

6. 1. 34-41

සන්තුසිත්සුත්තානි

381—388 අථ ඛො සන්තුසිතො දෙවපුත්තො -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙතිති.

6. 1. 42-49

සුනිමමිත්සුත්තානි

389—396 අථ ඛො සුනිමමිතො දෙවපුත්තො -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙතිති.

6. 1. 50-57

වසවත්තිසුත්තානි

397—404 අථ ඛො වසවත්ති දෙවපුත්තො -පෙ- ඵොට්ඨබ්බෙතිති.
(යථා සක්කසුත්තානි තථා ඉමෙ සුත්තනාමි ඒකාරෙනබ්බා)

මොග්ගලානවග්ගො පඨමො.

තත්තුද්දන්තං:

සට්ඨකසාට්ඨකාඤ්ඤා සුබන්ත ව උපෙබ්බො
ආකාසානඤ්ඤා විඤ්ඤාණං ආකිඤ්ඤා නෙවසඤ්ඤා ව
අනිමිත්තො චෙති නව සකෙසා ව නන්දනෙත්ත ව
සුයාමො ව සන්තුසිතො සුනිමිතො වසවත්ති
අට්ඨ අට්ඨ භවන්තිති සත්තපඤ්ඤා භොතති තෙ' ති.

මොග්ගලානසංයුක්තං නිද්ධිතං.

7. විභවසංයුතතං

1. විභවමයෝ

7. 1. 1

සංයෝජනසූත්තං

405. එකං සමයං සමඤ්ඤා පේරා භික්ඛු මජ්ඣිකාසණ්ඩ විහරන්ති අමබ්බකච්ඡෙන. තෙන බො පන සමයෙන සමඤ්ඤානං පේරානං භික්ඛුනං පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපාතපටික්ඛන්තානං මණ්ඩලමාලෙ සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං අයමන්තරා කථා උද්පාදි: සංඝෙස්ස ජනනී වා ආවුසො සංඝෙස්ස ජනියා ධම්මාති වා ඉමෙ ධම්මා නානස්සා නානාව්‍යඤ්ජනා, උද්ගු එකස්සා ව්‍යඤ්ජනමෙව නානන්ති?

තත්‍රෙකච්ඡෙති පේරෙහි භික්ඛුහි එවං ව්‍යාකතං හොති: “සංඝෙස්ස ජනනී වා ආවුසො¹ සංඝෙස්ස ජනියා ධම්මාති වා ඉමෙ ධම්මා නානස්සා වෙව නානාව්‍යඤ්ජනා වා”ති, එකච්ඡෙති පේරෙහි භික්ඛුහි එවං ව්‍යාකතං හොති: සංඝෙස්ස ජනනී වා ආවුසො සංඝෙස්ස ජනියා ධම්මාති වා ඉමෙ ධම්මා එකස්සා ව්‍යඤ්ජනමෙව නාන”න්ති.

තෙන බො පන සමයෙන විභේදා ගහපති මීගපථකං අනුපුරන්තො හොති කෙනවිදෙව කරණියෙන, අසෙසාසි බො විභේදා ගහපති සමඤ්ඤානං කීර පේරානං භික්ඛුනං පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපාතපටික්ඛන්තානං මණ්ඩලමාලෙ සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං අයමන්තරා කථා උද්පාදි: “සංඝෙස්ස ජනනී වා ආවුසො සංඝෙස්ස ජනියා ධම්මාති වා ඉමෙ ධම්මා නානස්සා නානාව්‍යඤ්ජනා, උද්ගු එකස්සා ව්‍යඤ්ජනමෙව නානන්ති? තත්‍රෙකච්ඡෙති පේරෙහි භික්ඛුහි එවං ව්‍යාකතං: සංඝෙස්ස ජනනී වා ආවුසො සංඝෙස්ස ජනියා ධම්මාති වා ඉමෙ ධම්මා නානස්සා වෙව නානාව්‍යඤ්ජනා වා”ති එකච්ඡෙති පේරෙහි භික්ඛුහි එවං ව්‍යාකතං: සංඝෙස්ස ජනනී වා ආවුසො සංඝෙස්ස ජනියා ධම්මාති වා ඉමෙ ධම්මා එකස්සා ව්‍යඤ්ජනමෙව නානන්ති”. අප් බො විභේදා ගහපති යෙන පේරා භික්ඛු තෙනුපසංකමි, උපසංකමිස්සා පේරෙ භික්ඛු අභිවාදෙස්සා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීදන්තො බො විභේදා ගහපති පේරෙ භික්ඛු එතදවොච:

සුතං මෙනං හතොත සමුද්‍රානං කීර ථෙරානං භික්ඛූනං පච්ඡාහණං පිණ්ඩපාතපටික්ඛන්තානං මණ්ඩලමාලෙ සන්තිසින්නානං සන්තිපතිනානං අයමන්තරාකථා උදපාදි: "සංඤ්ඤාප්පනානි වා ආවුසො සංඤ්ඤාප්පනියා ධම්මානි වා ඉමෙ ධම්මා නානාකා නානාවාඤ්ඤා? උද්භූ එකකා වාඤ්ඤාමෙව නානන්ති? එකච්චෙති ථෙරෙති භික්ඛූති එවං ව්‍යාකතං: සංඤ්ඤාප්පනානි වා ආවුසො සංඤ්ඤාප්පනියා ධම්මානි වා ඉමෙ ධම්මා නානාකා වෙව නානාවාඤ්ඤා වානි. එකච්චෙති ථෙරෙති භික්ඛූති එවං ව්‍යාකතං: සංඤ්ඤාප්පනානි වා ආවුසො සංඤ්ඤාප්පනියා ධම්මානි වා ඉමෙ ධම්මා එකකා වාඤ්ඤාමෙව නානන්ති". එවං ගහපතීති.

සංඤ්ඤාප්පනනි වා හතොත සංඤ්ඤාප්පනියා ධම්මානි වා ඉමෙ ධම්මා නානාකා වෙව නානා වාඤ්ඤා ව. තෙනති හතොත උපමං වො කරිස්සාමි, උපමායපිට්ඨකච්චෙව විඤ්ඤා පුරිසා භාසිතස්ස අකං ආරානන්ති. සෙය්‍යථාපි හතොත කාලො ව බ්ලිවද්දෙ ඔදනො ව බ්ලිවද්දෙ එකෙන දමෙන වා යොනෙන වා සංඤ්ඤානා අසු, යො නු බො එවං වදෙය්‍ය: කාලො බ්ලිවද්දෙ ඔදනස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, ඔදනො ව¹ බ්ලිවද්දෙ කාලස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනානි සමමා නු බො වදමානො වදෙය්‍යාති? නො හෙතං ගහපතී.

න බො ගහපතී කාලො බ්ලිවද්දෙ ඔදනස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, නපි ඔදනො බ්ලිවද්දෙ කාලස්ස බ්ලිවද්දස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යෙන ව බො තෙ එකෙන දමෙන වා යොනෙන වා සංඤ්ඤානා තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනානි. එවමෙව බො හතොත, න වක්ඛු රූපානං සංඤ්ඤාප්පනං, න රූපා වක්ඛුස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං.

න යොතං සද්දනං සංඤ්ඤාප්පනං, න සද්ද සොත්තස්ස සංඤ්ඤාප්පනං. යඤ්ඤා තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං; න ඝාතං ගන්ධානං සංඤ්ඤාප්පනං, න ගන්ධා ඝාතස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං. න ජීව්හා රසානං සංඤ්ඤාප්පනං, න රසා ජීව්හාය සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං. න කායො ථොට්ඨබ්බානං සංඤ්ඤාප්පනං, න ථොට්ඨබ්බා කායස්ස සංඤ්ඤාප්පනං, යඤ්ඤා තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනං. න මනො ධම්මානං සංඤ්ඤාප්පනං, න ධම්මා මනස්ස සංඤ්ඤාප්පනං යඤ්ඤා තත්ථ තද්වගං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දරාගො තං තත්ථ සංඤ්ඤාප්පනානි. ලාභා තෙ ගහපතී සුත්තං තෙ ගහපතී, යස්ස තෙ ගමනීරෙ බුද්ධච්චතෙ පඤ්ඤාච්චාඛු කමතීති.

7. 1. 2

ඉසිදත්තසුත්තං

406. එකං සමයං සම්මන්ත්‍රා පේරා භික්ඛු මට්ඨිකාසණෙධි විහරන්ති අමබ්බකවනෙ. අප්ථං බො විනොගහපති යෙන පේරා භික්ඛු තෙත්තපසඩ්ධමි, උපසඩ්ධමිත්වා පේරෙ භික්ඛු අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො බො විනොගහපති. පේරෙ භික්ඛු එතදවොච: “අභිවාසෙනතු මෙ හන්තො පේරා වාතනාය හන්තන්ති” අභිවාසෙසුං ව බො පේරා භික්ඛු තුණ්හිභාවෙන. අප්ථං බො විනොගහපති පේරානං භික්ඛුනං අධිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා පේරෙ භික්ඛු අභිවාදෙත්වා පදකම්ණං කත්වා පකාමි.

අප්ථං බො පේරා භික්ඛු තස්සා රත්තියා අච්චයෙන පුබ්බන්ත සමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදය යෙන වින්හස්ස ගහපතීනො නිවෙසනං තෙත්තපසඩ්ධමිසු, උපසඩ්ධමිත්වා පඤ්ඤානො ආයනෙ නිසීදිංසු. අප්ථං බො විනොගහපති යෙන පේරා භික්ඛු තෙත්තපසඩ්ධමි, උපසඩ්ධමිත්වා පේරෙ භික්ඛු අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීනො බො විනොගහපති ආයස්මන්තං පේරං එතදවොච:

ධාතුනානන්තං ධාතුනානන්තන්ති හන්තො පේර පුට්ඨති, කිත්තාවතා නු බො හන්තො ධාතුනානන්තං වුත්තං හගවතාති? එවං වුත්තො ආයස්මා පේරො තුණ්හි අහොසි. දුතියමි බො විනොගහපති ආයස්මන්තං පේරං එතදවොච: ධාතුනානන්තං ධාතුනානන්තන්ති හන්තො පේර පුට්ඨති කිත්තාවතා නු බො හන්තො ධාතුනානන්තං වුත්තං හගවතාති දුතියමි බො ආයස්මා පේරො තුණ්හි අහොසි. තතියමි බො විනොගහපති ආයස්මන්තං පේරං එතදවොච: ධාතුනානන්තං ධාතුනානන්තන්ති හන්තො පේර පුට්ඨති, කිත්තාවතා නු බො හන්තො ධාතුනානන්තං වුත්තං හගවතාති? තතියමි බො ආයස්මා පේරො තුණ්හි අහොසි.

තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා ඉසිදන්තො තස්මිං භික්ඛු-සමේස සබ්බන්තවකො හොති. අප්ථං බො ආයස්මා ඉසිදන්තො ආයස්මන්තං පේරං එතදවොච: ව්‍යාකරොමහං හන්තො පේර වින්හස්ස ගහපතීනො එතං පඤ්ඤන්ති? ව්‍යාකරොහි ත්වං ආවුසො ඉසිදන්තො වින්හස්ස ගහපතීනො එතං පඤ්ඤන්ති.

එවං හි ත්වං ගහපති පුට්ඨසි: ධාතුනානන්තං ධාතුනානන්තන්ති හන්තො පේර පුට්ඨති. කිත්තාවතා නු බො හන්තො ධාතුනානන්තං වුත්තං හගවතාති? එවං හන්තො ඉදං බො ගහපති ධාතුනානන්තං වුත්තං හගවතා: වක්ඛුධාතු රූපධාතු වක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, සොතධාතු සංඤ්ඤාධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු, සානධාතු ගත්ඨධාතු සානවිඤ්ඤාණධාතු, ජිව්හාධාතු රසධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු, කායධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු, මනොධාතු ධම්මධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු. එතවාතා බො ගහපති ධාතුනානන්තං වුත්තං හගවතාති.

අප්ථං ඛො චිත්තො ගහපති ආයස්මිනො ඉසිදන්තස්ස භාසිතං අභිනාදිකා අනුමොදිකා ථෙරෙ භික්ඛු පඤ්ඤෙන ඛාදනියෙන භොජනියෙන සහන්තා සන්තපෙසසි, සම්පවාරෙසි. අප්ථං ඛො ථෙරා භික්ඛු භුක්තාචිතො ඔතිතපක්කපාණිනො උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු. අප්ථං ඛො ආයස්මා ථෙරො ආයස්මන්තා ඉසිදන්තං එතදවොච: සාධු ඛො තං¹ ආවුසො ඉසිදන්ත එසො පඤ්ඤා පටිභාසි², තෙසො පඤ්ඤා මං පටිභාසි, තෙනභාවුසො³ ඉසිදන්ත යද අඤ්ඤද්දි⁴ එවරුපො පඤ්ඤා ආගච්ඡෙය්‍ය තංසෙවෙක්ථ පටිභාසෙය්‍යාති⁵

7. 1. 3

දුතියඉසිදන්තසුත්තං

407. එකං සමං සම්මුලා ථෙරා භික්ඛු මච්ඡිකාසණේඛ චිහරක්ඛි අඬොටකවනෙ, අප්ථං ඛො චිත්තො ගහපති යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙත්‍රපසඬාමි, උපසඬාමිකා ථෙරෙ භික්ඛු අභිවාදෙකා එකමන්තා නිසීදි, එකමන්තා නිසිනෙහා ඛො චිත්තො ගහපති ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච: අධිවාසෙත්‍ර මෙ භතොන ථෙරා සථානනාය භක්තභාති. අධිවාසෙසුං ඛො ථෙරා භික්ඛු තුණ්හිභාවෙන. අප්ථං ඛො චිත්තො ගහපති ථෙරානං භික්ඛුනං අධිවාසනං චිදිකා උට්ඨායාසනා ථෙරෙ භික්ඛු අභිවාදෙකා පදක්ඛණං ඤාතා පක්කාමි.

අප්ථං ඛො ථෙරා භික්ඛු තස්සා රක්ඛයා අට්ඨයෙන පුබ්බන්තභමයං නිවාසෙකා පක්කච්චිවරමාදය යෙන චිත්තස්ස ගහපතිස්ස නිවෙසනං තෙත්‍රපසඬාමිංසු, උපසඬාමිකා පඤ්ඤානෙ ආසනෙ නිසීදිංසු. අප්ථං ඛො චිත්තො ගහපති යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙත්‍රපසඬාමි, උපසඬාමිකා ථෙරෙ භික්ඛු අභිවාදෙකා එකමන්තා නිසීදි, එකමන්තා නිසිනෙහා ඛො චිත්තො ගහපති ආයස්මන්තා ථෙරං එතදවොච:

යා ඉමා භතොන ථෙර අනෙකච්ඡිතිනා දිට්ඨියො ලොකෙ උපපජ්ජන්ති: සංස්සන්තො ලොකො,ති වා, අසංස්සන්තො ලොකො,ති වා, අන්තවා ලොකො,ති වා අන්තන්තවා ලොකො,ති වා, තං ජීවං තං සරීරං,නාති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං,නාති වා, හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, න හොති තථාගතො පරමෙරණා,ති වා, හොති ච නව හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණා,ති වා, යාතිච්ඡිමාති ද්වාසඬිදිට්ඨිගතාති බ්‍රහ්මචාරෙ භණ්ණාති. ඉමා නු ඛො භතොන දිට්ඨියො කිසමිං සති හොතති කිසමිං අසති න හොතති?

1. කං - සබ්බකං

2. අභාසි - සි. 1, 2.

3. තෙන ආවුසො - සිමු, සි 1, 2

4. අඤ්ඤද්දාසි-මජ්ඣං, සා

5. භාසෙය්‍යාමාති-සි 1, 2

භාසෙය්‍යාමාති-සා

එවං වුට්ඨො ආයස්මා ථෙරො තුණ්ඨි අහොසි. දුතියමි ඛො විතො ගහපති -පෙ- තතියමි ඛො විතො ගහපති ආයස්මානං ථෙරං එතදවොච: යා ඉමා හතොන ථෙර අනෙකවිහිතා දිට්ඨියො ලොකෙ උප්පන්නි. සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා අනාථා ලොකොති වා, අනානාථා ලොකොති වා, නං ජීවං නං සරිරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්ති වා, හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා න හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා යානිවිමානි ද්වාසට්ඨිදිට්ඨිගතානි බ්‍රහ්මභූතෙ හණිතානි. ඉමා නු ඛො හතොන දිට්ඨියො කිසමිං සති හොනති, කිසමිං අසති න හොනති? තතියමි ඛො ආයස්මා ථෙරො තුණ්ඨි අහොසි.

තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ඉසිදන්තො තස්මිං භික්ඛු-සංඝෙ සබ්බතවො හොති. අථ ඛො ආයස්මා ඉසිදන්තො ආයස්මානං ථෙරං එතදවොච: ව්‍යාකරොමහං හතොන ථෙර විතස්ස ගහපතීනො එතං පඤ්ඤන්ති? ව්‍යාකරොහි කුං ආවුසො ඉසිදන්ත විතස්ස ගහපතීනො එතං පඤ්ඤන්ති. එවං කුං ගහපති පුච්ඡමි: යා ඉමා හතොන ථෙර අනෙකවිහිතා දිට්ඨියො ලොකෙ උප්පන්නි: සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- ඉමා නු ඛො හතොන දිට්ඨියො කිසමිං සති හොනති කිසමිං අසති න හොනති? එවං හතොන.

යා ඉමා ගහපති අනෙකවිහිතා දිට්ඨියො ලොකෙ උප්පන්නි: සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, අනාථා ලොකොති වා, අනානාථා ලොකොති වා, නං ජීවං නං සරිරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්ති වා, හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, න හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමෙරණාති වා, යානිවිමානි ද්වාසට්ඨිදිට්ඨිගතානි බ්‍රහ්මභූතෙ හණිතානි. ඉමා ඛො ගහපති දිට්ඨියො සක්කාය දිට්ඨියා සති හොනති සක්කාය දිට්ඨියා අසති න හොනති.

කථම්පන හතොන සක්කාය දිට්ඨි හොනති? ඉධ ගහපති අසුත්ථවා පුච්ඡන්තො අරියානං අද්දසාවී අරියධමෙස්ස අකොච්ඡෙ අරියධමෙ අවිනිතො සප්පරිසානං අද්දසාවී සප්පරිසධමෙස්ස අකොච්ඡෙ සප්පරිසධමෙ අවිනිතො රූපං අත්තො සමනුප්පසති, රූපවග්ගං වා අත්තානං, අත්තනි වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං; වෙදනං අත්තො සමනුප්පසති -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සන්ධාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තො සමනුප්පසති, විඤ්ඤාණවග්ගං වා අත්තානං, අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං; එවං ඛො ගහපති සක්කායදිට්ඨි හොනති.

කථමන හතො සකකායදිට්ඨි න භොතිති? ඉධ ගහපති සුතවා අරියසාවකො අරියානං දස්සාවී අරියධම්මස්ස කොවිදො අරිය-ධම්මෙ සුවිතීතො සප්පරිසානං දස්සාවී සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො සප්පරිසධම්මෙ සුවිතීතො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපවනං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපඝ්ණිං වා අත්තානං; න වෙදනං-පෙ- න සංඤ්ඤාං-පෙ- න සංඛාරෙ-පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවනං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණඝ්ණිං වා අත්තානං; එවං ඛො ගහපති සකකායදිට්ඨි න භොතිති.

කුතො හතො අයො ඉසිදන්තො ආගච්ඡති? අවතංශා ඛොහං ගහපති ආගච්ඡාමිති. අඤ්ඤා හතො අවතංශා ඉසිදන්තො නාම කුලපුත්තො අමහාකං අදිට්ඨසභායො පබ්බජිතො දිට්ඨො යො ආයසමනාති? එවං ගහපතිති. කහං නු ඛො යො හතො ආයසමා එතරහි විහරතිති? එවං චුත්තො ආයසමා ඉසිදන්තො කුණ්ඨි අහොසි. අයො නො හතො ඉසිදන්තාති? එවං ගහපතිති. අභිරම්බො හතො අයො ඉසිදන්තො මච්ඡිකාසණ්ඛං, රමණීයං අබ්බාපකවනං, අහං අයසං ඉසිදන්තස්ස උසුසුකං කරිස්සාමි වීර-පිණ්ඩපාන-සෙනාසන ගිලානපථවය-භෙසජ්ජපරිසාරානනි. කල්‍යාණං චුච්චති ගහපතිති.

අථ ඛො විත්තො ගහපති ආයසමතො ඉසිදන්තස්ස භාසිතං අභිනංඤ්ඤා අනුමොදිතා ථෙරෙ භික්ඛු පණ්ණෙන බාදනියෙන භොජනියෙන සහජා සන්තප්පෙසි සම්පවාරෙසි, අථ ඛො ථෙරා භික්ඛු භුක්තාවිතො ඔතිතපක්කපාණිතො උට්ඨායාසනා පකකම්භු,

අථ ඛො ආයසමා ථෙරො ආයසමනං ඉසිදන්තං එතදවොච: සාධු ඛො නං ආවුසො ඉසිදන්ත එසො පඤ්ඤා පටිභාසි, නෙසො පඤ්ඤා මං පටිභාසි. තෙනභාවුසො! ඉසිදන්ත යද අඤ්ඤාදි එවරූපො පඤ්ඤා ආගච්ඡයා නං යෙවෙඤ්ඤා පටිභාසෙය්‍යාති අථ ඛො ආයසමා ඉසිදන්තො සෙනාසනං සංසාමෙතො පනවීරං ආදය මච්ඡිකාසණ්ඛං පකකාමි, යං මච්ඡිකාසණ්ඛං පකකාමි තථා පකකන්තො ව අහොසි, න සුත පටිභාගඤ්ඤිති.

7. 1. 4

මහකසුකතං.

408. එකං සමයං සබ්බෙහුලා ථෙරා භික්ඛු මට්ඨිකාසංඝෙධ චිහරති අබ්බාටකවනෙ, අථ බො විතෙතා ගහපති යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙනුප-සඤ්චි, උපසඤ්චිතො ථෙරෙ භික්ඛු අභිවාදෙත්වා එකමන්තං. නිසීදී, එකමන්තං. නිසිකෙතො බො විතෙතා ගහපති ථෙරෙ භික්ඛු එතදචොචි: අධිවාසෙනතු මෙ හතෙන ථෙරා සවාතනාය ගොකුලෙ හත්තනති, අධිවාසෙසුං බො ථෙරා භික්ඛු තුණ්හිනාවෙන. අථ බො විතෙතා ගහපති ථෙරානං භික්ඛුනං අධිවාසනං චිදිත්වා උට්ඨායාසනා ථෙරෙ භික්ඛු අභිවාදෙත්වා පදකංඝං කත්වා පකකාමී.

අථ බො ථෙරා භික්ඛු තක්ඛා රත්තයා අච්චයෙන පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛවිටරමාදය යෙන විත්තස්ස ගහපතීනො ගොකුලං තෙනුපසඤ්චි, උපසඤ්චිතො පඤ්ඤතෙතො ආයතෙ නිසීදී, අථ බො විතෙතා ගහපති ථෙරෙ භික්ඛු පණිතෙන සංඝිපායාසෙන සහස්වා සත්තපෙසි සමපවාරෙසි, අථබො ථෙරා භික්ඛු භුත්තාවිතො ඔනිත-පක්ඛපාණිනො උට්ඨායාසනා පකකමී, විතෙතාපි බො ගහපති සෙසකං වික්ඛපෙඡ්ඡාති වත්වා ථෙරෙ භික්ඛු පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බති.

තෙන බො පන සමයෙන උණ්හං හොති කුට්ඨිකං¹, තෙ ච ථෙරා භික්ඛු පච්චෙට්ඨිමානෙන මඤ්ඤා කායෙන ගච්ඡන්ති යථා තං සුභො-ජනං භුත්තාවිතො. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා මහකො තස්මිං භික්ඛුසංඝෙ සංඛන්තවකො හොති, අථ බො ආයස්මා මහකො ආයස්මන්තං. ථෙරං එතදචොචි: සාධු ඛට්ඨස්ස හතෙන ථෙරං² යං සීතකො වාතො වායෙය්, අඛහසංචිලාපො³ ච අස්ස, දෙවො ච එකමෙකං චුසායෙය්⁴. සාධු ඛට්ඨස්ස ආවුසො මහක යං සීතකො ච වාතො වායෙය්, අඛහසංචිලාපො ච අස්ස දෙවො ච එකමෙකං චුසායෙය්⁵. අථ බො ආයස්මා මහකො තථාරූපං ඉඤ්ඤාභිසංඛාරං අභිසංඛාරාසි⁶ යථා⁷ සීතකො ච වාතො වායෙය්⁸ අඛහසංචිලාපො ච අස්ස, දෙවො ච එකමෙකං චුසි.

අථ බො විත්තස්ස ගහපතීස්ස⁹ එතදහොසි: යො බො ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ සංඛන්තවකො භික්ඛු, තස්ස¹⁰ එවරූපො ඉඤ්ඤානුභාවොති. අථ බො ආයස්මා මහකො ආරාමං සමපාපුණිත්වා ආයස්මන්තං. ථෙරං එතදචොචි: අලමෙත්තාවතා හතෙන ථෙරාති, අලමෙත්තාවතා ආවුසො මහක, කතමෙත්තාවතා ආවුසො මහක, පුජිතමෙත්තාවතා ආවුසො මහකාති. අථ බො ථෙරා භික්ඛු යථාචිහරං අගමංසු, ආයස්මාපි බො මහකො සකං විහාරං අගමාසි.

1 කුට්ඨිකං - ස්නා, අවධිකරා කිංකිටං. සි 1, 2, කුට්ඨිකං?

2 ථෙරස්ස - ස්නා

3 අඛහසංචිලාපො - සි 1, 2

4 චුසායෙය් - ස්නා

5 අභිසංචිලාපි - මජ්ඣං, ස්නා

6 යථායං - මජ්ඣං ස්නා

7 වාසි - මජ්ඣං

8 ගහපතීනො - මජ්ඣං

9 තස්සායං - මජ්ඣං, ස්නා

අථ ඛො චිත්තො ගහපති යෙනායස්මා මහකො තෙනුපසඬ්ඛමි,
උපසඬ්ඛමිත්වා ආයස්මන්තං මහකං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි.
එකමන්තං නිසිත්තො ඛො චිත්තො ගහපති ආයස්මන්තං මහකං
එතදවොච: සාධු මෙ හතොත අයො මහකො උත්තරිමනුස්සධමො
ඉද්ධිපාවිභාරියං දස්සෙතුති. තෙන හි කං ගහපති ආලිඤ්ඤ උත්තරා-
සඬං පඤ්ඤපෙත්වා තිණ්කලාපං ඔකාසෙහීති. එවමහතොති ඛො
චිත්තො ගහපති ආයස්මන්තො මහකස්ස පටිසපුත්වා ආලිඤ්ඤ උත්තරා-
සඬං පඤ්ඤපෙත්වා තිණ්කලාපං ඔකාසෙසි.

අථ ඛො ආයස්මා මහකො විහාරං පටිසිත්වා සුචිසට්ඨං දත්වා
තථාරූපං ඉද්ධාභිසඬ්ඛාරං අභිසඬ්ඛාසි, යථා තාලජ්ජිග්ගලෙන ව
අග්ගඋත්තරිකාය ව අවචි නිකඛමිත්වා තිණ්කානි ක්කාපෙසි, උත්තරාසඬං
න ක්කාපෙසි. අථ ඛො චිත්තො ගහපති උත්තරාසඬං පඤ්ඤාපෙත්වා
සංචිත්තො ලොමහට්ඨජාතො එකමන්තං අට්ඨාසි. අථ ඛො ආයස්මා
මහකො විහාරා නිකඛමිත්වා චිත්තං ගහපති එතදවොච: “අලමෙත්තා-
වතා ගහපති”ති. අලමෙත්තාවතා හතොත මහක, කතමෙත්තාවතා
හතොත මහක, පුච්ඡමෙත්තාවතා හතොත මහක, අභිරමතු හතොත
අයො මහකො මච්ඡිකාසණ්ඩ, රමණියං අමොටකවනං, අහං
අයාස්ස මහකස්ස උඤ්ඤාකං කරිස්සාමි චිවරං - පිණ්ඩපාන - යෙනායන
ගිලානසාචමය - හෙසජ්ජපරික්ඛාරානන්ති. කල්‍යාණං වුට්ඨිති ගහපතීති.
අථ ඛො ආයස්මා මහකො යෙනායනං සංසාමෙත්වා පත්තචිවරං
ආදය මච්ඡිකාසණ්ඩමො පක්ඛාමි, යං මච්ඡිකාසණ්ඩමො පක්ඛාමි තථා
පක්ඛන්තොව අහොසි. න පුන පච්චාගඤ්ජීති.

7. 1. 5

කාමභූසුත්තං

409. එකං සමයං ආයස්මා කාමභූ මච්ඡිකාසණ්ඩ විහරති
අමොටකවතෙ. අථ ඛො චිත්තො ගහපති යෙනායස්මා කාමභූ
තෙනුපසඬ්ඛමි, උපසඬ්ඛමිත්වා ආයස්මන්තං කාමභූං අභිවාදෙත්වා
එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො චිත්තං ගහපති
ආයස්මා කාමභූ එතදවොච: වුත්තමිදං ගහපති:

නෙලඬො යෙනපච්ඡාදෙ එකාරො වන්තී රථො

අනිසං පස්ස ආයන්තං¹ ජිනනසොතං අබ්බන්තනි.

ඉමාස්ස ඛො ගහපති සඬ්ඛිත්තො භාසිතස්ස කථං වික්ඛාරෙන
අත්ථො දට්ඨකොති? කිනත්ත ඛො එතං හතොත හගවතා භාසිතන්ති?
එවං ගහපතීති, තෙන හි හතොත මුහුත්තං ආගමෙති යාවස්ස අසං-
පෙක්ඛාමිති. අථ ඛො චිත්තො ගහපති මුහුත්තං තුණ්හි හුත්වා
ආයස්මන්තං කාමභූං එතදවොච:

නෙලබ්බොති ඛො භතෙන සීලානලෙනං අධිවචනං, සෙතපච්ඡාදෙ ති ඛො භතෙන විමුක්ඛායා එතං අධිවචනං, එකාරොති ඛො භතෙන සතියා එතං අධිවචනං, වණ්ණිති ඛො භතෙන අභික්කම පටික්කමය්‍යෙතං අධිවචනං, රජොති ඛො භතෙන ඉමසෙසතං වාතු-ලේභාභුතිකාසා කායාසං අධිවචනං. මාතෘපෙත්තකසමහරිස්ස ඔදන-කුමොසුපවයස්ස අතිච්ඡුච්ඡාදන පරිච්ඡේදන හෙදන චිද්ධංසන ධර්මස්ස, රාගො ඛො භතෙන නිසො දෙසො නිසො මොහො නිසො, තෙ බිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො පභීනා උච්ඡින්නමුලා තාලාවක්ඛකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, තස්මා බිණ්ණසවො භික්ඛු අනිසොති චුච්චති. ආයනානති¹ ඛො භතෙන අරහතො එතං අධිවචනං. සොනොති ඛො භතෙන තණ්හාය එතං අධිවචනං, සා බිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො පභීනා උච්ඡින්නමුලා තාලාවක්ඛකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, තස්මා බිණ්ණසවො භික්ඛු ජිනනසොනොති චුච්චති. රාගො ඛො භතෙන ඛන්ධනං, දෙසො ඛන්ධනං, මොහො ඛන්ධනං, තෙ බිණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො පභීනා උච්ඡින්නමුලා තාලාවක්ඛකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මො, තස්මා බිණ්ණසවො භික්ඛු අඛන්ධනොති චුච්චති. ඉති ඛො භතෙන යනං චුත්තං භගවතා;

“නෙලබ්බො සෙතපච්ඡාදෙ එකාරො වණ්ණිති රජො
අනිසං පස්ස ආයනං¹ ජිනනසොතං අඛන්ධනං”නති.

ඉමස්ස ඛවාහං භතො² භගවතා සඤ්ඤානෙත භාසිතස්ස එවං වික්ඛාරෙන අත්ථං ආජානාමීති. ලාභා වත තෙ ගහපති, සුලඤ්ඤානෙත ගහපති, යස්ස තෙ ගමිතරෙ බුද්ධවචනෙ පඤ්ඤවක්ඛු කමිතිති.

7. 1. 6

දුතියකාමහුසුත්තං

410. එතං සමයං ආයස්මා කාමභූ මච්ඡිකාසණෙධි විහරති අමොචක වනෙ. අථ ඛො විතො ගහපති යෙනායස්මා කාමභූ -පෙ- එකමන්තං නිසිද්ධො ඛො විතො ගහපති ආයස්මන්තං කාමභූ එතදවොච : කති නු ඛො භතෙන සඛ්ඛාරාති. තයො ඛො ගහපති සඛ්ඛාරා කායසඛ්ඛාරො වචිසඛ්ඛාරො විතසඛ්ඛාරොති. සාධු භතෙනාති ඛො විතො ගහපති ආයස්මනො කාමභූස්ස භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා ආයස්මන්තං කාමභූ උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි. කතමො පන භතෙන කායසඛ්ඛාරො? කතමො වචි සඛ්ඛාරො? කතමො විතසඛ්ඛාරොති? අස්සාසපස්සාසා ඛො ගහපති කාය-සඛ්ඛාරො. විතක්කච්චාරා වචිසඛ්ඛාරො, සඤ්ඤා ව වෙදනා ව විත-සඛ්ඛාරොති. සාධු භතෙනාති ඛො විතො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි :

1. අප්පතතං - සත්ථං

2. ඉමිසං ඛො භතෙන මජ්ඣං ඉමිසං මොහං - සත්ථං

කසමා පන හතොත අසසාසපසසාසා, කායසඛිඛාරො? කසමා විතකාචිචාරා වචිසඛිඛාරො? කසමා සඤ්ඤා ව වෙදනා ව චිත්තසඛිඛාරොති? අසසාසපසසාසා ඛො ගහපති කාසිකා, එතෙ ධම්මො කාය-පටිබද්ධා, තසමා අසසාසපසසාසා කායසඛිඛාරො. පුබ්බෙ ඛො ගහපති විතකෙකකාචා විචාරෙකාචා පච්ඡා වාචං භිද්දති, තසමා විතකාචිචාරා වචිසඛිඛාරො, සඤ්ඤා ව වෙදනා ව වෙතසිකා, එතෙ ධම්මො චිත්තපටිබද්ධා, කසමා සඤ්ඤා ව වෙදනා ව චිත්තසඛිඛාරොති. සාධු හතොතති ඛො චිත්තො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි:

කථං පන හතොත සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධසමාපත්ති හොතිති? න ඛො ගහපති සඤ්ඤාවෙදයිත නිරොධං සමාපජ්ජන්තස්ස භික්ඛුනො එවං හොති: “අහං සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපජ්ජස්සනති වා අහං සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපජ්ජාමිති වා අහං සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපනෙතා”ති වා¹ ති, අථ බ්බස්ස පුබ්බෙව තථා චිත්තං භාවිතං හොති යං තං තථත්තාය උපනෙතිති. සාධු හතොතති ඛො චිත්තො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි:

සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපජ්ජන්තස්ස පන හතොත භික්ඛුනො කතමෙ ධම්මා පඨමං නිරුජ්ඣනති යදි වා කායසඛිඛාරො යදි වා වචිසඛිඛාරො යදි වා චිත්තසඛිඛාරො? ති. සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපජ්ජන්තස්ස ඛො ගහපති භික්ඛුනො වචිසඛිඛාරො පඨමං නිරුජ්ඣති, තතො කායසඛිඛාරො, තතො චිත්තසඛිඛාරොති. සාධු හතොතති ඛො චිත්තො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි:

යොයං හතොත මනො කාලකතො, යොවායං භික්ඛු සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපනො, ඉමෙසං කිං නානාකරණනා? යොයං ගහපති මනො කාලකතො, තස්ස කායසඛිඛාරො නිරුද්ධො පටිපාසස්සද්ධො, වචිසඛිඛාරො නිරුද්ධො පටිපාසස්සද්ධො චිත්තසඛිඛාරො නිරුද්ධො පටිපාසස්සද්ධො, ආයු පරිකම්මං උපමා වූපසන්තා, ඉන්ද්‍රියානි විපරිහින්නානි² යො ව ඛොයං ගහපති භික්ඛු සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපනො, තස්සපි කායසඛිඛාරො නිරුද්ධො පටිපාසස්සද්ධො, වචිසඛිඛාරො නිරුද්ධො පටිපාසස්සද්ධො, චිත්තසඛිඛාරො නිරුද්ධො පටිපාසස්සද්ධො, ආයු අපරිකම්මං, උපමා අවුපසන්තා, ඉන්ද්‍රියානි විපසන්නානි. යොයං ගහපති, මනො කාලකතො, යොවායං භික්ඛු සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපනො, ඉදං තෙසං නානාකරණනා. සාධු හතොතති ඛො චිත්තො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි:

කථං පන හතොත සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨානං හොතිති. න ඛො ගහපති සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨ-හන්තස්ස භික්ඛුනො එවං හොති: “අහං සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධ-සමාපත්තියා වුට්ඨාසිත්තනති වා අහං සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨාමිති වා අහං සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨිතො වා”ති, අථ බ්බස්ස පුබ්බෙව තථා චිත්තං භාවිතං හොති යං තං තථත්තාය උපනෙතිති. සාධු හතොතති ඛො චිත්තො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි:

1 වානි - ඉති ගච්ඡන්තිති මංඤ්ඤා

2 පරිහින්නානි සි 1,2

සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨගන්තස්ස පන භතොන භික්ඛුනො කතමෙ ධර්මා පටමං උපපජ්ජන්ති යදි වා කායසංඛාරො යදි වා වර්ෂසංඛාරො යදි වා විත්තසංඛාරොති? සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨගන්තස්ස ඛො ගහපති භික්ඛුනො විත්තසංඛාරො පටමං උපපජ්ජති, තතො කායසංඛාරො, තතො වර්ෂසංඛාරොති. සාධු භනෙතති ඛො විතො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුළ්ඨි:

සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨිතං පන භතොන භික්ඛුං කති එස්සා ඵ්ථසතංති? සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨිතං ඛො ගහපති භික්ඛුං තයො එස්සා ඵ්ථසතංති සුඤ්ඤතො එස්සො අනිච්ඡෙතො එස්සො අපඤ්චිතො එස්සොති. සාධු භනෙතති ඛො විතො ගහපති -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුළ්ඨි:

සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨිතස්ස පන භතොන භික්ඛුනො කිං නිනනං විතං හොති කිං පොතං කිං පඛාරන්ති? සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා වුට්ඨිතස්ස ඛො ගහපති භික්ඛුනො විවෙකනින්නං විතං හොති විවෙකපොතං විවෙකපඛාරන්ති. සාධු භනෙතති ඛො විතො ගහපති ආයංචනො කාමභුක්ඛං භාසිතං අභිනංජිත්වා අනුමොදිත්වා ආයංචන්තං කාමභුං උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුළ්ඨි:

සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා පන භතොන කති ධම්මා බහුකාරාති. අද්ධා ඛො තං ගහපති යං පටමං පුළ්ඤ්ඤං තං පච්ඡා පුට්ඨසි, අපි ච ත්ඛාහං ව්‍යාකරිස්සාමි; සඤ්ඤාවේදයිතනිරොධසමාපත්තියා ඛො ගහපති දෙව ධම්මා බහුකාරා සමපො ව විපක්ඛන්තා වාති.

7. 1. 7

ගොදත්තසුත්තං

411. එකං සමයං ආයස්මා ගොදත්තො මට්ඨිකාසංඝෙ චිහරති අමබ්බකවනෙ, අප්ථ ඛො විතො ගහපති යෙනායස්මා ගොදත්තො තෙත්ථපසංඛාරාමි, උපසංඛාරාමිත්වා ආයස්මන්තං ගොදත්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තං ඛො විතං ගහපති ආයස්මා ගොදත්තො එතදවොච:

යා වායං ගහපති අප්පමාණා වෙතොච්චුත්ති, යා ච ආකිංඤ්ඤා වෙතොච්චුත්ති යා ච සුඤ්ඤා වෙතොච්චුත්ති යා ච අනිච්ඡතො වෙතොච්චුත්ති, ඉමෙ ධම්මා නානස්මා නානා ව්‍යඤ්ජනා? උද්භු එකස්මා ව්‍යඤ්ජනමෙව නානස්මා?

1. නානස්මා - සි 1, 2.

2. එකස්මා - සි 1, 2

අත්ථි හතොන පරියායො යං පරියායං ආගමිම ඉමෙ ධම්මා නානත්ථා වෙව නානාව්‍යඤ්ජනා ව, අත්ථි පන හතොන පරියායො යං පරියායං ආගමිම ඉමෙ ධම්මා එකත්ථා ව්‍යඤ්ජනමෙව නානත්තී.

කතමො ව පන හතොන පරියායො යං පරියායං ආගමිම ඉමෙ ධම්මා නානත්ථා වෙව නානාව්‍යඤ්ජනා ව:

ඉධ හතොන භික්ඛු මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති, තථා දුතියං තථා තතියං, තථා චතුත්ථී,¹ ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තනාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහත්තතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේඛන² ඵරිත්ථා විහරති. කරුණාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- චුදිතාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථී, ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තනාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහත්තතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේඛන ඵරිත්ථා විහරති. අයං වුච්චති හතොන අප්පමාණා වෙනොවිමුත්තී.

කතමො ව හතොන ආකිඤ්ඤාභ්‍යවෙතොවිමුත්තී:

ඉධ හතොන භික්ඛු සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ජායතනං සමතික්කමම නත්ථී කිඤ්චිති ආකිඤ්ඤාභ්‍යවෙතො උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං වුච්චති හතොන ආකිඤ්ඤාභ්‍යවෙතොවිමුත්තී.

කතමො ව හතොන සුඤ්ඤාභ්‍යවෙතොවිමුත්තී:

ඉධ හතොන භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛවුලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉතිපට්ඨිසංවිසමති සුඤ්ඤමිදං අත්තෙන වා අත්තනියෙන වා, අයං වුච්චති හතොන සුඤ්ඤාභ්‍යවෙතොවිමුත්තී.

කතමො ව හතොන අනිමිත්තාභ්‍යවෙතොවිමුත්තී:

ඉධ හතොන භික්ඛු සබ්බනිමිත්තානං අමනසිකාරා අනිමිත්තං වෙතො සමාධිං උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං වුච්චති හතොන අනිමිත්තාභ්‍යවෙතොවිමුත්තී. අයං ඛො හතොන පරියායො යං පරියායං ආගමිම ඉමෙ ධම්මා නානත්ථා වෙව නානාව්‍යඤ්ජනා ව.

කතමො ව හතොන පරියායො යං පරියායං ආගමිම ඉමෙ ධම්මා එකත්ථා ව්‍යඤ්ජනමෙව නානා:

රාගො ඛො භනෙන පමාණකරණො දෙසො පමාණකරණො මොහො පමාණකරණො, තෙ ඛිණාසවස්ස භික්ඛුනො පභීනා උච්ඡික්ඛාමුලා තාලාවත්ථකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. යාවතා ඛො භනෙන අපමාණා වෙතොච්චුක්ඛියො අකුප්පා තාසං වෙතොච්චුක්ඛි අග්ගමසබ්බයති. සා ඛො පනාකුප්පා වෙතොච්චුක්ඛි සුඤ්ඤා රාගෙන සුඤ්ඤා දෙසෙන සුඤ්ඤා මොහෙන. රාගො ඛො භනෙන කිඤ්ඤානං දෙසො කිඤ්ඤානං මොහො කිඤ්ඤානං, තෙ ඛිණාසවස්ස භික්ඛුනො පභීනා උච්ඡික්ඛාමුලා තාලාවත්ථකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. යාවතා ඛො භනෙන ආකිඤ්ඤා වෙතොච්චුක්ඛියො අකුප්පා තාසං වෙතොච්චුක්ඛි අග්ගමසබ්බයති; සා ඛො පනාකුප්පා වෙතොච්චුක්ඛි සුඤ්ඤා රාගෙන සුඤ්ඤා දෙසෙන සුඤ්ඤා මොහෙන.

රාගො ඛො භනෙන නිමික්ඛකරණො දෙසො නිමික්ඛකරණො මොහො නිමික්ඛකරණො, තෙ ඛිණාසවස්ස භික්ඛුනො පභීනා උච්ඡික්ඛාමුලා තාලාවත්ථකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධම්මො. යාවතා ඛො භනෙන අනිමික්ඛා වෙතොච්චුක්ඛියො අකුප්පා තාසං වෙතොච්චුක්ඛි අග්ගමසබ්බයති; සා ඛො පනාකුප්පා වෙතොච්චුක්ඛි සුඤ්ඤා රාගෙන සුඤ්ඤා දෙසෙන සුඤ්ඤා මොහෙන. අයං ඛො භනෙන පරියායො යං පරියායං ආගච්ඡෙ ඉමෙ ධම්මො එකත්වා ව්‍යඤ්ඤානමෙව නානත්ති. ලාභා තෙ ගහපති සුලභදානෙන ගහපති යස්ස තෙ ගම්භීරෙ බුද්ධච්චනෙ පඤ්ඤාචක්ඛු කමතිති.

7. 1. 8

නිගණ්ඨසුත්තං

තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණ්ඨො නාතපුත්තො¹ මච්ඡිකාසණ්ඩං අනුප්පන්නො භොති චහනියා නිගණ්ඨපරිසාය සද්ධිං, අරෙස්සාසි ඛො විතොනා ගහපති නිගණ්ඨො කිර නාතපුත්තො මච්ඡිකාසණ්ඩං අනුප්පන්නො චහනියා නිගණ්ඨපරිසාය සද්ධිනම්. අථ ඛො විතොනා ගහපති සම්භුලෙහි උපාසකෙහි සද්ධිං යෙන නිගණ්ඨො නාතපුත්තො තෙත්ථපසඤ්ඡි, උපසඤ්ඡිත්වා නිගණ්ඨෙන නාතපුත්තෙන සද්ධිං සමමොදි සමමොදනියං කරං සාරාණියං විති සාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීක්ඛං ඛො වික්ඛං ගහපති. නිගණ්ඨො නාතපුත්තො එතදවොච: සද්දහසි ත්වං ගහපති සමමණ්ඨෙ ගොතමස්ස අත්ථි අවිතකෙකා අවිචාරො සමාධි, අත්ථි විතකක චිචාරානං නිරොධොති.

¹ නාට පුත්තො - මර්සං.

න ඛවාහං එත්ථ හතොත හගවතො සද්ධාය ගවජාමි : අත්ථි අවිතසෙකා අභිචාරො සමාධි, අත්ථි විතකකච්චාරානං නිරොධොති. එවං වුතෙත නිගණ්ඨො නාතපුතො සකං පරිසං උලෙලාකෙත්ථා¹ එතදවොච : ඉදං හවතොතා පස්සන්තා යාවඋජුකො² වායං විතොත ගහපති, යාව අසයො වායං විතොත ගහපති, යාව අමායාචී වායං විතොත ගහපති, වාතං වා සො ජාලෙන බාධෙතඛං මඤ්ඤායායො විතකකච්චාරෙ නිරොධෙතඛං මඤ්ඤායාය, සකමුඤ්ඤිතා වා සො ගඛායාය සොතං ආචාරෙතඛං මඤ්ඤායායාති. යො විතකකච්චාරෙ නිරොධෙතඛං මඤ්ඤායායාති.

තං කිම්මඤ්ඤාසි හතොත කතමං නු ඛො පඤ්ඤතරං ඤාණං වා සද්ධා වාති. සද්ධාය ඛො ගහපති ඤාණං යෙව පඤ්ඤතරං.

අහං ඛො හතොත යාවදෙව ආකඛාමි විචිත්තෙව කාමෙහි විචිත්ත අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සභිචාරං විචෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, අහං ඛො හතොත යාවදෙව ආකඛාමි විතකකච්චාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, අහං ඛො හතොත යාවදෙව ආකඛාමි පීතියා ව විරාගා -පෙ- තතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, අහං ඛො හතොත යාවදෙව ආකඛාමි සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුඛෙඛං යොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙකඛාසනිපාරිසුද්ධිං වතුසං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. න සො ඛවාහං හතොත එවං ජාතතොතා එවං පස්සතොතා කස්ස අඤ්ඤාස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සද්ධාය ගම්හංගාමි “අත්ථි අවිතසෙකා අභිචාරො සමාධි අත්ථි විතකකච්චාරානං නිරොධො”ති.

එවං වුතෙත නිගණ්ඨො නාතපුතො සකං පරිසං උලෙලාකෙත්ථා එතදවොච : ඉදං හවතොතා පස්සන්තා : යාව අනුජුකො³ වායං විතොත ගහපති, යාව සයො වායං විතොත ගහපති, යාව මායාචී වායං විතොත ගහපති, ඉදනෙව⁴ ඛො තෙ මයං හතොත භාසිතං එවං ආජානාම : “ඉදං හවතොතා පස්සන්තා යාව උජුකො වායං විතොත ගහපති, යාව අසයො වායං විතොත ගහපති, යාව අමායාචී වායං විතොත ගහපති, ඉදනෙව ව පන තෙ මයං හතොත භාසිතං එවං ආජානාම : “ඉදං හවතොතා පස්සන්තා, යාව අනුජුකො වායං විතොත ගහපති, යාව සයො වායං විතොත ගහපති, යාව මායාචී වායං විතොත ගහපති”ති. සචෙ තෙ හතොත පුරිමං සච්චං පඤ්ඤිමං තෙ මිච්ඡා, සචෙ පන තෙ හතොත පඤ්ඤිමං සච්චං පුරිමං තෙ මිච්ඡා.

1 අලෙලාකෙත්ථා පි 1, 2, සා

2 යාවජුකො පි 1.

3 අනුජුකො - මජ්ඣ.

4 ඉදනෙව ව පන - සා

ඉමෙ ඛො පන හතොත දස සහධමේකා පඤ්ඤා ආගච්ඡති,
 යද තෙසං අත්ථං ආජානෙය්‍යාසි අප්ථං පටිහරෙය්‍යාසි සද්ධිං නිගණ්ඨ
 පරිසාය, 'එකො පඤ්ඤා එකො උද්දෙසො එකං වෙය්‍යාකරණං
 දෙව පඤ්ඤා දෙව උද්දෙසා දෙව වෙය්‍යාකරණානි, තයො පඤ්ඤා
 තයො උද්දෙසා තිණි වෙය්‍යාකරණානි, චත්තාරො පඤ්ඤා චත්තාරො
 උද්දෙසා චත්තාරි වෙය්‍යාකරණානි, පඤ්ඤා පඤ්ඤා පඤ්ඤා උද්දෙසා
 පඤ්ඤා වෙය්‍යාකරණානි, ඡ පඤ්ඤා ඡ උද්දෙසා ඡ වෙය්‍යාකරණානි,
 සත්ත පඤ්ඤා සත්ත උද්දෙසා සත්ත වෙය්‍යාකරණානි, අට්ඨ පඤ්ඤා
 අට්ඨ උද්දෙසා අට්ඨ වෙය්‍යාකරණානි, නව පඤ්ඤා නව උද්දෙසා නව
 වෙය්‍යාකරණානි, දස පඤ්ඤා දස උද්දෙසා දස වෙය්‍යාකරණානි'ති.
 අප්ථං ඛො විතො ගහපති නිගණ්ඨං නාතපුරුෂං ඉමෙ දස
 සහධමේකෙ පඤ්ඤා ආපුරුඡ්ඤා උට්ඨායාසනා පකාමීති.

7. 1. 9

අවෙලසුතතං

413. තෙන ඛො පන සමයෙන අවෙලො කසසපො මච්ඡිකා-
 සණ්ඨං අනුප්පන්නො හොති, විතකස ගහපතිනො පුරාණගිහී
 සහායකො. අසෙසාසි ඛො විතො ගහපති අවෙලො කිර කසසපො
 මච්ඡිකාසණ්ඨං අනුප්පන්නො අලිහාකං පුරාණගිහීසහායොති. අප්ථං
 ඛො විතගහපති යෙන අවෙලො කසසපො තෙනුපසඤ්ඤාමි, උප-
 සඤ්ඤාමි අවෙලෙන කසසපෙන සද්ධිං සලොද්ධිං, සලොද්ධියං
 කප්ථං සාරාණියං විතිසාරෙත්වා එකමනං නිසීදි, එකමනං නිසින්නො
 ඛො විතො ගහපති අවෙලං කසසපං එතදවොච: කිව්විරං
 පබ්බජිතොසි¹ හතොත කසසපාති? තිංස මත්තාති ඛො මෙ ගහපති
 වසසාති පබ්බජිතසසාති. ඉමෙහි පන තෙ හතොත තිංස මත්තෙහි
 වසෙහි අත්ථි කොච්ඡි උත්තරිමත්තසසධමො² අලමරියඤ්ඤාදසසන
 විසෙසො අධිගතො ඵාසුචිහාරොති? ඉමෙහි ඛො මෙ ගහපති
 තිංස මත්තෙහි වසෙහි³ නත්ථි කොච්ඡි උත්තරිමත්තසසධමො අලමරිය-
 ඤ්ඤාදසසනවිසෙසො අධිගතො ඵාසුචිහාරො, අඤ්ඤා නන්තෙය්‍යා ව
 මුණේඛය්‍යා ව පාවලනිපෙථාටනාය⁴ වාති.

එවං වුත්තෙ විතො ගහපති අවෙලං කසසපං එතදවොච:
 අච්ඡරියං වන හො අධුතං වන හො ධම්මෙසස ස්වාසානනා යත්ත
 නාම තිංසමත්තෙහි වසෙහි න කොච්ඡි උත්තරිමත්තසසධමො
 අලමරියඤ්ඤාදසසනවිසෙසො අධිගතො⁵ හවිසසති⁶ ඵාසුචිහාරො
 අඤ්ඤා නන්තෙය්‍යා ව මුණේඛය්‍යා ව පාවලනිපෙථාටනාය වාති.

1 පබ්බජිතසස - මජ්ඣ.

2 උත්තරිමත්තසස ධම්මො - සා.

3 වසෙහි පබ්බජිතසස - මජ්ඣ.

4 වාළි නිපෙථාටනාය - අට්ඨකාර, පාවාතු පි 1, 2 වාළිනිපෙථාටනාය - සා.

5 අධිගතො - පි, 1, 2, 3

6 අභවිසස - මජ්ඣ.

තුයාං පන ගහපති කීව විරං උපාසකඤ්ඤාං උපගතස්සාති? මයාමධි
බො හතොති නිස මනනාති වාඤ්ඤාති. උපාසකඤ්ඤාං උපගතස්සාති.
ඉමෙහි බො පන තෙ ගහපති, නිසමනෙහි වස්සෙති අතරී
කොවි උත්තරිමනුස්සධිමො අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසො අධිගතො
ඵාසුචිභාරොති? කිං හි නො සියා හතොති අහං හි හතොති
යාවදෙව ආකඤ්ඤාමි විචිතොව කාමෙහි විචිතො අකුසලෙහි ධම්මෙහි
සවිතකකං සච්චාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරාමි. අහං හි හතොති යාවදෙව ආකඤ්ඤාමි. විතකකච්චාරානං
වූපසමා -පෙ- දුතියං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. අහං හි හතොති,
යාවදෙව ආකඤ්ඤාමි පිතියා ව විරාගා -පෙ- තතියං ඤානං
උපසම්පජ්ජ විහරාමි අහං හි හතොති යාවදෙව ආකඤ්ඤාමි සුඛස්ස ව
පහානා -පෙ- වතුඤ්ඤාං ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි. සචෙ බො
පනාහං හතොති හගවතො¹ පඨමතරං කාලං කරෙය්‍යං අනවජරියං
බො පනෙතං යං මං හගවා එවං ව්‍යාකරෙය්‍යා: නතරීතං සංයො-
ජනං යෙන සංයොජනෙන සංඤ්ඤානො විනො ගහපති පුන
ඉමං ලොකං ආගට්ඨෙය්‍යාති.

එවං වුත්තෙ අවෙලො කස්සපො විතං ගහපතිං එතදවොච :
අවජරියං වන හො අබ්බතං වන හො ධම්මස්ස ස්වාසඤ්ඤානා, යත්‍ර
හි නාම ගිහී ඔද්‍යානවසනා² එවරුපං උත්තරිමනුස්සධිමො අලමරිය
ඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං අධිගමීස්සනාති³ ඵාසුචිභාරං, ලභෙය්‍යාහං
ගහපති ඉමස්මිං ධම්මචිතයෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පදෙති.

අථ බො විනො ගහපති අවෙලං කස්සපං ආද්‍ය යෙන ථෙරා
හිකඬු තෙත්‍රපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිත්වා ථෙරෙ හිකඬු එතදවොච:
අයං හතොති අවෙලො කස්සපො අමහාකං පුරාණගිහීසභායො,
ඉමං ථෙරා පබ්බාජෙත්තු උපසම්පාදෙත්තු අහමස්ස උඤ්ඤා කකං
කරිස්සාමි විවරපිණ්ඩපානසෙනාසනගිලානපඤ්ඤාසපරිසාරානකති.

අලඤ්ඤා බො අවෙලො කස්සපො ඉමස්මිං ධම්මචිතයෙ පබ්බජ්ජං
අලඤ්ඤා උපසම්පදං අවිරුපසම්පදෙතො ව පනායස්මා කස්සපො එකො
වූපකට්ඨො අපමනෙතො ආනාපි පතිතෙතො විහරෙතො න වීරස්සෙව
යස්සස්මාය කුලපුත්තො සමච්චෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජනාති,
තදනුක්කරියං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා
සඤ්ඤාමා උපසම්පජ්ජ විහාසී, ඛේණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං,
කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තොයාති අභිඤ්ඤාසී, අඤ්ඤාතො ව
පනායස්මා කස්සපො අරහතං අහොසීති.

1. හගවතා - යාහා

2. ඔද්‍යානවසනා - මිජ්ඣං, සාහා

3. අධිගමීස්සනා - මිජ්ඣං, සාහා

7. 1. 10

ගිලානසුත්තං

414. තෙන ඛො පන සමයෙන විතො ගහපති ආබාධිකො හොති දුක්ඛිතො බාළාගිලානො. අථ ඛො සම්මහුලා ආරාමදෙවතා වනදෙවතා රුක්ඛදෙවතා ඔසධි තිණ වනයානිසු¹ අධිවජා දෙවතා සඛානම සමාගමි විතං ගහපති. එතදවොචුං: පණ්ඩෙහි ගහපති අනාගතමඤ්ඤානං රාජා අස්සං වක්ඛවතති. එවං චුතො විතො ගහපති තා ආරාමදෙවතා වනදෙවතා රුක්ඛදෙවතා ඔසධි තිණ වනයානිසු අධිවජා දෙවතා එතදවොච: ‘තමි අනිච්චං, තමි අද්ධුචං තමි පභාය ගමනියනි²’. එවං චුතො විතස්ස ගහපතීනො මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා විතං ගහපති. එතදවොචුං: ‘සතිං අයාපුත්ත උපට්ඨපෙහි මා විප්පලපි³ති’

කිත්තාහං⁴ වදමි යං මං තුමෙහ එවං වදෙථ: ‘සතිං අයාපුත්ත උපට්ඨපෙහි මා විප්පලපි³ති. එවං ඛො තං අයාපුත්ත වදෙසි: ‘තමි අනිච්චං තමි අද්ධුචං තමි පභාය ගමනියනි. තථා හි පන මං ආරාමදෙවතා වනදෙවතා රුක්ඛදෙවතා ඔසධි තිණ වනයානිසු අධිවජා දෙවතා එවමාහංසු: ‘පණ්ඩෙහි ගහපති අනාගතමඤ්ඤානං රාජා අස්සං වක්ඛවතති. තාසාහං එවං වදමි: තමි අනිච්චං තමි අද්ධුචං තමි පභාය ගමනියනි. කිතො⁴ අයාපුත්ත ආරාමදෙවතා වනදෙවතා රුක්ඛදෙවතා ඔසධි තිණ වනයානිසු අධිවජා දෙවතා අසුචසං සමුසස්සමානා එවමාහංසු: පණ්ඩෙහි ගහපති අනාගතමඤ්ඤානං රාජා අස්සං වක්ඛවතති.

තාසං ඛො ආරාමදෙවතානං වනදෙවතානං රුක්ඛදෙවතානං ඔසධි තිණ වනයානිසු අධිවජානං දෙවතානං එවං හොති: අයං ඛො විතො ගහපති සීලවා කල්‍යාණධර්මො, සචෙ පණ්ඩිතස්සති අනාගතමඤ්ඤානං රාජා අස්සං වක්ඛවතති,⁵ ඉජ්ඣස්සති සීලවතො වෙතොපණ්ඩි, විසුඤ්ඤානා සීලස්ස, ධම්මකො ධර්මරාජා ධම්මකං බලිං⁶ අනුපදාස්සති⁷. ඉමං⁸ ඛො ආරාමදෙවතා වනදෙවතා රුක්ඛදෙවතා ඔසධිතිණවනයානිසු අධිවජා දෙවතා අසුචසං සමුසස්සමානා එවමාහංසු: ‘පණ්ඩෙහි ගහපති අනාගතමඤ්ඤානං රාජා අස්සං වක්ඛවතති, තාසාහං එවං වදමි: ‘තමි අනිච්චං තමි අද්ධුචං තමි පභාය ගමනියනි.

1 වනයානිසු - මජ්ඣං.

2 විප්පලපි - සා.

3 කිත්තාහං - පි 1, 2

4 කිම්පනා - සා., මජ්ඣං,

5 තස්ස ඛො අයං - මජ්ඣං, සා.,

6 ඵල - මජ්ඣං, බලං - සා.

7 අනුපදාස්සති - මජ්ඣං.

8 ඉමා ඛො තා - සා.,

තෙන හි අයාපුත්ත අමෙහපි ඔවදෙහිති.¹ තස්මාතිහ වො එවං සිකන්තිබ්බං: බුද්ධො අවෙච්චසාසාදෙන සමන්තාගතා හවිස්සාම, ඉතිපි සො හගවා අරහං සඤ්චා සලබ්බද්ධො විජ්ජාවරණසමථනෙතා සුගතො ලොකච්ඡදා අනුත්තරො පුරිසදඤ්චසාරථී සත්ථා දෙවමනුසස්සානං බුද්ධො හගවාති. ධම්මො අවෙච්චසාසාදෙන සමන්තාගතා හවිස්සාම: සවාසබ්බානො හගවතා ධම්මො සන්ධිධිකො අකාලිකො එහිපසස්සිකො ඔපනධිකො පච්චිත්තං වෙදිතඤ්ඤො විඤ්ඤාහිති. සඤ්ඤා අවෙච්චසාසාදෙන සමන්තාගතා හවිස්සාම: සුපටිපන්නො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, උජුපටිපන්නො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, ඤායපටිපන්නො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, සාමීපිපටිපන්නො හගවතො සාවකසඤ්ඤා, යදිදං චත්තාරි පුරිසසුගාති අට්ඨපුරිසපුග්ගලා එස හගවතො සාවකසඤ්ඤා ආහුනෙය්‍යා පාහුනෙය්‍යා දක්ඛිණෙය්‍යා අඤ්ඤාලිකරණිකො අනුත්තරං පුඤ්ඤාකෙඛිත්තං ලොකස්සාති. යං ඛො පන කිඤ්චි කුලෙ දෙය්‍යධම්මං සබ්බන්තං අප්පට්ඨිහන්තං හවිස්සති සිලවරෙතහි කල්‍යාණධම්මෙහිති. එවං හි වො සිකන්තිබ්බන්තං.

අථ ඛො විතො ගහපති මිත්තාමචෙව ඤාතිසාලොහිතෙ බුද්ධො ච ධම්මො ච සඤ්ඤා ච පසාදෙ වාගෙ වා² සමාදපෙත්වා කාලමකාසීති

විතතවග්ගො පඨමො.

කත්තුද්දන්තං:

සංයොජනං දො ඉසිදන්තා මහකො කාමභූමි ව
ගොදන්තො ව ත්‍රිගණේයා ව අවෙලෙන ගිලානන්ති.

විතතසංයුක්තං සමන්තං.

1. ඔවදෙහිති - ස්වා, මජ්ඣ.

2. සඤ්ඤා ච වාගෙ ච - මජ්ඣ, ස්වා.

8. ගාමණීසංයුතතං.

8. ගාමණීවග්ගො

8. 1. 1

වණ්ඩගාමණීසුත්තං.

415. එකං සමයං භගවා සාවක්ඛියං විහරති ජෙනවනෙ අනාථ පිණ්ඩකසස ආරාමෙ. අථ ඛො වණ්ණෙඛා ගාමණී යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිකොතා ඛො වණ්ණෙඛා ගාමණී භගවන්තං එතදවොච: කො නු ඛො භන්තෙහ හෙතු කො පච්චයො යෙන මිඨෙකච්චො වණ්ණෙඛා¹තෙව සඬිං ගව්ජති, කො පන භන්තෙහ හෙතු කො පච්චයො යෙන මිඨෙකච්චො සොරතො² තෙව සඬිං ගව්ජතිති.

ඉධ ගාමණී එකවච්ඡස් රාගො අපභීතො හොති, රාගස්ස අපභීතන්තා පරෙ කොපෙතති, පරෙහි කොපියමානො කොපං පාතුකරොති, සො වණ්ණෙඛාතෙව සඬිං ගව්ජති, දෙසො අපභීතො හොති, දෙසස්ස අපභීතන්තා පරෙ කොපෙතති, පරෙහි කොපියමානො කොපං පාතුකරොති, සො වණ්ණෙඛාතෙව සඬිං ගව්ජති, මොහො අපභීතො හොති, මොහස්ස අපභීතන්තා පරෙ කොපෙතති, පරෙහි කොපියමානො කොපං පාතුකරොති, සො වණ්ණෙඛාතෙව සඬිං ගව්ජති. අයං ඛො ගාමණී හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිඨෙකච්චො වණ්ණෙඛාතෙව සඬිං ගව්ජති.

ඉධ පන ගාමණී එකවච්ඡස් රාගො පභීතො හොති, රාගස්ස පභීතන්තා පරෙ න කොපෙතති, පරෙහි කොපියමානො කොපං න පාතුකරොති, සො සොරතොතෙව සඬිං ගව්ජති, දෙසො පභීතො හොති, දෙසස්ස පභීතන්තා පරෙ න කොපෙතති, පරෙහි කොපියමානො කොපං න පාතුකරොති, සො සොරතොතෙව සඬිං ගව්ජති. මොහො පභීතො හොති, මොහස්ස පභීතන්තා පරෙ න කොපෙතති, පරෙහි කොපියමානො කොපං න පාතුකරොති, සො සොරතොතෙව සඬිං ගව්ජති. අයං ඛො ගාමණී හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිඨෙකච්චො සොරතොතෙව සඬිං ගව්ජතිති.

1. වණ්ණෙඛා වණ්ණෙඛා තෙව - මිජසං, වණ්ණෙඛා වණ්ණෙඛා තෙව - සත්ථා

2. සොරතො සොරතො තෙව - මිජසං, සොරතො සොරතො තෙව - සත්ථා, සුරතො තෙව - සි 1,2

එවං වුතෙත චණ්ණො ගාමණී හගවන්තං එතදවොච: අභික්කන්තං හන්තෙත අභික්කන්තං හන්තෙත, සෙය්‍යථාපි හන්තෙත නික්කන්තං වා උක්කන්තෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුළුභස්ස වා මග්ගං ආවිකේශ්‍යා අත්තිකාරෙ වා තෙල පජ්ජානං ධාරෙය්‍ය චක්ඛමන්තො රූපානි දක්ඛිතනීති, එවමෙවං හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො, එසාහං හන්තෙත හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මෙකං භික්ඛුසංඝකං, උපාසකං මං හගවා ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙනං සරණං ගතන්ති.

8. 1. 2

තාලපුටසුත්තං

416. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤ නිවාපෙ. අථ ඛො තාලපුටො¹ නටගාමණී යෙන හගවා තෙත්‍රප-සංඛ්‍යාමි. උපසංඛ්‍යාමිතො හගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිකොතො ඛො තාලපුටො නටගාමණී හගවන්තං එතද-වොච: සුතං මෙන හන්තෙත පුබ්බකානං ආචරියපාචරියානං නටානං භාසමානානං යො සො නටො රඬගමරේඤ්ඤ සමජ්ජමරේඤ්ඤ සච්චා ලිකෙන ජනං භාසෙති රමෙති, යො කායස්ස හෙද පරමමරණා පභාසානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ හගවා කිමාහාති.

අලං ගාමණී තිට්ඨතෙතං, මා මං එතං පුට්ඨිති. දුතියස්මි ඛො තාලපුටො නටගාමණී හගවන්තං එතදවොච: සුතං මෙන හන්තෙත පුබ්බකානං ආචරියපාචරියානං නටානං භාසමානානං යො සො නටො රඬගමරේඤ්ඤ සමජ්ජමරේඤ්ඤ සච්චාලිකෙන ජනං භාසෙති රමෙති, යො කායස්ස හෙද පරමමරණා පභාසානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති ති ඉධ හගවා කිමාහාති. අලං ගාමණී තිට්ඨතෙතං මා මං එතං පුට්ඨිති. තතියස්මි ඛො තාලපුටො නටගාමණී හගවන්තං එතදවොච, සුතං මෙන හන්තෙත පුබ්බකානං ආචරියපාචරියානං නටානං භාසමානානං යො සො නටො රඬගමරේඤ්ඤ සමජ්ජමරේඤ්ඤ සච්චාලිකෙන ජනං භාසෙති රමෙති, යො කායස්ස හෙද පරමමරණා පභාසානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ හගවා කිමාහාති.

1. තාලපුකො ස්‍යා, අවිකප්ථා

2. පුට්ඨානි පි 1

අද්ධා ඛො න්‍යාහං ගාමණී, න ලභාමි¹ “අලං ගාමණී තිට්ඨතෙනං මා මං එතං පුද්දි”ති. අපිච්ච න්‍යාහං ව්‍යාකරිත්‍යාමි. පුබ්බ ඛො ගාමණී, සත්තා අවිතරාගා රාගඛන්ධනඛද්ධා,² තෙසං නට්ඨො රඛගමඤ්ඤ සමජ්ජමඤ්ඤ යෙ ධම්මො රජනීයා තෙ උපසංහරති භියෙය්‍යා සරාගාය³. පුබ්බ ඛො ගාමණී සත්තා අවිතරෙය්‍යා දෙසාඛන්ධනඛද්ධා, තෙසං නට්ඨො රඛගමඤ්ඤ සමජ්ජමඤ්ඤ යෙ ධම්මො දොසනීයා තෙ උපසංහරති භියෙය්‍යා සදෙය්‍යාය⁴. පුබ්බ ඛො ගාමණී, සත්තා අවිතමොහා මොහඛන්ධනඛද්ධා, තෙසං නට්ඨො රඛගමඤ්ඤ සමජ්ජමඤ්ඤ යෙ ධම්මො මොහනීයා තෙ උපසංහරති භියෙය්‍යා සමොහාය⁵. සො අත්තනා මනෙතා පමනෙතා පරෙ මදෙත්වා පමාදෙත්වා කායස්ස හෙද පරච්චරණා පභාසො නාම තිරයො තත්ත්වප්පජ්ජති⁶.

සථෙ ඛො පනස්ස එවං දිට්ඨි හොති “යො සො නට්ඨො රඛගමඤ්ඤ සමජ්ජමඤ්ඤ සථවාලිකෙන ජනං භාසෙති රමෙති, සො කායස්ස හෙද පරච්චරණා පභාසානං දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උප්පජ්ජති”ති සාස්ස හොති මිච්ඡා දිට්ඨි, මිච්ඡා දිට්ඨිකස්ස ඛො පනාහං ගාමණී පුරිසපුග්ගලස්ස දවින්නං ගතීනං අඤ්ඤතරං ගතිං වදමි තිරයං වා තිරච්ඡානගොතිං වාති.

එවං වුත්තෙ තාලපුට්ඨො නටගාමණී පරොදි, අසසුති පවත්තෙසි. “එතං ඛො න්‍යාහං ගාමණී තාලස්සං, අලං ගාමණී තිට්ඨතෙනං මා මං එතං පුද්දි”ති.

න්‍යාහං හන්තෙ එතං රොදමි, යං මං හගවා එවමාහ, අපිච්චාහං හන්තෙ පුබ්බකෙහි ආවරියපාවරියෙහි නටෙහි දීඝරත්තං නිකතො වඤ්චිතො පරද්ධො¹: “යො සො නට්ඨො රඛගමඤ්ඤ සමජ්ජමඤ්ඤ සථවාලිකෙන ජනං භාසෙති රමෙති, සො කායස්ස හෙද පරච්චරණා පභාසානං දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උප්පජ්ජති”ති.

අභික්කන්තං හන්තෙ, අභික්කන්තං හන්තෙ, සෙය්‍යථාපි හන්තෙ නිකකුප්පිතං වා උකකුප්පය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුළුභස්ස වා මග්ගං ආවිකේශය්‍ය, අක්කිකාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය වකඛුමන්තො රූපානි දකඛිනතීති. එවමෙවං හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිදො. එසාහං හන්තෙ හගවන්තං සරණං ගම්‍යාමි ධම්මඤ්ඤ භික්ඛුසඤ්ඤඤ, ලභෙය්‍යාහං හන්තෙ හගවතො සනතිකෙ පබ්බජ්ජං ලභෙය්‍යං උපසම්පදෙත්ති. අලස්ස ඛො තාලපුට්ඨො නටගාමණී හගවතො සනතිකෙ පබ්බජ්ජං, අලප්පපසම්පදං, අවිරූපඤ්ඤානෙය්‍ය ව පනායස්මා තාලපුට්ඨො එකො වූපකට්ඨො අපමන්තො ආකාපි පභිතන්තො විහරන්තො -පෙ- අඤ්ඤතරො ව පනායස්මා තාලපුට්ඨො අරහතං අහොසීති.

1. තාලස්සං - ස්‍යා, PTS

2. ඛන්ධා - ස්‍යා.

3. භියෙය්‍යාසොමකකාය - මජ්ඣ.

4. තස්ස උප්පජ්ජති - මජ්ඣ., ස්‍යා.

5. පලදෙධා - මජ්ඣ., ස්‍යා.

8. 1. 3

යොධාජීවසුත්තං

417. අථ ඛො යොධාජීවො ගාමණී යෙන භගවා තෙනුප-
 ඤායමී -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො යොධාජීවො ගාමණී
 භගවන්තං එතදවොච: සුතං මෙනං භතොන පුබ්බකානං ආචරිය
 පාචරියානං යොධාජීවානං භාසමානානං යො සො යොධාජීවො
 සඬායමෙ උඤ්ඤානි වායමති, තමෙනං උඤ්ඤානං වායමන්තං පරෙ
 භතන්ති පරියාපාදෙනි, සො කායඤ්ඤානං පරමමරණං සරඤ්ඤානං¹
 දෙවානං සභව්‍යං උපපජ්ජති, ඉධ භගවා කිමාභාති.

අලං ගාමණී, තිඨානෙතං, මා මං එතං පුට්ඨිති. දුතියස්මි ඛො
 -පෙ- තතියස්මි ඛො යොධාජීවො ගාමණී භගවන්තං එතදවොච: සුතං
 මෙනං භතොන පුබ්බකානං ආචරියපාචරියානං යොධාජීවානං භාසමානානං
 “යො සො යොධාජීවො සඬායමෙ උඤ්ඤානි වායමති, තමෙනං උඤ්ඤානං
 වායමන්තං පරෙ භතන්ති පරියාපාදෙනි, සො කායඤ්ඤානං පරමමරණං
 සරඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යං උපපජ්ජති. ඉධ භගවා කිමාභාති.

අද්ධා ඛො ත්‍යාහං ගාමණී න ලභාමී: අලං ගාමණී, තිඨා-
 නෙතං, මා මං එතං පුට්ඨිති. අපි ච ත්‍යාහං ව්‍යාකරිත්ථාමී යො
 සො ගාමණී යොධාජීවො සඬායමෙ උඤ්ඤානි වායමති, තස්ස තං
 විතතං පුබ්බ භීතං² දුක්ඛං දුප්පණිභීතං: “ඉමෙ සත්තා භඤ්ඤානතු වා
 ඛෙදානතු වා උච්ඡිදානතු වා විනාශානතු වා මා වා අභෙසුං ඉති
 වාති, තමෙනං උඤ්ඤානං වායමන්තං පරෙ භතන්ති පරියාපාදෙනි,
 සො කායඤ්ඤානං පරමමරණං සරඤ්ඤානං නාම නිරයො තද්ධාපජ්ජති.
 සචෙ ඛො පනාහං එවං දිට්ඨි භොති: “යො සො යොධාජීවො
 සඬායමෙ උඤ්ඤානි වායමති, තමෙනං උඤ්ඤානං වායමන්තං පරෙ
 භතන්ති පරියාපාදෙනි, සො කායඤ්ඤානං පරමමරණං සරඤ්ඤානං
 දෙවානං සභව්‍යං උපපජ්ජති”ති, සාත්ථව්‍ය භොති ඡීවජාදිට්ඨි, මිච්ඡාදිට්ඨි-
 කස්ස ඛො පනාහං ගාමණී පුරිසපුග්ගලස්ස දවිතං ගතීතං අඤ්ඤාතරං
 ගතිං වදාමි නිරයං වා තිරව්‍යානයොතිං වාති.

1. සරඤ්ඤානං—සත්‍ය, පරඤ්ඤානං—මිත්‍ය.

2. ගභීකං — මිත්‍ය.

එවං වුතෙන යොධාජීවො ගාමණී පරොදී, අසසුති පවතෙනසි.
 “එතං ඛො න්‍යාහං ගාමණී නාලක්ඛං, අලං ගාමණී, තිට්ඨකෙනං,
 මා මං එතං පුච්ඡි”ති.

නාහං හතෙන එතං රොදුමි යං මං හගවා එවමාහ, අපිවාහං
 හතෙන පුබ්බකෙහි ආවරියපාවරියෙහි යොධාජීවෙහි දීඝරතං නිකතො
 වඤ්ඤානො පරඤ්ඤා, “යො සො යොධාජීවො සඬහාමෙ උසස්හති
 වායමති, තමෙන උසස්හතං වායමතං පරෙ හතනාති පරියාපාදෙනාති,
 සො කායස්ස හෙද පරච්චරණා සරඤ්ඤිතානං දෙවානං සහව්‍යනං
 උපපජ්ජති”ති.

අභික්ඛන්තං හතෙන අභික්ඛන්තං හතෙන -පෙ- අජ්ජනග්ගෙන
 පාණ්‍යපෙනං සරණං ගතනති.

8. 1. 4

හත්ථාරොහසුත්තං

418. අථ ඛො හත්ථාරොහො¹ ගාමණී යෙන හගවා තෙනුප-
 සංඛාමි -පෙ- අජ්ජනග්ගෙන පාණ්‍යපෙනං සරණං ගතනති.

8. 1. 5

අසසාරොහසුත්තං

419. අථ ඛො අසසාරොහො² ගාමණී යෙන හගවා තෙනුප-
 සංඛාමි, උපසංඛාමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි.
 එකමන්තං නිසීදන්තො ඛො අසසාරොහො ගාමණී හගවන්තං එතදවොච:
 සුතං මෙන හතෙන පුබ්බකානං ආවරියපාවරියානං අසසාරොහානං භාසමා-
 නානාං: යො සො අසසාරොහො සඬහාමෙ උසස්හති වායමති,
 තමෙන උසස්හතං වායමතං පරෙ හතනාති පරියාපාදෙනාති,
 සො කායස්ස හෙද පරච්චරණා සරඤ්ඤිතානං දෙවානං සහව්‍යනං උප-
 පජ්ජතිති. ඉධ හගවා කිමාහාති. අලං ගාමණී, තිට්ඨකෙනං, මා මං
 එතං පුච්ඡිති.

දුතියමි ඛො -පෙ- තතියමි ඛො අසසාරොහො ගාමණී
 හගවන්තං එතදවොච: සුතං මෙන හතෙන පුබ්බකානං ආවරිය
 පාවරියානං අසසාරොහානං භාසමානානං, යො සො අසසාරොහො
 සඬහාමෙ උසස්හති වායමති, තමෙන උසස්හතං වායමතං
 පරෙ හතනාති, පරියාපාදෙනාති, සො කායස්ස හෙද පරච්චරණා
 සරඤ්ඤිතානං දෙවානං සහව්‍යනං උපපජ්ජතිති. ඉධ හගවා කිමාහාති.

1. හත්ථාරොහො — පි 1,2

2. අසසාරොහො — පි

අද්ධා බො ත්‍යාහං ගාමිණී න ලභාමි, “අලං ගාමිණී, තිට්ඨතෙනං, මා මං එතං පුට්ඨි”ති. අපිව ත්‍යාහං ව්‍යාකරිෂ්‍යාමි. යො සො ගාමිණී, අසීසාරොහො සඩ්ධාමෙ උස්සහති, වායමති, ත්‍යස්ස නං විහං පුබ්බෙව්ඵි තිතං දුක්ඛං දුප්පණිතිතං “ඉමෙ සත්තා භඤ්ඤානු වා බණ්ඩානු වා උප්පිජ්ජනු වා විත්තස්සනු වා මා වා අහෙසුං ඉති වාති. තමෙනං උස්සහන්තං වායමන්තං පරෙ හන්තාති පරියාපාදෙනාති, සො කායස්සහෙද පරමෙරණා සරඤ්ජිතො නාම නිරයො තඤ්ඤප්පජ්ජති, සචෙ බො පනාස්ස එවං දිට්ඨිගොති, “යො සො අසීසාරොහො සඩ්ධාමෙ උස්සහති වායමති, තමෙනං උස්සහන්තං වායමන්තං පරෙ හන්තාති. පරියාපාදෙනාති, සො කායස්සහෙද පරමෙරණා සරඤ්ජිතානං දෙවානං සහව්‍යනං උපපජ්ජතිති, සාස්ස හොති මිච්ඡාදිට්ඨි. මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස බො පනාහං ගාමිණී පුරිසපුග්ගලස්ස ද්විතං ගතීතං අඤ්ඤතරං ගතිං වදමි නිරයං වා තිරව්ජානයොතිං වාති.

එවං වුත්තෙ අසීසාරොහො ගාමිණී පරොදි, අසසුති පවත්තෙසි, එතං බො ත්‍යාහං ගාමිණී නාලඤං “අලං ගාමිණී තිට්ඨතෙනං, මා මං එතං පුට්ඨි”ති. නාහං හන්තෙ එතං රොද්ඨි, යං මං හගවා එවමාහ. අපි වාහං හන්තෙ පුබ්බකෙහි ආවරියපාවරියෙහි අසීසාරොහෙහි දිසරණං නිකන්තො වඤ්චිතො පරදෙධා “යො සො අසීසාරොහො සඩ්ධාමෙ උස්සහති වායමති, තමෙනං උස්සහන්තං වායමන්තං පරෙ හන්තාති පරියාපාදෙනාති, සො කායස්සහෙද පරමෙරණා සරඤ්ජිතානං දෙවානං සහව්‍යනං උපපජ්ජතිති. අභික්ඛන්තං හන්තෙ අභික්ඛන්තං හන්තෙ -පෙ- අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙනං සරණං ගතන්ති.

8. 1. 6

අසිබ්බකපුත්තං

420. එකං සමයං හගවා නාලඤයං විහරති පාවාරිකමබ්බතෙ අථ බො අසිබ්බකපුත්තො ගාමිණී යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධාමි. උපසඩ්ධමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතො බො අසිබ්බකපුත්තො ගාමිණී හගවන්තං එතදවොච: බ්‍රාහ්මණා හන්තෙ පච්ඡාභුමකා කාමණ්ඩුලකා සෙවාලමාලිකා උදකො රොහකා අග්ගිපටිචාරකා¹ තෙ මතං කාලකතං උය්‍යාපෙනාති නාම සඤ්ඤපෙනාති නාම සග්ගං නාම ඔක්කාමොනාති.² හගවා පන හන්තෙ අරහං සමමාසමබ්බද්ධො පහොති තථා කාතුං යථා සබ්බො ලොකො කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජයාසාති.

1. පුබ්බෙ - ස්‍යා මිජ්ජා.

2. වාරිකා - සි 1,2

3. ඔක්කාපෙනාති - ස්‍යා, අට්ඨකථා, ඔක්කමෙනාති සි 1,2

තෙන හි ගාමණි තංයෙවෙත් පටිපුඤ්ඤාමි, යථා තෙ ඛමේයා තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිලෙඤ්ඤාසි ගාමණි ඉධස්ස පුරිසො පාණාතිපාති අදින්නාදධි කාමෙසු මිච්ඡාචාරි මුසාවාදී පිසුනාවාවො ඵරුසවාචො¹ සමුප්පලාපි අභිජ්ඣාලා ව්‍යාපක්ඛවිතො මිච්ඡාදිධිකො, තමෙනං මහාජනකායො සඛාමම සමාගමම ආයාචෙය්‍ය ථොමෙය්‍ය පඤ්ඤාලිකො අනුපරිසකෙය්‍යා: “අයං පුරිසො කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතු”ති. තං කිලෙඤ්ඤාසි ගාමණි, අපි නු සො පුරිසො මහතො ජනකායස්ස ආයාචනහෙතු වා ථොමනහෙතු වා පඤ්ඤාලිකා අනුපරිසකකනහෙතු වා කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍යාති. නො හෙනං හතෙන.

කෙය්‍යථාපි ගාමණි, පුරිසො මහතිං පුට්ඨිලං ගමිතීරෙ උදකරහදෙ පක්ඛිපෙය්‍යා, තමෙනං මහාජනකායො සඛාමම සමාගමම ආයාචෙය්‍ය ථොමෙය්‍ය පඤ්ඤාලිකො අනුපරිසකෙය්‍යා: උමුච්ඡ හො පුට්ඨිලෙ උපලව හො පුට්ඨිලෙ, ඵලමුපලව හො පුට්ඨිලෙති. තං කිලෙඤ්ඤාසි ගාමණි, අපි නු සා පුට්ඨිලා මහතො ජනකායස්ස ආයාචනහෙතු වා ථොමනහෙතු වා පඤ්ඤාලිකා අනුපරිසකකනහෙතු වා උමුච්ඡෙය්‍ය වා උපලවෙය්‍ය වා ඵලං වා උපලවෙය්‍යාති. නො හෙනං හතෙන.

ඵවමෙව ඛො ගාමණි යො සො පුරිසො පාණාතිපාති අදින්නාදධි කාමෙසු මිච්ඡාචාරි මුසාවාදී පිසුනාවාවො ඵරුසවාචො සමුප්පලාපි අභිජ්ඣාලා ව්‍යාපක්ඛවිතො මිච්ඡාදිධිකො, කිඤ්ඤාපි තං මහාජනකායො සඛාමම සමාගමම ආයාචෙය්‍ය ථොමෙය්‍ය පඤ්ඤාලිකො අනුපරිසකෙය්‍යා: “අයං පුරිසො කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජතු”ති. අථ ඛො සො පුරිසො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජෙය්‍යා.

තං කිලෙඤ්ඤාසි ගාමණි, ඉධස්ස පුරිසො පාණාතිපාතා පටිවිරතො අදින්නාදනා පටිවිරතො කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො මුසාවාද පටිවිරතො පිසුනාවාවා පටිවිරතො ඵරුසා වාවා පටිවිරතො සමුප්පලාපා පටිවිරතො අනභිජ්ඣාලා අව්‍යාපක්ඛවිතො සමුච්ඡාදිධිකො, තමෙනං මහාජනකායො සඛාමම සමාගමම ආයාචෙය්‍ය ථොමෙය්‍ය පඤ්ඤාලිකො අනුපරිසකෙය්‍යා: “අයං පුරිසො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජතු”ති. තං කිලෙඤ්ඤාසි ගාමණි, අපි නු සො පුරිසො මහතො ජනකායස්ස ආයාචනහෙතු වා ථොමනහෙතු වා පඤ්ඤාලිකා අනුපරිසකකනහෙතු වා කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජෙය්‍යාති. නො හෙනං හතෙන.

1. පිසුනාවාවොඵරුසාවාවො-සි 1,2

සෙය්‍යරාපි ගාමණී, පුරිසො සප්පිකුමිහං වා තෙලකුමිහං වා ගලිහිරං
උදකරහදං ඔගාහෙතා තිකෙය්‍ය, තත්‍ර යාස්ස¹ සකඛරා වා කඨලා වා
සා අධොගාමී² අස්ස, යඤ්චි බවාස්ස තත්‍ර සප්පි³ වා තෙලං වා තං
උද්ධගාමී⁴ අස්ස, තමෙන මහාජනකායො සඛාතෙ සමාගමෙ ආයාචෙය්‍ය
ථොමෙය්‍ය පඤ්ඤාපිකො අනුපරිසකෙකය්‍ය: ඔසීද හො සප්පි තෙල,
සංසීද හො සප්පි තෙල අධොගච්ඡ හො සප්පි තෙලාති. තං කිමෙකෙසි
ගාමණී, අපිනු තං සප්පි තෙලං මහා ජනකායස්ස ආයාචනහෙතු වා
ථොමනහෙතු වා පඤ්ඤාපිකො අනුපරිසකකනහෙතු වා ඔසීදෙය්‍ය වා
සංසීදෙය්‍ය වා අධො වා ගච්ඡෙය්‍යති. නො හෙතං හතොන.

එවමෙව ඛො ගාමණී, යො සො පුරිසො පාණාතිපාතා පටිච්චරතො
අදික්කාදනා පටිච්චරතො කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතො මුසාවාද
පටිච්චරතො පිසුනාවාචා⁵ පටිච්චරතො ඵරුසා වාචා⁶ පටිච්චරතො සමථප්පලාපා
පටිච්චරතො අනභිජ්ඣාදු අව්‍යාපකච්චිතො සමොදිට්ඨිකො, කිඤ්චාපි තං
මහාජනකායො සඛාතෙ සමාගමෙ ආයාචෙය්‍ය ථොමෙය්‍ය පඤ්ඤා-
පිකො අනුපරිසකෙකය්‍ය: “අයං පුරිසො කායස්ස හෙද පරමෙරණා
අපායං දුගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතු”⁷ති, අථධො සො පුරිසො
කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍යාති.

එවං වුත්තෙ අසිඛන්ධකපුත්තො ගාමණී හගවන්තං එතදවොච:
අභික්කන්තං හතොන අභික්කන්තං හතොන-පෙ-අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණ-
පෙනං සරණං ගතහති.

8. 1. 7

බෙතතුපමසුත්තං.

421. එකං සමයං හගවා නාලඤ්ඤං විහරති පාවාරිකමිඛවනෙ.
අථ ඛො අසිඛන්ධකපුත්තො ගාමණී යෙන හගවා තෙනුපසඬාමි,
උපසඬාමිකා හගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං
නිසීතො ඛො අසිඛන්ධකපුත්තො ගාමණී හගවන්තං එතදවොච:
නත්‍ර හතොන හගවා සබ්බපාණහූතභිතානුකම්පි⁷ විහරතීති. එවං ගාමණී
තථාගතො සබ්බපාණහූතභිතානුකම්පි විහරතීති. අථ කිඤ්චරහි හතොන
හගවා එකමිත්තං සකඛවටං ධමමං දෙසෙති, එකමිත්තං නො තථා
සකඛවටං ධමමං දෙසෙතිති. තෙන හි ගාමණී, තං යෙවෙකු පටි-
පුච්ඡිසාමි, යථා තෙ ධමෙය්‍ය තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි.

1. යවාස්ස — සී, යස්ස—සා, අවටකරා.

2. සාධොගාමී—අවටකරා (අධොගාමීති හවිතඛන්ති මඤ්ඤ)

3. සප්පි—සී 1,2.

4. උද්ධගාමී—මජ්ඣ.

5. පිසුනාය වාචාය—මජ්ඣ, සා,

6. ඵරුසාය වාචාය—මජ්ඣ, සා,

7. සබ්බහූතභිතානුකම්පි—සී 9.

තං කිම්මඤ්ඤයි ගාමණී කස්සකස්ස ගහපතීනො තීති ඛෙත්තාති; එකං ඛෙත්තං අග්ගං, එකං ඛෙත්තං මජ්ඣමං, එකං ඛෙත්තං භීනං ජඩ්ඛලං උසාරං¹ පාපභූමී, තං කිම්මඤ්ඤයි ගාමණී අසු කස්සකො ගහපතී ඛිජාති පතිට්ඨාපෙතුකාමො කඤ්ඤ පට්ඨමං පතිට්ඨාපෙය්‍ය, යං වා අද්දං ඛෙත්තං අග්ගං යං වා අද්දං ඛෙත්තං මජ්ඣමං යං වා අද්දං ඛෙත්තං භීනං ජඩ්ඛලං උසාරං පාපභූමීති. අසු භතොත කස්සකො ගහපතී ඛිජාති පතිට්ඨාපෙතුකාමො යං අද්දං ඛෙත්තං අග්ගං තඤ්ඤ පතිට්ඨාපෙය්‍ය, තඤ්ඤ පතිට්ඨාපෙය්‍යා යං අද්දං ඛෙත්තං මජ්ඣමං තඤ්ඤ පතිට්ඨාපෙය්‍ය, තඤ්ඤ පතිට්ඨාපෙය්‍යා යං අද්දං ඛෙත්තං භීනං ජඩ්ඛලං උසාරං පාපභූමී තඤ්ඤ පතිට්ඨාපෙය්‍යාපි නොපි පතිට්ඨාපෙය්‍ය. තං කිස්ස හෙතු? අනාත්මසො ගොහත්තමු භවිස්සතීති.

සෙය්‍යථාපි ගාමණී යං අද්දං ඛෙත්තං අග්ගං, එවමෙව මයහං භික්ඛුභික්ඛුතියො, තෙසාහං ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤා සවාසඤ්ඤා කෙවලපරිපූර්ණං පරිපූර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි, තං කිස්ස හෙතු? එතෙ හි ගාමණී, මංදීපා මංලෙණා මංතාණා මංසරණා විහරන්ති.

සෙය්‍යථාපි ගාමණී, යං අද්දං ඛෙත්තං මජ්ඣමං, එවමෙව මයහං උපාසකඋපාසිකායො. තෙසමපහං² ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤා සවාසඤ්ඤා කෙවල පරිපූර්ණං පරිපූර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි, තං කිස්ස හෙතු? එතෙ හි ගාමණී මංදීපා මංලෙණා මංතාණා මංසරණා විහරන්ති.

සෙය්‍යථාපි ගාමණී, යං අද්දං ඛෙත්තං භීනං ජඩ්ඛලං උසාරං පාපභූමී. එවමෙව මයහං අඤ්ඤාතිත්ථියා සමණබ්‍රාහ්මණා පරිබොජකා, තෙසමපහං ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤා සවාසඤ්ඤා කෙවලපරිපූර්ණං පරිපූර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි. තං කිස්ස හෙතු? අපෙචනාම එකපදමු ආජානෙය්‍යං, තං නෙසං අස්ස දීසරංගං හිතාය සුඛාය.

සෙය්‍යථාපි ගාමණී, පුරිසස්ස තයො උදකමණිකා, එකො උදකමණිකො අච්ඡේදෙ අභාරි³ අපරිභාරි, එකො උදකමණිකො අච්ඡේදෙ භාරි පරිභාරි, එකො උදකමණිකො ඡීදෙ භාරි පරිභාරි. තං කිම්මඤ්ඤයි ගාමණී අසු පුරිසො උදකං නිකම්පිතුකාමො කඤ්ඤ පට්ඨමං නිකම්පෙය්‍ය යො වා සො උදකමණිකො අච්ඡේදෙ අභාරි පරිභාරි, යො වා සො උදකමණිකො අච්ඡේදෙ භාරි පරිභාරි, යො වා සො උදකමණිකො ඡීදෙ භාරි පරිභාරිති.

1. මසරං - අට්ඨකථා, සා.

2. තෙසාහං - සා,
තෙසමාහං - ඡෙස.

3. ආභාරි - සි: සබ්බසු.

අසු හතොන පුරිසො උදකං නිකඛිපිතුකාමො යො සො උදක මණිකො අච්ඡේදෙ අහාරි අපරිහාරි තඤ්ඤානිකපෙය්‍යා, තඤ්ඤානිකපෙය්‍යා යො සො උදකමණිකො අච්ඡේදෙ හාරි පරිහාරි තඤ්ඤානිකපෙය්‍යා, තඤ්ඤානිකපෙය්‍යා යො සො උදකමණිකො ජිද්දෙ හාරි පරිහාරි තඤ්ඤානිකපෙය්‍යාපි නොපි නිකඛිපෙය්‍යා, තං කිංසු හෙතු? අනුමානසො භණ්ඩධොවනස්ස¹ භවිස්සතිති.

සෙය්‍යරාපි ගාමණිකො යො සො උදකමණිකො අච්ඡේදෙ අහාරි අපරිහාරි, එවමෙව මග්ගං භික්ඛුභික්ඛුනියො, තෙසාහං ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සවාසඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි, තං කිංසු හෙතු? එතෙ හි ගාමණිකො මංදීපා මංලෙණා මංතාණා මංසරණා විහරන්ති.

සෙය්‍යරාපි ගාමණිකො යො සො උදකමණිකො අච්ඡේදෙ හාරි පරිහාරි, එවමෙව මග්ගං උපාසකඋපාසිකායො, තෙසාමං ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සවාසඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි, තං කිංසු හෙතු? එතෙ හි ගාමණිකො මංදීපා මංලෙණා මංතාණා මංසරණා විහරන්ති.

සෙය්‍යරාපි ගාමණිකො යො සො උදකමණිකො ජිද්දෙ හාරි පරිහාරි, එවමෙව මග්ගං අඤ්ඤානිකපෙය්‍යා සමණ්‍යාසමණපරිබ්බාජකා, තෙසාමං ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සවාසඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි, තං කිංසු හෙතු? අපෙචනාම එකපදස්ස ආචාරිකායස්ස, තං නෙසං අස්ස දීඝරක්ඛං භිත්තාය සුඛායාති.

එවං වුත්තෙ අසිබ්බකපුත්තො ගාමණිකො භගවතං එතදවොච: අභිකක්ඛන්තං භතොන අභිකක්ඛන්තං භතොන -පෙ- අජ්ඣතග්ගෙ පාණ්ණ-පෙතං සරණං ගතන්ති.

8. 1. 8

සසිබ්බමසුත්තං.

422. එකං සමයං භගවා නාලන්දයං විහරති පාචාරිකමබ්බතො. අථ ඛො අසිබ්බකපුත්තො ගාමණිකො නිගණ්ඨසාවකො යෙන භගවා තෙත්තපසඛාමි -පෙ- එකමන්තං නිසික්ඛං ඛො අසිබ්බකපුත්තං ගාමණිකො භගවා එතදවොච: කථන්තුඛො ගාමණිකො, නිගණ්ඨසා නානපුත්තො සාවකානං ධම්මං දෙසෙතිති.

1. භණ්ඩධොවනස්සමපි—පිඬු.

එවං ඛො භනොන නිගණේයා නානපුණො සාවකානං ධම්මං දෙසෙති: යො කොච්ඡා පාණමතිපාතෙති¹ සබ්බො සො ආපායිකො තෙරයිකො. යො කොච්ඡා අදින්නමාදියති සබ්බො සො ආපායිකො තෙරයිකො. යො කොච්ඡා කාමෙසු මිඛ්ඛා වරති සබ්බො සො ආපායිකො තෙරයිකො. යො කොච්ඡා මුසා භණ්ති සබ්බො සො ආපායිකො තෙරයිකො. යං ඛුලං යං ඛුලං විහරති තෙන තෙන නියානීති.² එවං ඛො භනොන නිගණේයා නානපුණො සාවකානං ධම්මං දෙසෙතිති.

යං ඛුලං යං ඛුලං ආගමිකං විහරති තෙන තෙන නියානීති එවං සනොන න කොච්ඡා ආපායිකො තෙරයිකො භවිස්සති යථා නිගණේයස්ස නානපුණස්ස වට්ඨනං. තං කිම්බෙකං ආගමිකං යො සො පුරිසො පාණමතිපාතී, රත්තියා වා දිවසස්ස වා සමයාසමයං උපාදය, කතමො ඛුතරො සමයො යං වා සො පාණං අතිපාතෙති යං වා සො පාණං නාතිපාතෙතිති.

යො සො භනොන පුරිසො පාණමතිපාතී, රත්තියා වා දිවසස්ස වා සමයාසමයං උපාදය අප්පනරො සො සමයො යං සො පාණං අතිපාතෙති. අථ ඛො සො ච ඛුතරො සමයො යං සො පාණං නාතිපාතෙතිති. යං ඛුලං යං ඛුලං ආගමිකං විහරති තෙන තෙන නියානීති එවං සනොන න කොච්ඡා ආපායිකො තෙරයිකො භවිස්සති යථා නිගණේයස්ස නානපුණස්ස වට්ඨනං.

තං කිම්බෙකං ආගමිකං යො සො පුරිසො අදින්නාදියි, රත්තියා වා දිවසස්ස වා සමයාසමයං උපාදය කතමො ඛුතරො සමයො යං වා සො අදින්නං ආදියති යං වා සො අදින්නං නාදියතිති. යො සො භනොන පුරිසො අදින්නාදියි රත්තියා වා දිවසස්ස වා සමයාසමයං උපාදය, අප්පනරො සො සමයො යං සො අදින්නං ආදියති, අථ ඛො සො ච ඛුතරො සමයො යං සො අදින්නං නාදියතිති. යං ඛුලං යං ඛුලං ආගමිකං විහරති තෙන තෙන නියානීති, එවං සනොන න කොච්ඡා ආපායිකො තෙරයිකො භවිස්සති යථා නිගණේයස්ස නානපුණස්ස වට්ඨනං.

1. මනිමාපෙති - සි 1, 2, සා

2. සියානීති - නි 1

තං කිලමඤ්ඤාසි ගාමණී යො සො පුරිසො කාමෙසු මිච්ඡාවාරී,
 රත්තයා වා දිවසංසු වා සමයාසමයං උපාදය කතමො බහුතරො
 සමයො යං වා සො කාමෙසු මිච්ඡා වරති, යං වා සො කාමෙසු
 මිච්ඡා න වරතීති. යො සො හතොන පුරිසො කාමෙසු මිච්ඡාවාරී,
 රත්තයා වා දිවසංසු වා සමයාසමයං උපාදය අප්පකරො සො
 සමයො යං සො කාමෙසු මිච්ඡා වරති, අථ ඛො සොව
 බහුතරො සමයො යං සො කාමෙසු මිච්ඡා න වරති. යං බහුලං
 යං බහුලඤ්ඤා ගාමණී විහරති තෙන තෙන නියායතීති, එවං
 සතොන න කොච්ඡා ආපායිකො තෙරයිකො හවිසසති යථා
 නිගණ්ඨස්ස නාතපුරුණස්ස වචනං.

තං කිලමඤ්ඤාසි ගාමණී, යො සො පුරිසො මුසාවාදී රත්තයා වා
 දිවසංසු වා සමයාසමයං උපාදය කතමො බහුතරො සමයො
 යං වා සො මුසා හණති යං වා සො මුසා න හණතීති. යො
 සො හතොන පුරිසො මුසාවාදී රත්තයා වා දිවසංසු වා සමයාසමයං
 උපාදය අප්පකරො සො සමයො යං සො මුසා හණති. අථ ඛො
 සොව බහුතරො සමයො යං සො මුසා න හණතීති. යං බහුලං
 යං බහුලඤ්ඤා ගාමණී විහරති තෙන තෙන නියායතීති එවං සතොන
 න කොච්ඡා ආපායිකො තෙරයිකො හවිසසති යථා නිගණ්ඨස්ස
 නාතපුරුණස්ස වචනං.

ඉධ ගාමණී එකවෙදා සත්ථා එවංවාදී හොති එවං දිට්ඨි: යො
 කොච්ඡා පාණමතිපාතෙති සබ්බො සො ආපායිකො තෙරයිකො, යො
 කොච්ඡා අදින්නං ආදියති සබ්බො සො ආපායිකො තෙරයිකො, යො
 කොච්ඡා කාමෙසු මිච්ඡා වරති සබ්බො සො ආපායිකො
 තෙරයිකො, යො කොච්ඡා මුසා හණති සබ්බො සො ආපායිකො
 තෙරයිකොති. තස්මිං ඛො පන ගාමණී සත්ථරි සාවකො අභිප්පසනො
 හොති, තස්ස එවං හොති මඤ්ඤං ඛො සත්ථා එවං වාදී එවං
 දිට්ඨි: "යො කොච්ඡා පාණමතිපාතෙති සබ්බො සො ආපායිකො
 තෙරයිකොති. අත්ථ ඛො පන මයා පාණො අතිපාතිතො¹ අහමි
 ආපායිකො තෙරයිකොති දිට්ඨිං පටිලභති. තං ගාමණී වාවං
 අප්පහාය තං විතං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිත්ථස්සජ්ජිකා² යථාහතං
 නිකම්බොනො එවං නිරුපෙ.

1. අතිපාතිතො - සී 1, 2, සතා

2. නිසසරිතවා - සතා

මඤ්ඤං ඛො සඤ්ඤා ඵවං වාදී ඵවං දිට්ඨි: "යො කොචි අදිනාං ආදියති සඤ්ඤා සො ආපායිකො තෙරයිකො"ති. අඤ්ඤා ඵවං පන මයා අදික්ඛං ආදික්ඛං, අභමපමිති ආපායිකො තෙරයිකොති දිට්ඨිං පටිලභති, තං ගාමඤ්ඤං වාචං අප්පහායං තං වික්ඛං අප්පහායං තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිනික්ඛං යථාහන්තං නික්ඛන්තො ඵවං නිරයෙ.

මඤ්ඤං ඛො සඤ්ඤා ඵවං වාදී ඵවං දිට්ඨි: "යො කොචි කාමෙසු චිඤ්ඤා වරති, සඤ්ඤා සො ආපායිකො තෙරයිකො"ති. අඤ්ඤා ඵවං පන මයා කාමෙසු මිච්ඡාචිණ්ණං,¹ අභමපමිති ආපායිකො තෙරයිකොති දිට්ඨිං පටිලභති, තං ගාමඤ්ඤං වාචං අප්පහායං තං වික්ඛං අප්පහායං තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිනික්ඛං යථාහන්තං නික්ඛන්තො ඵවං නිරයෙ.

මඤ්ඤං ඛො සඤ්ඤා ඵවං වාදී ඵවං දිට්ඨි: "යො කොචි මුසා හණති සඤ්ඤා සො ආපායිකො තෙරයිකො"ති. අඤ්ඤා ඵවං පන මයා මුසා හණිතං, අභමපමිති ආපායිකො තෙරයිකොති දිට්ඨිං පටිලභති, තං ගාමඤ්ඤං වාචං අප්පහායං තං වික්ඛං අප්පහායං තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිනික්ඛං යථාහන්තං නික්ඛන්තො ඵවං නිරයෙ.

ඉධ පන ගාමඤ්ඤං තථාගන්තො ලොකෙ උප්පජ්ජති අරහං සමුද්ධං සම්බුද්ධො චිත්තවර්ණසම්පන්නො සුගන්තො ලොකෙද්දු අනුක්ඛාරො පුරිසදම්මසංචරී සඤ්ඤා දෙවමනුසංඝාතං බුද්ධො හගවා. සො අනෙක පරියායෙන පාණාතිපාතං ගරහති චිගරහති පාණාතිපාතාචර්මථාති වාහ, අදික්ඛාදනං ගරහති විගරහති ආදික්ඛාදනා චර්මථාති වාහ, කාමෙසු මිච්ඡාවාරං ගරහති චිගරහති කාමෙසු මිච්ඡාවාරා චර්මථාති වාහ, මුසාවාදං ගරහති චිගරහති මුසාවාද චර්මථාති වාහ.

තඤ්ඤං ඛො පන ගාමඤ්ඤං සඤ්ඤා සාවකො අභිසංසන්නො හොති, සො ඉති පටිසංචික්ඛති: හගවා ඛො අනෙකපරියායෙන පාණාතිපාතං ගරහති චිගරහති පාණාතිපාතා චර්මථාති වාහ; අඤ්ඤා ඵවං පන මයා පාණො අතිපාතිතො යාවතකො වා තාවතකො වා; යො ඛො පන මයා පාණො අතිපාතිතො යාවතකො වා තාවතකො වා, තං න සුබ්බං තං න සාධුං. අභමෙඤ්ඤං ඵවං පන තප්පච්චියා විප්පච්චියාරී අක්ඛං න මෙ තං පාපකං² කම්මං අකතං භවිස්සතිති, සො ඉති පටිසංචික්ඛියං තං වෙච්ච පාණාතිපාතං පජ්ඣති, ආයතිඤ්ඤා පාණාතිපාතා පටිච්චිතො හොති; ඵවමෙතං පාපකං කම්මස්ස පහානං හොති, ඵවමෙතං පාපකං කම්මස්ස සමතික්ඛන්තො හොති.

1. මිච්ඡාවාරාචිණ්ණං නාම

2. පාපං - ඩ.

හගවා ටො අනෙකපරියායෙන අදිනනාදනං ගරහති විගරහති අදිනනාදනා චිරමථාති වාහ. අඤ්ථි ටො පන මයා අදිනනං ආදිනනං යාවතකං වා තාවතකං වා; යං ටො පන මයා අදිනනං ආදිනනං යාවතකං වා තාවතකං වා, තං න සුච්ඡි තං න සාධු. අහඤ්ඤිව ටො පන තසාවධියා විසව්සාරී අර්හං න මෙ තං පාපකං කච්ඤං අකතං හවිසසනීති, සො ඉතිපට්ඨිකාය තඤ්ඤිව අදිනනාදනං පජහති, ආයතිඤ්ඤිව අදිනනාදනා පටිච්චරතො හොති. එවමෙනස්ස පාපස්ස කච්ඤස්ස පහානං හොති, එවමෙනස්ස පාපස්ස කච්ඤස්ස සමතික්කමො හොති.

හගවා ටො අනෙකපරියායෙන කාමෙසු ටිව්ඡාවාරං ගරහති විගරහති, කාමෙසු ටිව්ඡාවාරා චිරමථාති වාහ. අඤ්ථි ටො පන මයා කාමෙසු ටිව්ඡාවිණ්ණං යාවතකං වා තාවතකං වා, යං ටො පන මයා කාමෙසු ටිව්ඡාවිණ්ණං යාවතකං වා තාවතකං වා තං න සුච්ඡි තං න සාධු. අහඤ්ඤිව ටො පන තසාවධියා විසව්සාරී අර්හං න මෙ තං පාපකං කච්ඤං අකතං හවිසසනීති. සො ඉති පට්ඨිකාය තඤ්ඤිව කාමෙසු ටිව්ඡාවාරං පජහති, ආයතිඤ්ඤිව කාමෙසු ටිව්ඡාවාරා පටිච්චරතො හොති; එවමෙනස්ස පාපස්ස කච්ඤස්ස පහානං හොති, එවමෙනස්ස පාපස්ස කච්ඤස්ස සමතික්කමො හොති.

හගවා ටො අනෙකපරියායෙන මුසාවාදං ගරහති විගරහති, මුසාවාද චිරමථාති වාහ. අඤ්ථි ටො පන මයා මුසා හණිනං යාවතකං වා තාවතකං වා, යං ටො පන මයා මුසා හණිනං යාවතකං වා තාවතකං වා, තං න සුච්ඡි තං න සාධු. අහඤ්ඤිව ටො පන තසාවධියා විසව්සාරී අර්හං න මෙ තං පාපකං කච්ඤං අකතං හවිසසනීති. සො ඉති පට්ඨිකාය තඤ්ඤිව මුසාවාදං පජහති, ආයතිඤ්ඤිව මුසාවාද පටිච්චරතො හොති, එවමෙනස්ස පාපස්ස කච්ඤස්ස පහානං හොති, එවමෙනස්ස පාපස්ස කච්ඤස්ස සමතික්කමො හොති.

සො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිච්චරතො හොති අදිනනාදනං පහාය අදිනනාදනා පටිච්චරතො හොති, කාමෙසු ටිව්ඡාවාරං පහාය කාමෙසු ටිව්ඡාවාරා පටිච්චරතො හොති, මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිච්චරතො හොති, පිසුණාවාවං පහාය පිසුණායවාචාය පටිච්චරතො හොති, ඵරුසංවාචං පහාය ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතො හොති, සමෙසුලාපං පහාය සමෙසුලාපා පටිච්චරතො හොති, අභිජ්ඣං පහාය අනභිජ්ඣාලු හොති, ව්‍යාපාපදදෙසං පහාය අබ්‍යාපනනවිනේනා හොති, ටිව්ඡාදිට්ඨිං පහාය සමොදිට්ඨිකො හොති.

ස ටො සො ගාමණී අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ඣො විගත- ව්‍යාපාදෙ අසමුද්දො සමප්පාදො පතිස්සනො මෙණ්ඩාසගගෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා උහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුඤ්ඤිං; ඉති උඤ්ඤාමොතිරියං සබ්බධි සබ්බන්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙණ්ඩාසගගෙන වෙතසා උපුලෙන මහගගෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජ්ඣො ඵරිත්වා උහරති. සෙය්‍යථාපි ගාමණී බලවා සබ්බධිමො අපකපිරෙතො චතුඤ්ඤිසා විඤ්ඤපෙය්‍ය, එවමෙව ටො ගාමණී එවං භාවිතාය මෙණ්ඩාය වෙතොඤ්ඤායා එවං බහුලිකතාය යං පමාණකං කච්ඤං න තං නත්‍රාවස්සනීති, න තං නත්‍රාවතීට්ඨති.

ස ඛො සො ගාමණී අරියසාවකො එවං විගතාහිජ්ජො විගත-
 ව්‍යාපාදෙ අසම්මුලෙනා සමපජානො පතිස්සනො කරුණාසහගතෙන
 චේතසා -පෙ- මුද්දිතාසහගතෙන චේතසා -පෙ- උපෙබ්බාසහගතෙන
 චේතසා එකං දිසං එරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා
 චතුඤ්ඤිං ඉති උඤ්ඤාමධොතිරියං සක්ඛධි සක්ඛන්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං
 උපෙබ්බාසහගතෙන චේතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන
 අවේරෙන අව්‍යාපජ්ජෙන එරිඤා විහරති. සෙය්‍යථාපි ගාමණී බලවා
 සභිබ්බමො අපකසිරෙනෙව චතුඤ්ඤා විඤ්ඤපෙය්‍යා, එවමෙව ඛො
 ගාමණී එවං භාවිතාය උපෙබ්බාය චේතොවිමුක්ඛාය එවං බහුලිකතාය
 යං පමාණකතං කමමං න තං තත්තාවස්සති, න තං තත්තාවතිට්ඨති.
 එවං වුතෙන අසිබ්බකපුතො ගාමණී හගවන්තා එතදවොච:
 අභිකක්ඛන්තං හතොන අභිකක්ඛන්තං හතොන -පෙ- අජ්ජනගො පාණ්ණපෙන
 සරණං ගතත්ති.

8. 1. 9

කුලසුත්තං

423. එකං සමයං හගවා කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා
 භික්ඛුසංඝෙකන සද්ධිං යෙන නාලඤ්ඤා තදවසරි. තත්‍ර සුදං හගවා
 නාලඤ්ඤාං විහරති පාවාරිකමිබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන
 නාලඤ්ඤා දුබ්බිසං භොති දභිතිකා¹ සෙතඨිකා² සලාකාවුත්තා.
 තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණ්ඨො නාතපුතො නාලඤ්ඤා
 පටිවසති මහතියා නිගණ්ඨපරිසාය සද්ධිං. අප ඛො අසිබ්බකපුතො
 ගාමණී නිගණ්ඨසාවකො යෙන නිගණ්ඨො නාතපුතො තෙත්‍රපසඤ්ඤා,
 උපසඤ්ඤා නිගණ්ඨො නාතපුතං අභිවාදෙඤා එකමන්තා නිසීදී.
 එකමන්තා නිසීදන්තා ඛො අසිබ්බකපුතං ගාමණී. නිගණ්ඨො
 නාතපුතො එතදවොච:

එහි ඤාං ගාමණී, සමණස්ස ගොතමස්ස වාදං ආරොපෙහි,
 එවනෙන කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුත්තවන්ති: “අසිබ්බකපුතොන
 ගාමණිනා සමණස්ස ගොතමස්ස එවං මහිද්ධිකස්ස එවං මහාත්‍රභාවස්ස
 වාදෙ ආරොපිතො”ති. කථං පනාහං හතොන සමණස්ස ගොතමස්ස
 එවං මහිද්ධිකස්ස එවං මහාත්‍රභාවස්ස වාදං ආරොපෙස්සාමීති. එහි
 ඤාං ගාමණී, යෙන සමණො ගොතමො තෙත්‍රපසඤ්ඤා උපසඤ්ඤා
 සමණං ගොතමං එවං වදෙහි: නත්‍ර හතොන හගවා අනෙකපරියායෙන
 කුලානං අනුද්දං³ වණ්ණෙති, අනුරසංඛං වණ්ණෙති, අනුකමපං
 වණ්ණෙති.

1. දුර්විකා කප්ථි

2. සෙතඨිකා - අභිභූතතර

3. අනුද්දං - ඩ 1, 2. ස්‍යා.

සචෙ තෙ ගාමණී සමණො ගොතමො එවං ඵුට්ඨො එවං ව්‍යාකරොති: “එවං ගාමණී තථාගතො අනෙකපරියායෙන කුලානං අනුද්දං වණ්ණණී, අනුරක්ඛං වණ්ණණී, අනුකම්පං වණ්ණණී” ති තමෙනං ඤං එවං වදෙය්‍යාසි: අථ කිංඤ්චරහි භතො භගවා දුබ්බිකෙකෙ දථිහිතිකෙ සෙතට්ඨිකෙ සලාකාචුතෙ මහතා භික්ඛුසංඝෙකන සද්ධිං වාරිකං වරති? උචෙජ්ජය භගවා කුලානං පටිපනෙතා, අනායාස භගවා කුලානං පටිපනෙතා, උපසාතාය භගවා කුලානං පටිපනෙතාති. ඉමං බො තෙ ගාමණී සමණො ගොතමො උභතො කොට්ඨං පඤ්ඤං ඵුට්ඨො තෙව සක්ඛිති උභෙලිතුං තෙව සක්ඛිති ඔගිලිතුනති.

එවං භතොති බො අසිබ්බකපුතො ගාමණී තිගණ්ඨස්ස තාතපුත්තස්ස පටිසසුඤ්ඤා උට්ඨායාසනා තිගණ්ඨං තාතපුත්තං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකම්ණං කඤ්ඤා යෙන භගවා තෙතූපසංඛකම්. උපසංඛකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එතමන්තං නිසීදී. එතමන්තං නිසිනෙතො බො අසිබ්බකපුතො ගාමණී භගවන්තං එතදවොච: “නනු භතො භගවා අනෙකපරියායෙන කුලානං අනුද්දං වණ්ණණී, අනුරක්ඛං වණ්ණණී, අනුකම්පං වණ්ණණීති.” එවං ගාමණී තථාගතො අනෙකපරියායෙන කුලානං අනුද්දං වණ්ණණී, අනුරක්ඛං වණ්ණණී, අනුකම්පං වණ්ණණීති. අථ කිංඤ්චරහි භතො භගවා දුබ්බිකෙකෙ දථිහිතිකෙ සෙතට්ඨිකෙ, සලාකාචුතෙ මහතා භික්ඛුසංඝෙකන සද්ධිං වාරිකං වරති? උචෙජ්ජය භගවා කුලානං පටිපනෙතා, අනායාස භගවා කුලානං පටිපනෙතා, උපසාතාය භගවා කුලානං පටිපනෙතාති.

ඉතො සො ගාමණී එකනචුතො කප්පො¹, යමහං අනුක්ඛරාමී. නාභිජාතාමී කිංඤ්චිකුලං පකකම්කඤ්ඤාඅනුපදනමනෙතො² උපභතපුබ්බං අථ බො යාති තාති කුලාති අබ්භාති මහඤ්ඤාති මහාභොගාති පහුතජාතරූපරජතාති පහුතචිතභූපකරණාති පහුතධනධඤ්ඤාති, සංඛාති තාති දනසංභෙතාති වෙව සංචසංභෙතාති ව සංඤ්ඤාමසංභෙතාති ව⁴.

අට්ඨං බො ගාමණී හෙතු අට්ඨං පච්චයා කුලානං උපසාතාය. රාජතො වා කුලාති උපසාතං ගව්ඡනති, වොරතො වා කුලාති උපසාතං ගව්ඡනති, අභෙතො වා කුලාති උපසාතං ගව්ඡනති, උදකතො වා කුලාති උපසාතං ගව්ඡනති, නිහිතං වා නාධිගව්ඡනති,⁵ දුප්පුතො වා කමමන්තං ජහනති,⁶ කුලානං වා කුලඤ්ඤාරො උප්පජ්ජති යො තෙ භොගෙ විකිරති විධමති විඤ්ඤාති, අතිවට්ඨතොයෙව අට්ඨමීති. ඉමෙ බො ගාමණී අට්ඨහෙතු අට්ඨපච්චයා කුලානං උපසාතාය. ඉමෙසු බො ගාමණී අට්ඨසු හෙතුසු අට්ඨසු පච්චයෙසු සන්තොසු සංවිජ්ජමානෙසු යො මං එවං වදෙය්‍යා: “උචෙජ්ජය භගවා කුලානං පටිපනෙතා, අනායාස භගවා කුලානං පටිපනෙතා, උපසාතාය භගවා කුලානං පටිපනෙතාති. තං ගාමණී වාවං අප්පභාය තං විතං අප්පභාය තං දිට්ඨිං අප්පට්ඨිත්ථස්සථිකා යථාහතං නිකම්නො එවං නිරයෙති.

1. සක්ඛිති - මජ්ඣං, සා, පි 2
2. එකනචුතිකපො - පිටු, මජ්ඣං
3. පකකම්කඤ්ඤා - සා
4. සාමඤ්ඤාමසංභෙතාති ව - මජ්ඣං

5. ධානාචිගව්ඡනි - මජ්ඣං, සා.
6. කමමන්තා ජහනති - පිටු.

එවං. වුතෙන අසිබ්බකපුතො ගාමණී හගවන්තං එතදවොච: අභිකක්ඛන්තං හන්තො -පෙ- උපාසකං මං හගවා ධාරෙතු අස්සනගො පාණ්දපෙන සරණං ගතන්ති.

8. 1. 10

මණිවුළකසුත්තං.

424. එතං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙඵවනෙ කලන්දක-
තිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන රාජනොපුරෙ රාජපරිසායං
සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං අයමන්තරා කරා උද්පාදි: “කප්පති
සමණානං සත්තපුත්තියානං ජාතරූපරජනං, සාදියන්ති සමණා
සත්තපුත්තියා ජාතරූපරජනං. පතිගණිතකති සමණා සත්තපුත්තියා
ජාතරූපරජනං”න්ති.

තෙන ඛො පන සමයෙන මණිවුළකො ගාමණී තස්සං
පරිසායං නිසින්නො භොති. අථ ඛො මණිවුළකො ගාමණී තං
පරිසං එතදවොච: මා අය්‍යා එවං අවුච්ඡන්ති, න කප්පති සමණානං
සත්තපුත්තියානං ජාතරූපරජනං, න සාදියන්ති සමණා සත්තපුත්තියා
ජාතරූපරජනං, න පතිගණිතකති සමණා සත්තපුත්තියා ජාතරූපරජනං,
නිකඛිත්තමණිසුවණ්ණා සමණා සත්තපුත්තියා අපෙතජාතරූපරජනාති.
අසකඛි ඛො මණිවුළකො ගාමණී තං පරිසං සක්ඛෙපෙතුං. අථ
ඛො මණිවුළකො ගාමණී යෙන හගවා තෙනුපසංගමි. උපසංගමිත්වා
හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො
ඛො මණිවුළකො ගාමණී හගවන්තං එතදවොච:

ඉධ හන්තො රාජනොපුරෙ රාජපරිසායං සන්තිසිත්තානං සන්ති-
පතිතානං අයමන්තරා කරා උද්පාදි: කප්පති සමණානං සත්ත-
පුත්තියානං ජාතරූපරජනං, සාදියන්ති සමණා සත්තපුත්තියා ජාතරූප-
රජනං, පතිගණිතකති සමණා සත්තපුත්තියා ජාතරූපරජනකති. එවං
වුත්තාහං හන්තො තං පරිසං එතදවොච: මා අය්‍යා එවං අවුච්ඡන්ති,
න කප්පති සමණානං සත්තපුත්තියානං ජාතරූපරජනං, න සාදියන්ති
සමණා සත්තපුත්තියා ජාතරූපරජනං, න පතිගණිතකති සමණා
සත්තපුත්තියා ජාතරූපරජනං, නිකඛිත්තමණිසුවණ්ණා සමණා
සත්තපුත්තියා අපෙතජාතරූපරජනාති. අසකඛි ඛොහං තං හන්තො
පරිසං සක්ඛෙපෙතුං. කච්චාහං හන්තො එවං ව්‍යාකරමානො
වුත්තවාදී වෙච්ච හගවන්තො භොමි, න ච හගවන්තං අභුතෙන
අබ්භාවිකමි, ධර්මස්ස වානුධර්මං ව්‍යාකරොමි, න ච කොච්චි සහ
ධම්මකො වාදනුපාතො ගාරඤ්ඤං යානං ආගමස්සති.

තඤ්ඤාං භාමණී ඵලං ව්‍යාකරමානො වුක්ඛවාදී වෙව මෙ භොසි, න ච මං අභුතෙන අබ්භාවිකබ්බි, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොසි, න ච කොචි සභධම්මකො වාදනුපානො භාරඤ්ඤං යානං ආගච්ඡති. න හි කප්පති භාමණී සමණානං සක්කාපුත්තියානං ජාතරූපරජනං, න සාදියකති සමණා සක්කාපුත්තියා ජාතරූපරජනං, න පතිගණ්ඨකති සමණා සක්කාපුත්තියා ජාතරූපරජනං, නික්ඛික්ඛන මණිසුචණ්ණා සමණා සක්කාපුත්තියා අපෙතජාතරූපරජනා.

යස්ස ඛො භාමණී ජාතරූපරජනං කප්පති, පඤ්ඤාපි තස්ස කාමඉණා කප්පතති. යස්ස පඤ්ඤාකාමඉණා කප්පතති, එකංසෙනතං භාමණී ධාරෙය්‍යාසි; අස්සමණධම්මො අසක්කියපුත්තියධම්මොති. අපිවාහං භාමණී ඵලං වද්මි: තිණං තිණස්සීකෙන පරියෙසිතබ්බං, දුරු දුරුස්සීකෙන පරියෙසිතබ්බං, සකචං සකචස්සීකෙන පරියෙසිතබ්බං පුරියො පුරියස්සීකෙන පරියෙසිතබ්බං. නඤ්ඤවාහං භාමණී කෙනවි පරියායෙන ජාතරූපරජනං සාදිතබ්බං පරියෙසිතබ්බකති වද්මිති.

8. 1. 11

හද්දකසුත්තං

425. එකං සමයං හගවා මලලෙසු¹ විහරති උරුවෙලකප්පං නාම මලලානං නිගමො. අථ ඛො හද්දකො² භාමණී යෙන හගවා තෙත්තපසඛාමි. උපසඛාමිත්ථා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනෙතො ඛො හද්දකො භාමණී හගවන්තං එතදවොච: සාධු මෙ හතොත හගවා දුක්ඛස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා දෙසෙතුති. අහඤ්ඤා³ තෙ භාමණී අතීතං අර්ථානං ආරබ්භ දුක්ඛස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා දෙසෙය්‍යා: “ඵලං අභොසි අතීතමර්ථාන”න්ති තත්ත තෙ සියා කඛිං සියා විමති. අහඤ්ඤා තෙ භාමණී අනාගතමර්ථානං ආරබ්භ දුක්ඛස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා දෙසෙය්‍යා: “ඵලං හවිස්සති අනාගතමර්ථාන”න්ති තත්තාපි තෙ සියා කඛිං සියා විමති. අපිවාහං භාමණී ඉධෙව නිසිනෙතො එත්ථ ව තෙ නිසිතත්තස්ස දුක්ඛස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා දෙසිය්‍යාමි. තං සුණොහි, සාධුකං මනසි කරොහි, භාසිය්‍යාමිති. ඵලං හතොතති ඛො හද්දකො භාමණී හගවතො පටිඤ්ඤාසි හගවා එතදවොච:

1. මලලෙසු - සි 1, 2

2. හද්දකො - සි 1, ගතධම්මකො - ස්‍යා

3. අහඤ්ඤා සි 1, ස්‍යා

තං කිලිංකුසි ගාමනී අතී තෙ උරුවෙලකපො මනුස්සා
 යෙසනෙත වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා ගරභාය වා
 උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සපායාසාති. අතී මෙ
 හතොත උරුවෙලකපො මනුස්සා යෙසං මෙ වධෙන වා බන්ධෙන වා
 ජාතියා වා ගරභාය වා උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්ස-
 පායාසාති. අතී පන තෙ ගාමනී උරුවෙලකපො මනුස්සා
 යෙසනෙත වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා ගරභාය වා
 නුපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සපායාසාති. අතී මෙ
 හතොත උරුවෙලකපො මනුස්සා යෙසං මෙ වධෙන වා බන්ධෙන වා
 ජාතියා වා ගරභාය වා නුපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්ස-
 පායාසාති.

කොත්‍ර ඛො ගාමනී හෙතු කො පච්චයො යෙන තෙ එකච්චානං
 උරුවෙලකපඨියානං මනුස්සානං වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා
 ගරභාය වා උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සපායාසා? කො
 පන ගාමනී හෙතු කො පච්චයො යෙන තෙ එකච්චානං උරුවෙල-
 කපඨියානං මනුස්සානං වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා ගරභාය වා
 නුපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සපායාසාති. යෙසං මෙ
 හතොත උරුවෙලකපඨියානං මනුස්සානං වධෙන වා බන්ධෙන වා
 ජාතියා වා ගරභාය වා උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්ස-
 පායාසා, අතී මෙ තෙසු ඡතුරංගො. යෙසං පන මෙ හතොත
 උරුවෙලකපඨියානං මනුස්සානං වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා
 ගරභාය වා නුපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සපායාසා, නතී
 මෙ තෙසු ඡතුරංගොති.

ඉමිනා කං ගාමනී ධම්මෙන දිට්ඨෙන විදිතෙන අකාලිකෙන
 පකෙතන පරියොගාලෙහන අතීතානාගතෙ නයං තෙහි, යං ඛො
 කිඤ්ච අතීතමඤ්ඤානං දුක්ඛං උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති, සබ්බතො
 ඡතුමුලකං ඡතුතිදනං, ඡතුෙ හි මූලං දුක්ඛස්ස යං හි කිඤ්ච අනාගත-
 මඤ්ඤානං දුක්ඛං උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති, සබ්බතො ඡතුමුලකං
 ඡතුතිදනං ඡතුෙ හි මූලං දුක්ඛස්සාති. අවජ්ජිතං හතොත අබ්බතං
 හතොත යාව පුභාසිතමිදං හතොත හගවතා “යං කිඤ්ච ¹අතීතමඤ්ඤානං
 දුක්ඛං උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති සබ්බතො ඡතුමුලකං ඡතුතිදනං,
 ඡතුෙ හි මූලං දුක්ඛස්ස. යං කිඤ්ච අනාගතමඤ්ඤානං දුක්ඛං
 උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති සබ්බතො ඡතුමුලකං ඡතුතිදනං, ඡතුෙ හි
 මූලං දුක්ඛස්සාති.”²

1 අතීතමඤ්ඤානං පාඨො මරමමපාසකෙන න දියසතෙ

2 අනාගත පාඨොපි මරමමපාසකෙන න දියසතෙ

අප්ථි මෙ හතොත වීරවාසී¹ නාම කුමාරො, බ්භි ආවසථො² පටිවසති, සො ඛවාහං හතොත කාලසෙසව වුට්ඨාය පුරිසං උයොයාපෙමි: “ගච්ඡ හණෙ වීරවාසී කුමාරං ජානාතීති. යාවකිව්ඤ්ඤි හතොත සො පුරිසො නාගච්ඡති තස්ස මෙ භොතෙව අඤ්ඤාථනං; මා හෙව³ වීරවාසිස්ස කුමාරස්ස කිඤ්ඤා ආබාධයිජාති.”⁴ තං කිමඤ්ඤයි ගාමණී, වීරවාසිස්ස තෙ කුමාරස්ස වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා ගරහාය වා උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙවද්දකබ්බෙමනස්සු-පායාසාති. වීරවාසිස්ස මෙ හතොත කුමාරස්ස වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා ගරහාය වා ජීවිතස්සපි සියා අඤ්ඤාථනං, කිමපන මෙ නුඤ්ඤාස්සකති සොකපරිදෙවද්දකබ්බෙමනස්සුපායාසාති. ඉමිනාපි බො එතං ගාමණී පරියායෙන වෙදිතඤ්ඤං “යං කිඤ්ඤා ද්දකං උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති, සබ්බන්තං ඡන්දමුලකං ඡන්දනිදනං ඡන්දෙ හි මූලං ද්දකංස්සා”ති.

තං කිමඤ්ඤයි ගාමණී යද තෙ වීරවාසිස්ස මානා අදිට්ඨා ආසි අස්සුතා, අහොසි වීරවාසිස්ස මාතුයා ඡන්දෙ වා රාගො වා පෙමං වාති. තො හෙතං හතොත, දුක්ඛානං වා තෙ ගාමණී ආගමම සවිනං වා තෙ ගාමණී ආගමම එවන්තො අහොසි: වීරවාසිස්ස මාතුයා ඡන්දෙ වා රාගො වා පෙමං වාති. එවං හතොත, තං කිමඤ්ඤයි ගාමණී, වීරවාසිස්ස මාතුයා තෙ වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා ගරහාය වා උපපජ්ජෙය්‍යං සොකපරිදෙවද්දකබ්බෙමනස්සුපායාසාති. වීරවාසිස්ස මාතුයා මෙ හතොත වධෙන වා බන්ධෙන වා ජාතියා වා ගරහාය වා ජීවිතස්සපි සියා අඤ්ඤාථනං, කිමපන මෙ නුඤ්ඤාස්සකති සොකපරිදෙවද්දකබ්බෙමනස්සුපායාසාති. ඉමිනාපි බො එතං ගාමණී පරියායෙන වෙදිතඤ්ඤං යං කිඤ්ඤා ද්දකං උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති සබ්බන්තං ඡන්දමුලකං ඡන්දනිදනං, ඡන්දෙහි මූලං ද්දකංස්සාති.

8. 1. 12

රාසියසුත්තං

426. අථ බො රාසියො ගාමණී යෙන හගවා තෙත්තපසඤ්ඤාමි උපසඤ්ඤාමිතා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො රාසියො ගාමණී හගවන්තං එතද්වොච: සුතං මෙතං හතොත සමණො ගොතමො සබ්බං තපං ගරහති, සබ්බං තපසං දුබ්බජීවි. එකංසෙන උපවදති උපකෙකාසතීති. යෙ තෙ හතොත එවමාහංසු: සමණො ගොතමො සබ්බං තපං ගරහති, සබ්බං තපසං දුබ්බජීවි. එකංසෙන උපවදති උපකෙකාසතීති. කථි තෙ හතොත හගවන්තො දුක්ඛවාදිනො න ච හගවන්තං අභුතෙන අබ්භාවිකබ්බති, ධම්මස්ස වානුධර්මං ව්‍යාකරොහති, න ච කොචි සහධම්මිකො චාදනුපාතො ගාරස්සං යානං ආගච්ඡති.

1 වීරවාසී - සි 1, 2

2 ආවසථො - අවසථො

3 හෙවං - සා

4 ආබාධයොරාති-සා

යෙ තෙ ගාමණී ඵවමානංසු: සමණො ගොතමො සබ්බං තපං ගරහති, සබ්බං තපසසීං දුබ්ථීං ඵකංසෙන උපවදති, උපකෙතාසතීති, න මෙ තෙ වුත්තවාදිනො, අබ්භාවිකබ්බති ච පන මං තෙ අසනා අභුතෙන¹. ඥෙ මෙ ගාමණී අනා පබ්බජිතෙන න සෙවිතබ්බා: යො වායං කාමෙසු කාමසුබලලිකානුයොගො තීනො ගමෙවා පොථුජ්ජනිකො අනරියො අනස්සංහිතො. යො වායං අතඤ්ඤාමරානුයොගො දුක්ඛො අනරියො අනස්සංහිතො, ඵතෙ තෙ ගාමණී උභො අතො අනුපගමම මජ්ඣිමා පටිපදු තරාගතෙන අභිසම්බුද්ධා වත්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. කතමා ච සා ගාමණී මජ්ඣිමා පටිපදු තරාගතෙන අභිසම්බුද්ධා වත්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති, අයමෙව අරියො අට්ඨධර්මකො මග්ගො, සෙයාර්ථදා: සමොදිට්ඨි -පෙ- සමොසමාධි. අයං ඛො සා ගාමණී මජ්ඣිමා පටිපදු තරාගතෙන අභිසම්බුද්ධා වත්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති.

තයො ඛො මෙ ගාමණී කාමභොගීනො සතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො, ඉධ ගාමණී ඵකචො කාමභොගී අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙන අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙන න අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති² න පුඤ්ඤති කරොති, ඉධ පන ගාමණී, ඵකචො කාමභොගී අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙන, අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤති කරොති. ඉධ පන ගාමණී ඵකචො කාමභොගී අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙන, අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤති ච කරොති.

ඉධ පන ගාමණී ඵකචො කාමභොගී ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනපි අසාහසෙනපි. ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙනපි අසාහසෙනපි න අත්තානං සුඛෙති පිණෙති, න සංවිහරති, න පුඤ්ඤති කරොති. ඉධ පන ගාමණී ඵකචො කාමභොගී ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනපි අසාහසෙනපි. ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙනපි අසාහසෙනපි අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤති කරොති. ඉධ පන ගාමණී ඵකචො කාමභොගී ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනපි අසාහසෙනපි, ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙනපි අසාහසෙනපි අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤති ච කරොති.

1. අසනා අවිජා අභුතෙන - මජ්ඣං.

2. සංවිහරති - සී 1, 2

ඉධ පන ගාමණී එකච්චා කාමභොගී ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන, ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන න අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොති. ඉධ පන ගාමණී, එකච්චා කාමභොගී ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන. ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොති. ඉධ පන ගාමණී එකච්චා කාමභොගී ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන. ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤාති ච කරොති. තෙ ච භොගෙ ගථිතො¹ මුළිඡිතො අරුක්ඛාපනො අනාදීනවදස්සාවී අනිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ඤාති. ඉධ පන ගාමණී එකච්චා කාමභොගී ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන, ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤාති ච කරොති. තෙ ච භොගෙ අගථිතො අමුළිඡිතො අනරුක්ඛාපනො අනාදීනවදස්සාවී නිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ඤාති.

තත්‍ර ගාමණී යායං කාමභොගී අධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙන, අධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙන න අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොති, අයං ගාමණී කාමභොගී තීභි යානෙහි ගාරඥො. කතමෙහි තීභි යානෙහි ගාරඥො. අධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන ගාරඥො, න අත්තානං සුඛෙති පිණෙතිති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන ගාරඥො, න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොතිති ඉමිනා තතියෙන යානෙන ගාරඥො. අයං ගාමණී කාමභොගී ඉමෙහි තීභි යානෙහි ගාරඥො.

තත්‍ර ගාමණී යායං කාමභොගී අධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙන, අධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොති. අයං ගාමණී කාමභොගී ද්විභි යානෙහි ගාරඥො, එකෙන යානෙන පාසංසො. කතමෙහි ද්විභි යානෙහි ගාරඥො? අධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන ගාරඥො, න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොතිති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන ගාරඥො. කතමෙන එකෙන යානෙන පාසංසො; අත්තානං සුඛෙති පිණෙතිති ඉමිනා එකෙන යානෙන පාසංසො. අයං ගාමණී කාමභොගී ඉමෙහි ද්විභි යානෙහි ගාරඥො, ඉමිනා එකෙන යානෙන පාසංසො.

තත්‍ර ගාමණී ඥායං¹ කාමභොගී අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙන, අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤති කරොති. අයං ගාමණී කාමභොගී ඵකෙන ධානෙන ගාරඥො, ද්විතී ධානෙහි පාසංසො. කතමෙන ඵකෙන ධානෙන ගාරඥො: අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාති ඉමිනා ඵකෙන ධානෙන ගාරඥො. කතමෙහි ද්විතී ධානෙහි පාසංසො: අත්තානං සුඛෙති පිණෙතිති ඉමිනා පටමෙන ධානෙන පාසංසො. සංවිහරති පුඤ්ඤති කරොතිති ඉමිනා දුතියෙන ධානෙන පාසංසො. අයං ගාමණී කාමභොගී ඉමිනා ඵකෙන ධානෙන ගාරඥො. ඉමෙහි ද්විතී ධානෙහි පාසංසො.

තත්‍ර ගාමණී ඥායං කාමභොගී ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාපි අසාහසෙනාපි. ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙනාපි අසාහසෙනාපි න අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤති කරොති, අයං ගාමණී කාමභොගී ඵකෙන ධානෙන පාසංසො, තීති ධානෙහි ගාරඥො. කතමෙන ඵකෙන ධානෙන පාසංසො: ධම්මෙවන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙනාති ඉමිනා ඵකෙන ධානෙන පාසංසො. කතමෙහි තීති ධානෙහි ගාරඥො: අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාති ඉමිනා පටමෙන ධානෙන ගාරඥො, න අත්තානං සුඛෙති පිණෙතිති ඉමිනා දුතියෙන ධානෙන ගාරඥො, න සංවිහරති න පුඤ්ඤති කරොතිති ඉමිනා තතියෙන ධානෙන ගාරඥො. අයං ගාමණී කාමභොගී ඉමිනා ඵකෙන ධානෙන පාසංසො, ඉමෙහි තීති ධානෙහි ගාරඥො.

තත්‍ර ගාමණී ඥායං කාමභොගී ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාපි අසාහසෙනාපි. ධම්මාධිමෙවන භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙනාපි අසාහසෙනාපි අත්තානං සුඛෙති පිණෙති, න සංවිහරති න පුඤ්ඤති කරොති. අයං ගාමණී කාමභොගී ද්විතී ධානෙහි පාසංසො, ද්විතී ධානෙහි ගාරඥො. කතමෙහි ද්විතී ධානෙහි පාසංසො: ධම්මෙවන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙනාති ඉමිනා පටමෙන ධානෙන පාසංසො, අත්තානං සුඛෙති පිණෙතිති ඉමිනා දුතියෙන ධානෙන පාසංසො, කතමෙහි ද්විතී ධානෙහි ගාරඥො: අධිමෙවන භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාති ඉමිනා පටමෙන ධානෙන ගාරඥො, න සංවිහරති න පුඤ්ඤති කරොතිති ඉමිනා දුතියෙන ධානෙන ගාරඥො. අයං ගාමණී කාමභොගී ඉමෙහි ද්විතී ධානෙහි පාසංසො, ඉමෙහි ද්විතී ධානෙහි ගාරඥො.

තත්‍ර ගාමණී යායං කාමභෝගී ධම්මාධිච්ඡිකා භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනපි අසාහසෙනපි, ධම්මාධිච්ඡිකා භොගෙ පරියෙසිත්වා සාහසෙනපි අසාහසෙනපි අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤාති කරොති. අයං ගාමණී කාමභෝගී තීහි යානෙහි පාසංසො, එකෙන යානෙන ගාරඥො. කතමෙහි තීහි යානෙහි පාසංසො: ධම්මෙකා භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙනාති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන පාසංසො, අත්තානං සුඛෙති පිණෙති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන පාසංසො, සංවිහරති පුඤ්ඤාති කරොති ඉමිනා තතියෙන යානෙන පාසංසො. කතමෙන එකෙන යානෙන ගාරඥො: අධිච්ඡිකා භොගෙ පරියෙසති සාහසෙනාති ඉමිනා එකෙන යානෙන ගාරඥො. අයං ගාමණී කාමභෝගී ඉමෙහි තීහි යානෙහි පාසංසො, ඉමිනා එකෙන යානෙන ගාරඥො.

තත්‍ර ගාමණී යායං කාමභෝගී ධම්මෙකා භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන, ධම්මෙකා භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන න අත්තානං සුඛෙති පිණෙති න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොති. අයං ගාමණී කාමභෝගී එකෙන යානෙන පාසංසො, ද්විතී යානෙහි ගාරඥො. කතමෙන එකෙන යානෙන පාසංසො: ධම්මෙකා භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙනාති ඉමිනා එකෙන යානෙන පාසංසො. කතමෙහි ද්විතී යානෙහි ගාරඥො: න අත්තානං සුඛෙති පිණෙති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන ගාරඥො, න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන ගාරඥො. අයං ගාමණී කාමභෝගී ඉමිනා එකෙන යානෙන පාසංසො, ඉමෙහි ද්විතී යානෙහි ගාරඥො.

තත්‍ර ගාමණී යායං කාමභෝගී ධම්මෙකා භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන, ධම්මෙකා භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති, න සංවිහරති, න පුඤ්ඤාති කරොති, අයං ගාමණී කාමභෝගී ද්විතී යානෙහි පාසංසො, එකෙන යානෙන ගාරඥො. කතමෙහි ද්විතී යානෙහි පාසංසො: ධම්මෙකා භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙනාති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන පාසංසො, අත්තානං සුඛෙති පිණෙති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන පාසංසො. කතමෙන එකෙන යානෙන ගාරඥො: න සංවිහරති න පුඤ්ඤාති කරොති ඉමිනා එකෙන යානෙන ගාරඥො. අයං ගාමණී කාමභෝගී ඉමෙහි ද්විතී යානෙහි පාසංසො, ඉමිනා එකෙන යානෙන ගාරඥො.

තත්‍ර ගාමණී යායං කාමභොගී ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන, ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤාති කරොති. තෙ ව භොගෙ ගථිතො මුච්ඡිතො අරුකාපකො අනාදිනවදස්සාවී අනිස්සරණ පඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති, අයං ගාමණී කාමභොගී තිහි යානෙහි පාසංසො, එකෙන යානෙන ගාරංගො. කතමෙහි තිහි යානෙහි පාසංසො: ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙනාති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන පාසංසො. අත්තානං සුඛෙති පිණෙති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන පාසංසො, සංවිහරති පුඤ්ඤාති කරොතිති ඉමිනා තතියෙන යානෙන පාසංසො, කතමෙන එකෙන යානෙන ගාරංගො: තෙ ව භොගෙ ගථිතො මුච්ඡිතො අරුකාපකො අනාදිනවදස්සාවී අනිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජතිති ඉමිනා එකෙන යානෙන ගාරංගො. අයං ගාමණී කාමභොගී ඉමෙහි තිහි යානෙහි පාසංසො, ඉමිනා එකෙන යානෙන ගාරංගො.

තත්‍ර ගාමණී යායං කාමභොගී ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙන, ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසිත්වා අසාහසෙන අත්තානං සුඛෙති පිණෙති සංවිහරති පුඤ්ඤාති කරොති, තෙ ව භොගෙ ගථිතො අමුච්ඡිතො අරුකාපකො අනාදිනවදස්සාවී නිස්සරණ පඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති, අයං ගාමණී කාමභොගී චතුර්හි යානෙහි පාසංසො. කතමෙහි චතුර්හි යානෙහි පාසංසො: ධර්මෙන භොගෙ පරියෙසති අසාහසෙනාති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන පාසංසො, අත්තානං සුඛෙති පිණෙති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන පාසංසො, සංවිහරති පුඤ්ඤාති කරොතිති ඉමිනා තතියෙන යානෙන පාසංසො, තෙ ව භොගෙ ගථිතො අමුච්ඡිතො අරුකාපකො අනාදිනවදස්සාවී නිස්සරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජතිති ඉමිනා චතුර්හි යානෙන පාසංසො. අයං ගාමණී කාමභොගී ඉමෙහි චතුර්හි යානෙහි පාසංසො.

තයොමෙ ගාමණී තපස්සිතො ලුඛජීවිතො¹ සත්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො: ඉධ ගාමණී එකච්චො තපස්සි ලුඛජීවි සද්ධා² අගාරස්මි අනගාරියං පස්සජිතො භොති: “අප්පෙවනාම කුසලං ධම්මං අධිගච්ඡය්‍යං, අප්පෙවනාම උත්තරිමත්‍රස්සධම්මො³ අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං සච්ඡිකරෙය්‍ය”ති. සො අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙති, කුසලඤ්ඤා ධම්මං අධිගච්ඡති, උත්තරිමත්‍රස්සධම්මො අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං න සච්ඡිකරෙති.

ඉධ පන ගාමණී එකච්චො තපස්සි ලුඛජීවි සද්ධා අගාරස්මි අනගාරියං පස්සජිතො භොති: “අප්පෙවනාම කුසලං ධම්මං අධිගච්ඡය්‍යං, අප්පෙවනාම උත්තරිමත්‍රස්සධම්මො අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං සච්ඡිකරෙය්‍ය”ති. සො අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙති, කුසලඤ්ඤා ධම්මං අධිගච්ඡති, උත්තරිමත්‍රස්සධම්මො අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං න සච්ඡිකරෙති.

1. ලුඛජීවිතො - සී 1, 2

2. සද්ධා - ස්‍යා.

3. උත්තරිමත්‍රස්සධම්මං - ස්‍යා.

ඉධ පන ගාමණී ඵකච්චා තපසී දුට්ඨි සද්ධා අගාරණා අනගාරියං පඤ්චිතො හොති: “අපෙචනාම කුසලං ධම්මං අධිගවේෂයාං, අපෙචනාම උත්තරිමනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සන විසෙසං සච්ඡිකරොයා”ති. සො අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙති, කුසලඤ්ඤා ධම්මං අධිගවේෂති, උත්තරිමනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සන විසෙසං සච්ඡිකරොති.

තත්‍ර ගාමණී යථායං තපසී දුට්ඨි අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙති, කුසලඤ්ඤා ධම්මං නාධිගවේෂති, උත්තරිඤ්ඤා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං න සච්ඡිකරොති. අයං ගාමණී තපසී දුට්ඨි තීඛි යානෙහි ගාරඤ්ඤා. කතමෙහි තීඛි යානෙහි ගාරඤ්ඤා: අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙතීති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා, කුසලඤ්ඤා ධම්මං නාධිගවේෂති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා, උත්තරිඤ්ඤා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං න සච්ඡිකරොතිති ඉමිනා තතියෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා. අයං ගාමණී තපසී දුට්ඨි ඉමෙහි තීඛි යානෙහි ගාරඤ්ඤා.

තත්‍ර ගාමණී යථායං තපසී දුට්ඨි අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙති, කුසලං හි ඛො ධම්මං අධිගවේෂති, උත්තරිඤ්ඤා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං න සච්ඡිකරොති. අයං ගාමණී තපසී දුට්ඨි ද්විතී යානෙහි ගාරඤ්ඤා, ඵකෙන යානෙන පාසංසො. කතමෙහි ද්විතී යානෙහි ගාරඤ්ඤා: අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙතීති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා. උත්තරිඤ්ඤා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං න සච්ඡිකරොතිති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා. කතමෙන ඵකෙන යානෙන පාසංසො, කුසලං හි ඛො ධම්මං අධිගවේෂති ඉමිනා ඵකෙන යානෙන පාසංසො. අයං ගාමණී තපසී දුට්ඨි ඉමෙහි ද්විතී යානෙහි ගාරඤ්ඤා, ඉමිනා ඵකෙන යානෙන පාසංසො.

තත්‍ර ගාමණී යථායං තපසී දුට්ඨි අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙති, කුසලඤ්ඤා ධම්මං අධිගවේෂති, උත්තරිඤ්ඤා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිසෙසං සච්ඡිකරොති. අයං ගාමණී, තපසී දුට්ඨි ඵකෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා, ද්විතී යානෙහි පාසංසො. කතමෙන ඵකෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා: අත්තානං ආතාපෙති පරිතාපෙතීති ඉමිනා ඵකෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා. කතමෙහි ද්විතී යානෙහි පාසංසො: කුසලඤ්ඤා ධම්මං අධිගවේෂති ඉමිනා පඨමෙන යානෙන පාසංසො, උත්තරිඤ්ඤා මනුස්සධම්මා අලමරියඤ්ඤාදස්සන විසෙසං සච්ඡිකරොතිති ඉමිනා දුතියෙන යානෙන පාසංසො. අයං ගාමණී තපසී දුට්ඨි ඉමිනා ඵකෙන යානෙන ගාරඤ්ඤා, ඉමෙහි ද්විතී යානෙහි පාසංසො.

තිස්සො ඉමා ගාමණී සන්ද්ධිකා නිජජරා අකාලිකා එහිපස්සිකා
ඔපනයිකා පච්චන්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤති. කතමා තිස්සො;

යං රත්තො රාගාධිකරණං අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති,
පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, රාගෙ
පහීනෙ නෙව අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න පරව්‍යාබාධායපි
වෙනෙති, න උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. සන්ද්ධිකා නිජජරා
අකාලිකා එහිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චන්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤති.
යං දුට්ඨො දෙසාධිකරණං අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, පරව්‍යාබාධායපි
වෙනෙති, උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. දෙසෙ පහීනෙ නෙව
අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න
උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, සන්ද්ධිකා නිජජරා අකාලිකා එහිපස්සිකා
ඔපනයිකා පච්චන්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤති. යං මූලෙනා මොභාධිකරණං
අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, උභයව්‍යාබාධායපි
වෙනෙති, මොභෙ පහීනෙ නෙව අත්තව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න
පරව්‍යාබාධායපි වෙනෙති, න උභයව්‍යාබාධායපි වෙනෙති. සන්ද්ධිකා
නිජජරා අකාලිකා එහිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චන්තං වෙදිතබ්බා
විඤ්ඤති. ඉමා බො ගාමණී තිස්සො සන්ද්ධිකා නිජජරා අකාලිකා
එහිපස්සිකා ඔපනයිකා පච්චන්තං වෙදිතබ්බා විඤ්ඤති.

එවං වුත්තෙ රාසියො ගාමණී භගවන්තං එතදවොච: අභිසංකන්තං
භන්තෙ අභිසංකන්තං භන්තෙ -පෙ- උපාසකං මං භගවා ධාරෙතු
අජ්ජනග්ගෙ පාණ්ණපෙනං සරණං ගතන්ති.

8. 1. 13

පාටලියසුත්තං.

427. එකං සමයං හගවා කොලියෙසු විහරති උත්තරකං¹ නාම කොලියානං නිගමො.² අප්ථං බො පාටලියො ගාමණී යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමීඤ්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නො බො පාටලියො ගාමණී හගවන්තං එතදවොච: සුත්තං මෙතං හන්තො “සමණො ගොතමො මායං ජානාතී”ති. යෙ තෙ හන්තො එවමාහංසු: “සමණො ගොතමෙ මායං ජානාතී”ති, කච්චි තෙ හන්තො හගවන්තො චුක්ඛවාදිනො, න ච හගවන්තං අභුත්තො අභිභාවිකභි, ධර්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොකභි, න ච කොචී සහධම්මකො වාදනුපාතො ගාරඤ්ඤං යානං ආගච්ඡති, අනඤ්ඤාකාමො³ හි මයං හන්තො හගවන්තන්ති.

යෙ තෙ ගාමණී එවමාහංසු: “සමණො ගොතමො මායං ජානාතී”ති, චුක්ඛවාදිනො වෙච්ච මෙ තෙ, න ච මං අභුත්තො අභිභාවිකභි, ධර්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොකභි, නච කොචී සහධම්මකො වාදනුපාතො ගාරඤ්ඤං යානං ආගච්ඡති. සචං යෙච්ච කීර්ණො මයං තෙසං සමණානුභූතොනං න සද්දහාම: සමණො ගොතමො මායං ජානාතීති. සමණො ඛලු හො ගොතමො මායාවීති. යොනු බො ගාමණී එවං වදෙති; “අහං මායං ජානාමී”ති, සො එවං වදෙති, “අහං මායාවී”ති. තථෙච්ච තං හගවා හොති, තථෙච්ච තං සුගත හොති. තෙන හි ගාමණී තඤ්ඤාචෙත්ථ පටිපුජිත්ථාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි.

තං කිම්මඤ්ඤාසි ගාමණී, ජානාසි ඤං ගාමණී, කොලියානං ලම්බවුළකෙ හටෙති, ජානාමහං හන්තො කොලියානං ලම්බවුළකෙ හටෙති. තං කිම්මඤ්ඤාසි ගාමණී කිම්ඤ්ඤා කොලියානං ලම්බවුළකා හටාති. යෙ ච හන්තො කොලියානං වොරා තෙ ච පටිසෙධෙත්ථං, යාති ච කොලියානං දුතෙය්‍යාති තාති වහාතුං⁴, එතදඤ්ඤාසි හන්තො කොලියානං ලම්බවුළකා හටාති. තං කිම්මඤ්ඤාසි ගාමණී, ජානාසි ඤං කොලියානං ලම්බවුළකෙ හටෙ සීලවන්තො වා තෙ දුස්සීලෙ වාති. ජානාමහං හන්තො කොලියානං ලම්බවුළකෙ හටෙ දුස්සීලෙ පාපධම්මෙ, යෙ ච ලොකෙ දුස්සීලා පාපධම්මා කොලියානං ලම්බවුළකා හටා තෙසං අඤ්ඤාතරාති.

1. උත්තර-මජ්ඣිම, සායා

2. නිගමෙ - සී 2.

3. අනඤ්ඤාකාමො - මජ්ඣිම.

4. වහාතුං - සායා

5. එතදඤ්ඤාසි - මජ්ඣිම.

යො භූ ඛො ගාමණී එවං වදෙය්‍යා: “පාටලියො ගාමණී ජානාති කොලියානං ලඛඩ්වුළකෙ භටෙ දුක්ඛලො පාපධම්මෙ, පාටලියොපි ගාමණී දුක්ඛලො පාපධම්මො”ති, සච්චො භූ ඛො සො වදමානො වදෙය්‍යාති. නො හෙතං හතෙත, අඤ්ඤා හතෙත කොලියානං ලඛඩ්වුළකා භටා, අඤ්ඤා’භමසී, අඤ්ඤා’ධම්මො කොලියානං ලඛඩ්වුළකා භටා, අඤ්ඤා’ධම්මො’භමසීති. ඤං හි ගාමණී! ලච්ඡයි” “පාටලියො ගාමණී ජානාති කොලියානං ලඛඩ්වුළකෙ භටෙ දුක්ඛලො පාපධම්මෙ, න ච පාටලියො ගාමණී දුක්ඛලො පාපධම්මො”ති. කසමා තථාගතො න ලච්ඡති “තථාගතො මායං ජානාති, න ච තථාගතො මායාථී”ති.

මායං වාහං ගාමණී පජානාමි මායාය ච විපාකං, යථා පටිපන්නො ච මායාථී කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි. පාණාතිපාතං වාහං ගාමණී පජානාමි පාණාතිපාතස්ස ච විපාකං, යථා පටිපන්නො ච පාණාතිපාතී කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි. අදික්ඛාදනං වාහං ගාමණී පජානාමි අදික්ඛාදනස්ස ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච අදික්ඛාදනී කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි, කාමෙසු මිච්ඡාචාරං වාහං ගාමණී පජානාමි, කාමෙසු මිච්ඡාචාරස්ස ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරී කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි.

මුසාවාදං වාහං ගාමණී පජානාමි මුසාවාදස්ස ච විපාකං, යථා පටිපන්නො ච මුසාවාදී කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි. පිසුනාවාචං වාහං ගාමණී පජානාමි පිසුනාවාචාය ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච පිසුනාවාවො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි. ඵරුසවාචං වාහං ගාමණී පජානාමි ඵරුසවාචාය ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච ඵරුසවාචො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි. සම්භසලාපං වාහං ගාමණී පජානාමි සම්භසලාපස්ස ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච සම්භසලාපී කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි.

අභිරුක්ඛං වාහං ගාමණී පජානාමි අභිරුක්ඛාය ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච අභිරුක්ඛායු කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි. ව්‍යාපාදපදෙ-සඤ්ඤාහං ගාමණී පජානාමි ව්‍යාපාදපදෙසස්ස ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච ව්‍යාපකවිනේනා කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි. මිච්ඡාදිට්ඨිඤ්ඤාහං ගාමණී පජානාමි මිච්ඡාදිට්ඨියා ච විපාකං, යථාපටිපන්නො ච මිච්ඡාදිට්ඨිකො කායස්ස හෙද පරමෙරණා අපායං දුග්ගතිං චිතිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, තඤ්ඤා පජානාමි.

1. ඤං හි නාම ගාමණී - මජ්ඣිම, සා.

2. තච්ඡ ලච්ඡයි - සා.

3. තඤ්ඤා - ඤා.

සනාති හි ගාමණී එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො:
 යො කොච්චි පාණමතිපාතෙති, සබ්බො සො දිට්ඨොව ධම්මෙ දුක්ඛං
 දෙමනස්සං පටිසංවෙදියති, යො කොච්චි අදින්නං ආදියති, සබ්බො
 සො දිට්ඨොව ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදියති, යො කොච්චි
 කාමෙසු මිථ්‍යා වරති සබ්බො සො දිට්ඨොව ධම්මෙ දුක්ඛං
 දෙමනස්සං පටිසංවෙදියති, යො කොච්චි මුසා භණති, සබ්බො සො
 දිට්ඨොව ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදියති.

දිසස්ති ඛො පන ගාමණී ඉධෙකච්චො මාලි කුණ්ඩලි
 සුනහානො¹ සුවිලිනො කප්පිතකෙසමසු ඉත්තිකාමෙති² රාජා
 මණ්ණෙසු පරිවාරෙන්නා, තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා අයං පුරිසො
 කිං අකාසි මාලි කුණ්ඩලි සුනහානො සුවිලිනො කප්පිතකෙසමසු
 ඉත්තිකාමෙති රාජා මණ්ණෙසු පරිවාරෙති? තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා
 අයං පුරිසො රණෙසු පච්චත්තිකං පසංගා ජීවිතා වොරොපෙසි³
 තස්ස රාජා අත්තමනො අභිභාරමදයි. තෙනායං පුරිසො මාලි
 කුණ්ඩලි සුනහානො සුවිලිනො කප්පිතකෙසමසු ඉත්තිකාමෙති
 රාජා මණ්ණෙසු පරිවාරෙති.

දිසස්ති ඛො පන ගාමණී ඉධෙකච්චො දළ්භාය රජ්ජයා
 පච්ඡාබාහං ගාලාබන්ධනං බන්ධනා බුරුමුණ්ණං කරිතා බරස්සරෙන
 පණුවෙන රථිකාය රථිකං සිඛ්ඛාටකෙන සිඛ්ඛාටකං පරිනෙතො
 දක්ඛිණෙන ආරෙන නික්ඛාමෙතො⁴ දක්ඛිණෙන නගරස්ස සිසං
 ජිජුමානො, තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා අයං පුරිසො කිං
 අකාසි දළ්භාය රජ්ජයා පච්ඡාබාහං ගාලාබන්ධනං බන්ධනා
 බුරුමුණ්ණං කරිතා බරස්සරෙන පණුවෙන රථිකාය රථිකං
 සිඛ්ඛාටකෙන සිඛ්ඛාටකං පරිනෙතො දක්ඛිණෙන ආරෙන
 නික්ඛාමෙතො දක්ඛිණෙන නගරස්ස සිසං ජිජුතිති. තමෙනං
 එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරිසො රාජවෙරි ඉත්ති වා පුරිසං වා
 ජීවිතා වොරොපෙසි, තෙන නං රාජානො ගහෙනා එවරුපං කම්ම
 කාරණං කාරෙතා⁵ ති. තං කිම්මණ්ණෙසි ගාමණී අපි නු තෙ එවරුපං
 දිට්ඨං වා සුතංවාති. දිට්ඨංඤ්ච නො භනෙන සුතංඤ්ච සුසිසස්ති වාති.

තත්‍ර ගාමණී යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො:
 "යො කොච්චි පාණමතිපාතෙති, සබ්බො සො දිට්ඨොව ධම්මෙ දුක්ඛං
 දෙමනස්සං පටිසංවෙදියති"ති, සච්චං වා තෙ ආහංසු මුසා වාති.
 මුසා භනෙත. යෙ පන තෙ තුච්ඡං⁶ මුසා විලපතති, සීලවග්ගො වා
 තෙ දුස්සීලා වාති. දුස්සීලා භනෙත. යෙ පන තෙ දුස්සීලා පාපධම්මො
 මිථ්‍යාපටිපත්තා වා තෙ සමොපටිපත්තා වාති. මිථ්‍යාපටිපත්තා
 භනෙත. යෙ පන තෙ මිථ්‍යාපටිපත්තා මිථ්‍යාදිට්ඨිකා වා තෙ
 සමොදිට්ඨිකා වාති. මිථ්‍යාදිට්ඨිකා භනෙත. යෙ පන තෙ මිථ්‍යාදිට්ඨිකා
 කම්මනානු තෙසු පසිදිතුතා. නො භෙතං භනෙත.

1. සුනහානො - මජ්ඣං, සා.

2. කාමෙසු - සි 1, 2.

3. වොරොපෙසි - සා.

4. නික්ඛමිතො - සා.

5. කරණානි කාරෙතාති - සා.

කරණං කාරෙතාති - සි 1, 2.

6. තුච්ඡං - සි 1, 2.

දිස්සති ඛො පන ගාමණී, ඉධෙකච්චා මාලි කුණ්ඩලි -පෙ- ඉක්ඛිකාමෙති රාජා මඤ්ඤ පරිවාරෙතො. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො කිං අකාසි මාලි කුණ්ඩලි -පෙ- ඉක්ඛිකාමෙති රාජා මඤ්ඤ පරිවාරෙති? තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා අයං පුරියො රඤ්ඤ පට්ඨත්තිකස්ස පසංග රතනං අහාසි¹ තස්ස රාජා අත්තමනො උපහාර²මද්ධි, තෙනායං පුරියො මාලි කුණ්ඩලි -පෙ- ඉක්ඛිකාමෙති රාජා මඤ්ඤ පරිවාරෙතිති.

දිස්සති ඛො පන ගාමණී, ඉධෙකච්චා දළහාය රජ්ජයා -පෙ- දක්ඛිණතො නගරස්ස සිසං ඡිජ්ජමානො. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො කිං අකාසි දළහාය රජ්ජයා -පෙ- දක්ඛිණතො නගරස්ස සිසං ඡිජ්ජතිති, තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො ගාමා වා අරඤ්ඤ වා අදින්නං රෙයාසභින්නං ආදිධි³ තෙන නං රාජානො ගහෙතා එවරුපං කම්මකාරණං කාරෙතෙති. තං කිමඤ්ඤසි ගාමණී, අපි නු තෙ එවරුපං දිට්ඨං වා සුතං වානි? දිට්ඨංකථි නො හතොත සුතංකථි සුඤ්ඤාති වානි. තත්ථ⁴ ගාමණී, යෙ තෙ සමණව්‍යාහමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො “යො කොච්ඡි අදින්නං ආදියති, සබ්බො සො දිට්ඨං ව ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදියති”ති. සච්චං වා තෙ ආහංසු මුසා වානි? -පෙ- කලීනත්තු තෙසු පසිදිකුතා? නොහෙනං හතොත.

දිස්සති ඛො පන ගාමණී, ඉධෙකච්චා මාලි කුණ්ඩලි -පෙ- ඉක්ඛිකාමෙති රාජා මඤ්ඤ පරිවාරෙතො. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො කිං අකාසි මාලි කුණ්ඩලි -පෙ- ඉක්ඛිකාමෙති රාජා මඤ්ඤ පරිවාරෙතිති. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො රඤ්ඤ පට්ඨත්තිකස්ස දුරෙසු සංකීරිතං ආපජ්ජි. තස්ස රාජා අත්තමනො අභිහාරමද්ධි, තෙනායං පුරියො මාලි කුණ්ඩලි -පෙ- ඉක්ඛිකාමෙති රාජා මඤ්ඤ පරිවාරෙතිති.

දිස්සති ඛො පන ගාමණී, ඉධෙකච්චා දළහාය රජ්ජයා -පෙ- දක්ඛිණතො නගරස්ස සිසං ඡිජ්ජමානො. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො කිං අකාසි දළහාය රජ්ජයා -පෙ- දක්ඛිණතො නගරස්ස සිසං ඡිජ්ජතිති? තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො කුලිත්ථිසු කුලකුමාරිසු වාරිතං ආපජ්ජි. තෙන නං රාජානො ගහෙතා එවරුපං කම්මකාරණං කාරෙතෙති. තං කිමඤ්ඤසි ගාමණී, අපි නු තෙ එවරුපං දිට්ඨං වා සුතං වානි? දිට්ඨංකථි නො හතොත සුතංකථි සුඤ්ඤාති වානි. තත්ථ ගාමණී, යෙ තෙ සමණ ව්‍යාහමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො “යො කොච්ඡි කාමෙසු මිථ්‍යා වරති, සබ්බො සො දිට්ඨං ව ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදියති”ති. සච්චං වා තෙ ආහංසු මුසා වානි -පෙ- කලීනත්තු තෙසු පසිදිකුතා? නො හෙනං හතොත.

1. අදින්නං ආදියති - සතා,
2. අභිහාර - මිත්සං, සතා
3. ආදියති - සතා
4. තත්ථ - සි 1, 2.

දිස්සති බො පන ගාමණී, ඉධෙකවෙවා මාලී කුණ්ඩලී සුනහානො සුවිලිනො කප්පිතකෙසමස්ස ඉත්තිකාමෙහි රාජා මෙඤ්ඤ පරිවාරෙතො. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො කිං අකාසි මාලී කුණ්ඩලී සුනහානො සුවිලිනො කප්පිතකෙසමස්ස ඉත්තිකාමෙහි රාජා මෙඤ්ඤ පරිවාරෙතීති. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො රාජානං මුසාවාදෙන නාසෙසි¹ තස්ස රාජා අත්තමනො අභිභාරමදසි. තෙනායං පුරියො මාලී කුණ්ඩලී සුනහානො සුවිලිනො කප්පිතකෙසමස්ස ඉත්තිකාමෙහි රාජා මෙඤ්ඤ පරිවාරෙතීති.

දිස්සති බො පන ගාමණී, ඉධෙකවෙවා දළහාය රජුයා පච්ඡාබාහං ගාලාබන්ධනං බන්ධනා බුරමුණ්ඩං කරිතා බරස්සරෙන පණුවෙන රථිකාය රථිකං සිංසාටකෙන සිංසාටකං පරිනෙතා දක්ඛිණෙන දාරෙන නික්කාමෙතා දක්ඛිණෙන නගරස්ස සීසං ඡිත්ථමානො. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා, අයං පුරියො කිං අකාසි දළහාය රජුයා පච්ඡාබාහං ගාලාබන්ධනං බන්ධනා බුරමුණ්ඩං කරිතා බරස්සරෙන පණුවෙන රථිකාය රථිකං සිංසාටකෙන සිංසාටකං පරිනෙතා දක්ඛිණෙන දාරෙන නික්කාමෙතා දක්ඛිණෙන නගරස්ස සීසං ඡිත්ථතීති. තමෙනං එවමාහංසු: අමෙහා අයං පුරියො ගහපතිස්ස වා ගහපතිපුත්තස්ස වා මුසාවාදෙන අත්තං හඤ්ඤි. තෙන තං රාජානො ගහෙනා එවරූපං කම්මකාරණං කාරෙතතීති. තං කම්මඤ්ඤසි ගාමණී, අපිත්ත තෙ එවරූපං දිට්ඨං වා සුතං වාති? දිට්ඨඤ්ඤා නො හතොන, සුතඤ්ඤා සුඤ්ඤාති වාති. තත්ත ගාමණී, යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො “යො කොචි මුසා හණති, සබ්බො සො දිට්ඨං ව ධර්මෙ දුක්ඛං දෙවනස්ස පටිසංවෙදියතී”ති. සථං වා තෙ ආහංසු මුසා වාති? මුසා හතොන. යෙ පන තෙ තුච්ඡං මුසා විලපතා, සීලවනො වා තෙ දුක්ඛො වාති? දුක්ඛො හතොන. යෙ පන තෙ දුක්ඛො පාපධම්මා, මිච්ඡාපටිපන්නා වා තෙ සමාපටිපන්නා වාති? මිච්ඡාපටිපන්නා හතොන. යෙ පන තෙ මිච්ඡාපටිපන්නා මිච්ඡාදිට්ඨිකා වා තෙ සමාදිට්ඨිකා වාති? මිච්ඡාදිට්ඨිකා හතොන. යෙ පන තෙ මිච්ඡාදිට්ඨිකා, කල්ලන්ත්ත තෙසු පසිදිතුතති? නො හෙතං හතොන.

අච්ඡරියං හතොන අබ්‍යුතං හතොන, අත්ති මෙ හතොන ආවසථාගාරං, තත්ත මඤ්ඤාති අත්ති, ආසනාති අත්ති, උදකමණිකො අත්ති, තෙලප්පදිපො අත්ති, තත්ත යො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා වාසං උපෙති, තෙනාහං යථාසත්ති යථාබලං සංවිහරාමී.² භුත්තබ්බං හතොන, වත්තාරො සක්ඛාරො නානාදිට්ඨිකා නානාබන්ධනා නානාරූපිකා තස්මිං ආවසථාගාරෙ වාසං උපගමිස්සු. එකො සක්ඛා එවංවාදි එවංදිට්ඨි: නත්ති දික්ඛා, නත්ති ධිට්ඨං නත්ති හුතං, නත්ති සුකට්ඨකකවානං කම්මානං එලං විපාකො, නත්ති අයං ලොකො, නත්ති පරො ලොකො, නත්ති මාතා, නත්ති පිතා, නත්ති සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ති ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සමඤ්ඤාතා සමාපටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ඤ ලොකං පරං ව ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා පච්චෙදන්තීති.

1. නාසෙසි - සායා

2. සමහරාමි - අට්ඨකපා.

එකො සක්ඛා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: අත්ථි දික්ඛං අත්ථි සිට්ඨං අත්ථි හුතං අත්ථි සුක්ඛවද්දකතවානං කමිදානං එලං විපාකො, අත්ථි අයං ලොකො, අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි මානා, අත්ථි පිනා, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සමමගනනා සමචාපටිපක්ඛා යෙ ඉමඤ්ඤි ලොකං පරඤ්ඤි ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදන්තීති.

එකො සක්ඛා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: කරතො¹ කාරයතො ජිඤ්ඤො ඡෙදපයතො පචතො පාවයතො සොවයතො කිලමයතො එඤ්ඤො එඤ්ඤපයතො පාණමතිපාතයතො ආදික්ඛං ආදියතො සත්ථි. ජිඤ්ඤො නිලොපං හරතො එකාගාරිකං කරොතො පරිපච්චෙති තිට්ඨතො පරදුරං ගව්ජතො මුසා හණතො කරතො න කරියති පාපං, ධුරපරියන්තොන වෙපි වකෙකන යො ඉමිසසා පඨවියා පාණෙ එකමංසබලං එකමංසපුඤ්ඤං කරෙයා, නත්ථි තතොනිදනං පාපං, නත්ථි පාපස්ස ආගමො, දකඛිණංකොපි ගඬගාය තීරං ගවෙජයා හනන්තො සානන්තො ජිඤ්ඤො ඡෙදපෙන්නො පචන්තො පාවෙන්නො නත්ථි තතොනිදනං පාපං, නත්ථි පාපස්ස ආගමො, උත්තරංකොපි ගඬගාය තීරං ගවෙජයා දදන්තො දපෙන්නො යජන්තො යාජෙන්නො නත්ථි තතොනිදනං පුඤ්ඤං, නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො. දනෙන දමෙන සඤ්ඤමෙන සච්චවච්ඡෙන නත්ථි පුඤ්ඤං නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමොති.

එකො සක්ඛා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: කරතො කාරයතො ජිඤ්ඤො ඡෙදපයතො පචතො පාවයතො සොවයතො කිලමයතො එඤ්ඤො එඤ්ඤපයතො පාණමතිපාතයතො අදින්නං ආදියතො සත්ථි. ජිඤ්ඤො නිලොපං හරතො එකාගාරිකං කරොතො පරිපච්චෙති තිට්ඨතො පරදුරං ගව්ජතො මුසා හණතො කරතො කරියති පාපං, ධුරපරියන්තොනපි වකෙකන යො ඉමිසසා පඨවියා පාණෙ එකමංසබලං එකමංසපුඤ්ඤං කරෙයා, අත්ථි තතොනිදනං පාපං, අත්ථි පාපස්ස ආගමො, දකඛිණංකොපි ගඬගාය² තීරං ගවෙජයා හනන්තො සානන්තො ජිඤ්ඤො ඡෙදපෙන්නො පචන්තො පාවෙන්නො අත්ථි තතොනිදනං පාපං, අත්ථි පාපස්ස ආගමො, උත්තරංකොපි ගඬගාය තීරං ගවෙජයා දදන්තො දපෙන්නො යජන්තො යාජෙන්නො අත්ථි තතොනිදනං පුඤ්ඤං, අත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො, දනෙන දමෙන සඤ්ඤමෙන සච්චවච්ඡෙන අත්ථි පුඤ්ඤං අත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමොති.

තස්ස මග්ගං හන්තො අහුදෙව කඬ්ඛා අහුදෙව විචිකිට්ඨා: කො සු නාම ඉමෙසං භවතං සමණබ්‍රාහ්මණානං සච්චං ආහ, කො මුසාති.

අලං හි තෙ ගාමණී, කඬ්ඛිතුං, අලං විචිකිච්ඡිතුං, කඬ්ඛනියෙ ව පන තෙ යානෙ විචිකිට්ඨා උප්පන්නාති. එවං පසකොහං³ හන්තො භගවති, පහොති මෙ භගවා තථා ධර්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඬ්ඛාධර්මං පජ්ඣෙය්‍යන්ති.

1. කරොතො - මරසං.

2. ගඬගා - සි 1, 2.

3. පසකොහං - ඡායා

අප්ථි ගාමණි, ධම්මසමාධි. තත්‍ර වෙ ඤං වික්කසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං ඤං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජභෙය්‍යාසි. කතමො ධ ගාමණි, ධම්මසමාධි: ඉධ ගාමණි, අරියසාවකො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො භොති, නිතිතදණ්ණො නිතිතසංකො ලජ්ඣ දයාපකො සබ්බපාණහූතභිතානුකම්මං විහරති. අදික්කාදනං පහාය අදික්කාදනා පටිවිරතො භොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරං පහාය කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො භොති, මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතො භොති, පිසුනං වාචං පහාය පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො භොති, ඵරුසං වාචං පහාය ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො භොති, සමථසලාපං පහාය සමථසලාපා පටිවිරතො භොති, අභිජ්ඣං පහාය අනභිජ්ඣාසු භොති, ව්‍යාපාදපදෙසං පහාය අව්‍යාපකාවිනො භොති, මිච්ඡාදිට්ඨිං පහාය සමමාදිට්ඨිකො භොති.

ස ඛො සො ගාමණි, අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ඣො විගතව්‍යාපාදෙ අසම්මුළොහා සම්පජානො පතිස්සනො¹ මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සීං, ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජ්ඣෙන² ඵරිඤා විහරති. සො ඉති පටිසංචික්කති: යො'යං සඤ්ඤා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: "නත්ථි දිත්තං, නත්ථි ධිට්ඨං, නත්ථි භුතං, නත්ථි සුකට්ඨකතවානං කමමානං එලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණග්‍රාහමණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපත්තා යෙ ඉමඤ්ඤි ලොකං පරඤ්ඤා ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සජ්ජිකඤා පච්චෙදන්ති"³ති. සචෙ තස්ස භොතො සත්ථිනො සච්චං වට්ටනං අපණ්ණකතාය මග්ගං, යො'හං න කිඤ්ඤි ව්‍යාඛාධෙමි තසං වා ථාවරං වා, උභයමෙඤ්ඤි කටග්ගාභො: යඤ්ඤිමිති කායෙන සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා සංවුතො, යඤ්ඤි කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජියාමිති. තස්ස පාමුරුථං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පස්සමහති, පස්සඤ්ඤායො සුඛං වෙදියති. සුඛිනො විත්තං සමාධියති, අයං ඛො සො ගාමණි, ධම්මසමාධි. තත්‍ර වෙ ඤං වික්කසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං ඤං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජභෙය්‍යාසි.

ස ඛො සො ගාමණි, අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ඣො විගතව්‍යාපාදෙ අසම්මුළොහා සම්පජානො පතිස්සනො¹ මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සීං, ඉති උඤ්චමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජ්ඣෙන² ඵරිඤා විහරති.

1. පටිසංකො - ස්වා, මජ්ඣං.

2. අව්‍යාපජ්ජන - සි 2.

සො ඉති පටිසංචිකකි: යො'යං සක්ඛා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: "අත්ථි දිනනං, අත්ථි ධිට්ඨං, අත්ථි හුතං, අත්ථි සුකට්ඨකඛවානං කම්මානං එලං විපාකො, අත්ථි අයං ලොකො, අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි මානා, අත්ථි පිතා, අත්ථි සත්ථා ඔපපාතිකා, අත්ථි ලොකෙ සමණ්ණාභවණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපත්ථා, යෙ ඉමස්ස ලොකං පරස්ස ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පට්ඨෙතති"ති. සථෙ තස්ස භොතො සත්ථුතො¹ සථං වචනං, අපණ්ණකතාය මඤ්ඤං, සො'හං² න කිඤ්ඤා ව්‍යාබාධෙමි තසං වා ථාවරං වා, උභයමෙත්ථකට්ඨානාහො: යස්මිණි කායෙන සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා සංවුතො, යස්මිණි කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමිති. තස්ස පාමොජ්ජං³ ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසංමග්ගති, පස්සඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිතො විතං සමාධියති. අයං ඛො සො ගාමණි, ධම්මසමාධි. තත්ථ වෙ තං විතසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං තං ඉමං කම්මාධම්මං පජභෙය්‍යාසි.

ස ඛො සො ගාමණි, අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ජෙඤ්ඤා විගතව්‍යාපාදෙ අසමුද්දෙහො සමංජානො පතිස්සනො මෙත්ථාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං එරිත්වා විහරති, තථා දුතියං තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං. ඉති උභමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවතං ලොකං මෙත්ථාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපරේඤ්ඤාන එරිත්වා විහරති. සො ඉති පටිසංචිකකි: යො'යං සක්ඛා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: "කරතො කාරයතො ජිඤ්ඤානො ඡෙදපයතො පටිතො පාවයතො සොවයතො කිලමයතො එඤ්ඤානො ඵෙදපයතො පාණමතිපාතයතො අදිනනං ආදියතො සන්ධිං ජිඤ්ඤානො නිලොපං හරතො එකාගාරිකං කරොතො පරිපජෙත්තිට්ඨතො පරදුරං ගච්ඡතො මුසා හණතො කරතො න කරියති පාපං, ධුරපරියන්තොන චෙපි විකේකන යො ඉමිස්සා පඨවියා පාණෙ එකමංසබලං එකමංසපුඤ්ජං කරෙය්‍ය, නත්ථි තතො නිදනං පාපං, නත්ථි පාපස්ස ආගමො; දක්ඛණ්ණෙපි ගඩහාය තීරං ගච්ඡෙය්‍ය හනන්තො සානන්තො ජිඤ්ඤානො ඡෙදපෙන්නො පටින්නො පාවෙන්නො නත්ථි තතො නිදනං පාපං, නත්ථි පාපස්ස ආගමො; උත්තරස්සෙපි ගඩහාය තීරං ගච්ඡෙය්‍ය දදන්නො දපෙන්නො යජන්නො යාජෙන්නො නත්ථි තතො නිදනං පුඤ්ඤං, නත්ථි තතො නිදනං පුඤ්ඤස්ස ආගමො; දනෙන දමෙන සංඤ්ඤාමෙන සම්මච්ඡෙජන නත්ථි පුඤ්ඤං නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො"ති. සථෙ තස්ස භොතො සත්ථුතො සථං වචනං, අපණ්ණකතාය මඤ්ඤං, සො'හං න කිඤ්ඤා ව්‍යාබාධෙමි තසං වා ථාවරං වා, උභයමෙත්ථ කට්ඨානාහො: යස්මිණි කායෙන සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා සංවුතො, යස්මිණි කායස්ස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමිති. තස්ස පාමොජ්ජං³ ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පස්සමග්ගති, පස්සඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදියති සුඛිතො විතං සමාධියති. අයං ඛො සො ගාමණි, ධම්මසමාධි. තත්ථ වෙ තං විතසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං තං ඉමං කම්මාධම්මං පජභෙය්‍යාසි.

1. සත්ථුසය - සිමු.

2. යොහං - සිමු.

3. පාමුජ්ජං - සිමු, ස්‍යා.

ස ටො සො ගාමණී, අරියසාවකො එවං විගතාභිජේඛා විගතව්‍යාපාදො අසම්මුළුනො සම්පජානො පතිස්සකො මෙත්තාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්තීයං. ඉති උඤ්චමධො තිරියං සංඛධි සංඛන්තතාය සංඛාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජේඛන ඵරික්ඛා විහරති. සො ඉති පටිසංචික්ඛති: යො'යං සත්ථා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: “කරතො කාරයතො ඡිත්තො ඡේදපයතො පචතො පාවයතො සොචයතො කිලමයතො ඵත්තො ඵත්තපයතො පාණමතිපාතයතො අදින්නං ආදියතො සනධිං ඡිත්තො නිලොපං හරතො එකාගාරිකං කරොතො පරිපජෙත්තිට්ඨතො පරදුරං ගච්ඡතො මුසා හණකො කරතො කරියති පාපං. මුරපරියන්තොන වෙපි වකෙකන යො ඉම්මස්සා පඨවියා පාණෙ එකමංසබ්බං එකමංසපුඤ්ඤං කරොසා, අත්ථි තතො නිදනං පාපං, අත්ථි පාපස්ස ආගමො. දක්ඛිණංකේපි ගඛායා තීරං ගච්ඡයා හනන්තො සාතන්තො ඡිත්තො ඡේදපෙන්නො පචන්තො පාවෙන්නො, අත්ථි තතො නිදනං පාපං, අත්ථි පාපස්ස ආගමො. උත්තරංකේපි ගඛායා තීරං ගච්ඡයා දදන්තො දපෙන්නො යජන්තො යාජෙන්නො, අත්ථි තතො නිදනං පුඤ්ඤං, අත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො, දානෙන දමෙන සඤ්ඤමෙන සවිට්ඨජේඛන අත්ථි පුඤ්ඤං අත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති. සචෙ තස්ස හොතො සත්ථුතො සච්චං වචනං, අපරණ්ණකතාය මය්හං; සො'හං න කිඤ්චි ව්‍යාධාධෙමි තසං වා රාවරං වා, උභයමෙත්ථ කටහොහො, යඤ්චමිති කායෙන සංවුතො වාචය සංවුතො මනසා සංවුතො, යඤ්චි කායස්ස හෙදා පරමෙරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ඣස්සාමිති, තස්ස පාමොජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පක්ඛමකති, පක්ඛංකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිතො විත්තං සමාධියති. අයං ටො සො ගාමණී, ධම්මසමාධිං තත්ථු වෙත්තිං විත්තසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං තිං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං පජ්ඣෙය්‍යාසි.

ස ටො සො ගාමණී, අරියසාවකො එවං විගතාභිජේඛා විගතව්‍යාපාදො අසම්මුළුනො සම්පජානො පතිස්සකො කරුණාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරති -පෙ- මුදිතා සහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරති -පෙ-

ස ටො සො ගාමණී, අරියසාවකො එවං විගතාභිජේඛා විගත ව්‍යාපාදො අසම්මුළුනො සම්පජානො පතිස්සකො උපෙඛාසහගතෙන වෙතසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්තීයං. ඉති උඤ්චමධො තිරියං සංඛධි සංඛන්තතාය සංඛාවන්තං ලොකං උපෙඛාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජේඛන ඵරික්ඛා විහරති. සො ඉති පටිසංචික්ඛති: යො'යං සත්ථා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: “නත්ථි දින්නං, නත්ථි සිට්ඨං, නත්ථි හුතං, නත්ථි සුකට්ඨස්සකවානං කම්මානං එලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරො ලොකො,

නස්සී මාතා, නස්සී පිතා, නස්සී සත්තා ඔපපාතිකා, නස්සී ලොකෙ සමණධ්‍රාණ්ණිණා සමමග්ගතා සමමාපට්ඨනතා යො ඉමඤ්ඤි ලොකං පරඤ්ඤා ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පට්ටෙදෙනති¹ති. සථෙ තස්ස භොතො සත්ත්වො සථං වට්ඨනං, අපණ්ණිකතාය මග්ගං, සො'හං න කිඤ්ඤි ව්‍යාබ්‍යාධෙමි තසං වා ථාවරං වා. උභයමෙත්ඤ්ඤා කට්ඨාගො: යඤ්ඤිකා කායෙන සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා සංවුතො, යඤ්ඤා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිසාමිති. තස්ස පාමොජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පස්සමහති, පස්සඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිතො විතො සමාධියති. අයං ඛො සො ගාමණි, ධම්මසමාධි. තත්ථ වෙ තුං විතසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං තුං ඉමං කඤ්ඤාමමං පජ්ඣෙය්‍යාසි.

ස ඛො සො ගාමණි, අරියසාවතො එවං විගතාභිජේක්ඛා විගත ව්‍යාපාදෙ අසමුලෙහා සමපජානො පතිස්සන්තො උපෙධාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං එරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථීං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බකතතාය සබ්බාවනිතං ලොකං උපෙධාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජේක්ඛන එරිත්වා විහරති, සො ඉති පටිසංචිකති: යවා'යං¹ සත්තා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: “අස්සී දිත්තං, අස්සී සිට්ඨං, අස්සී භුක්තං, අස්සී සුකට්ඨස්සකවානං කම්මානං එලං විපාකො, අස්සී අයං ලොකො, අස්සී පරො ලොකො, අස්සී මාතා, අස්සී පිතා, අස්සී සත්තා ඔපපාතිකා, අස්සී ලොකෙ සමණධ්‍රාණ්ණිණා සමමග්ගතා සමමාපට්ඨනතා යො ඉමඤ්ඤි ලොකං පරඤ්ඤා ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පට්ටෙදෙනති”ති, සථෙ තස්ස භොතො සත්ත්වො සථං වට්ඨනං, අපණ්ණිකතාය මග්ගං, සො'හං න කිඤ්ඤි ව්‍යාබ්‍යාධෙමි තසං වා ථාවරං වා, උභයමෙත්ඤ්ඤා කට්ඨාගො: යඤ්ඤිකා කායෙන සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා සංවුතො, යඤ්ඤා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිසාමිති. තස්ස පාමොජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පස්සමහති, පස්සඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදියති, සුඛිතො විතො සමාධියති. අයං ඛො සො ගාමණි, ධම්මසමාධි. තත්ථ වෙ තුං විතසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං තුං ඉමං කඤ්ඤාමමං පජ්ඣෙය්‍යාසි.

1. යොයං - මජ්ඣං.

ස ධො සො ගාමණී, අරියසාවකො එවං විගතාභිජේකා විගත ව්‍යාපාදෙ අසමුළ්ලො සමප්පාතො පතිස්සතො උපෙධාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං එරිතා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්තීං. ඉති උද්ධමධො නිරියං සබ්බධි සබ්බත්තත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙධාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජේඛන එරිතා විහරති. සො ඉති පටිසංචිකකි: යවා'යං සත්ථා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: "කරතො කාරයතො ජීඤ්ඤා ඡෙදපයතො පවතො පාවයතො සොවයතො කිලමයතො එඤ්ඤා ඵඤ්ඤා පාණමතිපාතයතො අදින්නං ආදියතො සත්ථං ජීඤ්ඤා නිලොපං හරතො එකාගාරිකං කරොතො පරිපජෙති ඛිට්ඨතො පරදුරං ගව්ස්සතො පුසා හණ්ණතො කරතො න කරියති පාපං. චූරපරියන්තො වෙපි වසෙතො යො ඉමිස්සා පට්ඨියා පාණම එකමංසඛ්ඛං එකමංසද්දුරං කරෙය්‍යා, නත්ථි තතො නිදන්තං පාපං, නත්ථි පාපස්ස ආගමො. දකඛණ්ණෙපි ගඩ්ඛාය තීරං ගවේස්සා හනන්තො සාතන්තො ජීඤ්ඤා ඡෙදපෙන්නො පවන්තො පාවෙන්නො, නත්ථි තතො නිදන්තං පාපං, නත්ථි පාපස්ස ආගමො. උතාරණෙපි ගඩ්ඛාය තීරං ගවේස්සා දදන්තො දපෙන්නො යජන්තො යාජෙන්නො, නත්ථි තතො නිදන්තං පුණ්ණං නත්ථි පුණ්ණස්ස ආගමො, දන්නෙ දමෙන සණ්ඤ්ඤමෙන සව්ච්චජේත නත්ථි පුණ්ණං නත්ථි පුණ්ණස්ස ආගමො"ති. සවෙ තස්ස භොතො සත්ථුතො සත්ථං වචනං, අපණ්ණත්තාය මඤ්ඤං, සො'හං න කිංඤ්ච ව්‍යාධාධෙමි තස්ස වා ථාවරං වා, උභයමෙත්ථ කට්ඨාහො: යඤ්ඤං කායෙත සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා සංවුතො, යඤ්ඤං කායස්ස හෙද පරමවරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමිති. තස්ස පාමොජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිනි ජායති, පිනිමනස්ස කායො පක්ඛන්ති, පක්ඛන්තිකායො සුඛං වෙදියති. සුඛිතො විතං සමාධියති. අසං ධො සො ගාමණී, ධම්මසමාධි. නත්ථි වෙ තං විතසමාධිං පටිලභෙය්‍යාධි, එවං තං ඉමං කම්බාධිමං පජ්ඣෙය්‍යාධි.

ස ධො සො ගාමණී, අරියසාවකො එවං විගතාභිජේකා විගත ව්‍යාපාදෙ අසමුළ්ලො සමප්පාතො පතිස්සතො උපෙධාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං එරිතා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්තීං. ඉති උද්ධමධො නිරියං සබ්බධි සබ්බත්තත්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙධාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අව්‍යාපජේඛන එරිතා විහරති, සො ඉති පටිසංචිකකි, යවා'යං සත්ථා එවංවාදී එවංදිට්ඨි: "කරතො කාරයතො ජීඤ්ඤා

ඡෙදපයනො පවිනො පාවයනො සොවයනො කීලමයනො එතුනො
එතුපයනො පාණමතිපාතයනො අදිත්තං ආදියනො යනධිං ඡිතුනො
නිලොපං හරතො එකාගාරිකං කරොතො පරිපඤ්චි කිට්ඨනො
පරදුරං ගව්ඡනො මුසා හණනො කරතො කරියති පාපං,
මුරපරියනෙතන වෙපි වකෙතන යො ඉමිසො පට්ඨියා පාණෙ
එකමංසබලං එකමංසදුඤ්ඤං කරෙය්‍යා, අත්ථි තතො නිදුනං පාපං
අත්ථි පාපස්ස ආගමො. දකඨිණංකේපි ගඬ්ඛාය තීරං ගවෙජයා
හනතොතො සාතෙතොතො ඡිතුනොතො ඡෙදපෙනොතො පවිනොතො පාවෙනොතො
අත්ථි තතො නිදුනං පාපං, අත්ථි පාපස්ස ආගමො. උත්තරංකේපි
ගඬ්ඛාය තීරං ගවෙජයා. දදෙනො දපෙනො යජෙනො යාජෙනො
අත්ථි තතො නිදුනං පුඤ්ඤං, අත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො, දනෙන
දමෙන සංඤ්ඤමෙන සවිච්චනෙන අත්ථි පුඤ්ඤං, අත්ථි පුඤ්ඤස්ස
ආගමො''ති. සවෙ තස්ස භොතො සත්ථිනො සවිච්චනං, අපණ්ණකතාය
මඤ්ඤං, සො'හං න කිඤ්චි ව්‍යාබාධෙමි තසං වා එවරං වා උභයමෙකු
කටග්ගාහො; යඤ්චිමඤ්චි කායෙන සංවුතො වාචාය සංවුතො මනසා
සංවුතො යඤ්චි කායස්ස හෙද පරමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං
උපපජ්ඣස්සාමිති. තස්ස පාමොජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති,
පිතිමනස්ස කායො පක්ඛමිති, පක්ඛධිකායො සුඛං වෙදියති,
සුඛිනො වීක්ඛං සමාධියති, අයං බො සො ගාමිණි, ධම්මසමාධි.
තත්‍ර වෙ තං වීක්ඛසමාධිං පටිලභෙය්‍යාසි, එවං තං ඉමං කඛ්ඛාධම්මං
පරභෙය්‍යාසිති.

එවං වුත්තෙ පාටලියො ගාමිණි හගවන්තං එතදවොච:
අභිකකන්තං හතෙත, අභිකකන්තං හතෙත -පෙ- අජ්ජතග්ගෙ
පාණ්ණපෙන සරණං ගතන්ති.

ගාමිණිවග්ගො පට්ඨමො.

තත්‍ර දදන්තං:

වණ්ණො තාලො යොධාරීවො
හත්ථස්සාසි ව බෙත්තකා,
සඬ්ඛි කුලමණිහද්දකා ව
රාසිය පාටලියෙන තෙරසාති.

ගාමිණිසංයුක්තං සමත්තං.

9. අසඬුකසංයුතතං.

1. අසඬුකවග්ගො

9. 1. 1

කායගතාසතිසුතතං

428. අසඬුකඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං¹ අසඬුකගාමීඤ්ච මග්ගං, තං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අසඬුකතං: යො භික්ඛවෙ රාගඤ්ඤයො දෝශඤ්ඤයො මොහඤ්ඤයො, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬුකතං. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬුකගාමී මග්ගො: කායගතාසති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬුකගාමී මග්ගො.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ දෙසිතං වො මයා අසඬුකතං දෙසිතො අසඬුකගාමී මග්ගො. යං භික්ඛවෙ සත්ථාරා කරණීයං සාවකානං භිතෙසිතා අනුකමපකෙන අනුකමපං උපාදය, කතං වො තං මයා එතාති භික්ඛවෙ රුක්ඛමුලාති එතාති සුඤ්ඤාරාති, කායථ භික්ඛවෙ, මා පමාදස්, මා පච්ඡා චිත්තවිසාරිතො අනුචස්, අයං ඛො අමොකං අනුසාසති.

9. 1. 2

සමථවිපස්සානාසුතතං

429. අසඬුකඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං¹ අසඬුකගාමීඤ්ච මග්ගං, තං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අසඬුකතං: යො භික්ඛවෙ රාගඤ්ඤයො දෝශඤ්ඤයො මොහඤ්ඤයො, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬුකතං. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬුකගාමී මග්ගො: සමථො ච විපස්සනා ච, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬුකගාමී මග්ගො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ දෙසිතං වො මයා අසඬුකතං-පෙ-අයං වො අමොකං අනුසාසති.

9. 1. 3

සවිතකකසවිචාරසුතතං

430. අසඬුකඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං¹ අසඬුකගාමීඤ්ච මග්ගං, තං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අසඬුකතං: යො භික්ඛවෙ රාගඤ්ඤයො දෝශඤ්ඤයො මොහඤ්ඤයො, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬුකතං. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬුකගාමී මග්ගො සවිතකෙතා² සවිචාරො සමාධි, අවිතකෙතා² විචාරමෙතො සමාධි, අවිතකෙතා අවිචාරො සමාධි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬුකගාමී මග්ගො-පෙ-අනුසාසති.

1. සවිතකක - මජ්ඣ. සූරා
අවිතකක - මජ්ඣ. සූරා

9. 1. 4

සුඤ්ඤතසමාධිසුත්තං

431. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො: සුඤ්ඤතො සමාධි අනිථිතො සමාධි අසංභිතිතො සමාධි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 1. 5

සතිපට්ඨානසුත්තං

432. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො: වත්තාරො සතිපට්ඨානා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 1. 6

සමමප්පධානසුත්තං

433. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො: වත්තාරො සමමප්පධානා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 1. 7

ඉද්ධිපාදසුත්තං

434. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො: වත්තාරො ඉද්ධිපාද, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 1. 8

ඉන්ද්‍රියසුත්තං

435. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො: පඤ්චස්ඤ්ඤානි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 1. 9

බලසුත්තං

436. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො: පඤ්ච බලානි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 1. 10

බොජ්ඣංගසුත්තං

437. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො: සත්ත-බොජ්ඣංගා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 1. 11

මගගඛගසුත්තං

438. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො අරියො අට්ඨඛිතො මග්ගො. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ දෙසිතං වො මයා අසඛිතං, දෙසිතො අසඛිතගාමී මග්ගො යං භික්ඛවෙ සත්ථාරා කරුණියං සාවකානං භිතෙසිනා අනුකම්පකෙන අනුකම්පං උපාදය, කතං වො තං මයා. එතානි භික්ඛවෙ රුපකමුලානි, එතානි සුඤ්ඤාරානි, කොයථ භික්ඛවෙ මා පමාදස්, මා පච්ඡා විපච්ඡාරිතො අනුචත්. අයං වො අමතාකං අනුසාසනීති.

අසඛිතවග්ගො පඨමො.

තත්ත්වද්වයං :

කායසම්ප්ප්ඵ¹ සම්ප්ප්ඵකො
සුඤ්ඤතො සම්ප්ප්ඵානා,
සම්ප්ප්ඵානාඤ්ඤ ඉද්ධිපාද
ඉද්ධියබලබෝධකම්මග්ගානි.

2. දුතිය අසඹිත වගෙය

9. 2. 1

අසඹිතසුතනං

439. අසඹිතඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී අසඹිතගාමීඤ්ච මහං, තං සුඤ්ඤං. කතඤ්ච භික්ඛවෙ අසඹිතං; යො භික්ඛවෙ රාගකයො දෙසකයො මොහකයො, ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ අසඹිතං. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඹිතගාමීමහො; සමරො. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ අසඹිතගාමීමහො.

ඉති බො භික්ඛවෙ දෙසිතං වො මයා අසඹිතං, දෙසිතො අසඹිතගාමීමහො. යං භික්ඛවෙ සත්ථාරා කරණියං සාවකානං භිතෙසිනා අනුකමකෙන, අනුකමං උපාදය. කතං වො තං මයා, එතානි භික්ඛවෙ රුකඛමුලානි, එතානි සුඤ්ඤගාරානි, කොයථ භික්ඛවෙ, මා පමාදස්, මා පච්ඡා විසථිසාරිතො අනුචස්, අයං වො අමොකං අනුසාසනීති.

9. 2. 2

විපසන්නාසුතනං

440. අසඹිතඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී, අසඹිතගාමීඤ්ච මහං, තං සුඤ්ඤං. කතඤ්ච භික්ඛවෙ අසඹිතං; යො භික්ඛවෙ රාගකයො දෙසකයො මොහකයො, ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ අසඹිතං. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඹිතගාමීමහො; විපසන්නා. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ අසඹිතගාමීමහො. ඉති බො භික්ඛවෙ දෙසිතං වො මයා අසඹිතං -පෙ- අයං වො අමොකං අනුසාසනීති.

9. 2. 3

සචිතකකච්චාරසුතනං

441. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඹිතගාමී මහො; සචිතකකා ච්චාරො සමාධි. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ අසඹිතගාමීමහො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 4

අචිතකකච්චාරමත්තසුතනං

442. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඹිතගාමීමහො; අචිතකකා ච්චාරමත්තො සමාධි, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ අසඹිතගාමීමහො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 5

අවිතකකඅවිචාරසුත්තං

443. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො: අවිතකකො අවිචාරො සමාධි. අයං චුළච්ඡි භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 6

සුඤ්ඤතසමාධිසුත්තං

444. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො: සුඤ්ඤතො සමාධි. අයං චුළච්ඡි භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 7

අනිමිත්තසමාධිසුත්තං

445. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො: අනිමිත්තො සමාධි. අයං චුළච්ඡි භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 8

අපපඤ්චිතසමාධිසුත්තං

446. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො: අපපඤ්චිතො සමාධි, අයං චුළච්ඡි භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 9

කායානුපසන්ධිසුත්තං

447. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසංඝි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්සස්. අයං චුළච්ඡි භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 10

වේදනානුපසන්ධිසුත්තං

448. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වේදනාසු වේදනානුපසංඝි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්සස්. අයං චුළච්ඡි භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 11

විත්තානුපසයනායුත්තං

449. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීචග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විහෙත විත්තානුපසසි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං. අයං වුට්ඨිති භික්ඛවෙ අසඛිතගාමී චග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 12

ධම්මානුපසයනායුත්තං

450. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීචග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං වුට්ඨිති භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීචග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 13

පඨමසමමපපධානායුත්තං

451. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීචග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විත්තං පග්ගණාති පදහති. අයං වුට්ඨිති භික්ඛවෙ අසඛිතගාමී චග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 14

දුතියසමමපපධානායුත්තං

452. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමී චග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පඤානාය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විත්තං පග්ගණාති පදහති. අයං වුට්ඨිති භික්ඛවෙ අසඛිතගාමී චග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 15

තතියසමමපපධානායුත්තං

453. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමීචග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති -පෙ- අයං වුට්ඨිති භික්ඛවෙ අසඛිතගාමී චග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 16

වතුසාසමප්පධානසුත්තං

454. කතමො ව භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උත්තරානාං කුසලානං ධම්මානං ධීනියා අසමොසාය භියොනා-භාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 17

ඡන්දිපාදසුත්තං

455. කතමො ව භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසඬාරසමනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 18

විරිධිපාදසුත්තං

456. කතමො ව භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විරියසමාධිපධානසඬාරසමනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 19

විතතිද්ධිපාදසුත්තං

457. කතමො ව භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විතතසමාධිපධානසඬාරසමනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 20

විමංසිද්ධිපාදසුත්තං

458. කතමො ව භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විමංසාසමාධිපධානසඬාරසමනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬිතගාමීමග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 21

සද්ධිත්‍යයසුත්තං

459. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඬ්ඛගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සද්ධිත්‍යයං භාවෙති විවෙකනිසයිතං විරාගනිසයිතං නිරොධසයිනිසයිතං වොසසභගපරිඤාමී, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසඬ්ඛගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 22

විරිධිත්‍යයසුත්තං

460. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විරිධිත්‍යයං භාවෙති විවෙකනිසයිතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 23

සතිත්‍යයසුත්තං

461. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිත්‍යයං භාවෙති විවෙකනිසයිතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 24

සමාධිත්‍යයසුත්තං

462. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමාධිත්‍යයං භාවෙති විවෙකනිසයිතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 25

පඤ්ඤිත්‍යයසුත්තං

463. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්ඤිත්‍යයං භාවෙති විවෙකනිසයිතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 26

සද්ධාබලසුත්තං

464. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සද්ධාබලං භාවෙති විවෙකනිසයිතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 27

වීරියබලසුත්තං

465. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වීරියබලං භාවෙති විවෙකනිසංයුතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 28

සතිබලසුත්තං

466. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිබලං භාවෙති විවෙකනිසංයුතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 29

සමාධිබලසුත්තං

467 කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමාධිබලං භාවෙති විවෙකනිසංයුතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 30

පඤ්ඤාබලසුත්තං

468. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පඤ්ඤාබලං භාවෙති විවෙකනිසංයුතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 31

සතිසමොපක්ඛධගසුත්තං

469. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසමොපක්ඛධං භාවෙති විවෙකනිසංයුතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 32

ධම්මවිවය සමොපක්ඛධගසුත්තං

470. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මවිවයසමොපක්ඛධං භාවෙති විවෙකනිසංයුතං -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 33

විරියසමොප්පාදකාදියගසුත්තං.

471. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විරියසමොප්පාදකාදියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං -පෙ- අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 34

පීතිසමොප්පාදකාදියගසුත්තං.

472. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පීතිසමොප්පාදකාදියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං -පෙ- අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 35

පසාදධිසමොප්පාදකාදියගසුත්තං.

473. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු පසාදධිසමොප්පාදකාදියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං -පෙ- අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 36

සමාධිසමොප්පාදකාදියගසුත්තං.

474. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමාධිසමොප්පාදකාදියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං -පෙ- අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 37

උපෙඛාසමොප්පාදකාදියගසුත්තං.

475. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු උපෙඛාසමොප්පාදකාදියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං -පෙ- අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 38

සමාදිට්ඨිගසුත්තං.

476. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං -පෙ- අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 39

සමමාසධිකපසුත්තං

477. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාසධිකපසුත්තං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධිතං -පෙ- අයං චූළචති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 40

සමමාචාරාසුත්තං

478. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාචාරං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධිතං -පෙ- අයං චූළචති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 41

සමමාකමමන්තසුත්තං

479. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාකමමන්තං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධිතං -පෙ- අයං චූළචති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 42

සමමාආර්ථසුත්තං

480. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාආර්ථං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධිතං -පෙ- අයං චූළචති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 43

සමමාචාරායාමසුත්තං

481. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාචාරායාමං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධිතං -පෙ- අයං චූළචති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 44

සමමාසනිසුත්තං

482. කතමො ච භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො : ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාසනිං භාවෙති විවෙකනිසිද්ධිතං -පෙ- අයං චූළචති භික්ඛවෙ අසංඛතගාමී මග්ගො -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 45

සමමාසමාධිසුත්තං.

483. අසඛිතඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං අසඛිතගාමීඤ්ඤා චග්ගං, තං සුඤ්ඤාපථං කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ අසඛිතං: යො භික්ඛවෙ රාගකමයො දෝසකමයො මොහකමයො, ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ අසඛිතං. කතමො ච භික්ඛවෙ අසඛිතගාමී චග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිසංකමං විරාගනිසංකමං නිරොධනිසංකමං වොසසංගපථිඤ්ඤාමිං, අයං චුච්චති භික්ඛවෙ අසඛිතගාමී චග්ගො.

ඉති ටො භික්ඛවෙ දෙසිතං චො මයා අසඛිතං, දෙසිතො අසඛිතගාමී චග්ගො. යං භික්ඛවෙ සඤ්ඤාපථං කරණිකං සාවකානං භික්ඛුනා අනුකමංකෙන අනුකමං උපාදය, කතං චො තං මයා. එතානි භික්ඛවෙ රුක්ඛමුලානි, එතානි සුඤ්ඤාපථානි, කායපථ භික්ඛවෙ මා පමාදන්ති, මා පටිඤ්ඤා විපට්ඨසාරිතො අනුචන්ති. අයං චො අමොක්ඛො අනුසාසනීති.

9. 2. 46-101

අනතසුත්තානි

484-539. අනතඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං අනතගාමීඤ්ඤා චග්ගං, තං සුඤ්ඤාපථං කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ අනතං-පෙ-අනුසාසනීති.

(යථා අසඛිතං තථා විසාරතබ්බං)

9. 2. 102-157

අනාසවසුත්තානි

540-595. අනාසවඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං අනාසවගාමීඤ්ඤා චග්ගං-පෙ-අනුසාසනීති.

9. 2. 158-213

සච්චසුත්තානි

596-651. සච්චඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං සච්චගාමීඤ්ඤා චග්ගං-පෙ-අනුසාසනීති.

9. 2. 214 - 269

පාරසුත්තානි

652-707. පාරඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ දෙසිත්තං පාරගාමීඤ්ඤා චග්ගං-පෙ-අනුසාසනීති.

1. අමතඤ්ඤා — සායා

2. අමතගාමීඤ්ඤා — සායා

9. 2. 270-325

නිපුණසුත්තානි

708-763. නිපුණඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි නිපුණගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 326-381

සුද්දසසුත්තානි

764-819. සුද්දසඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි සුද්දසගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 382-437

අජරසුත්තානි

820-875. අජරඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අජරගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 438-493

ධ්‍රුවසුත්තානි

876-931. ධ්‍රුවඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි ධ්‍රුවගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 494-549

අපලොකිතසුත්තානි

932-987. අපලොකිතඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අපලොකිතගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 550-605

අනිදසසනසුත්තානි

988-1043. අනිදසසනඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අනිදසසනගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 606-661

නිපපඤ්ඤාසුත්තානි

1044-1099. නිපපඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි නිපපඤ්ඤාගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

1. අජරඤ්ඤා - සි 1,2 අජරජරං - සා

2. අපලොකඤ්ඤා - සි. 1, 2

අපලොකිතඤ්ඤා - සා

9. 2. 662-717

සන්තසුතතානි

1100-1155. සන්තසුත වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාම් සන්තගාමීඤ්ඤ මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 718-773

අමතසුතතානි

1156-1211. අමතසුත වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාම් අමතගාමීඤ්ඤ මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 774-829

පඤ්ඤසුතතානි

1212-1267. පඤ්ඤසුත වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාම් පඤ්ඤගාමීඤ්ඤ මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 830-885

සිවසුතතානි

1268-1323. සිවසුත වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාම් සිවගාමීඤ්ඤ මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 886-941

බෙමසුතතානි

1324-1379. බෙමසුත වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාම් බෙමගාමීඤ්ඤ මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 942-997

තණ්හකඛයසුතතානි

1380-1435. තණ්හකඛයසුත වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාම් තණ්හකඛය-ගාමීඤ්ඤ මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 998-1053

අවජරියසුතතානි

1436-1491. අවජරියසුත වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාම් අවජරියගාමීඤ්ඤ මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1054-1109

අබ්භුතසුත්තානි

1492-1547. අබ්භුතඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අබ්භුතගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1110-1165

අනීතිකසුත්තානි

1548-1603. අනීතිකඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අනීතිකගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1166-1221

අනීතිකධම්මසුත්තානි

1604-1659. අනීතිකධම්මඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අනීතික ධම්මගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1222-1277

නිබ්බානසුත්තානි

1660-1715. නිබ්බානඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි නිබ්බානගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1278-1333

අබ්බාපජ්ඣකසුත්තානි

1716-1771. අබ්බාපජ්ඣකඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි අබ්බාපජ්ඣකගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1334-1389

වීරාගසුත්තානි

1772-1827. වීරාගඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි වීරාගගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1390-1445

සුද්ධිසුත්තානි

1828-1883. සුද්ධිඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි සුද්ධිගාමිඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1446-1501**මුත්තිසුත්තානි**

1884-1939. මුත්තිඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී මුත්තිගාමීඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1502-1557**අනාලයසුත්තානි**

1940-1995. අනාලයඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී අනාලයගාමීඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1558-1613**දීපසුත්තානි**

1996-2051. දීපඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී දීපගාමීඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1614-1669**ලෙණසුත්තානි**

2052-2107. ලෙණඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී ලෙණගාමීඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1670-1725**තාණසුත්තානි**

2108-2163. තාණඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී තාණගාමීඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1726-1781**සරණසුත්තානි**

2164-2219. සරණඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී සරණගාමීඤ්ඤා මග්ගං -පෙ- අනුසාසනීති.

9. 2. 1782-1837**පරායණසුත්තානි**

2220-2275. පරායණඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ දෙසිසසාමී පරායණගාමීඤ්ඤා මග්ගං, තං සුඤ්ඤාපථං කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ පරායණං: යො භික්ඛවෙ රාගකුසලො දෝසකුසලො මොහකුසලො, ඉදං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ පරායණං. කතමො ච භික්ඛවෙ පරායණගාමී මග්ගො: කායගතාසනී. අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ පරායණගාමී මග්ගො.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ දෙසිතං වො මයා පරායණං, දෙසිතො පරායණගාමී මග්ගො. යං භික්ඛවෙ සඤ්චාරා කරණියං සාවකානං භිතෙසිනා අනුක්මපකෙන අනුක්මපං උපාදය. කතං වො තං මයා එතානි භික්ඛවෙ රුක්ඛමූලානි, එතානි සුඤ්ඤාරානි, ක්කායථ භික්ඛවෙ මා පමාදස්, මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවස්, අයං වො අමකාකං අනුසංසනීති.

(යථා අසඛිතං තථා විඤ්චාරෙතඛං)

දුතියඅසඬ්ඛනවග්ගො.

තත්තුද්දනං :

අසඛිතං අනතං අනාසවං සච්චඤ්ඤි පාරං නිපුණං සුදුද්දසං
අප්රන්තං ධූවං අපලොකිතං අනිදස්සනං නිප්පඤ්ඤි සන්තං

අමතං පණිතඤ්ඤි සිවඤ්ඤි ඛෙමං තණ්හසක්ඛයො අච්ඡරියඤ්ඤි අබ්භූතං
අනීතිකං අනීතිකධම්මං නිබ්බානමෙතං සුගතෙන දෙසිතං

අඛ්ඛාපජේක්ඛා විරාගො ච සුද්ධි මුක්ති අනාලයො
දීපො ලෙණඤ්ඤි තාණඤ්ඤි සරණඤ්ඤි පරායණඤ්ඤාති.

අසඬ්ඛනසංයුක්තං සමත්තං.

10. අබ්‍යාකත සංයුතත.

1. අබ්‍යාකතවග්ගො

10. 1. 1

බෙමාසුතත.

2276. එකං සමයං භගවා සාවතථීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාථ-
පිණ්ඩකසස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන බෙමා භික්ඛුනී කොසලෙසු
වාරිතං වරමානා අනතරා ව සාවතථී¹ අනතරා ව සාකෙතං
තොරණවත්ථුසී². වාසං උපගතා හොති. අථ බො රාජා පසෙනදි-
කොසලො සාකෙතා සාවතථී³ ගච්ඡන්තො අනතරා ව සාකෙතං
අනතරා ව සාවතථී³ තොරණවත්ථුසී². එකරක්ඛිවාසං උපගඤ්ථි.
අථ බො රාජා පසෙනදිකොසලො අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමන්තෙයි:
එහි කං අමෙහා පුරිස තොරණවත්ථුසී² තථාරූපං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං
වා ජාත, යමහං අජ්ජ පඨිරූපාසෙය්‍යතඤ්ඤි.

එවං දෙවානි බො සො පුරිසො රඤ්ඤ පසෙනදිසුස කොසලසස
පටිසුසුත්වා කෙවලකපං තොරණවත්ථු² අනවාභිණ්ඩන්තො³ නාදූස
තථාරූපං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා යං රාජා පසෙනදි කොසලො
පඨිරූපාසෙය්‍ය. අදූසා බො සො පුරිසො බෙමං භික්ඛුනිං තොරණ-
වත්ථුසී² වාසං උපගතං, දිස්වාන යෙන පසෙනදිකොසලො
තෙත්ථුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා රාජානං පසෙනදි. කොසලං එතදවොච:
නත්ථි බො දෙව, තොරණවත්ථුසී² තථාරූපො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො
වා යං දෙවො පඨිරූපාසෙය්‍ය. අත්ථි ච බො දෙව, බෙමා නාම භික්ඛුනී
තස්ස භගවතො සාවිකා අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස, තස්සා බො
පනස්‍යාය එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්‍රහ්මනො: “පණ්ඩිතා වියණා
මෙධාවිනී බහුසුත්තා විත්තකථා කල්‍යාණපටිභානා”ති. තං දෙවො
පඨිරූපාසත්ථි.

අථ බො රාජා පසෙනදිකොසලො යෙන බෙමා භික්ඛුනී
තෙත්ථුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා බෙමං භික්ඛුනිං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං
නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො රාජා පසෙනදිකොසලො බෙමං
භික්ඛුනිං එතදවොච: කිත්තු බො අයෙහ හොති තථාගතො
පරමෙරණාති. අව්‍යාකතං එතං මහාරාජ භගවතා: “හොති තථාගතො
පරමෙරණා”ති. කිම්පනෙය්‍ය න හොති තථාගතො පරමෙරණාති.
එතස්මි බො මහාරාජ අව්‍යාකතං භගවතා: “න හොති තථාගතො
පරමෙරණා”ති. කිත්තු බො අයෙහ, හොති ච න ච හොති තථාගතො
පරමෙරණාති. අව්‍යාකතං බො එතං මහාරාජ භගවතා: “හොති ච
න ච හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති. කිම්පනෙය්‍ය, නෙව හොති
න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති. එතස්මි බො මහාරාජ අව්‍යාකතං
භගවතා: “නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති.

1. සාවතථීයං සි 1, 2,

2. වත්ථුසී සි 2, 1,

3. ආභිණ්ඩන්තො - මජ්ඣං ස්‍යා

කිනන්තුවො ආයො, හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨා සමානා අව්‍යාකතං ඛො එතං මහාරාජ හගවතා: “හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි, කිමුනසො න හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨා සමානා එතමි ඛො මහාරාජ අව්‍යාකතං හගවතා: “න හොති තථාගතො පරමෙරණාති” වදෙයි, කිනන්තුවො ආයො, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨා සමානා අව්‍යාකතං ඛො එතං මහාරාජ හගවතා: “හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි, කිමුනසො නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨා සමානා එතමි ඛො මහාරාජ අව්‍යාකතං හගවතා: “නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි. කො නු ඛො ආයො, හෙතු කො පට්ටියො යෙන තං¹ අව්‍යාකතං හගවතාති.

තෙන හි මහාරාජ තඤ්ඤවෙසු පටිපුට්ඨසාමි,² යථා තෙ ඛමෙය්‍ය, තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යායි.

තං කිමුඤ්ඤයි මහාරාජ, අඤ්ඤ තෙ කොචි ගණකො වා මුද්දිකො වා සංඛ්‍යායකො වා යො පහොති ගඛ්‍යාය වාලිකං³ ගණතුං: “එතතකා වාලිකා ඉති වා එතතකාති⁴ වාලිකාසතාති ඉති වා එතතකාති වාලිකාසහසාති ඉති වා එතතකාති වාලිකාසතසහසාති ඉති වා”ති. නො හෙතං ආයො. අඤ්ඤ පන තෙ කොචි ගණකො වා මුද්දිකො වා සංඛ්‍යායකො වා යො පහොති මහාසමුද්දෙ උදකං මිණ්ණං: “එතතකාති උදකාලහකාති⁵ වා එතතකාති උදකාලහක සතාතිති වා එතතකාති උදකාලහක සහසාතිති වා එතතකාති උදකාලහක සතසහසාතිති වා”ති. නොහෙතං ආයො. තං කිංසු හෙතු? මහායො,⁶ සමුදෙද ගමිථිරො අප්පමෙයො අප්පරියොගාහොති.

එවමෙව ඛො මහාරාජ, යෙන රූපෙන තථාගතං පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙය්‍ය, තං රූපං තථාගතස්ස පඨිනං උච්ඡින්නමුලං තාලාවත්ථකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්‍යාදධමං. රූපසංඛ්‍යා⁷විමුක්තො ඛො මහාරාජ තථාගතො ගමිථිරො අප්පමෙයො අප්පරියොගාහො, සෙය්‍යථාපි මහාසමුදෙද. හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි න උපෙනි, න හොති තථාගතො පරමෙරණාති පි න උපෙනි. හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි න උපෙනි. නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි න උපෙනි.

1. යෙනෙතං - ස්‍යා, මජ්ඣ.

2. පටිපුට්ඨසාමි - සිමු.

3. වාලිකං - මජ්ඣ.

4. එතතකාති - සි, 1, 2,

5. උදකාලහාති වා - සි 1, 2,

6. මහෙයො - ස්‍යා, සි 2

7. සංඛ්‍යා - ස්‍යා, සංඛ්‍යා - මජ්ඣ.

යාය වේදනාය තථාගතං පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙය්‍ය, සා වේදනා තථාගතස්ස පභීනා උච්ඡික්කමූලා තාලාවත්ථුකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධමිං, වේදනාසංඛියචිත්‍රිකො බො මහාරාජ තථාගතො ගමිථිරො අප්පමෙය්‍යො දුප්පරියොගාහො සෙය්‍යථාපි මහාසමුදෙද. හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, න හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි. යාය සඤ්ඤාය තථාගතං - පෙ -

යෙහි සංඛාරෙහි තථාගතං පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙය්‍ය, තෙ සංඛාරා තථාගතස්ස පභීනා උච්ඡික්කමූලා තාලාවත්ථුකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුප්පාදධමිං, සංඛාරසංඛියචිත්‍රිකො බො මහාරාජ තථාගතො ගමිථිරො අප්පමෙය්‍යො දුප්පරියොගාහො සෙය්‍යථාපි මහාසමුදෙද. හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, න හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි.

යෙන විඤ්ඤාණෙන තථාගතං පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙය්‍ය, තං විඤ්ඤාණං තථාගතස්ස පභීනං උච්ඡික්කමූලං තාලාවත්ථුකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුප්පාදධමිං, විඤ්ඤාණසංඛියචිත්‍රිකො බො මහාරාජ තථාගතො ගමිථිරො අප්පමෙය්‍යො අප්පරියොගාහො සෙය්‍යථාපි මහාසමුදෙද. හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, න හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමිරණාතිපි න උපෙනි.

අථ බො රාජා පසෙනදිකොසලො ඛෙමාය භික්ඛුනියා භාසිතං අභිනඤ්ඤා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා ඛෙමං භික්ඛුනිං අභිවාදෙතා පදකඛිණං කතා පකාමි. අථ බො රාජා පසෙනදිකොසලො අපරෙන සමයෙන යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිතා හගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිකොසලො රාජා පසෙනදිකොසලො හගවන්තං එතදවොච: කිත්තු බො හන්තෙහි හොති තථාගතො පරමිරණාති. අව්‍යාකතං බො එතං මහාරාජ මයා: “හොති තථාගතො පරමිරණාති.” කිම්පන හන්තෙහි න හොති තථාගතො පරමිරණාති. තමි බො මහාරාජ, අව්‍යාකතං මයා: “න හොති තථාගතො පරමිරණාති.” - පෙ -

කීනනු බො හනෙත හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො අව්‍යාකතං බො එතං මහාරාජ මයා: “හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි -පෙ- කීම්පන හනෙත නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො තමිට්ඨො මහාරාජ අව්‍යාකතං මයා: “නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි. කො නු බො හනෙත හෙතු කො පච්චයො යෙන තං අව්‍යාකතං හගවතාති.

තෙන හි මහාරාජ තඤ්ඤවෙසු පටිපුච්ඡිසාමි, යථා තෙ බමෙය්‍ය තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යායි. තං කිම්මඤ්ඤයි මහාරාජ, අත්ථි තෙ කොච්ඡි ගණකො වා මුද්දිකො වා සඛ්ඛායකො වා යො පහොති ගඛ්ඛාය වාලිකං ගණෙතුං “එතතකා වාලිකාති වා -පෙ- එතතකාහි වාලිකා සත සහස්සානීති වා”ති. නො හෙතං හනෙත. අත්ථි පන තෙ කොච්ඡි ගණකො වා මුද්දිකො වා සඛ්ඛායකො වා යො පහොති මහාසමුද්දෙ උදකං පමෙතුං “එතතකාති උදකාලාකානීති වා -පෙ- එතතකාති උදකාලාකසතසහස්සානීති වා”ති. නො හෙතං හනෙත. තං කිසිස හෙතු: මහා හනෙත සමුද්දෙ ගමිීරො අප්පමෙය්‍යා අප්පරි- යොගාහොති.

එවමෙව බො මහාරාජ, යෙන රූපෙන තථාගතං පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙය්‍ය, තං රූපං තථාගතස්ස පභීනං උච්ඡින්නමූලං තාලාවත්ථිකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුප්පාදධම්මං, රූපසඛ්ඛයවිමුක්තො බො මහාරාජ තථාගතො ගමිීරො අප්පමෙය්‍යා අප්පරි යොගාහො සෙය්‍යථාපි මහාසමුද්දෙ, හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි න උපෙති -පෙ- නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි න උපෙති.

යාය වෙදනාය -පෙ- යාය සඤ්ඤය -පෙ- යෙහි සඛ්ඛාරෙහි -පෙ- යෙන විඤ්ඤාණෙන තථාගතං පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙය්‍ය, තං විඤ්ඤාණං තථාගතස්ස පභීනං උච්ඡින්නමූලං තාලාවත්ථිකතං අනභාව- කතං ආයතීං අනුප්පාදධම්මං, විඤ්ඤාණසඛ්ඛයවිමුක්තො බො මහාරාජ තථාගතො ගමිීරො අප්පමෙය්‍යා අප්පරි යොගාහො සෙය්‍යථාපි සමුද්දෙ, හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි න උපෙති -පෙ- නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි න උපෙති.

අච්ඡරියං හනෙත, අඛුතං හනෙත, යත්‍ර හි නාම සත්ත්‍වං වෙව සාවිකාය ව අකේන අකො වාඤ්ජනෙන වාඤ්ජනං සංසද්ධිසසති සමෙසසති න විහායිසසති¹ යදිදං අග්ගපදසමී. එකමිදහං හනෙත සමයං ඛෙමං භික්ඛුතිං උපසංඛාමිතො එතමකං ආපුඤ්ථිං. සා පි මෙ අය්‍යා ඵතෙහි පදෙහි ඵතෙහි වාඤ්ජනෙහි එතමකං ව්‍යාකාසි සෙය්‍යාපාසි හගවා. අච්ඡරියං හනෙත අඛුතං හනෙත, යත්‍ර හි නාම සත්ත්‍වං වෙව සාවිකාය ව අකේන අකො වාඤ්ජනෙන වාඤ්ජනං සංසද්ධිසසති සමෙසසති න විහායිසසති යදිදං අග්ගපදසමී. හතු ව දනි මයං හනෙත ගච්ඡාම, ඛුක්ඛිච්චා මයං ඛුක්ඛරණියාති. යසදනි තුං මහාරාජ කාලං මඤ්ඤයිති. අප්ඨො රාජා පසෙනදි කොසලො හගවතො භාසිතං අභිනාදිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා හගවතං අභිවාදෙතො පදකඤ්ඤං කතො පකකාමීති.

10. 1. 2

අනුරාධසුත්තං

2277. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති මහාවතෙ කුටාගාර-සාලායං. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයක්ඛා අනුරාධො හගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුටිකායං විහරති. අප්ඨො සම්භුලා අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා යෙනායක්ඛා අනුරාධො තෙනුපසංඛාමිංසු. උපසංඛාමිතො ආයක්ඛො අනුරාධෙන සද්ධිං සම්මොදිංසු. සම්මොදනීයං කප්ථං සාරාණියං විතිසාරෙතො එකමනතං නිසීදිංසු. එකමනතං නිසිත්තා ඛො තෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ආයක්ඛන්තං අනුරාධං එතදවොචුං: යො සො ආවුසො අනුරාධ, තථාගතො උක්ඛමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපක්ඛිප්පකො, තං තථාගතො ඉමෙසු චතුසු ධානෙසු පඤ්ඤපය-මානො පඤ්ඤපෙති: “හොති තථාගතො පරමචරණාති වා, න හොති තථාගතො පරමචරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමචරණාති වා, තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමචරණාති වා”ති.

යො සො ආවුසො තථාගතො උක්ඛමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපක්ඛිප්පකො, තං තථාගතො අඤ්ඤත්‍ර ඉමෙහි චතුහි ධානෙහි පඤ්ඤපයමානො පඤ්ඤපෙති: “හොති තථාගතො පරමචරණාති වා න හොති තථාගතො පරමචරණාති වා හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමචරණාති වා තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමචරණාති වා”ති. එවං වුක්ඛෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ආයක්ඛන්තං අනුරාධං එතදවොචුං: යො වායං භික්ඛු නවො හවිසසති අවිරපඛිපිතො, ථෙරො වා පන බාලො අව්‍යතොති. අප්ඨ තෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ආයක්ඛන්තං අනුරාධං නව වාදෙන ච බාලවාදෙන ච අපසාදෙතො උට්ඨායාසනා පකකාමිංසු.

1. සත්ත්වො - සි, 1, සිඛු.

2. විරොධිසසති - මජ්ඣං.

3. යො - ස්‍යා.

අථ ඛො ආයස්මිනො අනුරාධස්ස අවිරපක්කනොහු තෙසු අඤ්ඤාතිත්ථියෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදහොසි: සචෙ ඛො මං තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පුච්චෙය්‍යං, කථං ව්‍යාකරමානො නු ඛාහං තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං චුත්තවාදී වෙව හගවතො අස්සං, න ච හගවන්තං අභූතෙන අඛහාවිකෙඛය්‍යං, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරෙය්‍යං, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුවාදො ගාරඤ්ඤං යානං ආගච්චෙය්‍යාති. අථ ඛො ආයස්මා අනුරාධො යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා අනුරාධො හගවන්තං එතදවොච:

ඉධාහං හන්තෙ, හගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුට්ඨකායං විහරාමි, අථ ඛො හන්තෙ සම්මහුලා අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා යෙනාහං තෙනුපසංඛාමිංසු. උපසංඛාමිත්වා මම සද්ධිං සමොදිංසු, සමොදන්තියං කථං සාරාණියං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො හන්තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා මං එතදවොචු: යො සො ආවුසො අනුරාධ තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපත්තිප්පන්නො තං තථාගතො ඉමෙසු චතුසු යානෙසු පඤ්ඤාපය මානො පඤ්ඤාපෙති: “හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා -පෙ- තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා”ති. එවං චුත්තාහං හන්තෙ තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියෙ පරිබ්බාජකෙ එතදවොචු: යො සො ආවුසො තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරම පත්තිප්පන්නො තං තථාගතො අඤ්ඤාත්‍රීමෙහි චතුහි යානෙහි පඤ්ඤාපය මානො පඤ්ඤාපෙති: “හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා -පෙ- තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති වා”ති.

එවං චුත්තෙ හන්තෙ තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා මං එතදවොචු: යො වායං භික්ඛු නථො හවිස්සති අවිරපබ්බජිතො, ථෙරො වා පන බාලො අව්‍යානොති. අථ ඛො මං හන්තෙ තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා නවවාදෙන ච බාලවාදෙන ච අපසාදෙත්වා උච්ඡායාසනා පක්කමිංසු. තස්ස මඤ්ඤං හන්තෙ අවිරපක්කනොහු තෙසු අඤ්ඤාතිත්ථියෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදහොසි: සචෙ ඛො මං තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පුච්චෙය්‍යං, කථං ව්‍යාකරමානො නු ඛාහං තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං චුත්තවාදී වෙව හගවතො අස්සං, න ච හගවන්තං අභූතෙන අඛහාවිකෙඛය්‍යං, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරෙය්‍යං, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුවාදො ගාරඤ්ඤං යානං ආගච්චෙය්‍යාති.

තං කිම්මඤ්ඤයි අනුරාධ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති. අනිව්චං හන්තෙ. යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං හන්තෙ, යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනනු තං සමනුපසස්සිතුං: “එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං හන්තෙ. වෙදනා නිව්චං වා අනිව්චං වාති -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති. අනිව්චං හන්තෙ. යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා සුඛං වාති. දුක්ඛං හන්තෙ. යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පනනු තං සමනුපසස්සිතුං: “එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං හන්තෙ.

තසමානිභ අනුරාධ, යං කිංකරුපං අතීතානාගත පච්චප්පණං අජ්ඣන්තංවා බහිද්ධා වා ඔළාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පඤ්ඤං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං: “නෙතං මම, නෙසො- ‘භමසී, න මෙසො අනතා”ති. එවමෙතං යථාභූතං සමමය්‍යඤ්ඤාය දට්ඨංබ්බං. යා කාචි වෙදනා අතීතානාගතපච්චප්පණා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සබ්බාරා -පෙ- යං කිංකරු විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චප්පණං අජ්ඣන්තංවා බහිද්ධා වා ඔළාරිකං වා සුඛුමං වා හීනං වා පඤ්ඤං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං: “නෙතං මම, නෙසො ‘භමසී, න මෙසො අනතා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමය්‍යඤ්ඤාය දට්ඨංබ්බං.

එවං පස්සං අනුරාධ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිප්පි නිබ්බිද්දති. වෙදනායපි නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දති, සබ්බාරෙසුපි නිබ්බිද්දති, විඤ්ඤාණස්මිප්පි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති. විරාගා විමුච්චති විමුක්තස්මි. විමුක්තස්මි ක්කාණං භොති. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තනායාති පජානාති.

තං කිංකරුපං අනුරාධ, රූපං තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන. වෙදනං තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන, සඤ්ඤාං තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන, සබ්බාරෙ තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන, විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන, තං කිංකරුපං අනුරාධ, රූපස්මි තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන. අඤ්ඤානු රූපා තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන. වෙදනාය තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන, අඤ්ඤානු වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය -පෙ- සබ්බාරෙසු -පෙ- අඤ්ඤානු සබ්බාරෙහි -පෙ- විඤ්ඤාණස්මි තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන, අඤ්ඤානු විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන. තං කිංකරුපං අනුරාධ, රූපං -පෙ- වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤා¹ -පෙ- සබ්බාරෙ. -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන.

තං කිංකරුපං අනුරාධ, අයං සො අරුපි අවෙදනො අසඤ්ඤා අසබ්බාරො අවිඤ්ඤාණො තථාගතොති සමනුපස්සයිති? නො භෙතං භතෙන. එත්තං තෙ අනුරාධ, දිට්ඨංව ධර්මෙ සව්චනො ථෙතනො² තථාගතො අනුපලබ්ධියමානො³ කල්පිතනු තෙ තං ව්‍යාකරණාය: “යො සො ආවුසො තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපණ්ණසකො, තං තථාගතො අඤ්ඤාත්මෙහි චතුහි ධානෙහි පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙති: භොති තථාගතො පරමමරණාති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වා”ති? නො භෙතං භතෙන: සාධු සාධු⁴ අනුරාධ, පුබ්බං වාහං අනුරාධ, එතරහි ව දුක්ඛකෙඤ්ච පඤ්ඤාපෙමි දුක්ඛස්ස ව නිරොධන්ති.

1. වෙදනා, සඤ්ඤා - සි 1, 2

2. සව්චනො වා - ස්‍යා,

තථාගතො වා - ස්‍යා

3. තථාගතො අනුපලබ්ධියමානො - මජ්ඣං

අනුපලබ්ධියමානො වා - ස්‍යා

ලබ්ධියමානො වා - ස්‍යා

4. වෙය්‍යාකරණාය - ස්‍යා මජ්ඣං.

5. සාධු, සිඛු

10. 1. 3

උපගතසුත්තං.

2278. එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨි-
තො බාරාණසියං වීහරන්ති ඉසිපතනෙ මීගදයෙ. අප්ථං බො ආයස්මා
මහාකොට්ඨිතො සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා
සාරිපුත්තො තෙත්ථපසඬකමී, උපසඬකමීත්වා ආයස්මා සාරිපුත්තො
සද්ධිං සච්චොදි, සච්චොදනීයං කපං සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං.
නිසීදි, එකමන්තං නිසිත්තො බො ආයස්මා මහාකොට්ඨිතො
ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච:

කිත්තු බො ආවුසො සාරිපුත්ත, හොති තථාගතො පරමෙරණාති?
අව්‍යාකතං බො එතං ආවුසො, හගවතා: “හොති තථාගතො
පරමෙරණා”ති. කිං පනාවුසො, න හොති තථාගතො පරමෙරණාති?
එතමෙි බො ආවුසො, අව්‍යාකතං හගවතා: “න හොති තථාගතො
පරමෙරණා”ති. කිත්තු බො ආවුසො, හොති ච න ච හොති
තථාගතො පරමෙරණාති? එතමෙි බො ආවුසො, අව්‍යාකතං
හගවතා: “හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති.
කිං පනාවුසො, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති?
එතමෙි බො ආවුසො, අව්‍යාකතං හගවතා: නෙව හොති න න
හොති තථාගතො පරමෙරණාති.

කිත්තු බො ආවුසො, හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති
පුට්ඨො සමානො අව්‍යාකතං බො ආවුසො, එතං හගවතා: “හොති
තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙසි -පෙ- කිං පනාවුසො, නෙව
හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො
එතමෙි බො ආවුසො, අව්‍යාකතං හගවතා: “නෙව හොති න න
හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙසි, කො තු බො ආවුසො,
හෙතු කො පච්චයෙ යෙන නං අව්‍යාකතං හගවතාති.

හොති තථාගතො පරමෙරණාති බො ආවුසො, රූපගතමෙතං,
න හොති තථාගතො පරමෙරණාති රූපගතමෙතං, හොති ච න ච
හොති තථාගතො පරමෙරණාති රූපගතමෙතං, නෙව හොති න න
හොති තථාගතො පරමෙරණාති රූපගතමෙතං. හොති තථාගතො
පරමෙරණාති බො ආවුසො, වේදනාගතමෙතං, න හොති තථාගතො
පරමෙරණාති වේදනාගතමෙතං, හොති ච න ච හොති තථාගතො
පරමෙරණාති වේදනාගතමෙතං, නෙව හොති න න හොති තථාගතො
පරමෙරණාති වේදනාගතමෙතං. හොති තථාගතො පරමෙරණාති

බො ආවුසො සඤ්ඤාගතමෙතං, න හොති තථාගතො පරමෙරණාති සඤ්ඤාගතමෙතං, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාති සඤ්ඤාගතමෙතං, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති සඤ්ඤාගතමෙතං. හොති තථාගතො පරමෙරණාති බො ආවුසො, සබ්බාරග්ගතමෙතං, න හොති තථාගතො පරමෙරණාති සබ්බාරග්ගතමෙතං, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති සබ්බාරග්ගතමෙතං. හොති තථාගතො පරමෙරණාති බො ආවුසො, විඤ්ඤාණගතමෙතං, න හොති තථාගතො පරමෙරණාති විඤ්ඤාණගතමෙතං, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාති විඤ්ඤාණගතමෙතං, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති විඤ්ඤාණගතමෙතං.

අයං බො ආවුසො, හෙතු අයං පට්ඨයො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති.

10. 1. 4

සමුදයසුත්තං

2279. එකං සමයං ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහා කොඨ්ඨිතො බාරාණසියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මිගදයෙ, -පෙ- කො නු බො ආවුසො, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති. රූපං බො ආවුසො, අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, රූපසමුදයං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, රූපනිරෝධං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, රූපනිරෝධගාමිතිං පටිපදං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං. හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති, න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති.

වේදනං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, වේදනාසමුදයං -පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- සබ්බාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, විඤ්ඤාණසමුදයං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, විඤ්ඤාණනිරෝධං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිතිං පටිපදං අජානනො අපක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං. හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති, න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය හොති.

රූපඤ්ඤා බො ආවුසො, ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, රූපං සමුදයං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, රූපනිරෝධං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං රූපනිරෝධගාමිතිං පටිපදං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං. හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය න හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය න හොති. වේදනං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, වේදනාසමුදයං -පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- සබ්බාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, විඤ්ඤාණසමුදයං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, විඤ්ඤාණනිරෝධං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිතිං පටිපදං ජානනො පක්‍ෂ්‍යනො යථාභූතං. හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය න හොති, න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය න හොති, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය න හොති, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපික්‍ෂ්‍ය න හොති. අයං බො ආවුසො, හෙතු අයං පට්ඨයො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති.

10. 1. 5

පෙමසුත්තං.

2280. එකං සමයං ආයඤ්ච සාරිපුත්තො ආයඤ්ච මහා කොට්ඨිතො බාරාණසියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මීගදයෙ -පෙ- කො නු ඛො ආවුසො, හෙතු කො පච්චයො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති? රූපෙ ඛො ආවුසො අවිගතරාගස්ස අවිගතඡන්දස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති.

වෙදනාය අවිගතරාගස්ස අවිගතඡන්දස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගත පිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- විඤ්ඤායෙ අවිගතරාගස්ස අවිගතඡන්දස්ස අවිගත පෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති, -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති.

රූපෙ ව ඛො ආවුසො විගතරාගස්ස විගතඡන්දස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතතණ්හස්ස හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- විඤ්ඤායෙ විගතරාගස්ස විගතඡන්දස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතතණ්හස්ස හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති. අයං ඛො ආවුසො, හෙතු අයං පච්චයො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති.

10. 1. 6

ආරාමසුත්තං.

2281. එකං සමයං ආයඤ්ච සාරිපුත්තො ආයඤ්ච මහා කොට්ඨිතො බාරාණසියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මීගදයෙ, අථ ඛො ආයඤ්ච සාරිපුත්තො සායන්හසමයං පච්චසලලානා වුට්ඨිතො යෙනායඤ්ච මහාකොට්ඨිතො තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමිචා ආයඤ්චා මහාකොට්ඨිතෙන සද්ධිං සමෙවාදි, සමෙවාදනියං කථං සාරාණියං විනිසාරෙඤා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිතො ඛො ආයඤ්ච සාරිපුත්තො ආයඤ්චතං මහාකොට්ඨිතං එතදවොච: කිත්තු ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, හොති තථාගතො පරමෙරණාති? -පෙ- කිංපනාවුසො, නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො එතමෙව ඛො ආවුසො, අව්‍යාකතං භගවතා: “නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙසි. කො නු ඛො ආවුසො, හෙතු කො පච්චයො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති.

රූපාරාමස්ස ඛො ආවුසො, රූපරතස්ස රූපසමුද්දිතස්ස රූප නිරොධං අජානතො අපක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති; න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති, හොති ච න ච හොති නථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති, නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති. වේදනාරාමස්ස ඛො ආවුසො, වේදනාරතස්ස වේදනාසමුද්දිතස්ස වේදනානිරොධං අජානතො අපක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති -පෙ- සඤ්ඤාරාමස්ස ඛො ආවුසො -පෙ- සඤ්ඤාරාමස්ස ඛො ආවුසො -පෙ- විඤ්ඤාණාරාමස්ස ඛො ආවුසො, විඤ්ඤාණරතස්ස විඤ්ඤාණසමුද්දිතස්ස විඤ්ඤාණනිරොධං අජානතො අපක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති.

න රූපාරාමස්ස ඛො ආවුසො, න රූපරතස්ස න රූපසමුද්දිතස්ස රූපනිරොධං ජානතො පක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති. න වේදනාරාමස්ස ඛො ආවුසො, න වේදනාරතස්ස න වේදනාසමුද්දිතස්ස -පෙ- න සඤ්ඤාරාමස්ස ඛො ආවුසො -පෙ- න සඤ්ඤාරාමස්ස ඛො ආවුසො -පෙ- න විඤ්ඤාණාරාමස්ස ඛො ආවුසො, න විඤ්ඤාණරතස්ස න විඤ්ඤාණසමුද්දිතස්ස විඤ්ඤාණනිරොධං ජානතො පක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති. අයං ඛො ආවුසො, හෙතු අයං පච්චයො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති.

සියා පනාවුසො, අඤ්ඤාපි පරියායො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති? සියා ආවුසො, භවාරාමස්ස ඛො ආවුසො, භවරතස්ස භවසමුද්දිතස්ස භවනිරොධං අජානතො අපක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති.

න භවාරාමස්ස ඛො ආවුසො, න භවරතස්ස න භවසමුද්දිතස්ස භවනිරොධං ජානතො පක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස න හොති. අයමි ඛො ආවුසො, පරියායො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති.

සියා පනාවුසො අඤ්ඤාපි පරියායො යෙන තං අව්‍යාකතං භගවතාති? සියා ආවුසො, උපාදනාරාමස්ස ඛො ආවුසො, උපාදනරතස්ස උපාදනසමුද්දිතස්ස උපාදනනිරොධං අජානතො අපක්ඛනො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපිස්ස හොති.

න උපාදනාරාමස්ස ඛො ආවුසො, න උපාදනරතස්ස න උපාදනසමුද්දිතස්ස උපාදනනිරොධං ජානතො පසාදතො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමමරණානිපිස්ස න හොති. -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණානිපිස්ස න හොති. අයමි ඛො ආවුසො, පරියායො යෙන තං අව්‍යාකතං හගවතාති.

සියා පනාවුසො, අඤ්ඤපි පරියායො යෙන තං අව්‍යාකතං හගවතාති? සියා ආවුසො. තණ්හාරාමස්ස ඛො ආවුසො, තණ්හාරතස්ස තණ්හාසමුද්දිතස්ස තණ්හානිරොධං අජානතො අපසාදතො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමමරණානිපිස්ස හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණානිපිස්ස හොති.

න තණ්හාරාමස්ස ඛො ආවුසො, න තණ්හාරතස්ස න තණ්හාසමුද්දිතස්ස තණ්හානිරොධං ජානතො පසාදතො යථාභූතං හොති තථාගතො පරමමරණානිපිස්ස න හොති -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණානිපිස්ස න හොති. අයං ඛො ආවුසො, පරියායො යෙන තං අව්‍යාකතං හගවතාති.

සියා පනාවුසො, අඤ්ඤපි පරියායො යෙන තං අව්‍යාකතං හගවතාති. එක්දති ආවුසො සාරිපුත්ත, ඉතො උත්තරිං කිං ඉච්ඡමි? තණ්හාසංඛ්‍යාවිමුක්තස්ස ආවුසො, සාරිපුත්ත, භික්ඛුනො වට්ටං නත්ති පඤ්ඤපනායාති.

10. 1. 7

ආයතනසුත්තං

2282. අථ ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො යෙනායයො මහාමොග්ගලානො තෙනුපසංකම්, උපසංකම්ඤා ආයයොනා මහා මොග්ගලානෙන සඤ්ඤා සමමාදි, සමමාදිනියං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙඤා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීදෙත්වා ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො ආයයොනං මහාමොග්ගලානං එතදවොච: කිනනු ඛො හො මොග්ගලාන, සංස්සනො ලොකොති? අව්‍යාකතං ඛො එතං විච්ඡි හගවතා: “සංස්සනො ලොකො”ති. කිං පන හො මොග්ගලාන, අසංස්සනො ලොකොති? එතමි ඛො විච්ඡ, අව්‍යාකතං හගවතා: “අසංස්සනො ලොකො”ති. කිනනු ඛො හො මොග්ගලාන, අනන්තා ලොකොති? අව්‍යාකතං ඛො එතං විච්ඡ, හගවතා: “අනන්තා ලොකො”ති. කිං පන හො මොග්ගලාන, අනන්තවා ලොකොති? එතමි ඛො විච්ඡ, අව්‍යාකතං හගවතා “අනන්තවා ලොකො”ති.

1. වත්තං - ස්වා

වදං - ස 1, 2, PTS.

2. වච්ඡගොතං - සිඳු.

කිනත්‍රු ඛො භො මොග්ගලාන, තං ජීවං තං සරිරන්ති? අව්‍යාකතං ඛො එතං වච්ඡ, හගවතා: “තං ජීවං තං සරිර”න්ති. කිං පන භො මොග්ගලාන, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්ති? එතස්මි ඛො වච්ඡ, අව්‍යාකතං හගවතා: “අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිර”න්ති. කිනත්‍රු ඛො භො මොග්ගලාන, භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති? අව්‍යාකතං ඛො එතං¹ වච්ඡ හගවතා: “භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති? එතස්මි ඛො වච්ඡ, අව්‍යාකතං හගවතා: “න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති”ති. කිනත්‍රු ඛො මොග්ගලාන, භොති ච න ච භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති? අව්‍යාකතං ඛො එතං වච්ඡ, හගවතා: “භොති ච න ච භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති”ති. කිං පන භො මොග්ගලාන, නෙව භොති න න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති? එතස්මි ඛො වච්ඡ, අව්‍යාකතං හගවතා “නෙව භොති න න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති”ති.

කො තු ඛො භො මොග්ගලාන, හෙතු කො පච්චයො යෙන අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බාජකානං එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං භොති: “සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා අනන්තවා ලොකොති වා, අනන්තවා ලොකොති වා, තං ජීවං තං සරිරන්ති වා අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්ති වා, භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති වා, න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති වා, භොති ච න ච භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති වා, නෙව භොති න න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති”වා?

කො පන භො මොග්ගලාන, හෙතු කො පච්චයො යෙන සමණස්ස ගොතමස්ස එවං පුට්ඨස්ස න එවං ව්‍යාකරණං භොති: “සස්සතො ලොකොතිපි, අසස්සතො ලොකොතිපි, අනන්තවා ලොකොතිපි, අනන්තවා ලොකොතිපි, තං ජීවං තං සරිරන්තිපි, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්තිපි, භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාතිපි, න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාතිපි, භොති ච න ච භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාතිපි, නෙව භොති න න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාතිපි”ති?

අඤ්ඤාතිස්සියා ඛො වච්ඡ, පරිබ්බාජකා චක්ඛු: “එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අනා”ති සමනුපක්‍ෂන්ති. යොනං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්‍යං: “එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අනා”ති සමනුපක්‍ෂන්ති. කායං -පෙ- මිත්තං: එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අනා”ති සමනුපක්‍ෂන්ති. තස්මා අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බාජකානං එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං භොති: “සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති ත්ථාගතො පරච්චෙරණාති”වා.

තථාගතො ච ඛො වච්ඡ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො චක්ඛුං:
 “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති.
 සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හං; “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න
 මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති. කායං -පෙ- මනං; “නෙතං මම,
 නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති. තස්මා
 තථාගතස්ස එවං පුට්ඨස්ස න එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සස්සතො
 ලොකොතිපි -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො
 පරමෙරණාතිපි”ති.

අථ ඛො වච්ඡගොතොනො පරිබ්බාජකො උට්ඨායාසනා යෙන
 හගවා තෙත්තපසඛානම්, උපසඛානම්ඤා හගවතා සඤ්ඤා සම්මොද්දි,
 සම්මොද්දිතියං කරං සාරාණියං වීතිසාරෙඤා එකමන්තං නිසිද්දි.
 එකමන්තං නිසිනොනො ඛො වච්ඡගොතොනො පරිබ්බාජකො හගවන්තං
 එතදවොච: කිත්තු ඛො හො ගොතම, සස්සතො ලොකොති?
 අව්‍යාකතං ඛො එතං වච්ඡ, මයා: “සස්සතො ලොකො”ති -පෙ-
 කිං පන හො ගොතම, නෙව හොති න න හොති තථාගතො
 පරමෙරණාති? එතස්මි ඛො වච්ඡ, අව්‍යාකතං මයා: “නෙව
 හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණා”ති.

කො නු ඛො හො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යෙන
 අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං
 හොති; “සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න
 හොති තථාගතො පරමෙරණාති”වා? කො පන හො ගොතම,
 හෙතු කො පච්චයො යෙන හොතො ගොතමස්ස එවං පුට්ඨස්ස
 න එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සස්සතො ලොකොතිපි -පෙ- නෙව
 හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි”ති?

අඤ්ඤාතිත්ථියා ඛො වච්ඡ, පරිබ්බාජකා චක්ඛුං: “එතං මම
 එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තාති” සමනුපස්සති, සොතං -පෙ-
 සානං -පෙ- ජීව්හං; “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තාති”
 සමනුපස්සති. කායං -පෙ- මනං “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො
 මෙ අත්තාති” සමනුපස්සති. තස්මා අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං
 එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සස්සතො ලොකොති වා
 -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාති”වා.

තථාගතො ච ඛො වච්ඡ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො චක්ඛුං: “නෙතං
 මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති. සොතං
 -පෙ- සානං -පෙ- ජීව්හං -පෙ- කායං -පෙ- මනං; “නෙතං මම,
 නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති. තස්මා තථාගතස්ස
 එවං පුට්ඨස්ස න එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සස්සතො ලොකොතිපි,
 අසස්සතො ලොකොතිපි, අන්තවා ලොකොතිපි, අන්තවා
 ලොකොතිපි, තං ජීවං තං සරීරන්තිපි, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං
 සරීරන්තිපි, හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි, න හොති තථාගතො
 පරමෙරණාතිපි, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි
 නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි”ති.

අව්චරියං හො ගොතම, අඤ්ඤාං හො ගොතම, යත්‍ර හි නාම සත්ත්‍වස්ස ව සාවකස්ස ව අකේනකො වාඤ්ඤානෙන වාඤ්ඤාං සංසද්ධිස්සති සමෙස්සති න විභාධිස්සති යදිදං අග්ගපදස්මිං. ඉදනාහං හො ගොතම, සමණං මොග්ගලානං උපසංඛම්භිතා එතමකං ආපුර්ණං, සමණොපි මෙ මොග්ගලානො එතෙහි පදෙහි එතෙහි වාඤ්ඤානෙහි එතමකං ව්‍යාකාසි සෙය්‍යරාපි හවං ගොතමො. අව්චරියං හො ගොතම, අඤ්ඤාං හො ගොතම, යත්‍ර හි නාම සත්ත්‍වස්ස ව සාවකස්ස ව අකේනකො වාඤ්ඤානෙන වාඤ්ඤාං සංසද්ධිස්සති සමෙස්සති න විභාධිස්සති යදිදං අග්ගපදස්මිං.

10. 1. 8

බන්ධුසුතං

2283. අරං ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො යෙන හගවා තෙත්‍රපසංඛම්භි, උපසංඛම්භිතා හගවතා සද්ධිං සමෙද්ධාදි, සමෙද්ධාදතියං කපං සාරාණියං විකිසාරෙතො එතමනතං නිසිදි, එතමනතං නිසිතො ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො හගවනතං එතදවොචි: කිනත්‍ර ඛො හො ගොතම, සස්සතො ලොකොති? අව්‍යාකතං ඛො එතං වච්ඡ මයා: “සස්සතො ලොකො”ති -පෙ- කිමන හො ගොතම, නෙව හොති න න හොති තරාගතො පරමෙරණාති? එතදිදි ඛො වච්ඡ, අව්‍යාකතං මයා: “නෙව හොති න න හොති තරාගතො පරමෙරණා”ති.

කො නු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යෙන අඤ්ඤාතිස්සානං පරිබ්බාජකානං එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තරාගතො පරමෙරණාති වා?” කො පන හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යෙන හොතො ගොතමස්ස එවං පුට්ඨස්ස න එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සස්සතො ලොකොතිපි -පෙ- නෙව හොති න න හොති තරාගතො පරමෙරණාතිපි”ති?

අඤ්ඤාතිස්සානං ඛො වච්ඡ, පරිබ්බාජකා රූපං අත්තතො සමත්‍රපස්සකති, රූපවනතං වා අත්තනං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තනං; ඔවදනං අත්තතො සමත්‍රපස්සකති, -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො සමත්‍රපස්සකති විඤ්ඤාණවනතං වා අත්තනං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තනං. තස්මා අඤ්ඤාතිස්සානං පරිබ්බාජකානං එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තරාගතො පරමෙරණාති වා.”

තථාගතො ච ඛො වච්ඡ, අරහං සමමාසමුද්ධො න රූපං අත්තතො සමනුපසස්සති. න රූපවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං. න වෙදනං අත්තතො සමනුපසස්සති -පෙ- න සංඤ්ඤං -පෙ- න සංඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපසස්සති, න විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. තස්මා තථාගතස්ස එවං පුට්ඨස්ස න එවං ව්‍යාකරණං භොති: “සස්සතො ලොකොතිපි -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි”ති.

අථ ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බජකො උට්ඨායාසනා යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසස්සමි, උපසස්සමිත්වා ආයස්මිනා මහා මොග්ගලානෙන සංඛිං සමුද්ධො, සමුද්ධොති. කථං සාරාණියං චිතියාමෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීදෙත්වා ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බජකො ආයස්මිනං මහාමොග්ගලානං එතදවොච: කිත්තු ඛො භො මොග්ගලාන, සස්සතො ලොකොති? අව්‍යාකතං ඛො එතං වච්ඡ, හගවිතා, “සස්සතො ලොකො”ති -පෙ- කිං පන භො මොග්ගලාන, නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණාති? එතස්මි ඛො වච්ඡ, අව්‍යාකතං හගවිතා “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති.

කො නු ඛො භො මොග්ගලාන, හෙතු කො පච්චයො යෙන අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බජකානං එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං භොති: “සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණාති”වා? කො පන භො මොග්ගලාන, හෙතු කො පච්චයො යෙන සමණස්ස ගොතමස්ස එවං පුට්ඨස්ස න එවං ව්‍යාකරණං භොති: “සස්සතො ලොකොතිපි -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණාතිපි”ති?

අඤ්ඤාතිස්සියා ඛො වච්ඡ, පරිබ්බජකා රූපං අත්තතො සමනු-පසස්සති, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තනි වා රූපං රූපස්මිං වා අත්තානං. වෙදනං -පෙ- සංඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපසස්සති. විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං. අත්තනි වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. තස්මා අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බජකානං එවං පුට්ඨානං එවං ව්‍යාකරණං භොති: “සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණාති වා.”

තථාගතො ච ඛො වච්ඡ අරහං සමමාසද්විද්ධො න රූපං අනුභවො සමනුපස්සති, න රූපවනං වා අනානං, න අනනි වා රූපං, න රූපභූමි වා අනානං. න වෙදනං -පෙ- න සංකෘතං -පෙ- න සංකාරං -පෙ- න විඤ්ඤාණං අනුභවො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවනං වා අනානං, න අනනි වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණභූමි වා අනානං. තස්මා තථාගතස්ස එවං චූට්ඨස්ස න එවං ව්‍යාකරණං හොති: “සංස්සතො ලොකොතිපි, අසංස්සතො ලොකොතිපි, අනනවා ලොකොතිපි, අනනනවා ලොකොතිපි, තං ජීවං තං සරිරිතනිපි, අසංස්සං ජීවං අසංස්සං සරිරිතනිපි හොති තථාගතො පරමමරණාතිපි න හොති තථාගතො පරමමරණාතිපි, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාතිපි, තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාතිපි”ති.

අවරියං හො මොග්ගලාන, අබ්බුතං හො මොග්ගලාන, යත්‍ර හි නාම සත්ත්ව සාවකස්ස ච අකේතකේතො ව්‍යඤ්ඤානො ව්‍යඤ්ඤානං සංසන්ධියන්ති සමෙස්සති න විභාධිස්සති යදිදං අග්ගපදස්මිං ඉදානං හො මොග්ගලාන, සමං ගොතමං උපසංඛ්‍යාමිති ඵතමස්සං ආපුරිමි. සමංගොති මෙ ගොතමො එතෙහි පදෙහි එතෙහි ව්‍යඤ්ඤානෙහි එතමස්සං ව්‍යාකාසි සෙය්‍යරාපි හවං මොග්ගලානො. අවරියං හො මොග්ගලාන, අබ්බුතං හො මොග්ගලාන, යත්‍ර හි නාම සත්ත්ව සාවකස්ස ච අකේතකේතො ව්‍යඤ්ඤානො ව්‍යඤ්ඤානං සංසන්ධියන්ති සමෙස්සති න විභාධිස්සති යදිදං අග්ගපදස්මිං.

10. 1. 9

කුතුහලසාලායුතං

2284. අථ ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො යෙන හගවා තෙත්‍රපසංඛ්‍යාමි. උපසංඛ්‍යාමිති හගවතා සද්ධිං සමමොද්ධි, සමමොද්ධියං කරං සාරාණියං විනිසාරෙතො එකමනං නිසිද්ධි. එකමනං නිසිද්ධො ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො හගවනං එතදවොච: පුරිමානි හො ගොතම දිවසානි පුරිමතරානි සමුද්ධානං නානාකිස්සියා සමංගුහමංගු-පරිබ්බාජකානං කුතුහලසාලායං සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිකානං අයමනතරා කරා උදපාදි.

අයං ඛො පුරණො කස්සපො සබ්බි වෙච ගණි ව ගණාවරියො ච ඤානො යසස්සි තිස්සකරො සාධුසම්මතො ඛුත්තස්ස. සොපි සාවකං අබ්බතීතං කාලකතං උප්පත්තිස්ස ව්‍යාකරොති: අසු අමුත්‍ර උප්පත්තො අසු අමුත්‍ර උප්පත්තොති. යො පිස්ස සාවකො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතිපත්තො, තමපි සාවකං අබ්බතීතං කාලකතං උප්පත්තිස්ස ව්‍යාකරොති: අසු අමුත්‍ර උප්පත්තො, අසු අමුත්‍ර උප්පත්තොති.

1. නානාකිස්සියානං සමංගුහමංගුහමං පරිබ්බාජකානං - මිජසං අඤ්ඤානිස්සියානං සමංගුහමංගුහමං පරිබ්බාජකානං - භායා.
2. පුරාණො - පි 1, 2.
3. උප්පත්තිස්ස - මිජසං භායා,
4. උප්පත්තො - මිජසං භායා,
5. යො පි, 1, 2.

අයමි ඛො මකඛලිගොසාලො -පෙ- අයමි ඛො නිගඤ්ඤා නාත-
පුතො¹ -පෙ- අයමි ඛො සඤ්ජයො ඛෙලලඤ්චිපුතො² -පෙ- අයමි
ඛො පකුඛො කච්චායනො³ -පෙ- අයමි ඛො අජිතො කෙසකම්බලො
සඬ්ඨි වෙවි ගණි ව ගණාවරියො ව ඤාතො යසස්සි නිත්තකරො සාධු
සමුත්තො බහුරනස්ස. සොපි සාවකං අඛතීතං කාලකතං උප්පත්තියු
ව්‍යාකරොති: අසු අමුත්‍ර උප්පතො, අසු අමුත්‍ර උප්පතොති.
යොපිස්ස සාවකො උත්තමපුරියො පරමපුරියො පරමපතතිපතො,
තමි සාවකං අඛතීතං කාලකතං උප්පත්තියු ව්‍යාකරොති: අසු අමුත්‍ර
උප්පතො අසු අමුත්‍ර උප්පතොති.

අයමි ඛො සමණො ගොතමො සඬ්ඨි වෙවි ගණි ව ගණා-
වරියො ව ඤාතො යසස්සි නිත්තකරො සාධුසමුත්තො බහුරනස්ස.
සොපි සාවකං අඛතීතං කාලකතං උප්පත්තියු ව්‍යාකරොති: අසු අමුත්‍ර
උප්පතො, අසු අමුත්‍ර උප්පතොති, යො පිස්ස සාවකො උත්තමපුරියො
පරමපුරියො පරමපතතිපතො, තඬ්ඨි සාවකං අඛතීතං කාලකතං
උප්පත්තියු න ව්‍යාකරොති: අසු අමුත්‍ර උප්පතො, අසු අමුත්‍ර උප්පතොති.
අපිව ඛො නං එවං ව්‍යාකරොති: “අවෙජ්ජි තණ්හං විවතොසි⁴
සඤ්ඤාපතං සමුදො මානාභිසමයා අනාමකාසි දුඤ්ඤාසා⁵”ති. තස්ස
මඤ්ඤං හො ගොතම අහුදෙව කඤ්ඤා අහු විචිකිච්ඡා කරුණාම⁶
සමණස්ස ගොතමස්ස ධරෙදො අභිඤ්ඤායො.

අලං හි තෙ වච්ඡ, කඬ්ඨිතුං අලං විචිකිච්ඡිතුං, කඬ්ඨිනියෙ ව
පන තෙ යාතෙ විචිකිච්ඡා උප්පතො. ස උපාදනස්ස ඛො’හං වච්ඡ
උප්පත්තිං පඤ්ඤාපෙමි, නො අනුපාදනස්ස; සෙය්‍යථාපි වච්ඡ, අහං
සඋපාදනො ජලති, නො අනුපාදනො; එවමෙව ඛො’හං වච්ඡ
සඋපාදනස්ස උප්පත්තිං පඤ්ඤාපෙමි, නො අනුපාදනස්සාති. යස්මිං
පන හො ගොතම සමයෙ අවිචි වාතෙන ඛිතො දුරමි ගච්ඡති,
ඉමස්ස⁷ පන භවං ගොතමො කිං උපාදනස්මිං පඤ්ඤාපෙති. යස්මිං
වච්ඡ සමයෙ අවිචි වාතෙන ඛිතො දුරමි ගච්ඡති, තමහං වාතුපාදනං
වදමි.⁸ වාතොභිස්ස වච්ඡ යස්මිං සමයෙ උපාදනං හොතිති.

යස්මිංකච්ඡ පන හො ගොතම, සමයෙ ඉමස්ස කායං නිකම්පති,
සතො ව අඤ්ඤාතරං කායං අනුප්පතො⁹ හොති, ඉමස්ස පන භවං
ගොතමො කිං උපාදනස්මිං පඤ්ඤාපෙති? යස්මිං ඛො වච්ඡ සමයෙ
ඉමස්ස කායං නිකම්පති, සතො ව අඤ්ඤාතරං කායං අනුප්පතො
හොති, තමහං තණ්හාපාදනං වදමි. තණ්හාභිස්ස වච්ඡ තස්මිං සමයෙ
උපාදනං හොතිති.

1. නාමපුතො - මජ්ඣ, සා.

2. ඛෙලඬ්ඨ - මජ්ඣ, සා.

3. පකුඛො - P.T.S.

4. වාචකසි - අඤ්ඤා

5. කරුණි නාම - සා. P.T.S.

6. ඉමස්ස සා,

7. පඤ්ඤාපෙමි - සා, මජ්ඣ.

8. අනුප්පතො - සි. 1, 2

9. තණ්හා සමිධිස්ස - සි 1, 2,

10. 1. 10

අත්තසුත්තං

2285. අථ ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසංඛම්. උපසංඛන්තා භගවතා සද්ධිං සමමොදි. සමමොදන්තීයං කථං සාරාණීයං චිත්තසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච: කිත්තු ඛො භො ගොතම, අත්තනාති. එවං වුත්තෙ භගවා තුණ්ඨි අහොසි. කිං පන භො ගොතම, නත්තනාති. දුතියමුච්ඡි ඛො භගවා තුණ්ඨි අහොසි. අථ ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො උට්ඨායාසනා පසංඛම්. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්ද අවිරපසකතො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකෙ භගවන්තං එතදවොච: කිත්තු ඛො භගවතා වච්ඡගොතන්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස පඤ්ඤා පුට්ඨො න ව්‍යාකාසීති.

අහඤ්ච ආනන්ද, වච්ඡගොතන්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස අත්තනාති පුට්ඨො සමානො අත්තනාති ව්‍යාකරෙය්‍යං, යෙ තෙ ආනන්ද සමණව්‍රාහ්මණා සංඝනවාද, තෙසමෙතං ලද්ධි අභවිස්ස. අහඤ්ච ආනන්ද වච්ඡගොතන්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස නත්තනාති පුට්ඨො සමානො නත්තනාති ව්‍යාකරෙය්‍යං, යෙ තෙ ආනන්ද සමණව්‍රාහ්මණා උච්චෙදවාද, තෙසමෙතං ලද්ධි අභවිස්ස. අහඤ්ච ආනන්ද, වච්ඡගොතන්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස අත්තනාති පුට්ඨො සමානො අත්තනාති ව්‍යාකරෙය්‍යං, අපිත්තු මෙතං ආනන්ද, අනුලොමං අභවිස්ස ඤාණස්ස උපපාදයා¹ සමබ්බ ධම්මො² ආනන්තාති තො භෙතං භගවත. අහඤ්ච ආනන්ද, වච්ඡගොතන්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස නත්තනාති පුට්ඨො සමානො නත්තනාති ව්‍යාකරෙය්‍යං, සමුද්‍රැව්‍යස්ස ආනන්ද, වච්ඡගොතන්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස භියොසා සමමොභාය අභවිස්ස: අහු වා මෙ තුන පුට්ඨො අත්තා, යො එතරභි නත්තීති.

10. 1. 11

සභියසුත්තං

2286. එකං සමයං ආයස්මා සභියො කච්චානො ඤාතිකෙ විහරති භික්ෂුකාවසරෙ අථ ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො යෙනායස්මා සභියො කච්චානො තෙනුපසංඛම්. උපසංඛන්තීන්තා ආයස්මතා සභියො කච්චානො සද්ධිං සමමොදි, සමමොදන්තීයං කථං සාරාණීයං චිත්තසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො වච්ඡගොතො පරිබ්බාජකො ආයස්මන්තං සභියං කච්චානං එතදවොච:

1. උපපාදය සමබ්බා ධම්මො - සී 1, 2,

2. අහඤ්චානන්ද - සී 2, 1, 2,

කිනත්‍රු බො භො කච්චාන භොති තථාගතො පරමෙරණාති. අව්‍යාකතං බො එතං වච්ඡ, භගවතා “භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති. කිං පන භො කච්චාන න භොති තථාගතො පරමෙරණාති. එතච්චි බො වච්ඡ අව්‍යාකතං භගවතා “න භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති. කිනත්‍රු බො භො කච්චාන භොති ච න ච භොති තථාගතො පරමෙරණාති. අව්‍යාකතං බො එතං වච්ඡ භගවතා “භොති ච න ච භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති. කිං පන භො කච්චාන නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණාති එතච්චි බො වච්ඡ අව්‍යාකතං භගවතා “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති.

කිනත්‍රු බො භො කච්චාන, භොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො අව්‍යාකතං බො එතං වච්ඡ භගවතා “භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි. කිං පන භො කච්චාන න භොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො එතච්චි බො වච්ඡ අව්‍යාකතං භගවතා “න භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි. කිනත්‍රු බො භො කච්චාන, භොති ච න ච භොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො අව්‍යාකතං බො එතං වච්ඡ භගවතා “භොති ච න ච භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි. කිං පන භො කච්චාන, නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණාති ඉති පුට්ඨො සමානො එතච්චි බො වච්ඡ අව්‍යාකතං භගවතා: “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමෙරණා”ති වදෙයි. කො හු බො භො කච්චාන භෙතු කො පච්චියො යෙන තං අව්‍යාකතං සමණෙන ගොතමෙනාති.

යො ච ආවුසො,¹ භෙතු යො ච පච්චියො පඤ්ඤප්පායා: රුපිති වා අරුපිති වා සඤ්ඤීති වා අසඤ්ඤීති වා නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤීති වා, සො ච භෙතු සො ච පච්චියො සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං අපරිසෙසං නිරුප්පෙකියා, කෙන තං පඤ්ඤප්පයමානො පඤ්ඤපෙයා, “රුපිති වා අරුපිති වා සඤ්ඤීති වා අසඤ්ඤීති වා නෙවසඤ්ඤීති නා සඤ්ඤීති වා”ති.

1. වච්ඡ - මජ්ඣ.

කීවචිරං පබ්බජිතො'පි භො කව්ඨානාති න චිරං ආවුසො, තිණි වසසානීති.
යඤ්ජෙය්ස ආවුසො, එතමෙතතකෙන, එතතකමෙව තපෙය්ස ඛහු.
කො පන වාදෙ එව¹ අභිකකතොති.

අබ්බාකතවග්ගො පඨමො.

තත්ත්වද්දනං:

බෙමා අනුරාධොපගතං සමුදය පෙම ආරාමං,
ආයතන ඛන්ධං කුතුහලසාලා අත්තොකො සභියෙන වාති.

අබ්බාකතසංයුක්තං සමතං.

සළායතනවග්ගෙ සංයුක්ත උද්දනං:

සළායතන වෙදනා මාතුගාමො ජම්බුබ්බකො
සාමණේඤා මොග්ගලානො විකො ගාමණී සන්ධිතං අබ්බාකතනති
දසබලසෙලසහවා නිබ්බානමහාසමුද්දපරියනතා
අට්ඨඛණ මග්ගසලිලා ජිනවචනනදී චිරං වහතුති.

සළායතනවග්ගො නිට්ඨිකො.

සංස්කෘත නාමකාංශ

සංස්කෘත නාමකාංශ

අ	පිටිය වගා	ක	පිටිය වගා
අවේල කසසප	548	කුරුසරපවගාපබ්බත	236
අභිත කෙසකමෙල	702	කුතුහලසලා	700
අනාර පිණ්ඩික	2, 4, 6, 490, 500	කොසල (ඡනපද)	584
අනුරාධ	676	කොළිය (ඡනපද)	610
අනුරාධ	460		
අබ්බාචකවන	520, 524, 526, 530	ක	
	532, 540	කෙමා	668
අයොජ්ඣා	350		
අවනන්ද	236, 240	ග	
අසිඛකපුත්තගාමනී	566		
අසාරොහගාමනී	564	ගයා	38
		ගිජ්ඣකුට	124
		ගිජ්ඣකාචසර	190
		ගොදකන	540
ආ		ස	
ආනන්ද	120, 234, 328, 416, 418, 704		
		සොසිත	234
ඉ		සොසිතාරාම	228, 234, 328
ඉසිපතන	322	ච	
ඉසිදකන	524, 530	චණ්ඩගාමනී	556
		චිත්තගහපති	520, 524, 526
උ			532, 534, 540
උක්කවේලා	488		
උග්ගගහපති	226		
උග්ගරක	610	ජ	
උද්ධි	246, 328, 424	ජනන	124
උදෙත	228		
උද්දකරාමපුත්ත	176	ජ	
උපවාණ	92		
උපසෙන	90	ජලවුරාකපරිබ්බාජක	474
උපාලි	228	ජීවකමෙවන	284
		ජෙනවන	2, 90, 500
ක		ක	
කච්චාන	705		
කපිලවත්ථු	354	කාලපුටනටගාමනී	558
කලඤ්ඤාතිවාස	42, 124, 232, 436, 558, 588	කාවතීංස	500
		කොදෙය්‍ය	246
කාමණ්ඩා	246		
කාමහ	326, 534	ද	
කිම්බිලා	354	දෙවදහ	252

න	පිට්ඨකය	ය	පිට්ඨකය
නකුලපිතුගහපති	238	යොධාජීවගාමණි	562
නකුගොපාල	352		
නාලගාමක	474	ර	
නාලඤ්ඤ	228, 584	රාධ	108, 110
නිගණ්ඨනානපුත්ත	544, 584	රාමපුත්ත (උද්දක)	176
		රාහුළ	220
ප			
පකුධකම්මායන	702	ල	
පඤ්ඤාකම්මපති	424	ලොහිවව	240
පසෙනදිකොසල	668		
පාටලියගාමණි	610	ව	
පාචාර්යකම්මවන	228, 570	වච්ඡගොත්ත	704
පිණ්ඩාලභාරද්වාර්ථ	228	වජ්ජී (ජනපද)	228, 488
පුණ්ණ	132	වසවනති	518
පුබ්බවීර	132	වෙපවිත්ති	384
ඵ		වෙරහම්මානිගොත්තව්‍යාහමණි	246
ඵගගුන	118	වෙසාලී	226, 228, 398
			404, 676
බ		වෙළවන	42, 124, 232, 436, 558, 588
බාරාණසී	322		
බාහිය	138	ස	
භ			
භග්න (ජනපද)	238	සකක (ජනපද)	354
භද්දකගාමණි	590	සකකදෙව්‍යානම්ඤ්ඤ	384, 500, 514
භෙසකලාවන	238	සඤ්ඤාබෙලලට්ඨිපුත්ත	702
		සනතුසිත	578
ම		සප්පයොණ්ඩිකපබ්බතාර	90
මකඤ්ජකට	240	සමීද්ධි	86
මකුලිගොසාල	702	සාකෙත	668
මගධ (ජනපද)	474	සාමණ්ණිකානි (පරිබ්බාජක)	488
මඤ්ඤාසණ්ඩ	520, 524, 526, 530, 532, 540	සාරිපුත්ත	124, 322, 474, 480, 488, 682
මණිවුලකගාමණි	588	සාවතී	2, 4, 6, 8, 10, 14, 490, 500
මල්ල (ජනපද)	590	සීතවන	90
මහක	532	සුධම්මාදෙවසභා	384
මහාකම්මවන	236, 240	සුනාපරනිත (ජනපද)	134
මහාකොට්ඨිත	286, 322, 702	සුනිමිත	518
මහාචූඤ්ඤ	124	සුයාම	518
මහාමොග්ගලලාන	490, 500	සුංසුමාරගිර	238
	514, 704	සොණ	232
මාලුච්ඡාපුත්ත	156	හ	
මීගජාල	80, 82	හත්ථාරොහගාමණි	564
මීගජර්ක	520	හත්ථිගාම	228
මොළියසිවක	436	හාලිද්දකානි	236

සංයුත නිකාය

විසෙසපදනුකම ණිකා

අ		ආ	
අකකානො	328	ආදනනිසෙඛපනං	336
අග්ගො	330	ආදිත්තපරියායං	332
අට්ඨකපරියායො ධර්මො	438	ආදීනවපරියෙසනං	18
අඤ්ඤා	28	ආදීනවො	14
අනෙකාසුනිභාවො	352	ආපොධාතුයා	342
අනන්තං	2	ආයනනානං	14
අනභිජාතං	34	ආවට්ටග්ගාහො	352
අනිකිළිතාවිනො	230	ආසවා	72
අනිඤ්ඤා	6, 14	ආසිවිසා	340
අනිතිකධර්මො	664	ආසිවිසො	90
අනුප්පත්තසද්ධා	252		
අනුප්පච්ඡං	132		
අනුප්පච්ඡනා	132	ඉක්ඛානං	386
අනුක්ඛවා	276	ඉක්ඛානිසංඝාරං	532
අනුසයා	72, 74	ඉක්ඛානිසාරියං	534
අප්පජනං	34	ඉත්ථිසංසම්පන්නො	278
අපරිජාතං	34	ඉත්ථිසානං	90
අබ්භසම්පිලාපො	532		
අභිනිබ්බතති	28		
අමනුස්සග්ගාහො	352	උජ්ජකො	546
අමායාවි	546	උට්ඨානසංඝර්ථො	356
අයොකචාහෙ	366	උත්තරිමනුස්සධර්මො	534
අයොසංඝතා	334	උදකණ්ණං	342
අයොසලාකා	332	උදකමණ්ණං	356
අරියසාවකො	4	උදකාවමනානි	242
අවිජ්ජා	112	උප්පාදො	28
අවිජ්ජානුසයො	390	උප්පෙණං	378
අවිජ්ජාසංඝ	344	උප්පෙඨං	64
අවිරාජයං	34	උපසංඝතිං	192
අත්ථෙසො	320	උපසමාය	346
අත්ථෙසදම්මසාරථි	346	උපායාසෙහි	38
අත්ථෙසදම්මසෙසනං	18		
අත්ථෙසදො	14		
අසංඝතං	634	උප්පරං	572
අසංඝතගාමිං	634		
අසංඝො	546		
අසුරපරං	384		
අභිකාර	92		
		ඉතාරං	348
		ඉධිසනපනොදො	346
ආකාරපරිචිත කතා	276	ඉවිරකජානො	372
ආගන්තුකාගාරං	416	ඉතිනහාරා	252

ක		ස	
කවචපො	348	සානං	2
කදලිකඛණ්ඩං	330, 332		
කම්මනිරොධං	266	ච	
කරණියං	4	චක්ඛුං	2
කසලේඛනො	352	චක්ඛුභූතො	200
		චෙ	
කාමොසංසය	344	චෙතොපණ්ඩි	552
කායො	4	චෙතොවිමුත්ති	14
		ඡ	
කිංසුකො	370	ඡන්දරාගං	324
කිට්ඨං	376	ඡන්දරාගප්පභානං	14
කිට්ඨරක්ඛකො	376	ඡන්දරාගවිනයො	14
		ඡි	
කුකකුළුමං	102	ඡිත්තපපඤ්ච	118
කුකකුරං	380	ඡිත්තවට්ඨමෙ	118
කුඨාරිං	330, 332		
කුමෙලො	348	ඡ	
කුලලං	342	ඡඛාලං	572
කුලඛායො	586	ඡට්ඨා	242
කුභනා	242	ඡරාධම්මං	58
		ඡරාමරණසංසාරං	28
		ඡරාමරණෙන	38
කුටාගාරකා	362		
කුටාගාරසාලා	362	ඡා	
		ඡාති	4
ඛ		ඡාතිධම්මං	56
ඛණ්ඩාකු ආයනනං	50	ඡාතියා	38
ඛයධම්මං	58		
ඛරාජිනං	242	ඡි	
		ඡිස්චර්යා	336
චූ		ඡිව්තා	4
චූරෙන	332		
		ඤා	
ග		ඤාණභූතො	200
ගණකො	670		
ගණ්ඩා	6	ඤ	
		ඤපො	242
ගි		ඤසං	524
ගිලානවාදං	102	ඤිණාගාරං	358
		ඤිරච්ඡානායොතිං	332
ගො		ඤෙජොධාතුයා	342
ගොවිකනෙත්ත	126	ඤෙලප්පදීපං	356

ඌ		නි	
ඌවරං	624	නිරොධධම්මං	60
		නිරොධො	28
නි		නිසංසා	22, 24
නිරොධො	28	නිසංසරණං	14
		නිසංසරණපරියෙසනං	18
ද		නිසො	536
ද්වාරාසංක්ඛිදික්ඛිගතානි	526	නෙලඬයං	536
ද්විතීතිකා	584		
ද්වය	346	ප	
දස්සනං	14	පකාසිතො	328
		පඬෙකා	242
ද		පච්චාදි	138
දමෙන	324	පඤ්චවධකා	340
		පටිසානුසයො	390
දි		පඨවිධාතුයා	342
දික්ඛිනිජ්ඣානකානානියා	276	පඤ්ඤා	330, 332
දිට්ඨොසස්ස	344	පනොදං	346
දුක්ඛං	2	පපඤ්චිතං	388
දුග්ගති	38	පරමසංසප්පකො	478
දෙණි	378	පරායණං	664
දෙමනසෙසති	38	පරික්ඛණ්ණභවසංඝේඤ්ඤාප්පා	252
දෙසකෙනා	38	පරිදෙවෙති	38
		පටියාදික්ඛවචෙව	118
ධ		පාපභූමි	572
ධම්මපටියායො	332	පාපිමනො	194
ධම්මභූතො	200	පිපාසා	336
ධම්මසමාධි	622	පුනඛභවො	14
ධම්මස්සාමි	200		
ධම්මො	6	ඵ	
ධම්මොධිකරණං	138	ඵඤ්ඤා	386
ධාතුනානානං	524	ඵභ්ගු	330
ධිතුචිත්තං	230	ඵභ්ගුච්ඡා	6
ධිතුමනනිසු	230		
න		බ	
නගෙනයා	548	බ්‍රහ්මවරියං	4
නති	130	බ්‍රහ්මවරියවාසො	324
නඤ්ඤා	86	බ්‍රහ්මභූතො	200
නවචාදං	102	බලිවදෙද	324
නළාගාරං	358	බහලපත්තපලාසො	372
නි		භ	
නිබ්බදනෙන	334	භගිනි වීර්ණං	230
නිග්‍රොධො	320	භගිනිමැනිසු	230
නිබ්බානසප්පායං	268	භවොසස්ස	344
නිරයං	332	භුසමුච්චි	90

ම	ලො
මකකටං 380	ලොක පඤ්ඤානි 88
මඤ්චකං 90	ලොකමානී 200
මඤ්ඤිතං 386	ලොකො 88
මණ්ඩලමාලෙ 522	
මනනා 242	ව
මනුසංගහානො 352	ව්‍යාධිධමං 58
මනො 4	විඤ්ඤාණං 242
මමිංකාර 92	විනපසානි පනනානි 80
මරණධමං 50	සෙනාසනානි 58
මාතුචිත්තං 230	වයධමං 126
මාතුමත්තිසු 230	වරණධමොඤ්ඤාන 342
මානගනං 388	වායොධාතුයා
මානානුසයා 92	
මාරප ඤ්ඤානි 86	වි
මාරො 86	විජ්ජා 68,112
මුණ්ඩයා 548	විජ්ජාසාරො 102
මුත්තිං 664	විජ්ජාමුත්තා 22,24
මුද්දිකො 670	විපරිණාමධමං 14
මුලෙ 330	විපරිණාමො 90
මොහගිනා 38	විවටො 328
	විසංයුත්තා 22,24
ය	විණා 376
යවකලාපි 384	වු
යොග්‍යාවට්ඨො 346	වුපසමො 28
යොකෙත්ත 324	
ර	වෙ
රඤ්ජමරේක 558	වෙපවිත්තිධර්මා 389
රසවිසො 346	
රසා 6	ස
රා	සඤ්ඤාපරසමාවාරො 352
රාගගිනා 38	සඤ්ඤාසකො 670
රාගානුසයො 390	සඤ්ඤාපිං 356
රු	සඤ්ඤාමාය 346
රුචියා 276	සඤ්ඤාදේශිතනිරොධං 538
රුපං 6	සඤ්ඤාගො 80
රො	සඤ්ඤාජනා 70
රොගානං 28	සත්තප ඤ්ඤානි 86
	සත්තයා 332,334
උ	සත්තො 86
උමබ්බුලකෙ (හටෙ) 610	සද්ද 6
	සඤ්ඤාගාරං 356
	සඤ්ඤානිමිත්තානි 114

ස		සි	
සබ්බසංභානාය	28	සීලබ්බතං	242
සබ්බම ඤාණිකසම්මුඛකාන	44	සීලවිසුඤ්ඤා	106
සබ්බත සබ්බං සාරුප්පං	330		
සමස්මරණේඛ	558	සි	
සමුදයධමමං	58	සුඛං	14
සමුදයඤ්ඤා විමුච්ඡනා	252	සුද්ධිං	664
සමුදයඤ්ඤාය	2, 4	සුංසුමාරං	380
සමුදයසමෙධායං	14	සුච්ඡිකං	534
සමුදයානං	396		
සංකිලෙසධමමං	58	සෙ	
		සෙඛා	252
සා		සෙනට්ඨිකා	584
සාවරියකො	274		
සානෙතවාසිකො	272	සො	
සාරං	330	සොකධමමං	58
සාරාගො	80	සොකෙති	38
		සොතං	2
සි		සොත්තං	334
සිඛරෙන	126	සොමනස්සං	14
සිගාලං	380		
සිගාලො	348	හ	
සිංසාවකො	372	හුරං	158

නැවත මුද්‍රණය - සම්බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා

1	පාරාජිකා පාලි	
2	(i) පාචිත්තිය පාලි	
	(ii) පාචිත්තිය පාලි	
3	මහාවග්ග පාලි	I
4	මහාවග්ග පාලි	II
5	(i) චුල්ලවග්ග පාලි	I
	(ii) චුල්ලවග්ග පාලි	II
6	(i) පරිවාර පාලි	I
	(ii) පරිවාර පාලි	II
7	දීඝනිකාය 1	
8	දීඝනිකාය 2	
9	දීඝනිකාය 3	
10	මජ්ඣිම නිකාය	I
11	මජ්ඣිම නිකාය	II
12	මජ්ඣිම නිකාය	III
13	සංයුක්ත නිකාය	I
14	සංයුක්ත නිකාය	II
15	සංයුක්ත නිකාය	III
16	සංයුක්ත නිකාය	IV
17	(i) සංයුක්ත නිකාය	V
	(ii) සංයුක්ත නිකාය	V
18	අංගුත්තර නිකාය	I
19	අංගුත්තර නිකාය	II
20	අංගුත්තර නිකාය	III
21	අංගුත්තර නිකාය	IV
22	අංගුත්තර නිකාය	V
23	අංගුත්තර නිකාය	VI
24	බුද්දක නිකාය	I